मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२

मूल्य अभिबृद्धि कर ऐन, २०५२

(आर्थिक ऐन, २०७३ ले गरेको संशोधन समेत)

राजपत्रमा प्रकाशन मिति २०५२।१२।७
पहिलो संशोधन, २०५८।१०।०४
आर्थिक अध्यादेश, २०५९।०९।२२
आर्थिक अध्यादेश, २०६०।०४।०१
आर्थिक अध्यादेश, २०६०।१०।०१
आर्थिक अध्यादेश, २०६१।०४।०१
आर्थिक अध्यादेश, २०६१।१०।०१
आर्थिक अध्यादेश, २०६२।०४।०१
आर्थिक अध्यादेश, २०६२।०६।१६
आर्थिक अध्यादेश, २०६२।१०।०१
आर्थिक ऐन, २०६३।०३।२८
आर्थिक ऐन, २०६४।०३।२८
आर्थिक ऐन, २०६५।०६।०३
आर्थिक ऐन, २०६६।०३।२९
आर्थिक ऐन,२०६७।०८।०४
आर्थिक ऐन,२०६८।०३।३०
आर्थिक ऐन, २०७०।०३।३०
आर्थिक ऐन, २०७१।०३।२९
आर्थिक ऐन,२०७२।०३।२९
आर्थिक ऐन, २०७३।०२।१५

प्रस्तावनाः

देशको आर्थिक विकासको लागि आवश्यक राजस्व संकलन गर्ने प्रक्रियालाई प्रभावकारी बनाई राजस्व परिचालन बढाउन वस्तु वा सेवाको विक्री, वितरण, हस्तान्तरण, आयात वा निर्यात लगायतका सबै कारोवारमा मूल्य

अभिबृद्धि कर लगाउने र असुलउपर गर्ने प्रक्रियालाई व्यवस्थित गरी राजस्व संकलन प्रभावकारी ढंगबाट गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

श्री ५ महाराजाधिराज वीरेन्द्र वीर विक्रम शाहदेवको शासनकालको चौबीसौं वर्षमा संसदले यो ऐन बनाएको छ।

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ** : (१) यस ऐनको नाम "मूल्य अभिबृद्धि कर ऐन, २०५२" रहेको छ।

(२) यो ऐन नेपाल सरकारले राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी तोकिदिएको मितिदेखि प्रारम्भ हुनेछ।[१]

२. **परिभाषा** : विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,

(क) **"कर"** भन्नाले यस ऐन बमोजिम लाग्ने मूल्य अभिबृद्धि कर सम्झनु पर्छ।

(ख) **"कारोवार"** भन्नाले कुनै वस्तु वा सेवा आपूर्ति गर्ने कार्य सम्झनु पर्छ।

(ग) **"कर लाग्ने कारोवार"** भन्नाले दफा ५ को उपदफा (१) मा उल्लेखित कारोवार सम्झनु पर्छ।

(घ) **"कर लाग्ने मूल्य"** भन्नाले कुनै वस्तु वा सेवाको सम्बन्धमा दफा १२ [२]र दफा १२(क) बमोजिम कायम गरिने मूल्य सम्झनु पर्छ।

(ङ) **"वस्तु"** भन्नाले चल वा अचल दुवै किसिमको सम्पत्ति सम्झनु पर्छ।

(च) **"सेवा"** भन्नाले वस्तु वाहेकको जुनसुकै कुरा सम्झनु पर्छ।

(च१)[३].....

---

१ नेपाल सरकारले २०५४।०५।०२ को राजपत्रमा प्रकाशित सूचनामा यो ऐन, २०५४ साल मंसिर १ गते देखि प्रारम्भ हुने गरी तोकेको।

२ आर्थिक ऐन, २०७१ ले थप गरेको।

३ आर्थिक ऐन,२०६३ ले थप गरेको यो दफा आर्थिक ऐन,२०७२ ले भिकेको। आर्थिक ऐन,२०६३ ले थप गरेको यस दफामा निम्न व्यवस्था रहेकोमा आर्थिक ऐन,२०७० ले यसको खण्ड (ख) र (ग) भिकेको थियो।

(छ) **"आपूर्ति"** भन्नाले प्रतिफल लिई [४]वा नलिई कुनै वस्तु वा सेवा विक्री, विनिमय, हस्तान्तरण गर्ने कार्य वा तत्सम्बन्धी अनुमति दिने वा ठेक्का पट्टा गर्ने कार्य सम्झनु पर्छ।

(ज) **"प्रतिफल"** भन्नाले वस्तु वा सेवाको आपूर्ति गर्दा [५]त्यसको मूल्य वापत प्राप्त हुने कुनै पनि कुरा सम्झनु पर्छ [६]।

(ज१)[७] .....।

(झ) **"आयात"** भन्नाले प्रचलित कानून वमोजिम वस्तु वा सेवा नेपालभित्र पैठारी गर्ने कार्य सम्झनु पर्छ।

(ञ) **"निर्यात"** भन्नाले प्रचलित कानून बमोजिम वस्तु वा सेवा नेपालबाहिर[८]वा निर्यात गृह वा विशेष आर्थिक क्षेत्रमा निर्यात गर्ने कार्य सम्झनु पर्छ।

(ट) **"बजार मूल्य"** भन्नाले दफा १३ बमोजिम निर्धारित मूल्य सम्झनु पर्छ।

(च१)"कम्पनी वा निकायको समूह" भन्नाले देहायको अवस्था विद्यमान भएको कम्पनी वा निकायको समूह मानिनेछ :

(क) निकायको समूहमा सम्बद्ध व्यक्ति वा प्रतिनिधि सदस्यद्वारा कुनै व्यवसाय सञ्चालन गरेमा,

(ख) कुनै वस्तु वा सेवाको आपूर्ति निकायको समूहद्वारा आफ्नो सम्बद्ध कुनै निकाय वा अर्को निकायको समूहलाई आपूर्ति गरेमा,

(ग) निकायको समूह वा समूहको सदस्यलाई कुनै वस्तु वा सेवाको आपूर्ति गरेमा,

(घ) कुनै दुई वा दुईभन्दा वढी निकायहरूको व्यापार सञ्चालनको स्थायी ठेगाना एकै ठाउमा भएमा, वा

(ङ) कुनै एक व्यक्ति वा केही व्यक्तिको प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रुपमा निकायको समूहमा नियन्त्रण भएमा।

४ आर्थिक ऐन, २०७२ ले थप गरेको।

५ आर्थिक ऐन,२०७३ ले संसोधन, संसोधन पहिले "प्रतिफल" भन्नाले वस्तु वा सेवाको आपूर्ति गर्दा सोको मूल्य वापत प्राप्त हुने कुनै पनि कुरा सम्झनु पर्छभन्ने व्यवस्था भएको।

६ आर्थिक ऐन, २०६३ ले संशोधन, संशोधन पहिले "प्रतिफल" भन्नाले नगद, वस्तु, सेवा वा मूल्य वापत प्राप्त हुने कुनै पनि कुरा सम्झनु पर्छ " भन्ने व्यवस्था भएको।

७ आर्थिक ऐन, २०६३ ले थप गरेको यस दफालाई आर्थिक ऐन,२०७२ ले झिकेको। झिक्नु अघि यसमा निम्न व्यवस्था थियो :"ऋण संभौता" भन्नाले हायर पर्चेज संभौता वा वित्तिय पट्टा सम्झनुपर्छ।

८ आर्थिक ऐन, २०७२ ले थप गरेको।

(ट१) [९]**"विद्युतीय माध्यम"** भन्नाले कम्प्यूटर, इन्टरनेट, इ–मेल, फ्याक्स, विद्युतीय क्यास मेशिन (इलेक्ट्रोनिक क्यास रजिष्ट्रर), फिस्कल प्रिन्टर [१०]"जस्ता" माध्यम सम्झनु पर्छ [११]"र सो शब्दले [१२]विद्युतीय भुक्तानीको माध्यम तथा विभागले तोकेको त्यस्तै प्रकृतिका अन्य माध्यमसमेतलाई जनाउ'छ"।

(ठ) **"व्यक्ति"** भन्नाले कुनै [१३]प्राकृतिक व्यक्ति, फर्म, कम्पनी, संघ, संस्था, साझेदारी संस्था, सहकारी, संयुक्त व्यवसाय, गुठी वा कोष सम्झनु पर्छ र सो शब्दले नाफाको उद्देश्य लिई वा नलिई कर लाग्ने कारोवारमा संलग्न रहेको सरकारी निकाय, धार्मिक संगठन, परोपकारी संस्था वा त्यस्तै अन्य निकायहरू र तिनका शाखा वा उपशाखाहरूलाई समेत जनाउँछ।

(ड) **"दर्ता भएको व्यक्ति"** भन्नाले दफा १०,[१४] दफा १०(क)र दफा [१५]१०(ख) बमोजिम कारोवार गर्न दर्ता भएको व्यक्ति सम्झनु पर्छ।

(ढ) **"दर्ता नम्बर"** भन्नाले दर्ता भएको व्यक्तिलाई दफा १०,[१६]१० (क) र१०(ख) बमोजिम प्रदान गरिएको नम्बर सम्झनु पर्छ।

(ण) **"आपूर्तिकर्ता"** भन्नाले कुनै वस्तु वा सेवा आपूर्ति गर्ने व्यक्ति सम्झनु पर्छ।

(त) **"प्रापक"** भन्नाले कुनै वस्तु वा सेवा ग्रहण गर्ने व्यक्ति सम्झनु पर्छ।

---

९ आर्थिक ऐन, २०६४ ले थप गरेको।

१० आर्थिक ऐन, २०७१ ले "समेतका स्वीकृत" शव्दहरूको सट्टा "जस्ता" शव्द राखि संशोधन गरेको।

११ आर्थिक ऐन, २०७१ ले थप गरेको।

१२ आर्थिक ऐन, २०७३ ले थप गरेको।

१३ आर्थिक ऐन, २०७१ ले थप गरेको।

१४ आर्थिक ऐन, २०७१ ले थप गरेको।

१५ आर्थिक ऐन, २०७३ ले थप गरेको।

१६ आर्थिक ऐन, २०७३ ले थप गरेको।

(थ) [१७]**"करदाता"** भन्नाले यस ऐन बमोजिम कर लाग्ने कारोवारमा संलग्न भएको व्यक्ति वा कर वुझाउनुपर्ने दायित्व भएको व्यक्ति सम्झनु पर्छ।

(थ१) [१८]**"कर अवधि"** भन्नाले करदाताले दफा १८ बमोजिम कर विवरण पेश गर्नु पर्ने अवधि सम्झनु पर्छ।

(द) [१९]**"विभाग"** भन्नाले आन्तरिक राजस्व विभाग सम्झनु पर्छ।

(ध) **"महानिर्देशक"** भन्नाले विभागको महानिर्देशक सम्झनु पर्छ।

(न) [२०]**"कर अधिकृत"** भन्नाले नेपाल सरकारले नियुक्त गरेको कर अधिकृत वा प्रमुख कर अधिकृत वा प्रमुख कर प्रशासक सम्झनु पर्छ र सो शब्दले विभागका शाखा अधिकृत, निर्देशक, उप-महानिर्देशक वा यस ऐन बमोजिम कर अधिकृतको अधिकार प्रयोग गर्न पाउने गरी नेपाल सरकारले तोकेको अन्य कुनै अधिकृतलाई समेत जनाउँछ।

(प) **"तोकिएको"** वा **"तोकिएबमोजिम"** भन्नाले यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियममा तोकिएको वा तोकिएबमोजिम सम्झनु पर्छ।

३. कर अधिकृत नियुक्त गर्न वा तोक्न सक्ने : यस ऐनको प्रयोजनको निमित्त नेपाल सरकारले आवश्यक संख्यामा कर अधिकृतहरू नियुक्त गर्न सक्नेछ र नेपाल सरकारले आवश्यक देखेमा नेपाल सरकारको अन्य कुनै अधिकृतलाई पनि कर अधिकृतको कार्य गर्ने गरी तोक्न सक्नेछ।

---

१७ आर्थिक ऐन, २०७१ ले संशोधन गरेको। संशोधन पूर्व निम्न व्यवस्था रहेको थियोः(द)"करदाता" भन्नाले कर लाग्ने कारोवारमा संलग्न व्यक्ति सम्झनु पर्छ।

१८ पहिलो संशोधन (२०५८।१०।०४) ले थप गरेको।

१९ आर्थिक ऐन, २०७१ ले संशोधन गरेको। संशोधन पूर्व निम्न व्यवस्था रहेको थियोः(द)"विभाग" भन्नाले कर प्रशासनको निमित्त उत्तरदायी हुने गरी नेपाल सरकारले तोकेको अर्थ मन्त्रालय अन्तर्गतको कुनै विभाग सम्झनु पर्छ।

२० आर्थिक ऐन, २०७१ ले संशोधन गरेको। संशोधन पूर्व निम्न व्यवस्था रहेको थियोः(द)"करदाता" भन्नाले कर लाग्ने कारोवारमा संलग्न व्यक्ति सम्झनु पर्छ।

४. [२१]**कर अधिकृतको अधिकार क्षेत्र** : (१) कर अधिकृतको अधिकार क्षेत्र नेपाल सरकारले तोके बमोजिम हुनेछ।

(२) कर अधिकृतलाई आफ्नो कार्यक्षेत्र वाहेकका अन्य क्षेत्रका करदाताको कारोबार समेत निरीक्षण र अनुगमन [२२]तथा कर निर्धारण गर्ने गरी विभागका महानिर्देशकले तोक्न सक्नेछ।

५. **मूल्य अभिबृद्धि कर लाग्ने** : (१) यस ऐनमा अन्यथा व्यवस्था भएकोमा बाहेक देहायका कारोवारमा मूल्य अभिबृद्धि कर लाग्नेछ :

(क) नेपालभित्र आपूर्ति भएका वस्तु वा सेवामा,

(ख) नेपालभित्र आयात गरिएको वस्तु वा सेवामा,

(ग) नेपालबाहिर निर्यात गरिएको वस्तु वा सेवामा,

(२) प्रत्येक कारोवारको कर लाग्ने मूल्यमा कर लाग्नेछ।

(३) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि अनुसूची - १ मा उल्लेखित वस्तु वा सेवाहरूको कारोवारमा कर लाग्ने छैन। साथै त्यस्तो वस्तु वा सेवाको खरीदमा पहिले लागेको कर दफा १७ बमोजिम कट्टी गर्न र दफा २४ बमोजिम फिर्ता लिन पाइने छैन।

५क.[२३] **कारोबारको स्वामित्वको हस्तान्तरणमा कर नलाग्ने** : (१) यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि दर्ता भएको व्यक्तिले आफूले गर्दै आएको कारोबार अन्य कुनै दर्ता भएको व्यक्तिलाई बिक्री गरेमा वा निजको मृत्यु भई हकवालाको नाममा कारोबार हस्तान्तरण

---

२१ आर्थिक अध्यादेश, २०६२ (श्रावण) ले संशोधन गरेको।

२२ आर्थिक अध्यादेश, २०६२ (श्रावण) ले संशोधन गरेको।

२३ आर्थिक ऐन, २०६३ ले संशोधन। पहिलो संशोधनले दफा ५क. थप गरी निम्न व्यवस्था गरेको :

"५क. कारोबारको स्वामित्वको हस्तान्तरणमा कर नलाग्नेः यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि दर्ता भएको व्यक्तिले आफूले गर्दै आएको कारोबार अन्य कुनै दर्ता भएको व्यक्तिलाई बिक्री गरेमा वा मृत्यु भै हकवालाको नाममा कारोबार हस्तान्तरण भएमा८ त्यसरी हुने स्वामित्वको हस्तान्तरणमा कर लाग्ने छैन। त्यसरी कारोबार बिक्री गर्दा वा हस्तान्तरण गर्दा दर्ता भएको व्यक्तिले सो कुराको जानकारी तोकिएबमोजिम विभागलाई दिनु पर्नेछ। तर त्यस्तो कारोवार खरीद गर्ने दर्ता भएको व्यक्तिले साविकवालाको कर दायित्व व्यहोर्नु पर्नेछ।

भएमा त्यसरी हुने स्वामित्वको हस्तान्तरणमा कर लाग्ने छैन। त्यसरी कारोबार बिक्री गर्दा वा हस्तान्तरण गर्दा दर्ता भएको व्यक्ति[२४] वा हस्तान्तरण गरिलिने व्यक्तिले सो कुराको जानकारी तोकिएबमोजिम विभागलाई दिनु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कानून बमोजिम दर्ता हुनुपर्ने वा भएको कुनै उद्योग वा व्यवसायको हस्तान्तरण भएमा स्वामित्व प्राप्त गर्ने [२५]व्यक्तिले कानून बमोजिम करको दायित्व व्यहोर्नु पर्नेछ।

(३) उपदफा (२) को अधीनमा रही स्वामित्व प्राप्त गर्नेले यस ऐन बमोजिम तोकिएको अवधिसम्म [२६]हस्तान्तरण हुनु अघिको त्यस्तो उद्योग वा व्यवसायको कारोवारको लेखा, खातावही तथा हिसाव किताब सुरक्षित राख्नु पर्ने दायित्व वहन गर्नु पर्नेछ।

५ख.[२७] दर्ता गर्ने आदेश दिन सक्ने : दर्ता हुनु पर्ने व्यक्तिले दर्ता नगरी कुनै कारोबार गरिरहेको छ भन्ने कुरा कर अधिकृतलाई मनासिब लागेमा त्यस्तो व्यक्तिलाई दर्ता गर्न आदेश दिन सक्नेछ।

[२८]तर दफा ९ बमोजिम तोकिएको रकमसम्मको मात्र कारोबार गरेको हुंदा दर्ता हुनु नपर्ने भन्ने जिकिर लिने व्यक्तिले दर्ता गर्ने आदेश प्राप्त भएको मितिले तीस दिनभित्र सो कुराको प्रमाण पेश गर्नु पर्नेछ।

---

२४ आर्थिक ऐन, २०७२ ले थप गरेको।

२५ आर्थिक ऐन, २०७२ ले थप गरेको।

२६ आर्थिक ऐन, २०७२ ले थप गरेको।

२७ पहिलो संशोधनले थप गरेको।

२८ आर्थिक ऐन, २०७० ले संशोधन गरेको। सो भन्दा अघी तर दफा ९ बमोजिम तोकिएको रकमसम्मको मात्र कारोबार गरेको हुंदा दर्ता हुनु नपर्ने भन्ने जिकिर लिने व्यक्तिले सो कुराको प्रमाण पुऱ्याउनु पर्नेछ भन्ने व्यवस्था रहेको।

६. **आपूर्तिको स्थान र समय** : (१) यस ऐन बमोजिम कर निर्धारण र असुलउपर गर्ने प्रयोजनको लागि कुनै वस्तु वा सेवाको आपूर्ति नेपालभित्र वा बाहिर भएको कुराको निर्धारण तोकिएबमोजिम हुनेछ।

(२) यस ऐन बमोजिम कर निर्धारण र असुलउपर गर्ने प्रयोजनको लागि कुनै वस्तु वा सेवाको आपूर्ति देहायको समय मध्येमा जुन पहिले हुन्छ सोही समयमा त्यस्तो वस्तु वा सेवाको आपूर्ति भएको मानिनेछ :-

(क) आपूर्तिकर्ताले बीजक जारी गरेको बखत,

(ख) वस्तुको आपूर्तिको हकमा प्रापकले आपूर्तिकर्ताको कारोवारस्थलबाट वस्तु उठाएको वा ग्रहण गरेको बखत,

(ग) सेवाको आपूर्तिको हकमा सेवा प्रदान भएको बखत, स्पष्टीकरण[२९]...

(घ) आपूर्तिकर्ताले वस्तु वा सेवाको प्रतिफल प्राप्त गरेको बखत।

(३) उपदफा (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि देहायका अवस्थाहरूमा देहाय बमोजिमको समयलाई आपुर्ति समय मानिने छ :-

---

२९ आर्थिक ऐन २०६३ बाट थप गरिएको व्यवस्था आर्थिक अध्यादेश २०७० बाट झिकिएको। आर्थिक ऐन २०६३ को व्यवस्था देहाय बमोजिम थियोः-

(क) कपिराइट्स, पेटेन्ट, लाइसेन्स, ट्रेडमार्क र यस्तै समान प्रकृतिका अधिकारहरू,

(ख) विज्ञापन सेवा,

(ग) प्राविधिक सेवा, इन्जिनियरिङ सेवा, प्राविधिक सेवा प्रदान गर्ने आपूर्तिकर्ताको सेवा, कानूनी सेवा, लेखा सम्बन्धी सेवा, तथ्यांक तथा तथ्यांक प्रशोधन सेवा, सूचनाको सेवा र यस्तै समान प्रकृतिको सेवा,

(घ) उपदफा (१) को सेवा प्रदान गर्दा वा कुनै दायित्व वा अनुवन्धन स्वीकार गर्दा वा सो अनुवन्धनको आँशिक वा पूर्ण अंशको अभ्यास गर्दा वा त्यस्तो अधिकारको प्रयोग गरी कुनै व्यावसायिक क्रियाकलाप गर्दा वा

(ङ) सेफ डिपोजिटको सुविधाको कार्य वाहेक बीमा वा पुर्नबीमाको सेवा।

(क) निरन्तररुपमा आपुर्ति हुने दूर संचार सेवा वा त्यस्तै अन्य सार्वजनिक सेवाहरूको हकमा बीजक जारी गर्दाको समय,

(ख) करार बमोजिम किस्ताबन्दी रुपमा कुनै वस्तु वा सेवाको मूल्य एक भन्दा बढी दिनमा आंशिक रुपमा भुक्तानी हुने व्यवस्था भएकोमा भुक्तानी भएको वा करारमा भुक्तानी गर्नु पर्ने भनेर उल्लेख गरिएको दिनमध्ये जुन पहिले हुन्छ सो समय,

(ग) यस ऐन अन्तर्गत कर कट्टी सुविधा प्राप्त नहुने गरी प्रयोग भएका वस्तु वा सेवाको हकमा त्यस्तो वस्तु वा सेवा प्रयोग भएको समय।

(४) कुनै कारोवारको आपूर्ति समयको सम्बन्धमा उपदफा (२) मा उल्लेखित अवस्थाहरूमध्ये एकैपटक एकभन्दा बढी अवस्थाहरू लागू हुन सक्ने भएमा त्यस्तो कारोवारमा आपूर्तिको समयको निर्धारण महानिर्देशकले वस्तुगत आधारमा तोके बमोजिम हुनेछ।

७. **करको दर** : (१) यस ऐन बमोजिम लाग्ने करको दर [३०]तेह्र प्रतिशतको एकल दर हुनेछ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि अनुसूची-२ मा उल्लेखित वस्तु वा सेवाको कारोवारमा शून्य दरमा कर लाग्नेछ।

८. **करको निर्धारण र असुलउपर** : (१) दर्ता भएको व्यक्तिले यो ऐन र यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम बमोजिम कर लाग्ने मूल्यमा कर निर्धारण र असुलउपर गर्नु पर्नेछ।

---

३० आर्थिक अध्यादेश, २०६२ (माघ) ले संशोधन। सो भन्दा अघि करको दर "दश" प्रतिशत थियो।

(२)[३१]नेपालवाहिरको कुनै व्यक्तिबाट सेवा प्राप्त गर्ने दर्ता भएको वा दर्ता नभएको व्यक्तिले यो ऐन र यो ऐन अन्तर्गत वनेको नियम बमोजिम कर लाग्ने मूल्यमा भुक्तानीका वखत कर निर्धारण र असुलउपर गर्नु पर्नेछ।

(३)[३२]व्यवसायिक प्रयोजनको लागि निर्माण गरिने पचास लाख रुपैयाँभन्दा बढीको भवन वा अपार्टमेन्ट वा सपिङ कम्प्लेक्स वा विभागले तोकेका यस्तै प्रकारका अन्य संरचना दर्ता नभएको व्यक्तिबाट निर्माण गराएको भए तापनि त्यस्तो निर्माण दर्ता भएको व्यक्तिबाट गराए सरह मानी कर दाखिला गर्नु पर्नेछ। त्यसरी दाखिला नगरेमा सो संरचनाको स्वामित्व रहेका व्यक्तिबाट कर निर्धारण गरी असुलउपर गरिनेछ।

[३३]स्पष्टीकरणः यस उपदफाको प्रयोजनको लागि "व्यवसायिक प्रयोजन" भन्नाले भवन, अपार्टमेन्ट, सपिङ कम्प्लेक्स वा विभागले तोकेका अन्य यस्तै संरचना निर्माण गरी बिक्री गर्ने एवं त्यस्ता संरचना चालु वा स्थायी सम्पत्तिको रुपमा लेखाङ्कन गरी आय आर्जनमा उपयोग गर्ने कार्य सम्झनु पर्छ।

<u>ट.</u>[३४] <u>बैंक प्रत्या</u>भूतिको व्यवस्था : (१) उद्योग सञ्चालन भएको पछिल्लो

३१ आर्थिक ऐन, २०६६ ले संशोधन गरेको। संशोधन पहिले निम्न व्यवस्था थियो :

"(२) नेपालबाहिरको दर्ता नभएको कुनै व्यक्तिबाट नेपालभित्र सेवा प्राप्त गर्ने व्यक्तिले यो ऐन र यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम बमोजिम कर लाग्ने मूल्यमा कर निर्धारण र असुलउपर गर्नु पर्नेछ।"

३२ आर्थिक ऐन, २०६६ ले थप गरेको। आर्थिक ऐन,२०६८ ले संशोधन गरेको।
संशोधन अगाडि निम्न व्यवस्था थियो "व्यावसायिक प्रयोजनको लागि निर्माण गरिने पचास लाख रुपैयाँ भन्दा बढीको भवन वा अपार्टमेन्ट वा सपिङ कम्प्लेक्स र विभागले तोकेका यस्तै प्रकारका अन्य संरचना दर्ता नभएको व्यक्तिबाट निर्माण गराएको भए तापनि त्यस्तो निमार्ण दर्ता भएको व्यक्तिबाट गराए सरह मानी सो संरचनाको स्वामित्व रहेका व्यक्तिबाट कर निर्धारण गरी असुलउपर गरिनेछ।

३३ आर्थिक ऐन, २०७१ ले थप गरेको।

३४ आर्थिक ऐन, २०६१ ले थप र आर्थिक ऐन, २०६५ ले संशोधन। आर्थिक ऐन, २०६४ ले संशोधन गरी निम्न व्यवस्था गरेको थियो :

ट. बैंक प्रत्याभूतिको व्यवस्थाः (१) उद्योग सञ्चालन भएको अन्तिम विगत बाह्र महिना को कूल बिक्रीको साठी प्रतिशत भन्दा बढी निकासी गर्ने उद्योगले निकासी गर्ने परिमाण जतिको मालवस्तु उत्पादन गर्न आवश्यक कच्चा पदार्थ पैठारी गर्दा तथा वण्डेड वेयर हाउस मार्फत कर मुक्त पसलको लागि पैठारी गर्ने मालसामानमा लाग्ने कर वापत सम्बन्धित भन्सार कार्यालयमा बैंक प्रत्याभूति राखी पैठारी गर्न सकिनेछ।

तर वण्डेड वेयर हाउस मार्फत कर मुक्त पसलले पैठारी गर्ने बाहेक अन्य निकासीकर्ताले यस्तो सुविधा प्राप्त गर्न कच्चा पदार्थबाट तयारी सामान बनाई निकासी गर्दा वीस प्रतिशत मूल्य अभिवृद्धि भएको हुनु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम राखिएको बैंक प्रत्याभूति विभागले तोकेको प्रकृया बमोजिम सम्बन्धित भन्सार कार्यालयबाट फुकुवा गरिनेछ।"

(३) यस दफा बमोजिमको सुविधा प्राप्त गर्ने व्यक्तिले दफा २४ को उपदफा (४) बमोजिमको सुविधा पाउने छैन।

<u>सो दफामा आर्थिक ऐन, २०६३ ले निम्न व्यवस्था गरेको थियो</u> :

८क. <u>बैंक प्रत्याभूतिको व्यवस्थाः</u> (१) उद्योग संचालन भएको अन्तिम विगत बाह्र महिना को कूल बिक्रीकोअसी प्रतिशत भन्दा बढीनिकासी गर्ने उद्योगले निकासी गर्ने परिमाण जतिको मालवस्तु उत्पादन गर्न आवश्यक कच्चा पदार्थ पैठारी गर्दा लाग्ने कर वापत बैंक प्रत्याभूति राखी पैठारी गर्न सकिनेछ।

तर यस्तो सुविधा प्राप्त गर्न कच्चा पदार्थबाट तयारी सामान बनाई निकासी गर्दा वीस प्रतिशत मूल्य अभिवृद्धि भएको हुनु पर्दछ।

(२) दफा (१) बमोजिमको बैंक प्रत्याभूति राख्ने र सोको फुकुवा गर्ने प्रकृया विभागले तोके बमोजिम हुनेछ।

(३) यस दफा बमोजिमको सुविधा प्राप्त गर्ने व्यक्तिले दफा २४ को उप

दफा (४) बमोजिमको सुविधा पाउने छैन।

<u>साथै आर्थिक अध्यादेश, २०६२ (माघ) ले दफा ८क. मा पुनः संशोधन गरी निम्न व्यवस्था गरेको थियोः</u>

८क. <u>बैंक प्रत्याभूतिको व्यवस्थाः</u> (१) उद्योग संचालन भएको अन्तिम विगत बाह्र महिनाको कूल बिक्री मध्ये असी प्रतिशत भन्दा बढी निकासी गर्ने उत्पादनमूलक उद्योगले निकासी गर्ने परिमाण जतिको मालवस्तु उत्पादन गर्न आवश्यक कच्चा पदार्थ वा सहायक कच्चा पदार्थ पैठारी गर्दा लाग्ने कर वापत बैंक प्रत्याभूति राखी पैठारी गर्न सकिनेछ।

(२) कच्चा पदार्थ एवं सहायक कच्चा पदार्थबाट तयारी सामान बनाई निकासी गर्दा भन्सारले कायम गरेको कारोबार मूल्यको न्यूनतम वीस प्रतिशत मूल्य अभिवृद्धि भएको हुनु पर्नेछ।

(३) वण्डेड वेयर हाउस मार्फत कर मुक्त पसलको लागि पैठारी गर्ने मालसामानमा लाग्ने मूल्य अभिवृद्धि कर बैंक प्रत्याभूति राखी पैठारी गर्न सकिनेछ।

(४) उपदफा (१) वा (३) बमोजिमको बैंक प्रत्याभूति राख्ने र सोको फुकुवा गर्ने प्रकृया विभागले तोके बमोजिम हुनेछ।

तर तयारी पोशाक निकासी गर्ने उद्योगको हकमा आन्तरिक राजस्व कार्यालयको सिफारिसमा फुकुवा गर्ने गरी सम्बन्धित भंसार कार्यालयले बैंक प्रत्याभूति स्वीकार गरी पैठारी गर्न दिनेछ।"

(५) यस दफा बमोजिमको सुविधा प्राप्त गर्ने व्यक्तिले दफा २४ को उपदफा (४) बमोजिमको सुविधा पाउने छैन।

<u>आर्थिक अध्यादेश, २०६१ (श्रावण) ले दफा ८क. थप गर्दा निम्न व्यवस्था थियो</u> :

८क. <u>बैंक प्रत्याभूतिको व्यवस्थाः</u> (१) न्यूनतम बीस प्रतिशत मूल्य अभिवृद्धि गरी विगत बाह्र महिनाको कूल बिक्री मध्ये नब्बे प्रतिशत भन्दा बढी निकासी गर्ने उत्पादनमूलक उद्योगले निकासी गर्ने परिमाण जतिको मालवस्तु उत्पादन गर्न आवश्यक कच्चा पदार्थ वा सहायक कच्चा पदार्थ आयात गर्दा लाग्ने कर वापत बैंक प्रत्याभूति राखी पैठारी गर्न पाउनेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको बैंक प्रत्याभूति राख्ने र सोको फुकुवा गर्ने प्रकृया विभागले तोके बमोजिम हुनेछ।

<u>आर्थिक अध्यादेश, २०६१ (माघ) (२०६२ श्रावण) समेतै ले दफा ८क. मा निम्न व्यवस्था गरेको थियोः</u>

बाह्र महिनाको कूल बिक्रीको[३५] चालीस प्रतिशतभन्दा बढी निकासी गर्ने उद्योगले निकासी गर्ने परिमाण जतिको मालवस्तु उत्पादन गर्न आवश्यक कच्चा पदार्थ पैठारी गर्दा तथा वण्डेड वेयर हाउस मार्फत कर मुक्त पसलको लागि पैठारी गर्ने मालसामानमा लाग्ने कर वापतको रकम सम्बन्धित भन्सार कार्यालयमा बैंक प्रत्याभूति राखी पैठारी गर्न सकिनेछ।

तर वण्डेड वेयर हाउस मार्फत कर मुक्त पसलले पैठारी गर्ने बाहेक अन्य निकासीकर्ताले यस्तो सुविधा प्राप्त गर्न कच्चा पदार्थबाट तयारी सामान बनाई निकासी गर्दा दश प्रतिशत मूल्य अभिवृद्धि भएको हुनु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको सुविधा लिई वण्डेड वेयर हाउस मार्फत पैठारी भएका मदिरा तथा चुरोट नेपाल सरकार, परराष्ट्र मन्त्रालयले सिफारिस गरेको कुटनैतिक तथा महसुल सुविधा प्राप्त ब्यक्ति वा निकायलाई मात्र विक्री गर्नुपर्नेछ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम राखिएको बैंक प्रत्याभूति विभागले तोकेको प्रक्रिया बमोजिम सम्बन्धित भन्सार कार्यालयबाट फुकुवा गरिनेछ।

[३६](४) .....।

८क. बैंक प्रत्याभूतिको व्यवस्थाः (१) न्यूनतम बीस प्रतिशत मूल्य अभिबृद्धि गरी विगत बाह्र महिनाको कूल बिक्री मध्ये नब्बे प्रतिशत भन्दा बढी निकासी गर्ने उत्पादनमूलक उद्योगले निकासी गर्ने परिमाण जतिको मालवस्तु उत्पादन गर्न आवश्यक कच्चा पदार्थ वा सहायक कच्चा पदार्थ आयात गर्दा लाग्ने कर वापत बैंक प्रत्याभूति राखी पैठारी गर्न पाउनेछ।

(२) वण्डेड वेयर हाउस मार्फत कर मुक्त पसलको लागि पैठारी गर्ने मालसामानमा लाग्ने मूल्य अभिवृद्धि कर बैंक प्रत्याभूति राखी पैठारी गर्न पाउने छ।

(३) उपदफा (१) र (२) बमोजिमको बैंक प्रत्याभूति राख्ने र सोको फुकुवा गर्ने प्रकृया विभागले तोके बमोजिम हुनेछ।

तर तयारी पोशाक निकासी गर्ने उद्योगको हकमा आन्तरिक राजस्व कार्यालयको सिफारिसमा फुकुवा गर्ने गरी सम्वन्धित भंसार कार्यालयले बैंक प्रत्याभूति स्वीकार गरी पैठारी गर्न दिनेछ।

३५ आर्थिक ऐन, २०७२ ले संशोधन गरेको। संशोधन अघि चालिसको स्थानमा साठी थियो।

३६ ३६आर्थिक ऐन, २०७३ ले झिकेको। झिकिनु अघि यसमा निम्न व्यवस्था थियो : उपदफा (१) बमोजिम राखिएको बैंक प्रत्याभूति विभागले तोकेको प्रक्रिया बमोजिम सम्बन्धित भन्सार कार्यालयबाट फुकुवा गरिनेछ।

[३७](५) .....।

९.[३८] **सानो कारोबार गर्ने व्यवसायीलाई छुट** : यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि तोकिएको रकमसम्मको वार्षिक कर लाग्ने कारोबार गर्ने साना व्यवसायीलाई दर्ता गर्न, विवरण पेश गर्न र अन्य प्रक्रिया पूरा गर्न नपर्ने गरी तोकिएबमोजिम छुट दिन सकिनेछ।

तर मूल्य अभिबृद्धि कर लाग्ने वस्तुको कारोबार गर्ने आयकर ऐन, २०५८ को दफा ४ को उपदफा (४) बमोजिम पूर्व अनुमानित आय विवरण बुझाउने करदाताबाहेक सानो कारोबार गर्ने व्यवसायीले स्वेच्छाले

---

३७ ३७ आर्थिक ऐन, २०७२ ले झिकेको। झिकिनु अघि यसमा निम्न व्यवस्था थियो : यस दफा बमोजिमको सुविधा प्राप्त गर्ने व्यक्तिले दफा २४ को उपदफा (४) बमोजिमको सुविधा पाउने छैन।

३८ आर्थिक ऐन, २०७२ ले संशोधन।

आर्थिक ऐन, २०६४ ले गरेको व्यवस्था निम्न थियो :

सानो कारोबार गर्ने व्यवसायीलाई छुटः यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि तोकिएको रकम सम्मको वार्षिक कर लाग्ने कारोबार गर्ने साना व्यवसायीलाई दर्ता गर्नु नपर्ने र विवरण पेश गर्नु नपर्ने तथा अन्य प्रक्रियाहरू पूरा गर्नु नपर्ने गरी तोकिएबमोजिम छुट दिन सकिनेछ।

तर सानो कारोबार गर्ने व्यवसायीले स्वेच्छाले आफ्नो कारोबार दर्ता गर्न चाहेमा दफा १० बमोजिम प्रकृया पुरा गरी दर्ता गराउन सक्नेछ।

आर्थिक ऐन, २०६३ मा निम्न व्यवस्था थियो :

९. सानो कारोबार गर्ने व्यवसायीलाई छुटः यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि तोकिएको रकम सम्मको वार्षिक कर लाग्ने कारोबार गर्ने साना व्यवसायीलाई दर्ता गर्नु नपर्ने र विवरण पेश गर्नु नपर्ने तथा अन्य प्रक्रियाहरू पूरा गर्नु नपर्ने गरी तोकिएबमोजिम छुट दिन सकिनेछ।

तर सानो कारोबार गर्ने व्यवसायीले स्वेच्छाले आफ्नो कारोबार दर्ता गर्न चाहेमा दफा १० बमोजिम प्रकृया पुरा गरी दर्ता गराउन सक्नेछ। अस्थायी रुपमा आयोजना गर्ने प्रदर्शनी, मेला तथा अन्य यस्तै कारोबारको हकमा यो व्यवस्था लागू हुने छैन। यसरी दर्ता हुनेको हकमा कर अधिकृतले सुरक्षण वापत धरौटी माग्न सक्नेछ।

आर्थिक ऐन, २०६२ मा निम्न व्यवस्था थियो :

९. सानो कारोवार गर्ने व्यवसायीलाई छुट : यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि तोकिएको रकम सम्मको वार्षिक कर लाग्ने कारोवार गर्ने साना व्यवसायीलाई दर्ता गर्नु नपर्ने र विवरण पेश गर्नु नपर्ने तथा अन्य प्रक्रियाहरू पूरा गर्नु नपर्ने गरी तोकिएबमोजिम छुट दिन सकिनेछ।

तर महानगरपालिका, उप-महानगरपालिकातथा नगरपालिका क्षेत्रभित्र हार्डवेयर, सेनिटरी, फर्निचर तथा फिक्स्चर, फर्निसिङ्ग, अटोमोवाइल्स, इलेक्ट्रोनिक्स र मार्वलको कारोबार गर्नेले अनिवार्य रुपमा करमा दर्ता गर्नुपर्ने तथा अन्य सानो कारोवार गर्ने व्यवसायीले स्वेच्छाले आफ्नो कारोवार दार्ता गराउन चाहेमा दफा १० बमोजिम प्रक्रिया पुरा गरी कारोवार दर्ता गराउन सक्नेछ।

आफ्नो कारोबार दर्ता गर्न चाहेमा दफा १०, [३९]१०(क) र १०(ख) बमोजिमको प्रक्रिया पूरा गरी दर्ता गराउन सक्नेछ।"

१०. [४०]**दर्ता** : (१) कुनै कारोबारमा संलग्न हुन चाहने व्यक्तिले कारोबार शुरु गर्नुभन्दा अघि कारोबार दर्ताको लागि तोकिएको ढाँचामा कर अधिकृतसमक्ष दरखास्त दिनु पर्नेछ।

[४१](२) कुनै व्यक्तिले कारोबार गरेको वस्तु वा सेवामा कर लाग्ने भएमा

३९ आर्थिक ऐन, २०७३ ले थप गरेको।

४० राजस्व सम्बन्धी केही नेपाल ऐनलाई संशोधन गर्ने सम्बन्धमा बनेको अध्यादेश, २०६२ (आश्विन) र आर्थिक ऐन, २०६३ ले संशोधन गरेको। संशोधन पहिले निम्न व्यवस्था थियो :

(१) यो ऐन प्रारम्भ हुँदाका बखत कुनै कारोवारमा संलग्न रहेका प्रत्येक व्यक्तिले यो ऐन प्रारम्भ भएको मितिले नब्बे दिनभित्र कर अधिकृतसमक्ष दर्ताको लागि तोकिएको ढाँचामा दरखास्त दिनु पर्नेछ।

(२) यो ऐन प्रारम्भ भएपछि कुनै कारोवारमा संलग्न हुन चाहने प्रत्येक व्यक्तिले कारोबार शुरु गर्नु भन्दा अघि कर अधिकृतसमक्ष दर्ताको लागि तोकिएको ढाँचामा दरखास्त दिनु पर्नेछ।

४१ आर्थिक ऐन, २०७२ ले संशोधन गरेको।

संशोधन अघि निम्न व्यवस्था थियो : (२) कुनै व्यक्तिले कारोबार गरेको वस्तुमा कर लाग्ने भएमा वा देहायको कारोबार गरेमा त्यसरी कर लागेको वा कारोबार सञ्चालन गरेको मितिले तीस दिनभित्र त्यस्तो कारोबार दर्ताको लागि तोकिएको ढाँचामा कर अधिकृतसमक्ष दरखास्त दिनु पर्नेछ :-

(क)ईटा उत्पादन गरी कारोवार गरेमा, मदिरा डिष्ट्रिब्युटर, वाइन सप, सफ्टवेयर, ट्रेकिङ, च्याफ्टिङ, अल्ट्रालाइट फ्लाइट, प्यारागलाइडिङ, पर्यटक सवारी, क्रसर, स्लेट र ढुंगा उद्योग सम्बन्धी व्यवसाय सञ्चालन गरेमा, वा

(ख) कुनै व्यक्तिले महानगरपालिका, उपमहानगरपालिका, नगरपालिका वा विभागले तोकेको क्षेत्रभित्र हार्डवेयर, सेनिटरी, फर्निचर, फिक्स्चर, फर्निसिङ्ग, अटोमोवाइल्स, मोटर पार्ट्स, इलेक्ट्रोनिक्स, मार्बल, शैक्षिक परामर्श, डिस्को थेक, हेल्थ क्लब, क्याटरिङ्ग सेवा, पार्टी प्यालेस व्यवसाय, पार्किङ सेवा, मेशिनरी उपकरण प्रयोग भएको ड्राईक्लिनर्स, बार सहितको रेष्टुरेण्ट, कलरल्याब, बुटिक, सुटिङ्ग सर्टिङ्गको सामान सहितको टेलरिङ्ग व्यवसाय, शिक्षण संस्था वा स्वास्थ्य संस्था वा अन्य निकायमा युनिफर्म आपूर्ति गर्ने कार्य वा आइसक्रिम उद्योग सञ्चालन गरेमा।

आर्थिक ऐन,२०७१ ले संशोधन गर्नु अघि निम्न व्यवस्था थियो :

(२) **कुनै व्यक्तिले कारोबार गरेको वस्तुमा कर लाग्ने भएमा वा "ईटा उत्पादन गरी कारोवार गरेमा" वा** कुनै व्यक्तिले महानगरपालिका, उप-महानगरपालिका, नगरपालिका वा विभागले तोकेको क्षेत्रभित्र हार्डवेयर, सेनिटरी, फर्निचर, फिक्स्चर, फर्निसिङ्ग, अटोमोवाइल्स, "मोटरपार्टस्", इलेक्ट्रोनिक्स, मार्वल, "शैक्षिक परामर्श, डिस्को थेक, हेल्थ क्लब, क्याटरिङ्ग सेवा, पार्टी प्यालेस व्यवसाय, पार्किङ्ग सेवा, मेशिनरी उपकरण प्रयोग भएको ड्राईक्लिनर्स, बार सहितको रेष्टुरेण्ट र कलर ल्याबको" कारोबार सञ्चालन गरेमा त्यसरी कर लागेको वा कारोबार सञ्चालन गरेको मितिले तीस दिनभित्र त्यस्तो कारोबार दर्ताको लागि तोकिएको ढाँचामा कर अधिकृतसमक्ष दरखास्त दिनु पर्नेछ। **जसमध्ये, आर्थिक** अध्यादेश, २०७० ले "**ईटा उत्पादन गरी कारोवार गरेमा" शब्दहरूथप गरेको थियो।आर्थिक ऐन, २०६६ ले"मोटरपार्टस्", थप गरेको थियो रआर्थिक अध्यादेश, २०६७ ले"शैक्षिक परामर्श, डिस्को थेक,** हेल्थ क्लब, क्याटरिङ्ग सेवा, पार्टी प्यालेस व्यवसाय, पार्किङ्ग सेवा, मेशिनरी उपकरण प्रयोग भएको ड्राईक्लिनर्स, बार सहितको रेष्टुरेण्ट र कलर ल्याबको"शब्दहरू**थप गरेको थियो।**

त्यसरी कर लागेको वा कारोबार सञ्चालन गरेको मितिले तीस दिनभित्र त्यस्तो कारोबार दर्ताको लागि तोकिएको ढाँचामा कर अधिकृतसमक्ष दरखास्त दिनु पर्नेछ।

(३) उपदफा (१) र (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि अनुसूची - १ मा उल्लेखित कर छुट हुने वस्तु वा सेवाको मात्र कारोवार गर्ने व्यक्तिले दर्ता गराउनु पर्ने छैन।

(४) उपदफा (१) वा (२) बमोजिम रीतपूर्वकको "[४२]दरखास्त" दिने प्रत्येक व्यक्तिलाई कर अधिकृतले दर्ता गरी तोकिएको ढाँचामा तोकिएको म्यादभित्र दर्ता नम्बर सहितको दर्ताको प्रमाण पत्र दिनु पर्नेछ ।

(५) दर्ता भएको व्यक्तिले दर्ताको प्रमाण पत्र आफ्नो कारोवार संचालन गर्ने प्रमुख स्थानमा सबैले देख्ने गरी राख्नु पर्ने छ र कारोवारको स्थान एकभन्दा बढी भएमा प्रमुख स्थान बाहेक अन्य स्थानमा समेत कर अधिकृतद्वारा प्रमाणित गरेको दर्ताको प्रमाणपत्र सबैले देखिने गरी राख्नु पर्नेछ ।

(६) दर्ता भएको व्यक्तिले आफ्नो दर्ता नम्बरको प्रयोग मूल्य अभिबृद्धि कर, अन्तःशुल्क र भन्सारसम्बन्धी सबै कारोवार र तोकिएबमोजिमका अन्य कारोवारको सम्बन्धमा समेत गर्नु पर्नेछ।

(७) उपदफा (१) वा (२) बमोजिम दर्ताको लागि दिएको दरखास्तमा उल्लिखित विवरणमा कुनै परिवर्तन भएमा त्यस्तो परिवर्तन भएको पन्ध्र दिनभित्र दर्ता भएको व्यक्तिले कर अधिकृतलाई सो कुराको जानकारी दिनु पर्नेछ।

१०क. [४३]अस्थायी दर्ता सम्बन्धी विशेष व्यवस्था : (१) अस्थायी रुपमा

---

४२ राजस्व सम्बन्धी केही नेपाल ऐनलाई संशोधन गर्ने सम्बन्धमा बनेको अध्यादेश, २०६२ (आश्विन) र आर्थिक ऐन, २०६३ ले "निवेदन" सट्टा "दरखास्त" भन्ने शब्द राखेको।

४३ आर्थिक ऐन, २०६३ ले दफा १०क खारेज गरिएको र आर्थिक ऐन, २०६५ ले दफा १०क थप गरिएको (दफा १०ख लाई दफा १०क मा ल्याईएको) राजस्व सम्बन्धी केही नेपाल ऐनलाई संशोधन गर्ने सम्बन्धमा बनेको अध्यादेश, २०६२ (आश्विन) ले पहिलो पटक यो दफा थप गरी निम्न व्यवस्था गरेकोमा आर्थिक ऐन,

आयोजना गर्ने प्रदर्शनी, मेला तथा अन्य यस्तै कारोबारको हकमा कारोबार शुरु हुनुभन्दा अगावै आयोजक तथा त्यस्तो आयोजनामा कर लाग्ने वस्तु वा सेवाको कारोबार गर्ने मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता नभएका व्यवसायी[४४]"तोकिएबमोजिम" मूल्य अभिवृद्धि करमा "[४५]अस्थायी रुपमा" दर्ता हुनु पर्नेछ। [४६].....

(२) उपदफा (१) बमोजिम मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता भएको ब्यवसायीले सो कार्यक्रममा राख्ने वस्तु स्टक ट्रान्सफर गरी लैजान पाउनेछ।

(३) उपदफा (१) बमोजिमको कार्यक्रमको लागि मात्र दर्ता भएको करदाताले आयोजना गरेको प्रर्दशनी, मेला समाप्त भएको ७(सात) दिनभित्र कारोबारको विवरण पेश गरी लाग्ने सम्पूर्ण कर समेत दाखिला गरी अस्थायी दर्ता खारेज गर्नु पर्नेछ।

२०६३ ले खारेज गरेको।

१०क. मौज्दातको घोषणाः (१) करदाताले सम्वत् २०६२ साल माघ मसान्तभित्र आफूसंग भएको कर लाग्ने वस्तुको वास्तविक मौज्दातको घोषणा गर्न सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको कुनै करदाताले मौज्दात घोषणा गरेमा विभागले तोकेको ढाँचामा घोषित वस्तुको मूल्यको नौ प्रतिशतले हुने रकम कर वापत र प्रचलित भन्सार दरबन्दी अनुसारको महशुल बराबर जरिवाना वापत रकम कार्यालयमा दाखिला गर्नुपर्नेछ।

(३) उपदफा (१) बमोजिमको मौज्दात घोषणा गर्दा करदाताले त्यसरी मौज्दात घोषणा गर्दाको प्रचलित बजार मूल्य भन्दा वढी हुने गरी कुनै वस्तुको मूल्य राख्न पाउने छैन।

(४) उपदफा (१) बमोजिमको मौज्दात घोषणा गरेको वस्तु वापत तिरेको कर रकम करदाताले दफा १७ को अधीनमा रही कर कट्टी गर्न पाउनेछ।

(५) उपदफा (१) वमोजिम करदाताबाट गरिएको मौज्दात घोषणाको परिमाण वा वस्तुको मूल्य अस्वाभाविक लागेमा कर अधिकृतले सोको आधार र कारण खुलाई सम्वन्धित मौज्दात जाँच गर्न सक्नेछ र त्यसरी जाँच गर्दा घोषित मूल्य भन्दा घटीमा घोषित वस्तु विक्री गरेको देखिएमा सो विक्रीलाई कर निर्धारण गर्ने प्रयोजनको लागि मान्यता दिइने छैन।

(६) सम्वत २०६२ साल पौष मसान्तभित्र प्रतितपत्र खोलिसकेका पैठारीकर्ताले आफुले पैठारी गर्ने वस्तुको फरक मूल्य भन्सार बिन्दुमा २०६२ साल चैत्र मसान्तभित्र उदघोषण गरी सक्नुपर्नेछ। (यो उपदफा आर्थिक अध्यादेश, २०६२ (माघ) ले थप गरेको।)

(७) करदाताले यस दफा बमोजिम गरेको मौज्दात घोषणाको परिमाण, मूल्य वा स्रोतको सम्बन्धमा करको प्रयोजनको लागि कुनै पनि निकायबाट कारवाही गरिने छैन।"

४४ आर्थिक ऐन, २०७१ ले थप गरेको।

४५ आर्थिक ऐन, २०६६ ले थप गरेको।

४६ आर्थिक ऐन, २०७१ ले भिकेको। भिक्नुपूर्व निम्न व्यवस्था रहेकोः यसरी दर्ता हुनेको हकमा कर अधिकृतले सुरक्षण वापत धरौटी माग्नु पर्नेछ

१०ख. [४७]संयुक्त उपक्रमको दर्ता सम्बन्धी विशेष व्यवस्था : (१)[४८]कुनै दुई वा सोभन्दा बढी व्यक्तिले कुनै निश्चित अवधिका लागि कर लाग्ने कारोवार गर्न संयुक्त उपक्रम (ज्वाइन्ट भेन्चर) खडा गरेमा त्यस्ता व्यक्तिहरू दर्ता रहेका कार्यालयमध्ये कुनै एक कार्यालयको कर अधिकृतसमक्ष त्यस्तो संयुक्त उपक्रम अस्थायी रुपमा दर्ताको लागि निवेदन दिनु पर्नेछ।

(२)[४९]उपदफा (१) बमोजिम निवेदन प्राप्त भएमा कर अधिकृतले तोकिएको ढाँचामा दर्ता प्रमाण पत्र दिनु पर्नेछ।

(३)[५०]उपदफा (१) बमोजिम दर्ता भएको संयुक्त उपक्रमले त्यस्तो उपक्रम खडा गर्दा गरेको सम्झौतामा तोकिएको अवधि समाप्त भएपछि दर्ता खारेज गराउनु पर्नेछ।

(४)[५१]संयुक्त उपक्रम (ज्वाइन्ट भेन्चर) मा संलग्न व्यक्ति आफू संलग्न रहेको संयुक्त उपक्रम (ज्वाइन्ट भेन्चर) को कर दायित्व भुक्तान गर्ने प्रयोजनका लागि संयुक्त वा छुट्टाछुट्टै रुपमा जिम्मेवार हुनेछन्।

११. दर्ता खारेजी : (१) कर अधिकृतले देहायको कुनै अवस्थामा दर्ता भएको व्यक्तिको दर्ता खारेज गर्नु [५२]पर्नेछ :-

(क) संगठित संस्था भए त्यस्तो संगठित संस्था बन्द, विक्री वा हस्तान्तरण भएमा वा अन्य कुनै किसिमबाट त्यस्तो संगठित संस्थाको अस्तित्व कायम नरहेमा,

(ख) व्यक्तिगत स्वामित्व भए त्यस्तो स्वामित्व भएको व्यक्तिको मृत्यु भएमा,

---

४७ आर्थिक ऐन, २०६५ ले यस दफाको व्यवस्था दफा १०क.मा सारेको। तत्पश्चात यो दफा खाली रहेकोमा यसलाई आर्थिक ऐन,२०७२ ले संशोधन गरी हालको व्यवस्था राखेको।

४८ आर्थिक ऐन, २०७३ ले संशोधन गरेको।

४९ आर्थिक ऐन, २०७३ ले थप गरेको।

५० आर्थिक ऐन, २०७२ ले उपदफा २ मा संशोधन गरेकोमा आर्थिक ऐन, २०७३ ले उपदफा ३ मा कायम गरेको।

५१ आर्थिक ऐन, २०७३ ले थप व्यवस्था गरेको।

५२ आर्थिक ऐन, २०७३ ले संशोधन गरेको।

(ग) [५३]साझेदार संस्था भए त्यस्तो साझेदारी संस्था विघटन भएमा वा साझेदारको मृत्यु भएमा,

(घ) दर्ता भएको व्यक्तिले कर लाग्ने कारोवार गर्न छाडेमा,

(ङ)[५४]लगातार [५५]बाह्र महिनासम्म शून्य विवरण दिने वा विवरण नै नदिई बसेका करदाता भएमा,

(च) बिगत बाह्र महिनामा बस्तुको हकमा पचास लाखरुपैयाँ र वस्तु तथा सेवा मिश्रित कारोवारको र सेवाको हकमा बीस लाख रुपैयाँ करयोग्य कारोवार नपुगेको करदाता भएमा,

(छ) भूलवश दर्ता भएकोमा।

[५६].....

[५७].....

[५८].....

---

५३ आर्थिक अध्यादेश २०६२ (श्रावण) ले संशोधन गरेको। सो भन्दा पहिले उक्त खण्डमा "साझेदारी संस्था भए त्यस्तो साझेदारी संस्था विघटन भएमा," भन्ने वाक्यांश रहेको।

५४ आर्थिक अध्यादेश, २०५९ ले थप गरेको।

५५ आर्थिक ऐन, २०७३ ले संशोधन गरेको।

५६ आर्थिक ऐन, २०७३ ले झिकिएको। झिक्नुपूर्व निम्न व्यवस्था रहेको थियो। (१क)दर्ता खारेजीको लागि कर विवरण पेश भएको पन्ध्र दिनभित्र करदाताले कर परीक्षणको लागि आफ्नो कागजातहरू पेश गर्नु पर्नेछ र कर अधिकृतले त्यस्ता करदाताको कर परीक्षण गरी तीन महिनाभित्र दर्ता खारेज गरी वा दर्ता खारेज नहुने भए सोको जानकारी करदातालाई दिनु पर्नेछ। सो अवधिभित्र कर अधिकृतले दर्ता खारेज नगरेमा वा दर्ता खारेज हुने भनी निर्णय नगरेमा सो अवधिपछिको कर विवरण करदाताले पेश गर्नु पर्ने छैन।

५७ आर्थिक ऐन, २०७३ ले झिकिएको। झिक्नुपूर्व निम्न व्यवस्था रहेको थियो। (१ख)यो उपदफा लागू हुँदाका बखत बार्षिक बीस लाख रुपैयाँभन्दा कमको करयोग्य वस्तुको कारोबार भई दर्ता कायम रहेका करदाताको कारोबार आगामि बाह्र महिनामा पचास लाख रुपैयाँ नपुगेमा कर अधिकृतले खारेजीको प्रक्रियाको लागि आदेश दिनु पर्नेछ।

तर दफा ९ बमोजिम स्वेच्छिक रुपमा दर्ता हुन चाहने करदाताले आफ्नो दर्ता कायमै राख्न चाहेमा तोकिएको ढाँचामा सम्वत् २०७३ असार मसान्तभित्र दरखास्त दिएमा त्यस्ता करदाताको लागि यो उपदफा लागू हुने छैन।

५८ आर्थिक ऐन, २०७३ ले झिकिएको। झिक्नुपूर्व निम्न व्यवस्था रहेको थियो। (१ग)यो उपदफा लागू हुँदाका बखत दर्ताको लागि तोकिएको कारोबारको सीमाभन्दा कम करयोग्य कारोबार भई दर्ता कायम रहेका करदाताको खरीद तथा पैठारीमा तिरेको मिलान गर्न बाँकी कर, मौज्दातको कर कट्टी र दर्ता खारेजीको अन्य प्रक्रिया तोकिएबमोजिम हुनेछ।

(२)[५९]उपदफा (१) को खण्ड (च) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि दफा ९ बमोजिम स्वेच्छिक रुपमा दर्ता भएका करदाताले आफ्नो दर्ता कायमै राख्न चाहेमा विगत बाह्र महिनाको अन्तिम विवरण साथ तोकिएको ढाँचामा दरखास्त दिएमा त्यस्ता करदाताको दर्ता कायमै रहनेछ।

(३)[६०] दर्ता खारेजीको लागि कर विवरण पेश भएको पन्ध्र दिनभित्र करदाताले कर परीक्षणको लागि कागजात पेश गर्नुपर्नेछ र कर अधिकृतले त्यस्ता करदाताको कर परीक्षण गरी तीन महिनाभित्र दर्ता खारेज गरी वा दर्ता खारेज नहुने भए त्यसको जानकारी करदातालाई दिनु पर्नेछ। उक्त अवधिभित्र कर अधिकृतले दर्ता खारेज नगरेमा वा दर्ता खारेज हुने भनी निर्णय नगरेमा त्यस्तो अवधिपछिको करविवरण करदाताले पेश गर्नु पर्ने छैन।

(४)[६१]पहिले कर कट्टी सुविधा लिई सकेका वस्तुमध्ये दर्ता खारेज हुँदाका बखत बाँकी रहेको पूँजीगत सामान समेतको मौज्दातलाई बजार मूल्यमा आपूर्ति गरेको मानी कर निर्धारण गरी असुल गरिनेछ।

स्पष्टीकरण :[६२] यस उपदफाको प्रयोजनको लागि "पूँजीगत सामान" भन्नाले कुनै सम्पत्ति वा सम्पत्तिको कुनै भाग र कर लाग्ने कारोबारमा प्रयोग हुने सम्पत्ति[६३]सम्झनु पर्छ।

(५)[६४] कर लाग्ने [६५]वस्तु वा सेवाको कारोबार हुँदा कुनै कुरा गरेको

---

५९ आर्थिक ऐन, २०७३ ले संशोधन गरेको।

६० आर्थिक ऐन, २०७३ ले थप गरेको।

६१ आर्थिक ऐन, २०७२ ले उपदफा (३) मा व्यवस्था गरेकोमा आर्थिक ऐन, २०७३ ले उपदफा ४ कायम गरेको। यसपूर्व आर्थिक ऐन, २०६३ ले संशोधन गरेको।संशोधन पहिले निम्न व्यवस्था थियो :

"(३) पहिले कर कट्टी सुविधा लिइ सकिएका वस्तुहरूमध्ये दर्ता खारेज हुँदाका बखत बाँकी रहेको मौज्दात (पूँजीगत सामान समेत) मा तोकिएबमोजिम कर निर्धारण गरी असुल गरिनेछ।"

६२ आर्थिक ऐन, २०६६ ले थप गरेको।

६३ आर्थिक ऐन, २०७१ ले "जनाउंछ" भन्ने शब्दको सट्टा "सम्झनु पर्छ" भनि संशोधन गरेको।

६४ आर्थिक ऐन, २०६३ ले थप गरेको।

६५ आर्थिक ऐन, २०६८ ले थप गरेको।

वा नगरेको कारणले यस ऐन बमोजिम गर्नु पर्ने कार्य तथा दायित्व बाँकी भएमा त्यस्तो करदाताको दर्ता खारेज हुँदैमा त्यस्तो दायित्वबाट [६६]त्यस्तो करदाताले उन्मुक्ति पाउने छैन।

(६)[६७]दर्ता खारेजी सम्बन्धी अन्य प्रक्रिया तोकिएबमोजिम हुनेछ।

१२. कर लाग्ने मूल्य : (१) यस ऐनमा अन्यथा व्यवस्था भएकोमा बाहेक नगद मात्र प्रतिफल भएको अवस्थामा आपूर्तिकर्ताले प्रापकसँग लिएको मूल्य मात्र कर लाग्ने मूल्य हुनेछ।

(२) कर लाग्ने मूल्यमा देहायका रकमहरू [६८]समेत समावेश हुनेछन् :

(क) कारोवारको सिलसिलामा आपूर्तिकर्ताले व्यहोरेको ढुवानी र वितरणसम्बन्धी खर्चहरू र नाफाको रकम,

(ख) यस ऐन बमोजिमको कर बाहेक अन्तःशुल्क, "[६९]स्वामित्व शुल्क" र अन्य कर रकम।

स्पष्टीकरण : यस खण्डको प्रयोजनको लागि "अन्य कर रकम" भन्नाले सालबसाली आर्थिक ऐनले तोके बमोजिम लाग्ने महशुल, दस्तुर र अन्य शुल्क सम्झनु पर्छ [७०]।

(३) वस्तु वा सेवा आपूर्ति गर्दा मूल्यमा दिईएको डिस्काउण्ट, कमिशन वा यस्तै अन्य व्यापारिक छुटको रकमलाई कर लाग्ने मूल्यमा समावेश गरिने छैन।

(४) वस्तु विनिमय अन्तर्गत आदान प्रदान गरिएका वस्तु वा सेवाको कर लाग्ने मूल्य त्यसरी आदान प्रदान गरिएका वस्तु वा सेवाको बजार मूल्य बराबर हुनेछ।

(५) यस ऐनमा अन्यथा व्यवस्था भएकोमा बाहेक आयात गरेको वस्तुको कर लाग्ने मूल्य कायम गर्दा मूल्य अभिबृद्धि कर बाहेक ढुवानी, बीमा, एजेण्ट र अन्य व्यक्तिहरूको कमिशन आदि

६६ आर्थिक ऐन, २०६८ ले थप गरेको।

६७ आर्थिक ऐन, २०७३ ले उपदफा ६ मा व्यवस्था गरेको।

६८ आर्थिक ऐन, २०७२ ले थप गरेको।

६९ आर्थिक ऐन, २०६५ ले थप गरेको।

७० पहिलो संशोधनले थप गरेको।

समेतको पैठारी मूल्य, पैठारी महसुल, समीकारक महसुल र पैठारीमा लाग्ने अन्य कुनै कर भए सो समेत जोडी कर लाग्ने मूल्य कायम गरिनेछ।

(६) कुनै वस्तु वा सेवाको मूल्य प्रचलित बजार मूल्यभन्दा ज्यादै कम देखिएमा त्यस्तो वस्तु वा सेवाको कर लाग्ने मूल्य बजार मूल्य बराबर हुनेछ।

(७) आंशिक प्रतिफल लिई आपूर्ति गरेको वस्तु वा सेवाको कर लाग्ने मूल्य बजार मूल्य बराबर हुनेछ ।

(८) कुनै वस्तु वा सेवा वापत राखिएको धरौटी रकम आपूर्तिकर्ताले त्यस्तो वस्तु वा सेवाको प्रतिफलको रुपमा तोकिएबमोजिम मिलान नगरेसम्म कर लाग्ने मूल्य मानिने छैन।

१२क.[७१]काठको कारोबारमा कर लाग्ने मूल्य : (१) राष्ट्रिय वनको काठ लिलामी, छोडपूर्जी, वा चिरान आदेश पाएको समयमध्ये जुन पहिले हुन्छ [७२]उक्त समयमा त्यस्तो काठको रोयल्टी रकम वा लिलाम रकममा जुन बढी हुन्छ सो रकममा कर लगाई असुलउपर गरिनेछ।

(२) निजी आवादी, निजी वन वा सामुदायिक वनको काठ व्यापारिक प्रयोजनको लागि बिक्री गरेमा रोयल्टी नलाग्ने भए पनि उपदफा (१) मा व्यवस्था भए बमोजिम राष्ट्रिय वनको काठ सरह नै कर लाग्नेछ।

[७३](३).....

[७४](४).....

---

७१ आर्थिक अध्यादेश, २०५९ (श्रावण) ले थप गरेको।आर्थिक अध्यादेश, २०६० ले संशोधन गरेको।

७२ आर्थिक ऐन, २०७१ ले (सो) भन्ने शब्दको सट्टा (उक्त) शब्द राखी संशोधन गरेको।

७३ संशोधन पहिले निम्न व्यवस्था थियो :

(३) उपदफा (१) र (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि रोयल्टी मूल्यमा शतप्रतिशत थप गरी हुन आउने रकमभन्दा लिलामी रकम बढी भएमा लिलामी रकममा नै कर लाग्ने छ।

७४ संशोधन पहिले निम्न व्यवस्था थियो

(४) दर्ता भएको व्यक्तिले उपदफा (१), (२) र (३) बमोजिम तिरेको कर कट्टी गर्न पाउने छ।

१३. बजार मूल्य : (१)[७५] कुनै दिनमा आपूर्ति गरिएको वस्तु वा सेवाको वजार मूल्यको निर्धारण असम्बन्धित व्यक्तिहरूका बीच स्वतन्त्र रुपले आपूर्ति भएको त्यस्तै किसिमको वस्तु वा सेवा वापत प्राप्त हुने प्रतिफललाई ध्यानमा राखी निर्धारण गरिनेछ।

(२) यस दफाको प्रयोजनको लागि बजार मूल्य निर्धारण गर्ने प्रक्रिया तोकिएबमोजिम हुनेछ।

(३) उपदफा (१) र (२) बमोजिम कुनै वस्तु वा सेवाको बजार मूल्य निर्धारण गर्न नसकिएको अवस्थामा महानिर्देशकले तोकेको प्रक्रिया अनुसार त्यस्तो वस्तु तथा सेवाको बजार बजार मूल्य निर्धारण गरिनेछ।

१४. बीजक दिनु पर्ने : (१) प्रत्येक दर्ता भएको व्यक्तिले तोकिएबमोजिमको अवस्थामा बाहेक कुनै वस्तु वा सेवा आपूर्ति गर्दा प्रापकलाई बीजक दिनु पर्नेछ।

[७६].....

(२) बीजकको ढाँचा तोकिएबमोजिम हुनेछ।

(३) बीजक लिनु प्रापकको कर्तव्य हुनेछ।

(४)[७७]दश हजार रुपैयाँभन्दा बढीको कर लाग्ने वस्तु विभागले तोकेको

७५ पहिलो संशोधनले संशोधित, संशोधन पहिले निम्न व्यवस्था थियो :

"(१) कुनै दिनमा आपूर्ति गरिएको वस्तु वा सेवाको बजार मूल्यको निर्धारण त्यस्तै वस्तु वा सेवाको समान परिमाण गुणस्तर तथा प्रकृतिको परिस्थितिमा असम्बन्धित व्यरुक्तिहरूका बीच स्वतन्त्ररुपले आपूर्ति भएको त्यस्तो बस्तु वा सेवा बापत प्राप्त हुने प्रतिफललाई ध्यानमा राखी निर्धारण गरिनेछ।"

७६ आर्थिक ऐन, २०७१ ले झिकेको। आर्थिक अध्यादेश, २०५९ (श्रावण) ले थप गरेको उक्त व्यवस्था निम्नानुसार को थियोःतर दश लाख रुपैयाँ भन्दा बढीको वार्षिक कारोबार गर्ने व्यक्तिले दर्ता नभएको भएपनि आफ्नो नाम, ठेगाना तथा स्थायी लेखा नम्बर उल्लेख गरी सिलसिलेवार नम्बर सहितको बीजक दिनु पर्नेछ।

७७ आर्थिक ऐन, २०६३ ले उपदफा (४) संशोधन गरेको। विभिन्न आर्थिक अध्यादेशहरूबाट उपदफा (३) पछि निम्न उपदफाहरू निम्न वमोजिम थप भएको थियो :

(क) आर्थिक अध्यादेश २०६२ (माघ) बाट :

"(४) दश हजार रुपैयाँभन्दा बढीको कर लाग्ने वस्तु विभागले तोकेको क्षेत्र बाहिर ढुवानी गर्नेले कर बीजक साथमा राख्नु पर्नेछ।

(५) विभागले करदातालाई क्याश मेसिन वा कम्प्युटरको प्रयोग गरी बीजक जारी गर्न आदेश दिन सक्नेछ।

क्षेत्र वाहिर ढुवानी गर्नेले कर बीजक साथमा राख्नु पर्नेछ।

(५) विभागले करदातालाई क्यास मेसिन वा कम्प्युटरको प्रयोग गरी बीजक "[७८]दिनु पर्ने गरी" आदेश दिन सक्नेछ। [७९]यसरी क्यास मेसिन वा कम्प्युटरको प्रयोग गरी बीजक दिने सम्बन्धी अन्य प्रकृया विभागले तोके बमोजिम हुनेछ।

यसरी विभागले आदेश दिंदा अपनाउनु पर्ने प्रकृया महानिर्देशकले तोके बमोजिम हुनेछ।"

(६) नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी तोकेको कुनै व्यक्तिले सोही सूचनामा तोकेको वस्तुको तोकेको समयावधिका लागि त्यस्तो वस्तुको खुद्रा विक्री मूल्य सार्वजनिक गर्नुपर्ने गरी तोक्न सक्नेछ।

(७) उपदफा (६) बमोजिम तोकिएको व्यक्तिले त्यस्तो वस्तुको दर्ता नभएको व्यक्तिलाई विक्री गर्दा सार्वजनिक भएको मूल्यमा तोकिएको ढाँचामा बीजक जारी गरी उपभोक्ता तहको कर समेत असुलउपर गराउने व्यवस्था गरिनेछ।

तर उपदफा (६) बमोजिम नतोकिएको कुनै व्यक्तिले स्वेच्छाले यस उपदफा अनुसारको तोकिएको ढाँचामा बीजक जारी गर्न सक्नेछ।"

(क१) राजस्व सम्वन्धी केही नेपाल ऐनलाई संशोधन गर्ने सम्बन्धमा बनेको अध्यादेश, २०६२ (आश्विन) ले उपदफा (४) लाई निम्न बमोजिम संशोधन गरेको थियो :

"(४) दश हजार रुपैयाँभन्दा बढीको कर लाग्ने वस्तु विभागले तोकेको क्षेत्र वाहिर ढुवानी गर्नेले कर बीजक साथमा राख्नु पर्नेछ।"

(ख) आथिक अध्यादेश, २०६० (श्रावण) वाट :

"(४) व्यापारिक प्रयोजनकोलागि दश हजार रुपैयाँभन्दा बढीको कर लाग्ने वस्तु वा सेवा खरीद गर्नेले दर्ता भएको व्यक्तिसंग खरीद गरी बीजक लिनु पर्नेछ। यस्तो मालसामान ढुवानी गर्दा खरीद बीजक साथमा रहेको हुनु पर्नेछ।

(५) विभागले करदातालाई क्याश मेसिन वा कम्प्युटरको प्रयोग गरी बीजक जारी गर्न आदेश दिन सक्नेछ। यसरी विभागले आदेश दिंदा अपनाउनु पर्ने प्रकृया महानिर्देशकले तोके बमोजिम हुनेछ।"

(ग) आर्थिक अध्यादेश, २०५९ (श्रावण) वाट :

"(४) रु. १० लाखभन्दा वढीको वार्षिक कारोवार गर्ने करदाताले दर्ता नभएको भएपनि आफ्नो नाम ठेगाना तथा स्थायी लेखा नम्वर (एब्ल) उल्लेख गरी सिलसिलेवार नम्वर सहितको विक्री बीजक अनिवार्य रुपमा जारी गर्नुपर्ने छ।"

(घ) आर्थिक अध्यादेश, २०५९(माघ) वाट :

"(४) व्यापारिक प्रयोजनकोलागि दश हजार रुपैयाँभन्दा बढीको कर लाग्ने वस्तु वा सेवा खरीद गर्नेले दर्ता भएको व्यक्तिसंग खरीद गरी बीजक लिनु पर्नेछ। यस्तो मालसामान ढुवानी गर्दा खरीद बीजक साथमा रहेको हुनु पर्नेछ।" भन्ने व्यवस्था गरेको थियो।"

७८ आर्थिक ऐन २०६५ ले संशोधन गरेको।संशोधन पहिले निम्न व्यवस्था गरेको थियोः जारी गर्न

७९ आर्थिक ऐन २०६५ ले संशोधन गरेको। संशोधन पहिले निम्न व्यवस्था गरेको थियोः यसरी विभागले आदेश दिदा अपनाउनुपर्ने प्रक्रिया महानिर्देशकले तोके बमोजिम हुनेछ।

[८०](६) विभागले सूचना प्रकाशन गरी वा लिखित आदेश दिई तोकेको कुनै व्यक्तिले कुनै "[८१]तोकेको" वस्तुको सोही सूचना वा आदेशमा"[८२]....." तोकेको समयावधिका लागि त्यस्तो वस्तुको खुद्रा विक्री मूल्य सार्वजनिक गर्नुपर्ने गरी तोक्न सक्नेछ। यस्तो सूचना वा आदेश प्राप्त भए पछि खुद्रा विक्री मूल्य सार्वजनिक नगरी कुनै वस्तुको विक्री वा हस्तान्तरण गर्न पाउने छैन।

(७) उपदफा (६) बमोजिम तोकिएको व्यक्तिले त्यस्तो वस्तु दर्ता नभएको व्यक्तिलाई विक्री गर्दा सार्वजनिक भएको मूल्यमा तोकिएको ढाँचामा बीजक दिई उपभोक्ता तहको कर समेत असुलउपर गराउने व्यवस्था गरिनेछ।

तर उपदफा (६) बमोजिम नतोकिएको कुनै व्यक्तिले "[८३] पनि" स्वेच्छाले यस उपदफा बमोजिमको बीजक दिन सक्नेछ।

१५. दर्ता नभएको व्यक्तिले कर उठाउन नहुन :_(१)दर्ता नभएको व्यक्तिले कर असुल गरेको देखिने कुनै बीजक वा कागजात जारी गर्न र कर उठाउन हुँदैन।

(२) दर्ता नभएको कुनै व्यक्तिले कर उठाएमा त्यसरी उठाएको कर निर्धारण गरी निजबाट असुलउपर गरिनेछ।

(३)[८४]उपदफा (१) र (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि

८० आर्थिक ऐन, २०६३ ले उप दफा (६) र (७) थप गरिएको।

८१ आर्थिक ऐन, २०६८ ले संशोधन गरेको।

८२ आर्थिक ऐन, २०६८ ले झिकेको। झिक्नु पूर्व "तोकेको वस्तुको" भन्ने रहेको।

८३ आर्थिक ऐन, द्दण्ठज्ञ ले थप गरेको।

८४ आर्थिक अध्यादेश, २०६० (श्रावण) ले थप गरेको। आर्थिक ऐन, २०६७ ले संशोधन गरेको। संशोधन पहिले निम्न व्यवस्था थियो :

"(३) उपदफा (१) र (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि स्थानीय निकाय वा नेपाल सरकारले कर लाग्ने वस्तु वा सेवा बिक्री गर्दा कर असुलउपर गर्नु पर्नेछ।"

आर्थिक अध्यादेश,२०६७ ले संशोधन। पहिलो निम्न अनुसार थियो :" उपदफा (१) र (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि स्थानीय निकाय वा नेपाल स्थित अन्तर्राष्ट्रिय संघ-संस्था वा नियोग वा नेपाल सरकारले कर लाग्ने वस्तु वा सेवा बिक्री गर्दा कर असुलउपर गर्नु पर्नेछ।

स्थानीय निकाय वा "[८५]नेपालस्थित अन्तर्राष्ट्रिय संघ-संस्था वा नियोग" वा "[८६]नेपाल सरकार" वा "[८७]मूल्य अभिबृद्धि कर नलाग्ने वस्तुको कारोवार गर्ने सार्वजनिक [८८]संस्थानले" "[८९]मूल्य अभिबृद्धि" कर लाग्ने वस्तु वा सेवा बिक्री गर्दा कर असुलउपर गर्नु पर्नेछ।

१६. कारोवारको लेखा राख्नु पर्नेः (१) करदाताले दफा १८ बमोजिमको कर अवधिको आफ्नो कारोवारको लेखा अद्यावधिक राख्नु पर्नेछ र त्यस्तो लेखा निरीक्षण गर्न कर अधिकृतले माग गरेमा जहाँसुकै रहेको निजको त्यस्तो लेखा कर अधिकृतलाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ।

(१क)[९०]विभागले करदाताको कम्प्युटर तथ्यांक आधार (डाटावेश) मा निरन्तर पहुँच प्राप्त गर्न सक्नेछ।

(२) करदाताले राखेको लेखामा देहायका कुराहरू समेत समावेश हुनु पर्नेछ :-

(क) कारोवारको भएको मिति,

(ख) प्रत्येक कारोवारको मूल्य,

(ग) कारोवारको अर्को पक्ष दर्ता भएको रहेछ भने निजको दर्ता नम्बर र

(घ) कारोवारसँग सम्बद्ध तोकिएबमोजिमका अन्य कुराहरू।

(३) दर्ता भएको व्यक्तिले सम्बन्धित कर अधिकृतद्वारा प्रमाणित भएको खरीद तथा विक्री खाता लेखा राख्ने प्रयोजनको निमित्त प्रयोग गर्नु पर्नेछ।

(३क)[९१]कर लाग्ने वस्तु वा सेवाको कारोबार गर्ने दर्ता नभएका

---

८५ आर्थिक ऐन, २०६६ ले थप गरेको।

८६ आर्थिक ऐन, २०६३ ले संशोधन गरेको।

८७ आर्थिक ऐन, २०६७ ले थप गरेको।

८८ आर्थिक ऐन, २०७३ ले संशोधन गरेको। संशोधन पूर्व संस्थानहरूले भन्ने रहेको थियो।

८९ आर्थिक ऐन, २०६७ ले थप गरेको।

९० आर्थिक अध्यादेश, २०६० (श्रावण) ले थप गरेको।

९१ आर्थिक ऐन, २०६४ ले थप गरेको।

व्यक्तिले प्रत्येक आर्थिक वर्षको लागि खरीद बिक्री खाता आफैले प्रमाणित गराई राख्नु पर्नेछ। त्यस्तो खाता कर अधिकृतले जुनसुकै बखत जाँच गर्न सक्नेछ।

(४) करदाताले कारोवारको लेखा तोकिएको अवधिसम्म सुरक्षित राख्नु पर्नेछ।

(५)[९२]यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेका नियमले तोकेको प्रकृया पूरा गरी करदाताले राखेको लेखालाई अन्यथा प्रमाणित नभएसम्म मान्यता दिइनेछ।

१६क.[९३]कम्प्युटर प्रशोधित अभिलेख प्रमाणको रुपमा ग्राह्य हुने :

(१) प्रचलित कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि अन्यथा प्रमाणित भएमा बाहेक [९४]कर प्रयोजनको निमित्त विभाग वा अन्तर्गतका कार्यालयमा रहेका कम्प्युटरबाट प्रशोधित करदाता सम्बन्धी अभिलेख प्रमाणको रुपमा ग्राह्य हुनेछ।

(२)[९५]विभागले सूचना प्रकाशन गरी विद्युतीय माध्यमबाट बीजक जारी गर्ने, लेखा राख्ने, कर विवरण पेश गर्ने तथा भुक्तानी गर्ने सम्बन्धमा आवश्यक व्यवस्था गर्न सक्नेछ।

१६ख.[९६]नोक्सान भएको वस्तुमा तिरेको कर कट्टी गर्ने : आगजनी, चोरी,

९२ पहिलो संशोधनले थप गरेको।

९३ पहिलो संशोधनले थप गरेको।

९४ आर्थिक ऐन, २०७१ ले सम्पादन गरेको।

९५ आर्थिक ऐन, २०६४ ले थप गरेको।

९६ आर्थिक अध्यादेश, २०६० ले थप गरेको। संशोधन पहिले निम्न व्यवस्था थियोः

"१६ख.नोक्सान भएको वस्तुमा तिरेको कर कट्टी गर्ने : आगजनी, चोरी, दुर्घटना, टुटफुट, ध्वंसात्मक गतिविधि वा वस्तुको उपयोगको म्याद सकिएको कारणले हानी नोक्सानी भएको वस्तुमा तिरेको मूल्य अभिवृद्धि कर तोकिएबमोजिम कट्टी गर्न पाइनेछ।"

आर्थिक ऐन, २०६३ ले निम्न व्यवस्था गरेको थियो :

"१६ख.नोक्सान भएको वस्तुमा तिरेको कर कट्टी गर्ने : (१) आगजनी, चोरी, दुर्घटना, टुटफुट वा वस्तुको उपयोगको म्याद सकिएको कारणले हानी नोक्सानी भएको वस्तुमा तिरेको मूल्य अभिवृद्धि कर तोकिएबमोजिम कट्टी गर्न पाइनेछ।विध्वंसात्मक गतिविधि अन्तर्गत त्यस्तो नोक्सान भएको भए एक वर्षभित्र कर कट्टी गर्न निवेदन दिई सक्नु पर्नेछ।"

आर्थिक अध्यादेश, २०६० ले यो दफा थप गरी निम्न व्यवस्था गरेको थियो :

दुर्घटना, टुटफुट वा ध्वंशात्मक गतिविधि[९७]..... को कारणले हानी नोक्सानी भएको वस्तुमा तिरेको मूल्य अभिवृद्धि कर तोकिएबमोजिम कट्टी गर्न सकिनेछ।

१७. कर कट्टी : (१) दर्ता भएको व्यक्तिले आफ्नो कर लाग्ने कारोवारसँग सम्बन्धित वस्तु वा सेवा आयात वा प्राप्त गर्दा तिरेको वा तिर्नुपर्ने करको रकम आफूले उठाएको करको रकमबाट कट्टी गर्न सक्नेछ।

(२)[९८]उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि व्यवसायिक वा व्यक्तिगत दुवै प्रयोजनको लागि प्रयोग हुन सक्ने तोकिएका वस्तुहरूका हकमा कर कट्टी गर्न नपाउने वा आंशिक रुपमा मात्र कर कट्टी गर्न पाउने व्यवस्था गर्न सकिनेछ।

(३) कुनै महिनामा कारोवार भएको वस्तु वा सेवाको पूर्ण अंश कर लाग्ने कारोवारमा प्रयोग नभएमा उक्त वस्तु वा सेवामा पहिले

"१६ख. नजवोक्सान भएको वस्तुमा तिरेको कर कट्टी गर्ने : (१) आगजनी, चोरी, दुर्घटना, टुटफुट वा वस्तुको उपयोगको म्याद सकिएको कारणले हानी नोक्सानी भएको वस्तुमा तिरेको मूल्य अभिवृद्धि कर तोकिएबमोजिम कट्टी गर्न पाइनेछ।"

९७ आर्थिक ऐन, २०६६ ले संशोधन गरेको।

९८ आर्थिक ऐन, २०६५ ले उपदफा (२) संशोधन गरी उप खण्ड (क) र (ख) झिकेको। संशोधन पहिले निम्न व्यवस्था थियो :

"(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि व्यावसायिक वा व्यक्तिगत दुवै प्रयोजनको लागि प्रयोग हुन सक्ने देहायका वस्तुहरूका हकमा कर कट्टी गर्न नपाउने वा आंशिक रुपमा मात्र कर कट्टी गर्न पाउने व्यवस्था गर्न सकिनेछ :

(क) हवाइजहाज,

(ख) मोटर,

(ग) .....*

(घ) ..... **तोकिएबमोजिमका अन्य वस्तुहरू।

***स्पस्टीकरण:

(क) "व्यक्तिगत प्रयोजन" भन्नाले आफू वा निजको नातेदारले प्रयोग गर्ने समेत जनाउनेछ।

(ख) "नातेदार" भन्नाले प्राकृतिक व्यक्तिको पति, पत्नी, छोरा, छोरी (धर्मपुत्र, धर्मपुत्री समेत), बावु, आमा, बाजे, बज्यै, दाजु, भाई, भाउजु, बुहारी, दिदी, वहिनी, सासु, ससुरा, साला, जेठान, साली, जेठीसासु, काका, काकी, भतिजा, भतिजी, नाती र नातिनी सम्झनु पर्छ।

* पहिलो संशोधन ले झिकेको, झिक्नु भन्दा पहिले "(ग) कम्प्यूटर" भन्ने वाक्यांश थियो।

** आर्थिक अध्यादेश, २०६१ (श्रावण) ले "धेरै मूल्य पर्ने" भन्ने शब्दहरू झिकिएको।

*** आर्थिक ऐन, २०६३ ले थप गरेको।

तिरेको कर कट्टी सो वस्तु वा सेवाको कर लाग्ने कारोवारमा प्रयोग भएको अंशमा मात्र तोकिएबमोजिम प्रदान गरिनेछ।

(४) यस दफा बमोजिम कर कट्टी सुविधा प्रदान गरिने वस्तु वा सेवाको तोकिएबमोजिमको उपयोगिताको अवधि समाप्त हुनु भन्दा अगावै कर लाग्ने कारोवारमा प्रयोग हुन छाडेमा तोकिएबमोजिम सो वस्तु वा सेवा तत्काल बजार मूल्यमा विक्री भएको मानी कर असुलउपर गरिनेछ।

(५) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएका भए तापनि प्रयोग भैसकेका वस्तुहरूको कारोवार गर्ने दर्ता भएको व्यक्तिले पाउने कर कट्टी सुविधा तोकिएबमोजिम हुनेछ।

(५क)[९९]उपदफा (२) को अधीनमा रही वित्तीय पट्टा अन्तर्गत ऋण सम्झौता गरी पैठारी वा खरीद गरिएका पूँजीगत वस्तुहरूमा तिरेको कर सम्वन्धित करदाताले कट्टी गर्न पाउनेछ।

[१००](५ख)"[१०१]दफा ८ को उपदफा (२)" दफा १२क. र दफा १५ को उपदफा (३) बमोजिम तिरेको कर सम्बन्धित करदातालाई कट्टी गर्न दिइनेछ।

(६) यस ऐन बमोजिमको कर कट्टी सुविधा तोकिएबमोजिमका कागजातहरूद्वारा दावी प्रमाणित भएपछि मात्र दिइनेछ।

(७) दर्ता हुँदाका बखत मौज्दातमा रहेको कर लाग्ने कारोवारमा

९९ पहिलो संशोधनवाट थप भएको। आर्थिक ऐन, २०६३ ले संशोधन गरेको। संशोधनभन्दा पहिले निम्न व्यवस्था थियो :

"(५क) हायर पर्चेच कर्जा वा धितोबन्धकमा बैंक वा वित्तीय संस्थाको नाउँमा पैठारी वा खरीद गरिएको मेशिनरी जस्ता पूँजीगत वस्तुहरू सम्बन्धित उद्योग, कम्पनी आदिले पैठारी वा खरीद गरे सरह मानेर त्यसमा तिरेको कर सम्बन्धित करदातालाई कट्टी गर्न दिइनेछ।"

तर आर्थिक अध्यादेश, २०६१(श्रावण) ले उक्त दफालाई निम्न बमोजिम संशोधन गरेको थियो :

"(५क) उपदफा (२) को अधिनमा रही हायर पर्चेज कर्जा वा धितोबन्धकमा बैंक वा वित्तीय संस्थाको नाउँमा पैठारी वा खरीद गरिएको पूँजीगत वस्तुहरू करदाताले पैठारी वा खरीद गरे सरह मानेर त्यसमा तिरेको कर सम्बन्धित करदातालाई कट्टी गर्न दिइनेछ।"

१०० आर्थिक अध्यादेश, २०६० ले थप गरेको।

१०१ आर्थिक अध्यादेश, २०६६ ले संशोधन गरेको। संशोधन पहिले निम्न व्यवस्था थियोः

(५ख) दफा १२क. र दफा १५ को उपदफा (३) बमोजिम तिरेको कर सम्बन्धित करदातालाई कट्टी गर्न दिईनेछ।

प्रयोग हुने वस्तुमा तिरेको वा तिर्नु पर्ने कर कट्टी गर्ने व्यवस्था तोकिएबमोजिम हुनेछ।

(८)[१०२]यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि लगातार छ महिनासम्म कर विवरण पेश नगर्ने करदाताको नाम सार्वजनिक [१०३]गरी त्यस्तो करदाताको करकट्टी गर्नु पर्ने रकम बाँकी भए [१०४]रोक्का राख्न निलम्वन गर्न सकिनेछ।

(९) [१०५].....

१८. कर विवरण पेश गर्नु पर्ने : (१) करदाताले प्रत्येक महिना आफूले बुझाउनु पर्ने कर रकम स्वयं निर्धारण गरी सो महिना समाप्त भएको पच्चीस दिनभित्र कर अधिकृतसमक्ष "[१०६]वा हुलाकबाट रजिष्ट्री गरी"तोकिएबमोजिम कर विवरण पेश गर्नु पर्नेछ। यस्तो विवरण सो महिनामा कर लाग्ने कारोवार गरेको वा नगरेको जे सुकै भए तापनि पेश गर्नु पर्नेछ।

(१क)[१०७]उपदफा(१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि आन्तरिक राजस्व कार्यालय नभएका जिल्लाका करदाताले आफुले कर विवरण बुझाउनु पर्ने महिनाको पन्ध्र गतेभित्र [१०८]सम्बन्धित जिल्लाको कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयमा बुझाउनु पर्ने

---

१०२ आर्थिक ऐन, २०६३ ले थप गरी आर्थिक ऐन, २०६४ ले संशोधन गरेको। संशोधन पहिले निम्न व्यवस्था थियो :

"(८) यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि लगातार छ महिनासम्म करको विवरण पेश नगर्ने करदाताको नाम सार्वजनिक गरिनेछ र त्यस्ता करदाताको करकट्टी गर्नुपर्ने रकम बाँकी भए शुन्य गरिने छ र निजको दर्ता स्वतः निलम्वन हुने छ।"

१०३ आर्थिक ऐन, २०७३ ले संशोधन गरेको। संशोधन पहिले निम्न व्यवस्था थियो :

"गरिनेछ तथा" भन्ने शब्दहरू रहेको।

१०४ आर्थिक ऐन, २०६८ ले थप गरेको।

१०५ आर्थिक ऐन, २०६४ ले झिकेको, आर्थिक ऐन, २०६३ ले थप गरी निम्न व्यवस्था गरेको थियो :

"(९) उपदफा (८) बमोजिम दर्ता निलम्वन भएको करदाताको जानकारी कार्यालयले सबै करदातालाई दिनेछ र त्यस्तो जानकारी प्राप्त भइसकेपछि त्यस्तो करदाताबाट कुनै वस्तु वा सेवा खरीद गर्ने व्यक्तिलाई त्यस्तो वस्तु वा सेवामा तिरेको कर रकम वापत करकट्टी वा कर फिर्ता दिइने छैन।"

१०६ आर्थिक अध्यादेश, २०५९(श्रावण) ले थप गरेको।

१०७ आर्थिक अध्यादेश, २०५९(माघ) ले थप गरेको।

१०८ आर्थिक ऐन, २०७३ ले सोही भन्ने शब्दको सट्टा सम्वन्धित भन्ने शब्द राखिएको।

कर रकम र[१०९]कर विवरण पेश गर्न सक्नेछ। यसरी प्राप्त हुन आएको कर विवरण तथा कर भुक्तानीको विवरण कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयले सात दिनभित्र सम्बन्धित आन्तरिक राजस्व कार्यालयमा पठाउनु पर्नेछ।

(१ख)[११०]उपदफा (१) र १(क) बमोजिम विवरण पेश गर्ने र पठाउने कार्यविधि विभागले निर्धारण [१११]गरे बमोजिम हुनेछ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि तोकिएबमोजिमका करदाताले एक महिना भन्दा कम वा बढी अवधिको कर विवरण पेश गर्न सक्नेछ।

१९. करको भुक्तानी : [११२](१) करदाताले प्रत्येक कर अवधिको कर सो अवधि समाप्त भएको मितिले पच्चीस दिनभित्र बुझाउनु पर्नेछ।

(२)[११३]करदाताले उपदफा (१) मा उल्लिखित म्यादभित्र बुझाउनु पर्ने कर नबुझाएमा वांकी रहेको कर रकममा वार्षिक दश प्रतिशतका दरले थप दस्तुर लाग्नेछ।

(३)[११४].....

(४) करदाताले आफ्नो काबु बाहिरको परिस्थितिले गर्दा म्यादभित्र

---

१०९ आर्थिक ऐन, २०६६ ले "बुझाई" भन्ने शब्दको सट्टा "र" भन्ने शब्द राखेको।

११० आर्थिक ऐन, २०६६ ले थप गरेको।

१११ आर्थिक ऐन, २०७१ ले "गर्न सक्नेछ" भन्ने शब्दको सट्टा "गरे बमोजिम हुनेछ" भन्ने शब्द राखेको।

११२ पहिलो संशोधनद्वारा संशोधित। सो भन्दा अघिको व्यवस्था निम्न थियो :

"(१) करदाताले प्रत्येक महिनाको कर सो महिना समाप्त भएको मितिले पच्चिस दिनभित्र बुझाउनु पर्नेछ।"

११३ आर्थिक अध्यादेश २०६१ (श्रावण) ले संशोधन गरेको। यो उपदफामा पहिलो संशोधनले निम्न व्यवस्था गरेको थियो :

"(२) करदाताले उपदफा (१) मा उल्लेखित म्यादभित्र बुझाउनु पर्ने कर नबुझाएमा त्यस्तो म्याद नाघेको महिना पछिको महिनाको मसान्तसम्म त्यस्तो बाँकी कर रकममा पाँच प्रतिशत थप दस्तुर बुझाउनु पर्नेछ।" (पहिलो संशोधनभन्दा अघि "दश" प्रतिशत थप दस्तुर बुझाउनु पर्ने व्यवस्था थियो)।

११४ आर्थिक अध्यादेश २०६१ (श्रावण) ले खारेज गरेको। यो उपदफामा पहिलो संशोधनले निम्न व्यवस्था गरेको थियो :

"(३) उपदफा (२) बमोजिमको म्यादभित्र पनि करदाताले बुझाउनु पर्ने कर नबुझाएमा निजले त्यस बखतसम्म बुझाउनु पर्ने करको रकमको अतिरिक्त पाँच प्रतिशत थप दस्तुर बुझाउनु पर्नेछ।"(पहिलो संशोधनभन्दा अघि "दश" प्रतिशत अतिरिक्त थप दस्तुर बुझाउनु पर्ने व्यवस्था थियो)।

करको रकम बुझाउन नसकेको कारण देखाई उपदफा (२) [११५].....बमोजिम लाग्ने थप दस्तुरहरू मिनाहा पाउन निवेदन गरेमा र कारण मनासिव देखेमा महानिर्देशकले त्यस्तो दस्तुर मिनाहा दिन सक्नेछ।

(५) उपदफा (२)[११६]..... बमोजिमको थप दस्तुहरू र दफा २६ बमोजिमको ब्याज हिसाव गर्दा बुझाउनु पर्ने कर रकमको दायित्व जुन कर अवधिको कारोबारबाट सिर्जना भएको हो सोही कर अवधिको कर बुझाउनु पर्ने म्याद गुज्रेको मितिदेखि नै गणना गरिनेछ।

(६)[११७]दफा २० बमोजिम करदाताको कर निर्धारण गर्दा सो कर अवधिमा निजसंग असुल गर्नु पर्ने कर भन्दा निजले फिर्ता पाउन सक्ने कर बढी भएको पाइएमा निजको सो कर अवधिमा कर निर्धारण गर्दा थप दस्तुर र व्याज असुल गरिने छैन।

(७)[११८]उपदफा (१) मा उल्लेखित म्यादभित्र करको भुक्तानी[११९] विद्युतीय माध्यम वा बैंकले प्रत्याभूति दिएको चेक (गुड फर पेमेन्ट चेक) बाट समेत गर्न सकिनेछ। यसरी [१२०]विद्युतीय माध्यमबाट भुक्तानी भएकोमा भुक्तानी आदेश भएको मितिमा र बैंकले प्रत्याभूति दिएको चेक (गुड फर पेमेन्ट चेक) मार्फत भुक्तानी भएकोमा कार्यालयले बुझेको मितिमा भुक्तानी भएको मानिनेछ।

(८) व्याज, थप दस्तुर र जरिवाना माथि व्याज असुल गरिने छैन।

२०. कर अधिकृतले कर निर्धारण गर्न सक्ने : (१) देहायका कुनै अवस्थामा कर अधिकृतले कर निर्धारण गर्न सक्नेछः

---

११५ आर्थिक अध्यादेश २०६१ (श्रावण) ले " वा (३)" भन्ने अक्षर तथा अंक झिकिएको।

११६ आर्थिक अध्यादेश २०६१ (श्रावण) ले "र (३)" भन्ने अक्षर तथा अंक झिकेको। आर्थिक ऐन, २०७२ ले यस दफामा रहेको महिना शब्दको सट्टा कर अवधि राखी संशोधन गरेको।

११७ पहिलो संशोधनवाट उपदफा (६), (७) र (८) थप।

११८ आर्थिक ऐन, २०७३ ले संशोधन गरेको।

११९ आर्थिक ऐन, २०७३ ले संशोधन गरेको।

१२० आर्थिक ऐन, २०७३ ले संशोधन गरेको।

(क) म्यादभित्र कर विवरण पेश नगरेमा,

(ख) अधुरो वा त्रुटीपूर्ण कर विवरण पेश गरेमा,

(ग) झुट्ठा कर विवरण पेश गरेमा,

(घ) करको रकम कम देखाएको वा ठीक नभएको भन्ने कर अधिकृतलाई विश्वासगर्नु पर्ने कारण भएमा।

(ङ)[१२१]आपूर्ति मूल्यमा न्यून बीजकीकरण गरेको भन्ने कर अधिकृतलाई विश्वास गर्नुपर्ने कारण भएमा।

[१२२](च) "[१२३]न्यून बीजकीकरण गरी" समूह कम्पनीमा आपूर्ति भएमा,

[१२४](छ) दर्ता हुनुपर्ने दायित्व भएको व्यक्तिले दर्ता नगरी कारोवार गरेमा,

(ज) बीजक जारी नगरी विक्री गरेमा,

(झ)दर्ता नभएको व्यक्तिले कर उठाएमा।

[१२५](ञ) **दफा ८ को उपदफा (२) वा (३) बमोजिम कर दाखिला** नगरेमा।

(ट) दफा १७ को उपदफा (४) को अवस्था विद्यमान भएमा।

(२) उपदफा (१) बमोजिम कर निर्धारण गर्दा देहायका कुनै वा सबै आधारमा करको निर्धारण गर्न सकिनेछ।

(क) कारोवारको सबूद,

(ख) कारोवारको सम्बन्धमा सम्बन्धित कर अधिकृतले पेश गरेको कर परीक्षण प्रतिवेदन,

(ग) समान प्रकृतिको कारोवारमा संलग्न अन्य व्यक्तिले बुझाएको कर,

---

१२१ पहिलो संशोधनले थप गरेको।

१२२ आर्थिक ऐन, २०६३ ले थप गरेको।

१२३ आर्थिक ऐन, २०६४ ले संशोधन गरी थप गरेको।

१२४ आर्थिक ऐन, २०६५ ले खण्ड (छ), (ज) र (झ) थप गरेको।

१२५ आर्थिक ऐन, २०७१ ले खण्ड (ञ) र (ट) थप गरेको।

(२क) .....[१२६]

(३) उपदफा (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएका भए तापनि उपरोक्त बमोजिम करको निर्धारण गर्दा प्रमाणको भार पुऱ्याउने अभिभारा सम्बन्धित कर अधिकृतको हुनेछ।

(४) उपदफा (१) बमोजिम कर निर्धारण गर्दा कर विवरण [१२७]..... पेश गरेको[१२८].... मितिले चार वर्षभित्र कर निर्धारण गरिसक्नु पर्नेछ। [१२९]उक्त अवधिभित्र कर निर्धारण हुन नसकेमा पेश भएको विवरण नै स्वतः मान्य भएको मानिनेछ।

(४क)[१३०]उपदफा (४) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै व्यक्तिले झुठ्ठा लेखा वा बीजक वा अन्य कागजात तयार गरी वा जालसाजी गरी कर छलेको रहेछ भने जुनसुकै वखत विभागले पुनः कर निर्धारण गर्न आदेश दिन सक्नेछ।

(५) यस दफा बमोजिम कर निर्धारण गर्दा कर अधिकृतले सम्बन्धित व्यक्तिलाई आफ्नो सफाई पेश गर्न [१३१]पन्ध्र दिनको म्याद दिनु पर्नेछ।

२१. करको असुली : (१) यस ऐन बमोजिमको म्यादभित्र बुझाउनु पर्ने

---

१२६ आर्थिक ऐन, २०६४ ले झिकेको, झिक्नु भन्दा पहिले आर्थिक ऐन, २०६३ ले निम्न व्यवस्था गरेको थियोः

"(२क) कुनै प्रवन्धक वा निर्देशकले पूर्ण वा आंशिक रुपमा कर छल्ने नियतले गरेको कुनै कार्यद्वारा कुनै निकायलाई लागेको कर, दण्ड, जरिवानाको दायित्वमा त्यस्तो नियतले काम गर्ने प्रवन्धक, निर्देशकले सो दायित्व व्यक्तिगत रुपमा व्यहोर्नु पर्नेछ।

त्यस्तो कार्य गर्ने प्रवन्धक वा निर्देशकले कर छल्ने नियतले गलत सूचना, गलत लिखत, गलत तथ्यांक वा त्यस्तै कुनै कार्य गरि जति कर छलेको हो सो रकम र त्यसमा कानून बमोजिम लाग्ने शुल्क, जरिवानाको दायित्व वहन गर्नु पर्नेछ।

तर कुनै निकायको प्रवन्धक वा निर्देशकले असल नियतले काम गर्दा वा दायित्व वहन गर्दा पनि निकायद्वारा कर छलिएको पाइएमा सोको दायित्व निकायले वहन गनुपर्नेछ।"

१२७ आर्थिक अध्यादेश,२०६२ (श्रावण)ले "पेश गर्नुपर्ने वा" भन्ने शव्दहरू झिकेको।

१२८ आर्थिक अध्यादेश,२०६२ (श्रावण)ले "मिति मध्ये जुन पहिले हुन्छ सो" भन्ने शव्दहरू झिकेको।

१२९ आर्थिक ऐन, २०७३ ले " सो" भन्ने शव्दको सट्टा" उक्त" भन्ने शव्द राखेको।

१३० आर्थिक अध्यादेश, २०६२(श्रावण) ले थप गरेको।

१३१ पहिलो संशोधन ले"सात" को सट्टा "पन्ध्र" गरेको।

कर कुनै करदाताले नबुझाएमा [१३२]..... सम्बन्धित कर अधिकृतले देहायका कुनै वा सबै तरिका अपनाई कर असुल गर्न सक्नेछ :

(क) करदातालाई फिर्ता गर्नु पर्ने रकम भए त्यसमा कट्टा गरेर।

(ख) करदाताको चल तथा अचल सम्पति कब्जा गरेर।

(ग) करदाताको सम्पूर्ण वा केही सम्पत्ति एकै पटकवा पटक पटक गरी "[१३३]सिलबन्दी वोलपत्र वा सार्वजनिक वढावढद्वारा" लिलाम विक्री गरेर।

(घ) बैंक तथा अन्य वित्तीय संस्थामा रहेको करदाताको रकमबाट कट्टा गर्न लगाएर।

(ङ) नेपाल सरकार वा नेपाल सरकारको स्वामित्वमा भएको कुनै संगठित संस्था वा स्थानीय निकायहरूबाट करदाताले पाउने रकमबाट कट्टा गर्न लगाएर।

(च) कुनै तेश्रो व्यक्तिले करदातालाई तिर्नुपर्ने रकम [१३४]"दावी" गरेर।

(छ) करदाताको आयात निर्यात र अन्य कारोवार रोक्का गरेर।

(ज)[१३५] नेपालबाहिर जान रोक लगाएर।

(२)[१३६]उपदफा (१) बमोजिम कर अधिकृतले गरेको कारवाहीको जानकारी चौबिस घण्टाभित्र महानिर्देशकलाई दिनु पर्नेछ।

१३२ आर्थिक ऐन,२०७२ ले "महानिर्देशकको पूर्व स्वीकृति लिई" भन्ने शब्दहरू झिकेको।

१३३ आर्थिक अध्यादेश,२०६२(माघ)ले "तोकिएबमोजिम" भन्ने शब्दहरूको सट्टा "सिलबन्दी वोलपत्र वा सार्वजनिक वढावढद्वारा" भन्ने शब्दहरू राखि संशोधन गरेको।

१३४ आर्थिक ऐन, २०७१ ले "करदाताको पूर्व सहमति लिई कट्टा" भन्ने शब्दहरको सट्टा "दावी" शब्द राखि संशोधन गरेको।

१३५ आर्थिक ऐन,२०७२ ले थप गरेको।

१३६ आर्थिक अध्यादेश, २०६०(श्रावण) ले खारेज गरेको यो उपदफामा आर्थिक ऐन,२०७२ ले संशोधन गरी हालको व्यवस्था राखेको हो। आर्थिक अध्यादेश, २०६०(श्रावण) ले खारेज खारेज गर्नुभन्दा अघि यो उपदफामा निम्न व्यवस्था थियो :

"(२) यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि यस ऐन बमोजिम निर्धारण भएको कर त्यसरी निर्धारण भएको मितिले ६ बर्षपछि असुल गर्न सकिने छैन।"

(३)[१३७]कर असुली वा फिर्ता गर्दा एक रुपैयाँ भन्दा घटी भएको रकमलाई हिसावमा गणना गरिने छैन।

२२.[१३८] **विशेष अवस्थामा कर निर्धारण** : यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै करदाताले नेपाल छोडी जाने वा आफ्नो सम्पति अरु कसैलाई हस्तान्तरण गर्ने, हटाउने वा लुकाउने सम्भावना भई कर असुली हुन नसक्ने अवस्था छ भन्ने विश्वास गर्ने आधार भएमा कर अधिकृतले महानिर्देशकको स्वीकृति लिई त्यस्तो करदातासँग लाग्ने वा लागेको कर तुरुन्त निर्धारण गरी कर असुल गर्न वा धरौटी माग गर्न सक्नेछ।

२२क.[१३९]**कर छल्ने योजना विरुद्धको व्यवस्था** : (१) यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि करको फाइदा लिने बदनियतले देहायको कुनै कार्य गरेमा कर छल्ने[१४०]योजना गरेको मानी महानिर्देशकले त्यस्तो करदाताको कर निर्धारण गरी कर असुलउपर गर्न कर अधिकृतलाई आदेश दिन सक्नेछ :

(क) यस ऐनमा भएको व्यवस्थाको दुरुपयोग गरी कर छल्ने बदनियतले कुनै योजना तथा कार्य गरी करको दायित्व कम गरेमा,

(ख) कुनै व्यक्ति वा निकायले करको दायित्व कम गर्ने बदनियतले कुनै कार्य गरेमा वा सो गर्ने उद्देश्यले सम्झौता गरेमा।

(२) : .....[१४१]

---

१३९ पहिलो संशोधनले थप गरेको।

१४० आर्थिक ऐन, २०७२ ले संशोधन गरेको। संशोधन पूर्व यस दफामा निम्न व्यवस्था थियो : शंकास्पद अवस्थामा कर निर्धारण : यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै करदाताले नेपाल छोडी जाने वा आफ्नो सम्पति अरु कसैलाई हस्तान्तरण गर्ने, हटाउने वा लुकाउने सम्भावना भई कर असुली हुन नसक्ने अवस्था छ भन्ने विश्वास गर्ने आधार भएमा कर अधिकृतले महानिर्देशकको स्वीकृति लिई लाग्ने तथा लागेको कर तुरुन्त निर्धारण गर्न र असुल गर्न सक्नेछ।

१४१ आर्थिक ऐन, २०६३ ले थप गरेको।

१४२ आर्थिक ऐन, २०७१ ले "कर मुक्ति योजना गरी" र "दुरुत्साहन" भन्ने शव्दहरू भिकि "योजना" भन्ने शव्द राखेको।

१४१ आर्थिक ऐन, २०६४ ले भिकेको। आर्थिक ऐन, २०६३ ले निम्न व्यवस्था गरेको थियो :

(२) यस दफाको प्रयोजनको लागि :

२३. जाँच तथा परीक्षण सम्बन्धी अधिकार : (१) यस ऐन बमोजिम दर्ता गर्नु पर्ने करदाताले दर्ता नगरी कर लाग्ने कारोवार गरेको छ भन्ने कुरामा विश्वास गर्नु पर्ने मनासिव आधार भएमा कर अधिकृतले जाँचबुझ गर्न सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम जाँचबुझ गर्ने, दर्ता भएको व्यक्तिले दफा १८ बमोजिम पेश गरेको कर विवरण जाँच गर्ने र दफा २० बमोजिम कर निर्धारण गर्ने प्रयोजनका लागि कर अधिकृतलाई देहाय बमोजिमको अधिकार हुनेछ :

(क) कर दायित्वसँग सम्बन्धित वस्तुहरू, स्थान, कागजात, लेखा तथा अभिलेख जाँच गर्ने,

(ख) करदाताको कारोवार स्थल वा यस ऐन अन्तर्गत कसुर मानिने कार्यसित सम्बन्धित प्रमाणहरू हुनसक्ने सम्भावना भएका अन्य स्थलहरूमा खानतलासी लिने,

(ग) आफ्नो कर्तव्यपालनको सिलसिलामा कुनै अभिलेख, किताब, खाता, कागजातहरू तयार गर्ने वा तिनीहरूमा विवरण भर्ने व्यक्तिसँग जानकारी माग गर्ने,

(घ) करदाताको कारोवारस्थल वा सोसँग सम्बन्धित अन्य स्थलमा रहेको कुनै कागजात, किताब तथा अभिलेखलाई हटाउने वा कब्जा गर्ने वा अन्यत्र लैजाने,

---

(क)"योजना" भन्नाले कुनै सम्झौता, व्यवस्था, फाइदा, प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रुपले त्यस्तो योजना कार्यान्वयन गर्ने वा नगर्ने कार्यलाई जनाउँछ।

(ख)"करको फाइदा" भन्नाले कुनै व्यक्तिको कर तिर्ने दायित्व घटाउने वा कुनै व्यक्तिको कर कट्टी वा कर फिर्ता व्यवस्थामा वृद्धि गर्ने वा अन्य कुनै पनि किसिमले कर तिर्ने दायित्वलाई छल्ने उद्देश्यले भएको देहायको कामलाई जनाउँछ :

(१) करमा दर्ता नभएको व्यक्तिले दर्ता भएको व्यक्तिसरह कुनै व्यवहार, कुनै किसिमको करको फाइदा लिने कार्यमा संलग्न हुने,

(२) करमा दर्ता नभएको व्यक्तिले कर लाग्ने तथा नलाग्ने वस्तु वा सेवाको आपूर्ति गरेमा र त्यस्तो आपूर्ति व्यवस्थाले करमा दर्ता भएको व्यक्तिलाई प्रभाव पार्ने,

(३) बजार मूल्यलाई प्रभाव पार्ने गरी कुनै वस्तु तथा सेवाको आपूर्ति गर्ने।

(ङ) करदाताको कारोवार संचालन गर्ने स्थान वा कर कार्यालय वा अन्य कुनै उपयुक्त स्थानमा करको लेखापरीक्षण गर्ने।

(३) कर अधिकृतले बैंक तथा वित्तीय संस्था लगायत कुनै व्यक्तिसँग कुनै करदाताको कारोवारको सम्बन्धमा कुनै कुराको जानकारी माग गरेमा त्यस्तो सूचना कर अधिकृतलाई दिनु त्यस्तो व्यक्तिको कर्तव्य हुनेछ।

२३क.[१४२]**स्थानीय प्रशासन तथा प्रहरीले सहयोग गर्नुपर्ने** : यो ऐन कार्यान्वयन गर्ने सिलसिलामा कर अधिकृतले स्थानीय प्रशासन तथा प्रहरीको सहयोग मागेमा त्यस्तो सहयोग गर्नु स्थानीय प्रशासन तथा प्रहरीको कर्तव्य हुनेछ।

२३ख.[१४३]**कर सम्बन्धी व्यवस्था यसै ऐन बमोजिम हुने** : प्रचलित कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सालबसाली लागू हुने आर्थिक ऐनले यस ऐनमा संसोधन गरी कर लगाउने, निर्धारण गर्ने, बढाउने, घटाउने, छुट दिने वा मिनाहा दिने सम्बन्धी व्यवस्था गरेकोमा वाहेक अन्य कुनै पनि ऐनले यस ऐन बमोजिमका करका व्यवस्थाहरूमा कुनै पनि संशोधन, परिवर्तन वा कर सम्बन्धी अन्य व्यवस्थाहरू गर्न सक्ने छैन।

२३ग.[१४४]**न्यून बीजकीकरणका वस्तु खरीद गर्ने** : (१) कुनै व्यक्तिले प्रचलित बजार मूल्य भन्दा बिक्री मूल्य कम देखाई न्यून बीजकीकरण गरी कुनै बस्तु बिक्री गरेमा प्रचलित कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि त्यसरी न्यून बीजकीकरण गरी बिक्री गरेको त्यस्तै प्रकृतिको मौज्दातमा बाँकी रहेको वस्तु कर अधिकृतले रोक्का राखी न्यून बीजकीकरण गरी बिक्री गरेको मूल्यमा कर अधिकृतले खरीद गर्न वा गराउन सक्नेछ।

---

१४२ पहिलो संशोधनले थप गरेको।

१४३ पहिलो संशोधनले थप गरेको।

१४४ आर्थिक अध्यादेश, २०६० ले थप गरेको यस दफामा आर्थिक ऐन २०७२ ले संशोधन गरी उपदफा (१) मा रहेका "विभाग वा आन्तरिक राजस्व कार्यालय" र उपदफा (२) मा रहेका "विभाग वा कार्यालय" भन्ने शब्दहरूको सट्टा "कर अधिकृत" भन्ने शब्दहरू राखेको

(२) उपदफा (१) बमोजिम कर अधिकृतले वस्तु खरीद गर्दा वा गराउँदा त्यस्तो व्यक्तिले वस्तु बिक्री गर्न मञ्जुर नगरेमा कर अधिकृतले त्यस्तो वस्तु आफ्नो कब्जामा लिई न्यून बीजकीकरण गरी बिक्री गरेको मूल्यको आधारमा गणना गरी "[१४५]त्यस्तो" व्यक्तिले भुक्तानी लिन आएको बखत भुक्तानी दिनु पर्नेछ।

(३) उपदफा (१) "[१४६]वा" (२) बमोजिम खरीद गरेको वा खरीद गर्न लगाएको बस्तु महानिर्देशकले तोकेको मूल्य तथा प्रकृया अनुसार बिक्री गर्न वा गराउन सकिनेछ।

[१४७]**२३घ. थुनामा राख्न वा कब्जा गर्न वा धरौट मांग गर्न सकिनेः**(१) कुनै व्यक्ति, फर्म, कम्पनी वा संस्थाले कर छली कारोबार गरेको र तुरुन्त कुनै कारबाही नगरेमा अभियुक्त भागी जाने वा कसुरको सबुत प्रमाण गायब हुने सम्भावना देखेमा महानिर्देशकको स्वीकृति लिई कर अधिकृतले देहायका कामहरू गर्न गराउन सक्नेछ :-

(क) कारोबार स्थलमा शिलवन्दी गर्न।

(ख) [१४८]विद्युतीय उपकरण तथा सो को अभिलेख कब्जा गर्न,

(ग) कसुर गरेको भन्ने कुराको विश्वास लागेको व्यक्तिबाट छलिएको कर वरावरको रकम पर्चा खडा गरी नगद धरौटी वा जेथा जमानी माग गर्न,

(घ)[१४९]करदाताको नाममा रहेको बैंक खाता तीन महिनासम्मको लागि रोक्का राख्न।

तर[१५०], कर निर्धारण प्रकृया पूरा नभएको अवस्थामा महानिर्देशकको स्वीकृतिमा थप

---

१४५ आर्थिक ऐन, २०६३ ले "सो" भन्ने शव्दको सट्टा "त्यस्तो" भन्ने शव्द राखेको।

१४६ आर्थिक अध्यादेश, २०६८ ले "र" भन्ने शव्दको सट्टा "वा" भन्ने शव्द राखेको

१४७ आर्थिकअध्यादेश , २०६२ (माघ) ले थप गरेको। आर्थिक अध्यादेश,२०६८ ले केही को सट्टा कुनै भन्ने शव्द प्रयोग गरेको।

१४८ आर्थिक ऐन, २०६४ ले खण्ड (ख) र (ग) थप गरेको।

१४९ आर्थिक ऐन, २०६५ ले थप गरेको।

१५० आर्थिक अध्यादेश,२०६७ ले थप गरेको।

तीन महिनाको लागि बैंक खाता रोक्का राख्न सकिनेछ।

(ङ)[१५१] खण्ड (ग) बमोजिम [१५२]धरौटी नराखेमा वा जेथा जमानी नदिएमा एक पटकमा पन्ध्र दिनमा नबढ्ने गरी बढीमा पैंतालीस दिन थुनामा राख्न।

(२) यस ऐन बमोजिम कसूरको तहकिकातको सम्बन्धमा कर अधिकृतलाई[१५३]कानून बमोजिम प्रहरीलाई भए सरहको अधिकार हुनेछ।

२४. कट्टी गर्न पाउने रकम बढी भएमा : (१) दर्ता भएको व्यक्तिले कुनै महिनामा दफा १७ बमोजिम कट्टी गर्न पाउने करको रकम सो महिनामा उठाएको करको रकमभन्दा बढी भएमा त्यस्तो बढी रकम यस ऐन बमोजिम सो महिनासम्म बुझाउनु पर्ने कुनै रकम भए त्यसमा मिलान गर्न सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम मिलान गरी बाँकी रहेको रकम दर्ता भएको व्यक्तिले अर्को महिनामा बुझाउनु पर्ने करको रकममा मिलान गर्न सक्नेछ।

(३) यस दफा बमोजिम लगातार ६ महिनासम्म मिलान गरेर बाँकी रहेको रकम दर्ता भएको व्यक्तिले एकमुष्ट फिर्ता पाउन तोकिएबमोजिम कर अधिकृतसमक्ष निवेदन दिन सक्नेछ।

(४) उपदफा (२) वा (३) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि महिना भरीको कूल विक्रीमध्ये [१५४]चालिस प्रतिशत भन्दा बढी निकासी गरी विक्री गर्ने दर्ता भएको व्यक्तिले दफा १७ बमोजिम कर कट्टी गर्न पाउने रकम यस अघि यस दफामा तोकिएको कार्यविधि अपनाई फिर्ता पाउन निवेदन दिएमा बुझाउनु पर्ने

---

१५१ आर्थिक अध्यादेश,२०६८ ले थप गरेको।

१५२ आर्थिक ऐन, २०७३ ले संशोधन गरेको। संशोधन पहिले "त्यस्तो धरौटी नराखेमा वा जेथा जमानी नदिएसम्म" भन्ने शब्द रहेको।

१५३ आर्थिक ऐन, २०७३ ले "प्रचलित" भन्ने शब्द झिकेको।

१५४ आर्थिक ऐन, २०६६ ले संशोधन, संशोधन पहिले "पचास प्रतिशत" भन्ने शब्द थियो।

कुनै रकम बाँकी भए त्यसमा मिलान गरी बाँकी रहेको रकम एकमुष्ट फिर्ता पाउन निवेदन दिन सक्नेछ।

(५)[१५५]उपदफा (३) वा (४) बमोजिम कुनै निवेदन परेमा फिर्ता दिनु पर्ने ठहरिएको रकम कर अधिकृतले फिर्ता दिनेछ र निवेदन परेको मितिले उपदफा (३) बमोजिम भए साठी दिनभित्र र उपदफा (४) बमोजिम भए तीस दिनभित्र फिर्ता नगरिएमा त्यस्तो रकममा नेपाल सरकारले तोकिएबमोजिम ब्याज समेत दिनु पर्नेछ।

(६) दर्ता भएको व्यक्तिले उपदफा (३) र (४) बमोजिम मिलान गरेर बाँकी रहेको रकम फिर्ता पाउने दावी गरिसके पछि त्यस्तो रकम अर्को महिनामा उठाएको करमा मिलान गर्न पाउने छैन।

२४क.[१५६]कर फिर्ता नहुने : दफा २४ मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि यस ऐन बमोजिम फिर्ता लिनुपर्ने रकम कर अवधि समाप्त भएको मितिले तीन वर्षभित्र फिर्ताका[१५७] लागि निवेदन नदिएमा फिर्ता हुने छैन।

२५. कर फिर्ता हुन सक्ने : (१) देहाय बमोजिमको करको रकम तत्सम्बन्धी कारोवार भएको मितिले तीन वर्षभित्र फिर्ता पाउन दरखास्त परेमा फिर्ता दिइनेछ :

(क)[१५८]नेपाल सरकार, परराष्ट्र मन्त्रालयले कूटनीतिक मान्यता

---

१५५ आर्थिक ऐन, २०६४ ले संशोधन, आर्थिक अध्यादेश,२०७० समेतले निरन्तरता दिएको। संशोधन पहिले निम्न व्यवस्था थियोः

"(५) उपदफा (३) वा (४) बमोजिम कुनै निवेदन परेमा फिर्ता दिनु पर्ने ठहरिएको रकम कर अधिकृतले तुरुन्त फिर्ता दिनेछ र निवेदन परेका मितिले साठी दिनभित्र फिर्ता नगरिएमा त्यस्तो रकममा नेपाल सरकारले तोकिएबमोजिमको ब्याज समेत दिनु पर्नेछ।"

१५६ आर्थिक ऐन, २०६५ ले थप गरेको।

१५७ आर्थिक अध्यादेश,२०६८ ले तीन वर्षभित्रको शब्द पछि फिर्ताको लागि भन्ने शब्द थप गरी निरन्तरता दिएको।

१५८ आर्थिक ऐन, २०६३ ले संशोधन, आर्थिक अध्यादेश,२०६७ले "अन्तर्राष्ट्रिय नियोग तथा संस्थामा" सट्टा "अन्तर्राष्ट्रिय नियोग वा संस्थामा" कायम गरेको। संशोधन पहिले निम्न व्यवस्था थियोः

"(क) नेपाल सरकार, परराष्ट्र मन्त्रालयले कुटनैतिक मान्यता प्रदान गरेको नेपालको कुटनीतिज्ञलाई विदेशी राष्ट्रले पारस्परिकताको आधारमा कर छुटको सुविधा प्रदान गरेको छ भने नेपाल स्थित त्यस्तो राष्ट्रको कुटनीतिज्ञले नेपालभित्र तिरेको करको रकम,"

प्रदान गरेको नेपालको कूटनीतिज्ञलाई विदेशी राष्ट्रले पारस्परिकताको आधारमा वा क्षेत्रीय वा अन्तर्राष्ट्रिय नियोग वा संस्थामा कार्यरत कूटनीतिक सुविधा प्राप्त व्यक्तिलाई कर छुटको सुविधा प्रदान गरेको रहेछ भने नेपालस्थित त्यस्तो राष्ट्र, क्षेत्रीय वा अन्तर्राष्ट्रिय नियोग वा संस्थाको कूटनीतिज्ञले आफूले उपभोग गरेको हदसम्म नेपालभित्र तिरेको करको रकम।

(ख) नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयले कर छुटको सुविधा प्रदान गरेको अन्तर्राष्ट्रिय संस्था वा त्यस्तो संस्थाले तिरेको करको रकम,

(ग) नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयबाट कर छुटको सहमति प्राप्त दुई वा बहुपक्षीय सम्झौता बमोजिम नेपालभित्र आयोजना संचालन गर्ने सिलसिलामा तिरेको करको रकम,

(घ) भूलबाट असुल गरिएको करको रकम।

(१क)[१५९] उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुटनीतिक निकाय वा कुटनीतिज्ञले कर लाग्ने वस्तु वा सेवा खरीद गर्दा तिरेको कर एक पटकमा [१६०]"पाँच हजार" रुपैयाँभन्दा कमको खरीदमा फिर्ता गरिने छैन।

(२) उपदफा (१) को खण्ड (घ) बमोजिम करको रकम फिर्ता गर्दा करको वास्तविक भार बहन गर्ने व्यक्तिलाई मात्र फिर्ता गरिनेछ।

२५क.[१६१]विदेशी पर्यटकले खरीदमा तिरेको कर फिर्ता हुने : नेपाल भ्रमण गरी हवाई मार्गबाट फर्कने विदेशी पर्यटकले [१६२]"पच्चीस" हजार रुपैयाँभन्दा बढीको कर लाग्ने वस्तु खरीद गरी आफुसँग लगेमा

१५९ आर्थिक अध्यादेश, २०५९ ले थप गरेको।

१६० आर्थिक ऐन, २०७१ ले "एक हजार पाँच सय" लाई "पाँच हजार" बनाई संशोधन गरेको।

१६१ आर्थिक अध्यादेश, २०६१(श्रावण) ले थप गरेको।

१६२ आर्थिक ऐन, २०७१ ले "पन्ध्र" लाई "पच्चिस" बनाई संशोधन गरेको।

विभागले तोकेको प्रकृया अनुसार त्यस्तो वस्तुमा तिरेको कर फिर्ता दिइनेछ। [१६३]"यस्तो फिर्ता हुने रकमको तीन प्रतिशत रकम सेवा शुल्क वापत कट्टा गरिनेछ।"

२५ख.[१६४]**पुनः निर्यातमा भन्सारबिन्दुबाटै कर फिर्ता हुने** : "कुनै वस्तु पुनः निर्यात भएमा सम्बन्धित ब्यक्तिले भन्सारमा दाखिला गरेको मूल्य अभिबृद्धि कर बापतको धरौटी रकम मध्ये सो बस्तु पुनः निर्यात भएको प्रमाणको आधारमा हुने रकम[१६५]"सम्बन्धित भन्सार कार्यालयबाट निजलाई फिर्ता दिइनेछ।"

२५ग.[१६६]**पुनः निर्यातमा कर फिर्ता हुने** : कुनै बस्तु पुनः निर्यात भई परिवर्त्य मुद्रामा अग्रिम रुपमा भुक्तानी प्राप्त भएमा सम्बन्धित व्यक्तिले खरीदमा तिरेको मूल्य अभिवृद्धि कर बापतको रकम निजलाई फिर्ता दिइनेछ।

[१६७]तर अनुसूची-१ बमोजिम कर फिर्ता सुविधा लिएको कुनै वस्तु निर्यात वा पुनः निर्यात गर्दा यस दफा बमोजिमको कर फिर्ता सुविधा पाउने छैन।

[१६८]**२५(घ) कर फिर्ता नहुने** : यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि यस ऐन बमोजिम फिर्ता लिनुपर्ने रकम कर अवधि समाप्त भएको मितिले तीन वर्षभित्र फिर्ताको लागि निवेदन नदिएमा फिर्ता हुने छैन।

२६. ब्याज : (१) कर लगायत यस ऐन बमोजिम बुझाउनु पर्ने कुनै रकम म्यादभित्र दाखिला नगरेमा त्यस्तो म्याद नाघेको मितिदेखि बुझाउन बाँकी रकममा ब्याज लाग्नेछ। त्यस्तो ब्याज [१६९]दफा ३१(क) बमोजिम प्रशासकीय पुनरावलोकन रदफा ३२ बमोजिम पुनरावेदनको लागि निवेदन दिएको अवस्थामा पनि गणना गरिनेछ।

१६३ आर्थिक अध्यादेश, २०६२(माघ) ले थप गरेको।

१६४ आर्थिक अध्यादेश,२०६७ ले थप गरेको।

१६५ आर्थिक ऐन दृण्ठज्ञ ले थप गरेको

१६६ आर्थिक ऐन, २०७२ ले थप गरेको।

१६७ आर्थिक ऐन, २०७३ ले प्रतिवन्धात्मक वाक्यांश थप गरेको।

१६८ आर्थिक ऐन, २०७३ ले थप गरेको।

१६९ आर्थिक ऐन, २०७१ ले थप गरेको।

(२)[१७०] उपदफा (१) को प्रयोजनको लागि ब्याजको दर वार्षिक पन्ध्र प्रतिशत हुनेछ।

२७. कर सरह मानिने : यस ऐन बमोजिम लाग्ने दस्तुर, ब्याज र जरिवाना यस ऐन बमोजिम लाग्ने कर सरह मानिनेछ।

२८. आयात सम्बन्धी व्यवस्था : (१) नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयले अन्यथा ताकेकोमा बाहेक आयात हुने वस्तुमा भन्सार अधिकृतले यस ऐन बमोजिमको कर असुल गर्नेछ।

(१क)[१७१]नेपालभित्र उत्पादन भएको वा तयार भएको मालवस्तु भन्सार कार्यालयबाट निकासीको प्रकृया पूरा भइसकेपछि वा विदेशमा पुगिसकेपछि सम्बन्धित पार्टीले लिन अस्वीकार गरी वा अन्य कारणले पुनः पैठारी गरी ल्याई सोही मालवस्तु पैठारी भएको तीन महिनाभित्र निकासी गर्ने भएमा यसरी फिर्ता ल्याउँदाको बखत लाग्ने मुल्य अभिवृद्धि कर धरौटीमा राखी छाड्न सकिनेछ र त्यस्तो मालवस्तु पुनः निकासी भएपछि उक्त धरौटी फिर्ता दिइनेछ। यसरी धरौटीमा राखिएको र फिर्ता गरिएको रकमको विवरण सम्बन्धित भन्सार कार्यालयले आन्तरिक राजस्व विभागमा दिनु पर्नेछ।

(२) आयात हुने वस्तुको सम्बन्धमा कर असुलउपर गर्न भन्सार अधिकृतले यस ऐन र प्रचलित भन्सार ऐन बमोजिमको अधिकार प्रयोग गर्न सक्नेछ।

२९.[१७२] **दण्ड सजाय** : (१) कुनै व्यक्तिले देहायका कुनै कसुर गरेमा कर

---

१७० आर्थिक ऐन, २०६४ ले थप गरेको।

१७१ आर्थिक ऐन, २०६४ ले थप गरेको।

१७२ पहिलो संशोधनले संशोधित। संशोधन पहिले मूल ऐनमा निम्न व्यवस्था भएको तर आर्थिक ऐनले दण्ड सम्वन्धी व्यवस्थालाई व्यवस्थित गरेको थियो।

"(क) दफा १० को उपदफा (१), (२), (६) वा (७) उल्लंघन गरेमा प्रत्येक कर महिनाको निमित्त लाग्ने कर र सोको दोब्बर रकम,

(ख) दफा १४ वा १५ उल्लंघन गरेमो लाग्ने करको दोब्बर रकम,

(ग) दफा १६ को उपदफा (१) बमोजिम कारोवारको लेखा अद्यावधिक नराखेमा लाग्ने करको दोब्बर रकम र कारोवारको लेखा निरीक्षण गर्न नदिएमा पटकै पिच्छे पांच हजार रुपैयाँ,

अधिकृतले देहाय बमोजिम जरिवाना गर्न सक्नेछ :

(क)[१७३]"[१७४]दफा ५(ख) बमोजिम दर्ता गर्न कर अधिकृतले दिएको आदेश वा" दफा १० को उपदफा (१) वा (२) उल्लघंन गरेमा[१७५]"वा दफा १०(क) को उपदफा (१) [१७६]"र दफा १० ख"को उपदफा १ बमोजिम दर्ता नभएमा" प्रत्येक कर अवधिको निमित्त दश हजार रुपैयाँ,

(ख) दफा १० को उपदफा (५), (६) वा (७) उल्लघंन गरेमा पटकै पिच्छे एक हजार रुपैयाँ,

(ख१)[१७७]यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम बमोजिम करपाटी नराखेमा वा तोकिएको ठाउँमा करपाटी नराखेमा पटकै पिच्छे दुई हजार रुपैयाँ।

(ग)[१७८]दफा १४ को उपदफा (१) वा (४) उल्लंघन गरेमा प्रत्येक पटक पाँच हजार रुपैयाँ।

(घ) दफा १६ को उपदफा (२), (३) वा (४) उल्लंघन गरेमा दश हजार रुपैयाँसम्म,

(ङ) दफा १८ को व्यवस्था उल्लंघन गरेमा लाग्ने कर र सोको शत प्रतिशत रकम

(च) दफा २३ बमोजिमको कार्यमा बाधा विरोध गरेमा पटकै पिच्छे पाँच हजार रुपैयाँ,

(छ) यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम उल्लंघन गरेमा पटकै पिच्छे दशहजार रुपैयाँ।"

१७३ आर्थिक ऐन, २०६५ ले संशोधन, पहिलो संशोधन पहिले निम्न व्यवस्था थियो :

(क) दफा १० को उपदफा (१) वा (२) उल्लङ्घन गरेमा प्रत्येक कर अवधिको निमित्त लाग्ने कर र दश हजार रुपैयाँ,

१७४ आर्थिक ऐन, २०७० ले थप गरेको।

१७५ आर्थिक ऐन, २०७१ ले थप गरेको।

१७६ आर्थिक ऐन, २०७३ ले थप गरेको।

१७७ आर्थिक ऐन, २०७१ ले संशोधन गरेको। संशोधन पूर्व निम्न व्यवस्था थियोः यो ऐन वा यस ऐन बमोजिम बनेको नियम बमोजिम करपाटी नराखेमा प्रति हप्ता दुई हजार र तोकिएको ठाउँमा राख्नु पर्नेमा नराखे एक हजार रुपैयाँ जरिवाना। सो पूर्व राजस्व सम्वन्धी केही नेपाल ऐनलाई संशोधन गर्ने सम्बन्धमा बनेको अध्यादेश, २०६२ (आश्विन) ले उपदफा (१) को खण्ड (ख) पछि खण्ड (ख१) रआर्थिक अध्यादेश, २०६२(माघ) ले खण्ड (ख२) थप गरेको :

"(ख१) दफा १०क. उल्लंघन गरेमा फरक मूल्यमा लाग्ने करको अतिरिक्त शत प्रतिशत रुपैयाँ"

(ख२)यो ऐन वा यस ऐन बमोजिम बनेको नियम बमोजिम करपाटी नराखेमा प्रति हप्ता दुई हजार र तोकिएको ठाउँमा राख्नु पर्नेमा नराखेमा एक हजार जरिवाना"

१७८ आर्थिक ऐन, २०६५ ले संशोधन, आर्थिक अध्यादेश, २०५९ ले संशोधनले निम्न व्यवस्था गरेको र सो लाई आर्थिक ऐन, २०६४ सम्म निरन्तरता दिएको। (पहिलो संशोधनमा दफा १४ उल्लंघन गरेमा भन्ने थियो।)

(ग) दफा १४ को उपदफा (१) र (४) को व्यवस्था उलंघन गरेमा प्रत्येक पटक पाँच हजार रुपैयाँ जरिवाना गरी लाग्ने कर समेत असुल गरिनेछ।

(घ)[१७९]दफा १५ उल्लंघन गरेमा उठाएको करको शत प्रतिशत,

(ङ) दफा १६ को उपदफा (१) बमोजिम कारोबारको लेखा अद्यावधिक नराखेमा दश हजार रुपैयाँ र कारोबारको लेखा निरीक्षण गर्न नदिएमा पटकै पिच्छे [१८०]बीस हजार रुपैयाँ,

(च) दफा १६ को उपदफा (२) उल्लंघन गरेमा पाँच हजार रुपैयाँसम्म,

(छ) दफा १६ को उपदफा (३) वा (४) उल्लंघन गरेमा दश हजार रुपैयाँ,

(छ१)[१८१]दफा १६ को उपदफा (३क) उल्लंघन गरेमा प्रत्येक पटक एक हजार रुपैयाँ,

(छ२)[१८२]कम्प्यूटर बिलिङ्ग गर्न स्वीकृति लिएको [१८३]"वा स्वीकृत नलिएको" करदाताले तथ्याङ्क मेट्न वा सच्याउन सकिने सफ्टवेयर प्रयोग गरेको पाइएमा पाँच लाख रुपैयाँ।

(ज) दफा १८ को व्यवस्था उल्लंघन गरेमा लाग्ने करको प्रतिदिन ०.०५ प्रतिशत वा प्रति कर अवधि एक हजार रुपैयाँमध्ये जुन बढी हुन्छ सो रकम,

(झ) दफा २३ बमोजिमको कार्यमा वाधा विरोध गरेमा पटकै पिच्छे पाँच हजार रुपैयाँ,

(ञ) न्यून बीजकीकरण गरी बीजक काटेको पाइएमा प्रत्येक बीजकको लागि दुइ हजार रुपैयाँ वा उपदफा (२)

---

१७९ आर्थिक ऐन, २०६५ ले संशोधन, संशोधन पहिले निम्न व्यवस्था थियो।

(घ) दफा १५ उल्लङ्घन गरेमा उठाएको कर र सोको शतप्रतिशत रकम,

१८० आर्थिक ऐन, २०७१ ले "पाँच"को सट्टा "बीस" राखि संशोधन गरेको।

१८१ आर्थिक ऐन, २०६४ ले थप गरेको।

१८२ आर्थिक ऐन,२०६७ ले थप गरेको।

१८३ आर्थिक ऐन,२०७१ ले थप गरेको।

बमोजिम लाग्ने जरिवानामध्ये जुन बढी हुन्छ सो रकम, तर न्यून बीजकीकरण भएको वस्तु कार्यालयले आवश्यक सम्झेमा तोकिएबमोजिम खरीद गर्न गराउन सक्नेछ।

(ट) यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम उल्लघंन गरेमा पटकै पिच्छे एक हजार रुपैयाँ,

[१८४](ठ).....

(१क)[१८५]"यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम पालना नगरी करको दायित्व घटाएमा कर अधिकृतले विभागले तोकेको आधारमा [१८६].....कर बिगोको पच्चीस प्रतिशतसम्म जरिवाना गर्न सक्नेछ।"

(१ख)[१८७]कुनै करदाताको मौज्दात परीक्षण गर्दा खरीद खातामा उल्लेख भएकोभन्दा बढी बस्तु मौज्दात फेला परेमा कर अधिकृतले त्यस्तो बस्तुको आम्दानी बाँध्न लगाई त्यसरी बढी फेला परेको बस्तुको बजार मुल्य कायम गरी [१८८]त्यस्तो मूल्यको पचास प्रतिशतले हुने रकम जरिवाना गर्न सक्नेछ।

(२)[१८९]कुनै व्यक्तिले देहाय बमोजिमका कुनै कसुर गरेमा

---

१८४ आर्थिक ऐन,२०७२ ले खारेज गरेको।

१८५ आर्थिक अध्यादेश, २०६१(श्रावण) ले थप गरेको।

१८६ आर्थिक ऐन, २०६४ ले "कर ५लेमा कर अधिकृतले विभागले तोकेको आधारमा" भन्ने शब्दहरू झिकेका।

१८७ आर्थिक ऐन,२०७२ ले थप गरेको।

१८८ आर्थिक ऐन,२०७३ ले "सो" भन्ने शब्दको सट्टा "त्यस्तो"शब्द राखेको।

१८९ आर्थिक अध्यादेश, २०६१(श्रावण) ले संशोधन, आर्थिक अध्यादेश,२०७० समेतले निरन्तरता दिएको। संशोधन भन्दा पहिले निम्न व्यवस्था थियोः

"(२) कुनै व्यक्तिले देहाय बमोजिमका कुनै कसुर गरेमा कर अधिकृतले त्यस्तो व्यक्तिलाई कर बिगोको शतप्रतिशत रकमसम्म* जरिवाना वा छ महिनासम्म कैद वा दुवै सजायँ गर्न सक्नेछ :-

(क) भुट्टा लेखा वा बीजक वा अन्य कागजात तयार गरेमा,

(ख) जालसाजी गरेमा वा कर छलेमा,

(ग) दर्ता नभएको व्यक्तिले दर्ता भएको व्यक्ति सरह व्यवहार गरेमा,

(घ) दफा ३० को उल्लंघन गरी कारोबार गरेमा,

* पहिलो संशोधनले "कर विगोको दोब्बर रकमसम्म" भन्नेको सट्टा "कर विगोको शतप्रतिशत रकमसम्म" भनि संशोधन गरेको थियो।

कर अधिकृतले त्यस्तो व्यक्तिलाई कर बिगोको शतप्रतिशत रकम जरिवाना वा छ महिनासम्म कैद वा दुवै सजायँ गर्न सक्नेछ :-

(क) झुट्ठा लेखा वा बीजक वा अन्य कागजात तयार गरेमा,

(ख) जालसाजी गरी कर छलेमा,

(ग) दर्ता नभएको व्यक्तिले दर्ता भएको व्यक्ति सरह व्यवहार गरेमा,

(घ)[१९०]दफा २३ग उल्लघंन गरेमा,

(ङ) दफा ३० को उल्लंघन गरी कारोबार गरेमा।

(३)[१९१]यस ऐनमा उल्लिखित कुनै कसुर गर्ने व्यक्तिलाई जानाजान वा लापरवाही गरी मद्दत गर्ने वा सहायता दिने वा दुरुत्साहन गर्ने वा सल्लाह दिने मतियारलाई त्यस्तो व्यक्तिले [१९२]घटी तिरेको करको पचास प्रतिशत रकम जरिवाना लाग्नेछ।

२९क.[१९३]विभागले जरिवानाको रकम दाखिला गर्न आदेश दिन सक्ने :

(१) यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै व्यक्तिले [१९४]..... दफा २९ उपदफा (२) मा उल्लिखित एक वा एकभन्दा बढी कसुर गरेको कुरा कारबाहीको प्रकृया शुरु हुनु अगावै लिखित रुपमा स्वीकार गरेमा त्यस्तो कसुर गरेवापत लाग्ने जरिवाना रकममा नबढ्ने गरी जरिवाना रकम दाखिला गर्न विभागले त्यस्तो व्यक्तिलाई आदेश दिन सक्नेछ।

(२) विभागले उपदफा (१) बमोजिमको आदेश दिंदा त्यस्तो आदेशमा त्यस्तो कसुरको विवरण, बुझाउनु पर्ने जरिवाना

---

१९० आर्थिक अध्यादेश, २०६०(श्रावण) ले थप, आर्थिक अध्यादेश,२०७० समेतले निरन्तरता दिएको।

१९१ आर्थिक ऐन,२०६८ ले थप गरेको।

१९२ आर्थिक ऐन,२०७२ ले कम भन्ने शव्दको सट्टा घटी भन्ने शव्द राखेको।

१९३ आर्थिक ऐन, २०६३ ले थप गरेको।

१९४ आर्थिक ऐन, २०७१ ले "आफूले" भन्ने शव्द झिकेको।

रकम र जरिवाना रकम बुझाउनु पर्ने मिति खुलाउनु पर्नेछ।

(३) [१९५]यस दफा बमोजिम विभागले दिएको आदेश अन्तिम हुनेछ।

२९ख. [१९६]**सम्बन्धित अधिकृत जिम्मेवार हुने** : (१) कुनै निकायले यस ऐन बमोजिम पालन गर्नु पर्ने कुनै कुरा पालन नगरेमा सो समयमा त्यस्तो निकायको अधिकृतको रुपमा कार्य गर्ने प्रत्येक कर्मचारी सो काम प्रति जिम्मेवार हुनेछ।

(२) कुनै निकायले कर बुझाई सक्नुपर्ने मितिसम्म कर नबुझाएमा त्यस्तो निकायका तत्काल वहाल रहेका वा छ महिना अघिसम्म वहाल रहेका प्रत्येक अधिकृत संयुक्त वा छुट्टाछुट्टै रुपमा सो कर बुझाउन जिम्मेवार रहेको मानिनेछ।

(३) उपदफा (१) र (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सो उपदफाहरू देहायका अवस्थामा लागू हुने छैनन् :-

(क) सो व्यक्तिको जानकारी वा मन्जुरी विना सो निकायले त्यस्तो कसुर गरेको अवस्थामा, र

(ख) त्यस्तो कसुर हुन नदिन सो व्यक्तिले[१९७]सामान्य मानवीय विवेक प्रयोग गर्ने व्यक्तिले अपनाउनेसम्मको होसियारी, परिश्रम र सीपअपनाएको वा प्रयोग गरेको भएमा।

(४) कुनै व्यक्तिले उपदफा (२) बमोजिम कर दाखिला गरेमा सो व्यक्तिले देहाय बमोजिम गर्न सक्नेछ :-

(क) निजले त्यसरी दाखिला गरेको रकम सो निकायबाट असुलउपर गर्न,

(ख) खण्ड (क) को प्रयोजनको लागि त्यसरी दाखिला गरेको रकमभन्दा बढी नहुने गरी निजको कब्जामा रहेको

---

१९५ आर्थिक ऐन, २०७३ ले संशोधन गरेको।

१९६ आर्थिक ऐन, २०७१ ले थप गरेको।

१९७ आर्थिक ऐन, २०७३ ले त्यस्तै समान परिस्थितिहरूमा भन्ने शब्दहरू झिकेको।

वा रहन आउने [१९८]त्यस्तो निकायको सम्पत्ति आफ्नो अधीनमा राख्न।

(५) उपदफा (४) को खण्ड (ख) बमोजिम कुनै व्यक्तिले कुनै सम्पत्ति आफ्नो अधीनमा लिएमा त्यस्तो व्यक्ति उपर [१९९]त्यस्तो निकाय वा अन्य कुनै व्यक्तिले कुनै दाबी गर्न पाउने छैन।

स्पष्टीकरण : यस दफाको प्रयोजनको लागि "सम्बन्धित अधिकृत" भन्नाले [२००]त्यस्तो निकायको व्यवस्थापक वा सो हैसियतमा कार्य गर्ने कुनै व्यक्ति सम्झनु पर्छ।

३०. कारोवारको निलम्बन : दर्ता भएको व्यक्तिले दुई वा दुई भन्दा बढी पटक दफा २९ मा उल्लेखित कुनै कसुर गरेमा पटकै पिच्छे महानिर्देशकले त्यस्तो व्यक्तिको कारोवारस्थलमा बढीमा सात दिनसम्म कारोवार गर्न नपाउने गरी निलम्बन गर्न कर अधिकृतलाई [२०१]आदेश दिन सक्नेछ।

३०क.[२०२]पुनः कर निर्धारणकोलागि आदेश दिन सक्ने : (१) कर निर्धारण भई नसक्दै सो कर निर्धारण सम्बन्धी कुनै कारबाही अनियमित हुन लागेको छ वा भएको छ भन्ने कुरा महानिर्देशकलाई प्राप्त सूचनाबाट देखिन आएमा स्पष्ट कारण खोली पर्चा खडा गरी महानिर्देशकले पुनः कर निर्धारण गर्न सम्बन्धित कर अधिकृतलाई निर्देशन दिन वा अन्य कुनै कर अधिकृतलाई आदेश दिन सक्नेछ।

(२) "कर अधिकृतले लापरवाही वा वद्नियत साथ कर निर्धारण गरी करको दायित्व घट्न गएको देखिएमा महानिर्देशकले त्यस्तो कर निर्धारण आदेशमा संशोधन गर्न शुरु कर निर्धारण भएको मितिबाट चार वर्षभित्र आदेश दिन सक्नेछ।"

---

१९८ आर्थिक ऐन, २०७३ ले सो शब्दको सट्टा त्यस्तो शब्द राखेको।

१९९ आर्थिक ऐन, २०७३ ले सो शब्दको सट्टा त्यस्तो शब्द राखेको।

२०० आर्थिक ऐन, २०७३ ले सो शब्दको सट्टा त्यस्तो शब्द राखेको।

२०१ आर्थिक ऐन, २०७३ ले सो काम गर्न भन्ने शब्दको झिकेको।

२०२ आर्थिक अध्यादेश, २०६०(श्रावण) ले थप गरेको।

३१. अदालतलाई भए सरहको अधिकार हुने : यस ऐनको प्रयोजनको लागि कर अधिकृतलाई सम्बन्धित व्यक्तिलाई झिकाउने, बयान गराउने, प्रमाण बुझ्ने र लिखतहरू पेश गर्न लगाउने सम्बन्धमा अदालतलाई भए सरहको अधिकार हुनेछ।

३१क.[२०३] प्रशासकीय पुनरावलोकनको लागि निवेदन दिन सक्ने : (१) २०५ आर्थिक ऐन, २०६१ ले थप गरेको। आर्थिक अध्यादेश, २०६१(श्रावण) ले दफा ३१क. थप गरि निम्न व्यवस्था गरेको थियो :

"३१क. प्रशासकीय पुनरावलोकनको लागि निवेदन दिन सक्ने : (१) कर अधिकृतले गरेको कर निर्धारणको निर्णय उपर चित्त नबुझ्ने व्यक्तिले सो निर्णयको सूचना पाएको मितिले तीस दिनभित्र सो निर्णय विरुद्ध विभाग समक्ष निवेदन दिन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन दिने म्याद गुज्रिन गई कुनै करदाताले म्याद थपको लागि म्याद गुज्रिएको मितिले सात दिन भित्र निवेदन दिएमा विभागले म्याद गुज्रेको मितिबाट बढीमा तीस दिनको म्याद थप गर्न सक्नेछ।

(३) करदाताले उपदफा (१) बमोजिम दिएको निवेदन समेतका प्रमाण कागजात छानबीन गर्दा निवेदकको निवेदन जिकिर सत्य देखिन आएमा स्पष्ट कारण खोली पर्चा खडा गरी महानिर्देशकले सो कर निर्धारण आदेश बदर गरी पुनः कर निर्धारण गर्न सम्बन्धित कर अधिकृतलाई निर्देशन दिन वा कुनै कर अधिकृतलाई सो काम गर्न आदेश दिन सक्नेछ।

(४) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन परेको मितिले साठी दिनभित्र सो निवेदन उपर विभागले निर्णय दिनु पर्नेछ।

(५) उपदफा (४) बमोजिमको म्यादभित्र विभागले निर्णय नदिएमा सम्बन्धित व्यक्तिले दफा ३२ बमोजिम राजस्व न्यायाधिकरणमा पुनरावेदन दिन सक्नेछ।

तर आर्थिक अध्यादेश, २०६०(श्रावण) ले दफा ३१क. थप गर्दा निम्न व्यवस्था थियो :

"३१क. प्रशासकीय पुनरावलोकनको लागि निवेदन दिन सक्ने : (१) कर अधिकृतले गरेको कर निर्धारणको निर्णय उपर चित्त नबुझ्ने व्यक्तिले सो निर्णयको सूचना पाएको मितिले तीस दिनभित्र सो निर्णय बिरुद्ध विभाग समक्ष निवेदन दिन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन दिने म्याद गुज्रिन गई कुनै करदाताले म्याद थपको लागि म्याद गुज्रिएको मितिले सात दिनभित्र निवेदन दिएमा विभागले म्याद गुज्रेको मितिबाट बढीमा तीस दिनको म्याद थप गर्न सक्नेछ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन दिने करदाताले निर्धारित कर रकम मध्ये विवादरहित कर रकम पुरै बुझाई विवादित कर रकम र जरिवानाको पचास प्रतिशत रकम धरौटी राख्नु वा त्यस्तो रकम बापत बैंक प्रत्याभूति दिनु पर्नेछ।

(४) करदाताले उपदफा (१) बमोजिम दिएको निवेदन समेतका प्रमाण कागजात छानबीन गर्दा निवेदकको निवेदन जिकिर सत्य देखिन आएमा स्पष्ट कारण खोली पर्चा खडा गरी महानिर्देशकले सो कर निर्धारण आदेश बदर गरी पुनः कर निर्धारण गर्न सम्बन्धित कर अधिकृतलाई निर्देशन दिन वा कुनै कर अधिकृतलाई सो काम गर्न आदेश दिन सक्नेछ।

(५) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन परेको मितिले नब्बे दिनभित्र सो निवेदन उपर विभागले निर्णय दिनु पर्नेछ।

(६) उपदफा (५) बमोजिमको म्यादभित्र विभागले निर्णय नदिएमा सम्बन्धित व्यक्तिले दफा ३२ बमोजिम राजस्व न्यायाधिकरणमा पुनरावेदन दिन सक्नेछ।"

तर पहिलो संशोधनले दफा ३१क. थप गर्दा निम्न व्यवस्था थियो :

कर अधिकृतले गरेको कर निर्धारणको निर्णय उपर चित्त नबुझ्ने व्यक्तिले त्यस्तो निर्णयको सूचना पाएको मितिले तीस दिनभित्र त्यस्तो निर्णय विरुद्ध [२०४]महानिर्देशकसमक्ष निवेदन दिन सक्नेछ।

(२) [२०५]उपदफा (१) बमोजिम निवेदन दिने म्याद गुज्रिन गएमा त्यस्तो म्याद गुज्रेको मितिले सात दिनभित्र म्याद गुज्रिन गएको कारण खोली म्याद थपको लागि महानिर्देशक समक्ष निवेदन दिन सक्नेछ र त्यस्तो निवेदनमा उल्लिखित कारण मनासिब देखिएमा महानिर्देशकले म्याद गुज्रेको मितिबाट तीस दिनको म्याद थप गर्न सक्नेछ।

(३) [२०६]करदाताको उपदफा (१) बमोजिम परेको निवेदन उपर

"३१क. पुनः कारबाही गरी कर निर्धारण गर्ने अधिकार : (१) कर निर्धारण भई नसक्दै सो कर निर्धारण सम्बन्धी कुनै कारबाही अनियमित हुन लागेको छ वा भएको छ भन्ने कुरा महानिर्देशकलाई प्राप्त सूचनाबाट देखिन आएमा स्पष्ट कारण खोली पर्चा खडा गरी महानिर्देशकले पुनः कारवाही गरी कर निर्धारण गर्न सम्वन्धित कर अधिकृतलाई निर्देशन दिन वा अन्य कुनै अधिकृतलाई सो काम गर्ने आदेश दिन सक्नेछ।

(२) कर निर्धारण गर्दा कर अधिकृतले पालन गर्नुपर्ने कर निर्धारण सम्बन्धी कुनै कुरा पालन नगरी वा अनियमित गरी वा लापरवाही गरी करको दायित्व वढन गएको छ भन्ने कुरा खुलाएको करदाताको निवेदन कर निर्धारण आदेश प्राप्त भएको मितिले पैतीस दिनभित्र परेमा र सो कुरा छानविन गर्दा सत्य देखिन आएमा कारण खोली पर्चा खडा गरी महानिर्देशकले सो कर निर्धारण आदेश रद्द गरी पुनः कर निर्धारण गर्न आदेश दिन सक्नेछ। यसरी पुनः कर निर्धारण गर्ने आदेश दिएकोमा महानिर्देशकले सो कुराको सूचाना तीन दिनभित्र नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयलाई दिनु पर्नेछ।

तर कर निर्धारण आदेश उपर दफा ३२ बमोजिम पुनरावेदन परिसकेको अवस्थामा महानिर्देशकले यस उपदफा बमोजिम आदेश दिन सक्ने छैन।

(३) उपदफा (२) बमोजिम निवेदन दिने करदाताले निर्धारित कर रकममध्ये विवाद रहित कर रकम पुरै बुझाई विवादित कर रकम र जरिवानाको पचास प्रतिशत रकम धरौटी राख्नु वा त्यस्तो रकम वापत बैंक प्रत्याभूति दिनु पर्नेछ।

(४) कर अधिकृतले लापरवाही वा वदनियतसाथ कर निर्धारण गरी करको दायित्व घट्न गएमा महानिर्देशकले त्यस्तो कर निर्धारण आदेशमा संशोधन गर्न शुरु कर निर्धारण भएको मितिबाट चार वर्षभित्र आदेश दिन सक्नेछ।"

२०४ आर्थिक ऐन, २०७२ ले "विभाग"को सट्टा "महानिर्देशक" बनाएको ।

२०५ आर्थिक ऐन, २०७३ ले संसोधन गरेको। संसोधन पहिले "उपदफा (१) बमोजिम निवेदन दिने म्याद गुज्रिन गई कुनै करदाताले म्याद थपको लागि म्याद गुज्रिएको मितिले सात दिनभित्र निवेदन दिएमा विभागले म्याद गुज्रेको मितिबाट बढीमा तीस दिनको म्याद थप गर्न सक्नेछ। "

२०६ आर्थिक ऐन, २०७३ ले संसोधन गरेको। संसोधन पहिले "करदाताले उपदफा (१) बमोजिम दिएको निवेदन समेतका प्रमाण कागजात छानबीन गर्दा निवेदकको निवेदन जिकिर सत्य देखिन आएमा स्पष्ट कारण खोली पर्चा खडा गरी महानिर्देशकले सो कर निर्धारण आदेश बदर गरी पुनः कर निर्धारण गर्न सम्वन्धित कर

छानबिन गर्दा निवेदकको जिकिर सत्य देखिन आएमा स्पष्ट कारण खोली पर्चा खडा गरी महानिर्देशकले सो कर निर्धारण आदेश बदर गरी पुनः कर निर्धारण गर्न सम्बन्धित कर अधिकृत वा अन्य कुनै कर अधिकृतलाई आदेश दिन सक्नेछ।

(४) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन परेको मितिले साठी दिनभित्र [२०७]त्यस्तो निवेदन उपर महानिर्देशकले निर्णय दिनु पर्नेछ।

(५) उपदफा (४) बमोजिमको म्यादभित्र [२०८]महानिर्देशकले निर्णय नदिएमा सम्बन्धित व्यक्तिले दफा ३२ बमोजिम राजस्व न्यायाधिकरणमा पुनरावेदन दिन सक्नेछ।

(६)[२०९]उपदफा (१) बमोजिम निवेदन दिने करदाताले निर्धारित कर रकम मध्ये विवादरहित कर रकम बुझाई विवादित कर रकमको एक तिहाई रकम[२१०]"दाखिला गर्नु" पर्नेछ।

(७) उपदफा (१) बमोजिम दाखिला गर्नुपर्ने रकम निवेदन दिनुभन्दा अगाडि नै बढी दाखिला गरेको रहेछ भने त्यस्तो रकमले खामेसम्मको रकम कटाई बाँकी रकम मात्र [२११]"दाखिला गर्नु पर्नेछ"।

[२१२](८)यस दफा बमोजिम दाखिला गरेको रकम मुद्दाको अन्तिम किनारा नलागेसम्म फिर्ता हुने छैन।

३२.[२१३] राजस्व न्यायाधिकरणमा पुनरावेदन लाग्ने :- (१) दफा ३०

अधिकृतलाई निर्देशन दिन वा कुनै कर अधिकृतलाई सो काम गर्न आदेश दिन सक्नेछ। "

२०७ आर्थिक ऐन, २०७३ ले "सो"को सट्टा "त्यस्तो" बनाएको ।

२०८ आर्थिक ऐन, २०७२ ले "विभाग"को सट्टा "महानिर्देशक" बनाएको ।

२०९ आर्थिक ऐन, २०६४ ले संशोधन गरेको। संशोधन पहिले निम्न व्यवस्था थियो :

"(६) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन दिने करदाताले तिर्नुपर्ने रकमको एक तिहाई रकम नगद धरौटी राख्नुपर्नेछ।"

२१० आर्थिक ऐन, २०७१ ले "धरौटी राख्नु" भन्ने शब्दहरूको सट्टा "दाखिला गर्नु" भन्ने शब्दहरू राखि संशोधन गरेको।

२११ आर्थिक ऐन, २०७१ ले "धरौटी राख्न सकिनेछ" भन्ने शब्दहरूको सट्टा "दाखिला गर्नु पर्नेछ" भन्ने शब्दहरू राखि संशोधन गरेको।

२१२ आर्थिक ऐन, २०७१ ले थप गरेको।

२१३ आर्थिक ऐन, २०६३ ले संशोधन गरेको। आर्थिक अध्यादेश, २०६१(श्रावण) ले यो दफालाई निम्न बमोजिम संशोधन गरेको थियो :

बमोजिम महानिर्देशकले गरेको निलम्बनको आदेश वा दफा ३१क. को उपदफा (४) बमोजिम विभागले गरेको निर्णय उपर चित्त नबुझ्ने व्यक्तिले राजस्व न्यायाधिरणमा पुनरावेदन दिन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम पुनरावेदन दिने व्यक्तिले पुनरावेदन[२१४] दर्ता गरेको मितिले पन्ध्र दिनभित्र पुनरावेदन पत्रको प्रतिलिपि संलग्न गरी विभाग समक्ष लिखित जानकारी गराउनु पर्नेछ।

३२क.[२१५]**पूर्वादेश** : (१) कुनै व्यक्तिले यो ऐन लागू हुने अवस्था बारे कुनै द्विविधा निराकरणका लागि विभागसमक्ष लिखित रुपमा निवेदन दिएमा विभागले [२१६]त्यस्तो व्यक्तिलाई लिखित रुपमा सूचित गरी विभागको धारणा तोकिएबमोजिम पूर्वादेशद्वारा जारी गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि यस ऐनको कार्यान्वयनका सम्बन्धमा देखापरेको कुनै द्विविधा सम्बन्धी विषय अदालतमा विचाराधीन रहेको वा अदालतबाट निर्णय भई सकेको अवस्थामा त्यस्तो विषयमा विभागले उपदफा (१) बमोजिमको पूर्वादेश जारी गर्न सक्ने छैन ।

"३२. राजस्व न्यायाधिकरणमा पुनरावेदन लाग्ने :- (१) दफा ३० बमोजिम महानिर्देशकले गरेको निलम्बनको आदेश वा दफा ३१क. को उपदफा (४) बमोजिम विभागले गरेको निर्णय उपर चित्त नबुझ्ने व्यक्तिले राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ बमोजिम राजस्व न्यायाधिरणमा पुनरावेदन दिन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम पुनरावेदन दिने व्यक्तिले पुनरावेदन दिएको पन्ध्र दिनभित्र पुनरावेदनको सूचनाको एक प्रति विभागमा दर्ता गराउनु पर्नेछ।"

तर आर्थिक अध्यादेश, २०६०(श्रावण) ले यो दफा को सट्टा निम्न दफा राखेको थियो :

"३२. राजस्व न्यायाधिकरणमा पुनरावेदन लाग्ने :- (१) दफा ३० बमोजिम महानिर्देशकले गरेको निलम्बनको आदेश वा दफा ३१क. को उपदफा (५) बमोजिम विभागले गरेको निर्णय उपर चित्त नबुझ्ने व्यक्तिले राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ बमोजिम राजस्व न्यायाधिरणमा पुनरावेदन दिन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम पुनरावेदन दिने व्यक्तिले पुनरावेदन दिएको पन्ध्र दिनभित्र पुनरावेदनको सूचनाको एक प्रति विभागमा दर्ता गराउनु पर्नेछ।"

तर मूल ऐनमा निम्न व्यवस्था थियो :

"३२. पुनरावेदनः यस ऐन बमोजिम कर अधिकृतले गरेको कर निर्धारण वा सजायँको आदेश वा दफा ३० बमोजिम महानिर्देशकले गरेको निलम्बनको आदेश उपर पैंतीस दिनभित्र राजस्व न्यायाधिकरणमा पुनरावेदन लाग्नेछ।"

२१४ आर्थिक ऐन, २०७१ ले सम्पादन गरेको।

२१५ आर्थिक अध्यादेश, २०६१(श्रावण) ले थप गरेको।

२१६ आर्थिक ऐन, २०७३ ले "सो"को सट्टा "त्यस्तो" बनाएको ।

३२ख.[२१७]**सार्वजनिक परिपत्र** : (१) यस ऐनको कार्यान्वयनमा एकरुपता ल्याई कर प्रशासनलाई सरल बनाउन र विभाग[२१८]"वा अन्तर्गत कार्यालय" का अधिकृत लगायत यस ऐनबाट प्रभावित हुने व्यक्तिलाई मार्गनिर्देशन दिन विभागले यस ऐनमा भएका व्यवस्थाको सम्बन्धमा व्याख्यासहित लिखित सार्वजनिक परिपत्रहरू जारी गर्न सक्नेछ।

(२) विभागले उपदफा (१) बमोजिम जारी गरिएका परिपत्रहरू सर्वसाधारणको जानकारीको लागि विभाग[२१९]को आफ्नो वेवसाइटमा वा राष्ट्रियस्तरको पत्रपत्रिकामा प्रकाशन गर्न सक्नेछ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम जारी गरिएको कुनै परिपत्र रद्द नगरिएसम्म सो परिपत्र बमोजिम कारबाही गर्न विभाग बाध्य हुनेछ ।

३३.[२२०]**धरौटी राख्नु पर्ने** : यस ऐन बमोजिम राजस्व न्यायाधीकरणमा पुनरावेदन दिंदा निर्धारित कर रकम मध्ये विवादरहित कर रकम बुझाई विवादित कर रकम र जरिवानाको पचास प्रतिशत रकम धरौटी राख्न वा त्यस्तो रकम वापत बैंक प्रत्याभूति दिनु पर्नेछ।

३४. अधिकार प्रत्यायोजन : (१) कर निर्धारण गर्ने र सजायँ गर्ने अधिकार बाहेक कर अधिकृतले यो ऐन बमोजिम आफूलाई प्राप्त अधिकारहरूमध्ये कुनै वा सबै अधिकार आफू मातहतका कर्मचारीहरूलाई सुम्पन सक्नेछ।

(२) यस ऐनमा महानिर्देशकले गर्ने भनी किटान भएको अधिकार प्रत्यायोजन हुन सक्ने छैन।

---

२१७ आर्थिक ऐन, २०७१ ले थप गरेको।

२१८ आर्थिक ऐन, २०७३ ले वा अन्तर्गत कार्यालय थप गरेको।

२१९ आर्थिक ऐन, २०७२ ले संशोधन गरेको। सो पहिले वा भन्ने शब्द झिकेको।

२२० पहिलो संशोधन ले संशोधन, संशोधन पहिले निम्न व्यवस्था भएकोः

"३३. धरौटी राख्नु पर्ने : यस ऐन बमोजिम राजस्व न्यायाधीकरणमा पुनरावेदन दिंदा निर्धारित कर रकम मध्ये विवादरहित कर रकम बुझाई विवादित कर रकम र जरिवानाको पूरै रकम धरौटी राख्न वा त्यस्तो रकम वापत बैंक प्रत्याभूति दिनु पर्नेछ।"

३४क.[२२१]**विशेषज्ञको सेवा लिन सक्ने** : नेपाल सरकार[२२२]"वा विभाग"ले कर परीक्षण,[२२३]"अनुसन्धान वा व्यवस्थापन" सम्बन्धी कार्यको लागि सम्बन्धित विशेषज्ञको सेवा लिन सक्नेछ र त्यस्तो विशेषज्ञको सम्बन्धमा दफा ३७ मा उल्लिखित सरकारी गोप्यता सम्बन्धी व्यवस्था लागू हुनेछ।

३५.[२२४]**कर अधिकृतको परिचयपत्र** : प्रत्येक कर अधिकृतले तोकिएबमोजिमको परिचयपत्र आफ्नो साथमा राख्नु पर्नेछ र कर्तव्य पालनाको सिलसिलामा परिचयपत्र सम्बन्धित व्यक्तिलाई देखाउनु पर्नेछ।

३६. सूचनाको तामेली : महानिर्देशक वा कुनै कर अधिकृतले जारी गरेको सूचना, आदेश वा कागजात तोकिएबमोजिमको प्रक्रिया पूरा भएपछि तामेली भएको मानिनेछ।

३७. गोपनियता : कुनै व्यक्तिबाट प्राप्त हुन आएको करसँग सम्बन्धित कागजात वा अन्य सूचनाहरू देहायका अवस्थामा बाहेक अन्य कुनै अवस्थामा प्रकट गर्न वा प्रकाशन गर्न सकिने छैन :

(क) नेपाल सरकारको राजस्व संरक्षण गर्ने सिलसिलामा राजस्व संकलन गर्ने अधिकारीलाई जानकारी दिन,

(ख) करदाताको दायित्व प्रमाणित गर्ने सिलसिलामा राजस्वसँग सम्बन्धित कानून बमोजिम अदालतमा प्रमाणको रुपमा पेश गर्न,

(ग) राजस्व न्यायाधिकरण वा कुनै अदालतको कारवाहीको सिलसिलामा रहेको सार्वजनिक अभिलेखको अंगका रुपमा राख्न।

---

२२१ आर्थिक अध्यादेश, २०५९ (पौष) ले थप गरेको।

२२२ आर्थिक ऐन, २०७१ ले थप गरेको।

२२३ आर्थिक ऐन, २०७१ ले थप गरेको।

२२४ पहिलो संशोधनले संशोधन गरेको, संशोधन पहिले निम्न व्यवस्था थियो :

"३५. कर अधिकृतको परिचयपत्रः प्रत्येक कर अधिकृतले तोकिएबमोजिमको परिचयपत्र आफ्नो साथमा राख्नु पर्नेछ र कर्तव्य पालनाको सिलसिलामा कसैले त्यस्तो परिचयपत्र हेर्न माग गरेमा देखाउनु पर्नेछ।"

३८. कर अधिकृतलाई सजाय हुने : करको दायित्व बढ्ने वा घट्ने गरी कुनै कर निर्धारण बदनियत साथ वा लापरवाहीबाट भएको भन्ने महानिर्देशकले ठहर गरेमा त्यसरी कर निर्धारण गर्ने कर अधिकृतलाई महानिर्देशकले निजको सेवा शर्त सम्बन्धी कानून बमोजिम विभागीय कारवाही चलाउनेछ।

तर यसरी कारवाही चलाउँदा कर अधिकृतलाई आफ्नो सफाई पेश गर्ने उचित अवसर दिनु पर्नेछ।

३९. असल नियतले गरेको काम कारवाही प्रति जवाफदेही नहुने : यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै कर अधिकृतले आफ्नो कर्तव्य पालन गर्दा असल नियन लिई गरेको काम कारवाही प्रति निज व्यक्तिगत रुपमा जवाफदेही हुने छैन।

४०. पुरस्कार तथा सुराकी खर्च : (१)[२२५]कुनै करदाताले आफ्नो करको दायित्वको सम्पूर्ण वा केही अंश छलेको वा छल्न कोशिस गरेको प्रमाण सहितको सूचना दिने व्यक्तिलाई त्यस्तो सूचनाको आधारमा असुलउपर गरिएको करको रकम मध्ये निजले पेश गरेको प्रमाणबाट निर्धारण भए जतिको कर रकमको बीस प्रतिशत बरावरको रकम महानिर्देशकको निर्णयले पुरस्कार स्वरुप दिन सकिनेछ।

[२२६](२) पुरस्कार पाउने व्यक्ति एकभन्दा बढी भएमा पुरस्कारको रकम समानुपातिक रुपमा दिइनेछ।

(३) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि राजस्व चुहावटको सूचना दिने व्यक्तिलाई सूचनाको सत्यताको आधारमा विभागद्वारा तोकिएको कार्यविधि

---

२२५ आर्थिक अध्यादेश, २०६२(श्रावण) ले संशोधन गरेको। सो भन्दा पहिलो निम्न व्यवस्था थियो :

"४०. पुरस्कारः (१) कुनै करदाताले आफ्नो करको दायित्वको सम्पूर्ण वा केही अंश छलेको वा छल्न कोशिश गरेको प्रमाण सहित सूचना दिने व्यक्तिलाई त्यस्तो सूचनाको आधारमा असुलउपर गरिएको करको रकमको बीस प्रतिशत बराबरको रकम पुरस्कारको रुपमा दिइनेछ। यस्तो पुरस्कार दिने निर्णय महानिर्देशकबाट हुनेछ*।"

* पहिलो संशोधनवाट थप गरेको।

२२६ आर्थिक ऐन, २०७१ ले संशोधन गरेको। संशोधन गर्नुपूर्व उपदफा (२) मा निम्न व्यवस्था रहेको थियोः(२) उपदफा (१) बमोजिम सूचना दिने व्यक्ति एक भन्दा बढी भएमा त्यस्ता व्यक्तिहरू बीच पुरस्कारको बाँडफाँड महानिर्देशकले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ।

बमोजिम तत्काल दशहजार रुपैयाँसम्म सुराकी खर्च दिन सकिनेछ।

(४) उपदफा (१) र (३) बमोजिमको सूचना दिने व्यक्तिको नाम, थर र वतन गोप्य राखिनेछ।

४०क.[२२७] .....

४१. नियम बनाउने अधिकार : यो ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्न नेपाल सरकारले आवश्यक नियमहरू बनाउन सक्नेछ।

४२. अनुसूचीमा थपघट तथा हेरेफेर : नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी अनुसूचीमा आवश्यक थपघट तथा हेरफेर गर्न सक्नेछ।

४३. अरुमा प्रचलित कानून बमोजिम हुने : यो ऐन र यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियममा लेखिए जतिमा सोही बमोजिम र अरुमा प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ।

४४. खारेजी र बचाउँ : (१) देहायका ऐनहरू खारेज गरिएका छन् :

---

२२७ आर्थिक ऐन, २०६४ ले झिकेको,आर्थिक ऐन, २०६३ ले दफा ४०क. मा निम्न व्यवस्था गरेको थियो :

"४०क. जरिवाना शुल्क नलाग्नेः यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियमावली बमोजिम गरिएको व्याख्या वा निर्णयको कारणले करको भारमा फरक पर्न जाने तर कर असुली रकममा फरक नपर्ने भएमा त्यसरी व्याख्या वा निर्णय हुनु भन्दा पहिले लाग्ने जरिवाना शुल्क लाग्ने छैन।"

सो भन्दा पहिले आर्थिक अध्यादेश, २०६२(श्रावण) ले दफा ४०क.,४०ख. र राजस्व सम्वन्धी केही नेपाल ऐनलाई संशोधन गर्ने सम्बन्धमा बनेको अध्यादेश, २०६२ (आश्विन) ४०ग. थप गरी निम्न व्यवस्था गरेको थियो :

"४०क. जरिवाना छुटः २०६२ साल आषाढसम्मको कर विवरण वुझाउन वांकी रहेको करदाताले २०६२ साल चैत्र २५ गतेभित्र वांकी कर विवरण र सो वापत लागेको जरिवानाको पच्चीस प्रतिशत रकम वुझाएमा कर विवरण नवुझाए वापत लाग्ने जरिवाना पचहत्तर प्रतिशत मिनाहा गरिनेछ।

४०ख. दस्तुर, ब्याज र जरिवाना मिनाहाः २०६२ साल आषाढ मसान्तसम्म वुझाउन वांकी रहेको करको पूरै रकम र दफा १९ बमोजिम लागेको थप दस्तुरको २० प्रतिशत, दफा २६ बमोजिम लागेको ब्याज र दफा २९ बमोजिम लागेको जरिवाना मध्ये ब्याज र जरिवाना रकमको पचास प्रतिशतले हुने रकम २०६२ साल चैत्र २५ गतेसम्ममा दाखिला गरेमा वांकी थप दस्तुर, ब्याज र जरिवाना मिनाहा गरिनेछ।"

४०ग. जरिवाना शुल्क नलाग्नेः यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बाट नियमावली बमोजिम गरिएको व्याख्या वा निर्णयको कारणले करको भारमा फरक पर्न जाने तर कर असुली रकममा फरक नपर्ने भएमा त्यसरी व्याख्या वा निर्णय हुनु भन्दा पहिले लाग्ने जरिवाना शुल्क लाग्ने छैन।"

(क) बिक्री कर ऐन, २०२३

(ख) होटेल कर ऐन, २०१८

(ग) ठेक्का कर ऐन, २०२३

(घ) मनोरन्जन कर ऐन, २०१७

(२) उपदफा (१) बमोजिम खारेज भएका ऐनहरू अन्तर्गत भए गरेका सम्पूर्ण काम कारवाहीहरू यसै ऐन अन्तर्गत भए गरेको मानिनेछ।

अनुसुची – १

(दफा ५ को उपदफा (३) सँग सम्बन्धित)

कर छुट हुने वस्तु तथा सेवाहरू

आर्थिक ऐन, २०७०

समूह १: आधारभूत कृषि उत्पादनहरू
(क) धान, चामल (शीर्षक १०.०६), गहूँ (शीर्षक १०.०१ र १०.०२), मकै (शीर्षक १०.०५), जौ (शीर्षक १०.०३), कोदो, (उपशीर्षक १०.०८.२०), फापर, (उपशीर्षक १०.०८.१०), दलहन र दाल (शीर्षक ०७.१३), पिठो र सुजी (शीर्षक ११.०२, ग्रिट्स (शीर्षक ११.०४), धानको चिउरा (उप शीर्षक १९.०४.९०), चना, बोडी, केराऊ, सिमी (शीर्षक ०७.०८ र ०७.१३), यस्तै खाद्यान्नको रुपमा प्रयोग हुने आधारभूत अप्रशोधित कृषि उत्पादनहरू र तिनका अवशेष।
(ख) हरियो तथा ताजा सागसब्जी, (शीर्षक ०७.०१ देखि ०७.११ सम्म, ०७.१२.२०, (उपशीर्षक ०७.०३.२० बाहेक), ताजा फलफूल (शीर्षक र उपशीर्षक ०८.०१.१९, ०८.०३, ०८.०४.३०, ०८.०४.४०, ०८.०४.५०, ०८.०५, ०८.०६.१०, ०८.०७ देखि ०८.१० सम्म), ताजा फूल, (उपशीर्षक ०६.०३.१०), कन्दमूल तथा फलफूल, तरकारी र कन्दमूलको रुपमा प्रयोग हुने ताजा तथा अप्रशोधित कृषि उत्पादनहरू (शिर्षक ०७.१४)। (होटल, रेष्टुरेण्ट, बार, गेष्टहाउस, क्याफ्टेरिया वा यस्तै अन्य संस्थाले गर्ने आपूर्ति बाहेक)।
(ग) अप्रशोधित नगदेबाली (जस्तै उखु (उपशीर्षक १२.१२.९९), कपास (शीर्षक ५२.०१ र ५२.०३), अलैंची (उपशीर्षक ०९.०८.३१.१०), अदुवा र सूठो (उपशीर्षक ०९.१०.११), सनपाट (शीर्षक ५३.०१ र उपशीर्षक ५३.०३.१०), किसानले बिक्री गर्ने अप्रशोधित सुर्ती, चियाको पात (उपशीर्षक ०९.०२.१०, ०९.०२.२०), चियाको पैकिङ वट्टा (टि चेष्ट) (उपशीर्षक ४४.१५.१०), कफिको गेडा (उपशीर्षक ०९.०१.११ र ०९.०१.१२), भटमास (शीर्षक १२.०१), बदाम (शीर्षक १२.०२), हलेदो (उपशीर्षक ०९.१०.३०) पिना र सोयावडी मस्यौरा (शीर्षक २३.०४ र २३.०५)।
(घ) जडीबुटी (तिनको सार समेत)।

समूह २ : आधाभूत आवश्यकताका वस्तुहरू
(क) धारा तथा टेङ्करबाट खुला रुपमा आपूर्ति हुने पिउने पानी। (ख) दाउरा (उपशीर्षक ४४.०१.१०)। (ग) गोल (शीर्षक ४४.०२)। (घ) नून (उपशीर्षक २५.०१.००.९०)। (ङ) **मट्टितेल (उपशीर्षक २७.१०.१९.१०)।**
समूह ३ : जीवजन्तु तथा सोको उपज
(क) खसी र बोका (उपशीर्षक ०१.०४.२०), भेंडा र च्यांग्रा (उपशीर्षक ०१.०४.१०) चौंरी, राँगा (शीर्षक ०१.०२) बँदेल र सुंगुर (शीर्षक ०१.०३), खरायो (उपशीर्षक ०१.०६.१४) र तिनको अप्रशोधित काँचो खाद्य परिकारहरू (शीर्षक ०२.०१ देखि शीर्षक ०२.०४ सम्म, शीर्षक ०२.०६)। (ख) गाई र भैंसी (०१.०२), वाख्री (०१.०४.२०), र तिनको ताजा दूध (०४.०१), (पास्चराईज्ड समेत), दही (०४.०६.१०), मौरी (शीर्षक ०१.०६.४१) तथा मौरी राख्ने घार (४४.१५.१०), तथा मौरी पालन उद्योगले पैठारी गर्ने मौरी पालनको लागि आवश्यक पर्ने मेटल व्यारल, रानी छेक्ने पाता, मौरी ब्रुस, आधार चाका रोलर, गियर पम्प र ह्रील प्लेट तथा मौरीपालन व्यवसायको मेसिन (शीर्षक ८४.३६) र मह छान्ने र रस छान्ने मेसिन (शीर्षक ८४.३३)। (ग) हाँस, भाले तथा पोथी कुखुरा, टर्की, लौकाट र यस्तै अन्य पंक्षीहरू (शीर्षक ०१.०५), तिनको ताजा मासु, अप्रशोधित काँचो परिकारहरू (शीर्षक ०२.०७) र अण्डा (शीर्षक ०४.०७)। (घ) ताजा वा सुकाएको माछा (प्याकिङ्ग गरिएको बाहेक) (शीर्षक ०३.०१ (उपशीर्षक ०३.०२.३३ देखि ०३.०२.३६ सम्म र ०३.०२.९० बाहेक) ((शीर्षक ०३.०३) (उपशीर्षक ०३.०३.९० बाहेक), (उप शीर्षक ०३.०५.५९, ०३.०७.४१ र ०३.०७.४९)।
समूह ४ : कृषि सामग्रीहरू
(क) बाली, घाँस, फूल वा वोट विरुवाको वीउ वीजन, विरुवा, विरुवाको कलमी तथा विउ विजनको रुपमा प्रयोग हुने गानो जरा (शीर्षक ०६.०१, ०६.०२, ०६.०४ र १२.०९)।

(ख) मल, रासायनिक मल र माटोको उपचार सामग्री (भाग ३१)।

(ग) कृषि कार्यमा प्रयोग हुने सामान्य औजारहरू : जमीन खन्ने तथा सफा गर्ने कुटो, कोदालो र सावेल, हाते औजारहरू, हाते आरा बाहेक झारपात तथा काठ काट्ने हाते औजारहरू, अन्नको गेडा झार्ने र भूस सफा गर्ने हाते औजारहरू, पशुहरूको चारा काट्ने हाते औजारहरू तथा हलोमा प्रयोग गरिने फाली (शीर्षक ८२.०१)।

(घ) बालीनालीको लागि मात्र प्रयोग हुने भन्सार दरबन्दीको भाग ३८ का किटनाशक, ढुसीनाशक, झारपातनाशक, मुसानाशक औषधी (उपशीर्षक ३८.०८.९१.९०, ३८.०८.९२, ३८.०८.९३, ३८.०८.९९)।

(ङ) ट्याक्टर (शीर्षक ८७.०१), कल्टिभेटर (उपशीर्षक ८४.३२.२९), हैरो (उपशीर्षक ८४.३२.२१), लेभलर (उपशीर्षक ८४.३२.८०), पशुको चारा काट्ने मेशिन (शीर्षक ८४.३३), थ्रेसर (उपशीर्षक ८४.३३.५२), माछा मार्ने जाली (उपशीर्षक ५६.०८.११), माछा पाल्ने तयारी केजहरू, मत्स्य इन्कुवेटर, सिँचाइ कार्यमा प्रयोग हुने २ हर्षपावरदेखि ८ हर्षपावरसम्म शक्ति भएको इञ्जिन सहितको पम्पिङ सेट र सोको साथमा रहेको ३० मिटरसम्मको होज पाइप।

(च) भन्सार दरबन्दीको भाग २३, २८ र २९ मा पर्ने फिडसप्लिमेण्टको कच्चा पदार्थ, भन्सार दरबन्दीको भाग २३ अन्तर्गतका पशुपंक्षीको दाना र फिडसप्लिमेण्ट, भाग २५ को चुनढुङ्गाको धुलो। हड्डिको धुलो र माछाको धुलो।

(छ) सामान्य भाँडावर्तन बाहेकका कुखुराको दाना खुवाउने विशेष प्रकारको भाँडा र कुखुराको पानी पिउने विशेष किसिमका भाँडा र अण्डा राख्ने क्रेट।

समूह ५ : औषधी उपचार र यस्तै स्वास्थ्य सेवाहरू

(क) स्वास्थ्य सेवा (मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता भएका संस्थाले प्रदान गरेको स्वास्थ्य सेवा बाहेक)।

(ख) मानव रगत र मानव रक्तजन्य पदार्थहरू र भ्याक्सिन, (शीर्षक ३०.०२) रक्त सञ्चार सेवाको लागि आवश्यक पर्ने नेपाल रेडक्रस सोसाइटीले आयात गर्ने रगत राख्ने प्लाष्टिकका थैला, ट्रान्सफ्युजन सेट, टेस्टिङ्ग किट्स, रिएजेन्ट तथा रक्त परीक्षण रिएजेण्ट निर्माणको लागि आवश्यक पर्ने विभिन्न औजार उपकरणहरू एवं रसायनहरू।

(ग) चिकित्सा अनुसन्धानमा प्रयोग हुने मानव वा जनावरका अंग तथा तन्तुहरू (शीर्षक ३०.०१)।

(घ) पशु उपचार तथा मानवीय उपचारका औषधीहरू (३०.०६.६०) र गर्भ निरोधक साधनहरू (शीर्षक ४०.१४.१०, ९०.१८), (शीर्षक ३०.०३, ३०.०४ (च्यावनप्रास बाहेक), (उपशीर्षक ४०.१४.१०)।

(ङ) मुटुको उपचारमा प्रयोग हुने पेसमेकर (९०.२१.५०), स्टेण्ट, मुटुको भल्व (९०.२१.९०), मृगौला रोगको उपचारका लागि आवश्यक उपकरणहरू, डायलाइसिसमा प्रयोग हुने वाथ कन्सेन्ट्रेट ठोस वा तरल (३८.२४.९०), अशक्त र अपाङ्ग व्यक्तिहरूको प्रयोगको लागि मात्र उपयुक्त हुने गरी वनेका साधनहरू (स्कुटर समेत) (८७.१३.१० र ८७.१४.२०), दृष्टिविहिनहरूले प्रयोग गर्ने सेतो छडी (ह्वाइट केन) (शिर्षक ६६.०२), स्लेटस्टाइलस, ब्रेल नोटटेकर, ब्रेलो (ब्रेल प्रिन्टर), रङ्गसूचक, पानीसूचक र प्रकाशसूचक यन्त्रहरू, आवाज दिने थर्मामिटर, ब्रेल टाइपराइटर, ब्रेल घडी, एवाकस, मेग्नीफाइङ्ग ग्लास, ब्रेल कम्पास, ब्रेल पुस्तक, ब्रेल इम्वोसर, ब्रेल स्टेनसिल मेशिन।

(च) एक्स-रे फिल्म (उपशीर्षक ३७.०१.१०) र उपचारको निमित्त प्रयोग हुने अक्सिजन ग्याँस (उपशीर्षक २८.०४.४०) व्याण्डेज र क्रेप व्याण्डेज (शीर्षक ३०.०५)।

(छ) औषधी उद्योगको कच्चा पदार्थः हार्मोनाइज्ड कोडको भाग २८भित्र पर्ने औषधी उद्योग तथा आइ.ओ.एल. उत्पादनमा प्रयोग गर्ने धातुका लवणहरू, अक्साइडहरू र हाइड्रोअक्साइडहरूका अतिरिक्त भाग २९ अन्तर्गत गर्ने औषधीका कच्चा पदार्थ (औषधीको सक्रिय तत्व) तथा औषधी उद्योगले औषधी उत्पादनको लागि प्रयोग गर्ने तथा आइ.ओ.एल. उत्पादनमा प्रयोग हुने कच्चा पदार्थ र प्याकिंग मेटेरियल, औषधि व्यवस्था विभागको सिफारिसमा औषधी उद्योग तथा अस्पतालको अनुसन्धान तथा विकासमा प्रयोग हुने शीर्षक ९०.१८ र ९०.२७ मा पर्ने उपकरणहरू र आँखा उपचारकालागि आवश्यक इन्ट्रा ओकूलर लेन्स उत्पादन गर्न आवश्यक पर्ने कच्चा पदार्थ र सहायक सामाग्री (उपशिर्षक ९००१.३०.१०)।

समूह ६ : शिक्षा

(क) विद्यालय तथा विश्व विद्यालयमा हुने अनुसन्धान सम्बन्धी कार्यहरू।

(ख) नेपाल सरकारको पूर्ण स्वामित्व भएका संस्थाहरूबाट प्रदान गर्ने व्यवशायिक वा पेसागत तालिम वा पुनर्ताजगी तालिमहरू।

(ग) विद्यालय तथा विश्व विद्यालयहरूले प्रदान गर्ने शिक्षण सेवा।

समूह ७ : किताब, अखवार र मुद्रित सामग्रीहरू

(क) पुस्तक, पात्रो, अखवार, पत्रपत्रिका (शीर्षक ४९.०१, ४९.०२, ४९.०४) र त्यसको मुद्रण तथा प्रकाशन।

(ख) अखवारी कागज (शीर्षक ४८.०१)।

समूह ८ : सांस्कृतिक, कलात्मकार कालीगढी सेवा

(क) चित्रकला, मूर्तिकला, वास्तुकला तथा यस्तै प्रकारका अन्य हस्तकलाहरू र तत्सम्बन्धी सेवा।

(ख) सांस्कृतिक कार्यक्रम।

(ग) पुस्तकालय, संग्रहालय, कला संग्रहालय, चिडियाघर तथा वनस्पति उद्यान र राष्ट्रिय निकुञ्जको प्रवेश शुल्क।

समूह ९ : यात्रुबाहक यातायात तथा ढुवानी सेवाहरू

हवाई यात्रा, सार्वजनिकयात्रुवाहक यातायात (केवुलकार बाहेक), ढुवानी सेवा (आपूर्तिसँग सम्बन्धित ढुवानी बाहेक) तथा निर्यातको प्रयोजनका लागि भएको कार्गो सेवा।

समूह १० : व्यावसायिक वा पेशागत सेवा

कलाकार, खेलाडी, लेखक, नमूनाकार, अनुवादक, दोभाषेले स्थागत वा व्यक्तिगत रुपमा प्रदान गर्ने पेशागत सेवा, विदेशमा जनशक्ति आपूर्ति गर्ने सेवा।

समूह ११ : अन्य वस्तु तथा सेवा

१. शित भण्डारले उपलब्ध गराउने कृषि पैदावार भण्डारण सेवा।

२. हुलाक सेवा (नेपाल सरकारबाट सञ्चालित मात्र)

(क) चिठीपत्र, पैसा तथा पुलिन्दा परिवहन वा हस्तान्तरण सम्बन्धी सेवा।

(ख) चिठीपत्र, पैसा तथा पुलिन्दा परिवहन हस्तान्तरण सम्बन्धी सेवाको लागि आवश्यक पर्ने अन्य सेवाहरू।

(ग) हुलाक टिकट (शीर्षक ४९.०७)।

(घ) नेपाल सरकारद्वारा प्रदान गर्ने सेवाहरू।

३. अन्तःशुल्क टिकट र राहदानी (शीर्षक ४९.०७), क्यास मेशिन (उपशीर्षक ८४.७०.९०)।

४. वित्तीय सेवा, जीवन बीमा सेवा, पुनर्बीमा सेवा र **समाशोधन गृह (क्लियरिङ्ग** हाउस) सेवा।
५. बैङ्क नोट, सिक्का तथा चेक बुक
(क) नेपाली नोटको छपाइ तथा निष्काशन। (ख) नेपालबाहिरबाट नेपालभित्र हुने बैङ्क नोटको आपूर्ति, (शीर्षक ४९.०७)। (ग) चेक बुक (शीर्षक ४९.०७)।
६. सुन, चाँदी
(क) सुन (शीर्षक ७१.०८), सुनका सिक्का (उपशीर्षक ७१.१८.९०), सुनका गहना (शीर्षक ७१.१३) र हीरा जवाहरात। (ख) चाँदी (शीर्षक ७१.०६) चाँदीका सिक्का (उपशीर्षक ७१.१८.९०) चाँदीका तैयारी वस्तु र गरगहना (शीर्षक ७१.१३)।
७. विद्युत आपूर्ति।
८. कच्चा ऊन (शीर्षक ५१.०१)।
९. ब्याट्रीबाट चल्ने टेम्पो (उपशीर्षक ८७.०३.२१.१०) र तिनका चेसिस (उपशीर्षक ८७.०६.००.१५) र वातावरण, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयको सिफारिशमा सफा टेम्पोमा प्रयोग हुने डिप साइकल लिड एसिड ब्याट्रीहरू) शीर्षक ८५.०७)।
१०. वैकल्पिक उर्जा प्रर्वद्धन केन्द्रको सिफारिसमा बायो ग्याँस, सौर्य शक्ति र वायु शक्तिबाट उर्जा उत्पादन गर्ने संयन्त्र तथा उपकरणहरू, ट्यूवलर ब्याट्री (शीर्षक ८५.०७), एवं शीर्षक ९४.०५ मा पर्ने सोलार लिड डिसि बत्तीहरू, उपशीर्षक २९०५.३२, ७४१०.२१, ७६०७.१९, ८४०३.१०, ८४०३.९०, ८४१२.८०, ८४१३.८१, ८४१९.१९, ८४१९.३१, ८५१६.६०, ८५४३.८९ अन्तर्गत पर्ने सौर्य ताप ऊर्जा सम्बन्धी उपकरण र पार्टपुर्जाहरू।
११. हवाईजहाज र हेलिकप्टर (शीर्षक ८८.०२ (उपशीर्षक ८८०२.६० बाहेक)) तथा तिनका इञ्जिन (उपशीर्षक ८४०७.१०.००) गेयर वक्स (उपशीर्षक ८८०५.१०) दमकल (उपशीर्षक ८७०५.३०) एम्बुलेन्स र शव वाहन (शीर्षक ८७.०२ र ८७.०३)।

१२. जुट ब्याचिङ आयल (उपशीर्षक २७.१०.१९.१३) जुटका उत्पादनहरू (शीर्षक ५३.०६, ५३.०७ र ५३.१०) र उद्योग विभागको सिफारिशमा जुट उद्योगले आफ्नो उद्योगको संचालनको लागि पैठारी गर्ने स्पेयर पार्ट्स।
१३. भन्सार दरबन्दीको भाग ८४ का ५ प्रतिशतसम्म भन्सार महसुल लाग्ने घरायसी प्रयोग हुन सक्ने बाहेकका मील मेशिनरी एवं यन्त्र उपकरणहरू, मोल्डिंग गर्ने साँचो (पार्टपुर्जा बाहेक)। तर उद्योगले आफ्नो व्यवसायिक प्रयोजनको लागि प्रयोग गर्ने बाहेकका लिफ्ट र विद्युतीय भऱ्याङ्ग (८४.२८) मा मुल्य अभिवृद्धि कर छुट हुनेछैन।
१४. ऊनी गलैंचा तथा गलैंचाको ऊनी धागो कताई, रङ्गाई, धुलाई र बुनाई।
१५. शत प्रतिशत सूतिको साडी, लुंगि, धोती (मर्दाना/जनाना) पेटानी, गम्छा (शीर्षक ६२.११) र सूति धागो (शीर्षक ५२.०५ र ५२.०७)।
१६. स्वेदशमै हातले बुनिने स्वीटरमा प्रयोग हुने ऊनी धागो (कृत्रिम र एक्रेलिक बाहेक)।
१७. नेपाल सरकार अर्थ मन्त्रालयबाट स्वीकृति प्राप्त भएको कुनै दैवी प्रकोप वा परोपकारको लागि अनुदानमा प्राप्त हुने वस्तुहरू।
१८. भिटी, गुण्टा, भारी आदेशको सुविधा अन्तर्गत पैठारी गरिएको भन्सार महसुल नलाग्ने व्यक्तिगत प्रयोजनका वस्तुहरू।
१९. कपडा, सलाई (काठको काटी मात्र), धुप र टायर-ट्युब उद्योगहरूले आफ्नो उत्पादनको उक्त सामान बिक्री गर्दा उठाएको करबाट खरीदमा तिरेको कर घटाउँदा बाँकी बुझाउनु पर्ने देखिएको कर बराबरको रकम विभागले तोकेको प्रक्रिया बमोजिम ती उद्योगलाई फिर्ता दिइनेछ।
२०. मैदा उद्योगले आफ्नो उत्पादन (मैदा) बिक्री गर्दा उठाएको करबाट खरीदमा तिरेको कर घटाउँदा बाँकी बुझाउनु पर्ने देखिएको कर बराबरको रकम विभागले तोकेको प्रक्रिया बमोजिम पच्चीस प्रतिशत मात्र फिर्ता दिइनेछ।

२१. तोरीको तेल उत्पादन गर्ने स्वदेशी उद्योगले आफ्नो उत्पादनको तोरीको तेल र स्वदेशमा उत्पादित वनस्पती घ्यू र अन्य प्रशोधित खानेतेल उद्योगले मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता भएका करदाताहरूलाई आफ्नो उत्पादन बिक्री गर्दा उठाएको मूल्य अभिवृद्धि करमा ५० (पचास) प्रतिशत मूल्य अभिवृद्धि कर आन्तरिक राजस्व विभागले तोकेको प्रक्रिया बमोजिम फिर्ता दिइनेछ। तर ठूलो परिमाण (Bulk) मा प्रशोधित तेल आयात गरी उपभोक्ता प्याकेजमा प्याकिङ्ग (Refilling) गरी बिक्री वितरण गर्ने प्याकेजिङ्ग उद्योगहरूले यस्तो सुविधा पाउने छैनन्।
२२. दुग्ध पदार्थको कारोवार गर्ने स्वदेशी डेरी उद्योगले आफ्नो कर योग्य उत्पादन बिक्री गर्दा उठाएको मूल्य अभिवृद्धि करमा ५० (पचास) प्रतिशत मूल्य अभिवृद्धि कर आन्तरिक राजस्व विभागले तोकेको प्रक्रिया बमोजिम फिर्ता दिइनेछ।
२३. सेलुलर मोवाइल फोनसेट उत्पादन गर्ने स्वदेशी उद्योग तथा पैठारीकर्ताले सेलुलर मोवाइल फोनसेटको कच्चापदार्थ वा तयारी सामानमा तिरेको कर त्यस्ता सामान मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता भएका करदाताहरूलाई बिक्री गरेको प्रमाण पेश गरेमा विभागले तोकेको प्रक्रिया बमोजिम साठी प्रतिशत फिर्ता दिइनेछ।
२४. चिनी उत्पादन गर्ने स्वदेशी उद्योगले आफ्नो उत्पादन मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता भएका करदाताहरूलाई विक्री गर्दा उठाएको मूल्य अभिवृद्धि करमा ७० (सत्तरी) प्रतिशत मूल्य अभिवृद्धि कर आन्तरिक राजस्व विभागले तोकेको प्रक्रिया बमोजिम फिर्ता दिइनेछ।
२५. जलविद्युत आयोजनाको लागि आवश्यक पर्ने नेपालमा उत्पादन नहुने यन्त्र उपकरणहरू, मेशीनरी औजारहरू र तिनका पार्टपुर्जा, पेनस्टक पाईप वा सो बनाउन प्रयोग हुने फलामे पाता पैठारी गर्दा वैकल्पिक उर्जा प्रबर्द्धन केन्द्रको स्वीकृतिमा सञ्चालन हुनेको हकमा सो केन्द्रको र वैकल्पिक उर्जा प्रवर्द्धन केन्द्रको स्वीकृतिमा सञ्चालन हुनेदेखि बाहेक अन्य आयोजनाको हकमा विद्युत विकास विभागको सिफारिसमा मूल्य अभिवृद्धि कर छुट गरिनेछ।

२६. विदेशी नियोग तथा दातृ संस्थाले कूटनैतिक सुविधा वा महसुल सुविधामा पैठारी गरेका सवारी साधन कुनै आयोजनाको स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम अनुरुप आयोजनालाई नै हस्तान्तरण गरी सरकारी नम्बर प्लेटमा परिवर्तन गर्दा वा कुनै आयोजनाको नाममा पूर्ण वा आंशिक महसुल सुविधामा (लगत वा बैङ्क ग्यारेण्टीमा पैठारी भएको बाहेक) पैठारी भएका सवारी साधन आयोजना समाप्तिपछि अर्थ मन्त्रालयको स्वीकृति लिई सरकारी नम्बर प्लेटमा परिवर्तन गरी सरकारी निकायमा हस्तान्तरण गर्दा मूल्य अभिवृद्धि कर लाग्ने छैन।
२७. कूटनैतिक नियोग, परियोजना र अन्य निकायहरूले (सरकारी एवं गैरसरकारी संघ संस्था) महसुल सुविधामा पैठारी गरेका शुरु उत्पादन वर्षले १५ वर्ष नाघेका पुराना सवारी साधन अर्थ मन्त्रालयको स्वीकृति लिई पुनः प्रयोग हुन नसक्ने गरी स्क्रयाप गरी रजिष्ट्रेशन रद्द गर्न चाहेमा त्यस्तो सवारी साधनमा मूल्य अभिवृद्धि कर लाग्ने छैन।
२८. निजी प्रयोगको लागि नेपाली नागरिकले मूल्य अभिवृद्धि कर छुटमा आयात गरिएका सवारीसाधनका धनीको मृत्यू भई सवारीसाधनलाई निजको पति वा पत्नीको नाममा नामसारी गर्दा विभागको स्वीकृतिको आधारमा त्यस्ता सवारी साधनहरूमा लाग्ने मूल्य अभिवृद्धि कर छुट हुनेछ।
२९. बण्डेड वेयर हाउस वा नगद धरौटी (पासबुक) को सुविधा नलिएका उद्योगहरूले आफूले निकासी गर्ने मालवस्तु उत्पादनको लागि आवश्यक पर्ने कच्चा पदार्थ, सहायक कच्चा पदार्थ एवं नेपालमा उत्पादन नहुने प्याकिङ मेटेरियल पैठारी गरी सोबाट उत्पादित तयारी मालवस्तु तोकिएको अवधिभित्र तोकिएको प्रक्रिया अनुसार निकासी गरेमा त्यस्ता कच्चा पदार्थ, सहायक कच्चा पदार्थ एवं प्याकिङ मेटिरियल पैठारी गर्दा भन्सार बिन्दुमा लागेको कर नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी सोही सूचनामा तोकिएबमोजिमका मालवस्तुमा तोकिएबमोजिमको मितिदेखि तोकिएबमोजिमको समदरमा भन्सारबिन्दुबाटै मूल्य अभिवृद्धि कर फिर्ता दिइनेछ।

३०. नेपाली सेना, सशस्त्र प्रहरी बल र नेपाल प्रहरीको प्रधान कार्यालयको नाममा पैठारी हुने निम्न लिखित सामानहरूमा सम्बन्धित मन्त्रालयको सिफारिसमा छुट प्रदान गरिनेछ :–

(क) सैनिक, सशस्त्र प्रहरी र नेपाल प्रहरीको प्रयोगका खरखजाना, हातहतियार, गोलिगट्ठा, बारुद र तिनका स्पेयरपार्टस, विशेष प्रकारको तेल र टल्लीहरू, एक्सेसरिज, बिस्फोटक पदार्थ, सैनिक सामग्री उत्पादन गर्न आवश्यक पर्ने कच्चा पदार्थ तथा सुरक्षाको निमित्त प्रयोग गर्ने मेशिनरी औजार र पार्टपुर्जाहरू ।

(ख) शान्तिसुरक्षा कायम गर्न आवश्यक पर्ने मेशिनरी औजारहरू, भीड नियन्त्रणका सामानहरू, अपराध अनुसन्धानको लागि आवश्यक उपकरण तथा अन्य सामानहरू तथा सञ्चार मन्त्रालयको सिफारिसमा सैनिक जवान, सशस्त्र प्रहरी र नेपाल प्रहरीले प्रयोग गर्ने सञ्चार सम्बन्धी सामानहरू ।

(ग) सैनिक जवान, सशस्त्र प्रहरी, नेपाल प्रहरी तथा घोडा खच्चरहरूको स्वास्थ्य उपचारको लागि आवश्यक पर्ने औजार, उपकरण, औषधी र तत्सम्बन्धी सामानहरू ।

(घ) सैनिक जवान, सशस्त्र प्रहरी, नेपाल प्रहरीको अभ्यास तथा तालिममा प्रयोग हुने सामानहरू ।

(ङ) नेपाली सेनाले प्रयोग गर्ने इञ्जिनियरिङ्ग सर्भे र निर्माण कार्यमा प्रयोग हुने हेभि अर्थमुभिंग प्लान्ट, औजार र सो सम्बन्धी पार्टस, अप्टिकल इक्वीपमेन्ट तथा रक्षा मन्त्रालयद्वारा तोकिएबमोजिमको डिफेन्स स्टोरका सामानहरू ।

(च) नेपाली सेनाले प्रयोग गर्ने क्याम्पिङ्ग इक्वीपमेण्ट तथा स्पेशल फोर्स र प्याराट्रुपरलाई आवश्यक पर्ने विभिन्न सामानहरू ।

(छ) नेपाली सेनाको नाममा पैठारी हुने हवाईजहाज, हेलिकप्टर र तीनका पार्टपुर्जा, प्यारासुट (ब्याग समेत) टुल्स, लुब्रिकेन्ट्स तथा ग्राउण्ड इक्वीपमेन्टहरू ।

(ज) अस्पताल सञ्चालनको लागि आवश्यक पर्ने उपकरण तथा औजारहरू ।

(झ) बैज्ञानिक प्रयोगशालालाई आवश्यकपर्ने सामानहरू ।

(ञ) दैवी प्रकोप उद्धार कार्यमा प्रयोग हुने सामानहरू ।

समूह १२ : भवन र जग्गा
घर तथा जग्गाको खरीद बिक्री तथा बहाल (होटल, गेष्टहाउस र एपार्टमेण्टले उपलब्ध गराउने होटल, गेष्टहाउस सरहको **व्यवसायिक** रुपमा सञ्चालित निकायले उपलब्ध गराउने सेवा बाहेक)।
समूह १३ : बाजी, क्यासिनो र चिन्ह(√) बाजी वा जुवा खेलाउनका निमित्त प्रदान गरिने सुविधा सम्बन्धी क्रियाकलाप, **चिन्ह**(√)
द्रष्टव्यः (१) माथि उल्लेख भए बमोजिम शीर्षक र उपशीर्षकहरूमा किटानसाथ उल्लेख भएको वस्तु तथा सेवामा मात्र मूल्य अभिवृद्धि कर छुट हुनेछ। कर छुट गरिएका वस्तु तथा सेवाको व्याख्या तथा वस्तुको हार्मोनाइज्ड कोड आवश्यकता अनुसार भन्सार विभागसँग परामर्श लिई विभागले थपघट तथा परिमार्जन गर्न सक्नेछ। (२) उपरोक्तानुसार स्वदेशमा उत्पादित बनस्पति घ्यू र तोरीको तेल, मैदा तथा सेलुलर मोबाइल फोन सेट, चिनी तथा **स्वदेशी डेरी उद्योगमा** आंशिक सुविधा दिई सो अनुसार कर फिर्ता दिने व्यवस्था रहेकोमा ती वस्तुको बजार अनुगमन समेतको समन्वयात्मक व्यवस्था आन्तरिक राजस्व विभागले गर्नेछ। (३) कर लाग्ने वस्तुमा कुनै छुट वा कर फिर्ता दिन मनासिव देखेमा नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी छुट दिन सक्नेछ।

अनुसूची–२

(दफा ७ को उपदफा (२) सँग सम्बन्धित)

शून्य दर लाग्ने वस्तु तथा सेवा

१. नेपालबाहिर निर्यात हुने वस्तु : वस्तुको आपूर्ति देहाय बमोजिम भएको छ भन्ने कुरा प्रमाणित भएमा :–

(क) नेपालबाहिर निर्यात गरेको, वा

(ख) नेपालबाहिर गन्तव्य स्थान भएको अन्तर्राष्ट्रिय उडानमा स्टोरको रुपमा राखिएको, वा

(ग) नेपालबाहिर गन्तव्य स्थान भएको अन्तर्राष्ट्रिय उडानमा खुद्रा बिक्री वा आपूर्ति वा उपभोग गर्नका लागि राखिएको।

२. नेपालबाहिरको व्यक्तिलाई आपूर्ति हुने सेवा :

(क) नेपालभित्र बसोबास भएको व्यक्तिले नेपालमा कुनै व्यवसायिक कारोबार, व्यवसायिक प्रतिनिधित्व वा कानूनी रुपमा मान्य प्रतिनिधि नभएको नेपालबाहिरका व्यक्तिलाई आपूर्ति गरेको सेवा,

(ख) नेपालभित्र बसोबास भई दर्ता भएको व्यक्तिले नेपालबाहिर बसोबास भएको व्यक्तिलाई गरेको वस्तु वा सेवाको आपूर्ति।

३. नेपाल सरकार, परराष्ट्र मन्त्रालयको सिफारिसमा कूटनैतिक सुविधा प्राप्त व्यक्ति वा नियोगले तथा महसुल सुविधा प्राप्त कूटनैतिक नियोगमा कार्यरत व्यक्तिले पैठारी गर्ने वस्तु तथा सेवा।

४. साविकको कुनै सन्धि वा सम्झौतामा पैठारी गर्दा बिक्रीकर छुट प्रदान गरिएको भए सम्बन्धित आयोजनाको सिफारिसमा ती सन्धि वा सम्झौता बहाल रहेसम्म दर्ता भएका करदातासँग स्थानीय खरीद गरेमा त्यस्तो आपूर्तिमा शून्य दरको सुविधा प्रदान गरिनेछ।

५. प्रचलित कानून बमोजिम स्थापना भएको विशेष आर्थिक क्षेत्रमा सञ्चालन भएको उद्योगलाई बिक्री गरिने कच्चा पदार्थ तथा उत्पादित सामान।

६. वैकल्पिक उर्जा प्रवर्द्धन केन्द्रको सिफारिसमा सौर्य शक्तिबाट उर्जा उत्पादन गर्ने सयन्त्र तथा उपकरणमा प्रयोग हुने व्याट्री स्वदेशी उद्योगबाट उत्पादन हुने भई सोही उद्योगबाट आपूर्ति गर्ने भएमा वैकल्पिक उर्जा प्रबर्द्धन केन्द्रको सिफारिस र विभागले तोकेको प्रक्रिया बमोजिम सो उद्योगलाई सो कारोबारमा शून्य दरको सुविधा प्रदान गरिनेछ।

७. जल विद्युत आयोजनाका लागि आवश्यक पर्ने मेशिनरी औजारहरू र तिनका पार्टपुर्जा, यन्त्र उपकरणहरू, पेनस्टक पाईप वा सो बनाउन प्रयोग हुने फलामे पाता स्थानीय उद्योगबाट उत्पादन हुने भई सोही उद्योगबाट आपूर्ति गर्ने भएमा वैकल्पिक उर्जा प्रबर्द्धन केन्द्रबाट स्वीकृत हुनेको हकमा सो केन्द्रको र वैकल्पिक उर्जा प्रवर्द्धन केन्द्रको स्वीकृतिमा सञ्चालन हुनेदेखि बाहेक अन्य आयोजनाको हकमा विद्युत विकास विभागको सिफारिस र विभागले तोकेको प्रक्रिया बमोजिम सो उद्योगलाई सो कारोबारमा शून्य दरको सुविधा प्रदान गरिनेछ।

८. घरेलु तथा साना उद्यमीहरूले स्वदेशमा उत्पादन गरेका मूर्तिकला, चित्रकला, वास्तुकला र त्यस्तै प्रकारका अन्य हस्तकलाहरूका सामान नेपालका स्वीकृत निर्यात गृह (एक्सपोर्ट ट्रेडिङ्ग हाउस) मार्फत विदेश निकासी गरेमा त्यस्ता सामान उत्पादन गर्दा प्रयोग भएका कच्चा पदार्थमा तिरेको मूल्य अभिवृद्धि कर आन्तरिक राजस्व विभागले तोकेको प्रक्रिया पूरा गरेपछि फिर्ता दिईनेछ।

९. अपाङ्गले प्रयोग गर्ने स्कुटर पैठारी वा स्थानीय खरीद गर्दा तिरेको मूल्य अभिवृद्धि कर त्यस्तो स्कुटर यातायात व्यवस्था कार्यालयमा निजको नाममा दर्ता भएको अवस्थामा महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय वा सम्बन्धित जिल्लाको प्रमुख जिल्ला अधिकारीको सिफारिसमा पैठारी गर्दा तिरेको मूल्य अभिवृद्धि कर सम्वन्धित भन्सार कार्यालयबाट र स्थानीय खरीद गर्दा तिरेको मूल्य अभिवृद्धि कर आन्तरिक राजस्व विभागबाट फिर्ता गरिनेछ। त्यसरी फिर्ता गरिएको मूल्य अभिवृद्धि कर अपाङ्ग बाहेक अन्य व्यक्तिलाई बिक्री गरेमा असुलउपर गरिनेछ।

अनुसूची–१

(मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को दफा ५ को उपदफा (३) संग सम्बन्धित)

कर छुट हुने वस्तु तथा सेवाहरू

आर्थिक ऐन, २०७१

समूह : १ आधारभूत कृषि उत्पादनहरु		
०६.०१		निष्कृय, उम्रन लागेको वा फूलेको गानो, गांठो, गांठेजरा, धनकन्द (कौर्म), क्राउन (रुखको जरा र स्तंभ जोडिने बिन्दु स्थल), राइजोम (मूलजरो), चिकोरी विरुवा र शीर्षक १२.१२ को जराहरूबाहेक अन्य जराहरू।
	०६०१.१०.००	–निष्कृय गांनो, गांठो, गांठे जरा, धनकन्द (कौर्म), क्राउन र मूलजरा
	०६०१.२०.००	–उम्रन लागेको वा फूलेको गांनो, गांठो, गांठे जरा, धनकन्द (कौर्म), क्राउन, मूलजरा, चिकोरी विरुवा र जराहरू
०६.०२		अन्य जीवित विरुवा (जरा सहित), कलमीहरू, च्याऊ र स्पाउन (च्याउ निस्किने सेतो त्यान्द्रो)
	०६०२.१०.००	–जरा नभएको कलमीहरू
	०६०२.२०.००	–खान हुने फल वा काष्ठफल (नट) का कलमी गरेका वा नगरेका रुख, बुटा र झाङ
	०६०२.३०.००	–रोडोडेन्ड्रन्स (गुराँस) र अजालिया, कलमी गरेको वा नगरेका
	०६०२.४०.००	–कलमी गरेको वा नगरेको गुलाफ
	०६०२.९०.००	–अन्य

०६.०३		सजावट प्रयोजनको लागि वा फूलको गुच्छा बनाउनको लागि उपयुक्त टिपेको फूलको कोपिला वा टिपेको फूल, ताजा, सुकेको, रंगाएको, धोएको, संसेचित (इम्प्रिग्नेटेड्) वा अन्य प्रकारले तयार गरेको।
		-ताजाः
	०६०३.११.००	--गुलाफहरू
	०६०३.१२.००	--कार्नेसनहरू
	०६०३.१३.००	--अर्किडहरू
	०६०३.१४.००	--क्रिसानथेममहरू
	०६०३.१५.००	--कुमुदिनी (लिली) हरू (लिलियम जातहरू)
	०६०३.१९.००	--अन्य
	०६०३.९०.००	-अन्य
०६.०४		गुच्छा वा गुलदस्ता बनाउने वा सजावटको लागि उपयुक्त हुने किसिमका ताजा, सुकेको, रंगाएको, धोएको, संसेचित वा अन्य किसिमले तयार गरेको रुखको पालुवा, हाँगाबिँगा र अन्य भागहरू (फूल र कोपिला बाहेक) बालवृक्ष, झाडी र अन्य बोट विरुवाहरू भ्याउ, सुनाखरी र घांसहरू।
	०६०४.२०.००	-ताजा
	०६०४.९०.००	-अन्य
०७.०१		ताजा वा चिसो पारेको आलु।
	०७०१.१०.००	-बिऊ
	०७०१.९०.००	-अन्य
०७.०२	०७०२.००.००	ताजा वा चिसो पारेको गोलभेडा

०७.०३		ताजा वा चिसो पारेको प्याज, शालौट, लसून, छ्यापी वा यस्तै जातिका अन्य वनस्पतिहरू।
	०७०३.१०.००	-प्याज र शालौट
	०७०३.९०.००	--छ्यापी र यस्तै लसुन प्याज जातिका सागपात
०७.०४		ताजा वा चिसो पारेको वन्दाकोबी (क्याबेज), काउली, गाँठकोबी (कोलराबी), केल (एक किसिमको कोबी) र खान हुने काउली जातिका अन्य सागपात।
	०७०४.१०.००	-काउली र ब्रोकाउली
	०७०४.२०.००	-ब्रुसेल्स स्प्राउट (एक किसिमको चश्मे बन्दाकोबी)
	०७०४.९०.००	-अन्य
०७.०५		ताजा र चिसो लेट्यूस (जिरीको साग) र चिकोरी।
		-लेट्यूस (जिरीको साग, सलाद):
	०७०५.११.००	--क्याबेज लेट्यूस (हेड लेट्यूस)
	०७०५.१९.००	--अन्य
		-चिकोरी (कास्नी) :
	०७०५.२१.००	--विटलफ चिकोरी
	०७०५.२९.००	--अन्य
०७.०६		ताजा वा चिसो पारेको गाजर, सलगम, सलादको लागि चुकन्दरको जरा, साल्सिफाई, सेलेरियाक (सलगम जस्तो जरा भएको साग), मूला र यस्तै खान हुने जराहरू।
	०७०६.१०.००	-गाजर र सलगम
	०७०६.९०.००	-अन्य

०७.०७	०७०७.००.००	ताजा वा चिसो पारेको कांक्राहरू।
०७.०८		ताजा वा चिसो पारेको कोसे तरकारीहरू (छोडाएको वा नछोडाएको) ।
	०७०८.१०.००	-केराउ
	०७०८.२०.००	-बोडी (सिमीसमेत)
	०७०८.९०.००	-अन्य कोसे तरकारी
०७.०९		ताजा वा चिसो पारेको अन्य तरकारीहरू।
	०७०९.२०.००	-कुरिलो
	०७०९.३०.००	-भान्टा
	०७०९.४०.००	-सेलरी, सेलेरियालबाहेक
		-च्याउ (मसरुम र ट्रफल्स) :
	०७०९.५१.००	--ऐगारिकस जातिको च्याउ (मसरुम) हरू
	०७०९.५९.००	--अन्य
	०७०९.६०.००	-खोर्सानी जातको फलफूलहरू
	०७०९.७०.००	-पालुँगो, न्यूजिल्याण्ड पालुँगो समेत
		-अन्य :
	०७०९.९१.००	--ग्लोव आर्टिचोकहरू
	०७०९.९२.००	--जैतुनहरू
	०७०९.९३.००	--फर्सी, कुभिन्डो र लौकाहरू (क्यूकरबिटा जातहरू)
	०७०९.९९.००	--अन्य
०७.१०		हिमीकृत सागपात (बफाएर वा उमालेर पकाएको वा नपकाएको)।
	०७१०.१०.००	-आलु
		-कोसे तरकारी, छोडाएको वा नछोडाएकोः
	०७१०.२१.००	--केराउहरू

	०७१०.२२.००	--बोडीहरू (सीमीसमेत)
	०७१०.२९.००	--अन्य
	०७१०.३०.००	-पालुँगो न्यूजिलैण्ड पालुँगो समेत
	०७१०.४०.००	-गुलियो वा स्वादिलो मकै
	०७१०.८०.००	-अन्य सागपात
	०७१०.९०.००	-मिश्रित सागपात
०७.११		नून पानीमा, गन्धक पानीमा बा यस्तै समान अस्थायी रुपमा सुरक्षित राख्ने तरल पदार्थमा राखी सुरक्षित गरिएको तर त्यस अवस्थामा तुरुन्त खान उपयुक्त नहुने खालको सागपात।
	०७११.२०.००	-जैतुन (ओलिभ्स)
	०७११.४०.००	-काक्रोहरू
		-च्याउ (मसरुम्स) र भुइँमुनि हुने च्याउ (ट्रफल्स):
	०७११.५१.००	--ऐगारिकस जातिको च्याउ (मसरुम्स) हरू
	०७११.५९.००	--अन्य
	०७११.९०.००	-अन्य तरकारी; मिश्रित तरकारी
०७.१२		सुख्खा तरकारी, सिंगै, काटेको, ताछेको, टुक्रयाएको, फुटाएको वा धुलो बनाएको तर त्यसभन्दा बढी तयार नगरेको।
	०७१२.२०.००	-प्याज
०७.१३		कोसा छोडाएको सुख्खा कोसे तरकारी, बोक्रा छोडाएको वा नछोडाएको वा दलेको वा नदलेको।
	०७१३.१०.००	-केराऊ
	०७१३.२०.००	-सानो केराउ

		-बोडी (सिमीसमेत) :
	०७१३.३१.००	--बोडी
	०७१३.३२.००	--सानो रातो बोडी
	०७१३.३३.००	--बोडी (किड्नी बीन्स), सेतो पि बीन्ससमेत
	०७१३.३४.००	--बाम्बरा बिन्स (एक प्रकारको बोडी) (भिग्ना सबटेरानिया वा भोआन्जिया सबटेरानिया)
	०७१३.३५.००	--तनेबोडी (काउपिज्) (भिग्ना अङगुइकूलाटा)
	०७१३.३९.००	--अन्य
	०७१३.४०.००	-मुसुरो दाल
	०७१३.५०.००	-बकूला र सिमि (ब्रोड विन्स र हर्स बीन्स)
	०७१३.६०.००	-पिजन पिज (क्याजानस् क्याजन्) (एक प्रकारको केराउ)
	०७१३.९०.००	-अन्य
०७.१४		माड (श्वेतसार वा स्टार्च) वा इन्यूलिनको मात्रा उच्च भएका, ताजा, चिस्याइएको, हिमीकृत वा सुकाइएको, टुक्रा पारिएको वा नपारिएको (स्लाइस्ड) वा पेलेट्सको रुपमा भएको वा नभएको मानिओक, आरारुट, सालिम मिश्री (सालेप), उत्तरी अमेरिकामा हुने एक किसिमको सूर्यमुखी फूल (जेरुसलेम आर्टिचोक), सखरखण्ड र यस्तै जरा (रुटस) र गाना (ट्यूबर्स) हरू; सावुदानाको गुदी (सागो पीथ)।
	०७१४.१०.००	-गुलियो जातको क्यासाभा कन्द (मनिओक)
	०७१४.२०.००	-सखरखण्ड
	०७१४.३०.००	-तरुलहरू (डिओस्कोरिया जातहरू)

	०७१४.४०.००	-पिंडालु (कोलोकासिया जातहरू)
	०७१४.५०.००	-यौसिया (जान्थोसोमा जातहरू)
	०७१४.९०.००	-अन्य
०८.०१		नरिवल, ब्राजिलनट, काजु, ताजा वा सुकेको, खबटा फुटाएको वा नफुटाएको, बोक्रा ताछेको वा नताछेको।
		-नरिवल :
	०८०१.१९.००	--ताजा
८.०३		प्लान्टन जातका (तरकारीको रुपमा प्रयोग गरिने) केराहरू लगायत ताजा वा सुकाइएका केराहरू।
	०८०३.१०.००	-प्लान्टन जातका (तरकारीको रुपमा प्रयोग गरिने) केराहरू
	०८०३.९०.००	-अन्य
०८.०४		खजूर (छोहोडा), अँजीर, भुँइकटहर, एभोकेडा (नास्पाती जस्तो फल), अम्बा, आंप, म्याङ्गोष्टीन, ताजा वा सुकेको।
	०८०४.३०.००	-भुइंकटहर
	०८०४.४०.००	-एभोकेडो
	०८०४.५०.००	-अम्बा, आंप म्याङ्गोस्टीन (कुसुम फल)
०८.०५		सिटरस (सुन्तला जातका) फल, ताजा वा सुकेको)।
	०८०५.१०.००	-सुन्तला
	०८०५.२०.००	-मन्दारिन (टान्जरिन र सतसुमा समेत); क्लेमेन्टिन, विल्कीङ्ग र यस्तै सिटरस जातिका हाइब्रिडहरू (बर्णसंकर)
	०८०५.४०.००	-ग्रेपफ्रुट (भोगटे), पोमेलोस समेत

	०८०५.५०.००	-कागती (लेमोन्स) (सिटरस लेमोन, सिटरस लिमोनम) र जिमिर (लाइम्स) (सिटरस औराण्टिफोलिया, सिटरस लाटिफोलिया) हरू
	०८०५.९०.००	-अन्य
०८.०६		ताजा अथवा सुख्खा अंगुर।
	०८०६.१०.००	-ताजा
०८.०७		तरबुजा (खरबुजा) र मेवा ताजा।
		-तरबूज (मेलन्स) (वाटरमेलन्ससमेत) :
	०८०७.११.००	--वाटरमेलन्स
	०८०७.१९.००	--अन्य
	०८०७.२०.००	-मेवा
०८.०८		स्याउ, नासपाती, क्विन्स (नासपाती जस्तो अमिलो फल वा श्रीफल), ताजा।
	०८०८.१०.००	-स्याउ
	०८०८.३०.००	-नासपातीहरू
	०८०८.४०.००	-क्विन्स (श्रीफल)हरू
०८.०९		खुर्पानी (एप्रिकोट), चेरी (पैयुंफल), आरु (नेक्टारिन आरुसमेत), आलुबखरा (प्लम) र चुत्रो (स्लो), ताजा।
	०८०९.१०.००	-खुर्पानी (एप्रिकोट)
		-चेरीहरूः
	०८०९.२१.००	--अमिलो चेरी (प्रुनस् सेरासस्) हरू
	०८०९.२९.००	--अन्य
	०८०९.३०.००	-आरु, नेक्टारिन आरुसमेत
	०८०९.४०.००	-आलुबखडा (प्लम) र चुत्रो (स्लो)
०८.१०		अन्य फल, ताजा।

	०८१०.१०.००	-स्ट्रवरी (भूइं ऐसेलु, काफल)
	०८१०.२०.००	-रैस्पबेरी (ऐंसेलु), ब्ल्याकबेरी (ध्याम्पे ऐंसेलु), मलबेरी (किम्बु) र लोगानबेरी (रैस्पबेरी र ब्ल्याकबेरीको मिश्रित फल)
	०८१०.३०.००	-कालो, सेतो वा रातो किसमिस वा दाख वा मुनक्का (कर्अन्ट) र गूस्बेरीहरू
	०८१०.४०.००	-क्रेनबेरी, बिलबेरी र अन्य भ्याक्सिनियम जातिका फलहरू
	०८१०.५०.००	-किवि फ्रुट (Kiwifruit)
	०८१०.६०.००	-दुराम्र (डुरियन्स) हरू
	०८१०.७०.००	-हलुवाबेतहरू
	०८१०.९०.००	-अन्य
०९.०१		कफी भुटेको वा नभुटेको वा क्याफीन (कफीको क्षेरोद) छुट्याएको वा नछुट्याएको; कफीको ढुटो र बोक्रा; कुनै पनि अनुपातमा कफीको मात्रा रहेको कफीको बदलामा प्रयोग गरिने अर्को कुनै चीज।
		-नभुटेको कफी :
	०९०१.११.००	--कफीको गेडा
०९.०२		चिया, सुगन्धित वा स्वादिष्ट गरिएको वा नगरिएको।
	०९०२.२०.००	-चियाको पात
०९.०८		जाइफल, जाइपत्री र अलैंची।
		-अलैंची तथा सुकुमेलहरूः
		--नधुल्याइएकोः

	०९०८.३१.१०	---अलैंची
०९.१०		अदुवा, केशर, हलेदो (बेसार), तेजपात, पुदिना, तरकारीको (करी) र अन्य मसलाहरू।
		-अदुवाः
		--नटुक्राइएको वा नपिँधेकोः
	०९१०.११.१०	---ताजा
	०९१०.११.९०	---अन्य
		-बेसारः
	०९१०.३०.१०	--ताजा
	०९१०.३०.२०	--धुलो वा पिठो
	०९१०.३०.९०	--अन्य
१०.०१		गहुं र मेसलिन।
		-दुरुम गहुंः
	१००१.११.००	--बीऊ
	१००१.१९.००	--अन्य
		-अन्य :
	१००१.९१.००	--बीऊ
	१००१.९९.००	--अन्य
१०.०२		राई।
	१००२.१०.००	-बीऊ
	१००२.९०.००	-अन्य
१०.०३		जौं (बार्ली)
	१००३.१०.००	-बीऊ
	१००३.९०.००	-अन्य
१०.०५		मकैं।
	१००५.१०.००	-बीऊ (गेडा)

	१००५.९०.००	-अन्य
१०.०६		धान।
	१००६.१०.००	-धान
	१००६.२०.००	-कुटेको (तर राम्रो नफलेको)
	१००६.३०.००	-पालिस वा चम्कने गरेको वा नगरेको कुटेर तयार गरेको चामल
	१००६.४०.००	कनिका
१०.०८		फापर, कोदो, क्यानरीका दानाहरू, अरु खाद्यान्नहरू।
	१००८.१०.००	-फापर
		-कोदोः
	१००८.२१.००	--बीऊ
	१००८.२९.००	--अन्य
११.०१	११०१.००.००	गहुँको पिठो (आँटा)।
११.०२		गहुँ र मेसलिन बाहेक अन्य खाद्यान्नको पिठो।
	११०२.२०.००	-मकैको पिठो
	११०२.९०.००	-अन्य
११.०४		शीर्षक १०.०६ को चामल बाहेक अन्य प्रकारले तयार गरिएको (जस्तै भूस हटाइएको, चेप्ट्याएको, च्यांख्ला पारेको, फलेको, टुक्रा पारेको वा खम्रो (पिंधेको); सिङ्गो, चेप्ट्याएको, पातलो चेप्टो टुक्रा पारेको वा पिंधेको अन्नको बीजहरू।
		-चेप्ट्याएको वा च्यांख्ला पारेको अन्नः
	११०४.१२.००	--जुनेलोको
	११०४.१९.००	--अन्य खाद्यान्नको

		-अन्य किसिमले तयार पारेको अन्न (जस्तै भूस हटाएको, फलेको, टुक्रा पारेको वा पिंधेको):
	११०४.२२.००	--जुनेलोको
	११०४.२३.००	--मकैको
	११०४.२९.००	--अन्य खाद्यान्नको
	११०४.३०.००	-अन्नको बीजाणु, सिङ्गै, चेप्ट्याएको, च्यांख्ला पारेको वा पिंधेको
१२.०१		दलेको वा नदलेको भट्मास
	१२०१.१०.००	-बीऊ
	१२०१.९०.००	-अन्य
१२.०२		छोडाएको वा नछोडाएको, नभुटेको वा अन्य किसिमबाट नपकाइएको, खवटा छोडाएको वा नछोडाएको, फुटाएको वा नफुटाएको बदाम (मुमफली)।
	१२०२.३०.००	-बीऊ
		-अन्य
	१२०२.४१.००	--नछोडाएको
	१२०२.४२.००	--छोडाएको, फुटाएको वा नफुटाएको
१२.०९		रोप्न हुने फलफूल, बीऊ र विजाणु (स्पोर्स)।
	१२०९.१०.००	-चुकन्दर (सुगरबिट) का दानाहरू
		-पशु आहारको विरुवा (फोरेज प्लाण्ट) का दानाहरू:
	१२०९.२१.००	--लुसिरिन (पशु आहारको घाँस) (अल्फाल्फा) का दानाहरू
	१२०९.२२.००	--क्लोभर (तीन पाते घाँस) (ट्रिफोलियम जातहरू) का दानाहरू

	१२०९.२३.००	--छेस्के घाँस (फेस्क्यू) का दानाहरू
	१२०९.२४.००	--केन्टकी नीलो घाँस (पोआ प्राटेन्सिस एल.) का दानाहरू
	१२०९.२५.००	--राई घाँस (लोलियम मल्टिफ्लोरम ल्याम., लोलियम पेरेन एल.) का दानाहरू
	१२०९.२९.००	--अन्य
	१२०९.३०.००	-फूलको निम्ति मुख्यतः खेती गरिएको जडिबुटीका अन्य बीऊहरू
		-अन्य
	१२०९.९१.००	--वनस्पतिका बीउ
	१२०९.९९.००	--अन्य
१२.११		मुख्यतः सुगन्धित वस्तु बनाउने, औषधी बनाउने वा कीटनाषक औषधी बनाउने वा यस्तै प्रयोजनका लागि प्रयोग हुने खालको, ताजा, सुकेको, काटिएको वा नकाटिएको, पिंधेको वा नपिंधेको वा धूलो पारिएको वा नपारिएको विरुवा र विरुवाका अङ्गहरू (बीयां र फलसमेत)।
	१२११.२०.००	-जीनसेनको जरा
	१२११.३०.००	-कोकाको पात (कोका लिफ)
	१२११.४०.००	-अफिमको पराल (पपी स्ट्रौं)
	१२११.९०.००	-अन्य

१२.१२		ताजा, चिस्याइएको (चिल्ड), हिमीकृत, (फ्रोजेन) वा सुकाइएको, पिंधेको वा नपिंधेको लोकष्ट बिन्स, सि- विड्स र अन्य अल्जी (समुन्द्री झार), चुकन्दर (सुगरबिट) र उखु, अन्यत्र उल्लेख वा समाबेश नभएका मुख्यतया मानव आहारमा प्रयोग हुने खालको फलको वियां (स्टोन्स) र कोयाहरू (केर्नेल) र अन्य बानस्पतिक उत्पादनहरू (चिकोरीयम इन्टाइबस स्यटिवम उपजाति (भेराइटी) को नभुटेको चिकोरीका जराहरू समेत) ।
		-अन्य :
	१२१२.९३.००	--उखु
१९.०४		खाद्यान्नलाई फुलाएर (स्वैलिङ्ग) वा भुटेर तयार गरेको खाद्य सामग्री, खाद्यान्नको उत्पादनहरू (जस्तै कर्न फ्लेक), अन्यत्र उल्लेख नगरिएको वा समावेश नभएको, पकाइएको वा अन्य किसिमबाट तयार गरिएको गेडा (ग्रेन) को रुपमा वा शल्क वा पाप्रा (फ्लेकको रुपमा भएको खाद्यान्नहरू (सेरियल्स) (मकै बाहेक) वा अन्य किसिमबाट तयार गरिएको अन्न (मैदा, छांटा वा दलेको अन्न ग्रोट्स) र पीठो बाहेक)।
	१९०४.९०.००	-धानको भुजा तथा चिउरा
२३.०१		मानिसले खान नहुने मासुको वा अफलको, माछाको वा कुष्टासियन्सको मोलस्कको वा अन्य ढाडमा हाड नहुने जलचरको पिठो, मैदा र पेलेटस्, ग्रीभ्स (वोसो पगालेर वांकी रहेको थेग्रो, माछाको चारो)।

	२३०१.१०.००	–मासु वा अफलको पिठो, मैदा र पेलेट्स; ग्रीभ्स (वोसो पगालेर वांकी रहेको थेग्रो, माछाको वोसो)
	२३०१।२०।००	–माछाको वा क्रुष्टासियन्स, मोलस्क वा ढाडमा हाड नहुने जलचरको पिठो, मैदा र पेलेट्स्
२३.०२		खाद्यान्न वा दलहनको वोटबाट निफनेर वा पिंधेर वा अरु प्रक्रियाद्वारा उपलब्ध हुने पेलेटको रुपमा रहेको वा नरहेको ढुटो आउने चोकर र अन्य अवशेष।
	२३०२.१०.००	–मकैको
	२३०२.३०.००	–गहुंको
	२३०२.४०.००	–अन्य खाद्यान्नको
	२३०२.५०.००	–कोसे सागपातहरूको
२३.०४	२३०४.००.००	भटमासको तेल निकाल्दा प्राप्त हुने पिना र अन्य ठोस अवशेष, पिंधेको वा नपिंधेको वा पेलेटको रुपमा भएको वा नभएको।
२३.०५	२३०५.००.००	बदामको तेल पेल्दा निस्केको, पिंधेको वा नपिंधेको, पेलेटको रुपमा भएको वा नभएको पिना र अन्य ठोस अवशेष।
२३.०६		वनस्पतिको वोसो वा तेल निकाल्दा प्राप्त हुने शीर्षक २३.०४ वा २३.०५ मा परेको बाहेक पिंधेको वा नपिंधेको, पेलेटको रुपमा भएको वा नभएको पिना र अन्य ठोस अवशेष।
		–तोरी वा रायो (रेप और कोल्जा) दानाः
	२३०६.४१.००	––न्यून इरुसिक अम्ल तोरी वा रायो (रेप और कोल्जा) दानाहरू (सिड्स
	२३०६.९०.००	–अन्य

२३.०९		जीवजन्तुको आहारको रुपमा प्रयोग हुने तयारी वस्तु।
	२३०९.९०.००	-अन्य
५२.०१	५२०१.००.००	नफड्केको वा नकोरेको कपास।
५२.०३	५२०३.००.००	फड्केको वा कोरेको कपास
५३.०१		कच्चा वा प्रशोधित नकातेको फ्ल्याक्स (सन वा त्यस्तै झार); फ्ल्याक्स वा सनको शिरोगुच्छ (टो) डोरी र अवशेष (धागोको अवशेष र गार्नेटेड स्टक समेत)।
	५३०१.१०.००	-फ्ल्याक्स, (सन) कच्चा वा रेशा छुट्याउन पानीमा डुबाएको (रेटेड्)
		-फ्ल्याक्स चुटेको, डांठबाट रेशा छुट्याइएको, कोरेको (ब्रोकेन, स्कच्ड, ह्याकल्ड) वा अरु किसिमले प्रशोधन गरेको, तर नकातेको :
	५३०१.२१.००	--चुटेको वा डांठबाट रेशा छुट्याइएको (ब्रोकेन, स्कच्ड)
	५३०१.२९.००	--अन्य
	५३०१.३०.००	-फ्ल्याक्सको शिरोगुच्छ (टो) र अवशेष
५३.०३		कच्चा वा प्रशोधित, तर नकातेको, सनपाट (जूट) र अन्य लचिलो रेशा भएको बोक्रा (बास्ट) को कपडाका रेशा (सन, गांजा, भांग, घोट्टा र रेमी बाहेक); यी रेशाहरूको शिरोगुच्छ (टो) र अवशेष (धागोको अवशेष र गार्नेटेड स्टक समेत)।
	५३०३.१०.००	-कांचो वा पानीमा डुबाएर (रेटेड्) कुहाएको सनपाट र अन्य लचिलो रेशा भएको बोक्रा (बाष्ट) को कपडाको रेशा

▪ माथि उल्लेखित भन्सार शीर्षक ०६.०१ देखि शीर्षक ०८.१० सम्मका मालवस्तुहरू होटल, रेष्टुरेण्ट, बार, गेष्टहाउस, क्याफ्टेरिया वा यस्तै अन्य संस्थाले गर्ने आपूर्तिमा मू.अ. कर छुट हुनेछैन। ▪ किसानले बिक्री गर्ने अप्रशोधित सुर्ती। ▪ [२२८]सोयाबडी मस्यौरा		
समूह : २ आधारभूत आवश्यकताका वस्तुहरू		
२५.०१		नून (भान्सामा प्रयोग हुने (टेवल) नून र विकृत (डिनेचर्ड) नून समेत) र झोल पदार्थ भएको वा नभएको वा जम्ने पदार्थ (एण्टीकेकिङ्ग) वा फ्रि फ्लोइङ्ग एजेण्ट भएको शुद्ध सोडिएम क्लोराइड; सामुद्रिक पानी।
	२५०१.००.९०	-नून
२७.१०		कच्चा (क्रुड) बाहेक पेट्रोलियम तेल र बिटुमिन खनिजबाट प्राप्त तेल; तौलमा ७० प्रतिशत वा सो भन्दा बढी पेट्रोलियम तेल वा बिटुमिन खनिजबाट प्राप्त तेल भएका, यिनै तेल नै मुख्य घटक (बेसिक कन्स्टिच्यूएण्ट्स) भएका, अन्यत्र समावेश वा निर्दिष्ट नगरिएका तयारी वस्तुहरू (प्रिपरेसन्स); रद्दी तेलहरू (वेष्ट आयल्स)।

२२८ आर्थिक ऐन, २०७२ ले थप गरेको ।

		-पेट्रोलियम तेलहरू र विटुमिन खनिजहरूबाट प्राप्त तेलहरू (कच्चा तेल बाहेक) तथा अन्यत्र निर्दिष्ट वा समावेश नभएका, तौलको हिसावले ७० प्रतिशत वा सो भन्दा बढी पेट्रोलियम तेलहरू वा विटुमिन खनिजबाट प्राप्त तेलहरू भएको, यिनै तेलहरू मुख्य घटक (बेसिक कन्स्टिच्यूएण्ट) भएका तयारी वस्तुहरू (प्रिपरेसन्स), जैविक डिजेल भएका बाहेक र रद्दी तेल (वेष्ट आयल) हरू बाहेकः
	२७१०.१९.१०	---मट्टीतेल (सुपेरिअर किरोसिन आयल)
२७.१६	२७१६.००.००	विद्युत शक्ति (ऐच्छिक शीर्षक)।
४४.०१		बाल्ने दाउरा, मुढा, चिरेको मोटो टुक्रा (विलेट), हांगा विंगा वा दाउराको बाधेको विटो, वा यस्तै रुपमा; काठका चोइटाचोइटी वा मसिना टुक्राटाक्री (पार्टिकल); काठ चिरेको धूलो, काठको अवशेष, रद्दी वस्तु, मुढो, ब्रिकेट (थिचेर बनाइएको चक्का), पेलेट (मट्याङ्गा) वा यस्तै रुपमा एकत्रित गरिएको वा नगरिएको।
	४४०१.१०.००	-बाल्ने दाउरा, मुढा, चिरेको मोटो टुक्रा (विलेट), हांगा विगा, दाउराको विटो वा यस्तै रुपमा
४४.०२		एकत्रित गरिएको वा नगरिएको काठको गोल, खवटा (शेल) को वा वियां (नट) को गोल समेत।
	४४०२.१०.००	-बाँसको
	४४०२.९०.००	-अन्य
▪ धारा तथा टेङ्करबाट खुला रुपमा आपूर्ति हुने पिउने पानी।		

समूह : ३ जीवजन्तु तथा सो को उपज		
०१.०२		जीवित चौपाया (बोभाइन)।
		-गोजातीय चौपायाः
	०१०२.२१.००	--नश्ल सुधारका लागि विशुद्ध नश्लका
	०१०२.२९.००	--अन्य
		-भैंसीः
	०१०२.३१.००	--नश्ल सुधारका लागि विशुद्ध नश्लका
	०१०२.३९.००	--अन्य
	०१०२.९०.००	-अन्य
०१.०३		जीवित सुंगुर।
	०१०३.१०.००	-नश्ल सुधारका लागि विशुद्ध नश्लका
		-अन्य :
	०१०३.९१.००	--५० केजी भन्दा कम वजनको
	०१०३।९२।००	--५० केजी वा सो भन्दा बढी वजन भएको
०१.०४		जीवित भेडा र बाख्रा।
	०१०४.१०.००	-भेडा
	०१०४.२०.००	-बाख्रा
०१.०५		जीवीत कुखुरा अर्थात, ग्यालुस डोमेष्टिकस् जातका कुखुरा, हांस, टर्की र गिनी फाउल।
		-१५ ग्राम भन्दा बढी वजन नभएकाः
	०१०५.११.००	--ग्यालुस डोमेष्टिकस जातका चराहरू (Fowl)
	०१०५.१२.००	--टर्कीहरू (पाताल मयूर)
	०१०५.१३.००	--हाँस (डक) हरू
	०१०५.१४.००	--हाँस (गिज) हरू
	०१०५.१५.००	--गिनिजातका चराहरू

		-अन्यः
	०१०५.९४.००	--ग्यालुस डोमेष्टिकस जातका चराहरू
	०१०५.९९.००	--अन्य
०१.०६		अन्य जीवित जीवजन्तु।
		-स्तनपायी :
	०१०६.१४.००	--खरायोहरू
	०१०६.१९.००	--अन्य
		-चराहरूः
	०१०६.३३.००	--सुतुरमुर्ग (अष्ट्रिच) हरू (ड्रोमाउस नोभाहोल्लान्डिया)
		-किराहरूः
	०१०६.४१.००	--माहुरीहरू
		-किराहरूः
	०१०६.९०.००	-अन्य
०२.०१		चौपाया (वोभाइन जातिको) ताजा वा चिसो पारेको (फ्रेस वा चिल्ड) मासु।
	०२०१.१०.००	-सिंगो र आधा शरीरहरू (करकास र हाफ करकास)
	०२०१.२०.००	-हाड सहितको अन्य टुक्राहरू
	०२०१.३०.००	-हाड नभएको
०२.०२		चौपाया (बोभाइन जातिको) हिमीकृत (फ्रोजेन) मासु।
	०२०२.१०.००	-सिंगो र आधा शरीर (करकास र हाफ करकास)
	०२०२.२०.००	-हाड सहितको अन्य टुक्राहरू
	०२०२.३०.००	-हाड नभएको

०२.०३		सुंगुरको मासु ताजा, चिसो पारेको वा हिमीकृत (फ्रेस, चिल्ड वा फ्रोजेन)।
		-ताजा वा चिसो पारेको :
	०२०३.११.००	--सिंगो र आधा शरीरहरू (करकास र हाफ करकास)
	०२०३.१२.००	--हाड सहितको अगाडि र पछाडिका सांप्राहरू र सांप्राबाट काटिएका अन्य टुक्राहरू
	०२०३.१९.००	--अन्य
		-हिमीकृत (फ्रोजेन) :
	०२०३.२१.००	--सिंगो र आधा शरीरहरू (करकास र हाफ करकास)
	०२०३.२२.००	--हाड सहितको अगाडि र पछाडिका सांप्राहरू र सांप्राबाट काटिएका अन्य टुक्राहरू
	०२०३.२९.००	--अन्य
०२.०४		भेडा वा खसी बोकाको ताजा, चिसो पारेको वा हिमीकृत मासु।
	०२०४.१०.००	-भेडा (पाठो) को ताजा वा चिसो पारेको सिंगो र आधा शरीरहरू (करकास र हाफ करकास)
		-भेडाको ताजा वा चिसो अन्य मासुः
	०२०४.२१.००	--सिंगो र आधा शरीरहरू (करकास र हाफ करकास)
	०२०४.२२.००	--हाडसहितको अन्य टुक्रा
	०२०४.२३.००	--हाड नभएको
	०२०४.३०.००	-भेडा (पाठो) को हिमीकृत (फ्रोजेन) सिंगो र आधा शरीरहरू (करकास र हाफ करकास)

		-हिमीकृत (फ्रोजेन) गरिएका भेडाका अन्य मासुः
	०२०४.४१.००	--सिंगो र आधा शरीरहरू (करकास र हाफकरकास)
	०२०४.४२.००	--हाडसहितको अन्य टुक्राहरू
	०२०४.४३.००	--हाड नभएको
	०२०४.५०.००	-खसी बोकाको मासु
०२.०६		चौपाया जीवजन्तु, (बोभाइन), सुंगुर, भेडा, खसी बाख्रा, घोडा, गधा, खच्चर वा हिनिजहरूको ताजा, चिसो पारेको वा हिमीकृत (फ्रोजेन) खान हुने कमसल मासु (इडिबुल अफल)।
	०२०६.१०.००	-चौपाया (बोभाइन) जीवजन्तुको ताजा र चिसो
		-चौपाया जीवजन्तु (बोभाइन) को हिमीकृत (फ्रोजेन):
	०२०६.२१.००	--जीब्रो
	०२०६.२२.००	--कलेजो
	०२०६.२९.००	--अन्य
	०२०६.३०.००	-सुंगुरको ताजा र चिसो पारेको
		-सुंगुरको हिमीकृत (फ्रोजेन) :
	०२०६.४१.००	--कलेजो
	०२०६.४९.००	--अन्य
	०२०६.८०.००	-अन्य ताजा वा चिसो पारेको
	०२०६.९०.००	-अन्य हिमीकृत (फ्रोजेन)
०२.०७		सकेत ०१.०५ को कुखुराको ताजा, चिसो पारेको वा हिमीकृत मासु र खान हुने अफल।

		-ग्यालुस डोमेष्टिकस जातका चराहरू (फाउल) कोः
	०२०७.११.००	--टुक्रा नपारिएको (सिंगो), ताजा वा चिसो पारिएका (फ्रेस वा चिल्ड)
	०२०७.१२.००	--टुक्रा नपारिएको (सिंगो), हिमीकृत (फ्रोजेन)
	०२०७.१३.००	--ताजा वा चिस्याइएका (फ्रेस वा चिल्ड) टुक्रा र अवशेष (कट्स एण्ड ओफाल)
	०२०७.१४.००	--हिमीकृत (फ्रोजेन) टुक्रा र अवशेष (ओफाल)
		-टर्कीहरूको :
	०२०७.२४.००	--टुक्रा नपारिएको (सिंगो), ताजा वा चिस्याइएको (फ्रेस वा चिल्ड)
	०२०७.२५.००	--टुक्रा नपारिएको (सिंगो), हिमीकृत (फ्रोजेन)
	०२०७.२६.००	--ताजा वा चिस्याइएका टुक्रा र अवशेष (कट्स एण्ड ओफाल)
	०२०७.२७.००	--हिमीकृत (फ्रोजेन) टुक्रा र अवशेष (कट्स एण्ड ओफाल)
		-हाँस (डक) हरूकोः
	०२०७.४१.००	--टुक्रा नपारिएको (सिंगो), ताजा वा चिस्याइएको (फ्रेस वा चिल्ड)
	०२०७.४२.००	--टुक्रा नपारिएको (सिंगो), हिमीकृत (फ्रोजन)
	०२०७.४३.००	--ताजा वा चिस्याइएका बोसोयुक्त कलेजो (फ्याटी लिभर) हरू

	०२०७.४४.००	--अन्य, ताजा वा चिस्याइएको (फ्रेस वा चिल्ड)
	०२०७.४५.००	--अन्य, हिमीकृत (फ्रोजन)
		-हांस (गीज) हरूकोः
	०२०७.५१.००	--टुक्रा नपारिएको (सिंगो), ताजा वा चिस्याइएको (फ्रेस वा चिल्ड)
	०२०७.५२.००	--टुक्रा नपारिएको (सिंगो), हिमीकृत (फ्रोजन)
	०२०७.५३.००	--ताजा वा चिस्याइएका बोसोयुक्त कलेजो (फ्याटी लिभर) हरू
	०२०७.५४.००	--अन्य, ताजा वा चिस्याइएको (फ्रेस वा चिल्ड)
	०२०७.५५.००	--अन्य, हिमीकृत (फ्रोजन)
	०२०७.६०.००	-गिनी जातका चराहरूको
०३.०१		जीवित माछा।
		-आलङ्कारिक माछा :
	०३०१.११.००	--ताजा पानीको
	०३०१.१९.००	--अन्य
		-अन्य जीवित माछा :
	०३०१.९१.००	--ट्राउट (साल्मो ट्रुटा, अङ्कोरिङ्कस माइकिस, अङ्कोरिङ्कस क्लार्की, अङ्कोरिङ्कस अक्वाबोनिटा, अङ्कोरिङ्कस गिलाए, अङ्कोरिङ्कस अपाचे र अङ्कोरिङ्कस क्राइसोकाष्टर)
	०३०१.९२.००	--बाम

	०३०१.९३.००	--कार्प (साइप्रिनस कार्पिओ, क्यारासिअस क्यारासिअस, सेनोफारिङ्गोडोन इडिलस, हाइपोफ्थाल्मिच्थिस जातहरू, सिर्हिनस जातहरू, माइलोफारिङ्गोडोन पिसिअस)
	०३०१.९४.००	--एटलान्टिक र प्यासिफिक ब्लुफिन टुनाहरू (थुनुस थाइनस, थुनुस ओरियन्टालिस)
	०३०१.९५.००	--दक्षिणी ब्लुफिन टुनास (थुनस म्याकोई)
	०३०१.९९.००	--अन्य
०३.०२		शीर्षक ०३.०४ को माछाको फिलेट र अरु प्रकारको मासु बाहेकको ताजा वा चिसो पारेको माछा।
		-माछा (साल्मोनाइड), फुल र कलेजो बाहेक :
	०३०२.११.००	--ट्राउट (साल्मो ट्रटा, अङ्कोरिङ्कस माइकिस, अङ्कोरिङ्कस क्लार्की, अङ्कोयरिङ्कस अक्वाबोनिटा, अङ्कोरिङ्कस गिलाए, अङ्कोरिङ्कस अपाचे र अङ्कोरिङ्कस क्राइसोगेष्टर)
	०३०२.१३.००	--प्यासिफिक सालमोन (अङ्कोरिङ्कस नेर्का, अङ्कोरिङ्कस गोर्बुशा, अङ्कोरिङ्कस केटा, अङ्कोरिङ्कस श्चिवत्शा, अङ्कोरिङ्कस किसुच, अङ्कोरिङ्कस मसोउ र अङ्कोरिङ्कस रडुरस)
	०३०२.१४.००	--एटलाण्टिक साल्मोन (साल्मो सालार) र डान्यूब सालमोन (हूचो हुचो)
	०३०२.१९.००	--अन्य
		-चेप्टो माछा, फुल र कलेजो बाहेकः
	०३०२.२१.००	--हालिबुट
	०३०२.२२.००	--प्लेइस
	०३०२.२३.००	--सोले

	०३०२.२४.००	--टर्बोट्हरू (सेट्टा मेक्सिमा)
	०३०२.२९.००	--अन्य
		-कलेजो र फुलबाहेकको टुना स्कीपज्याक, स्ट्राइप बेलिड बोनितो माछा :
	०३०२.३१.००	--अल्बाकोर वा लामो पखेटा भएको टुना
	०३०२.३२.००	--पहेलो पखेटा भएको टुना
	०३०२.३९.००	--अन्य
		-कलेजो र फुलहरू बाहेक हेरिङ्हरू (हिलसा) (क्लुपिया हेरेन्गास,क्लुपिया पल्लासी), एङ्कोभिज (इङग्रालिस जातहरू), सार्डिनहरू (सार्डिना पिल्कार्डस्, सार्डिनोप जातहरू), सार्डिनेला (सार्डिनेला जातहरू), ब्रिसलिन वा स्प्राटहरू (स्प्राटस स्प्राटस), म्याकरेल (स्कम्बर स्कम्ब्रस, स्कम्बर अस्ट्रेलासिकस, स्कम्बर जापोनिकस, ज्याक र हर्ष म्याकरेल (ट्राचुरुस जातहरू), कोबिया (राकिसेन्ट्रोन कानाडम) र सोर्डीफिस (जिफियास ग्लाडिअस):
	०३०२.४१.००	--हेरिङ्हरू (क्लुपिया हेरेन्गास, क्लुपिया पल्लासी)
	०३०२.४२.००	--एङ्कोभिहरू (इङग्रालिस जातहरू)
	०३०२.४३.००	--सार्डिनहरू (सार्डिना पिल्कार्डस्, सार्डिनोप जातहरू) सार्डिनेला (सार्डिनेला जातहरू), ब्रिसलिन वा स्प्राटस (स्प्राटस स्प्राटस)
	०३०२.४४.००	--म्याकरेल (स्कम्बर स्कम्ब्रस, स्कम्बर अस्ट्रेलासिकस, स्कम्बर जापोनिकस)
	०३०२.४५.००	--ज्याक र हर्ष म्याकरेल (ट्राचुरुस जातहरू)

	०३०२.४६.००	--कोबिआ (राकिसेन्ट्रोन कानाडम)
	०३०२.४७.००	--सोर्डीफिस (जिफियास ग्लाडिअस)
		-कलेजो र फुलहरू बाहेक ब्रेग्मासिरोटाइडाइ, युक्लिच्थाइडाइ, गाडिडाइ, म्याक्रोउराइडाइ, मेलानोनाइडाइ, मर्लुस्सिडाइ, मोरिडाइ र मुराइनोलेपिडिडाइ परिवारहरूका माछाः
	०३०२.५१.००	--कड (ग्याडुस मरहुआ, ग्याडुस ओग्याक, ग्याडुस म्याक्रोसिफालस)
	०३०२.५२.००	--ह्याड्डक (मेलानोग्रामस एग्लेफिनस)
	०३०२.५३.००	--कोलफिस (पोलाकिअस भिरेन्स)
	०३०२.५४.००	--हेक (मर्लुसिअस जातहरू, यूरोफिसिस जातहरू)
	०३०२.५५.००	--अलास्का पोलाक (थिरेग्रा काल्कोग्रामा)
	०३०२.५६.००	--ब्लु ह्वाइटिङहरू (माइक्रोमेसिस्टस पोटासु, माइक्रोमेसिस्टस अस्ट्रालिस)
	०३०२.५९.००	--अन्य
		-कलेजो र फुलहरू बाहेक, तिलापियाहरू (ओरेओक्रोमिस जातहरू), क्याटफिस (प्याङ्गासिअस जातहरू, सिलुरस जातहरू, क्लारिअस जातहरू, इक्टालुरस जातहरू), कार्प (साइप्रिनस कार्पियो, क्यारासियस क्यारासियस, सेनोफारिङ्गोडोन इडेलस, हाइपोफ्थाल्मिच्थिस जातहरू, सिर्हिनस जातहरू, माइलोफारिङ्गोडोन पिसिअस), बाम (इल) हरू (एङ्गुइला जातहरू), नाइल पर्च (ल्याटेस निलोटिकस) र स्नेकहेड्हरू (चान्ना जातहरू) :

	०३०२.७१.००	--तिलापियाहरू (ओरेओक्रोमिस जातहरू),
	०३०२.७२.००	--क्याटफिस (प्याङ्गासिअस जातहरू, सिलुरस जातहरू, क्लारिअस जातहरू, इक्टालुरस जातहरू)
	०३०२.७३.००	--कार्प (साइप्रिनस कार्पियो, क्यारासियस क्यारासियस, सेनोफारिङ्गोडोन इडेलस, हाइपोफ्थाल्मिच्थिस जातहरू, सिर्हिनस जातहरू, माइलोफारिङ्गोडोन पिसिअस),
	०३०२.७४.००	--बाम (इल) हरू (एङ्गुइला जातहरू)
	०३०२.७९.००	--अन्य
		-कलेजो र फुलहरू बाहेक अन्य माछा :
	०३०२.८१.००	--डगफिस र अन्य सार्कहरू
	०३०२.८२.००	--रेइ र स्केटहरू (रेजिडाए)
	०३०२.८३.००	--टूथफिस (डिसोस्टिकस जातहरू)
	०३०२.८४.००	--सिबास (डिसेन्ट्रारकस जातहरू)
	०३०२.८५.००	--सिब्रिम(स्पेरिडाइ)
	०३०२.८९.००	--अन्य
०३.०३		शीर्षक ०३.०४ को माछाको फिलेट र अरु प्रकारको मासु बाहेकको हिमीकृत गरिएको माछा।
		-कलेजो र फुलहरू बाहेकको साल्मोनीडाइ :
	०३०३.११.००	--शक आई सालमोन (रेड सालमोन) (ओङ्कोरिङ्कस नेर्का)
	०३०३.१२.००	--अन्य प्यासिफिक साल्मोन (अङ्कोरिङ्कस गोर्बुसा, अङ्कोरिङ्कस केटा, अङ्कोरिङ्कस शावित्चा, अङ्कोरिङ्कस किसुच, अङ्कोरिङ्कस मासोउ तथा अङ्कोरिङ्कस रोडुरस)

	०३०३.१३.००	--एटलान्टिक साल्मोन (साल्मो सालार) र ड्यान्युव साल्मोन (हुचो हुचो)
	०३०३.१४.००	--ट्राउट (साल्मो ट्रटा, अङ्कोरिङ्कस माइकिस, अङ्कोरिङ्कस क्लार्की, अङ्कोरिङ्कस अक्वाबोनिटा, अङ्कोरिङ्कस गिलाई, अङ्कोरिङ्कस अपाचे र अङ्कोरिङ्कस क्राइसोगेष्टर)
	०३०३.१९.००	--अन्य
		-कलेजो र फुलहरू बाहेकका तिलापियाहरू (ओरेओक्रोमिस जातहरू), क्याटफिस (प्याङ्गासिअस जातहरू, सिलुरस जातहरू, क्लारिअस जातहरू, इक्टालुरस जातहरू), कार्प (साइप्रिनस कार्पियो, क्यारासिअस क्यारासिअस, सेनोफारिङ्गोडोन इडेलस, हाइपोफ्थाल्मिच्थिस जातहरू, सिर्हिनस जातहरू, माइलोफारिङ्गोडोन पिसिअस), बाम (इल) हरू (एङ्गुइला जातहरू), नाइल पर्च (ल्याटेस निलोटिकस) र स्नेकहेड्हरू (चान्ना जातहरू) :
	०३०३.२३.००	--तिलापियाहरू(ओरेओक्रोमिस जातहरू)
	०३०३.२४.००	--क्याटफिस (प्याङ्गासिअस जातहरू, सिलुरस जातहरू, क्लारिअस जातहरू, इक्टालुरस जातहरू)
	०३०३.२५.००	--कार्प (साइप्रिनस कार्पियो, क्यारासिअस क्यारासिअस, सेनोफारिङ्गोडोन इडेलस, हाइपोफ्थाल्मिच्थिस जातहरू, सिर्हिनस जातहरू, माइलोफारिङ्गोडोन पिसिअस)
	०३०३.२६.००	--बाम (इल) हरू (एङ्गुइला जातहरू)

	०३०३.२९.००	--अन्य
		-चेप्टो माछा, फुल र कलेजोबाहेकः
	०३०३.३१.००	--हलिबुट
	०३०३.३२.००	--प्लेइस
	०३०३.३३.००	--सोले
	०३०३.३४.००	--टर्बोट्हरू (सेट्टा मेक्सिमा, स्कोफथाल्मिडाइ)
	०३०३.३९.००	--अन्य
		-कलेजो र फुलबाहेक टुनाज, स्कीपज्याक, स्ट्राइप-बेलिड बोनितो माछा :
	०३०३.४१.००	--अल्बाकोर वा लामो पखेटा भएको टुना
	०३०३.४२.००	--पहेलो पखेटा भएको टुना
	०३०३.४३.००	--स्कीपज्याक वा स्ट्राइप वेलिड बोनितो
	०३०३.४४.००	--विगआई तुना (तुनुस ओबेसस)
	०३०३.४५.००	--एटलान्टिक र प्यासिफिक ब्लुफिन टुनाहरू (थुनुस थाइनस, थुनुस ओरियन्टालिस)
	०३०३.४६.००	--दक्षिणी ब्लुफिन तुना (तुनुस म्याइकोआई)
	०३०३.४९.००	--अन्य

		-कलेजो र फुलहरू बाहेकका हेरिङहरू (क्लुपिया हेरेन्गस,क्लुपिया पल्लासी), सार्डिनहरू (सार्डिना पिल्कार्डस्, सार्डिनोप जातहरू), सार्डिनेला (सार्डिनेला जातहरू), ब्रिसलिन वा स्प्राटस (स्प्राटस स्प्राटस), म्याकरेल (स्कम्बर स्कम्ब्रस, स्कम्बर अस्ट्रेलासिकस, स्कम्बर जापोनिकस), ज्याक र हर्ष म्याकरेल(ट्राचुरुस जातहरू), कोबिया (राकिसेन्ट्रोन कानाडम) र सोर्डीफिस (जिफियास ग्लाडिअस):
	०३०३.५१.००	--हेरिङहरू (क्लुपिया हेरेङ्गस, क्लुपिया पलासी)
	०३०३.५३.००	--सार्डिनहरू (सार्डिना पिल्कार्डस्, सार्डिनोप जातहरू), सार्डिनेला (सार्डिनेला जातहरू), ब्रिसलिङ वा स्प्राट्स (स्प्राटस स्प्राटस)
	०३०३.५४.००	--म्याकरेल (स्कम्बर स्कम्ब्रस, स्कम्बर अस्ट्रेलासिकस, स्कम्बर जापोनिकस),
	०३०३.५५.००	--ज्याक र हर्ष म्याकरेल (ट्राचुरुस जातहरू),
	०३०३.५६.००	--कोबिआ (राकिसेन्ट्रोन कानाडम)
	०३०३.५७.००	--सोर्डीफिस जिफियास ग्लाडिअस)
		-कलेजो र फुलहरू बाहेकका ब्रेग्मासिरोटाइडाइ, युक्लिच्थाइडाइ, गाडिडाइ, म्याक्रोउराइडाइ, मेलानोनाइडाइ, मर्लुस्सिडाइ, मोरिडाइ र मुराइनोलेपिडिडाइ परिवारहरूका माछा :
	०३०३.६३.००	--कड (ग्याडुस मरहुआ, ग्याडुस ओग्याक, ग्याडुस म्याक्रोसिफालस)
	०३०३.६४.००	--ह्याड्डक (मेलानोग्रामस एग्लेफिनस)

	०३०३.६५.००	--कोलफिस (पोलाकिअस भिरेन्स)
	०३०३.६६.००	--हेक (मर्लुसिअस जातहरू,यूरोफिसिस जातहरू)
	०३०३.६७.००	--अलास्का पोलाक (थिरेग्रा काल्कोग्रामा)
	०३०३.६८.००	--ब्लु ह्वाइटिङहरू (माइक्रोमेसिस्टस पोटासु, माइक्रोमेसिस्टस अस्ट्रालिस)
	०३०३.६९.००	--अन्य
		-कलेजो र फुलहरू बाहेक, अन्य माछाः
	०३०३.८१.००	--डगफिस र अन्य सार्कहरू
	०३०३.८२.००	--रेइहरू र स्केटहरू (राजिडाइ)
	०३०३.८३.००	--टूथफिस (डिसोस्टिकस जातहरू)
	०३०३.८४.००	--सिबास (डिसेन्ट्रारकस जातहरू)
	०३०३.८९.००	--अन्य
०३.०५		सुकाएको, नुनिलो पारेको वा नून पानीमा हालेको, माछा; धूमित पारेको, धूमित गर्नु अघि वा धूमित गर्दा पाकेको वा नपाकेको; माछाको खान हुने धूलो, पिठो र प्यालेट
		-माछाको खानयोग्य कमसल मासु बाहेक, सुकाएको माछा, नून हालेको वा नहालेको तर धूमित नगरेको :
	०३०५.५९.००	--अन्य

०३.०७		खबटाभित्र भएको वा नभएको, जीवित, ताजा, चिसो पारिएको, हिमीकृत, सुकाएको, नुनिलो पारिएको वा नून पानी हालेको मोलस्कहरू; खबटाभित्र भएको वा नभएको, धूमित गर्ने क्रममा वा गर्नुअघि पकाएको वा नपकाएको धूमित मोलस्कहरू; मोलस्कहरूका मानवीय उपभोगका लागि उपयुक्त खान हुने पीठो, धूलो र गुटिका (पेलेट) हरू।
		-कटल माछा (सुफेनक) र स्क्विड् (एक किसिमको माछा) :
	०३०७.४१.००	--जीवित, ताजा वा चिसो पारेको
	०३०७.४९.००	--अन्य
०४.०१		दूध र तर, गाढा नपारिएको, चिनी वा अन्य गुलियो पदार्थ नहालिएको।
	०४०१.१०.००	-तौलमा नौनीको मात्रा १ प्रतिशत भन्दा बढी नभएको
	०४०१.२०.००	-तौलमा नौनीको मात्रा १ प्रतिशत भन्दा बढी तर ६ प्रतिशतभन्दा कम भएको
	०४०१.४०.००	-तौलमा नौनीको मात्रा ६ प्रतिशत भन्दा बढी भएको तर १० प्रतिशतभन्दा वढी नभएको
	०४०१.५०.००	-तौलमा नौनीको मात्रा १० प्रतिशतभन्दा बढी भएको
०४.०६		चीज र दही (कर्ड)।
	०४०६.१०.००	-ताजा (अर्ध जमेको दही वा पूरै जमेको दही) चीज ह्वे चीजसमेत र दही (कर्ड)
०४.०७		ताजा, सुरक्षित वा पकाएको, चरा चुरुङ्गीको नफुटाएका फुलहरू।

		-चल्ला कोरल्नको लागि निषेचित फुलहरूः
	०४०७.११.००	--ग्यालुस डोमेस्टिकस प्रजातिका चराहरूको
	०४०७.१९.००	--अन्य
		- अन्य ताजा फुलहरू :
	०४०७.२१.००	--ग्यालुस डोमेस्टिकस प्रजातिका चराहरूको
	०४०७.२९.००	--अन्य
	०४०७.९०.००	-अन्य
०५.११		अन्यत्र नपरेको जीवजन्तुजन्य उत्पादनहरू, भाग १ वा ३ मा पर्ने मासु खान नहुने मरेका जनावरहरू।
		-अन्य :
	०५११.९१.००	--माछा वा क्रुष्टासियन, मोलस्क वा अरु सामुद्रीक जलचर (इनभरटीब्रेट्स) का उत्पादनहरू र भाग ३ को मरेका जीवजन्तुहरू
▪ माथि उल्लेखित भन्सार शीर्षक ०१.०२ देखि शीर्षक ०४.०७ सम्मका मालवस्तुहरू होटल, रेष्टुरेण्ट, बार, गेष्टहाउस, क्याफ्टेरिया वा यस्तै अन्य संस्थाले गर्ने आपूर्तिमा मू.अ. कर छुट हुनेछैन।		
समूह : ४ कृषि सामग्रीहरु		
३१.०१	३१०१.००.००	रासायनिक उपचार गरिएको वा नगरिएको मिश्रित वा अमिश्रित जीवजन्तु वा वनस्पतिजन्य मलखादहरू, जीवजन्तुजन्य वा वनस्पतिजन्य पदार्थलाई मिश्रण गरी वा रासायनिक उपचारद्वारा उत्पादन गरिएका मलखादहरू ।
३१.०२		नाइट्रोजनयुक्त खनिज वा रासायनिक मलखादहरू।

	३१०२.१०.००	-जलीय घोलमा भएको वा नभएको यूरीया
		-एमोनियम सल्फेट, एमोनियम सल्फेट र एमोनियम नाइट्रेटको मिश्रण र डवल साल्ट (ब्लिवण) :
	३१०२.२१.००	--एमोनियम सल्फेट
	३१०२.२९.००	--अन्य
	३१०२.३०.००	-जलीय घोलमा भएको वा नभएको एमोनियम नाइट्रेट
	३१०२.४०.००	-एमोनियम नाइट्रेटका साथ क्याल्सियम कार्बोनेट वा अन्य अप्रांगारिक अउर्वरक तत्वहरूका मिश्रणहरू
	३१०२.५०.००	-सोडियम नाइट्रेट
	३१०२.६०.००	-क्याल्सियम नाइट्रेट र एमोनियम नाइट्रेटको मिश्रणहरू र ब्लिवणहरू
	३१०२.८०.००	-यूरिया र एमोनियम नाइट्रेटको जलीय वा एमोनियम घोलमा भएका मिश्रणहरू
	३१०२.९०.००	-अन्य, माथिका उप शीर्षकहरूमा नपरेका मिश्रणहरू समेत
३१.०३		फोस्फेटयुक्त खनिज वा रासायनिक मलहरू।
	३१०३.१०.००	-सुपर फोस्फेटहरू
	३१०३.९०.००	-अन्य
३१.०४		पोटासयुक्त (पोटासिक) खनिज वा रासायनिक मलहरू
	३१०४.२०.००	-पोटासियम क्लोराइड्
	३१०४.३०.००	-पोटासियम सल्फेट
	३१०४.९०.००	-अन्य

३१.०५		नाइट्रोजन, फोस्फरस र पोटासियम मध्ये दुई वा तीन उर्वरक तत्वहरू भएका खनिज वा रासायनिक मलखादहरू; अन्य मलहरूः यस भागमा पर्ने गोटी, (टेवलेट) वा त्यस्तै आकारका वा कूल तौल १० के.जी. मा नबढ्ने गरी (प्याकेज) पुलिन्दाको रुपमा राखिएका सामानहरू ।
	३१०५.१०.००	-यस भागमा पर्ने गोटी (टेवलेट) वा त्यस्तै आकारका वा कूल तौल १० के.जी. मा नबढ्ने गरी पुलिन्दाको रुपमा राखिएका सामानहरू
	३१०५.२०.००	-नाइट्रोजन, फोस्फरस र पोटासियम जस्ता तीन उर्वरक तत्व भएका खनिज वा रासायनिक मल (फर्टिलाइजर) हरू
	३१०५.३०.००	-डाइएमोनियम हाइड्रोजनअर्थो फोस्फेट (डाइएमोनियम फोस्फेट)
	३१०५.४०.००	-एमोनियम डाइहाइड्रोजन-अर्थोफोस्फेट (मोनोएमोनियमफोस्फेट) र त्यसको डाइएमोनियम हाइड्रोजन अर्थोफोस्फेट (डाइएमोनियम फोस्फेट) का साथ भएका मिश्रणहरू
		-दुई उर्वरक तत्व, नाइट्रोजन र फोस्फोरस भएका अन्य खनिज वा रासायनिक मलहरू (फर्टिलाइजर) :
	३१०५.५१.००	--नाइट्रेट् र फोस्फेट् भएका
	३१०५.५९.००	--अन्य

	३१०५.६०.००	-दुई उर्वरक तत्व, फोस्फोरस र पोटासियम भएका खनिज वा रासायनिक मलखादहरू (फर्टिलाइजरहरू)
	३१०५.९०.००	-अन्य
३८.०८		कीटनाशक, कृतकान्तक, ढुसीनाशक, झारपातनाशक, अंकुरणरोधी (ऐन्टिस्प्राउटिङ्ग), उत्पादनहरू र वनस्पति बृद्धि नियामक (प्लान्ट ग्रोथ रेगुलेटर), विसंक्रामक र त्यस्तै उत्पादनहरू, खुद्रा बिक्रीका लागि आकार वा पुलिन्दा (प्याकिङ्ग) मा राखिएको वा तयारी सामान (प्रिपेरेशन) वा वस्तु (आर्टिकल) को रुपमा राखिएको (जस्तै, गन्धक उपचार गरेका धागो (ब्याण्ड), सलेदो (विक्स) तथा मैनबत्ती, र झिङ्गा फसाउने कागज (फ्लाइपेपर्स) हरू)।
		-अन्य :
		--किटनाशक पदार्थहरू (इन्सेक्टीसाइड्स):
	३८०८.९१.९०	---अन्य
	३८०८.९२.००	--ढुसीनाशक पदार्थहरू (फङ्गीसाइड्स)
	३८०८.९३.००	--झारपातनाशक(हर्बिसाइड्स), अंकुरणरोधी (एण्टीस्प्राउटिङ्ग) उत्पादनहरू[२२९].....
	३८०८.९९.००	-अन्य

२२९ आर्थिक ऐन, २०७२ ले थप गरेको ।

३९.२३		मालसामानको ओसारपसार (कन्भेयेन्स) वा परिवेष्टन (प्याक) गर्ने प्लाष्टिकका सामानहरू; प्लाष्टिकका पौलो वा वुजो (स्टोपर्स) ढकनी (लिड्स), बिर्काहरू (क्याप्स) र अन्य बन्द गर्ने (क्लोजर्स) सामग्रीहरू।
	३९२३.१०.९०	-अण्डा राख्ने क्रेट
४८.१९		कागतको, कागतगाताको, कोषीय गद्दा (सेल्यूलोज वाडिङ) को वा कोषीय रेशाका जालीहरू (सेल्यूलोज फाइबर वेब्स) को डब्बा (कार्टोन), बाकस (बक्स), कन्तुर (केश), थैलो (ब्याग) र अन्य परिवेष्टन (प्याकिङ्ग) का आधानपात्रहरू (कन्टेनर्स); कार्यालयहरू, पसलहरू वा यस्तै ठाउंमा प्रयोग हुने खालका, कागत वा कागतगाताका डिब्बा संचिका (बक्सफाइल), पत्र थाली (लेटर ट्रे), र यस्तै किसिमका वस्तुहरू।
	४८१९.१०.००	-अण्डा राख्ने क्रेट
५६.०८		डोरी (ट्वाइन), लखाकी (कर्डेज) वा रस्सा (रोप) का गांठो पारी बनाइएका (नौटेड्) जालीः कपडा पदार्थको माछाको तयारी जाल र अन्य तयारी जालहरू।
		-मानव निर्मित कपडा बुनिने (टेक्सटाइल) पदार्थका सामानहरूकोः
	५६०८.११.००	--माछाको तयारी जालहरू

८२.०१		तलका हाते औजारहरूः कोदालो, साभेल, गैती, पिक, हो (खन्ने सामान), फोर्क र रेक्स (बढार्ने); बन्चरो, खुर्पा जस्तो औजार (बील हुक) र यस्तै चिर्ने (ह्यूइङ्ग) औजारहरू; जुनसुकै किसिमका कलमी काट्ने कैंची (सेक्याटर्स एण्ड प्रुनर्स); स्काइथ्स (दरौंती), सिकल (हंसियां), खुर्पी (हेनाइफ), झाडी छांट्ने कैंची (हेज सियर्स), किलो वा पच्चड (टिम्वरवेज) र कृषि, वागवानी वा वनजङ्गलको काममा प्रयोग हुने अन्य औजारहरू।
	८२०१.१०.००	-कोदालो र साभेल
	८२०१.३०.००	-गैंती, पिक, हो (खन्ने सामान) र रेक (बढार्ने)
	८२०१.४०.००	-बन्चराहरू, खुर्पाहरू र यस्तै चिर्ने औजारहरू
	८२०१.५०.००	-एक हातले चलाउने कैची (सेक्याटर्स) र यस्तै एक हातले चलाउने कैंचीहरू (प्रुनर्स एण्ड शियर्स) (पोल्ट्री शियर्स समेत)
	८२०१.६०.००	-झांडी छांट्ने कैंची (हेज शियर्स), दुइ हातले छांट्ने कैंची (प्रुनिङ्ग शियर्स) र यस्तै दुई हातले चलाउने कैंची
	८२०१.९०.००	-कृषि, वागवानी र वन जंगलमा प्रयोग हुने अन्य हाते औजारहरू
८७.०१		ट्र्याक्टरहरू (शीर्षक ८७.०९ को ट्र्याक्टर बाहेक)।
		-पेडेष्ट्रियन नियन्त्रित ट्र्याक्टरहरूः

	८७०१.१०.१०	--१८०० सिसीसम्मको हाते ट्याक्टर र पावर टिलर समेत
	८७०१.१०.९०	--अन्य
		-सेमी ट्रेलरको लागि सडकमा हुने ट्रयाक्टर (रोड ट्रयाक्टर फर सेमी ट्रेलर्स):
	८७०१.२०.१०	--१८०० सिसीसम्मको
	८७०१.२०.९०	--अन्य
	८७०१.३०.००	-ट्रयाक-लेइङ ट्रयाक्टर
	८७०१.९०.००	-अन्य
	९०१८.९०.००	-सिमेन्स सिलिङ फिलिङ मेसिन

- माछा पाल्ने तयारी केजहरू, मत्स्य इन्कुवेटर र माछाको दाना खुवाउने अटोमेटिक फिडर।
- मौरी पालन उद्योगले पैठारी गर्ने मौरी पालनको लागि आवश्यक पर्ने मेटल व्यारल, रानी छेक्ने पाता, मौरी ब्रुस, आधार चाका रोलर, गियर पम्प र ह्रील प्लेट।
- भन्सार दरबन्दीको भाग २३, २८ र २९ मा पर्ने फिडसप्लिमेण्टको कच्चा पदार्थ, भन्सार दरबन्दीको भाग २३ अन्तर्गतका पशुपंक्षीको दाना र फिडसप्लिमेण्ट, भाग २५ को चुनढुङ्गाको धुलो। हड्डिको धुलो र माछाको धुलो।
- सामान्य भाँडावर्तन बाहेकका कुखुराको दाना खुवाउने विशेष प्रकारको भाँडा र कुखुराको पानी पिउने विशेष किसिमका भाँडा ।
- [२३०]कृषि, वागबानी, तथा पुष्प फर्महरूले पैठारी गर्ने ग्रीन हाउस।
- [२३१]बीउ उमार्न तथा रोप्न प्रयोग हुने ट्रे।

२३० आर्थिक ऐन, २०७२ ले थप गरेको ।

२३१ आर्थिक ऐन, २०७२ ले थप गरेको ।

समूह : ५ औषधी उपचार तथा यस्तै स्वास्थ्य सेवाहरु		
२८.०४	२८०४.४०.००	अक्सिजन ग्याँस
३०.०१		अंगसंरोपी चिकित्सामा (औग्र्यानि-थेराप्यूटिकमा) प्रयोग हुने सुक्खा, धूलो पारेको वा नपारेको ग्रन्थीहरू (ग्लाण्ड्स) र अन्य अंगहरू; ग्रन्थी वा अन्य अंग वा तिनका स्रावहरूका अंगसंरोपी चिकित्सामा प्रयोग हुने सारहरू (एक्स्ट्राक्ट्रस्); यकृतिन (हेपारिन) र यसका लवणहरू; अन्यत्र नपरेका वा निर्दिष्ट नगरिएका, रोगको उपचार वा रोकथामका लागि तयार गरिएका मानव वा जीवजन्तु सम्बन्धी अन्य तत्वहरू (सब्स्टान्स्) ।
	३००१.२०.००	-ग्रन्थी वा अन्य अंग वा तिनका स्रावहरूको सार (एक्स्ट्राक्ट)
	३००१.९०.००	-अन्य
३०.०२		मानव रक्त; रोगको उपचार, रोकथामका लागि तयार गरिएको वा रोगलाई निदान गर्ने प्रयोजनका लागि बनाएको जीवजन्तुको रगत, एन्टिसेरा र अन्य रगतका हिस्साहरू र रोधक्षमता सम्बन्धी उत्पादनहरू, परिवर्तन गरिएको वा नगरिएको वा जीव प्रद्यौगिकीय प्रक्रियाहरू (बायो टेक्नोलोजिकल प्रोसेसेज) को माध्यमबाट उपलब्ध भएको वा नभएको; भ्याक्सिनहरू, विषहरू (टौक्सिन्स), सूक्ष्म जीवाणुका कल्चरहरू (मर्चा वा इस्ट बाहेक) र यस्तै किसिमका उत्पादनहरू ।

	३००२.१०.००	-एन्टीसेरा, जीव प्रद्यौगिकीय प्रक्रियाहरूको माध्यमबाट उपलब्ध भए वा नभएका वा परिवर्तन गरिएका वा नगरिएका अन्य रक्त खण्डहरू र रोधक्षमता सम्बन्धी उत्पादनहरू
	३००२.२०.००	-मानव औषधीका भ्याक्सिनहरू
	३००२.३०.००	-पशु औषधी निमित्तका भ्याक्सिनहरू
		-अन्यः
	३००२.९०.१०	--परीक्षण किट्स (ड्यागनोस्टिक किट्स)
	३००२.९०.९०	-- अन्य
३०.०३		खुद्रा बिक्रीको लागि पोका (प्याकिङ्ग) नपारेको वा कुनै आकार नदिइएको वा मात्रा नतोकेको, उपचारात्मक वा प्रतिकारात्मक प्रयोजनको लागि दुई वा दुइ भन्दा बढी वस्तु (घटकहरू) मिश्रित गरी बनेका औषधीहरू (शीर्षक ३०.०२, ३०.०५ वा ३०.०६ का वस्तुहरू बाहेक)।
	३००३.१०.००	-पेन्सिलिन अम्ल बनावट (पेन्सिल्यानिक एसिड स्ट्रक्चर), वा स्ट्रेप्टोमाइसिनहरू वा तिनका ब्युत्पतिहरू सहितका पेन्सिलिन वा तिनका ब्युत्पत्तिहरू भएका
	३००३.२०.००	-अन्य प्रतिजीवी (एण्टिवायोटिक्स) भएका
		-शीर्षक २९.३७ का हार्मोन (आन्तरिक स्राव) वा अन्य उत्पादन भएका तर एन्टिबायोटिक (प्रतिजीवी) उत्पादन नभएका :
	३००३.३१.००	--इन्सुलिन भएको
	३००३.३९.००	--अन्य

	३००३.४०.००	-अल्कोलाइड्स वा तिनका ब्युत्पतिहरू भएको तर आन्तरिक स्राव वा शीर्षक २९.३७ को अन्य उत्पादनहरू वा प्रतिजीवी (एण्टिवायोटिक्स) नभएका
		-अन्य :
	३००३.९०.१०	--होमियोप्याथिक, विशुद्ध आयुर्वेदिक, यूनानी औषधीहरू
	३००३.९०.९०	--अन्य
३०.०४		खुद्रा बिक्रीको लागि संवेष्टन (प्याकिङ्ग) को रुपमा वा परिमित (मेजर्ड) मात्राहरू (डोजेज) को रुपमा राखिएका (छालापार (ट्रान्सडर्मल) भेषजावधारण (एड्मिनिष्ट्रेशन) पद्धतिको रुपमा भएका समेत) उपचारात्मक (थेराप्यूटिक) वा प्रतिकारात्मक (प्रोफिल्याक्टिक) प्रयोगका मिश्रित वा अमिश्रित उत्पादनहरू भएका औषधहरू (मेडिकामेण्ट्स) (शीर्षक ३०.०२, ३०.०५ वा ३०.०६ का वस्तुहरू बाहेक)।
	३००४.१०.००	-पेन्सिलिन अम्लको बनावट (पेन्सिल्यानिक एसिड सहितका) पेन्सिलिन वा तिनका ब्युत्पतिहरू भएका, वा स्ट्रेप्टोमाइसिन वा तिनका ब्युत्पतिहरू सहितका
	३००४.२०.००	-अन्य प्रतिजीवी(एण्टिवायोटिक) भएका
		-हार्मोन (आन्तरिक स्राव) वा शीर्षक २९.३७ का अन्य उत्पादनहरू भएका तर एन्टिवायोटिक (प्रतिजीवी) उत्पादन नभएकाः
	३००४.३१.००	--इन्सूलिन भएका

	३००४.३२.००	--कोर्टिकोस्टेरायड हारमोनहरू, तिनका निर्गमहरू (डेरिभेटिभ्स) वा संरचनात्मक अनुषंगीहरू भएका
	३००४.३९.००	--अन्य
	३००४.४०.००	-अल्कोलाइड वा तिनका ब्युत्पतिहरू भएका तर आन्तरिक स्राव नभएका, शीर्षक २९.३७ का अन्य उत्पादनहरू वा प्रतिजीवी (एन्टिवायोटिक)
	३००४.५०.००	-भिटामिन वा शीर्षक २९.३६ का अन्य उत्पादनहरू भएका औषधीहरू
		-अन्य :
	३००४.९०.१०	--होमियोप्याथिक, आयुर्वेदिक (शुद्ध), यूनानी औषधीहरू
	३००४.९०.४०	--बत्तीसा, द्राक्षासव, त्रिफला, कब्जहर केशरी जीवन समेत[२३२](च्यवनप्रास बाहेक)
	३००४.९०.९०	--अन्य
३०.०५		नरम कपासको अस्तर (वाडिङ), जाली (गज), पट्टी (बैण्डेज) र त्यस्तै सामानहरू (उदाहरणको लागि पट्टी (ड्रेसिङ), टांसिने प्लाष्टरहरू, लेपहरू (पुल्टिस)), औषधी तत्वले संसिक्त (इम्प्रिग्नेट) गरिएको वा बाहिरपट्टि लेप लगाएको (कोटेड) वा औषधी, चिरफार, दन्त्यचिकित्सा वा पशुचिकित्साको उद्देश्यको लागि खुद्रा बिक्रीको पुलिन्दा वा आकारमा राखिएको ।
	३००५.१०.००	-टांसिने पट्टी (ड्रेसिंग) र टांसिने तह (लेयर) भएका अन्य वस्तुहरू

२३२ आर्थिक ऐन, २०७२ ले संशोधन गरी थप गरेको ।

	३००५.९०.००	-अन्य
३०.०६		यस भागको द्रष्टब्य मा उल्लेख भएका औषधी निर्माण (फार्मास्यूटिकल) का बस्तुहरू।
	३००६.६०.००	-हारमोनहरू, शीर्षक २९.३७ का अन्य उत्पादनहरू वा शुक्रकीट घातक (स्पर्मीसाइड्स) हरूमा आधारित रासायनिक गर्भ निरोधक (कण्ट्रासेप्टिभ) विरचनहरू (प्रिपरेसन्स)
३७.०१		कागज, पेपरबोर्ड वा कपडा (बुनिएको) पदार्थहरू बाहेक जुनसुकै पदार्थ (म्याटेरियल) को समतल (चेप्टो वा फ्लयाट), प्रकाशग्राही (सेन्सिटाइज्ड) र नखोलिएको (अनुद्भासित वा अनएक्सपोज्ड) छायाचित्रण (फोटोग्राफिक) को प्लेट (पट्टिका वा चित्रपृष्ठ) र फिल्महरू; चेप्टो, प्रकाशग्राही, नखोलेको, प्याकमा भएको वा नभएको अविलम्व छापिने फिल्म (इन्स्ट्यान्ट प्रिन्ट फिल्म)।
	३७०१.१०.००	-एक्स-रे को लागि
३८.२४		ढलाइघर (फाउण्ड्री) को लागि ढलाइको सांचोहरू(माउल्ड्स) वा आन्तरिक सांचोहरू (कोर्स) निमित्तका विरचित (प्रिपेयर्ड) योजक द्रब्य (बाइण्डर्स) अन्यत्र उल्लेख वा समावेश नभएका, रासायनिक वा समवर्गी उद्योगहरूका रासायनिक उत्पादनहरू तथा विरचनहरू (प्रिपरेसन्स) (प्राकृतिक उत्पादनका मिश्रण समावेश भएका त्यस्ता वस्तुहरू समेत)।

	३८२४.९०.००	-अन्य (डाइलाइसीसमा प्रयोग हुने वाथ कन्सेन्ट्रेट ठोस वा तरल)
४०.१४		कडा रबर बाहेक, भल्कनाइज्ड रबरको, कडा रबरको फिटिङ भएको वा नभएको स्वास्थ्य (हाइजेनिक) वा फार्मोस्यूटिकल (औषधी) सम्बन्धी सामानहरू (टिट्स (दूद्धानीको मुन्टो) समेत)।
	४०१४.१०.००	-सिथ् कन्ट्रासेप्टिभ्स (आच्छद गर्भनिरोधक)
६६.०२	६६०२.००.००	दृष्टिविहिनहरूले प्रयोग गर्ने सेतो छडी (ह्वाइट केन)
८७.११		मोटरसाइकलहरू (मोपेड सहित) र साइड कार रहित वा सहित साइकलमा सहायक मोटर जडान गरेको साइडकारहरू।
	८७११.२०.००	-अपाङ्गता भएका व्यक्तिले प्रयोग गर्ने गरी बनाइएको स्कुटर
८७.१३		प्रेरक यन्त्रयुक्त (मोटराइज्ड) वा अन्य किसिमले यन्त्रद्वारा (मेकानिकली) प्रणोदित (प्रोपेल्ड) भए वा नभएको, अशक्त ब्यक्तिहरू का निमित्तका परिवहनहरू।
	८७१३.१०.००	-यान्त्रिक धक्का दिने ब्यवस्था नभएको
८७.१४		शीर्षक ८७.११ देखि ८७.१३ सम्मको गाडीहरूको पार्टपूर्जाहरू र सहायक सामग्रीहरू।
	८७१४.२०.००	-अशक्त ब्यक्तिहरू (डिसएबल्ड पर्सन) निमित्तका गाडीहरू (क्यारिजेज)

९०.२१		हाडजोर्नी (विकृतांग) उपचार सम्बन्धी उपकरणहरू, वैशाखी समेत, शल्यचिकित्सा सम्बन्धी पेटी र गद्दादार पेटीहरू (ट्रस); काम्रो र अन्य हाड भाँचिएकोमा प्रयोग हुने उपकरणहरू; शरीरका कृत्रिम भागहरू, शरीरका असक्षमता वा दोषको क्षतिपूर्तिका लागि प्रयोग हुने, कान सुन्ने र यस्तै अन्य लगाउने, बोक्ने वा शरीरभित्र रोप्ने उपकरणहरू।
	९०२१.५०.००	-मुटुको मांसपिण्डलाई जगाउनको लागि राखिने एक प्रकारको यन्त्र (पेसमेकर), पार्टपूर्जाहरू र सहायक सामग्रीहरू बाहेक
	९०२१.९०.००	-अन्य
९४.०३		अन्य फर्निचर र तिनका पार्टपूर्जाहरू।
	९४०३.२०.००	-अपाङ्गता भएका व्यक्तिले प्रयोग गर्ने वाकर र कमोड चियर
▪ स्वास्थ्य सेवा (मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता भएका संस्थाले प्रदान गरेको स्वास्थ्य सेवा बाहेक)।		
▪ मानव रगत र मानव रक्तजन्य पदार्थहरू, रक्त सञ्चार सेवाको लागि आवश्यक पर्ने नेपाल रेडक्रस सोसाइटीले आयात गर्ने रगत राख्ने प्लाष्टिकका थैला, ट्रान्सफ्युजन सेट, टेस्टिङ्ग किट्स, रिएजेन्ट तथा रक्त परीक्षण रिएजेण्ट निर्माणको लागि आवश्यक पर्ने विभिन्न औजार उपकरणहरू एवं रसायनहरू।		

▪ मृगौला रोगको उपचारका लागि आवश्यक उपकरणहरू, दृष्टिविहिनहरूले प्रयोग गर्ने स्लेटस्टाइलस, ब्रेल नोटटेकर, ब्रेलो (ब्रेल प्रिन्टर), रङ्गसूचक, पानीसूचक र प्रकाशसूचक यन्त्रहरू, आवाज दिने थर्मामिटर, ब्रेल टाइपराइटर, ब्रेल घडी, एवाकस, मेग्नीफाइङ्ग ग्लास, ब्रेल कम्पास, ब्रेल पुस्तक, ब्रेल इम्वोसर, ब्रेल स्टेनसिल मेशिन।
▪ औषधी उद्योगको कच्चा पदार्थः हार्मोनाइज्ड कोडको भाग २८भित्र पर्ने औषधी उद्योग तथा आइ.ओ.एल. उत्पादनमा प्रयोग गर्ने धातुका लवणहरू, अक्साइडहरू र हाइड्रोअक्साइडहरूका अतिरिक्त भाग २९ अन्तर्गत गर्ने औषधीका कच्चा पदार्थ (औषधीको सक्रिय तत्व) तथा औषधी उद्योगले औषधी उत्पादनको लागि प्रयोग गर्ने तथा आइ.ओ.एल. उत्पादनमा प्रयोग हुने कच्चा पदार्थ र प्याकिंग मेटेरियल, औषधि व्यवस्था विभागको सिफारिसमा औषधी उद्योग तथा अस्पतालको अनुसन्धान तथा विकासमा प्रयोग हुने शीर्षक ९०.१८ र ९०.२७ मा पर्ने उपकरणहरू र आँखा उपचारकालागि आवश्यक इन्ट्रा ओकूलर लेन्स उत्पादन गर्न आवश्यक पर्ने [२३३]यन्त्र उपकरण, कच्चा पदार्थ र सहायक सामाग्री। ▪ [२३४]सरकारी, सरकारी अनुदान प्राप्त र सामुदायिक अस्पतालले पैठारी गर्ने औषधीय एवं शल्यचिकित्सा सम्बन्धी यन्त्र उपकरण तथा औजारहरू र स्वास्थ्य सामाग्री .
समूह : ६ शिक्षा
(क) विद्यालय तथा विश्व विद्यालयमा हुने अनुसन्धान सम्बन्धी कार्यहरू।
(ख) नेपाल सरकारको पूर्ण स्वामित्व भएका संस्थाहरूबाट प्रदान गर्ने व्यवशायिक वा पेसागत तालिम वा पुनर्ताजगी तालिमहरू।
(ग) विद्यालय तथा विश्व विद्यालयहरूले प्रदान गर्ने शिक्षण सेवा।

२३३ आर्थिक ऐन, २०७२ ले संशोधन गरी थप गरेको।

२३४ आर्थिक ऐन, २०७२ ले थप गरेको।

समूह : ७ किताव अखवार र मुद्रित सामग्रीहरु		
४८.०१	४८०१.००.००	रोलमा वा पातामा भएको अखवारी कागत (न्यूज प्रिन्ट)।
४९.०१		एकोहोरो पाता भएको वा नभएको मुद्रित किताबहरू, विवरण पत्रिकाहरू (बोस्यूर्स, पर्चा वा पत्रिका (लिफ्लेट्स) र त्यस्तै मुद्रित वस्तुहरू।
	४९०१.१०.००	-पट्याएको वा नपट्याएको, एकोहोरो पाता भएको
		-अन्य :
	४९०१.९१.००	--शब्दकोषहरू र विश्वकोषहरू र तिनका क्रमबद्ध भाग वा खण्डहरू (इन्स्टलमेन्टहरू)
	४९०१.९९.००	--अन्य
४९.०२		चित्र भएको वा नभएको वा विज्ञापनका सामग्री भएको वा नभएको समाचारपत्र, पत्र पत्रिका र आवधिक पत्र पत्रिकाहरू।
	४९०२.१०.००	-कम्तीमा एक हप्तामा चारपटक प्रकाशित
	४९०२.९०.००	-अन्य
४९.०४	४९०४.००.००	गाता हालेको वा नहालेको, निदर्श चित्र भएको वा नभएको, हस्तलिखित वा छापेको संगीत किताव।
▪ [२३५]पुस्तक, पात्रो, ▪ [२३६]अखवार र पत्रपत्रिकाको मुद्रण तथा प्रकाशन ।		
समूह ८ : कलात्मक र कालीगढी सेवा		

२३५ आर्थिक ऐन, २०७२ ले संशोधन गरेको ।

२३६ आर्थिक ऐन, २०७२ ले संशोधन गरेको ।

(क) चित्रकला, मूर्तिकला, वास्तुकला तथा यस्तै प्रकारका अन्य हस्तकलाहरू र तत्सम्बन्धी सेवा।		
(ख) पुस्तकालय, संग्रहालय, कला संग्रहालय र चिडियाघर प्रवेश शुल्क।		
समूह ९ : यात्रुबाहक यातायात तथा ढुवानी सेवाहरू		
हवाई यात्रा, यान्त्रिक पुलबाट हुने सेवा, सार्वजनिक यात्रुवाहक यातायात (केवुलकार बाहेक), ढुवानी सेवा (आपूर्तिसँग सम्बन्धित ढुवानी बाहेक) तथा निर्यातको प्रयोजनका लागि भएको कार्गो सेवा।		
समूह १० : व्यावसायिक वा पेशागत सेवा		
कलाकार, खेलाडी, लेखक, नमूनाकार, अनुवादक, दोभाषेले स्थागत वा व्यक्तिगत रुपमा प्रदान गर्ने पेशागत सेवा, विदेशमा जनशक्ति आपूर्ति गर्ने सेवा।		
समूह : ११ अन्य वस्तु तथा सेवा		
(अ) <u>मालवस्तुहरुः</u>		
२७.१०	२७१०.१९.७०	---जुट ब्याचिङ आयल तथा टेक्सटाइल आयल
४४.१५		काठका, परिवेष्ठन (प्याकिङ्ग) का खोलहरू, बाकसहरू, क्रेटहरू, ड्रमहरू र यस्तै परिवेष्ठन सामग्रीहरू; काठका केवुल-ड्रमहरू; काठका प्यालेटहरू, वक्स-प्यालेटहरू र अन्य लोड बोर्डहरू (सामान चढाउने तख्ताहरू); काठका प्यालेट कलरहरू।
	४४१५.१०.००	-मौरीको घार र टि-चेष्ट

४९.०७	४९०७.००.००	अंङ्कित मूल्य (फेस भ्यालु) को मान्यता भएको (रिकोग्नाइज्ड) वा हुने मुलुकभित्र प्रचलनमा रहेका वा नयां प्रकाशन (इस्यू) का अप्रयुक्त (अनयूज्ड) हुलाक टिकट (पोस्टेज स्टैम्प) वा राजस्व टिकट (रिभेन्यू स्टैम्प) वा यस्तै किसिमका टिकटहरू (स्टैम्प्स); टिकटको छाप भएका कागज (लिफा); बैंक नोटहरू; चेक फर्महरू र राहदानी ।
५१.०१		नफ्ड्केको वा नकोरेको ऊन।
		-चिप्लो, कत्रेको-धोएको (फ्लीस-वास्ड) ऊन, समेतः
	५१०१.११.००	--सोर्न (खुर्केको, कत्रेको) ऊन
	५१०१.१९.००	--अन्य
		-चिप्लो हटाएको कार्वोनीकृत नगरेकोः
	५१०१.२१.००	--सोर्न (खुर्केको, कत्रेको) ऊन
	५१०१.२९.००	--अन्य
	५१०१.३०.००	-कार्वोनाइज्ड (कार्वोनीकृत)
५२.०५		– खुद्रा बिक्रीको लागि नराखिएको ८५ प्रतिशत वा सो भन्दा बढी कपासको तौल भएको कपासको धागो (सिउंने धागो बाहेक)।
		-नकोरेको रेशाको एक्लो धागोः
	५२०५.११.००	-- ७१.२९ डेसिटेक्स वा बढी नापको (१४ मेट्रिक संख्या भन्दा ननाघेको)।

	५२०५।१२।००	--७१.२९ डेसिटेक्स भन्दा कम नापको तर २३२.५६ डेसिटेक्स भन्दा कम नभएको नापको (१४ मेट्रिक संख्या भन्दा माथिको तर ४३ मेट्रिक संख्या ननाघेको)
	५२०५.१३.००	--२३२.५६ डेसिटेक्स भन्दा कम नापको तर १९२.३१ डेसिटेक्स भन्दा कम नभएको नापको (४३ मेट्रिक संख्या नाघेको तर ५२ मेट्रिक संख्या ननाघेको)
	५२०५.१४.००	--१९२.३१ डेसिटेक्स भन्दा कम नापको तर १२५ डेसिटेक्स भन्दा कम नभएको (५२ मेट्रिक संख्या नाघेको तर ८० मेट्रिक संख्या ननाघेको)
	५२०५.१५.००	--१२५ डेसिटेक्स भन्दा कम नापको (८० मेट्रिक संख्या नाघेको)
		-कोरेको रेशाहरूको एक्लो धागोः
	५२०५.२१.००	--७१.२९ डेसिटेक्स वा बढी नापको (१४ मेट्रिक संख्या ननाघेको)
	५२०५.२२.००	--७१.२९ डेसिटेक्स भन्दा कम नापको तर २३२.५६ डेसिटेक्स भन्दा कम नभएको (१४ मेट्रिक संख्या नाघेको तर ४३ मेट्रिक संख्या ननाघेको
	५२०५.२३.००	--२३२.५६ डेसिटेक्स भन्दा कम नापको तर १९२.३१ डेसिटेक्स भन्दा कम नभएको (४३ मेट्रिक संख्या नाघेको तर ५२ मेट्रिक संख्या ननाघेको)

	५२०५.२४.००	-- १९२.३१ डेसिटेक्स भन्दा कम नापको तर १२५ डेसिटेक्स भन्दा कम नभएको (५२ मेट्रिक संख्या नाघेको तर ८० मेट्रिक संख्या ननाघेको)
	५२०५.२६.००	--१२५ डेसिटेक्स भन्दा कम तर १०६.३ डेसिटेक्स भन्दा कम नभएको (८० मेट्रिक संख्या भन्दा बढी तर ९४ मेट्रिक संख्या ननाघेको) नापको
	५२०५.२७.००	--१०६.३ डेसिटेक्स भन्दा कम तर ३.३३ डेसिटेक्स भन्दा कम नभएको (९४ मेट्रिक संख्या भन्दा बढी तर १२० मेट्रिक संख्या ननाघेको) नापको
	५२०५.२८.००	--३.३३ डेसिटेक्स भन्दा कम (१२० मेट्रिक संख्या भन्दा बढी) नापको
		-नकोरेको रेशा बहुल (मल्टिपल) दोब्राएका (फोल्डेड) वा केबल्ड धागो :
	५२०५.३१.००	--प्रतिएकल धागो ७१.२९ डेसिटेक्स वा बढी नापको (प्रतिएकल धागोमा १ मेट्रिक संख्या ननाघेको)
	५२०५.३२.००	--प्रतिएकल धागो ७१.२९ डेसिटेक्स भन्दा कमको तर २३२.५६ डेसिटेक्स भन्दा कम नभएको नापको (प्रतिएकल धागोमा १४ मेट्रिक संख्या नाघेको तर ४३ मेट्रिक संख्या ननाघेको)

	५२०५.३३.००	--प्रतिएकल धागो २३२.५६. डेसिटेक्स भन्दा कमको तर १९२.३१ डेसिटेक्स भन्दा कम नभएको नापको (प्रतिएकल धागोमा ४३ मेट्रिक संख्या नाघेको तर ५२ मेट्रिक संख्या ननाघेको)।
	५२०५.३४.००	--प्रतिएकल धागो १९२.३१ डेसिटेक्स भन्दा कमको तर १२५ डेसिटेक्स भन्दा कम नभएको नापको (प्रतिएकल धागोमा ५२ मेट्रिक संख्या नाघेको तर ८० मेट्रिक संख्या ननाघेको)
	५२०५.३५.००	--प्रतिएकल धागो १२५ डेसिटेक्स भन्दा कम नापको (प्रतिएकल धागोमा ८० मेट्रिक संख्या नाघेको)
		-कोरेको रेशाको बहुल (मल्टिपल) (दोब्राएको) वा केवल्ड धागो :
	५२०५.४१.००	-- प्रतिएकल धागोमा ७१.२९ डेसिटेक्स वा बढी नापको (प्रतिएकल धागोमा १४ मेट्रिक संख्या ननाघेको)
	५२०५.४२.००	--प्रतिएकल धागोमा ७१.२९ डेसिटेक्स भन्दा कमको तर २३२.५६ डेसिटेक्स भन्दा कम नभएको नापको (प्रतिएकल धागोमा १४ मेट्रिक संख्या नाघेको तर ४३ मेट्रिक संख्या ननाघेको)
	५२०५.४३.००	-- प्रतिएकल धागोमा २३२.५६ डेसिटेक्स भन्दा कमको तर १९२.३१ डेसिटेक्स भन्दा कम नभएको नापका (प्रतिएकल धागोमा ४३ मेट्रिक संख्या नाघेको तर ५२ मेट्रिक संख्या ननाघेको)

	५२०५.४४.००	--प्रतिएकल धागोमा १९२.३१ डेसिटेक्स भन्दा कमको तर १२५ डेसिटेक्स भन्दा कम नभएको नापको (प्रतिएकल धागोमा ५२ मेट्रिक संख्या नाघेको तर ८० मेट्रिक संख्या ननाघेको)
	५२०५.४६.००	--प्रति एकल धागो नापमा १२५ डेसिटेक्स भन्दा कम तर १०६.३ डेसिटेक्स भन्दा घटी नभएको (८० मेट्रिक संख्या भन्दा बढी तर ९४ मेट्रिक संख्या ननाघेको प्रति एकल धागो)
	५२०५.४७.००	--प्रति एकल धागो नापमा १०६.३ डेसीटेकस भन्दा कम तर ३.३३ डेसिटेक्स भन्दा घटी नभएको (९४ मेट्रिक संख्या भन्दा बढी तर १२० मेट्रिक संख्या ननाघेको प्रति एकल धागो)
	५२०५.४८.००	-- प्रति एकल धागो नापमा ३.३३ डेसिटेक्स भन्दा कम (१२० मेट्रिक संख्या भन्दा बढी प्रति एकल धागो)
५२.०७		खुद्रा बिक्रीको लागि राखिएको कपासको धागो (सिउने धागो बाहेक)।
	५२०७.१०.००	-तौलमा ५ प्रतिशत वा बढी कपास भएको
	५२०७.९०.००	-अन्य
५३.०६		फ्ल्याकस धागो (सनको धागो)।
	५३०६.१०.००	-एकल (सिङ्गल)
	५३०६.२०.००	-बहुल (दोब्र्याएको) वा केबुल्ड

५३.०७		सनपाटको धागो वा सकेत ५३.०३ का अन्य लचिलो रेशादार बोक्रा (बाष्ट) का कपडा बनाउने (वयनीय) धागो ।
	५३०७.१०.००	-एकल (सिङ्गल)
	५३०७.२०.००	-बहुल (दोब्र्याएको) वा केबुल्ड
५३.१०		सनपाट (जूट) का बुनिएका कपडाहरू वा शीर्षक. ५३.०३ का अन्य लचिलो रेशा भएका बोक्रा (बाष्ट) का रेशाहरूबाट बनेका कपडाहरू।
	५३१०.१०.००	-अविरंजित (अनब्लिच्ड)
	५३१०.९०.००	-अन्य
६२.११		ट्र्याक सुटहरू, स्कीसुटहरू र पौडिंदा लगाउने लुगाहरू, अन्य पोशाकहरू (लुगाफाटाहरू)।
		-लोग्ने मान्छेको वा केटाहरूको अन्य लुगाफाटाहरू (गार्मेण्टस):
	६२११.३२.००	--सूतिको लुङ्गी र धोती
		-स्वास्नीमान्छेको वा केटीहरूको अन्य लुगाफाटाहरू (गार्मेण्टस):
	६२११.४२.००	--सूतिको साडी, लुङ्गी र धोती
७१.०१		कारीगरी गरिएको वा नगरिएको, छुट्याएको वा नछुट्याएको तर नउनेको, अडेसा नलगाएको (माउण्टेड) वा नजडेको (सेट) रुपमा नभएको प्राकृतिक वा सम्बर्द्धित मोती; प्राकृतिक वा सम्बर्द्धित परिवहनको सुविधाका लागि अस्थायी रुपमा उनेको मोती।
	७१०१.१०.००	-प्राकृतिक मोतीहरू

		-सम्वर्धित मोतीहरू :
	७१०१.२१.००	--कारीगरी नगरिएको (अनवर्क्ड)
	७१०१.२२.००	--कारीगरी गरिएको (वर्क्ड)
७१.०२		कारीगरी गरिएको वा नगरिएको, तर अडेसा लाग्ने गरी नबनाएको वा नजडेको रुपमा रहेको हीरा (डायमण्ड)।
	७१०२.१०.००	-नछानिएको
		-ओद्यौगिक :
	७१०२.२१.००	--कारीगरी नगरिएको वा सामान्य चिरेको, फुटाएको वा आकार दिएको (ब्रुटेड)
	७१०२.२९.००	--अन्य
		-उद्योग बाहेक :
	७१०२.३१.००	--कारीगरी नगरिएको वा सामान्य चिरेको, फुटाएको वा आकार दिएको (ब्रुटेड)
	७१०२.३९.००	--अन्य
७१.०३		कारीगरी गरिएको वा नगरिएको वा छुट्याएको वा नछुट्याएको तर नउनेको, अडेसा नलगाएको वा नजडेको (सेट) रुपमा रहेको बहुमूल्य पत्थरहरू (हीराहरू बाहेक); परिवहनको सुविधाका लागि अस्थायी रुपमा उनेको, नछुट्याएको बहुमूल्य पत्थरहरू (हीराहरू बाहेक) र अर्ध बहुमूल्य पत्थरहरू।
	७१०३.१०.००	-कारी गरी नगरिएको वा सामान्य चिरेको वा खस्रो आकारको
		-अरु केही बनाएको :

	७१०३.९१.००	--लालमणि (रुविज), नीलमणि (स्याकिर्य) र पन्ना (एमरल्ड)
	७१०३.९९.००	--अन्य
७१.०५		प्राकृतिक वा संश्लेषित बहुमूल्य वा अर्ध बहुमूल्य पत्थरको धूलो।
	७१०५.१०.००	-हिराको
	७१०५.९०.००	-अन्य
		(२) बहुमूल्य धातुहरू र बहुमूल्य धातुले ढाकिएको धातु (मेटल्स क्ल्याड)
७१.०६		अप्रभावित वा अर्ध निर्मित रुपमा वा धूलोको रुपमा चांदी (सुन वा प्लाटिनममा चाँदीको जलप लगाईएको)।
	७१०६.१०.००	-धूलो
		-अन्य :
	७१०६.९१.००	--अप्रभावित
	७१०६.९२.००	--अर्ध निर्मित
७१.०८		अप्रभावित वा अर्ध निर्मित रुपका वा धूलो रुपका सुन (प्लाटिनममा सुनको जलप लगाएको समेत)।
		-मुद्रा बाहेकको :
	७१०८.११.००	--धूलो
	७१०८.१२.००	--अन्य प्रभावित रुपका
	७१०८.१३.००	--अन्य अर्ध निर्मित रुपका
	७१०८।२०।००	-मुद्रा सम्बन्धी
७१.०९	७१०९.००.००	अर्ध निर्मित भन्दा बढी काम नगरेको सुनले ढाकिएका आधारभूत धातुहरू वा चांदी।

		(३) गरगहना, सुन वा चांदीका सामान बनाउने बांडाले तयार गरेका सामानहरू र अन्य सामानहरू
७१.१३		बहुमूल्य धातुको वा बहुमूल्य धातुले ढाकिएको आधारभूत धातुको गर्गहनाका सामानहरू र तिनका पार्टपूर्जाहरू।
		- बहुमूल्य धातुको, बहुमूल्य धातुमा जलप लगाएको वा नलाएको वा ढाकिएको वा नढाकिएको :
	७११३.११.००	--चांदीको, अन्य बहुमूल्य धातुको जलप लगाएको वा नलगाएको, बहुमूल्य धातुले ढाकेको वा नढाकेको
	७११३.१९.००	--अन्य बहुमूल्य धातुको, अन्य बहुमल्य धातुको जलप लगाएको वा नलगाएको वा बहुमूल्य धातुले ढाकेको वा नढाकेको
	७११३.२०.००	-बहुमूल्य धातुले ढाकिएको अन्य आधारभूत धातुको
७१.१८		मुद्रा।
	७११८.९०.००	-अन्य
८४.०१		न्यूक्लियर रियाक्टर; इन्धन तत्व (कार्ट्रिजेज, न्यूक्लियर रियाक्टरको लागि अविकिरणित (नन-इराडिएटेड); अणु छुट्याउने (आइसोटोपिक सेपरेसन) मेसिन र उपकरणहरू।
	८४०१.१०.००	-न्यूक्लियर रियाक्टर (नाभिकीय अभिक्रियक)

	८४०१.२०.००	-अणु छुट्याउने (आइसोटोपिक सेपरेसन) का मेसीन र औजारहरू, र तिनका पार्टपूर्जाहरू
	८४०१.३०.००	-इन्धन तत्व (कार्ट्रिजेज), नन्इराडिएटेड (अविकिरणित)
८४.०२		भाप (स्टिम) र अन्य वाफ उत्पादन गर्ने (भेपर जेनेरेटिङ्ग) व्वाइलरहरू (निम्न चापको भाप उत्पादन गर्न पनि सक्षम केन्द्रीय तापन (सेण्टल हिटिङ्ग) तातो पानीको वाष्पिय (व्वायलर) वाहेक); अति तापित पानीका वाष्पित्र (व्वायलर) हरू।
		-भाप (स्टिम) र अन्य वाफ (भेपर) उत्पादन गर्ने व्वायलरः
	८४०२.११.००	--प्रतिघण्टामा ५ टन भन्दा बढी उत्पादन गर्ने जलनलिका वाष्पित्र (वाटर ट्यूब व्वायलर)
	८४०२.१२.००	-- प्रतिघण्टामा ५ टन सम्म उत्पादन गर्ने जलनलिका वाष्पित्र (वाटर ट्यूब व्वायलर)
	८४०२.१९.००	--अन्य वाफ उत्पादन गर्ने व्वायलर, हाइब्रिड व्वायलर समेत
	८४०२.२०.००	-अति तापित जल वाष्पित्र (वाटर व्वायलर)
८४.०३		शीर्षक ८४.०२ बाहेकको सेन्ट्रल हिटिङ्ग व्वायलर (केन्द्रीय तापन वाष्पित्र)।
	८४०३.१०.००	-व्वायलर (वाष्पित्र)

८४.०४		शीर्षक ८४.०२ वा ८४.०३ को व्वायलरसंग प्रयोग गरिने सहायक संयन्त्र (जस्तै, किफायती (इकोनोमाइजर), अति तापक, (सुपरहिटर्स) ध्वांसोनाशक (सूट रिमुभर्स) ग्याँस हटाउने, (ग्याँस रिमुभर्स); भाप (स्टिम) वा अन्य वाफ शक्ति इकाइहरू (भेपर पावर यूनिट्स) का निमित्तका द्रवणित्र (कण्डेन्सर्स)।
	८४०४.१०.००	- शीर्षक ८४.०२ वा ८४.०३ को व्वायलरका साथ प्रयोग हुने सहायक संयन्त्र (प्लाण्ट)
	८४०४.२०.००	- भाप (स्टिम) वा अन्य वाफ (भेपर) का इकाई (पावर यूनिट) का लागि कन्डेन्सरहरू (द्रवणित्र)
८४.०५		शोधित्र (प्यूरिफायर) सहित वा रहित उत्पादित गैस (प्रोड्यूसर गैस) वा भाप-अंगार गैस (वाटर गैस) का उत्पादकहरू (जेनेरेटर्स); शोधित्र सहित वा रहित एसिटाइलिन गैस उत्पादक र त्यस्तै जलीय प्रक्रियाका (वाटर प्रोसेस) गैस उत्पादकहरू (गैस जेनेरेटर्स)।
	८४०५.१०.००	- शोधित्र (प्यूरिफायर) सहित वा रहित उत्पादित गैस (प्रोड्यूसर गैस) वा भाप-अंगार गैस (वाटर गैस) का उत्पादकहरू (जेनेरेटर्स); शोधित्र सहित वा रहित एसिटाइलिन गैस उत्पादक र त्यस्तै जलीय प्रक्रियाका (वाटर प्रोसेस) गैस उत्पादकहरू (गैस जेनेरेटर्स)
८४.०६		भाप टर्वाइन्स र अन्य वाफ टर्वाइन।

	८४०६.१०.००	-जलपोत प्रणोदन (मेरीन प्रोपल्सन) का लागि जलचक्रहरू (टर्बाइन्स)
		-अन्य : जलचक्रहरू (टर्बाइन्स):
	८४०६.८१.००	--४० मेगावाट भन्दा बढी उत्पादन (आउटपुट) को
	८४०६.८२.००	--४० मेगावाट मा नबढ्ने उत्पादन (आउटपुट) को
८४.०७		स्पार्क-इग्निसन रेसिप्रोकेटिङ वा रोटरी इन्टरनल कम्बशन पिष्टोन इन्जिन।
	८४०७.१०.००	-हवाइजहाजका इन्जिन
८४.०९		शीर्षक ८४.०७ वा ८४.०८ का इन्जिनहरूमा पूर्णतया वा मुख्यतया प्रयोगको लागि उपयुक्त पार्टपूर्जाहरू।
	८४०९.१०.००	-हवाइजहाजको इन्जिनको लागि
८४.१०		हाइड्रोलिक (जलवाही) टर्बाइन, पानी पांग्रा (वाटर ह्विल) र तिनका रेगुलेटरहरू (नियामकहरू)।
		-जलवाही (वाटर) टर्बाइन र पानी पांग्राहरू (वाटर ह्वील):
	८४१०.११.००	--१,००० कि. वा. सम्म शक्तिका
	८४१०.१२.००	--१,००० कि. वा. भन्दा बढी तर, १०,००० कि. वा. सम्म शक्तिको
	८४१०.१३.००	--१०,००० कि.वा. भन्दा बढी शक्तिको
८४.१३		मापक यन्त्र जडेको वा नजडेको तरल पदार्थको पम्प, तरल पदार्थ माथि तान्ने साधन (एलिभेटर्स)।
		-अन्य पम्पहरू, तरल उत्थापक (तान्ने) हरूः

	८४१३.८२.००	-- सिँचाइ कार्यमा प्रयोग हुने २ हर्षपावरदेखि ८ हर्षपावरसम्म शक्ति भएको इञ्जिन सहितको पम्पिङ सेट र सोको साथमा रहेको ३० मिटरसम्मको होज पाइप।
८४.१६		तरल इन्धनको लागि, संपिष्ट (पल्भराइज्ड) ठोस इन्धनका लागि वा ग्याँसको लागि भट्टीको दाहक (फर्नेस बर्नर); आगोमा इन्धन झोक्ने यन्त्र (मेकानिकल स्टोकर), तिनका यान्त्रिक जाली (मेकानिकल ग्रेट्स) समेत, यान्त्रिक क्षार विसर्जक (मेकानिकल यास डिसचार्जर) र यस्तै उपकरणहरू।
	८४१६.१०.००	-तरल इन्धनको लागि भट्टीका दाहक (फर्नेस बर्नर)
	८४१६.२०.००	- अन्य भट्टीका दाहकहरू (फर्नेस बर्नर्स), संयोजन दाहक (कम्बिनेशन बर्नर) समेत
	८४१६.३०.००	- आगोमा इन्धन झोंक्ने यन्त्र, तिनका यान्त्रिक जालि (मेकानिकल ग्रेट) समेत, यान्त्रिक क्षार विसर्जक (मेकानिकल यास डिसचार्जर) र यस्तै उपकरणहरू
८४.१७		औद्योगिक वा प्रयोगशालामा आगो बाल्ने भट्टी र चुल्हो, इन्सिनेरेटर (खरानी पार्नेः भष्मक) समेत, अविद्युतीय।
	८४१७.१०.००	-धातु वा पाइराइट वा धाउ (ओर्स) पोल्ने, पगाल्ने वा अरु ताप उपचारको लागि प्रयोग हुने भट्टी वा चुल्हो

	८४१७.२०.००	-बेकरी ओभेन्स (चुल्हो), बिस्कुट बनाउने चुल्हो समेत
	८४१७.८०.००	-अन्य
८४.१९		तताउने (हिटिङ्ग), पकाउने (कुकिङ्ग), पोल्ने (रोस्टिङ्ग), आसवन गर्ने (डिस्टिलिङ्ग), परिशोधन गर्ने (रेक्टिफाइङ्ग), रोगाणुरहित गर्ने (स्टेरिलाइजिङ्ग), पाश्चरीकरण गर्ने (पाश्चराइजिङ्ग), बफाउने (स्टिमिङ्ग), सुकाउने (ड्राइङ्ग), भापमा परिणत गर्ने इभ्यापोरेटिङ्ग), बाफ बनाउने (भेपोराइजिङ्ग) , द्रवित गर्ने (कण्डेन्सिङ्ग) वा चिस्याउने (कूलिङ्ग) जस्ता तापमान परिवर्तन (चेञ्ज अफ टेम्परेचर) संग संवद्ध प्रक्रियाद्वारा पदार्थहरूको उपचार निमित्तका, विद्युत्तापित भए वा नभएका भट्टीहरू (फर्नेसस्), चुल्हाहरू (ओभेन्स) तथा शीर्षक ५१ का अन्य उपकरणहरू बाहेक), यन्त्रावली (मेशिनरी), संयन्त्र (प्लान्ट) वा प्रयोगशालाका उपकरणहरू, घरायसी प्रयोजनमा प्रयोग हुने खालका यन्त्रावली वा संयन्त्र बाहेक; तात्क्षणिक वा संचयन जल तापित्रहरू (इन्स्टान्टेनियस वा स्टोरेज वाटर हिटर्स), अवैद्युतिक (नन-इलेक्ट्रिक)।
	८४१९.२०.००	- औषधीय (मेडिकल), शल्यचिकित्सा सम्बन्धी (सर्जिकल) वा प्रयोगशाला सम्बन्धी (लेबोरेटरी) विसंक्रामकहरू (स्टेरिलाइजर्स)
		-शोषकहरू (सुकाउनेः ड्रायर्स) :

	८४१९.३१.००	--कृषि उत्पादनको लागि
	८४१९.३२.००	-- काठ, पेपर पल्प, कागत वा कागतगाता (पेपरबोर्ड) को लागि
	८४१९.३९.००	--अन्य
	८४१९.४०.००	-आसवन वा परिशोधन संयन्त्रहरू (डिस्टिलिङ्ग वा रेक्टिफाइङ्ग प्लाण्ट)
	८४१९.५०.००	-ताप विनिमय इकाइहरू (हिट एक्सचेन्ज यूनिट्स)
	८४१९.६०.००	-बायु वा ग्याँस तरल पार्ने यन्त्रावली (मशिनरी फोर लिक्विफाइङ्ग एयर वा ग्याँस)
		-अन्य यन्त्रावली, संयन्त्र र उपकरणः
	८४१९.८१.००	--उष्णपेय (हौट ड्रिङ्क) बनाउन वा भोजन पकाउन वा तताउनको लागि
	८४१९.८९.००	--अन्य
८४.२०		धातुहरू वा कांचको लागि बाहेकका कालेण्डरण (क्यालेण्डरिङ्ग) वा वेल (रोलिङ्ग) यन्त्रहरू, र तिनको निमित्तका वेलनहरू (सिलिण्डर्स)।
	८४२०.१०.००	-क्यालेण्डरण (क्यालेण्डरिङ्ग) वा अन्य बेलन यन्त्रहरू (रोलिङ्ग मशिन्स)
८४.२१		अपकेन्द्रित्र (सेन्ट्रिफ्यूजेज), अपकेन्द्रण शोषक (सेण्ट्रिफ्यूगल ड्रायर्स) समेत; तरल र ग्याँस निमित्तका निस्पन्दन (फिल्टरिङ्ग) वा परिशोधन (प्यूरिफाइङ्ग) यन्त्रावली (मशिनरी) र उपकरणहरू (एपरेटस)।
		-अपकेन्द्री (सेन्ट्रिफ्यूजेज), अपकेन्द्रण शोषक(सेण्ट्रिफ्यूगल ड्रायर्स) समेतः

	८४२१.११.००	--क्रिम सेपारेटर्स (तर पृथकित्रः तर छुट्याउने)
	८४२१.१२.००	--लुगा सुकाउने (क्लोद्स-ड्रायर्स)
	८४२१.१९.००	--अन्य
		-तरल पदार्थको लागि निस्पन्दन (फिल्टरिङ्ग) वा परिशोधन (प्यूरिफाइङ्ग) का यन्त्रावली र उपकरणहरू (मशिनरी एण्ड एपरेटस):
	८४२१.२१.००	--पानी छान्न वा परिशोधन गर्नको लागि
	८४२१.२२.००	--पानी बाहेकका अन्य पेय (बिभरेज) छान्न वा परिशोधन गर्नको लागि
		-ग्याँसको लागि निस्पन्दन वा परिशोधन यन्त्रावली (मशिनरी) वा उपकरणहरू (एपरेटस):
	८४२१.३९.००	--अन्य

८४.२२		थाल, थाली, तश्तरी सफा गर्ने यन्त्रहरू (डिस वाशिङ्ग मशिन्स); बोटल वा अन्य आधानपात्र (कण्टेनरहरू) सफा गर्ने (क्लिनिङ्ग) वा सुकाउने (ड्राइङ्ग) यन्त्रावली मशिनरी); बोटलहरू, बट्टाहरू (क्यान्स) डिब्बाहरू (बौक्सेस), झोलाहरू (ब्याग्स)वाअन्य आधानपात्रहरू (कण्टेनर्स) भर्न (फिलिङ्ग), बन्द गर्न (क्लोजिङ्ग), मुखवन्द गर्न वा सिलवन्दी गर्न (सिलिङ्ग) वा नामपत्र (लेवल) लगाउन (लेबेलिङ्ग) निमित्तका यन्त्रावली; बोटलहरू, जारहरू, नलिका (ट्यूब)हरू र यस्तै आधानपात्र (कण्टेनर) हरू संपुटन (क्याप्सुलिङ्ग) गर्न निमित्त का यन्त्रावली; अन्य परिवेष्ठन (प्याकिङ्ग) वा आवृत (र्‍यापिङ्ग) गर्ने यन्त्रावली (ताप-आकुंचन आवृन्तन यन्त्र (हिट स्रिङ्क र्‍यापिङ्ग मशिनरी) समेत); पेय पदार्थ (विभरेज) लाई बायुमिश्रण (एयरेटिङ्ग) गर्न निमित्तका यन्त्रावली।
		-थाल,थाली तश्तरी सफा गर्ने यन्त्रहरू (डिश वाशिङ्ग मशिन्स):
	८४२२.१९.००	--अन्य
	८४२२.२०.००	- बोतलहरू वा अन्य आधानपात्रहरू (कण्टेनर) सफा गर्ने र सुकाउने निमित्तको यन्त्रावली (मशिनरी)

	८४२२.३०.००	- बोतलहरू, बट्टाहरू (क्यान्स), डिब्बाहरू (बौक्सेज), झोलाहरू (ब्याग्स) वा अन्य आधानपात्रहरू (कण्टेनर्स) भर्न (फिलिङ्ग), बन्द गर्न (क्लोजिङ्ग), मुखबन्द वा सिलबन्द गर्न (सिलिङ्ग) वा नामपत्रण (लेबेलिङ्ग) गर्न निमित्तका यन्त्रावली; बोतलहरू, जारहरू, नलिकाहरू (ट्यूब्स) र त्यस्तै आधानपात्र (कण्टेनर) हरूलाई संपुटन (क्याप्सुलिङ्ग) गर्न निमित्तका यन्त्रावली; पेय पदार्थ (विभरेजेज) लाई बायु मिश्रण (एयरेटिङ्ग) गर्न निमित्तका यन्त्रावली
	८४२२.४०.००	- अन्य परिवेष्ठन (प्याकिङ्ग) वा आवृत्तन (र्‍यापिङ्ग) यन्त्रावली-ताप-आकुंचन आवृत्तन यन्त्रावली (हिट-श्रिङ्क र्‍यापिङ्ग मशिनरी) समेत
८४.२३		तौलने यन्त्रावली (वेइङ्ग मशिनरी) (५ सेण्टिग्राम (सीजी) वा त्यो भन्दा राम्रो सुग्राहिता (सेन्सिटिभिटी) भएका तराजुहरू (ब्यालेन्सेज) बाहेक), भार वा ढक (वेट) द्वारा संचालित गणना (काउण्टिङ्ग) वा सत्यापन (चेकिङ्ग) गर्ने यन्त्रहरू; भारमापक यन्त्र (वेइङ्ग मशिन) का सबै किसिमका ढकहरू (वेट्स)।
		-अन्य तौलने यन्त्रावली (वेइङ्ग मशिनरी) :
	८४२३.८९.००	--अन्य

८४.२६		पानी जहाजका उत्थंबहरू (सामान उठाउने यन्त्रः डेरिक्स); क्रेनहरू, केबुल क्रेन समेत; क्रेन जडान भएका गतिशील (मोबाइल) उचाल्ने ढांचाहरू (लिफ्टिङ्ग फ्रेम्स), स्ट्रयाडल क्यारियर्स र वर्क्स ट्रक्स (कामको लागि प्रयोग हुने ट्रकहरू)।
		-ओभरहेड ट्राभेलिङ्ग क्रेनहरू, ट्रान्सपोर्टर (परिवाहक) क्रेनहरू, गैन्ट्री क्रेनहरू, ब्रिज क्रेनहरू, गतिशील (मोबाइल) उचाल्ने ढांचाहरू (लिफ्टिङ्ग फ्रेम्स) र स्ट्रैडल क्यारियर्स :
	८४२६.११.००	--स्थायी अवलम्व (फिक्स्ड सपोर्ट) मा भएको ऊर्ध्वस्थ (ओभरहेड) भ्रमणशील (ट्राभेलिङ्ग) क्रेनहरू
	८४२६.१२.००	--टायर माथि भएको गतिशील (मोबाइल) लिफ्टिङ्ग फ्रेमहरू र स्ट्रैडल क्यारियरहरू
	८४२६.१९.००	--अन्य
	८४२६.२०.००	-टावर क्रेनहरू
	८४२६.३०.००	-पोर्टल वा पेडेस्टल जीव क्रेनहरू
		-स्वयं प्रणोदित (सेल्फ प्रोपेल्ड), अन्य यन्त्रावलीः
	८४२६.४१.००	--टायरमाथि भएको
	८४२६.४९.००	--अन्य
		-अन्य यन्त्रावली :
	८४२६.९१.००	--रोड भेहिकलमा जडान (माउण्ट) गर्न अभिकल्पित (डिजाइन) गरिएको
	८४२६.९९.००	--अन्य

८४.२८		अन्य उचाल्ने (लिफ्टिङ्ग), ब्यवस्था गर्ने (ह्याण्डलिङ्ग), भारी चढाउने (लोडिङ्ग) वा भारी ओह्राल्ने (अनलोडिङ्ग) यन्त्रावली (उदाहरणतः लिफ्टहरू, एस्केलेटरहरू, कनभेयरहरू, टेलिफेरिकहरू)।
		- मालसामानहरू (गुड्स) वा पदार्थहरू (म्याटेरियल्स) का लागि अविरत कार्य गर्ने (कन्टिन्यूअस (एक्सन) एलिभेटरहरू र कन्भेयरहरूः
	८४२८.३१.००	-- भूमिगत प्रयोग (अण्डरग्राउण्ड यूज) को लागि विशेष रुपले अभिकल्पना गरिएको (डिजाइण्ड)
	८४२८.३२.००	--अन्य, बाल्टिन किसिमका (बकेट टाइप)
	८४२८.३३.००	--अन्य, पट्टा किसिमका (बेल्ट टाइप)
	८४२८.३९.००	--अन्य
	८४२८.४०.००	-चल सोपान (एस्केलेटर्स) हरू र गतिशील (मुभिङ्ग) संचरण मार्ग (वाकवेज)हरू
	८४२८.६०.००	- टेलिफेरिक्स, चेयरलिफ्टस, स्कि-ड्रयागलाइन्स रज्जु रेगमार्ग (फुनिकुलर्स) को लागि कर्षण यन्त्र रचना (ट्रयाक्सन मेकानिज्म)
	८४२८.९०.००	-अन्य यन्त्रावली
८४.२९		स्वयं प्रणोदित (सेल्फ-प्रोपेल्ड) बुल्डोजरहरू, एङ्गलडोजरहरू, ग्रेडरहरू, लेभेलरहरू, स्क्रेपरहरू, यान्त्रिक शावेलहरू, एक्सक्या-भेटरहरू, शावेल लोडर्सहरू, ट्याम्पिङ्ग मशिन र सडक पेल्ने (रोड रोलर्स) हरू।

		-बुल्डोजरहरू र एङ्गलडोजरहरूः
	८४२९.११.००	--बाटो बनाउने (ट्र्याकलेइङ्ग)
	८४२९.१९.००	--अन्य
	८४२९.२०.००	-ग्रेडरहरू र लेभलरहरू (सम्याउने)
	८४२९.३०.००	-स्क्रेपरहरू
	८४२९.४०.००	-ट्याम्पिङ्ग यन्त्रहरू र सडक पेल्ने रोलरहरू
		-यान्त्रिक शावेलहरू, एक्सक्याभेटर र शावेल लोडरहरू :
	८४२९.५१.००	--फ्रौण्ट-ईण्ड शावेल लोडरहरू
	८४२९.५२.००	--३६०° धूर्णमान अधिरचना (रिभोल्भिङ्ग सुपरस्ट्रक्चर) सहितका यन्त्रावली (मशिनरी)
	८४२९.५९.००	--अन्य
८४.३०		जमीन (अर्थ), धातुहरू (मिनरल्स) वा धाउहरू (ओर्स) को लागि स्थानान्तरण गर्ने वा हटाउने (मुभिङ्ग), वर्गीकरण गर्ने वा तल संतुलित गर्ने (ग्रेडिङ्ग), सभ्याउने (लेभेलिङ्ग), ताछ्ने (स्क्रेपिङ्ग), उत्खनन गर्ने (एक्सकेभेटिङ्ग), भर्ने (ट्याम्पिङ्ग) सुसंहत गर्ने (कम्प्याक्टिङ्ग), निष्कर्षण गर्ने (एक्सट्र्याक्टिङ्ग) वा प्वाल पार्ने (बोरिङ्ग) यन्त्रावली (मशिनरी) ।
	८४३०.१०.००	-खामो गाड्ने (पाइल ड्राइभर) र खामो उखेल्ने (पाइल एक्सट्र्याक्टर)
	८४३०.२०.००	-हिंउ जोत्ने (स्नो-प्लोज) र हिउं-भाती (स्नो-ब्लोअर्स)
		-कोइला (कोल) वा चट्टान (रौक) काट्ने (कट्टर्स) र सुरुङ्ग खन्ने (टनेलिङ्ग) मशिनरीः
	८४३०.३१.००	--स्वयं प्रणोदित (सेल्फ प्रोपेल्ड)

	८४३०.३९.००	--अन्य
		-अन्य छिद्रण गर्ने (बोरिङ्ग) वा खन्ने (सिङ्किङ्ग) यन्त्रावली (मशिनरी):
	८४३०.४१.००	--स्वयं प्रणोदित (सेल्फ प्रोपेल्ड)
	८४३०.४९.००	--अन्य
	८४३०.५०.००	-अन्य यन्त्रावली, स्वयं प्रणोदित (सेल्फ प्रोपेल्ड)
		-अन्य यन्त्रावली, स्वयं प्रणोदित (सेल्फ प्रोपेल्ड) नभएको :
	८४३०.६१.००	--पुर्ने वा बन्द गर्ने (ट्याम्पिङ्ग) वा सुसंहत गर्ने(कम्प्याक्टिङ्ग) यन्त्रावली
	८४३०.६९.००	--अन्य
८४.३२		भूमि तयार गर्ने (स्वायल प्रिपरेशन) वा खेति गर्ने (कल्टिभेशन) निमित्तका कृषि (एग्रिकल्चर), उद्यान कृषि (हर्टिकल्चर) वा वानिकी (वनजङ्गल) (फोरेष्ट्री) सम्बन्धी यन्त्रावली (मशिनरी); शाद्वल भूमि (दूबो सहितको भूमिः लौन) वा खेलकूद (मैदान (स्पोर्ट्स (ग्राउण्ड) पेल्ने बेलनहरू (रोलर्स)।
	८४३२.१०.००	-हलोहरू (प्लोज)
		-ह्यारोहरू, स्क्यारिफायर्स, कल्टिभेटरहरू, विड्र्स (झार निकाल्ने) र होहरू :
	८४३२.२१.००	--डिस्क ह्यारो
	८४३२.२९.००	--अन्य
	८४३२.३०.००	-वीजवपित्रहरू (सीडर्स), बिरुवा रोप्ने (प्लाण्टर्स) र प्रतिरोपक (ट्रान्सप्लाण्टर्स) यन्त्रहरू

	८४३२.४०.००	-मल छर्ने (म्यान्योर स्प्रेडर्स) र उर्वरक वितरकहरू (फर्टिलाइजर डिष्ट्रीब्यूटर)
	८४३२.८०.००	-अन्य यन्त्रावली (मशिनरी)
८४.३३		बाली काट्ने (हार्भेस्टिङ्ग) वा दाना छुट्याउने (दाइं गर्नेः थ्रेसिङ्ग) यन्त्रावलीहरू (मशिनरी), पराल (स्ट्र) वा घांस पराल (फोडर) बिटा पार्ने यन्त्र (बेलर्स); घांस (ग्रास) वा सुकेको घांस (हे) काट्ने (मोअर्स); शीर्षक ८४.३७ का यन्त्रावली (मशिनरी) बाहेकका फुलहरू (एग्स), फलहरू (फ्रुट्स) वा अन्य कृषि उत्पादनलाई सफा गर्ने (क्लिनिङ्ग), छुट्याउने (सौर्टिङ्ग) वा वर्गीकरण गर्ने (ग्रेडिङ्ग) कामका यन्त्रहरू (मशिन्स)।
		-शाद्धल भूमि (लौन), नगरोद्यान (पार्क) वा खेलकूदको मैदान (स्पोर्ट्स ग्राउण्ड) निमित्तका लावक यन्त्र (घांस काट्नेः मोअर्स) :
	८४३३.११.००	--क्षैतिज समतल घुमेर काट्ने साधन भएको, शक्ति चालित (कटिङ्ग डिभाइस रोटेटिङ्ग इन होराइएजेण्टल प्लेन, पावर्ड)
	८४३३.१९.००	--अन्य
	८४३३.२०.००	-अन्य घांस काट्ने (मोअर्स), ट्र्याक्टरमा जडान गर्ने कटर बार्स समेत
	८४३३.३०.००	-अन्य घांस तयार गर्ने (हेमेकिङ्ग) यन्त्रावली (मशिनरी)
	८४३३.४०.००	-पराल वा चारा (स्ट्र वा फोडर) बिटा बनाउने यन्त्र (बेलर्स), (पिकअप बेलर्स)

		-अन्य बाली काट्ने (हार्भेस्टिङ्ग) यन्त्रावली; दाइं गर्ने वा गेडा झार्ने (थ्रेसिङ्ग) यन्त्रावली (मशिनरी):
	८४३३.५१.००	--हार्भेस्टर-थ्रेसरको संयोजन (कम्वाइन)
	८४३३.५२.००	--अन्य थ्रेसिङ्ग मशिनरी
	८४३३.५३.००	--जरा वा गानो (रुट वा ट्यूबर) को बाली संग्रह गर्ने (हार्भेस्टिङ्ग) यन्त्रहरू
	८४३३.५९.००	--अन्य
	८४३३.६०.००	-फुल वा अण्डाहरू (एग्स), फल (फ्रुट) वा अन्य कृषिजन्य उत्पादन सफा गर्ने (क्लिनिङ्ग), छुट्याउने (सौर्टिङ्ग) वा वर्गीकरण गन (ग्रेडिङ्ग) यन्त्रहरू
८४.३४		दूध दुहुने यन्त्रहरू (मिल्किङ्ग मशिन्स) र दुग्धशाला सम्बन्धी यन्त्रावली (डेरी मशिनरी)।
	८४३४.१०.००	-दूध दुहुने यन्त्रहरू (मिल्किङ्ग मशिन्स)
	८४३४.२०.००	-दुग्धशाला सम्बन्धी यन्त्रावली (डेरी मशिनरी)
८४.३५		दाखको आसव (वाइन), स्याउको आसव (साइडर), फलको रस (फ्रुट जूस) हरू वा यस्तै पेय पदार्थहरू (विभरेजेज) को उत्पादन (म्यानुफ्याक्चर) मा प्रयोग हुने संपीडक दाब यन्त्रहरू (प्रेसेस), दलित्र वा पेल्नेयन्त्र (क्रसर्स) र यस्तै यन्त्रावली।
	८४३५.१०.००	-यन्त्रावली

८४.३६		अन्य कृषि सम्बन्धी (एग्रिकल्चरल), उद्यान कृषि (हर्टिकल्चर) सम्बन्धी, वानिकी वा वनजङ्गल सम्बन्धी (फोरेष्ट्री), पंक्षीपालन (पोल्ट्री-किपिङ्ग) वा मौरी पालन (बी-किपिङ्ग) सम्बन्धी यन्त्रावली, यान्त्रिक (मेकानिकल) वा ताप (थर्मल) उपकरण (इक्विपमेण्ट) जडान भएको अंकुरण संयन्त्र (जर्मिनेशन प्लाण्ट) समेत; पंक्षीहरूको चल्ला काढ्ने र बच्चा हुर्काउने यन्त्रहरू (पोल्ट्री इन्क्युवेट्र्स र ब्रूडर्स)।
	८४३६.१०.००	-जनावरहरूको घांस चारा (एनिमल फिडिङ्ग स्टफ्स) तयार गर्ने यन्त्रावली
		-पंक्षीपालन यन्त्रावली; पंक्षीहरूको चल्ला काढ्ने बच्चा हुर्काउने यन्त्रहरू (पौल्ट्री इन्क्यूबेटर्स र ब्रूडर्स):
	८४३६.२१.००	--पोल्ट्री इन्क्यूबेटर्स र ब्रुडर्स
	८४३६.२९.००	--अन्य
	८४३६.८०.००	-अन्य यन्त्रावली
		-अङ्गहरू (पार्ट्स):
	८४३६.९१.००	--पंक्षीपालन (पौल्ट्री किपिङ्ग) यन्त्रावली वा पंक्षीहरूको चल्ला काढ्ने र बच्चा हुर्काउने (पोल्ट्री इन्क्यूबेटर्स र ब्रूडर्स) को

८४.३७		बीज (सिड), दाना (ग्रेन) वा सुकेको दाल सम्बन्धी (लेगुमिनस) वनस्पतिहरू सफा गर्न, छुट्याउन वा छांट्न (सौर्टिङ्ग) वा वर्गीकरण गर्न (ग्रेडिङ्ग) निमित्तका यन्त्रहरू; कृषि–क्षेत्र किसिमका (फार्म-टाइप मशिनरी) यन्त्रावली बाहेक, पेषण उद्योग (मिलिङ्ग इण्डस्ट्री) मा प्रयोग हुने वा अन्न (सेरियल्स) वा सुकेको दलहन वनस्पति (ड्राइड लेगुमिनस; भेजिटेबल) को काम निमित्तको यन्त्रावली।
	८४३७.१०.००	-बीज (सिड) दाना (ग्रेन) वा सुकेको दलहन वनस्पति (ड्राइड लेगुमिनस भेजिटेबल्स) सफा गर्ने, छुट्याउने वा वर्गीकरण (ग्रेडिङ्ग) गर्ने यन्त्रहरू
	८४३७.८०.००	-अन्य यन्त्रावली (मशिनरी)
८४.३८		प्राणीजन्य (एनिमल) वा अवाष्पशील वनस्पति बोसो वा तेल (फिक्स्ड भेजिटेबल फ्याट वा आयल) को निष्कर्षण (एक्सट्र्याक्सन) वा तयार (प्रिपरेशन) गर्न निमित्तको यन्त्रावली बाहेक, खाद्य वा पेय (फुड वा ड्रिङ्क) को औद्योगिक निर्मित (प्रिपरेशन) वा उत्पादन (म्यानुफ्याक्चर) को लागि चाहिने, यस भागमा अन्यत्र उल्लेख नभएका वा समावेश नभएका, यन्त्रावली (मशिनरी)।
	८४३८.१०.००	-वेकरी मशिनरी (पाउरोटी जस्ता खाद्य परिकार सम्बन्धी यन्त्र) र म्याकरोनी, स्पागेटी वा यस्तै उत्पादनहरू निर्माण गर्न (म्यानुफ्याक्चर) का लागि चाहिने यन्त्रावली

	८४३८.२०.००	-मिठाइ (कन्फेक्सनरी), कोको वा चकलेट उत्पादन (म्यानुफ्याक्चर) निमित्तका यन्त्रावली
	८४३८.३०.००	-चिनी निर्माण (म्यानुफ्याक्चर) निमित्तका यन्त्रावली
	८४३८.४०.००	-मदिरा उत्पादनका यन्त्रावली (ब्रुअरी मशिनरी)
	८४३८.५०.००	-मासु (मिट) वा मासुको लागि पालिएका घरेलु पंक्षीको मासु (पोल्ट्री) तयार गर्न निमित्तका यन्त्रावली
	८४३८.६०.००	-फलहरू (फ्रुट्स), काष्ठफलहरू (नट्स) वा वनस्पतिहरू (भेजिटेबल्स) तयारी पार्न निमित्तका यन्त्रावली
		-अन्य यन्त्रावली (मशिनरी) :
	८४३८.८०.१०	--टि-सर्टिङ्ग मेशिन, सि.टि.सि. मेशिन, चिया फरमेन्टिङ्ग मेशिन, टि-ड्रायर मेशिन, एल.टि.पी. मेशिन
	८४३८.८०.९०	--अन्य यन्त्रावली
८४.३९		रेशादार कोशमय पदार्थहरू (फाइब्रस सेल्यूलोजिक म्याटेरियल)को लेदो (पल्प) बनाउन निमित्तको वा कागत वा कागतगाता (पेपरबोर्ड) बनाउन वा परिष्करण (फिनिशिङ्ग) निमित्तका यन्त्रावली ।
	८४३९.१०.००	-रेशादार कोषमय पदार्थहरू (फाइबस सेल्युलोजिक म्याटेरियल) को पल्प वनाउन निमित्तका यन्त्रावली

	८४३९.२०.००	-कागज वा कागजगाता (पेपरबोर्ड) बनाउन निमित्तका यन्त्रावली
	८४३९.३०.००	-कागज वा कागजगाता परिष्कार (फिनिशिङ्ग) गर्न निमित्तका यन्त्रावली
८४.४०		पुस्तकको गाता बांध्ने (बुक-बाइण्डिङ्ग) यन्त्रावली(मशिनरी), पुस्तक सिउने यन्त्रहरू (बुक-सिउइङ्ग मशिन्स) समेत।
	८४४०.१०.००	-यन्त्रावली (मशिनरी)
८४.४१		कागजको पल्प (पेपर पल्प), कागत वा कागतगाता तयार गर्न (मेकिङ्ग अप) निमित्तका अन्य यन्त्रावली, सबै किसिमका काट्ने यन्त्रहरू (कटिङ्ग मशिन्स) समेत।
	८४४१.१०.००	-काट्ने यन्त्रहरू (कटिङ्ग मशिन्स)
	८४४१.२०.००	-थैला (ब्याग्स), बोरा (स्याक्स) वा खाम (एनभेलोप) बनाउने यन्त्रहरू
	८४४१.३०.००	-ढालेर बनाउने (मोल्डिङ्ग) बाहेकका, डिब्बा, बट्टा, बक्सा, कन्तुर, नली, पीपा (कार्टोन, बक्स, केस, ट्यूब, ड्रम) वा यस्तै आधानपात्रहरू (कण्टेनर्स) बनाउन निमित्तका यन्त्रहरू (मशिन्स)
	८४४१.४०.००	-कागतको पल्प (पेपर पल्प), कागत वा कागतगाता (पेपर वा पेपरबोर्ड) मा ढलान गरी सामान बनाउन (मोल्डिङ्ग आर्टिकल्स) निमित्तका यन्त्रहरू
	८४४१.८०.००	-अन्य यन्त्रावली

८४.४२		पाताहरू (प्लेट्स), बेलनहरू (सिलिन्डर्स) वा अन्य मुद्रण अवयवहरू तयार गर्न वा बनाउनका लागि चाहिने यन्त्रावली, औजार र उपकरणहरू (शीर्षक ८४.५६ देखि ८४.६५ सम्मका यन्त्र र औजारहरू बाहेक); पाताहरू (प्लेट्स), बेलनहरू (सिलिन्डर्स) र अन्य मुद्रण अवयवहरू; मुद्रण प्रयोजनका लागि तयार पारिएका पाताहरू (प्लेट्स), बेलनहरू (सिलिन्डर्स) र लिथोग्राफिक स्टोनहरू (उदाहरणको लागि समतल पारिएको (प्लेण्ड), कणिकाङ्कित (ग्रेण्ड) वा चम्काइएको (पोलिश्ड)) ।
	८४४२.३०.००	-यन्त्रावली, औजार (एपरेटस) र उपकरण (इक्विपमेण्ट)
८४.४३		प्लेटहरू, सिलिण्डरहरू र शीर्षक नं.२ का छपाईका अन्य उपादानहरूद्वारा मुद्रण कार्यको लागि प्रयोग हुने छाप्ने (मुद्रण) यन्त्रावली; अन्य मुद्रण यन्त्रहरू, प्रतिलिपि उतार्ने यन्त्रहरू, र फ्याक्स गर्ने यन्त्रहरू, संयोजित भएका वा नभएका; तिनका अङ्गहरू र सहायक वस्तुहरू (पार्ट्स एण्ड एसेसरिज) ।
		-प्लेटहरू, सिलिण्डरहरू र शीर्षक नं.२ का छपाईका अन्य उपादानहरूद्वारा मुद्रण कार्यको लागि प्रयोग हुने छाप्ने (मुद्रण) यन्त्रावलीः
	८४४३.११.००	--अफसेट मुद्रण यन्त्रावली, रिल फेड

	८४४३.१२.००	--अफसेट मुद्रण यन्त्रावली, शीट फेड (कागतको ताउमा छाप्ने), कार्यालय प्रकारको (अफिस टाइप) (नदोबारिएको अवस्थामा एकापट्टि २२ से.मि.भन्दा बढी नभएको र अर्कोपट्टि ३६ से.मि. भन्दा बढी नभएको ताउ (शीट) हरू प्रयोग हुने)
	८४४३.१३.००	--अन्य अफसेट मुद्रण यन्त्रावली
	८४४३.१४.००	--लेटर प्रेस प्रिन्टिङ्ग मशिनरी, रिल फेड, फ्लेक्सोग्राफिक प्रिण्टिङ्ग बाहेक
	८४४३.१५.००	--लेटर प्रेस प्रिन्टिङ्ग मशिनरी, रिल फेड बाहेक, फ्लेक्सोग्राफिक प्रिण्टिङ्गबाहेक
	८४४३.१६.००	--फ्लेक्सोग्राफिक प्रिण्टिङ्ग मशिनरी
	८४४३.१७.००	--उत्कीर्णन मुद्रण यन्त्रावली (ग्र्यावुअर प्रिण्टिङ्ग मशिनरी)
	८४४३.१९.००	--अन्य
८४.४४	८४४४.००.००	मानव निर्मित (म्यान-मेड) वयनीय पदार्थ (टेक्सटाइल म्याटेरियल) लाई निःश्रवण वा उत्सारण गर्ने (एक्स्ट्रुडिङ्ग), आहरण वा निकर्षण (ड्रइङ्ग) गर्ने, खस्रो बनावटको लागि प्रकृया गर्ने (टेक्सचरिङ्ग) वा काट्ने (कटिङ्ग) काम निमित्तका यन्त्रहरू।

८४.४५		वयनीय रेशाहरू (टेक्सटाइल फाइबर्स) तयार पार्ने (प्रिपेयरिङ्ग) यन्त्रहरू; कात्ने (स्पिनिङ्ग), दोहोरो पार्ने (डबलिङ्ग) वा बटार्ने (ट्वीस्ट्रिङ्ग) यन्त्रहरू र वयनीय धागो (टेक्सटाइल यार्न) उत्पादन गर्न निमित्तका अन्य यन्त्रावली; टेक्सटाइल रिलिङ्ग वा वाइण्डिङ्ग (वेफ्ट वाइण्डिङ्ग समेत) यन्त्रहरू र शीर्षक ८४.४६ वा ८४.४७ का यन्त्रहरूमा प्रयोग गर्न वयनीय धागो (टेक्सटाइल यार्न) तयार पार्ने काम निमित्तका यन्त्रहरू।
		-वयनीय रेशा (टेक्सटाइल फाइवर्स) तयार गर्ने यन्त्रहरू :
	८४४५.११.००	--काडिङ्ग मशिन्स
	८४४५.१२.००	--कौम्बिङ्ग मशिन्स (कोर्ने यन्त्र)
	८४४५.१३.००	--ड्रइङ्ग वा रोभिङ्ग मशिन्स
	८४४५.१९.००	--अन्य
	८४४५.२०.००	-वयनीय वस्तु कात्ने (टेक्सटाइल स्पिनिङ्ग) यन्त्रहरू
	८४४५.३०.००	-वयनीय वस्तु दोहोरो पार्ने (डबलिङ्ग) वा बटार्ने (ट्वीस्टिङ्ग) यन्त्रहरू
	८४४५.४०.००	-टेक्सटाइल वाइण्डिङ्ग (वेफ्ट-वाइण्डिङ्ग समेत) वा रिलिङ्ग मशिनहरू
	८४४५.९०.००	-अन्य
८४.४६		बुन्ने यन्त्रहरू (विभिङ्ग मशिन्स) (करघाः लूम्स)।
	८४४६.१०.००	-३० से. मी. भन्दा कम चौडाइ भएको कपडा (फ्याब्रिक्स) बुन्नको लागि

		-३० से.मी. भन्दा बढी चौडाइ भएको कपडा बुन्नको लागि, थुर्री-किसिमको (शटल टाइप) :
	८४४६.२१.००	--शक्तिचालित करघा (पावर लूम)
	८४४६.२९.००	--अन्य
	८४४६.३०.००	-३० से.मी. भन्दा बढी चौडाइ भएको कपडा बुन्नको लागि, थुर्रीहीन किसिमको (शटल लेस टाइप)
८४.४७		निटिङ मशिन्स, स्टिच बौण्डिङ्ग मशिन्स र धातु वा रेशमको तार मिश्रित धागो (गिम्प्ड यार्न), टूल (सूक्ष्म रेशमी जाली), फिता (लेस), कारचोपी (इम्ब्राइडरी), शोभोपकरण (ट्रिमिङ्गस), रेशमी पट्टी (ब्रेड) वा जाली (नेट) बनाउन निमित्तका यन्त्रहरू र गुच्छादार बनाउन (टफ्टिङ्ग) निमित्तका यन्त्रहरू।
		-सर्कुलर निटिङ मशिन्स :
	८४४७.११.००	--बेलन (सिलिण्डर) को ब्यास (डायमिटर) १६५ मीमी भन्दा बढी नभएको
	८४४७.१२.००	--बेलन (सिलिण्डर) को ब्यास (डायमिटर) १६५ मीमी भन्दा बढी भएको
	८४४७.२०.००	-फ्ल्याट निटिङ्ग मशिन्स; स्टिच बौण्डिङ्ग मशिन्स
	८४४७.९०.००	-अन्य

८४.४९	८४४९.००.००	टुक्रा (थान) (इन द पिस) वा आकृतिमा (इन शेप्स) भएका जमोठ (फेल्ट) वा ननउभेन्सको निर्माण (म्यानुफ्याक्चर) वा परिष्करण (फिनिशिङ्ग) निमित्तका यन्त्रावली (मशिनरी), फेल्ट ह्याट्स बनाउनको लागि चाहिने यन्त्रावली समेत; ह्याटहरू बनाउनको लागि ब्लौकहरू।
८४.५१		वयनीय (टेक्सटाइल) धागोहरू (यार्न्स), कपडाहरू (फ्याब्रिक्स) वा कपडा पदार्थका तयारी सामानहरू (मेड अप टेक्सटाइल आर्टिकल्स) धुन (वाशिङ्ग), सफा गर्न (क्लिनिङ्ग), निचोर्न (रिङ्गिङ्ग), सुकाउन (ड्राइङ्ग), इस्तरी गर्न (आइरनिङ्ग), प्रेसिङ्ग (फ्यूजिङ्ग प्रेसहरू समेत) गर्न अविरंजित गर्न (ब्लिचिङ्ग), रंजित गर्न (डाइङ्ग), परिष्करण गर्न (ड्रेसिङ्ग) फिनिशिङ्ग), लेपन गर्न (कोटिङ्ग) वा संसिक्त गर्न (इम्प्रिग्नेटिङ्ग) निमित्तका यन्त्रावली मशिनरी) (शीर्षक ८४.५० का यन्त्रहरू बाहेक) र लिनोलियम जस्ता कृट्रिम आच्छादन (फ्लोर कभरिङ्गस) हरूको निर्माण (म्यानुफ्याक्चर) मा प्रयुक्त तलवस्त्र (बेस फ्याब्रिक) वा अन्य आधार (सपोर्ट) मा लेदो (पेस्ट) को लेप गर्न निमित्तका यन्त्रहरू; तान्तव (टेक्सटाइल) कपडाहरू (फ्याब्रिक) रिलमा बेर्ने (रिलिङ्ग) रिलबाट फुकाउने (अनरिलिङ्ग), पट्याउने (फोल्डिङ्ग), काट्ने (कटिङ्ग) वा छिद्रदार बुट्टा पार्ने (पिङकिङ्ग) निमित्तका यन्त्रहरू।

		-सुकाउने (शोषक) यन्त्रहरू :
	८४५१.२९.००	--अन्य
	८४५१.३०.००	-इस्तरी गर्ने यन्त्र र प्रेसहरू (फ्यूजिङ्ग प्रेसहरू समेत)
	८४५१.४०.००	-धुने (वाशिङ्ग), विरंजित गर्ने (ब्लिचिङ्ग) वा रंजित गर्ने (ड्राइङ्ग) यन्त्रहरू
	८४५१.५०.००	-कपडालाई रिलमा बेर्ने (रिलिङ्ग), रिलबाट फुकाउने (अनरिलिङ्ग), पट्टयाउने (फोल्डिङ्ग), काट्ने (कटिङ्ग) वा छिद्रदार बुट्टा पार्ने (पिङकिङ्ग) निमित्तका यन्त्रहरू
	८४५१.८०.००	-अन्य यन्त्रावली
८४.५२		सिउने कल (सीउइङ्ग मशीन), शीर्षक ८४.४० को पुस्तक सिउने (बुकसीउइङ्ग) कल (मशीन) बाहेक सिउने कलको लागि विशेष रुपले अभिकल्पित (डिजाइण्ड) फर्निचर, आधारहरू (बेसेस) र ढकनी (कभर्स) हरू; सिउने कलको सियो (सीउइङ्ग मशिन निडल्स) हरू।
		-अन्य सिउने कलहरूः
	८४५२.२१.००	--स्वचालित इकाईहरू (अटोमेटिक यूनिट्स)
	८४५२.२९.००	--अन्य

८४.५३		कांचो छाला (हाइड्स, स्किन्स) वा पाको छाला (लेदर) तयार गर्ने (प्रिपेयरिङ्ग), प्रशोधन गर्ने (ट्यानिङ्ग) वा सोको काम गर्ने (वर्किङ्ग) वा कांचो छाला (हाइड्स, स्किन्स) वा पाको छाला (लेदर) का पाउपोश वा अन्य वस्तुहरू बनाउने वा मर्मत गर्ने यन्त्रावली (मशिनरी), सिउने कल बाहेक।
	८४५३.१०.००	-कांचो छाला (हाइड्स, स्किन्स) वा पाको वा परिष्कृत छाला (लेदर) तयार गर्न (प्रिपेयरिङ्ग), प्रशोधन गर्न (ट्यानिङ्ग) वा सोको काम गर्न निमित्तका यन्त्रावली (मशिनरी)
	८४५३.२०.००	-पाउपोश बनाउन वा मर्मत गर्न निमित्तका यन्त्रावली
	८४५३.८०.००	-अन्य यन्त्रावली
८४.५४		धातुकर्म (मेटालर्जी) मा वा धातुको ढलाई कारखाना (फाउण्ड्री) हरूमा प्रयोग हुने खालका, संपरिवर्तकहरू (कन्भर्टर्स), डाडूहरू (ल्याडल्स), धातुका सिल्ली वा ईटहरू (इनगौट) बनाउने सांचाहरू (मौल्ड्स) र ढलाइ गर्ने (कास्टिङ्ग) यन्त्रहरू (मशिन्स)।
	८४५४.१०.००	-संपरिवर्त्तकहरू (कन्भर्टर्स)
	८४५४.२०.००	-धातुका सिल्ली वा ईट बनाउने सांचाहरू (इनगौट मोल्ड्स)
	८४५४.३०.००	-धातुका ढलाई गर्ने यन्त्रहरू (काष्टिङ्ग मशिन्स)

८४.५५		धातु बेलन गर्ने (मेटलरोलिङ्ग) कारखानाहरू (मिल्स) र तिनका लागि चाहिने वेलनहरू (रोल्स)।
	८४५५.१०.००	-नल कारखाना (ट्यूब मिल्स) हरू
		-अन्य वेलन गर्ने कारखानाहरू (रोलिङ्ग मिल्स) :
	८४५५.२१.००	--ताप (हौट) वा ताप र शीतको संयोजन (कम्बिनेशन हौट एण्ड कोल्ड)
	८४५५.२२.००	--शित (कोल्ड)
	८४५५.३०.००	-बेलन कारखाना (रोलिङ्ग मिल) को बेलनहरू (रोल्स)
८४.५६		पदार्थको अपसारण (रिमुभल) द्वारा, लेजर वा अन्य प्रकाश वा फोटोन किरण (बिम) द्वारा, अल्ट्रासोनिक, एलेक्ट्रोडिस्चार्ज, विद्युत्-रसायन (एलेक्ट्रो-केमिकल), एलेक्ट्रोन किरण (बिम), आयोनिक-बिम वा प्लाज्मा आर्क प्रकृयाहरूद्वारा कुनै पनि पदार्थको काम गर्ने यन्त्रऔजारहरू (मशीन टुल्स); वाटर-जेट कटिङ मेशिन ।
	८४५६.१०.००	-लेजर वा अन्य प्रकाश वा फोटोन किरण प्रकृयाहरूद्वारा संचालित
	८४५६.२०.००	-अल्ट्रासोनिक प्रकृयाद्वारा संचालित
	८४५६.३०.००	-इलेक्ट्रो -डिस्चार्ज प्रकृयाद्वारा संचालित
	८४५६.९०.००	-अन्य
८४.५७		धातुमा काम गर्ने मशिनिङ्ग सेण्टरहरू, यूनिट कन्स्ट्रक्सन मशिनहरू (सिङ्गल स्टेशन) र मल्टिस्टेशन ट्रान्सफर मशिनहरू।

	८४५७.१०.००	-मशिनिङ्ग सेण्टरहरू
	८४५७.२०.००	-यूनिट कन्स्ट्रक्सन यन्त्रहरू (सिंगल स्टेशन)
	८४५७.३०.००	-मल्टीस्टेसन ट्रान्सफर यन्त्रहरू
८४.५८		धातु (मेटल) मा भएका फोहर मैला र दागहरू हटाउन (रिमुभिङ्ग मेटल) निमित्तका लेथहरू (टर्निङ्ग सेण्टर्स समेत)।
		-समतल(होराइजेण्टल) लेथहरूः
	८४५८.११.००	--सांख्यिक रुपले नियन्त्रित (न्यूमेरिकली कण्ट्रोल्ड)
	८४५८.१९.००	--अन्य
		-अन्य लेथहरूः
	८४५८.९१.००	--सांख्यिक रुपले नियन्त्रित (न्यूमेरिकली कण्ट्रोल्ड)
	८४५८.९९.००	--अन्य
८४.५९		शीर्षक ८४.५८ को लेथहरू (खराद) (टर्निङ्ग सेण्टर लगायत) बाहेक, धातुको दागहरू सफा गरी उजिल्याएर छेड्ने (ड्रिलिङ्ग), प्वाल पार्ने बोरिङ्ग), चम्काउने (मिलिङ्गि) पेंच वा घाट बनाउने (थ्रेडिङ्ग वा ट्यापिङ्ग) कार्य निमित्तका यान्त्रिक औजारहरू **(मशिन-टुल्स) (वे-टाइप** यूनिट हेड मशिन समेत)।
	८४५९.१०.००	-वे -टाइप यूनिट हेडयन्त्र (मशीन)
		-अन्य छेदक यन्त्रहरू (ड्रिलिङ्ग मशिन्स)ः
	८४५९.२१.००	--सांख्यिक रुपले नियन्त्रित (न्यूमेरिकली कण्ट्रोल्ड)
	८४५९.२९.००	--अन्य

		-अन्य छेड्ने चम्काउने (बोरिङ्ग-मिलिङ्ग) यन्त्रहरू :
	८४५९.३१.००	--सांख्यिक रुपले नियन्त्रित (न्यूमेरिकली कण्ट्रोल्ड)
	८४५९.३९.००	--अन्य
	८४५९.४०.००	-अन्य प्वाल पार्ने (बोरिङ्ग) यन्त्रहरू (मशिन)
		-नि-टाइप, मिलिङ्ग मशिनहरू :
	८४५९.५१.००	--सांख्यिक रुपले नियन्त्रित (न्यूमेरिकली कण्ट्रोल्ड)
	८४५९.५९.००	--अन्य
		-अन्य मिलिङ्ग मशिनहरूः
	८४५९.६१.००	--सांख्यिक रुपले नियन्त्रित (न्यूमेरिकली कण्ट्रोल्ड)
	८४५९.६९.००	--अन्य
	८४५९.७०.००	-भाले पोथी पेंच काट्ने वा घाट बनाउने अन्य यन्त्रहरू (थ्रेडिङ्ग वा ट्यापिङ्ग मशिन्स)
८४.६५		काठ (उड), कर्क, हाड (बोन), कडा रबर, कडा प्लास्टिक वा यस्तै कडा पदार्थको काम गर्न निमित्तका यान्त्रिक औजारहरू (मशिन-टुल्स) (किला ठोक्ने (नेलिङ्ग), मसिनो तारको सिलाइ (स्टेपलिङ्ग), सरेसले टांस्ने (ग्लूइङ्ग) वा अन्य किसिमबाट संयोजन गर्ने (अदरवाइज एसेम्बलिङ्ग) कामका यन्त्रहरू समेत)।
		-अन्य :
	८४६५.९२.००	--रण्डा गर्ने वा समतल गर्ने (प्लेनिङ्ग), मिलिङ्ग वा मोल्डिङ्ग (कटिङ्ग गरेर) मशीनहरू
८४.७०	८४७०.९०.००	-क्यास मेशिन

८४.७४		ठोस (चूर्ण (पाउडर) वा लेदो (पेष्ट) समेत) रुपमा (भएका) माटो (अर्थ), पत्थर (स्टोन, धाउहरू ओर्स) वा अन्य धात्विक तत्वहरू (मिनरल सब्स्टान्सेज) लाई छुट्याउने (सौर्टिङ्ग), छान्ने (स्क्रिनिङ्ग), अलग गर्ने (सेपरेटिङ्ग), धुने (वाशिङ्ग), पेल्ने (क्राशिङ्ग), पिंध्ने (ग्राइण्डिङ्ग), मिसाउने (मिक्सिङ्ग) वा मुछ्ने (निडिङ्ग) निमित्तका यन्त्रावली; चूर्ण वा लेदो (पाउडर वा पेस्ट) रुपमा (भएको) ठोस खनिज इन्धनहरू (सोलिङ्ग मिनरल फ्यूएल्स), चिनियां माटाको लेदो (सेरामिक पेष्ट), कडा नभैसकेको सिमेण्ट (अनहार्डेण्ड सिमेण्ट), प्लाष्टर पदार्थहरू (प्लाष्टरिङ्ग म्याटेरियल्स), वा अन्य खनिज उत्पादनहरूलाई एकत्रित गर्न (एग्लोमरेटिङ्ग), आकार दिन (शेपिङ्ग) वा ढलान गर्न (मौल्डिङ्ग) निमित्तका यन्त्रावलीहरू; बालुवा (स्याण्ड) को ढलान गर्ने सांचोहरू (फाउण्ड्री मोल्ड्स) बनाउने यन्त्रहरू।
	८४७४.१०.००	-सोर्टिङ्ग, स्क्रिनिङ्ग, सेपरेटिङ्ग वा वाशिङ्ग मशिनहरू
	८४७४.२०.००	-क्राशिङ्ग वा ग्राइण्डिङ्ग मशिनहरू
		-मिक्सिङ्ग वा निडिङ्ग मशिनहरूः
	८४७४.३१.००	--कंक्रीट वा मोटार मिक्सरहरू
	८४७४.३२.००	--विटुमिनसाथ खनिज तत्वहरू मिश्रण गर्ने यन्त्रहरू
	८४७४.३९.००	--अन्य
	८४७४.८०.००	-अन्य यन्त्रावली (मशिनरी)

८४.७५		वैद्युतिक (इलेक्ट्रिक) वा इलेक्ट्रोनिक दीपिका (ल्याम्प), नलिका (ट्यूब) वा भाल्भ वा दीप्तिकंद (फ्ल्यास बल्बः चिम) हरूलाई कांचको खोल (ग्लास इनभेलप)भित्र जडान (एसेम्ब्लिङ्ग) निमित्तका यन्त्रहरू; कांच वा कांचका सामान निर्माण (म्यानुफ्याक्चर) वा तापकार्य (हौट वर्किङ्ग) निमित्तका यन्त्रहरू।
	८४७५.१०.००	-इलेक्ट्रिक वा इलेक्ट्रोनिक ल्याम्पहरू, ट्यूबहरू वा भाल्भहरू वा फ्ल्याशबल्बहरूलाई कांचको खोल (ग्लास इनभेलप्स) हरूभित्र जडान (एसेम्बलिङ्ग) निमित्तका यन्त्रहरू
		-कांच वा कांचका सामान (ग्लास वा ग्लासवेयर) निर्माण (म्यानुफ्याक्चर) वा ताप कार्य (हौट वर्किङ्ग) निमित्तका यन्त्रहरू
	८४७५.२१.००	--चक्षुस -तन्तु वा कांचका तन्तु (ओप्टिकल फाइवर्स) र त्यसको पूर्वरुप (प्रिफौर्म) बनाउन निमित्तका यन्त्रहरू
	८४७५.२९.००	--अन्य
	८४७५.९०.००	-अन्य
८४.७७		यस भागका अन्यत्र उल्लेख नभएका वा समावेश नभएका, रबर वा प्लाष्टिकको काम गर्न (वर्किङ्ग) निमित्तका वा यी पदार्थहरूका उत्पादनहरू (प्रोडक्ट्स) को निर्माण (म्यानुफ्याक्चर) निमित्तका यन्त्रावली (मशिनरी)।
	८४७७.१०.००	-इन्जेक्सन-मौल्डिङ्ग मशिनहरू
	८४७७.२०.००	-एक्सटुडर्स

	८४७७.३०.००	-ब्लो -मोल्डिङ्ग मशिनहरू
	८४७७.४०.००	-भ्याकुअम मोल्डिङ्ग मशिनहरू र अन्य थर्मोफोर्मिङ्ग मशिनहरू
		-ढलान गर्न (मौल्डिङ्ग) निमित्तका वा अन्य ढंगबाट बनाउने (अदरवाइज फौर्मिङ्ग) अन्य यन्त्रावलीः
	८४७७.५१.००	--हावादारी (न्यूम्याटिक) टायरहरू ढलान गर्न (मोल्डिङ्ग) वा पुनः तला (पैतला) हाल्न (रिट्रिडिङ्ग) वाभित्री ट्यूबहरू ढलान गर्न वा अन्य ढंगबाट बनाउन (अदरवाइज फोर्मिङ्ग) को लागि
	८४७७.५९.००	--अन्य
	८४७७.८०.००	-अन्य यन्त्रावली (मशिनरी)
८४.७८		सूर्ती वा तमाखु तयार गर्न वा बनाउन (प्रिपयरिङ्ग वा मेकिङ्गअप) निमित्तको यन्त्रावली (मशिनरी), यस भागमा अन्यत्र उल्लेख नभएका वा समावेश नभएका।
	८४७८.१०.००	-यन्त्रावली (मशिनरी)
८४.७९		यस भागको अन्यत्र उल्लेख नभएका वा समावेश नभएका, ब्यक्तिगत कार्य (इनडिभिजुअल फङ्कसन्स) भएका यन्त्रहरू र यान्त्रिक साधित्रहरू (मेकानिकल अप्लायन्सेस)।
	८४७९.१०.००	-सार्वजनिक निर्माण (पब्लिक वर्क्स), भवन निर्माण (बिल्डिङ्ग) वा यस्तै कार्य निमित्तका यन्त्रावली

	८४७९.२०.००	-प्राणीको वा अवाष्पशील (फिक्स्ड) वानस्पतिक बोसो वा तेल तयार गर्ने (प्रिपेरेशन) वा निष्कर्षण (एक्सट्राक्सन) निमित्तका यन्त्रावली
	८४७९.३०.००	-काठ (उड) वा अन्य काष्ठीय (लिग्नियस) पदार्थहरूका पार्टिकल बोर्ड वा फाइबर बिल्डिङ्ग बोर्ड निर्माण (म्यानुफ्याक्चर) निमित्तका प्रेस (दावक यन्त्र)हरू र काठ वा कर्कको उपचार निमित्तका यन्त्रावली
	८४७९.४०.००	-डोरी रस्सा बनाउने (रोप वा केवल-मेकिङ्ग) यन्त्रहरू तार बनाउने यन्त्र
		-अन्य यन्त्रहरू र यान्त्रिक उपकरणहरू :
	८४७९.८१.००	--धातुको उपचार (ट्रिटिङ्ग) को लागि, तारको कुण्डली बेर्ने वैद्युतिक यन्त्र (इलेक्ट्रिक वायर क्वाइल-वाइण्डर्स) समेत
	८४७९.८२.००	--मिक्सिङ्ग, निडिङ्ग, क्रशिङ्ग, ग्राइण्डिङ्ग, स्क्रीनिङ्ग, सिफ्टिङ्ग, होमोजेनाइजिङ्ग, इमल्सिफाइङ्ग वा स्टरिङ्ग मशिनहरू
		--अन्य :
	८४७९.८९.१०	---सावुन उद्योगको मेशिनरी
८४.८०		धातु ढलाइशाला (फाउण्ड्री) को लागि ढलाइका बक्साहरू (मोल्डिङ्ग बौक्सेस); मोल्ड बेसहरू; ढलाइ नमूनाहरू (मौल्डिङ्ग प्याटर्स); धातु, मेटल कारबाइड्, कांच, खनिज पदार्थहरू, रबर वा प्लाष्टिक ढाल्ने सांचोहरू (मोल्ड्स) (धातुको सिलिका (इनगौट) ढाल्ने सांचो बाहेक) ।

	८४८०.१०.००	-मेटल फाउण्ड्रीको लागि मोल्डिङ्ग बक्सहरू
	८४८०.२०.००	-मोल्डबेसहरू
	८४८०.३०.००	-मोल्डिङ्ग प्याटर्न्स
		-धातु वा धातुको कार्बाइडका निमित्तका सांचो (मोल्ड) हरूः
	८४८०.४१.००	--अन्तःक्षेप (इन्जेक्सन) वा संपीडन (कम्प्रेशन) किसिम (टाइप) को
	८४८०.४९.००	--अन्य
	८४८०.५०.००	-कांच निमित्तको ढाल्ने सांचो (मोल्ड्स)
	८४८०.६०.००	-खनीज पदार्थहरू निमित्तको ढलाइको सांचो (मोल्ड्स)
		-रबर वा प्लाष्टिक निमित्तको ढलाइको सांचो (मोल्ड्स):
	८४८०.७१.००	--इन्जेक्सन वा कम्प्रेसन टाइप्स
	८४८०.७९.००	--अन्य
८७.०२		ड्राइभर समेत १० वा सो भन्दा बढी यात्रुहरू बोक्ने मोटर गाडीहरू।
		-कम्प्रेसन-इग्निसन इन्टरनल कम्बसन पिष्टोन इन्जिन (डिजेल वा अर्द्ध डिजेल) भएको :
	८७०२.१०.९०	--एम्बुलेन्स र शववाहन
		-अन्य :
८७.०३		मूलतः मानिसको यातायातको लागि बनेका मोटर कारहरू र अन्य मोटर गाडीहरू (शीर्षक ८७.०२ बाहेकका), स्टेसन वागेन र रेसीङ कार समेत।

		-स्पार्क-इग्निसन इन्टरनल कम्बसन रेसीप्रोकेटिङ पिष्टोन इन्जिन भएका अन्य गाडीहरूः
		--सिलिण्डर क्षमता १,००० सी.सी. ननाघेकोः
	८७०३.२१.१०	---[२३७]
	८७०३.२१.९०	---एम्वुलेन्स र शववाहन
	८७०३.२२.००	--सिलिण्डर क्षमता १,००० सी.सी. नाघेको तर १,५०० सी.सी. ननाघेको एम्वुलेन्स र शववाहन
	८७०३.२३.००	--सिलिण्डर क्षमता १,५०० सी.सी. नाघेको तर ३,००० सी.सी. ननाघेको एम्वुलेन्स र शववाहन
	८७०३.२४.००	--सिलिण्डर क्षमता ३,००० सी.सी. नाघेको एम्वुलेन्स र शववाहन
		-कम्प्रेसन-इग्निसन इन्टरनल कम्बसन पिष्टोन इन्जिन (डिजेल वा अर्ध डिजेल) भएका अन्य गाडीहरू :
	८७०३.३१.००	--सिलिण्डर क्षमता १,५०० सी.सी. ननाघेको एम्वुलेन्स र शववाहन
	८७०३.३२.००	--सिलिण्डर क्षमता १,५०० सी.सी. नाघेको तर २,५०० सी.सी. ननाघेको एम्वुलेन्स र शववाहन
	८७०३.३३.००	--सिलिण्डर क्षमता २,५०० सी.सी. नाघेको एम्वुलेन्स र शववाहन
	८७०३.९०.११	--[२३८]विद्युत वा ब्याट्रीबाट संचालित टेम्पो तथा रिक्सा

२३७ आर्थिक ऐन, २०७२ ले झिकेको ।

२३८ आर्थिक ऐन, २०७२ ले थप गरेको ।

८७.०५		मूलतः ब्यक्ति वा वस्तुहरूको यातायातका लागि बनाइएका बाहेकका खास उद्देश्यका मोटर गाडीहरू (जस्तै अवरोध गर्ने लहरी (ब्रेक डाउन लरी), क्रेन लहरीहरू, दमकलहरू (फायर फाइटिङ्ग भेइकल), कंक्रिट मिश्रण लहरी, सडक बढार्ने कामका लहरीहरू, स्प्रेइङ लहरीहरू, घुम्ती, वर्क सप, घुम्ती रेडियोलोजिकल इकाईहरू।
	८७०५.३०.००	-दमकलहरू (फायर फाइटिङ भेइकल)
८७.०६		शीर्षक ८७.०१ देखि ८७.०५ सम्मको मोटर गाडीका लागि इन्जिनसंग जोडिएका चेसिस।
	८७०६.००.१५	- ब्याट्रीबाट चल्ने टेम्पोको चेसिस
८८.०२		अन्य वायुयान (एयरक्राफ्ट) (उदाहरणको लागि, हेलिकोप्टरहरू, हवाइजहाज (एरोप्लेन) हरू);अन्तरिक्षयान (स्पेसक्राफ्ट) (उपग्रह (स्याटेलाइट) समेत र ग्रहानुपथ (सवोर्विटल) र अन्तरिक्षयान (स्पेसक्र्याफ्ट) प्रक्षेपण वाहनहरू (लाउञ्च भेहिकल्स)।
		-हेलिकोप्टरहरू :
	८८०२.११.००	--सामान नहाल्दाको (हेलिकोप्टरको मात्र) तौल २,००० के.जी. ननाघेको
	८८०२.१२.००	--सामान नहाल्दाको (हेलिकोप्टरको मात्र) तौल २,००० के.जी. नाघेको
	८८०२.२०.००	-सामान नहाल्दाको हवाइजहाज वा अन्य हवाइजहाजको तौल २,००० के.जी. ननाघेका

	८८०२.३०.००	-सामान नहाल्दाको हवाइजहाज वा अन्य हवाइजहाजको तौल मात्र २,००० के.जी. नाघेको तर १५,००० के.जी. ननाघेको
	८८०२.४०.००	-सामान नहाल्दाको हवाइजहाज वा अन्य हवाइजहाजको मात्र तौल १५,००० के.जी. नाघेको
८८.०५		हवाइजहाज उडाउने गियर, डेक-एरेष्टर वा यस्तै गियर, उडान अभ्यास सम्बन्धी सामान (ग्राउण्ड फ्लाइङ्ग ट्रेनर), माथि उल्लिखित सामानहरूका पार्टपूर्जाहरू।
	८८०५.१०.००	-हवाइजहाज उडाउने गियर र तिनका पार्टपूर्जाहरू; डेक एरेष्टर वा त्यस्तै गियर र तिनका पार्टपूर्जाहरू

(आ) <u>अन्य वस्तु तथा सेवाहरू</u>

१. शित भण्डारले उपलब्ध गराउने कृषि पैदावार भण्डारण सेवा

२. हुलाक सेवा (नेपाल सरकारबाट सञ्चालित मात्र)

(क) चिठीपत्र, पैसा तथा पुलिन्दा परिवहन वा हस्तान्तरण सम्बन्धी सेवा।

(ख) चिठीपत्र, पैसा तथा पुलिन्दा परिवहन हस्तान्तरण सम्बन्धी सेवाको लागि आवश्यक पर्ने अन्य सेवाहरू।

(ग) नेपाल सरकारद्वारा प्रदान गर्ने सेवाहरू।

३. वित्तीय सेवा, जीवन बीमा सेवा, [२३९]कृषि बाली बीमा, पशु बीमा, पुनर्बीमा सेवा र समाशोधन गृह (क्लियरिङ्ग हाउस) सेवा ।

४. वातावरण, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयको सिफारिशमा सफा टेम्पोमा प्रयोग हुने डिप साइकल लिड एसिड व्याट्रीहरू (उपशीर्षक ८५०७.२०.००)।

२३९ आर्थिक ऐन, २०७२ ले थप गरेको ।

५.	वैकल्पिक उर्जा प्रर्वद्धन केन्द्रको सिफारिसमा बायो ग्याँस, सौर्य शक्ति र वायु शक्तिबाट उर्जा उत्पादन गर्ने संयन्त्र तथा उपकरणहरू, ट्यूवलर ब्याट्री (उपशीर्षक ८५०७.२०), एवं उपशीर्षक ९४०५.४० मा पर्ने सोलार लिड डिसि बत्तीहरू, उपशीर्षक २९०५.३२, ७४१०.२१, ७६०७.१९, ८४०३.१०, ८४०३.९०, ८४१२.८०, ८४१३.८१, ८४१९.१९, ८४१९.३१ र ८५१६.६० अन्तर्गत पर्ने सौर्य ताप ऊर्जा सम्बन्धी उपकरण र पार्टपुर्जाहरू र सोलार चार्ज कन्ट्रोलर (उपशीर्षक ८५०४.४०)।
६.	उद्योग विभागको सिफारिशमा जुट उद्योगले आफ्नो उद्योगको संचालनको लागि पैठारी गर्ने स्पेयर पार्ट्स।
७.	ऊनी गलैंचा तथा गलैंचाको ऊनी धागो कताई, रङ्गाई, धुलाई र बुनाई।
८.	स्वेदशमै हातले बुनिने स्वीटरमा प्रयोग हुने ऊनी धागो (कृत्रिम र एक्रेलिक बाहेक)।
९.	नेपाल सरकार अर्थ मन्त्रालयबाट स्वीकृति प्राप्त भएको कुनै दैवी प्रकोप वा परोपकारको लागि अनुदानमा प्राप्त हुने वस्तुहरू।
१०.	झिटी, गुण्टा, भारी आदेशको सुविधा अन्तर्गत पैठारी गरिएको भन्सार महसुल नलाग्ने व्यक्तिगत प्रयोजनका वस्तुहरू।
११.	सलाई (काठको काटी मात्र), धुप र टायर-ट्युब उद्योगहरूले आफ्नो उत्पादनको उक्त सामान बिक्री गर्दा उठाएको करबाट खरीदमा तिरेको कर घटाउँदा बाँकी बुझाउनु पर्ने देखिएको कर बराबरको रकम विभागले तोकेको प्रक्रिया बमोजिम ती उद्योगलाई फिर्ता दिइनेछ।
१२.	मैदा उद्योगले आफ्नो उत्पादन (मैदा) बिक्री गर्दा उठाएको करबाट खरीदमा तिरेको कर घटाउँदा बाँकी बुझाउनु पर्ने देखिएको कर बराबरको रकम विभागले तोकेको प्रक्रिया बमोजिम पच्चीस प्रतिशत मात्र फिर्ता दिइनेछ।

१३. तोरीको तेल उत्पादन गर्ने स्वदेशी उद्योगले आफ्नो उत्पादनको तोरीको तेल र स्वदेशमा उत्पादित वनस्पती घ्यू र अन्य प्रशोधित खानेतेल उद्योगले मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता भएका करदाताहरूलाई आफ्नो उत्पादन बिक्री गर्दा उठाएको मूल्य अभिवृद्धि करमा ५० (पचास) प्रतिशत मूल्य अभिवृद्धि कर आन्तरिक राजस्व विभागले तोकेको प्रक्रिया बमोजिम फिर्ता दिइनेछ। तर ठूलो परिमाण (Bulk) मा प्रशोधित तेल आयात गरी उपभोक्ता प्याकेजमा प्याकिङ्ग (Refilling) गरी बिक्री वितरण गर्ने प्याकेजिङ्ग उद्योगहरूले यस्तो सुविधा पाउने छैनन्।
१४. दुग्ध पदार्थको कारोवार गर्ने स्वदेशी डेरी उद्योगले आफ्नो कर योग्य उत्पादन बिक्री गर्दा उठाएको मूल्य अभिवृद्धि करमा ५० (पचास) प्रतिशत मूल्य अभिवृद्धि कर आन्तरिक राजस्व विभागले तोकेको प्रक्रिया बमोजिम फिर्ता दिइनेछ।
१५. स्वदेशमा चिया उत्पादन तथा प्रशोधन गर्ने उद्योगहरूले मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता भएका करदाताहरूलाई आफ्नो उत्पादन बिक्री गर्दा उठाएको मूल्य अभिवृद्धि करमा ५० (पचास) प्रतिशत मूल्य अभिवृद्धि कर आन्तरिक राजस्व विभागले तोकेको प्रक्रिया बमोजिम फिर्ता दिइनेछ।
१६. तामा पित्तलको पत्रुबाट सिट, सर्कल र भाँडावर्तन उत्पादन गर्ने स्वदेशी उद्योगले मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता भएका करदाताहरूलाई आफ्नो उत्पादन बिक्री गर्दा उठाएको मूल्य अभिवृद्धि करमा २५ (पच्चीस) प्रतिशत मूल्य अभिवृद्धि कर आन्तरिक राजस्व विभागले तोकेको प्रक्रिया बमोजिम फिर्ता दिइनेछ।

१७. स्वदेशी कपडा उद्योगले मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता भएका करदातालाई आफ्नो उत्पादन बिक्री गर्दा उठाएको मूल्य अभिवृद्धि करमा ७० (सत्तरी) प्रतिशत मूल्य अभिवृद्धि कर आन्तरिक राजस्व विभागले तोकेको प्रक्रिया बमोजिम फिर्ता दिइनेछ। तर शत प्रतिशत सुती कपडा उत्पादन गर्ने स्वदेशी कपडा उद्योगलाई उद्योगले आफ्नो उत्पादन बिक्री गर्दा उठाएको मूल्य अभिवृद्धि करबाट खरीदमा तिरेको मूल्य अभिवृद्धि कर घटाउँदा बाँकी बुझाउनु पर्ने देखिएको मूल्य अभिवृद्धि कर बराबरको रकम विभागले तोकेको प्रक्रिया बमोजिम फिर्ता दिइनेछ।
१८. सेलुलर मोवाइल फोनसेट उत्पादन गर्ने स्वदेशी उद्योग तथा पैठारीकर्ताले सेलुलर मोवाइल फोनसेटको कच्चापदार्थ वा तयारी सामानमा तिरेको कर त्यस्ता सामान मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता भएका करदाताहरूलाई बिक्री गरेको प्रमाण पेश गरेमा विभागले तोकेको प्रक्रिया बमोजिम [२४०]पचास प्रतिशत फिर्ता दिइनेछ।
१९. चिनी उत्पादन गर्ने स्वदेशी उद्योगले आफ्नो उत्पादन मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता भएका करदाताहरूलाई बिक्री गर्दा उठाएको मूल्य अभिवृद्धि करमा [२४१]नब्बे प्रतिशत मूल्य अभिवृद्धि कर आन्तरिक राजस्व विभागले तोकेको प्रक्रिया बमोजिम फिर्ता दिइनेछ।
२०. जलविद्युत आयोजनाको लागि आवश्यक पर्ने निर्माण उपकरणहरू, मेशिनरी औजारहरू र सोसंग सम्बन्धित पार्टपुर्जाहरू तथा त्यस्ता उपकरणहरू निर्माण गर्न आवश्यक पर्ने कच्चा पदार्थ (स्टील सिट) पैठारी गर्दा वैकल्पिक उर्जा प्रबर्द्धन केन्द्रको स्वीकृतिमा सञ्चालन हुनेको हकमा सो केन्द्रको र अन्य आयोजनाको हकमा विद्युत विकास विभागको सिफारिसमा मूल्य अभिवृद्धि कर छुट दिइनेछ।

२४० आर्थिक ऐन, २०७२ ले संशोधन गरी साठीलाई पचास बनाएको ।

२४१ आर्थिक ऐन, २०७२ ले संशोधन गरी सत्तरीलाई नब्बे बनाएको ।

२१. विदेशी नियोग तथा दातृ संस्थाले कूटनैतिक सुविधा वा महसुल सुविधामा पैठारी गरेका सवारी साधन कुनै आयोजनाको स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम अनुरुप आयोजनालाई नै हस्तान्तरण गरी सरकारी नम्बर प्लेटमा परिवर्तन गर्दा वा कुनै आयोजनाको नाममा पूर्ण वा आंशिक महसुल सुविधामा (लगत वा बैङ्क ग्यारेण्टीमा पैठारी भएको बाहेक) पैठारी भएका सवारी साधन आयोजना समाप्तिपछि अर्थ मन्त्रालयको स्वीकृति लिई सरकारी नम्बर प्लेटमा परिवर्तन गरी सरकारी निकायमा हस्तान्तरण गर्दा मूल्य अभिवृद्धि कर लाग्ने छैन।
२२. कूटनैतिक नियोग, परियोजना र अन्य निकायहरूले (सरकारी एवं गैरसरकारी संघ संस्था) महसुल सुविधामा पैठारी गरेका शुरु उत्पादन वर्षले १५ वर्ष नाघेका पुराना सवारी साधन अर्थ मन्त्रालयको स्वीकृति लिई पुनः प्रयोग हुन नसक्ने गरी स्क्रयाप गरी रजिष्ट्रेशन रद्द गर्न चाहेमा त्यस्तो सवारी साधनमा मूल्य अभिवृद्धि कर लाग्ने छैन।
२३. निजी प्रयोगको लागि नेपाली नागरिकले मूल्य अभिवृद्धि कर छुटमा आयात गरिएका सवारीसाधनका धनीको मृत्यू भई सवारीसाधनलाई निजको पति वा पत्नीको नाममा नामसारी गर्दा विभागको स्वीकृतिको आधारमा त्यस्ता सवारी साधनहरूमा लाग्ने मूल्य अभिवृद्धि कर छुट हुनेछ।

२४. बण्डेड वेयर हाउस वा नगद धरौटी (पासबुक) को सुविधा नलिएका उद्योगहरूले आफूले निकासी गर्ने मालवस्तु उत्पादनको लागि आवश्यक पर्ने कच्चा पदार्थ, सहायक कच्चा पदार्थ एवं नेपालमा उत्पादन नहुने प्याकिङ मेटेरियल पैठारी गरी सोबाट उत्पादित तयारी मालवस्तु तोकिएको अवधिभित्र तोकिएको प्रक्रिया अनुसार निकासी गरेमा त्यस्ता कच्चा पदार्थ, सहायक कच्चा पदार्थ एवं प्याकिङ मेटिरियल पैठारी गर्दा भन्सार बिन्दुमा लागेको कर नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी सोही सूचनामा तोकिएबमोजिमका मालवस्तुमा तोकिएबमोजिमको मितिदेखि तोकिएबमोजिमको समदरमा भन्सारबिन्दुबाटै मूल्य अभिवृद्धि कर फिर्ता दिइनेछ ।

२५. नेपाली सेना, सशस्त्र प्रहरी बल र नेपाल प्रहरीको प्रधान कार्यालयको नाममा पैठारी हुने निम्न लिखित सामानहरूमा सम्बन्धित मन्त्रालयको सिफारिसमा छुट प्रदान गरिनेछ :–

(क) सैनिक, सशस्त्र प्रहरी र नेपाल प्रहरीको प्रयोगका खरखजाना, हातहतियार, गोलिगट्ठा, बारुद र तिनका स्पेयरपार्टस, विशेष प्रकारको तेल र टल्लीहरू, एक्सेसरिज, बिस्फोटक पदार्थ, सैनिक सामग्री उत्पादन गर्न आवश्यक पर्ने कच्चा पदार्थ तथा सुरक्षाको निमित्त प्रयोग गर्ने मेशिनरी औजार र पार्टपुर्जाहरू ।

(ख) शान्तिसुरक्षा कायम गर्न आवश्यक पर्ने मेशिनरी औजारहरू, भीड नियन्त्रणका सामानहरू, अपराध अनुसन्धानको लागि आवश्यक उपकरण तथा अन्य सामानहरू तथा सञ्चार मन्त्रालयको सिफारिसमा सैनिक जवान, सशस्त्र प्रहरी र नेपाल प्रहरीले प्रयोग गर्ने सञ्चार सम्बन्धी सामानहरू ।

(ग) सैनिक जवान, सशस्त्र प्रहरी, नेपाल प्रहरी तथा घोडा खच्चरहरूको स्वास्थ्य उपचारको लागि आवश्यक पर्ने औजार, उपकरण, औषधी र तत्सम्बन्धी सामानहरू ।

(घ) सैनिक जवान, सशस्त्र प्रहरी, नेपाल प्रहरीको अभ्यास तथा तालिममा प्रयोग हुने सामानहरू ।

(ङ) नेपाली सेनाले प्रयोग गर्ने इञ्जिनियरिङ्ग सर्भे र निर्माण कार्यमा प्रयोग हुने हेभि अर्थमुभिंग प्लान्ट, औजार र सो सम्बन्धी पार्टस, अप्टिकल इक्वीपमेन्ट तथा रक्षा मन्त्रालयद्वारा तोकिएबमोजिमको डिफेन्स स्टोरका सामानहरू ।

(च) नेपाली सेनाले प्रयोग गर्ने क्याम्पिङ्ग इक्वीपमेण्ट तथा स्पेशल फोर्स र प्याराट्रुपरलाई आवश्यक पर्ने विभिन्न सामानहरू ।

(छ) नेपाली सेनाको नाममा पैठारी हुने हवाईजहाज, हेलिकप्टर र तीनका पार्टपुर्जा, प्यारासुट (ब्याग समेत) टुल्स, लुब्रिकेन्ट्स तथा ग्राउण्ड इक्वीपमेन्टहरू ।

(ज) अस्पताल सञ्चालनको लागि आवश्यक पर्ने उपकरण तथा औजारहरू ।

(झ) बैज्ञानिक प्रयोगशालालाई आवश्यकपर्ने सामानहरू ।

(ञ) दैवी प्रकोप उद्धार कार्यमा प्रयोग हुने सामानहरू ।

समूह १२ : भवन र जग्गा

- घर तथा जग्गाको खरीद बिक्री तथा बहाल (होटल, गेष्टहाउस र एपार्टमेण्टले उपलब्ध गराउने होटल, गेष्ट हाउस सरहको व्यवसायिक रुपमा सञ्चालित निकायले उपलब्ध गराउने सेवा बाहेक) ।

समूह १३ : बाजी, क्यासिनो र चिठ्ठा

- बाजी वा जुवा खेलाउनका निमित्त प्रदान गरिने सुविधा सम्बन्धी क्रियाकलाप, चिठ्ठा ।

द्रष्टन्यः

(१) माथि उल्लेख भए बमोजिम शीर्षक र उपशीर्षकहरूमा किटानसाथ उल्लेख भएको वस्तु तथा सेवामा मात्र मूल्य अभिवृद्धि कर छुट हुनेछ। कर छुट गरिएका वस्तु तथा सेवाको व्याख्या तथा वस्तुको हार्मोनाइज्ड कोड आवश्यकता अनुसार भन्सार विभागसँग परामर्श लिई विभागले थपघट तथा परिमार्जन गर्न सक्नेछ।

(२) माथि उपखण्ड (११) देखि (१९) सम्म गरिएको धुप, टायर ट्यूब उद्योग, मैदा उद्योग, स्वदेशमा उत्पादित बनस्पति घ्यू र तोरीको तेल उद्योग, **स्वदेशी डेरी उद्योग, चिया उद्योग, भाँडा उद्योग, कपडा उद्योग,** सेलुलर मोबाइल फोन सेट तथा चिनी उद्योगलाई आंशिक सुविधा दिई सो अनुसार कर फिर्ता दिने व्यवस्था रहेकोमा,-

(क) यस सम्बन्धी कार्यविधि आन्तरिक राजस्व विभागबाट बनाई लागू गरिनेछ।

(ख) उल्लेखित वस्तुहरूको उत्पादन प्रक्रिया, गुणस्तर, उपभोक्ता मूल्यमा परेको प्रभाव, त्यस्ता उद्योगहरूलाई कच्चा पदार्थ आपूर्ति गर्ने किसानहरूले प्राप्त गर्ने मूल्य स्थिति, बजार व्यवस्था लगायतका विषयमा अनुगमन समेतको कार्य वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, उद्योग मन्त्रालय र आन्तरिक राजस्व विभागका पदाधिकारीहरू रहेको संयन्त्रले गर्नेछ।

(ग) उल्लेखित संयन्त्रले तोकिएबमोजिम अर्थ मन्त्रालयमा प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्नेछ।

(३) कर लाग्ने वस्तुमा कुनै छुट वा कर फिर्ता दिन मनासिव देखेमा नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी छुट दिन सक्नेछ।

अनुसूची-२
(दफा ७ को उपदफा (२) सँग सम्बन्धित)

शून्य दरमा कर लाग्ने वस्तु तथा सेवा

१. नेपालबाहिर निर्यात हुने वस्तु : वस्तुको आपूर्ति देहाय बमोजिम भएको छ भन्ने कुरा प्रमाणित भएमा :-

(क) नेपालबाहिर निर्यात गरेको, वा

(ख) नेपालबाहिर गन्तव्य स्थान भएको अन्तर्राष्ट्रिय उडानमा स्टोरको रुपमा राखिएको, वा

(ग) नेपालबाहिर गन्तव्य स्थान भएको अन्तर्राष्ट्रिय उडानमा खुद्रा बिक्री वा आपूर्ति वा उपभोग गर्नका लागि राखिएको।

२. नेपालबाहिरको व्यक्तिलाई आपूर्ति हुने सेवा :

(क) नेपालभित्र बसोबास भएको व्यक्तिले नेपालमा कुनै व्यवसायिक कारोबार, व्यवसायिक प्रतिनिधित्व वा कानूनीरुपमा मान्य प्रतिनिधि नभएको नेपालबाहिरका व्यक्तिलाई आपूर्ति गरेको सेवा,

(ख) नेपालभित्र बसोबास भई दर्ता भएको व्यक्तिले नेपालबाहिर बसोबास भएको व्यक्तिलाई गरेको वस्तु वा सेवाको आपूर्ति।

३. नेपाल सरकार, परराष्ट्र मन्त्रालयको सिफारिसमा कुटनीतिक सुविधा प्राप्त व्यक्ति वा नियोगले तथा महसुल सुविधा प्राप्त कुटनीतिक नियोगमा कार्यरत व्यक्तिले पैठारी गर्ने वस्तु तथा सेवा।

४. साविकको कुनै सन्धि वा सम्झौतामा पैठारी गर्दा बिक्रीकर छुट प्रदान गरिएको भए सम्बन्धित आयोजनाको सिफारिसमा ती सन्धि वा सम्झौता बहाल रहेसम्म दर्ता भएका करदातासँग स्थानीय खरीद गरेमा त्यस्तो आपूर्तिमा शून्य दरको सुविधा प्रदान गरिनेछ।

५. प्रचलित कानून बमोजिम स्थापना भएको विशेष आर्थिक क्षेत्रमा सञ्चालन भएको उद्योगलाई बिक्री गरिने कच्चा पदार्थ तथा उत्पादित सामान।

६. वैकल्पिक उर्जा प्रवर्द्धन केन्द्रको सिफारिसमा सौर्य शक्तिबाट उर्जा उत्पादन गर्ने सयन्त्र तथा उपकरणमा प्रयोग हुने व्याट्री स्वदेशी उद्योगबाट उत्पादन हुने भई सोही उद्योगबाट आपूर्ति गर्ने भएमा वैकल्पिक उर्जा प्रबर्द्धन केन्द्रको सिफारिस र विभागले तोकेको प्रक्रिया बमोजिम सो उद्योगलाई सो कारोबारमा शून्य दरको सुविधा प्रदान गरिनेछ।

७. जलविद्युत आयोजनाका लागि आवश्यक पर्ने मेशिनरी औजारहरू र तिनका पार्टपुर्जा, यन्त्र उपकरणहरू, पेनस्टक पाईप वा सो बनाउन प्रयोग हुने फलामे पाता स्थानीय उद्योगबाट उत्पादन हुने भई सोही उद्योगबाट आपूर्ति गर्ने भएमा वैकल्पिक उर्जा प्रबर्द्धन केन्द्रबाट स्वीकृत हुनेको हकमा सो केन्द्रको र वैकल्पिक उर्जा प्रवर्द्धन केन्द्रको स्वीकृतिमा सञ्चालन हुनेदेखि बाहेक अन्य आयोजनाको हकमा विद्युत विकास विभागको सिफारिस र विभागले तोकेको प्रक्रिया बमोजिम सो उद्योगलाई सो कारोबारमा शून्य दरको सुविधा प्रदान गरिनेछ।

८. घरेलु तथा साना उद्यमीहरूले स्वदेशमा उत्पादन गरेका मूर्तिकला, चित्रकला, वास्तुकला र त्यस्तै प्रकारका अन्य हस्तकलाहरूका सामान नेपालका स्वीकृत निर्यात गृह (एक्सपोर्ट ट्रेडिङ्ग हाउस) मार्फत विदेश निकासी गरेमा त्यस्ता सामान उत्पादन गर्दा प्रयोग भएका कच्चा पदार्थमा तिरेको मूल्य अभिवृद्धि कर आन्तरिक राजस्व विभागले तोकेको प्रक्रिया पूरा गरेपछि फिर्ता दिईनेछ।

९. अपाङ्गता भएका व्यक्तिले प्रयोग गर्ने स्कुटर पैठारी वा स्थानीय खरीद गर्दा तिरेको मूल्य अभिवृद्धि कर त्यस्तो स्कुटर यातायात व्यवस्था कार्यालयमा निजको नाममा दर्ता भएको अवस्थामा महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय वा सम्बन्धित जिल्लाको प्रमुख जिल्ला अधिकारीको सिफारिसमा **पैठारी गर्दा तिरेको मूल्य** अभिवृद्धि कर सम्वन्धित भन्सार कार्यालयबाट र स्थानीय खरीद गर्दा तिरेको मूल्य अभिवृद्धि कर आन्तरिक राजस्व विभागबाट फिर्ता गरिनेछ। **त्यसरी फिर्ता गरिएको मूल्य अभिवृद्धि कर अपाङ्गता भएका** व्यक्ति बाहेक अन्य व्यक्तिलाई बिक्री गरेमा असुलउपर गरिनेछ।

अनुसुची - १

(दफा ५ को उपदफा (३) सँग सम्बन्धित)

कर छुट हुने वस्तु तथा सेवाहरू

आर्थिक ऐन, २०७२

समूह : १ आधारभूत कृषि उत्पादनहरु		
०६.०१		निष्कृय, उम्रन लागेको वा फूलेको गानो, गांठो, गांठेजरा, धनकन्द (कौर्म), क्राउन (रुखको जरा र स्तंभ जोडिने बिन्दु स्थल), राइजोम (मूलजरो), चिकोरी विरुवा र शीर्षक १२.१२ को जराहरूबाहेक अन्य जराहरू ।
	०६०१.१०.००	-निष्कृय गांनो, गांठो, गांठे जरा, धनकन्द (कौर्म), क्राउन र मूलजरा
	०६०१.२०.००	-उम्रन लागेको वा फूलेको गांनो, गांठो, गांठे जरा, धनकन्द (कौर्म), क्राउन, मूलजरा, चिकोरी विरुवा र जराहरू
०६.०२		अन्य जीवित विरुवा (जरा सहित), कलमीहरू, च्याऊ र स्पाउन (च्याउ निस्किने सेतो त्यान्द्रो)
	०६०२.१०.००	-जरा नभएको कलमीहरू
	०६०२.२०.००	-खान हुने फल वा काष्ठफल (नट) का कलमी गरेका वा नगरेका रुख, बुटा र झाङ
	०६०२.३०.००	-रोडोडेन्ड्रन्स (गुराँस) र अजालिया, कलमी गरेको वा नगरेका

	०६०२.४०.००	-कलमी गरेको वा नगरेको गुलाफ
	०६०२.९०.००	-अन्य
०६.०३		सजावट प्रयोजनको लागि वा फूलको गुच्छा बनाउनको लागि उपयुक्त टिपेको फूलको कोपिला वा टिपेको फूल, ताजा, सुकेको, रंगाएको, धोएको, संसेचित (इम्प्रिग्नेटेड्) वा अन्य प्रकारले तयार गरेको।
		-ताजाः
	०६०३.११.००	--गुलाफहरू
	०६०३.१२.००	--कार्नेसनहरू
	०६०३.१३.००	--अर्किडहरू
	०६०३.१४.००	--क्रिसानथेममहरू
	०६०३.१५.००	--कुमुदिनी (लिली) हरू (लिलियम जातहरू)
	०६०३.१९.००	--अन्य
	०६०३.९०.००	-अन्य
०६.०४		गुच्छा वा गुलदस्ता बनाउने वा सजावटको लागि उपयुक्त हुने किसिमका ताजा, सुकेको, रंगाएको, धोएको, संसेचित वा अन्य किसिमले तयार गरेको रुखको पालुवा, हाँगाबिँगा र अन्य भागहरू (फूल र कोपिला बाहेक) बालवृक्ष, झाडी र अन्य बोट विरुवाहरू झ्याउ, सुनाखरी र घांसहरू।

	०६०४.२०.००	-ताजा
	०६०४.९०.००	-अन्य
०७.०१		ताजा वा चिसो पारेको आलु।
	०७०१.१०.००	-बिऊ
	०७०१.९०.००	-अन्य
०७.०२	०७०२.००.००	ताजा वा चिसो पारेको गोलभेडा
०७.०३		ताजा वा चिसो पारेको प्याज, शालौट, लसून, छ्यापी वा यस्तै जातिका अन्य वनस्पतिहरू।
	०७०३.१०.००	-प्याज र शालौट
	०७०३.९०.००	--छ्यापी र यस्तै लसुन प्याज जातिका सागपात
०७.०४		ताजा वा चिसो पारेको वन्दाकोबी (क्याबेज), काउली, गाँठकोबी (कोलराबी), केल (एक किसिमको कोबी) र खान हुने काउली जातिका अन्य सागपात।
	०७०४.१०.००	-काउली र ब्रोकाउली
	०७०४.२०.००	-ब्रुसेल्स स्प्राउट (एक किसिमको चश्मे बन्दाकोबी)
	०७०४.९०.००	-अन्य
०७.०५		ताजा र चिसो लेट्यूस (जिरीको साग) र चिकोरी।
		-लेट्यूस (जिरीको साग, सलाद):
	०७०५.११.००	--क्याबेज लेट्यूस (हेड लेट्यूस)

	०७०५.१९.००	--अन्य
		-चिकोरी (कास्नी) :
	०७०५.२१.००	--विटलफ चिकोरी
	०७०५.२९.००	--अन्य
०७.०६		ताजा वा चिसो पारेको गाजर, सलगम, सलादको लागि चुकन्दरको जरा, साल्सिफाई, सेलेरियाक (सलगम जस्तो जरा भएको साग), मूला र यस्तै खान हुने जराहरू।
	०७०६.१०.००	-गाजर र सलगम
	०७०६.९०.००	-अन्य
०७.०७	०७०७.००.००	ताजा वा चिसो पारेको कांक्राहरू।
०७.०८		ताजा वा चिसो पारेको कोसे तरकारीहरू (छोडाएको वा नछोडाएको) ।
	०७०८.१०.००	-केराउ
	०७०८.२०.००	-बोडी (सिमीसमेत)
	०७०८.९०.००	-अन्य कोसे तरकारी
०७.०९		ताजा वा चिसो पारेको अन्य तरकारीहरू।
	०७०९.२०.००	-कुरिलो
	०७०९.३०.००	-भान्टा
	०७०९.४०.००	-सेलरी, सेलेरियालबाहेक
		-च्याउ (मसरुम र ट्रफल्स) :

	०७०९.५१.००	--ऐगारिकस जातिको च्याउ (मसरुम) हरू
	०७०९.५९.००	--अन्य
	०७०९.६०.००	-खोर्सानी जातको फलफूलहरू
	०७०९.७०.००	-पालुँगो, न्यूजिल्याण्ड पालुँगो समेत
		-अन्य :
	०७०९.९१.००	--ग्लोव आर्टिचोकहरू
	०७०९.९२.००	--जैतुनहरू
	०७०९.९३.००	--फर्सी, कुभिन्डो र लौकाहरू (क्यूकरबिटा जातहरू)
	०७०९.९९.००	--अन्य
०७.१०		हिमीकृत सागपात (बफाएर वा उमालेर पकाएको वा नपकाएको)।
	०७१०.१०.००	-आलु
		-कोसे तरकारी, छोडाएको वा नछोडाएकोः
	०७१०.२१.००	--केराउहरू
	०७१०.२२.००	--बोडीहरू (सीमीसमेत)
	०७१०.२९.००	--अन्य
	०७१०.३०.००	-पालुँगो न्यूजिलैण्ड पालुँगो समेत
	०७१०.४०.००	-गुलियो वा स्वादिलो मकै
	०७१०.८०.००	-अन्य सागपात
	०७१०.९०.००	-मिश्रित सागपात

०७.११		नून पानीमा, गन्धक पानीमा बा यस्तै समान अस्थायी रुपमा सुरक्षित राख्ने तरल पदार्थमा राखी सुरक्षित गरिएको तर त्यस अवस्थामा तुरुन्त खान उपयुक्त नहुने खालको सागपात।
	०७११.२०.००	-जैतुन (ओलिभ्स)
	०७११.४०.००	-काक्रोहरू
		-च्याउ (मसरुम्स) र भुइँमुनि हुने च्याउ (ट्रफल्स):
	०७११.५१.००	--ऐगारिकस जातिको च्याउ (मसरुम्स) हरू
	०७११.५९.००	--अन्य
	०७११.९०.००	-अन्य तरकारी; मिश्रित तरकारी
०७.१२		सुख्खा तरकारी, सिंगै, काटेको, ताछेको, टुक्रयाएको, फुटाएको वा धुलो बनाएको तर त्यसभन्दा बढी तयार नगरेको।
	०७१२.२०.००	-प्याज
०७.१३		कोसा छोडाएको सुख्खा कोसे तरकारी, बोक्रा छोडाएको वा नछोडाएको वा दलेको वा नदलेको।
	०७१३.१०.००	-केराऊ
	०७१३.२०.००	-सानो केराउ
		-बोडी (सिमीसमेत) :
	०७१३.३१.००	--बोडी

	०७१३.३२.००	--सानो रातो बोडी
	०७१३.३३.००	--बोडी (किड्नी बीन्स), सेतो पि बीन्ससमेत
	०७१३.३४.००	--बाम्बरा बिन्स (एक प्रकारको बोडी) (भिग्ना सबटेरानिया वा भोआन्जिया सबटेरानिया)
	०७१३.३५.००	--तनेबोडी (काउपिज्) (भिग्ना अङगुइकूलाटा)
	०७१३.३९.००	--अन्य
	०७१३.४०.००	-मुसुरो दाल
	०७१३.५०.००	-बकूला र सिमि (ब्रोड विन्स र हर्स बीन्स)
	०७१३.६०.००	-पिजन पिज (क्याजानस् क्याजन्) (एक प्रकारको केराउ)
	०७१३.९०.००	-अन्य
०७.१४		माड (श्वेतसार वा स्टार्च) वा इन्यूलिनको मात्रा उच्च भएका, ताजा, चिस्याइएको, हिमीकृत वा सुकाइएको, टुक्रा पारिएको वा नपारिएको (स्लाइस्ड) वा पेलेट्सको रुपमा भएको वा नभएको मानिओक, आरारुट, सालिम मिश्री (सालेप), उत्तरी अमेरिकामा हुने एक किसिमको सूर्यमुखी फूल (जेरुसलेम आर्टिचोक), सखरखण्ड र यस्तै जरा (रुटस) र गाना (ट्यूबर्स) हरू; सावुदानाको गुदी (सागो पीथ)।

	०७१४.१०.००	-गुलियो जातको क्यासाभा कन्द (मनिओक)
	०७१४.२०.००	-सखरखण्ड
	०७१४.३०.००	-तरुलहरू (डिओस्कोरिया जातहरू)
	०७१४.४०.००	-पिंडालु (कोलोकासिया जातहरू)
	०७१४.५०.००	-यौसिया (जान्थोसोमा जातहरू)
	०७१४.९०.००	-अन्य
०८.०१		नरिवल, ब्राजिलनट, काजु, ताजा वा सुकेको, खबटा फुटाएको वा नफुटाएको, बोक्रा ताछेको वा नताछेको।
		-नरिवल :
	०८०१.१९.००	--ताजा
८.०३		प्लान्टन जातका (तरकारीको रुपमा प्रयोग गरिने) केराहरू लगायत ताजा वा सुकाइएका केराहरू।
	०८०३.१०.००	-प्लान्टन जातका (तरकारीको रुपमा प्रयोग गरिने) केराहरू
	०८०३.९०.००	-अन्य
०८.०४		खजूर (छोहोडा), अँजीर, भुँइकटहर, एभोकेडा (नास्पाती जस्तो फल), अम्बा, आंप, म्याङ्गोष्टीन, ताजा वा सुकेको।
	०८०४.३०.००	-भुइंकटहर
	०८०४.४०.००	-एभोकेडो

	०८०४.५०.००	-अम्बा, आंप म्याङ्गोस्टीन (कुसुम फल)
०८.०५		सिटरस (सुन्तला जातका) फल, ताजा वा सुकेको)।
	०८०५.१०.००	-सुन्तला
	०८०५.२०.००	-मन्दारिन (टान्जरिन र सतसुमा समेत); क्लेमेन्टिन, विल्कीङ्ग र यस्तै सिटरस जातिका हाइब्रिडहरू (बर्णसंकर)
	०८०५.४०.००	-ग्रेपफ्रुट (भोगटे), पोमेलोस समेत
	०८०५.५०.००	-कागती (लेमोन्स) (सिटरस लेमोन, सिटरस लिमोनम) र जिमिर (लाइम्स) (सिटरस औराण्टिफोलिया, सिटरस लाटिफोलिया) हरू
	०८०५.९०.००	-अन्य
०८.०६		ताजा अथवा सुख्खा अंगुर।
	०८०६.१०.००	-ताजा
०८.०७		तरबुजा (खरबुजा) र मेवा ताजा।
		-तरबूज (मेलन्स) (वाटरमेलन्ससमेत) :
	०८०७.११.००	--वाटरमेलन्स
	०८०७.१९.००	--अन्य
	०८०७.२०.००	-मेवा
०८.०८		स्याउ, नासपाती, क्विन्स (नासपाती जस्तो अमिलो फल वा श्रीफल), ताजा।
	०८०८.१०.००	-स्याउ

	०८०८.३०.००	-नासपातीहरू
	०८०८.४०.००	-क्विन्स (श्रीफल)हरू
०८.०९		खुर्पानी (एप्रिकोट), चेरी (पैयुंफल), आरु (नेक्टारिन आरुसमेत), आलुबखरा (प्लम) र चुत्रो (स्लो), ताजा।
	०८०९.१०.००	-खुर्पानी (एप्रिकोट)
		-चेरीहरूः
	०८०९.२१.००	--अमिलो चेरी (प्रुनस् सेरासस्) हरू
	०८०९.२९.००	--अन्य
	०८०९.३०.००	-आरु, नेक्टारिन आरुसमेत
	०८०९.४०.००	-आलुबखडा (प्लम) र चुत्रो (स्लो)
०८.१०		अन्य फल, ताजा।
	०८१०.१०.००	-स्ट्रवरी (भूइं ऐसेलु, काफल)
	०८१०.२०.००	-रैस्पबेरी (ऐंसेलु), ब्ल्याकबेरी (ध्याम्पे ऐंसेलु), मलबेरी (किम्बु) र लोगानबेरी (रैस्पबेरी र ब्ल्याकबेरीको मिश्रित फल)
	०८१०.३०.००	-कालो, सेतो वा रातो किसमिस वा दाख वा मुनक्का (कर्अन्ट) र गूस्बेरीहरू
	०८१०.४०.००	-क्रेनबेरी, बिलबेरी र अन्य भ्याक्सिनियम जातिका फलहरू
	०८१०.५०.००	-किवि फ्रुट (Kiwifruit)
	०८१०.६०.००	-दुराम्र (डुरियन्स) हरू
	०८१०.७०.००	-हलुवाबेतहरू

	०८१०.९०.००	-अन्य
०९.०१		कफी भुटेको वा नभुटेको वा क्याफीन (कफीको क्षेरोद) छुट्याएको वा नछुट्याएको; कफीको ढुटो र बोक्रा; कुनै पनि अनुपातमा कफीको मात्रा रहेको कफीको बदलामा प्रयोग गरिने अर्को कुनै चीज।
		-नभुटेको कफी :
	०९०१.११.००	--कफीको गेडा
०९.०२		चिया, सुगन्धित वा स्वादिष्ट गरिएको वा नगरिएको।
	०९०२.२०.००	-चियाको पात
०९.०८		जाइफल, जाइपत्री र अलैंची।
		-अलैंची तथा सुकुमेलहरूः
		--नधुल्याइएकोः
	०९०८.३१.१०	---अलैंची
०९.१०		अदुवा, केशर, हलेदो (बेसार), तेजपात, पुदिना, तरकारीको (करी) र अन्य मसलाहरू।
		-अदुवाः
		--नटुक्राइएको वा नपिँधेकोः
	०९१०.११.१०	---ताजा
	०९१०.११.९०	---अन्य
		-बेसारः

	०९१०.३०.१०	--ताजा
	०९१०.३०.२०	--धुलो वा पिठो
	०९१०.३०.९०	--अन्य
१०.०१		गहुं र मेसलिन।
		-दुरुम गहुं:
	१००१.११.००	--बीऊ
	१००१.१९.००	--अन्य
		-अन्य :
	१००१.९१.००	--बीऊ
	१००१.९९.००	--अन्य
१०.०२		राई।
	१००२.१०.००	-बीऊ
	१००२.९०.००	-अन्य
१०.०३		जौं (बार्ली)
	१००३.१०.००	-बीऊ
	१००३.९०.००	-अन्य
१०.०५		मकैं।
	१००५.१०.००	-बीऊ (गेडा)
	१००५.९०.००	-अन्य
१०.०६		धान।
	१००६.१०.००	-धान
	१००६.२०.००	-कुटेको (तर राम्रो नफलेको)

	१००६.३०.००	-पालिस वा चम्कने गरेको वा नगरेको कुटेर तयार गरेको चामल
	१००६.४०.००	कनिका
१०.०८		फापर, कोदो, क्यानरीका दानाहरू; अरु खाद्यान्नहरू।
	१००८.१०.००	-फापर
		-कोदोः
	१००८.२१.००	--बीऊ
	१००८.२९.००	--अन्य
११.०१	११०१.००.००	गहुँको पिठो (आँटा)।
११.०२		गहुँ र मेसलिन बाहेक अन्य खाद्यान्नको पिठो।
	११०२.२०.००	-मकैको पिठो
	११०२.९०.००	-अन्य
११.०४		शीर्षक १०.०६ को चामल बाहेक अन्य प्रकारले तयार गरिएको (जस्तै भूस हटाइएको, चेप्ट्याएको, च्याँख्ला पारेको, फलेको, टुक्रा पारेको वा खस्रो (पिंधेको); सिङ्गो, चेप्ट्याएको, पातलो चेप्टो टुक्रा पारेको वा पिंधेको अन्नको बीजहरू।
		-चेप्ट्याएको वा च्यांख्ला पारेको अन्नः
	११०४.१२.००	--जुनेलोको
	११०४.१९.००	--अन्य खाद्यान्नको

		-अन्य किसिमले तयार पारेको अन्न (जस्तै भूस हटाएको, फलेको, टुक्रा पारेको वा पिंधेको):
	११०४.२२.००	--जुनेलोको
	११०४.२३.००	--मकैको
	११०४.२९.००	--अन्य खाद्यान्नको
	११०४.३०.००	-अन्नको वीजाणु, सिङ्गै, चेप्ट्याएको, च्यांख्ला पारेको वा पिंधेको
१२.०१		दलेको वा नदलेको भट्मास
	१२०१.१०.००	-बीऊ
	१२०१.९०.००	-अन्य
१२.०२		छोडाएको वा नछोडाएको, नभुटेको वा अन्य किसिमबाट नपकाइएको, खवटा छोडाएको वा नछोडाएको, फुटाएको वा नफुटाएको बदाम (मुमफली)।
	१२०२.३०.००	-बीऊ
		-अन्य
	१२०२.४१.००	--नछोडाएको
	१२०२.४२.००	--छोडाएको, फुटाएको वा नफुटाएको
१२.०९		रोप्न हुने फलफूल, बीऊ र विजाणु (स्पोर्स)।
	१२०९.१०.००	-चुकन्दर (सुगरविट) का दानाहरू
		-पशु आहारको विरुवा (फोरेज प्लाण्ट) का दानाहरूः

	१२०९.२१.००	--लुसिरिन (पशु आहारको घाँस) (अल्फाल्फा) का दानाहरू
	१२०९.२२.००	--क्लोभर (तीन पाते घाँस) (ट्रिफोलियम जातहरू) का दानाहरू
	१२०९.२३.००	--छेस्के घाँस (फेस्क्यू) का दानाहरू
	१२०९.२४.००	--केन्टकी नीलो घाँस (पोआ प्राटेन्सिस एल.) का दानाहरू
	१२०९.२५.००	--राई घाँस (लोलियम मल्टिफ्लोरम ल्याम., लोलियम पेरेन एल.) का दानाहरू
	१२०९.२९.००	--अन्य
	१२०९.३०.००	-फूलको निम्ति मुख्यतः खेती गरिएको जडिबुटीका अन्य बीऊहरू
		-अन्य
	१२०९.९१.००	--वनस्पतिका बीउ
	१२०९.९९.००	--अन्य
१२.११		मुख्यतः सुगन्धित वस्तु बनाउने, औषधी बनाउने वा कीटनाषक औषधी बनाउने वा यस्तै प्रयोजनका लागि प्रयोग हुने खालको, ताजा, सुकेको, काटिएको वा नकाटिएको, पिंधेको वा नपिंधेको वा धूलो पारिएको वा नपारिएको विरुवा र विरुवाका अङ्गहरू (बीयां र फलसमेत)।
	१२११.२०.००	-जीनसेनको जरा
	१२११.३०.००	-कोकाको पात (कोका लिफ)

	१२११.४०.००	-अफिमको पराल (पपी स्ट्रौं)
	१२११.९०.००	-अन्य
१२.१२		ताजा, चिस्याइएको (चिल्ड), हिमीकृत, (फ्रोजेन) वा सुकाइएको, पिंधेको वा नपिंधेको लोकष्ट बिन्स, सि- विड्स र अन्य अल्जी (समुन्द्री झार), चुकन्दर (सुगरबिट) र उखु; अन्यत्र उल्लेख वा समाबेश नभएका मुख्यतया मानव आहारमा प्रयोग हुने खालको फलको वियां (स्टोन्स) र कोयाहरू (केर्नेल) र अन्य बानस्पतिक उत्पादनहरू (चिकोरीयम इन्टाइबस स्यटिवम उपजाति (भेराइटी) को नभुटेको चिकोरीका जराहरू समेत)।
		-अन्य :
	१२१२.९३.००	--उखु
१९.०४		खाद्यान्नलाई फुलाएर (स्वैलिङ्ग) वा भुटेर तयार गरेको खाद्य सामग्री, खाद्यान्नको उत्पादनहरू (जस्तै कर्न फ्लेक); अन्यत्र उल्लेख नगरिएको वा समावेश नभएको, पकाइएको वा अन्य किसिमबाट तयार गरिएको गेडा (ग्रेन) को रुपमा वा शल्क वा पाप्रा (फ्लेकको रुपमा भएको खाद्यान्नहरू (सेरियल्स) (मकै बाहेक) वा अन्य किसिमबाट तयार गरिएको अन्न (मैदा, छांटा वा दलेको अन्न ग्रोट्स) र पीठो बाहेक)।

	१९०४.९०.००	-धानको भुजा तथा चिउरा
२३.०१		मानिसले खान नहुने मासुको वा अफलको, माछाको वा कुष्टासियन्सको मोलस्कको वा अन्य ढाडमा हाड नहुने जलचरको पिठो, मैदा र पेलेटस्, ग्रीभ्स (वोसो पगालेर वांकी रहेको थेग्रो, माछाको चारो)।
	२३०१.१०.००	-मासु वा अफलको पिठो, मैदा र पेलेट्स, ग्रीभ्स (वोसो पगालेर वांकी रहेको थेग्रो, माछाको वोसो)
	२३०१.२०.००	-माछाको वा कुष्टासियन्स, मोलस्क वा ढाडमा हाड नहुने जलचरको पिठो, मैदा र पेलेट्स्
२३.०२		खाद्यान्न वा दलहनको वोटबाट निफनेर वा पिंधेर वा अरु प्रक्रियाद्वारा उपलब्ध हुने पेलेटको रुपमा रहेको वा नरहेको ढुटो आउने चोकर र अन्य अवशेष।
	२३०२.१०.००	-मकैको
	२३०२.३०.००	-गहुंको
	२३०२.४०.००	-अन्य खाद्यान्नको
	२३०२.५०.००	-कोसे सागपातहरूको
२३.०४	२३०४.००.००	भटमासको तेल निकाल्दा प्राप्त हुने पिना र अन्य ठोस अवशेष, पिंधेको वा नपिंधेको वा पेलेटको रुपमा भएको वा नभएको।

२३.०५	२३०५.००.००	बदामको तेल पेल्दा निस्केको, पिंधेको वा नपिंधेको, पेलेटको रुपमा भएको वा नभएको पिना र अन्य ठोस अवशेष।
२३.०६		वनस्पतिको वोसो वा तेल निकाल्दा प्राप्त हुने शीर्षक २३.०४ वा २३.०५ मा परेको बाहेक पिंधेको वा नपिंधेको, पेलेटको रुपमा भएको वा नभएको पिना र अन्य ठोस अवशेष।
		-तोरी वा रायो (रेप और कोल्जा) दानाः
	२३०६.४१.००	--न्यून इरुसिक अम्ल तोरी वा रायो (रेप और कोल्जा) दानाहरू (सिड्स
	२३०६.९०.००	-अन्य
२३.०९		जीवजन्तुको आहारको रुपमा प्रयोग हुने तयारी वस्तु।
	२३०९.९०.००	-अन्य
५२.०१	५२०१.००.००	नफड्केको वा नकोरेको कपास।
५२.०३	५२०३.००.००	फड्केको वा कोरेको कपास
५३.०१		कच्चा वा प्रशोधित नकातेको फ्ल्याक्स (सन वा त्यस्तै झार), फ्ल्याक्स वा सनको शिरोगुच्छ (टो) डोरी र अवशेष (धागोको अवशेष र गार्नेटेड स्टक समेत)।
	५३०१.१०.००	-फ्ल्याक्स, (सन) कच्चा वा रेशा छुट्याउन पानीमा डुबाएको (रेटेड्)

		-फ्ल्याक्स चुटेको, डांठबाट रेशा छुट्याइएको, कोरेको (ब्रोकेन, स्कच्ड, ह्याकल्ड) वा अरु किसिमले प्रशोधन गरेको, तर नकातेको :
	५३०१.२१.००	--चुटेको वा डांठबाट रेशा छुट्याइएको (ब्रोकेन, स्कच्ड)
	५३०१.२९.००	--अन्य
	५३०१.३०.००	-फ्ल्याक्सको शिरोगुच्छ (टो) र अवशेष
५३.०३		कच्चा वा प्रशोधित, तर नकातेको, सनपाट (जूट) र अन्य लचिलो रेशा भएको बोक्रा (बास्ट) को कपडाका रेशा (सन, गांजा, भांग, घोट्टा र रेमी बाहेक); यी रेशाहरूको शिरोगुच्छ (टो) र अवशेष (धागोको अवशेष र गार्नेटेड स्टक समेत)।
	५३०३.१०.००	-कांचो वा पानीमा डुबाएर (रेटेड्) कुहाएको सनपाट र अन्य लचिलो रेशा भएको बोक्रा (बाष्ट) को कपडाको रेशा

- माथि उल्लेखित भन्सार शीर्षक ०६.०१ देखि शीर्षक ०८.१० सम्मका मालवस्तुहरू होटल, रेष्टुरेण्ट, बार, गेष्टहाउस, क्याफ्टेरिया वा यस्तै अन्य संस्थाले गर्ने आपूर्तिमा मू.अ. कर छुट हुनेछैन।
- किसानले बिक्री गर्ने अप्रशोधित सुर्ती।
- [२४२]सोयाबडी मस्यौरा

२४२ आर्थिक ऐन, २०७२ ले थप गरेको ।

समूह : २ आधारभूत आवश्यकताका वस्तुहरु		
२५.०१		नून (भान्सामा प्रयोग हुने (टेवल) नून र विकृत (डिनेचर्ड) नून समेत) र झोल पदार्थ भएको वा नभएको वा जम्ने पदार्थ (एण्टीकेकिङ्ग) वा फ्रि फ्लोइङ्ग एजेण्ट भएको शुद्ध सोडिएम क्लोराइड; सामुद्रिक पानी।
	२५०१.००.९०	-नून
२७.१०		कच्चा (क्रुड) बाहेक पेट्रोलियम तेल र बिटुमिन खनिजबाट प्राप्त तेल; तौलमा ७० प्रतिशत वा सो भन्दा बढी पेट्रोलियम तेल वा बिटुमिन खनिजबाट प्राप्त तेल भएका, यिनै तेल नै मुख्य घटक (बेसिक कन्स्टिच्यूएण्ट्स) भएका, अन्यत्र समावेश वा निर्दिष्ट नगरिएका तयारी वस्तुहरू (प्रिपरेसन्स); रद्दी तेलहरू (वेष्ट आयल्स)।
		-पेट्रोलियम तेलहरू र विटुमिन खनिजहरूबाट प्राप्त तेलहरू (कच्चा तेल बाहेक) तथा अन्यत्र निर्दिष्ट वा समावेश नभएका, तौलको हिसावले ७० प्रतिशत वा सो भन्दा बढी पेट्रोलियम तेलहरू वा विुटमिन खनिजबाट प्राप्त तेलहरू भएको, यिनै तेलहरू मुख्य घटक (बेसिक कन्स्ट्च्यूएण्ट) भएका तयारी वस्तुहरू (प्रिपरेसन्स), जैविक डिजेल भएका बाहेक र रद्दी तेल (वेष्ट आयल) हरू बाहेकः

	२७१०.१९.१०	---मट्टीतेल (सुपेरिअर किरोसिन आयल)
२७.१६	२७१६.००.००	विद्युत शक्ति (ऐच्छिक शीर्षक)।
४४.०१		बाल्ने दाउरा, मुढा, चिरेको मोटो टुक्रा (विलेट), हांगा विंगा वा दाउराको बाधेको विटो, वा यस्तै रुपमा; काठका चोइटाचोइटी वा मसिना टुक्राटाक्री (पार्टिकल); काठ चिरेको धूलो, काठको अवशेष, रद्दी वस्तु, मुढो, ब्रिकेट (थिचेर बनाइएको चक्का), पेलेट (मट्याङ्गा) वा यस्तै रुपमा एकत्रित गरिएको वा नगरिएको।
	४४०१.१०.००	-बाल्ने दाउरा, मुढा, चिरेको मोटो टुक्रा (विलेट), हांगा विगा, दाउराको विटो वा यस्तै रुपमा
४४.०२		एकत्रित गरिएको वा नगरिएको काठको गोल, खवटा (शेल) को वा वियां (नट) को गोल समेत।
	४४०२.१०.००	-बाँसको
	४४०२.९०.००	-अन्य
▪ धारा तथा टेङ्करबाट खुला रुपमा आपूर्ति हुने पिउने पानी।		
समूह : ३ जीवजन्तु तथा सो को उपज		
०१.०२		जीवित चौपाया (बोभाइन)।
		-गोजातीय चौपायाः
	०१०२.२१.००	--नश्ल सुधारका लागि विशुद्ध नश्लका

	०१०२.२९.००	--अन्य
		-भैंसीः
	०१०२.३१.००	--नश्ल सुधारका लागि विशुद्ध नश्लका
	०१०२.३९.००	--अन्य
	०१०२.९०.००	-अन्य
०१.०३		जीवित सुंगुर।
	०१०३.१०.००	-नश्ल सुधारका लागि विशुद्ध नश्लका
		-अन्य :
	०१०३.९१.००	--५० केजी भन्दा कम वजनको
	०१०३.९२.००	--५० केजी वा सो भन्दा बढी वजन भएको
०१.०४		जीवित भेडा र बाख्रा।
	०१०४.१०.००	-भेडा
	०१०४.२०.००	-बाख्रा
०१.०५		जीवीत कुखुरा अर्थात, ग्यालुस डोमेष्टिकस् जातका कुखुरा, हांस, टर्की र गिनी फाउल।
		-१५ ग्राम भन्दा बढी वजन नभएकाः
	०१०५.११.००	--ग्यालुस डोमेष्टिकस जातका चराहरू (Fowl)
	०१०५.१२.००	--टर्कीहरू (पाताल मयूर)
	०१०५.१३.००	--हाँस (डक) हरू
	०१०५.१४.००	--हाँस (गिज) हरू

	०१०५.१५.००	--गिनिजातका चराहरू
		-अन्यः
	०१०५.९४.००	--ग्यालुस डोमेष्टिकस जातका चराहरू
	०१०५.९९.००	--अन्य
०१.०६		अन्य जीवित जीवजन्तु।
		-स्तनपायी :
	०१०६.१४.००	--खरायोहरू
	०१०६.१९.००	--अन्य
		-चराहरूः
	०१०६.३३.००	--सुतुरमुर्ग (अष्ट्रिच) हरू (ड्रोमाउस नोभाहोल्लान्डिया)
		-किराहरूः
	०१०६.४१.००	--माहुरीहरू
		-किराहरूः
	०१०६.९०.००	-अन्य
०२.०१		चौपाया (वोभाइन जातिको) ताजा वा चिसो पारेको (फ्रेस वा चिल्ड) मासु।
	०२०१.१०.००	-सिंगो र आधा शरीरहरू (करकास र हाफ करकास)
	०२०१.२०.००	-हाड सहितको अन्य टुक्राहरू
	०२०१.३०.००	-हाड नभएको
०२.०२		चौपाया (बोभाइन जातिको) हिमीकृत (फ्रोजेन) मासु।

	०२०२.१०.००	-सिंगो र आधा शरीर (करकास र हाफ करकास)
	०२०२.२०.००	-हाड सहितको अन्य टुक्राहरू
	०२०२.३०.००	-हाड नभएको
०२.०३		सुंगुरको मासु ताजा, चिसो पारेको वा हिमीकृत (फ्रेस, चिल्ड वा फ्रोजेन)।
		-ताजा वा चिसो पारेको :
	०२०३.११.००	--सिंगो र आधा शरीरहरू (करकास र हाफ करकास)
	०२०३.१२.००	--हाड सहितको अगाडि र पछाडिका सांप्राहरू र सांप्राबाट काटिएका अन्य टुक्राहरू
	०२०३.१९.००	--अन्य
		-हिमीकृत (फ्रोजेन) :
	०२०३.२१.००	--सिंगो र आधा शरीरहरू (करकास र हाफ करकास)
	०२०३.२२.००	--हाड सहितको अगाडि र पछाडिका सांप्राहरू र सांप्राबाट काटिएका अन्य टुक्राहरू
	०२०३.२९.००	--अन्य
०२.०४		भेडा वा खसी बोकाको ताजा, चिसो पारेको वा हिमीकृत मासु।

	०२०४.१०.००	-भेडा (पाठो) को ताजा वा चिसो पारेको सिंगो र आधा शरीरहरू (करकास र हाफ करकास)
		-भेडाको ताजा वा चिसो अन्य मासुः
	०२०४.२१.००	--सिंगो र आधा शरीरहरू (करकास र हाफ करकास)
	०२०४.२२.००	--हाडसहितको अन्य टुक्रा
	०२०४.२३.००	--हाड नभएको
	०२०४.३०.००	-भेडा (पाठो) को हिमीकृत (फ्रोजेन) सिंगो र आधा शरीरहरू (करकास र हाफ करकास)
		-हिमीकृत (फ्रोजेन) गरिएका भेडाका अन्य मासुः
	०२०४.४१.००	--सिंगो र आधा शरीरहरू (करकास र हाफकरकास)
	०२०४.४२.००	--हाडसहितको अन्य टुक्राहरू
	०२०४.४३.००	--हाड नभएको
	०२०४.५०.००	-खसी बोकाको मासु
०२.०६		चौपाया जीवजन्तु, (बोभाइन), सुंगुर, भेडा, खसी बाख्रा, घोडा, गधा, खच्चर वा हिनिजहरूको ताजा, चिसो पारेको वा हिमीकृत (फ्रोजेन) खान हुने कमसल मासु (इडिबुल अफल)।

	०२०६.१०.००	-चौपाया (बोभाइन) जीवजन्तुको ताजा र चिसो
		-चौपाया जीवजन्तु (बोभाइन) को हिमीकृत (फ्रोजेन):
	०२०६.२१.००	--जीब्रो
	०२०६.२२.००	--कलेजो
	०२०६.२९.००	--अन्य
	०२०६.३०.००	-सुंगुरको ताजा र चिसो पारेको
		-सुंगुरको हिमीकृत (फ्रोजेन) :
	०२०६.४१.००	--कलेजो
	०२०६.४९.००	--अन्य
	०२०६.८०.००	-अन्य ताजा वा चिसो पारेको
	०२०६.९०.००	-अन्य हिमीकृत (फ्रोजेन)
०२.०७		सकेत ०१.०५ को कुखुराको ताजा, चिसो पारेको वा हिमीकृत मासु र खान हुने अफल।
		-ग्यालुस डोमेष्टिकस जातका चराहरू (फाउल) को:
	०२०७.११.००	--टुक्रा नपारिएको (सिंगो), ताजा वा चिसो पारिएका (फ्रेस वा चिल्ड)
	०२०७.१२.००	--टुक्रा नपारिएको (सिंगो), हिमीकृत (फ्रोजेन)
	०२०७.१३.००	--ताजा वा चिस्याइएका (फ्रेस वा चिल्ड) टुक्रा र अवशेष (कट्स एण्ड ओफाल)

	०२०७.१४.००	--हिमीकृत (फ्रोजेन) टुक्रा र अवशेष (ओफाल)
		-टर्कीहरूको :
	०२०७.२४.००	--टुक्रा नपारिएको (सिंगो), ताजा वा चिस्याइएको (फ्रेस वा चिल्ड)
	०२०७.२५.००	--टुक्रा नपारिएको (सिंगो), हिमीकृत (फ्रोजेन)
	०२०७.२६.००	--ताजा वा चिस्याइएका टुक्रा र अवशेष (कट्स एण्ड ओफाल)
	०२०७.२७.००	--हिमीकृत (फ्रोजेन) टुक्रा र अवशेष (कट्स एण्ड ओफाल)
		-हाँस (डक) हरूकोः
	०२०७.४१.००	--टुक्रा नपारिएको (सिंगो), ताजा वा चिस्याइएको (फ्रेस वा चिल्ड)
	०२०७.४२.००	--टुक्रा नपारिएको (सिंगो), हिमीकृत (फ्रोजन)
	०२०७.४३.००	--ताजा वा चिस्याइएका बोसोयुक्त कलेजो (फ्याटी लिभर) हरू
	०२०७.४४.००	--अन्य, ताजा वा चिस्याइएको (फ्रेस वा चिल्ड)
	०२०७.४५.००	--अन्य, हिमीकृत (फ्रोजन)
		-हांस (गीज) हरूकोः
	०२०७.५१.००	--टुक्रा नपारिएको (सिंगो), ताजा वा चिस्याइएको (फ्रेस वा चिल्ड)

	०२०७.५२.००	--टुक्रा नपारिएको (सिंगो), हिमीकृत (फ्रोजन)
	०२०७.५३.००	--ताजा वा चिस्याइएका बोसोयुक्त कलेजो (फ्याटी लिभर) हरू
	०२०७.५४.००	--अन्य, ताजा वा चिस्याइएको (फ्रेस वा चिल्ड)
	०२०७.५५.००	--अन्य, हिमीकृत (फ्रोजन)
	०२०७.६०.००	-गिनी जातका चराहरूको
०३.०१		जीवित माछा।
		-आलङ्कारिक माछा :
	०३०१.११.००	--ताजा पानीको
	०३०१.१९.००	--अन्य
		-अन्य जीवित माछा :
	०३०१.९१.००	--ट्राउट (साल्मो ट्रटा, अङ्कोरिङ्कस माइकिस, अङ्कोरिङ्कस क्लार्की, अङ्कोरिङ्कस अक्वाबोनिटा, अङ्कोरिङ्कस गिलाए, अङ्कोरिङ्कस अपाचे र अङ्कोरिङ्कस क्राइसोकाष्टर)
	०३०१.९२.००	--बाम
	०३०१.९३.००	--कार्प (साइप्रिनस कार्पिओ, क्यारासिअस क्यारासिअस, सेनोफारिङ्गोडोन इडिलस, हाइपोफ्थाल्मिच्थिस जातहरू, सिर्हिनस जातहरू, माइलोफारिङ्गोडोन पिसिअस)

	०३०१.९४.००	--एटलान्टिक र प्यासिफिक ब्लुफिन टुनाहरू (थुनुस थाइनस, थुनुस ओरियन्टालिस)
	०३०१.९५.००	--दक्षिणी ब्लुफिन टुनास (थुनस म्याकोई)
	०३०१.९९.००	--अन्य
०३.०२		शीर्षक ०३.०४ को माछाको फिलेट र अरु प्रकारको मासु बाहेकको ताजा वा चिसो पारेको माछा।
		-माछा (साल्मोनाइड), फुल र कलेजो बाहेक :
	०३०२.११.००	--ट्राउट (साल्मो ट्रटा, अङ्कोरिङ्कस माइकिस, अङ्कोरिङ्कस क्लार्की, अङ्कोयरिङ्कस अक्वाबोनिटा, अङ्कोरिङ्कस गिलाए, अङ्कोरिङ्कस अपाचे र अङ्कोरिङ्कस क्राइसोगेष्टर)
	०३०२.१३.००	--प्यासिफिक सालमोन (अङ्कोरिङ्कस नेर्का, अङ्कोरिङ्कस गोर्बुशा, अङ्कोरिङ्कस केटा, अङ्कोरिङ्कस श्चिवत्शा, अङ्कोरिङ्कस किसुच, अङ्कोरिङ्कस मसोउ र अङ्कोरिङ्कस रडुरस)
	०३०२.१४.००	--एटलाण्टिक साल्मोन (साल्मो सालार) र डान्यूब सालमोन (हूचो हुचो)
	०३०२.१९.००	--अन्य
		-चेप्टो माछा, फुल र कलेजो बाहेकः
	०३०२.२१.००	--हालिबुट
	०३०२.२२.००	--प्लेइस

	०३०२.२३.००	--सोले
	०३०२.२४.००	--टर्बोट्हरू (सेट्टा मेक्सिमा)
	०३०२.२९.००	--अन्य
		-कलेजो र फुलबाहेकको टुना स्कीपज्याक, स्ट्राइप बेलिड बोनितो माछा :
	०३०२.३१.००	--अल्बाकोर वा लामो पखेटा भएको टुना
	०३०२.३२.००	--पहेलो पखेटा भएको टुना
	०३०२.३९.००	--अन्य
		-कलेजो र फुलहरू बाहेक हेरिङ्हरू (हिलसा) (क्लुपिया हेरेन्गास,क्लुपिया पल्लासी), एङ्कोभिज (इङग्रालिस जातहरू, सार्डिनहरू (सार्डिना पिल्कार्डस्, सार्डिनोप जातहरू), सार्डिनेला (सार्डिनेला जातहरू), ब्रिसलिन वा स्प्राटहरू (स्प्राटस स्प्राटस), म्याकरेल (स्कम्बर स्कम्ब्रस, स्कम्बर अस्ट्रेलासिकस, स्कम्बर जापोनिकस), ज्याक र हर्ष म्याकरेल (ट्राचुरुस जातहरू), कोबिया (राकिसेन्ट्रोन कानाडम) र सोर्डीफिस (जिफियास ग्लाडिअस):
	०३०२.४१.००	--हेरिङ्हरू (क्लुपिया हेरेन्गास, क्लुपिया पल्लासी)
	०३०२.४२.००	--एङ्कोभिहरू (इङग्रालिस जातहरू)

	०३०२.४३.००	--सार्डिनहरू (सार्डिना पिल्कार्डस्, सार्डिनोप जातहरू) सार्डिनेला (सार्डिनेला जातहरू), ब्रिसलिन वा स्प्राटस (स्प्राटस स्प्राटस)
	०३०२.४४.००	--म्याकरेल (स्कम्बर स्कम्ब्रस, स्कम्बर अस्ट्रेलासिकस, स्कम्बर जापोनिकस)
	०३०२.४५.००	--ज्याक र हर्ष म्याकरेल (ट्राचुरुस जातहरू)
	०३०२.४६.००	--कोबिआ (राकिसेन्ट्रोन कानाडम)
	०३०२.४७.००	--सोर्डफिस (जिफियास ग्लाडिअस)
		-कलेजो र फुलहरू बाहेक ब्रेग्मासिरोटाइडाइ, युक्लिच्थाइडाइ, गाडिडाइ, म्याक्रोउराइडाइ, मेलानोनाइडाइ, मर्लुस्सिडाइ, मोरिडाइ र मुराइनोलेपिडिडाइ परिवारहरूका माछाः
	०३०२.५१.००	--कड (ग्याडुस मरहुआ, ग्याडुस ओग्याक, ग्याडुस म्याक्रोसिफालस)
	०३०२.५२.००	--ह्याड्डक (मेलानोग्रामस एग्लेफिनस)
	०३०२.५३.००	--कोलफिस (पोलाकिअस भिरेन्स)
	०३०२.५४.००	--हेक (मर्लुसिअस जातहरू,यूरोफिसिस जातहरू)
	०३०२.५५.००	--अलास्का पोलाक (थिरेग्रा काल्कोग्रामा)
	०३०२.५६.००	--ब्लु ह्वाइटिङहरू (माइक्रोमेसिस्टस पोटासु, माइक्रोमेसिस्टस अस्ट्रालिस)

	०३०२.५९.००	--अन्य
		-कलेजो र फुलहरू बाहेक, तिलापियाहरू (ओरेओक्रोमिस जातहरू), क्याटफिस (प्याङ्गासिअस जातहरू, सिलुरस जातहरू, क्लारिअस जातहरू, इक्टालुरस जातहरू) , कार्प (साइप्रिनस कार्पियो, क्यारासियस क्यारासियस, सेनोफारिङ्गोडोन इडेलस, हाइपोफ्थाल्मिच्थिस जातहरू, सिर्हिनस जातहरू, माइलोफारिङ्गोडोन पिसिअस), बाम (इल) हरू (एङ्गुइला जातहरू), नाइल पर्च (ल्याटेस निलोटिकस) र स्नेकहेड्हरू (चान्ना जातहरू) :
	०३०२.७१.००	--तिलापियाहरू (ओरेओक्रोमिस जातहरू),
	०३०२.७२.००	--क्याटफिस (प्याङ्गासिअस जातहरू, सिलुरस जातहरू, क्लारिअस जातहरू, इक्टालुरस जातहरू)
	०३०२.७३.००	--कार्प (साइप्रिनस कार्पियो, क्यारासियस क्यारासियस, सेनोफारिङ्गोडोन इडेलस, हाइपोफ्थाल्मिच्थिस जातहरू, सिर्हिनस जातहरू, माइलोफारिङ्गोडोन पिसिअस),
	०३०२.७४.००	--बाम (इल) हरू (एङ्गुइला जातहरू)
	०३०२.७९.००	--अन्य
		-कलेजो र फुलहरू बाहेक अन्य माछा :
	०३०२.८१.००	--डगफिस र अन्य सार्कहरू
	०३०२.८२.००	--रेइ र स्केटहरू (रेजिडाए)

	०३०२.८३.००	--टूथफिस (डिसोस्टिकस जातहरू)
	०३०२.८४.००	--सिबास (डिसेन्ट्रारकस जातहरू)
	०३०२.८५.००	--सिब्रिम(स्पेरिडाइ)
	०३०२.८९.००	--अन्य
०३.०३		शीर्षक ०३.०४ को माछाको फिलेट र अरु प्रकारको मासु बाहेकको हिमीकृत गरिएको माछा।
		-कलेजो र फुलहरू बाहेकको साल्मोनीडाइ :
	०३०३.११.००	--शक आई सालमोन (रेड सालमोन) (ओङ्कोरिङ्कस नेर्का)
	०३०३.१२.००	--अन्य प्यासिफिक साल्मोन (अङ्कोरिङ्कस गोर्बुसा, अङ्कोरिङ्कस केटा, अङ्कोरिङ्कस शावित्चा, अङ्कोरिङ्कस किसुच, अङ्कोरिङ्कस मासोउ तथा अङ्कोरिङ्कस रोडुरस)
	०३०३.१३.००	--एटलान्टिक साल्मोन (साल्मो सालार) र ड्यान्युव साल्मोन (हुचो हुचो)
	०३०३.१४.००	--ट्राउट (साल्मो ट्रटा, अङ्कोरिङ्कस माइकिस, अङ्कोरिङ्कस क्लार्की, अङ्कोरिङ्कस अक्वाबोनिटा, अङ्कोरिङ्कस गिलाई, अङ्कोरिङ्कस अपाचे र अङ्कोरिङ्कस क्राइसोगेष्टर)
	०३०३.१९.००	--अन्य

		-कलेजो र फुलहरू बाहेकका तिलापियाहरू (ओरेओक्रोमिस जातहरू), क्याटफिस (प्याङ्गासिअस जातहरू, सिलुरस जातहरू, क्लारिअस जातहरू, इक्टालुरस जातहरू, कार्प (साइप्रिनस कार्पियो, क्यारासिअस क्यारासिअस, सेनोफारिङ्गोडोन इडेलस, हाइपोफ्थाल्मिच्थिस जातहरू, सिर्हिनस जातहरू, माइलोफारिङ्गोडोन पिसिअस), बाम (इल) हरू (एङ्गुइला जातहरू), नाइल पर्च (ल्याटेस निलोटिकस) र स्नेकहेड्हरू (चान्ना जातहरू) :
	०३०३.२३.००	--तिलापियाहरू(ओरेओक्रोमिस जातहरू)
	०३०३.२४.००	--क्याटफिस (प्याङ्गासिअस जातहरू, सिलुरस जातहरू, क्लारिअस जातहरू, इक्टालुरस जातहरू)
	०३०३.२५.००	--कार्प (साइप्रिनस कार्पियो, क्यारासिअस क्यारासिअस, सेनोफारिङ्गोडोन इडेलस, हाइपोफ्थाल्मिच्थिस जातहरू, सिर्हिनस जातहरू, माइलोफारिङ्गोडोन पिसिअस)
	०३०३.२६.००	--बाम (इल) हरू (एङ्गुइला जातहरू)
	०३०३.२९.००	--अन्य
		-चेप्टो माछा, फुल र कलेजोबाहेकः
	०३०३.३१.००	--हलिबुट
	०३०३.३२.००	--प्लेइस
	०३०३.३३.००	--सोले

	०३०३.३४.००	--टर्बोट्हरू(सेट्टा मेक्सिमा, स्कोफथाल्मिडाइ)
	०३०३.३९.००	--अन्य
		-कलेजो र फुलबाहेक टुनाज, स्कीपज्याक, स्ट्राइप-बेलिड बोनितो माछा :
	०३०३.४१.००	--अल्बाकोर वा लामो पखेटा भएको टुना
	०३०३.४२.००	--पहेलो पखेटा भएको टुना
	०३०३.४३.००	--स्कीपज्याक वा स्ट्राइप वेलिड बोनितो
	०३०३.४४.००	--विगआई तुना (तुनुस ओबेसस)
	०३०३.४५.००	--एटलान्टिक र प्यासिफिक ब्लुफिन टुनाहरू (थुनुस थाइनस, थुनुस ओरियन्टालिस)
	०३०३.४६.००	--दक्षिणी ब्लुफिन तुना (तुनुस म्याइकोआई)
	०३०३.४९.००	--अन्य

		-कलेजो र फुलहरू बाहेकका हेरिङहरू (क्लुपिया हेरेन्गस, क्लुपिया पल्लासी, सार्डिनहरू (सार्डिना पिल्कार्डस्, सार्डिनोप जातहरू), सार्डिनेला (सार्डिनेला जातहरू), ब्रिसलिन वा स्प्राटस (स्प्राटस स्प्राटस), म्याकरेल (स्कम्बर स्कम्ब्रस, स्कम्बर अस्ट्रेलासिकस, स्कम्बर जापोनिकस), ज्याक र हर्ष म्याकरेल (ट्राचुरुस जातहरू), कोबिया (राकिसेन्ट्रोन कानाडम) र सोर्डीफिस (जिफियास ग्लाडिअस):
	०३०३.५१.००	--हेरिङहरू (क्लुपिया हेरेङ्गस, क्लुपिया पलासी)
	०३०३.५३.००	--सार्डिनहरू (सार्डिना पिल्कार्डस्, सार्डिनोप जातहरू), सार्डिनेला (सार्डिनेला जातहरू), ब्रिसलिङ वा स्प्राट्स (स्प्राटस स्प्राटस)
	०३०३.५४.००	--म्याकरेल (स्कम्बर स्कम्ब्रस, स्कम्बर अस्ट्रेलासिकस, स्कम्बर जापोनिकस),
	०३०३.५५.००	--ज्याक र हर्ष म्याकरेल (ट्राचुरुस जातहरू),
	०३०३.५६.००	--कोबिआ (राकिसेन्ट्रोन कानाडम)
	०३०३.५७.००	--सोर्डीफिस जिफियास ग्लाडिअस)

		-कलेजो र फुलहरू बाहेकका ब्रेग्मासिरोटाइडाइ, युक्लिच्थाइडाइ, गाडिडाइ, म्याक्रोउराइडाइ, मेलानोनाइडाइ, मर्लुस्सिडाइ, मोरिडाइ र मुराइनोलेपिडिडाइ परिवारहरूका माछा :
	०३०३.६३.००	--कड (ग्याडुस मरहुआ, ग्याडुस ओग्याक, ग्याडुस म्याक्रोसिफालस)
	०३०३.६४.००	--ह्याड्डक (मेलानोग्रामस एग्लेफिनस)
	०३०३.६५.००	--कोलफिस (पोलाकिअस भिरेन्स)
	०३०३.६६.००	--हेक (मर्लुसिअस जातहरू,यूरोफिसिस जातहरू)
	०३०३.६७.००	--अलास्का पोलाक (थिरेग्रा काल्कोग्रामा)
	०३०३.६८.००	--ब्लु ह्वाइटिङहरू (माइक्रोमेसिस्टस पोटासु, माइक्रोमेसिस्टस अस्ट्रालिस)
	०३०३.६९.००	--अन्य
		-कलेजो र फुलहरू बाहेक, अन्य माछाः
	०३०३.८१.००	--डगफिस र अन्य सार्कहरू
	०३०३.८२.००	--रेइहरू र स्केटहरू (राजिडाइ)
	०३०३.८३.००	--टूथफिस (डिसोस्टिकस जातहरू)
	०३०३.८४.००	--सिबास (डिसेन्ट्रारकस जातहरू)
	०३०३.८९.००	--अन्य

०३.०५		सुकाएको, नुनिलो पारेको वा नून पानीमा हालेको, माछा; धूमित पारेको, धूमित गर्नु अघि वा धूमित गर्दा पाकेको वा नपाकेको; माछाको खान हुने धूलो, पिठो र प्यालेट
		-माछाको खानयोग्य कमसल मासु बाहेक, सुकाएको माछा, नून हालेको वा नहालेको तर धूमित नगरेको :
	०३०५.५९.००	--अन्य
०३.०७		खबटाभित्र भएको वा नभएको, जीवित, ताजा, चिसो पारिएको, हिमीकृत, सुकाएको, नुनिलो पारिएको वा नून पानी हालेको मोलस्कहरू; खबटाभित्र भएको वा नभएको, धूमित गर्ने क्रममा वा गर्नुअघि पकाएको वा नपकाएको धूमित मोलस्कहरू; मोलस्कहरूका मानवीय उपभोगका लागि उपयुक्त खान हुने पीठो, धूलो र गुटिका (पेलेट) हरू।
		-कटल माछा (सुफेनक) र स्क्विड् (एक किसिमको माछा) :
	०३०७.४१.००	--जीवित, ताजा वा चिसो पारेको
	०३०७.४९.००	--अन्य
०४.०१		दूध र तर, गाढा नपारिएको, चिनी वा अन्य गुलियो पदार्थ नहालिएको।
	०४०१.१०.००	-तौलमा नौनीको मात्रा १ प्रतिशत भन्दा बढी नभएको

	०४०१.२०.००	-तौलमा नौनीको मात्रा १ प्रतिशत भन्दा बढी तर ६ प्रतिशतभन्दा कम भएको
	०४०१.४०.००	-तौलमा नौनीको मात्रा ६ प्रतिशत भन्दा बढी भएको तर १० प्रतिशतभन्दा वढी नभएको
	०४०१.५०.००	-तौलमा नौनीको मात्रा १० प्रतिशतभन्दा बढी भएको
०४.०६		चीज र दही (कर्ड)।
	०४०६.१०.००	-ताजा (अर्ध जमेको दही वा पूरै जमेको दही) चीज ह्वे चीजसमेत र दही (कर्ड)
०४.०७		ताजा, सुरक्षित वा पकाएको, चरा चुरुङ्गीको नफुटाएका फुलहरू।
		-चल्ला कोरल्नको लागि निषेचित फुलहरूः
	०४०७.११.००	--ग्यालुस डोमेस्टिकस प्रजातिका चराहरूको
	०४०७.१९.००	--अन्य
		- अन्य ताजा फुलहरू :
	०४०७.२१.००	--ग्यालुस डोमेस्टिकस प्रजातिका चराहरूको
	०४०७.२९.००	--अन्य
	०४०७.९०.००	-अन्य

०५.११		अन्यत्र नपरेको जीवजन्तुजन्य उत्पादनहरू, भाग १ वा ३ मा पर्ने मासु खान नहुने मरेका जनावरहरू।
		-अन्य :
	०५११.९१.००	--माछा वा क्रुष्टासियन, मोलस्क वा अरु सामुद्रीक जलचर (इनभरटीब्रेट्स) का उत्पादनहरू र भाग ३ को मरेका जीवजन्तुहरू
▪ माथि उल्लेखित भन्सार शीर्षक ०१.०२ देखि शीर्षक ०४.०७ सम्मका मालवस्तुहरू होटल, रेष्टुरेण्ट, बार, गेष्टहाउस, क्याफ्टेरिया वा यस्तै अन्य संस्थाले गर्ने आपूर्तिमा मू.अ. कर छुट हुनेछैन।		
समूह : ४ कृषि सामग्रीहरु		
३१.०१	३१०१.००.००	रासायनिक उपचार गरिएको वा नगरिएको मिश्रित वा अमिश्रित जीवजन्तु वा वनस्पतिजन्य मलखादहरू, जीवजन्तुजन्य वा वनस्पतिजन्य पदार्थलाई मिश्रण गरी वा रासायनिक उपचारद्वारा उत्पादन गरिएका मलखादहरू ।
३१.०२		नाइट्रोजनयुक्त खनिज वा रासायनिक मलखादहरू।
	३१०२.१०.००	-जलीय घोलमा भएको वा नभएको यूरीया
		-एमोनियम सल्फेट, एमोनियम सल्फेट र एमोनियम नाइट्रेटको मिश्रण र डवल साल्ट (ब्लिवण) :

	३१०२.२१.००	--एमोनियम सल्फेट
	३१०२.२९.००	--अन्य
	३१०२.३०.००	-जलीय घोलमा भएको वा नभएको एमोनियम नाइट्रेट
	३१०२.४०.००	-एमोनियम नाइट्रेटका साथ क्याल्सियम कार्बोनेट वा अन्य अप्रांगारिक अउर्वरक तत्वहरूका मिश्रणहरू
	३१०२.५०.००	-सोडियम नाइट्रेट
	३१०२.६०.००	-क्याल्सियम नाइट्रेट र एमोनियम नाइट्रेटको मिश्रणहरू र ब्लिवणहरू
	३१०२.८०.००	-यूरिया र एमोनियम नाइट्रेटको जलीय वा एमोनियम घोलमा भएका मिश्रणहरू
	३१०२.९०.००	-अन्य, माथिका उप शीर्षकहरूमा नपरेका मिश्रणहरू समेत
३१.०३		फोस्फेटयुक्त खनिज वा रासायनिक मलहरू।
	३१०३.१०.००	-सुपर फोस्फेटहरू
	३१०३.९०.००	-अन्य
३१.०४		पोटासयुक्त (पोटासिक) खनिज वा रासायनिक मलहरू
	३१०४.२०.००	-पोटासियम क्लोराइड्
	३१०४.३०.००	-पोटासियम सल्फेट
	३१०४.९०.००	-अन्य

३१.०५		नाइट्रोजन, फोस्फरस र पोटासियम मध्ये दुई वा तीन उर्वरक तत्वहरू भएका खनिज वा रासायनिक मलखादहरू; अन्य मलहरूः यस भागमा पर्ने गोटी, (टेवलेट) वा त्यस्तै आकारका वा कूल तौल १० के.जी. मा नबढ्ने गरी (प्याकेज) पुलिन्दाको रुपमा राखिएका सामानहरू।
	३१०५.१०.००	-यस भागमा पर्ने गोटी (टेवलेट) वा त्यस्तै आकारका वा कूल तौल १० के.जी. मा नबढ्ने गरी पुलिन्दाको रुपमा राखिएका सामानहरू
	३१०५.२०.००	-नाइट्रोजन, फोस्फरस र पोटासियम जस्ता तीन उर्वरक तत्व भएका खनिज वा रासायनिक मल (फर्टिलाइजर) हरू
	३१०५.३०.००	-डाइएमोनियम हाइड्रोजनअर्थो फोस्फेट (डाइएमोनियम फोस्फेट)
	३१०५.४०.००	-एमोनियम डाइहाइड्रोजन-अर्थोफोस्फेट (मोनोएमोनियमफोस्फेट) र त्यसको डाइएमोनियम हाइड्रोजन अर्थोफोस्फेट (डाइएमोनियम फोस्फेट) का साथ भएका मिश्रणहरू
		-दुई उर्वरक तत्व, नाइट्रोजन र फोस्फोरस भएका अन्य खनिज वा रासायनिक मलहरू (फर्टिलाइजर) :
	३१०५.५१.००	--नाइट्रेट् र फोस्फेट् भएका
	३१०५.५९.००	--अन्य

	३१०५.६०.००	-दुई उर्वरक तत्व, फोस्फोरस र पोटासियम भएका खनिज वा रासायनिक मलखादहरू (फर्टिलाइजरहरू)
	३१०५.९०.००	-अन्य
३८.०८		कीटनाशक, कृतकान्तक, ढुसीनाशक, झारपातनाशक, अंकुरणरोधी (ऐन्टिस्प्राउटिङ्ग), उत्पादनहरू र वनस्पति बृद्धि नियामक (प्लान्ट ग्रोथ रेगुलेटर), विसंक्रामक र त्यस्तै उत्पादनहरू, खुद्रा बिक्रीका लागि आकार वा पुलिन्दा (प्याकिङ्ग) मा राखिएको वा तयारी सामान (प्रिपेरेशन) वा वस्तु (आर्टिकल) को रुपमा राखिएको (जस्तै, गन्धक उपचार गरेका धागो (ब्याण्ड), सलेदो (विक्स) तथा मैनबत्ती, र झिङ्गा फसाउने कागज (फ्लाइपेपर्स) हरू)।
		-अन्य :
		--किटनाशक पदार्थहरू (इन्सेक्टीसाइड्स):
	३८०८.९१.९०	---अन्य
	३८०८.९२.००	--ढुसीनाशक पदार्थहरू (फङ्गीसाइड्स)
	३८०८.९३.००	--झारपातनाशक(हर्बिसाइड्स), अंकुरणरोधी (एण्टीस्प्राउटिङ्ग) उत्पादनहरू[२४३].....
	३८०८.९९.००	**-अन्य**

२४३ आर्थिक ऐन, २०७२ ले संशोधन गरी "र वनस्पति बृद्धि नियामक (प्लाण्टग्रोथ रेगुलेटर)" झिकेको ।

३९.२३		मालसामानको ओसारपसार (कन्भेयेन्स) वा परिवेष्टन (प्याक) गर्ने प्लाष्टिकका सामानहरू; प्लाष्टिकका पौलो वा वुजो (स्टोपर्स) ढकनी (लिड्स), बिर्काहरू (क्याप्स) र अन्य बन्द गर्ने (क्लोजर्स) सामग्रीहरू।
	३९२३.१०.९०	-अण्डा राख्ने क्रेट
४८.१९		कागतको, कागतगाताको, कोषीय गद्दा (सेल्यूलोज वाडिङ) को वा कोषीय रेशाका जालीहरू (सेल्यूलोज फाइबर वेब्स) को डब्बा (कार्टोन), बाकस (बक्स), कन्तुर (केश), थैलो (ब्याग) र अन्य परिवेष्टन (प्याकिङ्ग) का आधानपात्रहरू (कन्टेनर्स); कार्यालयहरू, पसलहरू वा यस्तै ठाउंमा प्रयोग हुने खालका, कागत वा कागतगाताका डिब्बा संचिका (बक्सफाइल), पत्र थाली (लेटर ट्रे), र यस्तै किसिमका वस्तुहरू।
	४८१९.१०.००	-अण्डा राख्ने क्रेट
५६.०८		डोरी (ट्वाइन), लखाकी (कर्डेज) वा रस्सा (रोप) का गांठो पारी बनाइएका (नौटेड्) जालीः कपडा पदार्थको माछाको तयारी जाल र अन्य तयारी जालहरू।
		-मानव निर्मित कपडा बुनिने (टेक्सटाइल) पदार्थका सामानहरूकोः
	५६०८.११.००	--माछाको तयारी जालहरू

८२.०१		तलका हाते औजारहरूः कोदालो, साभेल, गैती, पिक, हो (खन्ने सामान), फोर्क र रेक्स (बढार्ने); बन्चरो, खुर्पा जस्तो औजार (बील हुक) र यस्तै चिर्ने (ह्यूइङ्ग) औजारहरू; जुनसुकै किसिमका कलमी काट्ने कैंची (सेक्याटर्स एण्ड प्रुनर्स); स्काइथ्स (दरौंती), सिकल (हंसियां), खुर्पी (हेनाइफ), झाडी छांट्ने कैंची (हेज सियर्स), किलो वा पच्चड (टिम्वरवेज) र कृषि, वागवानी वा वनजङ्गलको काममा प्रयोग हुने अन्य औजारहरू।
	८२०१.१०.००	-कोदालो र साभेल
	८२०१.३०.००	-गैंती, पिक, हो (खन्ने सामान) र रेक (बढार्ने)
	८२०१.४०.००	-बन्चराहरू, खुर्पाहरू र यस्तै चिर्ने औजारहरू
	८२०१.५०.००	-एक हातले चलाउने कैची (सेक्याटर्स) र यस्तै एक हातले चलाउने कैंचीहरू (प्रुनर्स एण्ड शियर्स) (पोल्ट्री शियर्स समेत)
	८२०१.६०.००	-झांडी छांट्ने कैंची (हेज शियर्स), दुइ हातले छांट्ने कैंची (प्रुनिङ्ग शियर्स) र यस्तै दुई हातले चलाउने कैंची
	८२०१.९०.००	-कृषि, वागवानी र वन जंगलमा प्रयोग हुने अन्य हाते औजारहरू
८७.०१		ट्र्याक्टरहरू (शीर्षक ८७.०९ को ट्र्याक्टर बाहेक)।
		-पेडेष्ट्रियन नियन्त्रित ट्र्याक्टरहरूः

	८७०१.१०.१०	--१८०० सिसीसम्मको हाते ट्याक्टर र पावर टिलर समेत
	८७०१.१०.९०	--अन्य
		-सेमी ट्रेलरको लागि सडकमा हुने ट्र्याक्टर (रोड ट्र्याक्टर फर सेमी ट्रेलर्स):
	८७०१.२०.१०	--१८०० सिसीसम्मको
	८७०१.२०.९०	--अन्य
	८७०१.३०.००	-ट्र्याक-लेइङ ट्र्याक्टर
	८७०१.९०.००	-अन्य
	९०१८.९०.००	-सिमेन्स सिलिङ फिलिङ मेसिन

- माछा पाल्ने तयारी केजहरू, मत्स्य इन्कुवेटर र माछाको दाना खुवाउने अटोमेटिक फिडर।
- मौरी पालन उद्योगले पैठारी गर्ने मौरी पालनको लागि आवश्यक पर्ने मेटल व्यारल, रानी छेक्ने पाता, मौरी ब्रुस, आधार चाका रोलर, गियर पम्प र ह्रील प्लेट।
- भन्सार दरबन्दीको भाग २३, २८ र २९ मा पर्ने फिडसप्लिमेण्टको कच्चा पदार्थ, भन्सार दरबन्दीको भाग २३ अन्तर्गतका पशुपंक्षीको दाना र फिडसप्लिमेण्ट, भाग २५ को चुनढुङ्गाको धुलो। हड्डिको धुलो र माछाको धुलो।
- सामान्य भाँडावर्तन बाहेकका कुखुराको दाना खुवाउने विशेष प्रकारको भाँडा र कुखुराको पानी पिउने विशेष किसिमका भाँडा ।
- [२४४]कृषि, वागबानी, तथा पुष्प फर्महरूले पैठारी गर्ने ग्रीन हाउस।
- [२४५]बीउ उमार्न तथा रोप्न प्रयोग हुने ट्रे ।

२४४ आर्थिक ऐन, २०७२ ले थप गरेको ।

२४५ आर्थिक ऐन, २०७२ ले थप गरेको ।

समूह : ५ औषधी उपचार तथा यस्तै स्वास्थ्य सेवाहरु		
२८.०४	२८०४.४०.००	अक्सिजन ग्याँस
३०.०१		अंगसंरोपी चिकित्सामा (औग्र्यानि-थेराप्यूटिकमा) प्रयोग हुने सुक्खा, धूलो पारेको वा नपारेको ग्रन्थीहरू (ग्लाण्ड्स) र अन्य अंगहरू; ग्रन्थी वा अन्य अंग वा तिनका स्रावहरूका अंगसंरोपी चिकित्सामा प्रयोग हुने सारहरू (एक्स्ट्राक्ट्रस्); यकृतिन (हेपारिन) र यसका लवणहरू; अन्यत्र नपरेका वा निर्दिष्ट नगरिएका, रोगको उपचार वा रोकथामका लागि तयार गरिएका मानव वा जीवजन्तु सम्बन्धी अन्य तत्वहरू (सब्स्टान्स्)।
	३००१.२०.००	-ग्रन्थी वा अन्य अंग वा तिनका स्रावहरूको सार (एक्स्ट्राक्ट)
	३००१.९०.००	-अन्य

३०.०२		मानव रक्त, रोगको उपचार, रोकथामका लागि तयार गरिएको वा रोगलाई निदान गर्ने प्रयोजनका लागि बनाएको जीवजन्तुको रगत, एन्टिसेरा र अन्य रगतका हिस्साहरू र रोधक्षमता सम्बन्धी उत्पादनहरू, परिवर्तन गरिएको वा नगरिएको वा जीव प्रद्यौगिकीय प्रक्रियाहरू (बायो टेक्नोलोजिकल प्रोसेसेज) को माध्यमबाट उपलब्ध भएको वा नभएको, भ्याक्सिनहरू, विषहरू (टौक्सिन्स), सूक्ष्म जीवाणुका कल्चरहरू (मर्चा वा इस्ट बाहेक) र यस्तै किसिमका उत्पादनहरू ।
	३००२.१०.००	-एन्टीसेरा, जीव प्रद्यौगिकीय प्रक्रियाहरूको माध्यमबाट उपलब्ध भए वा नभएका वा परिवर्तन गरिएका वा नगरिएका अन्य रक्त खण्डहरू र रोधक्षमता सम्बन्धी उत्पादनहरू
	३००२.२०.००	-मानव औषधीका भ्याक्सिनहरू
	३००२.३०.००	-पशु औषधी निमित्तका भ्याक्सिनहरू
		-अन्यः
	३००२.९०.१०	--परीक्षण किट्स (ड्यागनोस्टिक किट्स)
	३००२.९०.९०	-- अन्य

२४४ आर्थिक ऐन, २०७२ ले संशोधन गरी "र वनस्पति बृद्धि नियामक (प्लाण्टग्रोथ रेगुलेटर)" झिकेको ।

३०.०३		खुद्रा बिक्रीको लागि पोका (प्याकिङ्ग) नपारेको वा कुनै आकार नदिइएको वा मात्रा नतोकेको, उपचारात्मक वा प्रतिकारात्मक प्रयोजनको लागि दुई वा दुइ भन्दा बढी वस्तु (घटकहरू) मिश्रित गरी बनेका औषधीहरू (शीर्षक ३०.०२, ३०.०५ वा ३०.०६ का वस्तुहरू बाहेक)।
	३००३.१०.००	-पेन्सिलिन अम्ल बनावट (पेन्सिल्यानिक एसिड स्ट्रक्चर), वा स्ट्रेप्टोमाइसिनहरू वा तिनका ब्युत्पतिहरू सहितका पेन्सिलिन वा तिनका ब्युत्पत्तिहरू भएका
	३००३.२०.००	-अन्य प्रतिजीवी (एण्टिवायोटिक्स) भएका
		-शीर्षक २९.३७ का हार्मोन (आन्तरिक स्राव) वा अन्य उत्पादन भएका तर एन्टिबायोटिक (प्रतिजीवी) उत्पादन नभएका :
	३००३.३१.००	--इन्सुलिन भएको
	३००३.३९.००	--अन्य
	३००३.४०.००	-अल्कोलाइड्स वा तिनका ब्युत्पतिहरू भएको तर आन्तरिक स्राव वा शीर्षक २९.३७ को अन्य उत्पादनहरू वा प्रतिजीवी (एण्टिवायोटिक्स) नभएका
		-अन्य :
	३००३.९०.१०	--होमियोप्याथिक, विशुद्ध आयुर्वेदिक, यूनानी औषधीहरू

	३००३.९०.९०	--अन्य
३०.०४		खुद्रा बिक्रीको लागि संवेष्टन (प्याकिङ्ग) को रुपमा वा परिमित (मेजर्ड) मात्राहरू (डोजेज) को रुपमा राखिएका (छालापार (ट्रान्सडर्मल) भेषजावधारण (एड्मिनिष्ट्रेशन) पद्धतिको रुपमा भएका समेत) उपचारात्मक (थेराप्यूटिक) वा प्रतिकारात्मक (प्रोफिल्याक्टिक) प्रयोगका मिश्रित वा अमिश्रित उत्पादनहरू भएका औषधहरू (मेडिकामेण्ट्स) (शीर्षक ३०.०२, ३०.०५ वा ३०.०६ का वस्तुहरू बाहेक)।
	३००४.१०.००	-पेन्सिलिन अम्लको बनावट (पेन्सिल्यानिक एसिड सहितका) पेन्सिलिन वा तिनका ब्युत्पतिहरू भएका, वा स्ट्रेप्टोमाइसिन वा तिनका ब्युत्पतिहरू सहितका
	३००४.२०.००	-अन्य प्रतिजीवी (एण्टिवायोटिक) भएका
		-हार्मोन (आन्तरिक स्राव) वा शीर्षक २९.३७ का अन्य उत्पादनहरू भएका तर एन्टिवायोटिक (प्रतिजीवी) उत्पादन नभएकाः
	३००४.३१.००	--इन्सूलिन भएका
	३००४.३२.००	--कोर्टिकोस्टेरायड हारमोनहरू, तिनका निर्गमहरू (डेरिभेटिभ्स) वा संरचनात्मक अनुषंगीहरू भएका

	३००४.३९.००	--अन्य
	३००४.४०.००	-अल्कोलाइड वा तिनका ब्युत्पतिहरू भएका तर आन्तरिक स्राव नभएका, शीर्षक २९.३७ का अन्य उत्पादनहरू वा प्रतिजीवी (एन्टिवायोटिक)
	३००४.५०.००	-भिटामिन वा शीर्षक २९.३६ का अन्य उत्पादनहरू भएका औषधीहरू
		-अन्य :
	३००४.९०.१०	--होमियोप्याथिक, आयुर्वेदिक (शुद्ध), यूनानी औषधीहरू
	३००४.९०.४०	--बत्तीसा, द्राक्षासव, त्रिफला, कब्जहर केशरी जीवन समेत[२४६](च्यवनप्रास बाहेक)
	३००४.९०.९०	--अन्य
३०.०५		नरम कपासको अस्तर (वाडिङ), जाली (गज), पट्टी (बैण्डेज) र त्यस्तै सामानहरू (उदाहरणको लागि पट्टी (ड्रेसिङ), टांसिने प्लाष्टरहरू, लेपहरू (पुल्टिस)), औषधी तत्वले संसिक्त (इम्प्रिग्नेट) गरिएको वा बाहिरपट्टि लेप लगाएको (कोटेड) वा औषधी, चिरफार, दन्त्यचिकित्सा वा पशुचिकित्साको उद्देश्यको लागि खुद्रा बिक्रीको पुलिन्दा वा आकारमा राखिएको ।

२४६ आर्थिक ऐन, २०७२ ले संशोधन गरी थप गरेको ।

	३००५.१०.००	-टांसिने पट्टी (ड्रेसिंग) र टांसिने तह (लेयर) भएका अन्य वस्तुहरू
	३००५.९०.००	-अन्य
३०.०६		यस भागको द्रष्टब्य मा उल्लेख भएका औषधी निर्माण (फार्मास्यूटिकल) का बस्तुहरू।
	३००६.६०.००	-हारमोनहरू, शीर्षक २९.३७ का अन्य उत्पादनहरू वा शुक्रकीट घातक (स्पर्मीसाइड्स) हरूमा आधारित रासायनिक गर्भ निरोधक (कण्ट्रासेप्टिभ) विरचनहरू (प्रिपरेसन्स)
३७.०१		कागज, पेपरबोर्ड वा कपडा (बुनिएको) पदार्थहरू बाहेक जुनसुकै पदार्थ (म्याटेरियल) को समतल (चेप्टो वा फ्लयाट), प्रकाशग्राही (सेन्सिटाइज्ड) र नखोलिएको (अनुद्भासित वा अनएक्सपोज्ड) छायाचित्रण (फोटोग्राफिक) को प्लेट (पट्टिका वा चित्रपृष्ठ) र फिल्महरू; चेप्टो, प्रकाशग्राही, नखोलेको, प्याकमा भएको वा नभएको अविलम्व छापिने फिल्म (इन्स्ट्यान्ट प्रिन्ट फिल्म)।
	३७०१.१०.००	-एक्स-रे को लागि

३८.२४		ढलाइघर (फाउण्ड्री) को लागि ढलाइको सांचोहरू(माउल्ड्स) वा आन्तरिक सांचोहरू(कोर्स) निमित्तका विरचित (प्रिपेयर्ड) योजक द्रब्य (बाइण्डर्स) अन्यत्र उल्लेख वा समावेश नभएका, रासायनिक वा समवर्गी उद्योगहरूका रासायनिक उत्पादनहरू तथा विरचनहरू (प्रिपरेसन्स) (प्राकृतिक उत्पादनका मिश्रण समावेश भएका त्यस्ता वस्तुहरू समेत)।
	३८२४.९०.००	-अन्य (डाइलाइसीसमा प्रयोग हुने वाथ कन्सेन्ट्रेट ठोस वा तरल)
४०.१४		कडा रबर बाहेक, भल्कनाइज्ड रबरको, कडा रबरको फिटिङ भएको वा नभएको स्वास्थ्य (हाइजेनिक) वा फार्मोस्यूटिकल (औषधी) सम्बन्धी सामानहरू (टिट्स (दूद्धानीको मुन्टो) समेत)।
	४०१४.१०.००	-सिथ् कन्ट्रासेप्टिभ्स (आच्छद गर्भनिरोधक)
६६.०२	६६०२.००.००	दृष्टिविहिनहरूले प्रयोग गर्ने सेतो छडी (ह्वाइट केन)
८७.११		मोटरसाइकलहरू (मोपेड सहित) र साइड कार रहित वा सहित साइकलमा सहायक मोटर जडान गरेको साइडकारहरू।
	८७११.२०.००	-अपाङ्गता भएका व्यक्तिले प्रयोग गर्ने गरी बनाइएको स्कुटर

८७.१३		प्रेरक यन्त्रयुक्त (मोटराइज्ड) वा अन्य किसिमले यन्त्रद्वारा (मेकानिकली) प्रणोदित (प्रोपेल्ड) भए वा नभएको, अशक्त ब्यक्तिहरू का निमित्तका परिवहनहरू।
	८७१३.१०.००	-यान्त्रिक धक्का दिने ब्यवस्था नभएको
८७.१४		शीर्षक ८७.११ देखि ८७.१३ सम्मको गाडीहरूको पार्टपूर्जाहरू र सहायक सामग्रीहरू।
	८७१४.२०.००	-अशक्त ब्यक्तिहरू (डिसएबल्ड पर्सन) निमित्तका गाडीहरू (क्यारिजेज)
९०.२१		हाडजोर्नी (विकृतांग) उपचार सम्बन्धी उपकरणहरू, वैशाखीसमेत, शल्यचिकित्सा सम्बन्धी पेटी र गद्दादार पेटीहरू (ट्रस); काम्रो र अन्य हाड भांचिएकोमा प्रयोग हुने उपकरणहरू; शरीरका कृत्रिम भागहरू, शरीरका असक्षमता वा दोषको क्षतिपूर्तिका लागि प्रयोग हुने, कान सुन्ने र यस्तै अन्य लगाउने, बोक्ने वा शरीरभित्र रोप्ने उपकरणहरू।
	९०२१.५०.००	-मुटुको मांसपिण्डलाई जगाउनको लागि राखिने एक प्रकारको यन्त्र (पेसमेकर), पार्टपूर्जाहरू र सहायक सामग्रीहरू बाहेक
	९०२१.९०.००	-अन्य
९४.०३		अन्य फर्निचर र तिनका पार्टपूर्जाहरू।

	९४०३.२०.००	-अपाङ्गता भएका व्यक्तिले प्रयोग गर्ने वाकर र कमोड चियर
▪ स्वास्थ्य सेवा (मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता भएका संस्थाले प्रदान गरेको स्वास्थ्य सेवा बाहेक)।		
▪ मानव रगत र मानव रक्तजन्य पदार्थहरू, रक्त सञ्चार सेवाको लागि आवश्यक पर्ने नेपाल रेडक्रस सोसाइटीले आयात गर्ने रगत राख्ने प्लाष्टिकका थैला, ट्रान्सफ्युजन सेट, टेस्टिङ्ग किट्स, रिएजेन्ट तथा रक्त परीक्षण रिएजेण्ट निर्माणको लागि आवश्यक पर्ने विभिन्न औजार उपकरणहरू एवं रसायनहरू।		
▪ मृगौला रोगको उपचारका लागि आवश्यक उपकरणहरू, दृष्टिविहिनहरूले प्रयोग गर्ने स्लेटस्टाइलस, ब्रेल नोटटेकर, ब्रेलो (ब्रेल प्रिन्टर), रङ्गसूचक, पानीसूचक र प्रकाशसूचक यन्त्रहरू, आवाज दिने थर्मामिटर, ब्रेल टाइपराइटर, ब्रेल घडी, एवाकस, मेग्नीफाइङ्ग ग्लास, ब्रेल कम्पास, ब्रेल पुस्तक, ब्रेल इम्बोसर, ब्रेल स्टेनसिल मेशिन।		

▪ औषधी उद्योगको कच्चा पदार्थः हार्मोनाइज्ड कोडको भाग २८भित्र पर्ने औषधी उद्योग तथा आइ.ओ.एल. उत्पादनमा प्रयोग गर्ने धातुका लवणहरू, अक्साइडहरू र हाइड्रोअक्साइडहरूका अतिरिक्त भाग २९ अन्तर्गत गर्ने औषधीका कच्चा पदार्थ (औषधीको सक्रिय तत्व) तथा औषधी उद्योगले औषधी उत्पादनको लागि प्रयोग गर्ने तथा आइ.ओ.एल. उत्पादनमा प्रयोग हुने कच्चा पदार्थ र प्याकिंग मेटेरियल, औषधि व्यवस्था विभागको सिफारिसमा औषधी उद्योग तथा अस्पतालको अनुसन्धान तथा विकासमा प्रयोग हुने शीर्षक ९०.१८ र ९०.२७ मा पर्ने उपकरणहरू र आँखा उपचारकालागि आवश्यक इन्ट्रा ओकूलर लेन्स उत्पादन गर्न आवश्यक पर्ने [२४७]यन्त्र उपकरण, कच्चा पदार्थ र सहायक सामाग्री।		
▪ [२४८]सरकारी, सरकारी अनुदान प्राप्त र सामुदायिक अस्पतालले पैठारी गर्ने औषधीय एवं शल्यचिकित्सा सम्बन्धी यन्त्र उपकरण तथा औजारहरू र स्वास्थ्य सामाग्री।		
समूह : ६ शिक्षा		
(क) विद्यालय तथा विश्व विद्यालयमा हुने अनुसन्धान सम्बन्धी कार्यहरू।		
(ख) नेपाल सरकारको पूर्ण स्वामित्व भएका संस्थाहरूबाट प्रदान गर्ने व्यवशायिक वा पेसागत तालिम वा पुनर्ताजगी तालिमहरू।		
(ग) विद्यालय तथा विश्व विद्यालयहरूले प्रदान गर्ने शिक्षण सेवा।		
समूह : ७ किताव अखवार र मुद्रित सामग्रीहरु		
४८.०१	४८०१.००.००	रोलमा वा पातामा भएको अखवारी कागत (न्यूज प्रिन्ट)।

२४७ आर्थिक ऐन, २०७२ ले संशोधन गरी थप गरेको।

२४८ आर्थिक ऐन, २०७२ ले थप गरेको।

४९.०१		एकोहोरो पाता भएको वा नभएको मुद्रित किताबहरू, विवरण पत्रिकाहरू (बोस्यूर्स, पर्चा वा पत्रिका (लिफ्लेट्स) र त्यस्तै मुद्रित वस्तुहरू।
	४९०१.१०.००	-पट्याएको वा नपट्याएको, एकोहोरो पाता भएको
		-अन्य :
	४९०१.९१.००	--शब्दकोषहरू र विश्वकोषहरू र तिनका क्रमबद्ध भाग वा खण्डहरू (इन्स्टलमेन्टहरू)
	४९०१.९९.००	--अन्य
४९.०२		चित्र भएको वा नभएको वा विज्ञापनका सामग्री भएको वा नभएको समाचारपत्र, पत्र पत्रिका र आवधिक पत्र पत्रिकाहरू।
	४९०२.१०.००	-कम्तीमा एक हप्तामा चारपटक प्रकाशित
	४९०२.९०.००	-अन्य
४९.०४	४९०४.००.००	गाता हालेको वा नहालेको, निदर्श चित्र भएको वा नभएको, हस्तलिखित वा छापेको संगीत किताब।
▪ [२४९]पुस्तक, पात्रो, ▪ [२५०]अखबार र पत्रपत्रिकाको मुद्रण तथा प्रकाशन।		

२४९ आर्थिक ऐन, २०७२ ले संशोधन गरेको ।

२५० आर्थिक ऐन, २०७२ ले संशोधन गरेको ।

समूह ८ : कलात्मक र कालीगढी सेवा		
(क) चित्रकला, मूर्तिकला, वास्तुकला तथा यस्तै प्रकारका अन्य हस्तकलाहरू र तत्सम्बन्धी सेवा।		
(ख) पुस्तकालय, संग्रहालय, कला संग्रहालय र चिडियाघर प्रवेश शुल्क।		
समूह ९ : यात्रुबाहक यातायात तथा ढुवानी सेवाहरू		
हवाई यात्रा, यान्त्रिक पुलबाट हुने सेवा, सार्वजनिक यात्रुवाहक यातायात (केवुलकार बाहेक), ढुवानी सेवा (आपूर्तिसँग सम्बन्धित ढुवानी बाहेक) तथा निर्यातको प्रयोजनका लागि भएको कार्गो सेवा।		
समूह १० : व्यावसायिक वा पेशागत सेवा		
कलाकार, खेलाडी, लेखक, नमूनाकार, अनुवादक, दोभाषेले स्थागत वा व्यक्तिगत रुपमा प्रदान गर्ने पेशागत सेवा, विदेशमा जनशक्ति आपूर्ति गर्ने सेवा।		
समूह : ११ अन्य वस्तु तथा सेवा		
(अ) <u>मालवस्तुहरुः</u>		
२७.१०	२७१०.१९.७०	---जुट ब्याचिङ आयल तथा टेक्सटाइल आयल
४४.१५		काठका, परिवेष्ठन (प्याकिङ्ग) का खोलहरू, बाकसहरू, क्रेटहरू, ड्रमहरू र यस्तै परिवेष्ठन सामग्रीहरू; काठका केवुल-ड्रमहरू; काठका प्यालेटहरू, वक्स-प्यालेटहरू र अन्य लोड बोर्डहरू (सामान चढाउने तख्ताहरू); काठका प्यालेट कलरहरू।
	४४१५.१०.००	-मौरीको घार र टि-चेष्ट

४९.०७	४९०७.००.००	अंङ्कित मूल्य (फेस भ्यालु) को मान्यता भएको (रिकोग्नाइज्ड) वा हुने मुलुकभित्र प्रचलनमा रहेका वा नयां प्रकाशन (इस्यू) का अप्रयुक्त (अनयूज्ड) हुलाक टिकट (पोस्टेज स्टैम्प) वा राजस्व टिकट (रिभेन्यू स्टैम्प) वा यस्तै किसिमका टिकटहरू (स्टैम्प्स); टिकटको छाप भएका कागज (लिफा); बैंक नोटहरू; चेक फर्महरू र राहदानी ।
५१.०१		नफ्ड्केको वा नकोरेको ऊन।
		-चिप्लो, कत्रेको-धोएको (फ्लीस-वास्ड) ऊन, समेतः
	५१०१.११.००	--सोर्न (खुर्केको, कत्रेको) ऊन
	५१०१.१९.००	--अन्य
		-चिप्लो हटाएको कार्वोनीकृत नगरेकोः
	५१०१.२१.००	--सोर्न (खुर्केको, कत्रेको) ऊन
	५१०१.२९.००	--अन्य
	५१०१.३०.००	-कार्वोनाइज्ड (कार्वोनीकृत)
५२.०५		खुद्रा बिक्रीको लागि नराखिएको ८५ प्रतिशत वा सो भन्दा बढी कपासको तौल भएको कपासको धागो (सिउंने धागो बाहेक)।
		-नकोरेको रेशाको एक्लो धागोः
	५२०५.११.००	--७१.२९ डेसिटेक्स वा बढी नापको (१४ मेट्रिक संख्या भन्दा ननाघेको)।

	५२०५.१२.००	--७१.२९ डेसिटेक्स भन्दा कम नापको तर २३२.५६ डेसिटेक्स भन्दा कम नभएको नापको (१४ मेट्रिक संख्या भन्दा माथिको तर ४३ मेट्रिक संख्या ननाघेको)
	५२०५.१३.००	--२३२.५६ डेसिटेक्स भन्दा कम नापको तर १९२.३१ डेसिटेक्स भन्दा कम नभएको नापको (४३ मेट्रिक संख्या नाघेको तर ५२ मेट्रिक संख्या ननाघेको)
	५२०५.१४.००	--१९२.३१ डेसिटेक्स भन्दा कम नापको तर १२५ डेसिटेक्स भन्दा कम नभएको (५२ मेट्रिक संख्या नाघेको तर ८० मेट्रिक संख्या ननाघेको)
	५२०५.१५.००	--१२५ डेसिटेक्स भन्दा कम नापको (८० मेट्रिक संख्या नाघेको)
		-कोरेको रेशाहरूको एक्लो धागोः
	५२०५.२१.००	--७१.२९ डेसिटेक्स वा बढी नापको (१४ मेट्रिक संख्या ननाघेको)
	५२०५.२२.००	--७१.२९ डेसिटेक्स भन्दा कम नापको तर २३२.५६ डेसिटेक्स भन्दा कम नभएको (१४ मेट्रिक संख्या नाघेको तर ४३ मेट्रिक संख्या ननाघेको
	५२०५.२३.००	--२३२.५६ डेसिटेक्स भन्दा कम नापको तर १९२.३१ डेसिटेक्स भन्दा कम नभएको (४३ मेट्रिक संख्या नाघेको तर ५२ मेट्रिक संख्या ननाघेको)

	५२०५.२४.००	--१९२.३१ डेसिटेक्स भन्दा कम नापको तर १२५ डेसिटेक्स भन्दा कम नभएको (५२ मेट्रिक संख्या नाघेको तर ८० मेट्रिक संख्या ननाघेको)
	५२०५.२६.००	--१२५ डेसिटेक्स भन्दा कम तर १०६.३ डेसिटेक्स भन्दा कम नभएको (८० मेट्रिक संख्या भन्दा बढी तर ९४ मेट्रिक संख्या ननाघेको) नापको
	५२०५.२७.००	--१०६.३ डेसिटेक्स भन्दा कम तर ३.३३ डेसिटेक्स भन्दा कम नभएको (९४ मेट्रिक संख्या भन्दा बढी तर १२० मेट्रिक संख्या ननाघेको) नापको
	५२०५.२८.००	--३.३३ डेसिटेक्स भन्दा कम (१२० मेट्रिक संख्या भन्दा बढी) नापको
		-नकोरेकोरेशाबहुल(मल्टिपल)दोब्राएका (फोल्डेड) वा केबल्ड धागो :
	५२०५.३१.००	--प्रतिएकल धागो ७१.२९ डेसिटेक्स वा बढी नापको (प्रतिएकल धागोमा १ मेट्रिक संख्या ननाघेको)
	५२०५.३२.००	--प्रतिएकल धागो ७१.२९ डेसिटेक्स भन्दा कमको तर २३२.५६ डेसिटेक्स भन्दा कम नभएको नापको (प्रतिएकल धागोमा १४ मेट्रिक संख्या नाघेको तर ४३ मेट्रिक संख्या ननाघेको)

	५२०५.३३.००	--प्रतिएकल धागो २३२.५६. डेसिटेक्स भन्दा कमको तर १९२.३१ डेसिटेक्स भन्दा कम नभएको नापको (प्रतिएकल धागोमा ४३ मेट्रिक संख्या नाघेको तर ५२ मेट्रिक संख्या ननाघेको)।
	५२०५.३४.००	--प्रतिएकल धागो १९२.३१ डेसिटेक्स भन्दा कमको तर १२५ डेसिटेक्स भन्दा कम नभएको नापको (प्रतिएकल धागोमा ५२ मेट्रिक संख्या नाघेको तर ८० मेट्रिक संख्या ननाघेको)
	५२०५.३५.००	--प्रतिएकल धागो १२५ डेसिटेक्स भन्दा कम नापको (प्रतिएकल धागोमा ८० मेट्रिक संख्या नाघेको)
		-कोरेको रेशाको बहुल (मल्टिपल) (दोब्राएको) वा केवल्ड धागो :
	५२०५.४१.००	--प्रतिएकल धागोमा ७१.२९ डेसिटेक्स वा बढी नापको (प्रतिएकल धागोमा १४ मेट्रिक संख्या ननाघेको)
	५२०५.४२.००	--प्रतिएकल धागोमा ७१.२९ डेसिटेक्स भन्दा कमको तर २३२.५६ डेसिटेक्स भन्दा कम नभएको नापको (प्रतिएकल धागोमा १४ मेट्रिक संख्या नाघेको तर ४३ मेट्रिक संख्या ननाघेको)

	५२०५.४३.००	--प्रतिएकल धागोमा २३२.५६ डेसिटेक्स भन्दा कमको तर १९२.३१ डेसिटेक्स भन्दा कम नभएको नापका (प्रतिएकल धागोमा ४३ मेट्रिक संख्या नाघेको तर ५२ मेट्रिक संख्या ननाघेको)
	५२०५.४४.००	--प्रतिएकल धागोमा १९२.३१ डेसिटेक्स भन्दा कमको तर १२५ डेसिटेक्स भन्दा कम नभएको नापको (प्रतिएकल धागोमा ५२ मेट्रिक संख्या नाघेको तर ८० मेट्रिक संख्या ननाघेको)
	५२०५.४६.००	--प्रति एकल धागो नापमा १२५ डेसिटेक्स भन्दा कम तर १०६.३ डेसिटेक्स भन्दा घटी नभएको (८० मेट्रिक संख्या भन्दा बढी तर ९४ मेट्रिक संख्या ननाघेको प्रति एकल धागो)
	५२०५.४७.००	--प्रति एकल धागो नापमा १०६.३ डेसीटेकस भन्दा कम तर ३.३३ डेसिटेक्स भन्दा घटी नभएको (९४ मेट्रिक संख्या भन्दा बढी तर १२० मेट्रिक संख्या ननाघेको प्रति एकल धागो)
	५२०५.४८.००	--प्रति एकल धागो नापमा ३.३३ डेसिटेक्स भन्दा कम (१२० मेट्रिक संख्या भन्दा बढी प्रति एकल धागो)
५२.०७		खुद्रा बिक्रीको लागि राखिएको कपासको धागो(सिउने धागो बाहेक)।

	५२०७.१०.००	-तौलमा ५ प्रतिशत वा बढी कपास भएको
	५२०७.९०.००	-अन्य
५३.०६		फ्ल्याकस धागो (सनको धागो)।
	५३०६.१०.००	-एकल (सिङ्गल)
	५३०६.२०.००	-बहुल (दोब्र्याएको) वा केबुल्ड
५३.०७		सनपाटको धागो वा सकेत ५३.०३ का अन्य लचिलो रेशादार बोक्रा (बाष्ट) का कपडा बनाउने (वयनीय) धागो ।
	५३०७.१०.००	-एकल (सिङ्गल)
	५३०७.२०.००	-बहुल (दोब्र्याएको) वा केबुल्ड
५३.१०		सनपाट (जूट) का बुनिएका कपडाहरू वा शीर्षक. ५३.०३ का अन्य लचिलो रेशा भएका बोक्रा (बाष्ट) का रेशाहरूबाट बनेका कपडाहरू।
	५३१०.१०.००	-अविरंजित (अनब्लिच्ड)
	५३१०.९०.००	-अन्य
६२.११		ट्र्याक सुटहरू, स्कीसुटहरू र पौडिंदा लगाउने लुगाहरू, अन्य पोशाकहरू (लुगाफाटाहरू)।
		-लोग्ने मान्छेको वा केटाहरूको अन्य लुगाफाटाहरू (गार्मेण्टस):
	६२११.३२.००	--सूतिको लुङ्गी र धोती

		-स्वास्नीमान्छेको वा केटीहरूको अन्य लुगाफाटाहरू (गार्मेण्टस):
	६२११.४२.००	--सूतिको साडी, लुङ्गी र धोती
७१.०१		कारीगरी गरिएको वा नगरिएको, छुट्याएको वा नछुट्याएको तर नउनेको, अडेसा नलगाएको (माउण्टेड) वा नजडेको (सेट) रुपमा नभएको प्राकृतिक वा सम्बर्द्धित मोती; प्राकृतिक वा सम्बर्द्धित परिवहनको सुविधाका लागि अस्थायी रुपमा उनेको मोती।
	७१०१.१०.००	-प्राकृतिक मोतीहरू
		-सम्वर्धित मोतीहरू :
	७१०१.२१.००	--कारीगरी नगरिएको (अनवर्क्ड)
	७१०१.२२.००	--कारीगरी गरिएको (वर्क्ड)
७१.०२		कारीगरी गरिएको वा नगरिएको, तर अडेसा लाग्ने गरी नबनाएको वा नजडेको रुपमा रहेको हीरा (डायमण्ड)।
	७१०२.१०.००	-नछानिएको
		-ओद्यौगिक :
	७१०२.२१.००	--कारीगरी नगरिएको वा सामान्य चिरेको, फुटाएको वा आकार दिएको (ब्रुटेड)
	७१०२.२९.००	--अन्य
		-उद्योग बाहेक :

	७१०२.३१.००	--कारीगरी नगरिएको वा सामान्य चिरेको, फुटाएको वा आकार दिएको (ब्रुटेड)
	७१०२.३९.००	--अन्य
७१.०३		कारीगरी गरिएको वा नगरिएको वा छुट्याएको वा नछुट्याएको तर नउनेको, अडेसा नलगाएको वा नजडेको (सेट) रुपमा रहेको बहुमूल्य पत्थरहरू (हीराहरू बाहेक); परिवहनको सुविधाका लागि अस्थायी रुपमा उनेको, नछुट्याएको बहुमूल्य पत्थरहरू (हीराहरू बाहेक) र अर्ध बहुमूल्य पत्थरहरू।
	७१०३.१०.००	-कारी गरी नगरिएको वा सामान्य चिरेको वा खस्रो आकारको
		-अरु केही बनाएको :
	७१०३.९१.००	--लालमणि (रुविज), नीलमणि (स्याकिर्य) र पन्ना (एमरल्ड)
	७१०३.९९.००	--अन्य
७१.०५		प्राकृतिक वा संश्लेषित बहुमूल्य वा अर्ध बहुमूल्य पत्थरको धूलो।
	७१०५.१०.००	-हिराको
	७१०५.९०.००	-अन्य
		(२) बहुमूल्य धातुहरू र बहुमूल्य धातुले ढाकिएको धातु (मेटल्स क्ल्याड)

७१.०६		अप्रभावित वा अर्ध निर्मित रुपमा वा धूलोको रुपमा चांदी (सुन वा प्लाटिनममा चाँदीको जलप लगाईएको)।
	७१०६.१०.००	-धूलो
		-अन्य :
	७१०६.९१.००	--अप्रभावित
	७१०६.९२.००	--अर्ध निर्मित
७१.०८		अप्रभावित वा अर्ध निर्मित रुपका वा धूलो रुपका सुन (प्लाटिनममा सुनको जलप लगाएको समेत)।
		-मुद्रा बाहेकको :
	७१०८.११.००	--धूलो
	७१०८.१२.००	--अन्य प्रभावित रुपका
	७१०८.१३.००	--अन्य अर्ध निर्मित रुपका
	७१०८.२०.००	-मुद्रा सम्बन्धी
७१.०९	७१०९.००.००	अर्ध निर्मित भन्दा बढी काम नगरेको सुनले ढाकिएका आधारभूत धातुहरू वा चांदी।
		(३) गरगहना, सुन वा चांदीका सामान बनाउने बांडाले तयार गरेका सामानहरू र अन्य सामानहरू
७१.१३		बहुमूल्य धातुको वा बहुमूल्य धातुले ढाकिएको आधारभूत धातुको गर्गहनाका सामानहरू र तिनका पार्टपूर्जाहरू।

		-बहुमूल्य धातुको, बहुमूल्य धातुमा जलप लगाएको वा नलाएको वा ढाकिएको वा नढाकिएको :
	७११३.११.००	--चांदीको, अन्य बहुमूल्य धातुको जलप लगाएको वा नलगाएको, बहुमूल्य धातुले ढाकेको वा नढाकेको
	७११३.१९.००	--अन्य बहुमूल्य धातुको, अन्य बहुमल्य धातुको जलप लगाएको वा नलगाएको वा बहुमूल्य धातुले ढाकेको वा नढाकेको
	७११३.२०.००	-बहुमूल्य धातुले ढाकिएको अन्य आधारभूत धातुको
७१.१८		मुद्रा।
	७११८.९०.००	-अन्य
८४.०१		न्यूक्लियर रियाक्टर; इन्धन तत्व (कार्ट्रिजेज), न्यूक्लियर रियाक्टरको लागि अविकिरणित (नन-इराडिएटेड); अणु छुट्याउने (आइसोटोपिक सेपरेसन) मेसिन र उपकरणहरू।
	८४०१.१०.००	-न्यूक्लियर रियाक्टर (नाभिकीय अभिक्रियक)
	८४०१.२०.००	-अणु छुट्याउने (आइसोटोपिक सेपरेसन) का मेसीन र औजारहरू, र तिनका पार्टपूर्जाहरू
	८४०१.३०.००	-इन्धन तत्व (कार्ट्रिजेज), नन्इराडिएटेड (अविकिरणित)

८४.०२		भाप (स्टिम) र अन्य वाफ उत्पादन गर्ने (भेपर जेनेरेटिङ्ग) व्वाइलरहरू (निम्न चापको भाप उत्पादन गर्न पनि सक्षम केन्द्रीय तापन (सेण्टल हिटिङ्ग) तातो पानीको वाष्पिय (व्वायलर) वाहेक); अति तापित पानीका वाष्पित्र (व्वायलर) हरू।
		-भाप (स्टिम) र अन्य वाफ (भेपर) उत्पादन गर्ने व्वायलरः
	८४०२.११.००	--प्रतिघण्टामा ५ टन भन्दा बढी उत्पादन गर्ने जलनलिका वाष्पित्र (वाटर ट्यूब व्वायलर)
	८४०२.१२.००	--प्रतिघण्टामा ५ टन सम्म उत्पादन गर्ने जलनलिका वाष्पित्र (वाटर ट्यूब व्वायलर)
	८४०२.१९.००	--अन्य वाफ उत्पादन गर्ने व्वायलर, हाइब्रिड व्वायलर समेत
	८४०२.२०.००	-अति तापित जल वाष्पित्र (वाटर व्वायलर)
८४.०३		शीर्षक ८४.०२ बाहेकको सेन्ट्रल हिटिङ्ग व्वायलर (केन्द्रीय तापन वाष्पित्र)।
	८४०३.१०.००	-व्वायलर (वाष्पित्र)

८४.०४		शीर्षक ८४.०२ वा ८४.०३ को व्वायलरसंग प्रयोग गरिने सहायक संयन्त्र (जस्तै, किफायती (इकोनोमाइजर), अति तापक, (सुपरहिटर्स) ध्वांसोनाशक (सूट रिमुभर्स) ग्याँस हटाउने, (ग्याँस रिमुभर्स); भाप (स्टिम) वा अन्य वाफ शक्ति इकाइहरू (भेपर पावर यूनिट्स) का निमित्तका द्रवणित्र (कण्डेन्सर्स)।
	८४०४.१०.००	-शीर्षक ८४.०२ वा ८४.०३ को व्वायलरका साथ प्रयोग हुने सहायक संयन्त्र (प्लाण्ट)
	८४०४.२०.००	-भाप(स्टिम)वा अन्यवाफ(भेपर)काइकाई (पावर यूनिट) का लागि कन्डेन्सरहरू (द्रवणित्र)
८४.०५		शोधित्र (प्यूरिफायर) सहित वा रहित उत्पादित गैस (प्रोड्यूसर गैस) वा भाप-अंगार गैस (वाटर गैस) का उत्पादकहरू (जेनेरेटर्स); शोधित्र सहित वा रहित एसिटाइलिन गैस उत्पादक र त्यस्तै जलीय प्रक्रियाका (वाटर प्रोसेस) गैस उत्पादकहरू (गैस जेनेरेटर्स)।

	८४०५.१०.००	-शोधित्र (प्यूरिफायर) सहित वा रहित उत्पादित गैस (प्रोड्यूसर गैस) वा भाप-अंगार गैस (वाटर गैस) का उत्पादकहरू (जेनेरेटर्स); शोधित्र सहित वा रहित एसिटाइलिन गैस उत्पादक र त्यस्तै जलीय प्रक्रियाका (वाटर प्रोसेस) गैस उत्पादकहरू (गैस जेनेरेटर्स)
८४.०६		भाप टर्बाइन्स र अन्य वाफ टर्बाइन।
	८४०६.१०.००	-जलपोत प्रणोदन (मेरीन प्रोपल्सन) का लागि जलचक्रहरू (टर्बाइन्स)
		-अन्य : जलचक्रहरू (टर्बाइन्स):
	८४०६.८१.००	--४० मेगावाट भन्दा बढी उत्पादन (आउटपुट) को
	८४०६.८२.००	--४० मेगावाट मा नबढ्ने उत्पादन (आउटपुट) को
८४.०७		स्पार्क-इग्निसन रेसिप्रोकेटिङ वा रोटरी इन्टरनल कम्बशन पिष्टोन इन्जिन।
	८४०७.१०.००	-हवाइजहाजका इन्जिन
८४.०९		शीर्षक ८४.०७ वा ८४.०८ का इन्जिनहरूमा पूर्णतया वा मुख्यतया प्रयोगको लागि उपयुक्त पार्टपूर्जाहरू।
	८४०९.१०.००	-हवाइजहाजको इन्जिनको लागि
८४.१०		हाइड्रोलिक (जलवाही) टर्बाइन, पानी पांग्रा (वाटर ह्विल) र तिनका रेगुलेटरहरू (नियामकहरू)।

		-जलवाही (वाटर) टर्वाइन र पानी पांग्राहरू (वाटर ह्वील):
	८४१०.११.००	--१,००० कि. वा. सम्म शक्तिका
	८४१०.१२.००	--१,००० कि. वा. भन्दा बढी तर, १०,००० कि. वा. सम्म शक्तिको
	८४१०.१३.००	--१०,००० कि.वा. भन्दा बढी शक्तिको
८४.१३		मापक यन्त्र जडेको वा नजडेको तरल पदार्थको पम्प, तरल पदार्थ माथि तान्ने साधन (एलिभेटर्स)।
		-अन्य पम्पहरू; तरल उत्थापक (तान्ने) हरू:
	८४१३.८२.००	--सिँचाइ कार्यमा प्रयोग हुने २ हर्षपावरदेखि ८ हर्षपावरसम्म शक्ति भएको इञ्जिन सहितको पम्पिङ सेट र सोको साथमा रहेको ३० मिटरसम्मको होज पाइप।
८४.१६		तरल इन्धनको लागि, संपिष्ट (पल्भराइज्ड) ठोस इन्धनका लागि वा ग्याँसको लागि भट्टीको दाहक (फर्नेस बर्नर); आगोमा इन्धन झोक्ने यन्त्र (मेकानिकल स्टोकर, तिनका यान्त्रिक जाली (मेकानिकल ग्रेट्स) समेत, यान्त्रिक क्षार विसर्जक (मेकानिकल यास डिसचार्जर) र यस्तै उपकरणहरू।
	८४१६.१०.००	-तरल इन्धनको लागि भट्टीका दाहक (फर्नेस बर्नर)

	८४१६.२०.००	-अन्य भट्टीका दाहकहरू (फर्नेस बर्नर्स), संयोजन दाहक (कम्बिनेशन बर्नर) समेत
	८४१६.३०.००	-आगोमा इन्धन झोंक्ने यन्त्र, तिनका यान्त्रिक जालि (मेकानिकल ग्रेट) समेत, यान्त्रिक क्षार विसर्जक (मेकानिकल यास डिसचार्जर) र यस्तै उपकरणहरू
८४.१७		औद्योगिक वा प्रयोगशालामा आगो बाल्ने भट्टी र चुल्हो, इन्सिनेरेटर (खरानी पार्नेः भष्मक) समेत, अविद्युतीय।
	८४१७.१०.००	-धातु वा पाइराइट वा धाउ (ओर्स) पोल्ने, पगाल्ने वा अरु ताप उपचारको लागि प्रयोग हुने भट्टी वा चुल्हो
	८४१७.२०.००	-बेकरी ओभेन्स (चुल्हो), बिस्कुट बनाउने चुल्हो समेत
	८४१७.८०.००	-अन्य

८४.१९		तताउने (हिटिङ्ग), पकाउने (कुकिङ्ग), पोल्ने (रोस्टिङ्ग), आसवन गर्ने (डिस्टिलिङ्ग), परिशोधन गर्ने (रेक्टिफाइङ्ग), रोगाणुरहित गर्ने (स्टेरिलाइजिङ्ग), पाश्चरीकरण गर्ने (पाश्चराइजिङ्ग), बफाउने (स्टिमिङ्ग), सुकाउने (ड्राइङ्ग), भापमा परिणत गर्ने इभ्यापोरेटिङ्ग), बाफ बनाउने (भेपोराइजिङ्ग), द्रवित गर्ने (कण्डेन्सिङ्ग) वा चिस्याउने (कूलिङ्ग) जस्ता तापमान परिवर्तन (चेञ्ज अफ टेम्परेचर) संग संवद्ध प्रक्रियाद्वारा पदार्थहरूको उपचार निमित्तका, विद्युत्तापित भए वा नभएका भट्टीहरू (फर्नेसस्), चुल्हाहरू (ओभेन्स) तथा शीर्षक ५१ का अन्य उपकरणहरू बाहेक), यन्त्रावली (मेशिनरी), संयन्त्र (प्लान्ट) वा प्रयोगशालाका उपकरणहरू, घरायसी प्रयोजनमा प्रयोग हुने खालका यन्त्रावली वा संयन्त्र बाहेक; तात्क्षणिक वा संचयन जल तापित्रहरू (इन्स्टान्टेनियस वा स्टोरेज वाटर हिटर्स), अवैद्युतिक (नन-इलेक्ट्रिक)।
	८४१९.२०.००	-औषधीय(मेडिकल, शल्यचिकित्सा सम्बन्धी (सर्जिकल) वा प्रयोगशाला सम्बन्धी (लेबोरेटरी) विसंक्रामकहरू (स्टेरिलाइजर्स)
		-शोषकहरू (सुकाउनेः ड्रायर्स) :

	८४१९.३१.००	--कृषि उत्पादनको लागि
	८४१९.३२.००	--काठ, पेपर पल्प, कागत वा कागतगाता (पेपरबोर्ड) को लागि
	८४१९.३९.००	--अन्य
	८४१९.४०.००	-आसवन वा परिशोधन संयन्त्रहरू (डिस्टिलिङ्ग वा रेक्टिफाइङ्ग प्लाण्ट)
	८४१९.५०.००	-ताप विनिमय इकाइहरू (हिट एक्सचेन्ज यूनिट्स)
	८४१९.६०.००	-बायु वा ग्याँस तरल पार्ने यन्त्रावली (मशिनरी फोर लिक्विफाइङ्ग एयर वा ग्याँस)
		-अन्य यन्त्रावली, संयन्त्र र उपकरणः
	८४१९.८१.००	--उष्णपेय (हौट ड्रिङ्क) बनाउन वा भोजन पकाउन वा तताउनको लागि
	८४१९.८९.००	--अन्य
८४.२०		धातुहरू वा कांचको लागि बाहेकका कालेण्डरण (क्यालेण्डरिङ्ग) वा वेल (रोलिङ्ग) यन्त्रहरू, र तिनको निमित्तका वेलनहरू (सिलिण्डर्स)।
	८४२०.१०.००	-क्यालेण्डरण (क्यालेण्डरिङ्ग) वा अन्य बेलन यन्त्रहरू (रोलिङ्ग मशिन्स)

८४.२१		अपकेन्द्रित्र (सेन्ट्रिफ्यूजेज), अपकेन्द्रण शोषक (सेण्ट्रिफ्यूगल ड्रायर्स) समेत, तरल र ग्याँस निमित्तका निस्पन्दन (फिल्टरिङ्ग) वा परिशोधन (प्यूरिफाइङ्ग) यन्त्रावली (मशिनरी) र उपकरणहरू (एपरेटस)।
		-अपकेन्द्री (सेन्ट्रिफ्यूजेज), अपकेन्द्रण शोषक (सेण्ट्रिफ्यूगल ड्रायर्स) समेतः
	८४२१.११.००	--क्रिम सेपारेटर्स (तर पृथकित्रः तर छुट्याउने)
	८४२१.१२.००	--लुगा सुकाउने (क्लोद्स-ड्रायर्स)
	८४२१.१९.००	--अन्य
		-तरल पदार्थको लागि निस्पन्दन (फिल्टरिङ्ग) वा परिशोधन (प्यूरिफाइङ्ग) का यन्त्रावली र उपकरणहरू (मशिनरी एण्ड एपरेटस):
	८४२१.२१.००	--पानी छान्न वा परिशोधन गर्नको लागि
	८४२१.२२.००	--पानी बाहेकका अन्य पेय (बिभरेज) छान्न वा परिशोधन गर्नको लागि
		-ग्याँसको लागि निस्पन्दन वा परिशोधन यन्त्रावली (मशिनरी) वा उपकरणहरू (एपरेटस):
	८४२१.३९.००	--अन्य

८४.२२		थाल, थाली, तश्तरी सफा गर्ने यन्त्रहरू (डिस वाशिङ्ग मशिन्स); बोटल वा अन्य आधानपात्र (कण्टेनरहरू) सफा गर्ने (क्लिनिङ्ग) वा सुकाउने (ड्राइङ्ग) यन्त्रावली मशिनरी); बोटलहरू, बट्टाहरू (क्यान्स) डिब्बाहरू (बौक्सेस), झोलाहरू (ब्याग्स) वा अन्य आधानपात्रहरू (कण्टेनर्स) भर्न (फिलिङ्ग), बन्द गर्न (क्लोजिङ्ग), मुखवन्द गर्न वा सिलवन्दी गर्न (सिलिङ्ग) वा नामपत्र (लेवल) लगाउन (लेबेलिङ्ग) निमित्तका यन्त्रावली; बोटलहरू, जारहरू, नलिका (ट्यूब)हरू र यस्तै आधानपात्र (कण्टेनर) हरू संपुटन (क्याप्सुलिङ्ग) गर्न निमित्त का यन्त्रावली; अन्य परिवेष्ठन (प्याकिङ्ग) वा आवृत (र्‍यापिङ्ग) गर्ने यन्त्रावली (ताप-आकुंचन आवृन्तन यन्त्र (हिट स्रिङ्क र्‍यापिङ्ग मशिनरी) समेत); पेय पदार्थ (विभरेज) लाई बायुमिश्रण (एयरेटिङ्ग) गर्न निमित्तका यन्त्रावली।
		- थाल, थाली तश्तरी सफा गर्ने यन्त्रहरू (डिश वाशिङ्ग मशिन्स):
	८४२२.१९.००	--अन्य
	८४२२.२०.००	-बोतलहरू वा अन्य आधानपात्रहरू (कण्टेनर) सफा गर्ने र सुकाउने निमित्तको यन्त्रावली (मशिनरी)

	८४२२.३०.००	-बोतलहरू, बट्टाहरू (क्यान्स), डिब्बाहरू (बौक्सेज), झोलाहरू (ब्याग्स) वा अन्य आधानपात्रहरू (कण्टेनर्स) भर्न (फिलिङ्ग), बन्द गर्न (क्लोजिङ्ग), मुखबन्द वा सिलबन्द गर्न (सिलिङ्ग) वा नामपत्रण(लेबेलिङ्ग) गर्न निमित्तका यन्त्रावली; बोतलहरू, जारहरू, नलिकाहरू (ट्यूब्स) र त्यस्तै आधानपात्र (कण्टेनर) हरूलाई संपुटन (क्याप्सुलिङ्ग) गर्न निमित्तका यन्त्रावली; पेय पदार्थ (विभरेजेज) लाई बायु मिश्रण (एयरेटिङ्ग) गर्न निमित्तका यन्त्रावली
	८४२२.४०.००	-अन्य परिवेष्ठन (प्याकिङ्ग) वा आवृत्तन (र्‍यापिङ्ग) यन्त्रावली-ताप-आकुंचन आवृत्तन यन्त्रावली (हिट-स्रिङ्क र्‍यापिङ्ग मशिनरी) समेत
८४.२३		तौलने यन्त्रावली (वेइङ्ग मशिनरी) (५ सेण्टिग्राम (सीजी) वा त्यो भन्दा राम्रो सुग्राहिता (सेन्सिटिभिटी) भएका तराजुहरू (ब्यालेन्सेज) बाहेक), भार वा ढक (वेट) द्वारा संचालित गणना (काउण्टिङ्ग) वा सत्यापन (चेकिङ्ग) गर्ने यन्त्रहरू; भारमापक यन्त्र (वेइङ्ग मशिन) का सबै किसिमका ढकहरू (वेट्स)।
		-अन्य तौलने यन्त्रावली (वेइङ्ग मशिनरी) :

	८४२३.८९.००	--अन्य
८४.२६		पानी जहाजका उत्थंबहरू (सामान उठाउने यन्त्रः डेरिक्स); क्रेनहरू, केबुल क्रेन समेत; क्रेन जडान भएका गतिशील (मोबाइल) उचाल्ने ढांचाहरू (लिफ्टिङ्ग फ्रेम्स), स्ट्रयाडल क्यारियर्स र वर्क्स ट्रक्स (कामको लागि प्रयोग हुने ट्रकहरू)।
		-ओभरहेड ट्राभेलिङ्ग क्रेनहरू, ट्रान्सपोर्टर (परिवाहक) क्रेनहरू, गैन्ट्री क्रेनहरू, ब्रिज क्रेनहरू, गतिशील (मोबाइल) उचाल्ने ढांचाहरू (लिफ्टिङ्ग फ्रेम्स) र स्ट्रैडल क्यारियर्स :
	८४२६.११.००	--स्थायी अवलम्व (फिक्स्ड सपोर्ट) मा भएको ऊर्ध्वस्थ (ओभरहेड) भ्रमणशील (ट्राभेलिङ्ग) क्रेनहरू
	८४२६.१२.००	--टायर माथि भएको गतिशील (मोबाइल) लिफ्टिङ्ग फ्रेमहरू र स्ट्रैडल क्यारियरहरू
	८४२६.१९.००	--अन्य
	८४२६.२०.००	-टावर क्रेनहरू
	८४२६.३०.००	-पोर्टल वा पेडेस्टल जीव क्रेनहरू
		-स्वयं प्रणोदित (सेल्फ प्रोपेल्ड), अन्य यन्त्रावलीः
	८४२६.४१.००	--टायरमाथि भएको
	८४२६.४९.००	--अन्य
		-अन्य यन्त्रावली :

	८४२६.९१.००	--रोड भेहिकलमा जडान (माउण्ट) गर्न अभिकल्पित (डिजाइन) गरिएको
	८४२६.९९.००	--अन्य
८४.२८		अन्य उचाल्ने (लिफ्टिङ्ग), ब्यवस्था गर्ने (ह्याण्डलिङ्ग), भारी चढाउने (लोडिङ्ग) वा भारी ओह्राल्ने (अनलोडिङ्ग) यन्त्रावली (उदाहरणतः लिफ्टहरू, एस्केलेटरहरू, कनभेयरहरू, टेलिफेरिकहरू)।
		-मालसामानहरू (गुड्स) वा पदार्थहरू (म्याटेरियल्स) का लागि अविरत कार्य गर्ने (कन्टिन्यूअस (एक्सन) एलिभेटरहरू र कन्भेयरहरूः
	८४२८.३१.००	--भूमिगत प्रयोग (अण्डरग्राउण्ड यूज) को लागि विशेष रुपले अभिकल्पना गरिएको (डिजाइण्ड)
	८४२८.३२.००	--अन्य, बाल्टिन किसिमका (बकेट टाइप)
	८४२८.३३.००	--अन्य, पट्टा किसिमका (बेल्ट टाइप)
	८४२८.३९.००	--अन्य
	८४२८.४०.००	-चल सोपान (एस्केलेटर्स) हरू र गतिशील (मुभिङ्ग) संचरण मार्ग (वाकवेज)हरू
	८४२८.६०.००	-टेलिफेरिक्स, चेयरलिफ्टस, स्कि-ड्रयागलाइन्स रज्जु रेगमार्ग (फुनिकुलर्स) को लागि कर्षण यन्त्र रचना (ट्र्याक्सन मेकानिज्म)

	८४२८.९०.००	-अन्य यन्त्रावली
८४.२९		स्वयं प्रणोदित (सेल्फ-प्रोपेल्ड) बुल्डोजरहरू, एङ्गलडोजरहरू, ग्रेडरहरू, लेभेलरहरू, स्क्रेपरहरू, यान्त्रिक शावेलहरू, एक्सक्या-भेटरहरू, शावेल लोडर्सहरू, ट्याम्पिङ्ग मशिन र सडक पेल्ने (रोड रोलर्स) हरू।
		-बुल्डोजरहरू र एङ्गलडोजरहरूः
	८४२९.११.००	--बाटो बनाउने (ट्र्याकलेइङ्ग)
	८४२९.१९.००	--अन्य
	८४२९.२०.००	-ग्रेडरहरू र लेभलरहरू (सम्याउने)
	८४२९.३०.००	-स्क्रेपरहरू
	८४२९.४०.००	-ट्याम्पिङ्ग यन्त्रहरू र सडक पेल्ने रोलरहरू
		-यान्त्रिक शावेलहरू, एक्सक्याभेटर र शावेल लोडरहरू :
	८४२९.५१.००	--फ्रौण्ट-ईण्ड शावेल लोडरहरू
	८४२९.५२.००	--३६०° धूर्णमान अधिरचना (रिभोल्भिङ्ग सुपरस्ट्रक्चर) सहितका यन्त्रावली (मशिनरी)
	८४२९.५९.००	--अन्य

८४.३०		जमीन (अर्थ), धातुहरू (मिनरल्स) वा धाउहरू (ओर्स) को लागि स्थानान्तरण गर्ने वा हटाउने (मुभिङ्ग), वर्गीकरण गर्ने वा तल संतुलित गर्ने (ग्रेडिङ्ग), सभ्याउने (लेभेलिङ्ग), ताछ्ने (स्क्रेपिङ्ग), उत्खनन गर्ने (एक्सकेभेटिङ्ग), भर्ने (ट्याम्पिङ्ग) सुसंहत गर्ने (कम्प्याक्टिङ्ग), निष्कर्षण गर्ने (एक्सट्र्याक्टिङ्ग) वा प्वाल पार्ने (बोरिङ्ग) यन्त्रावली (मशिनरी)।
	८४३०.१०.००	-खामो गाड्ने (पाइल ड्राइभर) र खामो उखेल्ने (पाइल एक्सट्र्याक्टर)
	८४३०.२०.००	-हिंउ जोत्ने (स्नो-प्लोज) र हिउं-भाती (स्नो-ब्लोअर्स)
		-कोइला (कोल) वा चट्टान (रौक) काट्ने (कट्टर्स) र सुरुङ्ग खन्ने (टनेलिङ्ग) मशिनरीः
	८४३०.३१.००	--स्वयं प्रणोदित (सेल्फ प्रोपेल्ड)
	८४३०.३९.००	--अन्य
		-अन्य छिद्रण गर्ने (बोरिङ्ग) वा खन्ने (सिङ्किङ्ग) यन्त्रावली (मशिनरी)ः
	८४३०.४१.००	--स्वयं प्रणोदित (सेल्फ प्रोपेल्ड)
	८४३०.४९.००	--अन्य
	८४३०.५०.००	-अन्य यन्त्रावली, स्वयं प्रणोदित (सेल्फ प्रोपेल्ड)

		-अन्य यन्त्रावली, स्वयं प्रणोदित (सेल्फ प्रोपेल्ड) नभएको :
	८४३०.६१.००	--पुर्नेवा बन्द गर्ने (ट्याम्पिङ्ग) वा सुसंहत गर्ने (कम्प्याक्टिङ्ग) यन्त्रावली
	८४३०.६९.००	--अन्य
८४.३२		भूमि तयार गर्ने (स्वायल प्रिपरेशन) वा खेति गर्ने (कल्टिभेशन) निमित्तका कृषि (एग्रिकल्चर), उद्यान कृषि (हर्टिकल्चर) वा वानिकी (वनजङ्गल) (फोरेष्ट्री) सम्बन्धी यन्त्रावली (मशिनरी); शाद्वल भूमि (दूबो सहितको भूमिः लौन) वा खेलकूद (मैदान (स्पोर्ट्स (ग्राउण्ड) पेल्ने बेलनहरू (रोलर्स)।
	८४३२.१०.००	-हलोहरू (प्लोज)
		-ह्यारोहरू, स्क्यारिफायर्स, कल्टिभेटरहरू, विड्र्स (झार निकाल्ने) र होहरू :
	८४३२.२१.००	--डिस्क ह्यारो
	८४३२.२९.००	--अन्य
	८४३२.३०.००	-वीजवपित्रहरू (सीडर्स), बिरुवा रोप्ने (प्लाण्टर्स) र प्रतिरोपक (ट्रान्सप्लाण्टर्स) यन्त्रहरू
	८४३२.४०.००	-मल छर्ने (म्यान्योर स्प्रेडर्स) र उर्वरक वितरकहरू (फर्टिलाइजर डिष्ट्रीब्यूटर)
	८४३२.८०.००	-अन्य यन्त्रावली (मशिनरी)

८४.३३		बाली काट्ने (हार्भेस्टिङ्ग) वा दाना छुट्याउने (दाइं गर्नेः थ्रेसिङ्ग) यन्त्रावलीहरू (मशिनरी), पराल (स्ट्र) वा घांस पराल (फोडर) बिटा पार्ने यन्त्र (बेलर्स); घांस (ग्रास) वा सुकेको घांस (हे) काट्ने (मोअर्स); शीर्षक ८४.३७ का यन्त्रावली (मशिनरी) बाहेकका फुलहरू (एग्स), फलहरू (फ्रुट्स) वा अन्य कृषि उत्पादनलाई सफा गर्ने (क्लिनिङ्ग), छुट्याउने (सौर्टिङ्ग) वा वर्गीकरण गर्ने (ग्रेडिङ्ग) कामका यन्त्रहरू (मशिन्स)।
		-शाद्वल भूमि (लौन), नगरोद्यान (पार्क) वा खेलकूदको मैदान (स्पोर्ट्स ग्राउण्ड) निमित्तका लावक यन्त्र (घांस काट्नेः मोअर्स) :
	८४३३.११.००	--क्षैतिज समतल घुमेर काट्ने साधन भएको, शक्ति चालित (कटिङ्ग डिभाइस रोटेटिङ्ग इन होराइएजेण्टल प्लेन, पावर्ड)
	८४३३.१९.००	--अन्य
	८४३३.२०.००	-अन्य घांस काट्ने (मोअर्स), ट्र्याक्टरमा जडान गर्ने कटर बार्स समेत
	८४३३.३०.००	-अन्य घांस तयार गर्ने (हेमेकिङ्ग) यन्त्रावली (मशिनरी)
	८४३३.४०.००	-पराल वा चारा (स्ट्र वा फोडर) बिटा बनाउने यन्त्र (बेलर्स), (पिकअप बेलर्स)

		-अन्य बाली काट्ने (हार्भेस्टिङ्ग) यन्त्रावली, दाइं गर्ने वा गेडा झार्ने (थ्रेसिङ्ग) यन्त्रावली (मशिनरी):
	८४३३.५१.००	--हार्भेस्टर-थ्रेसरको संयोजन (कम्वाइन)
	८४३३.५२.००	--अन्य थ्रेसिङ्ग मशिनरी
	८४३३.५३.००	--जरा वा गानो (रुट वा ट्यूबर) को बाली संग्रह गर्ने (हार्भेस्टिङ्ग) यन्त्रहरू
	८४३३.५९.००	--अन्य
	८४३३.६०.००	-फुल वा अण्डाहरू (एग्स), फल (फ्रूट) वा अन्य कृषिजन्य उत्पादन सफा गर्ने (क्लिनिङ्ग), छुट्याउने (सौर्टिङ्ग) वा वर्गीकरण गन (ग्रेडिङ्ग) यन्त्रहरू
८४.३४		दूध दुहुने यन्त्रहरू (मिल्किङ्ग मशिन्स) र दुग्धशाला सम्बन्धी यन्त्रावली (डेरी मशिनरी)।
	८४३४.१०.००	-दूध दुहुने यन्त्रहरू (मिल्किङ्ग मशिन्स)
	८४३४.२०.००	-दुग्धशाला सम्बन्धी यन्त्रावली (डेरी मशिनरी)
८४.३५		दाखको आसव (वाइन), स्याउको आसव (साइडर), फलको रस (फ्रुट जूस) हरू वा यस्तै पेय पदार्थहरू (विभरेजेज) को उत्पादन (म्यानुफ्याक्चर) मा प्रयोग हुने संपीडक दाब यन्त्रहरू (प्रेसेस), दलित्र वा पेल्नेयन्त्र (क्रसर्स) र यस्तै यन्त्रावली।

	८४३५.१०.००	-यन्त्रावली
८४.३६		अन्य कृषि सम्बन्धी (एग्रिकल्चरल), उद्यान कृषि (हर्टिकल्चर) सम्बन्धी, वानिकी वा वनजङ्गल सम्बन्धी (फोरेष्ट्री), पंक्षीपालन (पोल्ट्री-किपिङ्ग) वा मौरी पालन (बी-किपिङ्ग) सम्बन्धी यन्त्रावली, यान्त्रिक (मेकानिकल) वा ताप (थर्मल) उपकरण (इक्विपमेण्ट) जडान भएको अंकुरण संयन्त्र (जर्मिनेशन प्लाण्ट) समेत; पंक्षीहरूको चल्ला काढ्ने र बच्चा हुर्काउने यन्त्रहरू (पोल्ट्री इन्क्युवेट्र्स र ब्रूडर्स)।
	८४३६.१०.००	-जनावरहरूको घांस चारा (एनिमल फिडिङ्ग स्टफ्स) तयार गर्ने यन्त्रावली
		-पंक्षीपालन यन्त्रावली; पंक्षीहरूको चल्ला काढ्ने बच्चा हुर्काउने यन्त्रहरू (पौल्ट्री इन्क्यूबेटर्स र ब्रूडर्स):
	८४३६.२१.००	--पोल्ट्री इन्क्यूबेटर्स र ब्रुडर्स
	८४३६.२९.००	--अन्य
	८४३६.८०.००	-अन्य यन्त्रावली
		-अङ्गहरू (पार्ट्स):
	८४३६.९१.००	--पंक्षीपालन (पौल्ट्री किपिङ्ग) यन्त्रावली वा पंक्षीहरूको चल्ला काढ्ने र बच्चा हुर्काउने (पोल्ट्री इन्क्यूबेटर्स र ब्रूडर्स) को

८४.३७		बीज (सिड), दाना (ग्रेन) वा सुकेको दाल सम्बन्धी (लेगुमिनस) वनस्पतिहरू सफा गर्न, छुट्याउन वा छांट्न (सौर्टिङ्ग) वा वर्गीकरण गर्न (ग्रेडिङ्ग) निमित्तका यन्त्रहरू; कृषि(क्षेत्र किसिमका (फार्म-टाइप मशिनरी) यन्त्रावली बाहेक, पेषण उद्योग (मिलिङ्ग इण्डस्ट्री) मा प्रयोग हुने वा अन्न (सेरियल्स) वा सुकेको दलहन वनस्पति (ड्राइड लेगुमिनस; भेजिटेबल) को काम निमित्तको यन्त्रावली।
	८४३७.१०.००	-बीज (सिड) दाना (ग्रेन) वा सुकेको दलहन वनस्पति (ड्राइड लेगुमिनस भेजिटेबल्स) सफा गर्ने, छुट्याउने वा वर्गीकरण (ग्रेडिङ्ग) गर्ने यन्त्रहरू
	८४३७.८०.००	-अन्य यन्त्रावली (मशिनरी)
८४.३८		प्राणीजन्य (एनिमल) वा अवाष्पशील वनस्पति बोसो वा तेल (फिक्स्ड भेजिटेबल फ्याट वा आयल) को निष्कर्षण (एक्सट्र्याक्सन) वा तयार (प्रिपरेशन) गर्न निमित्तको यन्त्रावली बाहेक, खाद्य वा पेय (फुड वा ड्रिङ्क) को औद्योगिक निर्मित (प्रिपरेशन) वा उत्पादन (म्यानुफ्याक्चर) को लागि चाहिने, यस भागमा अन्यत्र उल्लेख नभएका वा समावेश नभएका, यन्त्रावली (मशिनरी)।

	८४३८.१०.००	-वेकरी मशिनरी (पाउरोटी जस्ता खाद्य परिकार सम्बन्धी यन्त्र) र म्याकरोनी, स्पागेटी वा यस्तै उत्पादनहरू निर्माण गर्न (म्यानुफ्याक्चर) का लागि चाहिने यन्त्रावली
	८४३८.२०.००	-मिठाइ (कन्फेक्सनरी), कोको वा चकलेट उत्पादन (म्यानुफ्याक्चर) निमित्तका यन्त्रावली
	८४३८.३०.००	-चिनी निर्माण (म्यानुफ्याक्चर) निमित्तका यन्त्रावली
	८४३८.४०.००	-मदिरा उत्पादनका यन्त्रावली (ब्रुअरी मशिनरी)
	८४३८.५०.००	-मासु (मिट) वा मासुको लागि पालिएका घरेलु पंक्षीको मासु (पोल्ट्री) तयार गर्न निमित्तका यन्त्रावली
	८४३८.६०.००	-फलहरू (फ्रुट्स), काष्ठफलहरू (नट्स) वा वनस्पतिहरू (भेजिटेबल्स) तयारी पार्न निमित्तका यन्त्रावली
		-अन्य यन्त्रावली (मशिनरी) :
	८४३८.८०.१०	--टि-सर्टिङ्ग मेशिन, सि.टि.सि. मेशिन, चिया फरमेन्टिङ्ग मेशिन, टि-ड्रायर मेशिन, एल.टि.पी. मेशिन
	८४३८.८०.९०	--अन्य यन्त्रावली

८४.३९		रेशादार कोशमय पदार्थहरू (फाइब्रस सेल्यूलोजिक म्याटेरियल)को लेदो (पल्प) बनाउन निमित्तको वा कागत वा कागतगाता (पेपरबोर्ड) बनाउन वा परिष्करण (फिनिशिङ्ग) निमित्तका यन्त्रावली ।
	८४३९.१०.००	-रेशादार कोषमय पदार्थहरू (फाइबस सेल्युलोजिक म्याटेरियल) को पल्प वनाउन निमित्तका यन्त्रावली
	८४३९.२०.००	-कागज वा कागजगाता (पेपरबोर्ड) बनाउन निमित्तका यन्त्रावली
	८४३९.३०.००	-कागज वा कागजगाता परिष्कार (फिनिशिङ्ग) गर्न निमित्तका यन्त्रावली
८४.४०		पुस्तकको गाता बांध्ने (बुक-बाइण्डिङ्ग) यन्त्रावली(मशिनरी),पुस्तकसिउनेयन्त्रहरू (बुक-सिउइङ्ग मशिन्स) समेत।
	८४४०.१०.००	-यन्त्रावली (मशिनरी)
८४.४१		कागजको पल्प (पेपर पल्प), कागत वा कागतगाता तयार गर्न (मेकिङ्ग अप) निमित्तका अन्य यन्त्रावली, सबै किसिमका काट्ने यन्त्रहरू (कटिङ्ग मशिन्स) समेत।
	८४४१.१०.००	-काट्ने यन्त्रहरू (कटिङ्ग मशिन्स)
	८४४१.२०.००	-थैला (ब्याग्स), बोरा (स्याक्स) वा खाम (एनभेलोप) बनाउने यन्त्रहरू

	८४४१.३०.००	-ढालेर बनाउने (मोल्डिङ्ग) बाहेकका, डिब्बा, बट्टा, बक्सा, कन्तुर, नली, पीपा (कार्टोन, बक्स, केस, ट्यूब, ड्रम) वा यस्तै आधानपात्रहरू (कण्टेनर्स) बनाउन निमित्तका यन्त्रहरू (मशिन्स)
	८४४१.४०.००	-कागतको पल्प (पेपर पल्प), कागत वा कागतगाता (पेपर वा पेपरबोर्ड) मा ढलान गरी सामान बनाउन (मोल्डिङ्ग आर्टिकल्स) निमित्तका यन्त्रहरू
	८४४१.८०.००	-अन्य यन्त्रावली
८४.४२		पाताहरू (प्लेट्स), बेलनहरू (सिलिन्डर्स) वा अन्य मुद्रण अवयवहरू तयार गर्न वा बनाउनका लागि चाहिने यन्त्रावली, औजार र उपकरणहरू (शीर्षक ८४.५६ देखि ८४.६५ सम्मका यन्त्र र औजारहरू बाहेक); पाताहरू (प्लेट्स), बेलनहरू (सिलिन्डर्स) र अन्य मुद्रण अवयवहरू; मुद्रण प्रयोजनका लागि तयार पारिएका पाताहरू (प्लेट्स), बेलनहरू (सिलिन्डर्स) र लिथोग्राफिक स्टोनहरू (उदाहरणको लागि समतल पारिएको (प्लेण्ड), कणिकाङ्कित (ग्रेण्ड) वा चम्काइएको (पोलिश्ड)) ।
	८४४२.३०.००	-यन्त्रावली, औजार (एपरेटस) र उपकरण (इक्विपमेण्ट)

८४.४३		प्लेटहरू, सिलिण्डरहरू र शीर्षक नं.२ का छपाईका अन्य उपादानहरूद्वारा मुद्रण कार्यको लागि प्रयोग हुने छाप्ने (मुद्रण) यन्त्रावली; अन्य मुद्रण यन्त्रहरू, प्रतिलिपि उतार्ने यन्त्रहरू, र फ्याक्स गर्ने यन्त्रहरू, संयोजित भएका वा नभएका; तिनका अङ्गहरू र सहायक वस्तुहरू (पार्ट्स एण्ड एसेसरिज)।
		-प्लेटहरू, सिलिण्डरहरू र शीर्षक नं. २ का छपाईका अन्य उपादानहरूद्वारा मुद्रण कार्यको लागि प्रयोग हुने छाप्ने (मुद्रण) यन्त्रावलीः
	८४४३.११.००	--अफसेट मुद्रण यन्त्रावली, रिल फेड
	८४४३.१२.००	--अफसेट मुद्रण यन्त्रावली, शीट फेड (कागतको ताउमा छाप्ने), कार्यालय प्रकारको (अफिस टाइप) (नदोबारिएको अवस्थामा एकापट्टि २२ से.मि.भन्दा बढी नभएको र अर्कोपट्टि ३६ से.मि. भन्दा बढी नभएको ताउ (शीट) हरू प्रयोग हुने)
	८४४३.१३.००	--अन्य अफसेट मुद्रण यन्त्रावली
	८४४३.१४.००	--लेटर प्रेस प्रिन्टिङ्ग मशिनरी, रिल फेड, फ्लेक्सोग्राफिक प्रिण्टिङ्ग बाहेक
	८४४३.१५.००	--लेटर प्रेस प्रिन्टिङ्ग मशिनरी, रिल फेड बाहेक, फ्लेक्सोग्राफिक प्रिण्टिङ्गबाहेक
	८४४३.१६.००	--फ्लेक्सोग्राफिक प्रिण्टिङ्ग मशिनरी

	८४४३.१७.००	--उत्कीर्णन मुद्रण यन्त्रावली (ग्र्यावुअर प्रिण्टिङ्ग मशिनरी)
	८४४३.१९.००	--अन्य
८४.४४	८४४४.००.००	मानव निर्मित (म्यान-मेड) वयनीय पदार्थ (टेक्सटाइल म्याटेरियल) लाई निःश्रवण वा उत्सारण गर्ने (एक्स्ट्रुडिङ्ग), आहरण वा निकर्षण (ड्रइङ्ग) गर्ने, खम्रो बनावटको लागि प्रकृया गर्ने (टेक्सचरिङ्ग) वा काट्ने (कटिङ्ग) काम निमित्तका यन्त्रहरू।
८४.४५		वयनीय रेशाहरू (टेक्सटाइल फाइबर्स) तयार पार्ने (प्रिपेयरिङ्ग) यन्त्रहरू, कात्ने (स्पिनिङ्ग), दोहोरो पार्ने (डबलिङ्ग) वा बटार्ने (ट्वीस्ट्रिङ्ग) यन्त्रहरू र वयनीय धागो (टेक्सटाइल यार्न) उत्पादन गर्न निमित्तका अन्य यन्त्रावली; टेक्सटाइल रिलिङ्ग वा वाइण्डिङ्ग (वेफ्ट वाइण्डिङ्ग समेत) यन्त्रहरू र शीर्षक ८४.४६ वा ८४.४७ का यन्त्रहरूमा प्रयोग गर्न वयनीय धागो (टेक्सटाइल यार्न) तयार पार्ने काम निमित्तका यन्त्रहरू।
		-वयनीय रेशा (टेक्सटाइल फाइवर्स) तयार गर्ने यन्त्रहरू :
	८४४५.११.००	--काडिङ्ग मशिन्स
	८४४५.१२.००	--कौम्बिङ्ग मशिन्स (कोर्ने यन्त्र)
	८४४५.१३.००	--ड्रइङ्ग वा रोभिङ्ग मशिन्स

	८४४५.१९.००	--अन्य
	८४४५.२०.००	-वयनीय वस्तु कात्ने (टेक्सटाइल स्पिनिङ्ग) यन्त्रहरू
	८४४५.३०.००	-वयनीय वस्तु दोहोरो पार्ने (डबलिङ्ग) वा बटार्ने (ट्वीस्टिङ्ग) यन्त्रहरू
	८४४५.४०.००	-टेक्सटाइल वाइण्डिङ्ग (वेफ्ट-वाइण्डिङ्ग समेत) वा रिलिङ्ग मशिनहरू
	८४४५.९०.००	-अन्य
८४.४६		बुन्ने यन्त्रहरू (विभिङ्ग मशिन्स) (करघाः लूम्स)।
	८४४६.१०.००	-३० से. मी. भन्दा कम चौडाइ भएको कपडा (फ्याब्रिक्स) बुन्नको लागि
		-३० से.मी. भन्दा बढी चौडाइ भएको कपडा बुन्नको लागि, थुर्री-किसिमको (शटल टाइप):
	८४४६.२१.००	--शक्तिचालित करघा (पावर लूम)
	८४४६.२९.००	--अन्य
	८४४६.३०.००	-३० से.मी. भन्दा बढी चौडाइ भएको कपडा बुन्नको लागि, थुर्रीहीन किसिमको (शटल लेस टाइप)

८४.४७		निटिङ मशिन्स, स्टिच बौण्डिङ्ग मशिन्स र धातु वा रेशमको तार मिश्रित धागो (गिम्प्ड यार्न), टूल (सूक्ष्म रेशमी जाली), फिता (लेस), कारचोपी (इम्ब्राइडरी), शोभोपकरण (ट्रिमिङ्गस), रेशमी पट्टी (ब्रेड) वा जाली (नेट) बनाउन निमित्तका यन्त्रहरू र गुच्छादार बनाउन (टफ्टिङ्ग) निमित्तका यन्त्रहरू।
		-सर्कुलर निटिङ मशिन्स :
	८४४७.११.००	--बेलन (सिलिण्डर) को ब्यास (डायमिटर) १६५ मीमी भन्दा बढी नभएको
	८४४७.१२.००	--बेलन (सिलिण्डर) को ब्यास (डायमिटर) १६५ मीमी भन्दा बढी भएको
	८४४७.२०.००	-फ्ल्याट निटिङ्ग मशिन्स; स्टिच बौण्डिङ्ग मशिन्स
	८४४७.९०.००	-अन्य
८४.४९	८४४९.००.००	टुक्रा (थान) (इन द पिस) वा आकृतिमा (इन शेप्स) भएका जमोठ (फेल्ट) वा ननउभेन्सको निर्माण (म्यानुफ्याक्चर) वा परिष्करण (फिनिशिङ्ग) निमित्तका यन्त्रावली (मशिनरी), फेल्ट ह्याट्स बनाउनको लागि चाहिने यन्त्रावली समेत; ह्याटहरू बनाउनको लागि ब्लौकहरू।

८४.५१		वयनीय (टेक्सटाइल) धागोहरू (यार्न्स), कपडाहरू (फ्याब्रिक्स) वा कपडा पदार्थका तयारी सामानहरू (मेड अप टेक्सटाइल आर्टिकल्स) धुन (वाशिङ्ग), सफा गर्न (क्लिनिङ्ग), निचोर्न (रिङ्गिङ्ग), सुकाउन (ड्राइङ्ग), इस्तरी गर्न (आइरनिङ्ग), प्रेसिङ्ग (फ्यूजिङ्ग प्रेसहरू समेत) गर्न अविरंजित गर्न (ब्लिचिङ्ग), रंजित गर्न (डाइङ्ग), परिष्करण गर्न (ड्रेसिङ्ग) फिनिशिङ्ग), लेपन गर्न (कोटिङ्ग) वा संसिक्त गर्न (इम्प्रिग्नेटिङ्ग) निमित्तका यन्त्रावली मशिनरी) (शीर्षक ८४.५० का यन्त्रहरू बाहेक) र लिनोलियम जस्ता कृट्रिम आच्छादन (फ्लोर कभरिङ्गस) हरूको निर्माण (म्यानुफ्याक्चर) मा प्रयुक्त तलवस्त्र (बेस फ्याब्रिक) वा अन्य आधार (सपोर्ट) मा लेदो (पेस्ट) को लेप गर्न निमित्तका यन्त्रहरू; तान्तव (टेक्सटाइल) कपडाहरू (फ्याब्रिक) रिलमा बेर्ने (रिलिङ्ग) रिलबाट फुकाउने (अनरिलिङ्ग), पट्याउने (फोल्डिङ्ग), काट्ने (कटिङ्ग) वा छिद्रदार बुट्टा पार्ने (पिङकिङ्ग) निमित्तका यन्त्रहरू।
		-सुकाउने (शोषक) यन्त्रहरू :
	८४५१.२९.००	--अन्य
	८४५१.३०.००	-इस्तरी गर्ने यन्त्र र प्रेसहरू (फ्यूजिङ्ग प्रेसहरू समेत)

	८४५१.४०.००	-धुने (वाशिङ्ग), विरंजित गर्ने (ब्लिचिङ्ग) वा रंजित गर्ने (ड्राइङ्ग) यन्त्रहरू
	८४५१.५०.००	-कपडालाई रिलमा बेर्ने (रिलिङ्ग), रिलबाट फुकाउने (अनरिलिङ्ग), पट्टयाउने (फोल्डिङ्ग, काट्ने (कटिङ्ग) वा छिद्रदार बुट्टा पार्ने (पिङकिङ्ग) निमित्तका यन्त्रहरू
	८४५१.८०.००	-अन्य यन्त्रावली
८४.५२		सिउने कल (सीउइङ्ग मशीन), शीर्षक ८४.४० को पुस्तक सिउने (बुकसीउइङ्ग) कल (मशीन) बाहेक सिउने कलको लागि विशेष रुपले अभिकल्पित (डिजाइण्ड) फर्निचर, आधारहरू (बेसेस) र ढकनी (कभर्स) हरू; सिउने कलको सियो (सीउइङ्ग मशिन निडल्स) हरू।
		-अन्य सिउने कलहरूः
	८४५२.२१.००	--स्वचालित इकाईहरू (अटोमेटिक यूनिट्स)
	८४५२.२९.००	--अन्य
८४.५३		कांचो छाला (हाइड्स, स्किन्स) वा पाको छाला (लेदर) तयार गर्ने (प्रिपेयरिङ्ग), प्रशोधन गर्ने (ट्यानिङ्ग) वा सोको काम गर्ने (वर्किङ्ग) वा कांचो छाला (हाइड्स, स्किन्स) वा पाको छाला (लेदर) का पाउपोश वा अन्य वस्तुहरू बनाउने वा मर्मत गर्ने यन्त्रावली (मशिनरी), सिउने कल बाहेक।

	८४५३.१०.००	-कांचो छाला (हाइड्स, स्किन्स) वा पाको वा परिष्कृत छाला (लेदर) तयार गर्न (प्रिपेयरिङ्ग), प्रशोधन गर्न (ट्यानिङ्ग) वा सोको काम गर्न निमित्तका यन्त्रावली (मशिनरी)
	८४५३.२०.००	-पाउपोश बनाउन वा मर्मत गर्न निमित्तका यन्त्रावली
	८४५३.८०.००	-अन्य यन्त्रावली
८४.५४		धातुकर्म (मेटालर्जी) मा वा धातुको ढलाई कारखाना (फाउण्ड्री) हरूमा प्रयोग हुने खालका, संपरिवर्तकहरू (कन्भर्टर्स), डाडूहरू (ल्याडल्स), धातुका सिल्ली वा ईटहरू (इनगौट) बनाउने सांचाहरू (मौल्ड्स) र ढलाइ गर्ने (कास्टिङ्ग) यन्त्रहरू (मशिन्स)।
	८४५४.१०.००	-संपरिवर्त्तकहरू (कन्भर्टर्स)
	८४५४.२०.००	-धातुका सिल्ली वा ईट बनाउने सांचाहरू (इनगौट मोल्ड्स)
	८४५४.३०.००	-धातुका ढलाई गर्ने यन्त्रहरू (काष्टिङ्ग मशिन्स)
८४.५५		धातु बेलन गर्ने (मेटलरोलिङ्ग) कारखानाहरू (मिल्स) र तिनका लागि चाहिने वेलनहरू (रोल्स)।
	८४५५.१०.००	-नल कारखाना (ट्यूब मिल्स) हरू

		-अन्य वेलन गर्ने कारखानाहरू (रोलिङ्ग मिल्स) :
	८४५५.२१.००	--ताप (हौट) वा ताप र शीतको संयोजन (कम्बिनेशन हौट एण्ड कोल्ड)
	८४५५.२२.००	--शित (कोल्ड)
	८४५५.३०.००	-बेलन कारखाना (रोलिङ्ग मिल) को बेलनहरू (रोल्स)
८४.५६		पदार्थको अपसारण (रिमुभल) द्वारा, लेजर वा अन्य प्रकाश वा फोटोन किरण (बिम) द्वारा, अल्ट्रासोनिक, एलेक्ट्रोडिस्चार्ज, विद्युत्-रसायन (एलेक्ट्रो-केमिकल), एलेक्ट्रोन किरण (बिम), आयोनिक-बिम वा प्लाज्मा आर्क प्रकृयाहरूद्वारा कुनै पनि पदार्थको काम गर्ने यन्त्रऔजारहरू (मशीन टुल्स); वाटर-जेट कटिङ मेशिन ।
	८४५६.१०.००	-लेजर वा अन्य प्रकाश वा फोटोन किरण प्रकृयाहरूद्वारा संचालित
	८४५६.२०.००	-अल्ट्रासोनिक प्रकृयाद्वारा संचालित
	८४५६.३०.००	-इलेक्ट्रो -डिस्चार्ज प्रकृयाद्वारा संचालित
	८४५६.९०.००	-अन्य
८४.५७		धातुमा काम गर्ने मशिनिङ्ग सेण्टरहरू, यूनिट कन्स्ट्रक्सन मशिनहरू (सिङ्गल स्टेशन) र मल्टिस्टेशन ट्रान्सफर मशिनहरू ।

	८४५७.१०.००	-मशिनिङ्ग सेण्टरहरू
	८४५७.२०.००	-यूनिट कन्स्ट्रक्सन यन्त्रहरू (सिंगल स्टेशन)
	८४५७.३०.००	-मल्टीस्टेसन ट्रान्सफर यन्त्रहरू
८४.५८		धातु (मेटल) मा भएका फोहर मैला र दागहरू हटाउन (रिमुभिङ्ग मेटल) निमित्तका लेथहरू (टर्निङ्ग सेण्टर्स समेत)।
		-समतल(होराइजेण्टल) लेथहरूः
	८४५८.११.००	--सांख्यिक रुपले नियन्त्रित (न्यूमेरिकली कण्ट्रोल्ड)
	८४५८.१९.००	--अन्य
		-अन्य लेथहरूः
	८४५८.९१.००	--सांख्यिक रुपले नियन्त्रित (न्यूमेरिकली कण्ट्रोल्ड)
	८४५८.९९.००	--अन्य
८४.५९		शीर्षक ८४.५८ को लेथहरू (खराद) (टर्निङ्ग सेण्टर लगायत) बाहेक, धातुको दागहरू सफा गरी उजिल्याएर छेड्ने (ड्रिलिङ्ग), प्वाल पार्ने बोरिङ्ग), चम्काउने (मिलिङ्गि) पेंच वा घाट बनाउने (थ्रेडिङ्ग वा ट्यापिङ्ग) कार्य निमित्तका यान्त्रिक औजारहरू (मशिन-टुल्स) (वे-टाइप यूनिट हेड मशिन समेत)।
	८४५९.१०.००	-वे -टाइप यूनिट हेडयन्त्र (मशीन)

		-अन्य छेदक यन्त्रहरू (ड्रिलिङ्ग मशिन्स):
	८४५९.२१.००	--सांख्यिक रुपले नियन्त्रित (न्यूमेरिकली कण्ट्रोल्ड)
	८४५९.२९.००	--अन्य
		-अन्य छेड्ने चम्काउने (बोरिङ्ग-मिलिङ्ग) यन्त्रहरू :
	८४५९.३१.००	--सांख्यिक रुपले नियन्त्रित (न्यूमेरिकली कण्ट्रोल्ड)
	८४५९.३९.००	--अन्य
	८४५९.४०.००	-अन्य प्वाल पार्ने (बोरिङ्ग) यन्त्रहरू (मशिन)
		-नि-टाइप, मिलिङ्ग मशिनहरू :
	८४५९.५१.००	--सांख्यिक रुपले नियन्त्रित (न्यूमेरिकली कण्ट्रोल्ड)
	८४५९.५९.००	--अन्य
		-अन्य मिलिङ्ग मशिनहरू:
	८४५९.६१.००	--सांख्यिक रुपले नियन्त्रित (न्यूमेरिकली कण्ट्रोल्ड)
	८४५९.६९.००	--अन्य
	८४५९.७०.००	-भाले पोथी पेंच काट्ने वा घाट बनाउने अन्य यन्त्रहरू (थ्रेडिङ्ग वा ट्यापिङ्ग मशिन्स)

८४.६५		काठ (उड), कर्क, हाड (बोन), कडा रबर, कडा प्लास्टिक वा यस्तै कडा पदार्थको काम गर्न निमित्तका यान्त्रिक औजारहरू (मशिन-टुल्स) (किला ठोक्ने (नेलिङ्ग), मसिनो तारको सिलाइ (स्टेपलिङ्ग), सरेसले टांस्ने (ग्लूइङ्ग) वा अन्य किसिमबाट संयोजन गर्ने (अदरवाइज एसेम्बलिङ्ग) कामका यन्त्रहरू समेत)।
		-अन्य :
	८४६५.९२.००	--रण्डा गर्ने वा समतल गर्ने (प्लेनिङ्ग), मिलिङ्ग वा मोल्डिङ्ग (कटिङ्ग गरेर) मशीनहरू
८४.७०	८४७०.९०.००	-क्यास मेशिन

८४.७४		ठोस (चूर्ण (पाउडर) वा लेदो (पेष्ट) समेत) रुपमा (भएका) माटो (अर्थ), पत्थर (स्टोन, धाउहरू ओर्स) वा अन्य धात्विक तत्वहरू (मिनरल सव्स्टान्सेज) लाई छुट्याउने (सौर्टिङ्ग), छान्ने (स्क्रिनिङ्ग), अलग गर्ने (सेपरेटिङ्ग), धुने (वाशिङ्ग), पेल्ने (क्रशिङ्ग), पिंध्ने (ग्राइण्डिङ्ग), मिसाउने (मिक्सिङ्ग) वा मुछ्ने (निडिङ्ग) निमित्तका यन्त्रावली; चूर्ण वा लेदो (पाउडर वा पेस्ट) रुपमा (भएको) ठोस खनिज इन्धनहरू (सोलिङ्ग मिनरल फ्यूएल्स), चिनियां माटाको लेदो (सेरामिक पेष्ट), कडा नभैसकेको सिमेण्ट (अनहार्डेण्ड सिमेण्ट), प्लाष्टर पदार्थहरू (प्लाष्टरिङ्ग म्याटेरियल्स), वा अन्य खनिज उत्पादनहरूलाई एकत्रित गर्न (एग्लोमरेटिङ्ग), आकार दिन (शेपिङ्ग) वा ढलान गर्न (मौल्डिङ्ग) निमित्तका यन्त्रावलीहरू; बालुवा (स्याण्ड) को ढलान गर्ने सांचोहरू (फाउण्ड्री मोल्ड्स) बनाउने यन्त्रहरू।
	८४७४.१०.००	-सोर्टिङ्ग, स्क्रिनिङ्ग, सेपरेटिङ्ग वा वाशिङ्ग मशिनहरू
	८४७४.२०.००	-क्रशिङ्ग वा ग्राइण्डिङ्ग मशिनहरू
		-मिक्सिङ्ग वा निडिङ्ग मशिनहरूः
	८४७४.३१.००	--कंक्रीट वा मोटार मिक्सरहरू
	८४७४.३२.००	--विटुमिनसाथ खनिज तत्वहरू मिश्रण गर्ने यन्त्रहरू

	८४७४.३९.००	--अन्य
	८४७४.८०.००	-अन्य यन्त्रावली (मशिनरी)
८४.७५		वैद्युतिक (इलेक्ट्रिक) वा इलेक्ट्रोनिक दीपिका (ल्याम्प), नलिका (ट्यूब) वा भाल्भ वा दीप्तिकंद (फ्ल्यास बल्बः चिम) हरूलाई कांचको खोल (ग्लास इनभेलप) भित्र जडान (एसेम्ब्लिङ्ग) निमित्तका यन्त्रहरू; कांच वा कांचका सामान निर्माण (म्यानुफ्याक्चर) वा तापकार्य (हौट वर्किङ्ग) निमित्तका यन्त्रहरू।
	८४७५.१०.००	-इलेक्ट्रिक वा इलेक्ट्रोनिक ल्याम्पहरू, ट्यूबहरू वा भाल्भहरू वा फ्ल्याशबल्बहरूलाई कांचको खोल (ग्लास इनभेलप्स) हरूभित्र जडान (एसेम्बलिङ्ग) निमित्तका यन्त्रहरू
		-कांच वा कांचका सामान (ग्लास वा ग्लासवेयर) निर्माण (म्यानुफ्याक्चर) वा ताप कार्य (हौट वर्किङ्ग) निमित्तका यन्त्रहरू
	८४७५.२१.००	--चक्षुस -तन्तु वा कांचका तन्तु (ओप्टिकल फाइवर्स) र त्यसको पूर्वरुप (प्रिफौर्म) बनाउन निमित्तका यन्त्रहरू
	८४७५.२९.००	--अन्य
	८४७५.९०.००	-अन्य

८४.७७		यस भागका अन्यत्र उल्लेख नभएका वा समावेश नभएका, रबर वा प्लाष्टिकको काम गर्न (वर्किङ्ग) निमित्तका वा यी पदार्थहरूका उत्पादनहरू (प्रोडक्ट्स) को निर्माण (म्यानुफ्याक्चर) निमित्तका यन्त्रावली (मशिनरी)।
	८४७७.१०.००	-इन्जेक्सन-मौल्डिङ्ग मशिनहरू
	८४७७.२०.००	-एक्सटुडर्स
	८४७७.३०.००	-ब्लो -मोल्डिङ्ग मशिनहरू
	८४७७.४०.००	-भ्याकुअम मोल्डिङ्ग मशिनहरू र अन्य थर्मोफोर्मिङ्ग मशिनहरू
		-ढलान गर्न (मौल्डिङ्ग) निमित्तका वा अन्य ढंगबाट बनाउने (अदरवाइज फौर्मिङ्ग) अन्य यन्त्रावलीः
	८४७७.५१.००	--हावादारी (न्यूम्याटिक) टायरहरू ढलान गर्न (मोल्डिङ्ग) वा पुनः तला (पैतला) हाल्न (रिट्रिडिङ्ग) वाभित्री ट्यूबहरू ढलान गर्न वा अन्य ढंगबाट बनाउन (अदरवाइज फोर्मिङ्ग) को लागि
	८४७७.५९.००	--अन्य
	८४७७.८०.००	-अन्य यन्त्रावली (मशिनरी)
८४.७८		सूर्ती वा तमाखु तयार गर्न वा बनाउन (प्रिपयरिङ्ग वा मेकिङ्गअप) निमित्तको यन्त्रावली (मशिनरी), यस भागमा अन्यत्र उल्लेख नभएका वा समावेश नभएका।

	८४७८.१०.००	-यन्त्रावली (मशिनरी)
८४.७९		यस भागको अन्यत्र उल्लेख नभएका वा समावेश नभएका, ब्यक्तिगत कार्य (इनडिभिजुअल फङ्कसन्स) भएका यन्त्रहरू र यान्त्रिक साधित्रहरू (मेकानिकल अप्लायन्सेस)।
	८४७९.१०.००	-सार्वजनिक निर्माण (पब्लिक वर्क्स), भवन निर्माण (बिल्डिङ्ग) वा यस्तै कार्य निमित्तका यन्त्रावली
	८४७९.२०.००	-प्राणीको वा अवाष्पशील (फिक्स्ड) वानस्पतिक बोसो वा तेल तयार गर्ने (प्रिपेरेशन) वा निष्कर्षण (एक्सट्राक्सन) निमित्तका यन्त्रावली
	८४७९.३०.००	-काठ (उड) वा अन्य काष्ठीय (लिग्नियस) पदार्थहरूका पार्टिकल बोर्ड वा फाइबर बिल्डिङ्ग बोर्ड निर्माण (म्यानुफ्याक्चर) निमित्तका प्रेस (दावक यन्त्र)हरू र काठ वा कर्कको उपचार निमित्तका यन्त्रावली
	८४७९.४०.००	-डोरी रस्सा बनाउने (रोप वा केवल-मेकिङ्ग) यन्त्रहरू तार बनाउने यन्त्र
		-अन्य यन्त्रहरू र यान्त्रिक उपकरणहरू :
	८४७९.८१.००	--धातुको उपचार (ट्रिटिङ्ग) को लागि, तारको कुण्डली बेर्ने वैद्युतिक यन्त्र (इलेक्ट्रिक वायर क्वाइल-वाइण्डर्स) समेत

	८४७९.८२.००	--मिक्सिङ्ग, निडिङ्ग, क्रशिङ्ग, ग्राइण्डिङ्ग, स्क्रीनिङ्ग, सिफ्टिङ्ग, होमोजेनाइजिङ्ग, इमल्सिफाइङ्ग वा स्टरिङ्ग मशिनहरू
		--अन्य :
	८४७९.८९.१०	---सावुन उद्योगको मेशिनरी
८४.८०		धातु ढलाइशाला (फाउण्ड्री) को लागि ढलाइका बक्साहरू (मोल्डिङ्ग बौक्सेस); मोल्ड बेसहरू; ढलाइ नमूनाहरू (मौल्डिङ्ग प्याटर्स); धातु, मेटल कारबाइड्, कांच, खनिज पदार्थहरू, रबर वा प्लाष्टिक ढाल्ने सांचोहरू (मोल्ड्स) (धातुको सिलिका (इनगौट) ढाल्ने सांचो बाहेक) ।
	८४८०.१०.००	-मेटल फाउण्ड्रीको लागि मोल्डिङ्ग बक्सहरू
	८४८०.२०.००	-मोल्डबेसहरू
	८४८०.३०.००	-मोल्डिङ्ग प्याटर्न्स
		-धातु वा धातुको कार्बाइडका निमित्तका सांचो (मोल्ड) हरूः
	८४८०.४१.००	--अन्तःक्षेप (इन्जेक्सन) वा संपीडन (कम्प्रेशन) किसिम (टाइप) को
	८४८०.४९.००	--अन्य
	८४८०.५०.००	-कांच निमित्तको ढाल्ने सांचो (मोल्ड्स)
	८४८०.६०.००	-खनीज पदार्थहरू निमित्तको ढलाइको सांचो (मोल्ड्स)

		-रबर वा प्लाष्टिक निमित्तको ढलाइको सांचो (मोल्ड्स):
	८४८०.७१.००	--इन्जेक्सन वा कम्प्रेसन टाइप्स
	८४८०.७९.००	--अन्य
८७.०२		ड्राइभर समेत १० वा सो भन्दा बढी यात्रुहरू बोक्ने मोटर गाडीहरू।
		-कम्प्रेसन-इग्निसन इन्टरनल कम्बसन पिष्टोन इन्जिन (डिजेल वा अर्द्ध डिजेल) भएको :
	८७०२.१०.९०	--एम्वुलेन्स र शववाहन
		-अन्य :
८७.०३		मूलतः मानिसको यातायातको लागि बनेका मोटर कारहरू र अन्य मोटर गाडीहरू (शीर्षक ८७.०२ बाहेकका), स्टेसन वागेन र रेसीङ कार समेत।
		-स्पार्क-इग्निसन इन्टरनल कम्बसन रेसीप्रोकेटिङ पिष्टोन इन्जिन भएका अन्य गाडीहरू:
		--सिलिण्डर क्षमता १,००० सी.सी. ननाघेकोः
	८७०३.२१.१०	---[२५१]
	८७०३.२१.९०	---एम्वुलेन्स र शववाहन

२५१ आर्थिक ऐन, २०७२ ले झिकेको ।

	८७०३.२२.००	--सिलिण्डर क्षमता १,००० सी.सी. नाघेको तर १,५०० सी.सी. ननाघेको एम्वुलेन्स र शववाहन
	८७०३.२३.००	--सिलिण्डर क्षमता १,५०० सी.सी. नाघेको तर ३,००० सी.सी. ननाघेको एम्वुलेन्स र शववाहन
	८७०३.२४.००	--सिलिण्डर क्षमता ३,००० सी.सी. नाघेको एम्वुलेन्स र शववाहन
		-कम्प्रेसन-इग्निसन इन्टरनल कम्बसन पिष्टोन इन्जिन (डिजेल वा अर्ध डिजेल) भएका अन्य गाडीहरू :
	८७०३.३१.००	--सिलिण्डर क्षमता १,५०० सी.सी. ननाघेको एम्वुलेन्स र शववाहन
	८७०३.३२.००	--सिलिण्डर क्षमता १,५०० सी.सी. नाघेको तर २,५०० सी.सी. ननाघेको एम्वुलेन्स र शववाहन
	८७०३.३३.००	--सिलिण्डर क्षमता २,५०० सी.सी. नाघेको एम्वुलेन्स र शववाहन
	८७०३.९०.११	--[२५२]विद्युत वा ब्याट्रीबाट संचालित टेम्पो तथा रिक्सा

२५२ आर्थिक ऐन, २०७२ ले थप गरेको ।

८७.०५		मूलतः ब्यक्ति वा वस्तुहरूको यातायातका लागि बनाइएका बाहेकका खास उद्देश्यका मोटर गाडीहरू (जस्तै अवरोध गर्ने लहरी (ब्रेक डाउन लरी), क्रेन लहरीहरू, दमकलहरू (फायर फाइटिङ्ग भेइकल), कंक्रिट मिश्रण लहरी, सडक बढार्ने कामका लहरीहरू, स्प्रेइङ लहरीहरू, घुम्ती, वर्क सप, घुम्ती रेडियोलोजिकल इकाईहरू।
	८७०५.३०.००	-दमकलहरू (फायर फाइटिङ भेइकल)
८७.०६		शीर्षक ८७.०१ देखि ८७.०५ सम्मको मोटर गाडीका लागि इन्जिनसंग जोडिएका चेसिस।
	८७०६.००.१५	- व्याट्रीबाट चल्ने टेम्पोको चेसिस
८८.०२		अन्य वायुयान (एयरक्राफ्ट) (उदाहरणको लागि, हेलिकोप्टरहरू, हवाइजहाज (एरोप्लेन) हरू); अन्तरिक्षयान (स्पेसक्राफ्ट) (उपग्रह (स्याटेलाइट) समेत र ग्रहानुपथ (सवोर्विटल) र अन्तरिक्षयान (स्पेसक्र्याफ्ट) प्रक्षेपण वाहनहरू (लाउञ्च भेहिकल्स)।
		-हेलिकोप्टरहरू :
	८८०२.११.००	--सामान नहाल्दाको (हेलिकोप्टरको मात्र) तौल २,००० के.जी. ननाघेको
	८८०२.१२.००	--सामान नहाल्दाको (हेलिकोप्टरको मात्र) तौल २,००० के.जी. नाघेको

	८८०२.२०.००	-सामान नहाल्दाको हवाइजहाज वा अन्य हवाइजहाजको तौल २,००० के.जी. ननाघेका
	८८०२.३०.००	-सामान नहाल्दाको हवाइजहाज वा अन्य हवाइजहाजको तौल मात्र २,००० के.जी. नाघेको तर १५,००० के.जी. ननाघेको
	८८०२.४०.००	-सामान नहाल्दाको हवाइजहाज वा अन्य हवाइजहाजको मात्र तौल १५,००० के.जी. नाघेको
८८.०५		हवाइजहाज उडाउने गियर; डेक-एरेष्टर वा यस्तै गियर; उडान अभ्यास सम्बन्धी सामान (ग्राउण्ड फ्लाइङ्ग ट्रेनर); माथि उल्लिखित सामानहरूका पार्टपूर्जाहरू।
	८८०५.१०.००	-हवाइजहाज उडाउने गियर र तिनका पार्टपूर्जाहरू; डेक एरेष्टर वा त्यस्तै गियर र तिनका पार्टपूर्जाहरू
(आ) **<u>अन्य वस्तु तथा सेवाहरू</u>**		
१. शित भण्डारले उपलब्ध गराउने कृषि पैदावार भण्डारण सेवा		
२. हुलाक सेवा (नेपाल सरकारबाट सञ्चालित मात्र)		
(क) चिठीपत्र, पैसा तथा पुलिन्दा परिवहन वा हस्तान्तरण सम्बन्धी सेवा।		
(ख) चिठीपत्र, पैसा तथा पुलिन्दा परिवहन हस्तान्तरण सम्बन्धी सेवाको लागि आवश्यक पर्ने अन्य सेवाहरू।		
(ग) नेपाल सरकारद्वारा प्रदान गर्ने सेवाहरू।		

३.	वित्तीय सेवा, जीवन बीमा सेवा, [२५३]कृषि बाली बीमा, पशु बीमा, पुनर्बीमा सेवा र **समाशोधन गृह (क्लियरिङ्ग हाउस) सेवा ।**
४.	वातावरण, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयको सिफारिशमा सफा टेम्पोमा प्रयोग हुने डिप साइकल लिड एसिड ब्याट्रीहरू (उपशीर्षक ८५०७.२०.००)।
५.	वैकल्पिक उर्जा प्रर्वद्धन केन्द्रको सिफारिसमा बायो ग्याँस, सौर्य शक्ति र वायु शक्तिबाट उर्जा उत्पादन गर्ने संयन्त्र तथा उपकरणहरू, ट्यूवलर ब्याट्री (उपशीर्षक ८५०७.२०), एवं उपशीर्षक ९४०५.४० मा पर्ने सोलार लिड डिसि बत्तीहरू, उपशीर्षक २९०५.३२, ७४१०.२१, ७६०७.१९, ८४०३.१०, ८४०३.९०, ८४१२.८०, ८४१३.८१, ८४१९.१९, ८४१९.३१ र ८५१६.६० अन्तर्गत पर्ने सौर्य ताप ऊर्जा सम्बन्धी उपकरण र पार्टपुर्जाहरू र सोलार चार्ज कन्ट्रोलर (उपशीर्षक ८५०४.४०)।
६.	उद्योग विभागको सिफारिशमा जुट उद्योगले आफ्नो उद्योगको संचालनको लागि पैठारी गर्ने स्पेयर पार्ट्स।
७.	ऊनी गलैंचा तथा गलैंचाको ऊनी धागो कताई, रङ्गाई, धुलाई र बुनाई।
८.	स्वेदशमै हातले बुनिने स्वीटरमा प्रयोग हुने ऊनी धागो (कृत्रिम र एक्रेलिक बाहेक)।
९.	नेपाल सरकार अर्थ मन्त्रालयबाट स्वीकृति प्राप्त भएको कुनै दैवी प्रकोप वा परोपकारको लागि अनुदानमा प्राप्त हुने वस्तुहरू।
१०.	झिटी, गुण्टा, भारी आदेशको सुविधा अन्तर्गत पैठारी गरिएको भन्सार महसुल नलाग्ने व्यक्तिगत प्रयोजनका वस्तुहरू।

२५३ आर्थिक ऐन, २०७२ ले थप गरेको ।

११. सलाई (काठको काटी मात्र), धुप र टायर-ट्युब उद्योगहरूले आफ्नो उत्पादनको उक्त सामान बिक्री गर्दा उठाएको करबाट खरीदमा तिरेको कर घटाउँदा बाँकी बुझाउनु पर्ने देखिएको कर बराबरको रकम विभागले तोकेको प्रक्रिया बमोजिम ती उद्योगलाई फिर्ता दिइनेछ।
१२. मैदा उद्योगले आफ्नो उत्पादन (मैदा) बिक्री गर्दा उठाएको करबाट खरीदमा तिरेको कर घटाउँदा बाँकी बुझाउनु पर्ने देखिएको कर बराबरको रकम विभागले तोकेको प्रक्रिया बमोजिम पच्चीस प्रतिशत मात्र फिर्ता दिइनेछ।
१३. तोरीको तेल उत्पादन गर्ने स्वदेशी उद्योगले आफ्नो उत्पादनको तोरीको तेल र स्वदेशमा उत्पादित वनस्पती घ्यू र अन्य प्रशोधित खानेतेल उद्योगले मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता भएका करदाताहरूलाई आफ्नो उत्पादन बिक्री गर्दा उठाएको मूल्य अभिवृद्धि करमा ५० (पचास) प्रतिशत मूल्य अभिवृद्धि कर आन्तरिक राजस्व विभागले तोकेको प्रक्रिया बमोजिम फिर्ता दिइनेछ। तर ठूलो परिमाण (Bulk) मा प्रशोधित तेल आयात गरी उपभोक्ता प्याकेजमा प्याकिङ्ग (Refilling) गरी बिक्री वितरण गर्ने प्याकेजिङ्ग उद्योगहरूले यस्तो सुविधा पाउने छैनन्।

१४. दुग्ध पदार्थको कारोवार गर्ने स्वदेशी डेरी उद्योगले आफ्नो कर योग्य उत्पादन बिक्री गर्दा उठाएको मूल्य अभिवृद्धि करमा ५० (पचास) प्रतिशत मूल्य अभिवृद्धि कर आन्तरिक राजस्व विभागले तोकेको प्रक्रिया बमोजिम फिर्ता दिइनेछ।

१५. स्वदेशमा चिया उत्पादन तथा प्रशोधन गर्ने उद्योगहरूले मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता भएका करदाताहरूलाई आफ्नो उत्पादन बिक्री गर्दा उठाएको मूल्य अभिवृद्धि करमा ५० (पचास) प्रतिशत मूल्य अभिवृद्धि कर आन्तरिक राजस्व विभागले तोकेको प्रक्रिया बमोजिम फिर्ता दिइनेछ।

१६. तामा पित्तलको पत्रुबाट सिट, सर्कल र भाँडावर्तन उत्पादन गर्ने स्वदेशी उद्योगले मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता भएका करदाताहरूलाई आफ्नो उत्पादन बिक्री गर्दा उठाएको मूल्य अभिवृद्धि करमा २५ (पच्चीस) प्रतिशत मूल्य अभिवृद्धि कर आन्तरिक राजस्व विभागले तोकेको प्रक्रिया बमोजिम फिर्ता दिइनेछ।

१७. स्वदेशी कपडा उद्योगले मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता भएका करदातालाई आफ्नो उत्पादन बिक्री गर्दा उठाएको मूल्य अभिवृद्धि करमा ७० (सत्तरी) प्रतिशत मूल्य अभिवृद्धि कर आन्तरिक राजस्व विभागले तोकेको प्रक्रिया बमोजिम फिर्ता दिइनेछ।

तर शत प्रतिशत सुती कपडा उत्पादन गर्ने स्वदेशी कपडा उद्योगलाई उद्योगले आफ्नो उत्पादन बिक्री गर्दा उठाएको मूल्य अभिवृद्धि करबाट खरीदमा तिरेको मूल्य अभिवृद्धि कर घटाउँदा बाँकी बुझाउनु पर्ने देखिएको मूल्य अभिवृद्धि कर बराबरको रकम विभागले तोकेको प्रक्रिया बमोजिम फिर्ता दिइनेछ।

१८. सेलुलर मोवाइल फोनसेट उत्पादन गर्ने स्वदेशी उद्योग तथा पैठारीकर्ताले सेलुलर मोवाइल फोनसेटको कच्चापदार्थ वा तयारी सामानमा तिरेको कर त्यस्ता सामान मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता भएका करदाताहरूलाई बिक्री गरेको प्रमाण पेश गरेमा विभागले तोकेको प्रक्रिया बमोजिम [२५४]पचास प्रतिशत फिर्ता दिइनेछ।
१९. चिनी उत्पादन गर्ने स्वदेशी उद्योगले आफ्नो उत्पादन मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता भएका करदाताहरूलाई विक्री गर्दा उठाएको मूल्य अभिवृद्धि करमा [२५५]नब्बे प्रतिशत मूल्य अभिवृद्धि कर आन्तरिक राजस्व विभागले तोकेको प्रक्रिया बमोजिम फिर्ता दिइनेछ।
२०. जलविद्युत आयोजनाको लागि आवश्यक पर्ने निर्माण उपकरणहरू, मेशिनरी औजारहरू र सोसंग सम्बन्धित पार्टपुर्जाहरू तथा त्यस्ता उपकरणहरू निर्माण गर्न आवश्यक पर्ने कच्चा पदार्थ (स्टील सिट) पैठारी गर्दा वैकल्पिक उर्जा प्रबर्द्धन केन्द्रको स्वीकृतिमा सञ्चालन हुनेको हकमा सो केन्द्रको र अन्य आयोजनाको हकमा विद्युत विकास विभागको सिफारिसमा मूल्य अभिवृद्धि कर छुट दिइनेछ।
२१. विदेशी नियोग तथा दातृ संस्थाले कूटनैतिक सुविधा वा महसुल सुविधामा पैठारी गरेका सवारी साधन कुनै आयोजनाको स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम अनुरुप आयोजनालाई नै हस्तान्तरण गरी सरकारी नम्बर प्लेटमा परिवर्तन गर्दा वा कुनै आयोजनाको नाममा पूर्ण वा आंशिक महसुल सुविधामा (लगत वा बैङ्क ग्यारेण्टीमा पैठारी भएको बाहेक) पैठारी भएका सवारी साधन आयोजना समाप्तिपछि अर्थ मन्त्रालयको स्वीकृति लिई सरकारी नम्बर प्लेटमा परिवर्तन गरी सरकारी निकायमा हस्तान्तरण गर्दा मूल्य अभिवृद्धि कर लाग्ने छैन।

२५४ आर्थिक ऐन, २०७२ ले संशोधन गरी साठीलाई पचास बनाएको ।

२५५ आर्थिक ऐन, २०७२ ले संशोधन गरी सत्तरीलाई नब्बे बनाएको ।

२२. कूटनैतिक नियोग, परियोजना र अन्य निकायहरूले (सरकारी एवं गैरसरकारी संघ संस्था) महसुल सुविधामा पैठारी गरेका शुरु उत्पादन वर्षले १५ वर्ष नाघेका पुराना सवारी साधन अर्थ मन्त्रालयको स्वीकृति लिई पुनः प्रयोग हुन नसक्ने गरी स्क्रयाप गरी रजिष्ट्रेशन रद्द गर्न चाहेमा त्यस्तो सवारी साधनमा मूल्य अभिवृद्धि कर लाग्ने छैन।
२३. निजी प्रयोगको लागि नेपाली नागरिकले मूल्य अभिवृद्धि कर छुटमा आयात गरिएका सवारीसाधनका धनीको मृत्यू भई सवारीसाधनलाई निजको पति वा पत्नीको नाममा नामसारी गर्दा विभागको स्वीकृतिको आधारमा त्यस्ता सवारी साधनहरूमा लाग्ने मूल्य अभिवृद्धि कर छुट हुनेछ।
२४. बण्डेड वेयर हाउस वा नगद धरौटी (पासबुक) को सुविधा नलिएका उद्योगहरूले आफूले निकासी गर्ने मालवस्तु उत्पादनको लागि आवश्यक पर्ने कच्चा पदार्थ, सहायक कच्चा पदार्थ एवं नेपालमा उत्पादन नहुने प्याकिङ मेटेरियल पैठारी गरी सोबाट उत्पादित तयारी मालवस्तु तोकिएको अवधिभित्र तोकिएको प्रक्रिया अनुसार निकासी गरेमा त्यस्ता कच्चा पदार्थ, सहायक कच्चा पदार्थ एवं प्याकिङ मेटिरियल पैठारी गर्दा भन्सार बिन्दुमा लागेको कर नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी सोही सूचनामा तोकिएबमोजिमका मालवस्तुमा तोकिएबमोजिमको मितिदेखि तोकिएबमोजिमको समदरमा भन्सारबिन्दुबाटै मूल्य अभिवृद्धि कर फिर्ता दिइनेछ।

२५. नेपाली सेना, सशस्त्र प्रहरी बल र नेपाल प्रहरीको प्रधान कार्यालयको नाममा पैठारी हुने निम्न लिखित सामानहरूमा सम्बन्धित मन्त्रालयको सिफारिसमा छुट प्रदान गरिनेछ :–

(क) सैनिक, सशस्त्र प्रहरी र नेपाल प्रहरीको प्रयोगका खरखजाना, हातहतियार, गोलिगट्ठा, बारुद र तिनका स्पेयरपार्टस, विशेष प्रकारको तेल र टल्लीहरू, एक्सेसरिज, बिस्फोटक पदार्थ, सैनिक सामग्री उत्पादन गर्न आवश्यक पर्ने कच्चा पदार्थ तथा सुरक्षाको निमित्त प्रयोग गर्ने मेशिनरी औजार र पार्टपुर्जाहरू ।

(ख) शान्तिसुरक्षा कायम गर्न आवश्यक पर्ने मेशिनरी औजारहरू, भीड नियन्त्रणका सामानहरू, अपराध अनुसन्धानको लागि आवश्यक उपकरण तथा अन्य सामानहरू तथा सञ्चार मन्त्रालयको सिफारिसमा सैनिक जवान, सशस्त्र प्रहरी र नेपाल प्रहरीले प्रयोग गर्ने सञ्चारसम्बन्धी सामानहरू ।

(ग) सैनिक जवान, सशस्त्र प्रहरी, नेपाल प्रहरी तथा घोडा खच्चरहरूको स्वास्थ्य उपचारको लागि आवश्यक पर्ने औजार, उपकरण, औषधी र तत्सम्बन्धी सामानहरू ।

(घ) सैनिक जवान, सशस्त्र प्रहरी, नेपाल प्रहरीको अभ्यास तथा तालिममा प्रयोग हुने सामानहरू ।

(ङ) नेपाली सेनाले प्रयोग गर्ने इञ्जिनियरिङ्ग सर्भे र निर्माण कार्यमा प्रयोग हुने हेभि अर्थमुभिंग प्लान्ट, औजार र सो सम्बन्धी पार्टस, अप्टिकल इक्वीपमेन्ट तथा रक्षा मन्त्रालयद्वारा तोकिएबमोजिमको डिफेन्स स्टोरका सामानहरू ।

(च) नेपाली सेनाले प्रयोग गर्ने क्याम्पिङ्ग इक्वीपमेण्ट तथा स्पेशल फोर्स र प्याराट्रुपरलाई आवश्यक पर्ने विभिन्न सामानहरू ।

(छ) नेपाली सेनाको नाममा पैठारी हुने हवाईजहाज, हेलिकप्टर र तीनका पार्टपुर्जा, प्यारासुट (ब्याग समेत) टुल्स, लुब्रिकेन्ट्स तथा ग्राउण्ड इक्वीपमेन्टहरू ।

(ज) अस्पताल सञ्चालनको लागि आवश्यक पर्ने उपकरण तथा औजारहरू ।

(झ) बैज्ञानिक प्रयोगशालालाई आवश्यकपर्ने सामानहरू ।

(ञ) दैवी प्रकोप उद्धार कार्यमा प्रयोग हुने सामानहरू ।

समूह १२ : भवन र जग्गा

- घर तथा जग्गाको खरीद बिक्री तथा बहाल (होटल, गेष्टहाउस र एपार्टमेण्टले उपलब्ध गराउने होटल, गेष्ट हाउस सरहको व्यवसायिक रुपमा सञ्चालित निकायले उपलब्ध गराउने सेवा बाहेक) ।

समूह १३ : बाजी, क्यासिनो र चिठ्ठा

- बाजी वा जुवा खेलाउनका निमित्त प्रदान गरिने सुविधा सम्बन्धी क्रियाकलाप, चिठ्ठा।

द्रष्टव्यः

(१) माथि उल्लेख भए बमोजिम शीर्षक र उपशीर्षकहरूमा किटानसाथ उल्लेख भएको वस्तु तथा सेवामा मात्र मूल्य अभिवृद्धि कर छुट हुनेछ। कर छुट गरिएका वस्तु तथा सेवाको व्याख्या तथा वस्तुको हार्मोनाइज्ड कोड आवश्यकता अनुसार भन्सार विभागसँग परामर्श लिई विभागले थपघट तथा परिमार्जन गर्न सक्नेछ।

(२) माथि उपखण्ड (११) देखि (१९) सम्म गरिएको धुप, टायर ट्यूब उद्योग, मैदा उद्योग, स्वदेशमा उत्पादित बनस्पति घ्यू र तोरीको तेल उद्योग, **स्वदेशी डेरी उद्योग, चिया उद्योग, भाँडा उद्योग, कपडा उद्योग,** सेलुलर मोबाइल फोन सेट तथा चिनी उद्योगलाई आंशिक सुविधा दिई सो अनुसार कर फिर्ता दिने व्यवस्था रहेकोमा,–

(क) यस सम्बन्धी कार्यविधि आन्तरिक राजस्व विभागबाट बनाई लागू गरिनेछ।

(ख) उल्लेखित वस्तुहरूको उत्पादन प्रक्रिया, गुणस्तर, उपभोक्ता मूल्यमा परेको प्रभाव, त्यस्ता उद्योगहरूलाई कच्चा पदार्थ आपूर्ति गर्ने किसानहरूले प्राप्त गर्ने मूल्य स्थिति, बजार व्यवस्था लगायतका विषयमा अनुगमन समेतको कार्य वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, उद्योग मन्त्रालय र आन्तरिक राजस्व विभागका पदाधिकारीहरू रहेको संयन्त्रले गर्नेछ।

(ग) उल्लेखित संयन्त्रले तोकिएबमोजिम अर्थ मन्त्रालयमा प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्नेछ।

(३) कर लाग्ने वस्तुमा कुनै छुट वा कर फिर्ता दिन मनासिव देखेमा नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी छुट दिन सक्नेछ।

अनुसूची–२

(दफा ७ को उपदफा (२) सँग सम्बन्धित)

शून्य दरमा कर लाग्ने वस्तु तथा सेवा

१. नेपालबाहिर निर्यात हुने वस्तु : वस्तुको आपूर्ति देहाय बमोजिम भएको छ भन्ने कुरा प्रमाणित भएमा :–

(क) नेपालबाहिर निर्यात गरेको, वा

(ख) नेपालबाहिर गन्तव्य स्थान भएको अन्तर्राष्ट्रिय उडानमा स्टोरको रुपमा राखिएको, वा

(ग) नेपालबाहिर गन्तव्य स्थान भएको अन्तर्राष्ट्रिय उडानमा खुद्रा बिक्री वा आपूर्ति वा उपभोग गर्नका लागि राखिएको।

२. नेपालबाहिरको व्यक्तिलाई आपूर्ति हुने सेवा :

(क) नेपालभित्र बसोबास भएको व्यक्तिले नेपालमा कुनै व्यवसायिक कारोबार, व्यवसायिक प्रतिनिधित्व वा कानूनीरुपमा मान्य प्रतिनिधि नभएको नेपालबाहिरका व्यक्तिलाई आपूर्ति गरेको सेवा,

(ख) नेपालभित्र बसोबास भई दर्ता भएको व्यक्तिले नेपालबाहिर बसोबास भएको व्यक्तिलाई गरेको वस्तु वा सेवाको आपूर्ति।

३. नेपाल सरकार, परराष्ट्र मन्त्रालयको सिफारिसमा कुटनीतिक सुविधा प्राप्त व्यक्ति वा नियोगले तथा महसुल सुविधा प्राप्त कुटनीतिक नियोगमा कार्यरत व्यक्तिले पैठारी गर्ने वस्तु तथा सेवा।

४. साविकको कुनै सन्धि वा सम्झौतामा पैठारी गर्दा बिक्रीकर छुट प्रदान गरिएको भए सम्बन्धित आयोजनाको सिफारिसमा ती सन्धि वा सम्झौता बहाल रहेसम्म दर्ता भएका करदातासँग स्थानीय खरीद गरेमा त्यस्तो आपूर्तिमा शून्य दरको सुविधा प्रदान गरिनेछ।

५. प्रचलित कानून बमोजिम स्थापना भएको विशेष आर्थिक क्षेत्रमा सञ्चालन भएको उद्योगलाई बिक्री गरिने कच्चा पदार्थ तथा उत्पादित सामान।

६. वैकल्पिक उर्जा प्रवर्द्धन केन्द्रको सिफारिसमा सौर्य शक्तिबाट उर्जा उत्पादन गर्ने सयन्त्र तथा उपकरणमा प्रयोग हुने व्याट्री स्वदेशी उद्योगबाट उत्पादन हुने भई सोही उद्योगबाट आपूर्ति गर्ने भएमा वैकल्पिक उर्जा प्रबर्द्धन केन्द्रको सिफारिस र विभागले तोकेको प्रक्रिया बमोजिम सो उद्योगलाई सो कारोबारमा शून्य दरको सुविधा प्रदान गरिनेछ।

७. जलविद्युत आयोजनाका लागि आवश्यक पर्ने मेशिनरी औजारहरू र तिनका पार्टपुर्जा, यन्त्र उपकरणहरू, पेनस्टक पाईप वा सो बनाउन प्रयोग हुने फलामे पाता स्थानीय उद्योगबाट उत्पादन हुने भई सोही उद्योगबाट आपूर्ति गर्ने भएमा वैकल्पिक उर्जा प्रबर्द्धन केन्द्रबाट स्वीकृत हुनेको हकमा सो केन्द्रको र वैकल्पिक उर्जा प्रवर्द्धन केन्द्रको स्वीकृतिमा सञ्चालन हुनेदेखि बाहेक अन्य आयोजनाको हकमा विद्युत विकास विभागको सिफारिस र विभागले तोकेको प्रक्रिया बमोजिम सो उद्योगलाई सो कारोबारमा शून्य दरको सुविधा प्रदान गरिनेछ।

८. घरेलु तथा साना उद्यमीहरूले स्वदेशमा उत्पादन गरेका मूर्तिकला, चित्रकला, वास्तुकला र त्यस्तै प्रकारका अन्य हस्तकलाहरूका सामान नेपालका स्वीकृत निर्यात गृह (एक्सपोर्ट ट्रेडिङ्ग हाउस) मार्फत विदेश निकासी गरेमा त्यस्ता सामान उत्पादन गर्दा प्रयोग भएका कच्चा पदार्थमा तिरेको मूल्य अभिवृद्धि कर आन्तरिक राजस्व विभागले तोकेको प्रक्रिया पूरा गरेपछि फिर्ता दिईनेछ।

९. अपाङ्गता भएका व्यक्तिले प्रयोग गर्ने स्कुटर पैठारी वा स्थानीय खरीद गर्दा तिरेको मूल्य अभिवृद्धि कर त्यस्तो स्कुटर यातायात व्यवस्था कार्यालयमा निजको नाममा दर्ता भएको अवस्थामा महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय वा सम्बन्धित जिल्लाको प्रमुख जिल्ला अधिकारीको सिफारिसमा **पैठारी गर्दा तिरेको मूल्य** अभिवृद्धि कर सम्वन्धित भन्सार कार्यालयबाट र स्थानीय खरीद गर्दा तिरेको मूल्य अभिवृद्धि कर आन्तरिक राजस्व विभागबाट फिर्ता गरिनेछ। **त्यसरी फिर्ता गरिएको मूल्य अभिवृद्धि कर अपाङ्गता भएका** व्यक्तिबाहेक अन्य व्यक्तिलाई बिक्री गरेमा असुलउपर गरिनेछ।

अनुसूची १: आर्थिक ऐन, २०७३ बमोजिम कर छुट हुने वस्तु तथा सेवाहरु तथा शून्य दर लाग्ने वस्तु तथा सेवाहरु (अनुसूची १ र अनुसूची २)

अनुसूची–१

(मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को दफा ५ को उपदफा (३) संग सम्बन्धित)

कर छुट हुने वस्तु तथा सेवाहरु

समूह : १ आधारभूत कृषि उत्पादनहरु		
०६.०१		निष्कृय, उम्रन लागेको वा फूलेको गानो, गांठो, गांठेजरा, धनकन्द (कौर्म), क्राउन (रुखको जरा र स्तंभ जोडिने बिन्दु स्थल, राइजोम (मूलजरो), चिकोरी विरुवा र शीर्षक १२.१२ को जराहरूबाहेक अन्य जराहरू।
	०६०१.१०.००	–निष्कृय गांनो, गांठो, गांठे जरा, धनकन्द (कौर्म), क्राउन र मूलजरा
	०६०१.२०.००	–उम्रन लागेको वा फूलेको गांनो, गांठो, गांठे जरा, धनकन्द (कौर्म), क्राउन, मूलजरा, चिकोरी विरुवा र जराहरू
०६.०२		अन्य जीवित विरुवा (जरा सहित), कलमीहरू, च्याऊ र स्पाउन (च्याउ निस्किने सेतो त्यान्द्रो)
	०६०२.१०.००	–जरा नभएको कलमीहरू
	०६०२.२०.००	–खान हुने फल वा काष्ठफल (नट) का कलमी गरेका वा नगरेका रुख, बुटा र झाङ

	०६०२.३०.००	-रोडोडेन्ड्रन्स (गुराँस) र अजालिया, कलमी गरेका वा नगरेका
	०६०२.४०.००	-कलमी गरेको वा नगरेको गुलाफ
	०६०२.९०.००	-अन्य
०६.०३		सजावट प्रयोजनको लागि वा फूलको गुच्छा बनाउनको लागि उपयुक्त टिपेको फूलको कोपिला वा टिपेको फूल, ताजा, सुकेको, रंगाएको, धोएको, संसेचित (इम्प्रिग्नेटेड्) वा अन्य प्रकारले तयार गरेको।
		-ताजाः
	०६०३.११.००	--गुलाफहरू
	०६०३.१२.००	--कार्नेसनहरू
	०६०३.१३.००	--अर्किडहरू
	०६०३.१४.००	--क्रिसानथेममहरू
	०६०३.१५.००	--कुमुदिनी (लिली) हरू (लिलियम जातहरू)
	०६०३.१९.००	--अन्य
	०६०३.९०.००	-अन्य
०६.०४		गुच्छा वा गुलदस्ता बनाउने वा सजावटको लागि उपयुक्त हुने किसिमका ताजा, सुकेको, रंगाएको, धोएको, संसेचित वा अन्य किसिमले तयार गरेको रुखको पालुवा, हाँगाबिँगा र अन्य भागहरू (फूल र कोपिला बाहेक) बालवृक्ष, झाडी र अन्य बोट विरुवाहरू भ्याउ, सुनाखरी र घाँसहरू।

	०६०४.२०.००	-ताजा
	०६०४.९०.००	-अन्य
०७.०१		ताजा वा चिसो पारेको आलु।
	०७०१.१०.००	-बिऊ
	०७०१.९०.००	-अन्य
०७.०२	०७०२.००.००	ताजा वा चिसो पारेको गोलभेडा
०७.०३		ताजा वा चिसो पारेको प्याज, शालौट, लसून, छ्यापी वा यस्तै जातिका अन्य वनस्पतिहरू।
	०७०३.१०.००	-प्याज र शालौट
	०७०३.९०.००	--छ्यापी र यस्तै लसुन प्याज जातिका सागपात
०७.०४		ताजा वा चिसो पारेको वन्दाकोबी (क्याबेज), काउली, गाँठकोबी (कोलराबी), केल (एक किसिमको कोबी) र खान हुने काउली जातिका अन्य सागपात।
	०७०४.१०.००	-काउली र ब्रोकाउली
	०७०४.२०.००	-ब्रुसेल्स स्प्राउट (एक किसिमको चश्मे बन्दाकोबी)
	०७०४.९०.००	-अन्य
०७.०५		ताजा र चिसो लेट्यूस (जिरीको साग) र चिकोरी।
		-लेट्यूस (जिरीको साग, सलाद):
	०७०५.११.००	--क्याबेज लेट्यूस (हेड लेट्यूस)
	०७०५.१९.००	--अन्य
		-चिकोरी (कास्नी) :

	०७०५.२१.००	--विटलफ चिकोरी
	०७०५.२९.००	--अन्य
०७.०६		ताजा वा चिसो पारेको गाजर, सलगम, सलादको लागि चुकन्दरको जरा, साल्सिफाई, सेलेरियाक (सलगम जस्तो जरा भएको साग), मूला र यस्तै खान हुने जराहरू।
	०७०६.१०.००	-गाजर र सलगम
	०७०६.९०.००	-अन्य
०७.०७	०७०७.००.००	ताजा वा चिसो पारेको कांक्राहरू।
०७.०८		ताजा वा चिसो पारेको कोसे तरकारीहरू (छोडाएको वा नछोडाएको) ।
	०७०८.१०.००	-केराउ
	०७०८.२०.००	-बोडी (सिमीसमेत)
	०७०८.९०.००	-अन्य कोसे तरकारी
०७.०९		ताजा वा चिसो पारेको अन्य तरकारीहरू।
	०७०९.२०.००	-कुरिलो
	०७०९.३०.००	-भान्टा
	०७०९.४०.००	-सेलरी, सेलेरियालबाहेक
		-च्याउ (मसरुम र ट्रफल्स) :
	०७०९.५१.००	--ऐगारिकस जातिको च्याउ (मसरुम) हरू
	०७०९.५९.००	--अन्य
	०७०९.६०.००	-खोर्सानी जातको फलफूलहरू
	०७०९.७०.००	-पालुँगो, न्यूजिल्याण्ड पालुँगो समेत
		-अन्य :

	०७०९.९१.००	--ग्लोव आर्टिचोकहरू
	०७०९.९२.००	--जैतुनहरू
	०७०९.९३.००	--फर्सी, कुभिन्डो र लौकाहरू (क्यूकरबिटा जातहरू)
	०७०९.९९.००	--अन्य
०७.१०		हिमीकृत सागपात (बफाएर वा उमालेर पकाएको वा नपकाएको)।
	०७१०.१०.००	-आलु
		-कोसे तरकारी, छोडाएको वा नछोडाएकोः
	०७१०.२१.००	--केराउहरू
	०७१०.२२.००	--बोडीहरू (सीमीसमेत)
	०७१०.२९.००	--अन्य
	०७१०.३०.००	-पालुँगो न्यूजिलैण्ड पालुँगो समेत
	०७१०.४०.००	-गुलियो वा स्वादिलो मकै
	०७१०.८०.००	-अन्य सागपात
	०७१०.९०.००	-मिश्रित सागपात
०७.११		नून पानीमा, गन्धक पानीमा वा यस्तै समान अस्थायी रुपमा सुरक्षित राख्ने तरल पदार्थमा राखी सुरक्षित गरिएको तर त्यस अवस्थामा तुरुन्त खान उपयुक्त नहुने खालको सागपात।
	०७११.२०.००	-जैतुन (ओलिभ्स)
	०७११.४०.००	-काक्रोहरू
		-च्याउ (मसरुम्स) र भुइँमुनि हुने च्याउ (ट्रफल्स)ः

	०७११.५१.००	--ऐगारिकस जातिको च्याउ (मसरुम्स) हरू
	०७११.५९.००	--अन्य
	०७११.९०.००	-अन्य तरकारी; मिश्रित तरकारी
०७.१२		सुख्खा तरकारी, सिंगै, काटेको, ताछेको, टुक्रयाएको, फुटाएको वा धुलो बनाएको तर त्यसभन्दा बढी तयार नगरेको।
	०७१२.२०.००	-प्याज
०७.१३		कोसा छोडाएको सुख्खा कोसे तरकारी, बोक्रा छोडाएको वा नछोडाएको वा दलेको वा नदलेको।
	०७१३.१०.००	-केराऊ
	०७१३.२०.००	-चना
		-बोडी (सिमीसमेत) :
	०७१३.३१.००	--बोडी
	०७१३.३२.००	--सानो रातो बोडी
	०७१३.३३.००	--बोडी (किड्नी बीन्स), सेतो पि बीन्ससमेत
	०७१३.३४.००	--बाम्बरा बिन्स (एक प्रकारको बोडी) (भिग्ना सबटेरानिया वा भोआन्जिया सबटेरानिया)
	०७१३.३५.००	--तनेबोडी (काउपिज्) (भिग्ना अङगुइकूलाटा)
	०७१३.३९.००	--अन्य
	०७१३.४०.००	-मुसुरो दाल

	०७१३.५०.००	-बकूला र सिमि (ब्रोड विन्स र हर्स बीन्स)
	०७१३.६०.००	-पिजन पिज (क्याजानस् क्याजन्) (एक प्रकारको केराउ)
	०७१३.९०.००	-अन्य
०७.१४		माड (श्वेतसार वा स्टार्च) वा इन्यूलिनको मात्रा उच्च भएका, ताजा, चिस्याइएको, हिमीकृत वा सुकाइएको, टुक्रा पारिएको वा नपारिएको (स्लाइस्ड) वा पेलेट्सको रुपमा भएको वा नभएको मानिओक, आरारुट, सालिम मिश्री (सालेप), उत्तरी अमेरिकामा हुने एक किसिमको सूर्यमुखी फूल (जेरुसलेम आर्टिचोक), सखरखण्ड र यस्तै जरा (रुटस) र गाना (ट्यूबर्स) हरू; सावुदानाको गुदी (सागो पीथ)।
	०७१४.१०.००	-गुलियो जातको क्यासाभा कन्द (मनिओक)
	०७१४.२०.००	-सखरखण्ड
	०७१४.३०.००	-तरुलहरू (डिओस्कोरिया जातहरू)
	०७१४.४०.००	-पिंडालु (कोलोकासिया जातहरू)
	०७१४.५०.००	-यौसिया (जान्थोसोमा जातहरू)
	०७१४.९०.००	-अन्य
०८.०१		नरिवल, ब्राजिलनट, काजु, ताजा वा सुकेको, खबटा फुटाएको वा नफुटाएको, बोक्रा ताछेको वा नताछेको।
		-नरिवल :

	०८०१.१९.००	--ताजा
०८.०३		प्लान्टन जातका (तरकारीको रुपमा प्रयोग गरिने) केराहरू लगायत ताजा वा सुकाइएका केराहरू।
	०८०३.१०.००	-प्लान्टन जातका (तरकारीको रुपमा प्रयोग गरिने) केराहरू
	०८०३.९०.००	-अन्य
०८.०४		खजूर (छोहोडा), अँजीर, भुँइकटहर, एभोकेडा (नास्पाती जस्तो फल), अम्बा, आंप, म्याङ्गोष्टीन, ताजा वा सुकेको।
	०८०४.३०.००	-भुइंकटहर
	०८०४.४०.००	-एभोकेडो
	०८०४.५०.००	-अम्बा, आंप म्याङ्गोस्टीन (कुसुम फल)
०८.०५		सिटरस (सुन्तला जातका) फल, ताजा वा सुकेको)।
	०८०५.१०.००	-सुन्तला
	०८०५.२०.००	-मन्दारिन (टान्जरिन र सतसुमा समेत); क्लेमेन्टिन, विल्कीङ्ग र यस्तै सिटरस जातिका हाइब्रिडहरू (वर्णसंकर)
	०८०५.४०.००	-ग्रेपफ्रुट (भोगटे), पोमेलोस समेत
	०८०५.५०.००	-कागती (लेमोन्स) (सिटरस लेमोन, सिटरस लिमोनम) र जिमिर (लाइम्स) (सिटरस औराण्टिफोलिया, सिटरस लाटिफोलिया) हरू
	०८०५.९०.००	-अन्य
०८.०६		ताजा अथवा सुख्खा अंगुर।

	०८०६.१०.००	-ताजा
०८.०७		तरबुजा (खरबुजा) र मेवा ताजा।
		-तरबूजा (मेलन्स) (वाटरमेलन्ससमेत)
	०८०७.११.००	--वाटरमेलन्स
	०८०७.१९.००	--अन्य
	०८०७.२०.००	-मेवा
०८.०८		स्याउ, नासपाती, क्विन्स (नासपाती जस्तो अमिलो फल वा श्रीफल), ताजा।
	०८०८.१०.००	-स्याउ
	०८०८.३०.००	-नासपातीहरू
	०८०८.४०.००	-क्विन्स (श्रीफल)हरू
०८.०९		खुर्पानी (एप्रिकोट), चेरी (पैयुंफल), आरु (नेक्टारिन आरुसमेत), आलुबखरा (प्लम) र चुत्रो (स्लो), ताजा।
	०८०९.१०.००	-खुर्पानी (एप्रिकोट)
		-चेरीहरू
	०८०९.२१.००	--अमिलो चेरी (प्रुनस् सेरासस्) हरू
	०८०९.२९.००	--अन्य
	०८०९.३०.००	-आरु, नेक्टारिन आरुसमेत
	०८०९.४०.००	-आलुबखडा (प्लम) र चुत्रो (स्लो)
०८.१०		अन्य फल, ताजा।
	०८१०.१०.००	-स्ट्रवरी (भूइं ऐसेलु, काफल)
	०८१०.२०.००	-रैस्पबेरी (ऐंसेलु), ब्ल्याकबेरी (ध्याम्पे ऐंसेलु), मलबेरी (किम्बु) र लोगानबेरी (रैस्पबेरी र ब्ल्याकबेरीको मिश्रित फल)

	०८१०.३०.००	-कालो, सेतो वा रातो किसमिस वा दाख वा मुनक्का (कर्अन्ट) र गूस्बेरीहरू
	०८१०.४०.००	-क्रेनबेरी, बिलबेरी र अन्य भ्याक्सिनियम जातिका फलहरू
	०८१०.५०.००	-किवि फ्रुट(Kiwifruit)
	०८१०.६०.००	-दुराम्र (डुरियन्स) हरू
	०८१०.७०.००	-हलुवाबेतहरू
	०८१०.९०.००	-अन्य
०९.०१		कफी भुटेको वा नभुटेको वा क्याफीन (कफीको क्षेरोद) छुट्याएको वा नछुट्याएको; कफीको ढुटो र बोक्रा; कुनै पनि अनुपातमा कफीको मात्रा रहेको कफीको बदलामा प्रयोग गरिने अर्को कुनै चीज।
		-नभुटेको कफी :
	०९०१.११.००	--कफीको गेडा
०९.०२		चिया, सुगन्धित वा स्वादिष्ट गरिएको वा नगरिएको।
	०९०२.२०.००	-चियाको पात
०९.०८		जाइफल, जाइपत्री र अलैंची।
		-अलैंची तथा सुकुमेलहरूः
		--नधुल्याइएकोः
	०९०८.३१.१०	---अलैंची

०९.१०		अदुवा, केशर, हलेदो (बेसार), तेजपात, पुदिना, तरकारीको (करी) र अन्य मसलाहरू।
		-अदुवाः
		--नटुक्राइएको वा नपिँधेकोः
	०९१०.११.१०	---ताजा
	०९१०.११.९०	---अन्य
		-बेसारः
	०९१०.३०.१०	--ताजा
	०९१०.३०.२०	--धुलो वा पिठो
	०९१०.३०.९०	--अन्य
१०.०१		गहुं र मेसलिन।
		-दुरुम गहुंः
	१००१.११.००	--बीऊ
	१००१.१९.००	--अन्य
		-अन्य :
	१००१.९१.००	--बीऊ
	१००१.९९.००	--अन्य
१०.०२		राई।
	१००२.१०.००	-बीऊ
	१००२.९०.००	-अन्य
१०.०३		जौं (बाली)
	१००३.१०.००	-बीऊ
	१००३.९०.००	-अन्य
१०.०५		मकैं।

	१००५.१०.००	-बीऊ (गेडा)
	१००५.९०.००	-अन्य
१०.०६		धान।
	१००६.१०.००	-धान
	१००६.२०.००	-कुटेको (तर राम्रो नफलेको)
	१००६.३०.००	-पालिस वा चम्कने गरेको वा नगरेको कुटेर तयार गरेको चामल
	१००६.४०.००	कनिका
१०.०८		फापर, कोदो, क्यानरीका दानाहरू, अरु खाद्यान्नहरू।
	१००८.१०.००	-फापर
		-कोदोः
	१००८.२१.००	--बीऊ
	१००८.२९.००	--अन्य
११.०२		गहुँ र मेसलिन बाहेक अन्य खाद्यान्नको पिठो।
	११०२.२०.००	-मकैको पिठो
	११०२.९०.००	-अन्य
११.०३	११०३.११.००	--गहुँको आँटा
११.०४		शीर्षक १०.०६ को चामल बाहेक अन्य प्रकारले तयार गरिएको (जस्तै भूस हटाइएको, चेप्ट्याएको, च्याँख्ला पारेको, फलेको, टुक्रा पारेको वा खम्रो (पिंधेको); सिझो, चेप्ट्याएको, पातलो चेप्टो टुक्रा पारेको वा पिंधेको अन्नको बीजहरू।
		-चेप्ट्याएको वा च्यांख्ला पारेको अन्नः

	११०४.१२.००	--जुनेलोको
	११०४.१९.००	--अन्य खाद्यान्नको
		-अन्य किसिमले तयार पारेको अन्न (जस्तै भूस हटाएको, फलेको, टुक्रा पारेको वा पिंधेको):
	११०४.२२.००	--जुनेलोको
	११०४.२३.००	--मकैको
	११०४.२९.००	--अन्य खाद्यान्नको
	११०४.३०.००	-अन्नको वीजाणु, सिङ्गै, चेप्ट्याएको, च्यांख्ला पारेको वा पिंधेको
१२.०१		दलेको वा नदलेको भट्मास
	१२०१.१०.००	-बीऊ
	१२०१.९०.००	-अन्य
१२.०२		छोडाएको वा नछोडाएको, नभुटेको वा अन्य किसिमबाट नपकाइएको, खवटा छोडाएको वा नछोडाएको, फुटाएको वा नफुटाएको बदाम (मुमफली)।
	१२०२.३०.००	-बीऊ
		-अन्य
	१२०२.४१.००	--नछोडाएको
	१२०२.४२.००	--छोडाएको, फुटाएको वा नफुटाएको
१२.०९		रोप्न हुने फलफूल, बीऊ र विजाणु (स्पोर्स)।
	१२०९.१०.००	-चुकन्दर (सुगरविट) का दानाहरू
		-पशु आहारको विरुवा (फोरेज प्लाण्ट) का दानाहरूः

	१२०९.२१.००	--लुसिरिन (पशु आहारको घाँस) (अल्फाल्फा) का दानाहरू
	१२०९.२२.००	--क्लोभर (तीन पाते घाँस) (ट्रिफोलियम जातहरू) का दानाहरू
	१२०९.२३.००	--छेस्के घाँस (फेस्क्यू) का दानाहरू
	१२०९.२४.००	--केन्टकी नीलो घाँस (पोआ प्राटेन्सिस एल.) का दानाहरू
	१२०९.२५.००	--राई घाँस (लोलियम मल्टिफ्लोरम ल्याम., लोलियम पेरेन एल.) का दानाहरू
	१२०९.२९.००	--अन्य
	१२०९.३०.००	-फूलको निम्ति मुख्यतः खेती गरिएको जडिबुटीका अन्य बीऊहरू
		-अन्य
	१२०९.९१.००	--वनस्पतिका बीउ
	१२०९.९९.००	--अन्य
१२.११		मुख्यतः सुगन्धित वस्तु बनाउने, औषधी बनाउने वा कीटनाषक औषधी बनाउने वा यस्तै प्रयोजनका लागि प्रयोग हुने खालको, ताजा, सुकेको, काटिएको वा नकाटिएको, पिंधेको वा नपिंधेको वा धूलो पारिएको वा नपारिएको विरुवा र विरुवाका अङ्गहरू (बीयां र फलसमेत)।
	१२११.२०.००	-जीनसेनको जरा
	१२११.३०.००	-कोकाको पात (कोका लिफ)
	१२११.४०.००	-अफिमको पराल (पपी स्ट्रौं)

	१२११.९०.००	-अन्य
१२.१२		ताजा, चिस्याइएको (चिल्ड), हिमीकृत, (फ्रोजेन) वा सुकाइएको, पिंधेको वा नपिंधेको लोकष्ट बिन्स, सि- विड्स र अन्य अल्जी (समुन्द्री झार), चुकन्दर (सुगरबिट) र उखु, अन्यत्र उल्लेख वा समाबेश नभएका मुख्यतया मानव आहारमा प्रयोग हुने खालको फलको वियां (स्टोन्स) र कोयाहरू (केर्नेल) र अन्य बानस्पतिक उत्पादनहरू (चिकोरीयम इन्टाइबस स्यटिवम उपजाति (भेराइटी) को नभुटेको चिकोरीका जराहरू समेत)।
		-अन्य :
	१२१२.९३.००	--उखु
१९.०४		खाद्यान्नलाई फुलाएर (स्वैलिङ्ग) वा भुटेर तयार गरेको खाद्य सामग्री, खाद्यान्नको उत्पादनहरू (जस्तै कर्न फ्लेक); अन्यत्र उल्लेख नगरिएको वा समावेश नभएको, पकाइएको वा अन्य किसिमबाट तयार गरिएको गेडा (ग्रेन) को रुपमा वा शल्क वा पाप्रा (फ्लेकको रुपमा भएकोखाद्यान्नहरू (सेरियल्स) (मकै बाहेक) वा अन्य किसिमबाट तयार गरिएको अन्न (मैदा, छांटा वा दलेको अन्न ग्रोट्स) र पीठो बाहेक)।
	१९०४.९०.००	-धानको भुजा तथा चिउरा

२३.०१		मानिसले खान नहुने मासुको वा अफलको, माछाको वा कुष्टासियन्सको मोलस्कको वा अन्य ढाडमा हाड नहुने जलचरको पिठो, मैदा र पेलेटस्; ग्रीभ्स (वोसो पगालेर वांकी रहेको थेग्रो, माछाको चारो)।
	२३०१.१०.००	-मासु वा अफलको पिठो, मैदा र पेलेट्स, ग्रीभ्स (वोसो पगालेर वांकी रहेको थेग्रो, माछाको वोसो)
	२३०१.२०.००	-माछाको वा कुष्टासियन्स, मोलस्क वा ढाडमा हाड नहुने जलचरको पिठो, मैदा र पेलेट्स्
२३.०२		खाद्यान्न वा दलहनको वोटबाट निफनेर वा पिंधेर वा अरु प्रक्रियाद्वारा उपलब्ध हुने पेलेटको रुपमा रहेको वा नरहेको ढुटो आउने चोकर र अन्य अवशेष।
	२३०२.१०.००	-मकैको
	२३०२.३०.००	-गहुँको
	२३०२.४०.००	-अन्य खाद्यान्नको
	२३०२.५०.००	-कोसे सागपातहरूको
२३.०४	२३०४.००.००	भटमासको तेल निकाल्दा प्राप्त हुने पिना र अन्य ठोस अवशेष, पिंधेको वा नपिंधेको वा पेलेटको रुपमा भएको वा नभएको।
२३.०५	२३०५.००.००	बदामको तेल पेल्दा निस्केको, पिंधेको वा नपिंधेको, पेलेटको रुपमा भएको वा नभएको पिना र अन्य ठोस अवशेष।

२३.०६		वनस्पतिको वोसो वा तेल निकाल्दा प्राप्त हुने शीर्षक २३.०४ वा २३.०५ मा परेको बाहेक पिंधेको वा नपिंधेको, पेलेटको रुपमा भएको वा नभएको पिना र अन्य ठोस अवशेष।
		-तोरी वा रायो (रेप और कोल्जा) दानाः
	२३०६.४१.००	--न्यून इरुसिक अम्ल तोरी वा रायो (रेप और कोल्जा) दानाहरू (सिड्स
	२३०६.९०.००	-अन्य
२३.०९		जीवजन्तुको आहारको रुपमा प्रयोग हुने तयारी वस्तु।
	२३०९.९०.००	-अन्य
५२.०१	५२०१.००.००	नफड्केको वा नकोरेको कपास।
५२.०३	५२०३.००.००	फड्केको वा कोरेको कपास
५३.०१		कच्चा वा प्रशोधित नकातेको फ्ल्याक्स (सन वा त्यस्तै झार); फ्ल्याक्स वा सनको शिरोगुच्छ (टो) डोरी र अवशेष (धागोको अवशेष र गार्नेटेड स्टक समेत)।
	५३०१.१०.००	-फ्ल्याक्स, (सन) कच्चा वा रेशा छुट्याउन पानीमा डुबाएको (रेटेड्)
		-फ्ल्याक्स चुटेको, डांठबाट रेशा छुट्याइएको, कोरेको (ब्रोकेन, स्कच्ड, ह्याकल्ड) वा अरु किसिमले प्रशोधन गरेको, तर नकातेको :
	५३०१.२१.००	--चुटेको वा डांठबाट रेशा छुट्याइएको (ब्रोकेन, स्कच्ड)
	५३०१.२९.००	--अन्य

५३.०३	५३०१.३०.००	-फ्ल्याक्सको शिरोगुच्छ (टो) र अवशेष कच्चा वा प्रशोधित, तर नकातेको, सनपाट (जूट) र अन्य लचिलो रेशा भएको बोक्रा (बास्ट) को कपडाका रेशा (सन, गांजा, भांग, घोट्टा र रेमी बाहेक); यी रेशाहरूको शिरोगुच्छ (टो) र अवशेष (धागोको अवशेष र गार्नेटेड स्टक समेत)।
	५३०३.१०.००	-काँचो वा पानीमा डुबाएर (रेटेड्) कुहाएको सनपाट र अन्य लचिलो रेशा भएको बोक्रा (बाष्ट) को कपडाको रेशा ● सोयाबडी मस्यौरा ● किसानले बिक्री गर्ने अप्रशोधित सुर्ती।
●माथि उल्लिखित भन्सार शीर्षक ०६.०१ देखि शीर्षक ०८.१० सम्मका मालवस्तुहरू होटल, रेष्टुरेण्ट, बार, गेष्टहाउस, क्याफ्टेरिया वा यस्तै अन्य संस्थाले गर्ने आपूर्तिमा मू.अ.कर छुट हुनेछैन।		
समूह : २ आधारभूत आवश्यकताका वस्तुहरु		
२५.०१		नून (भान्सामा प्रयोग हुने (टेवल) नून र विकृत (डिनेचर्ड) नून समेत) र झोल पदार्थ भएको वा नभएको वा जम्ने पदार्थ (एण्टीकेकिङ्ग) वा फ्रि फ्लोइङ्ग एजेण्ट भएको शुद्ध सोडिएम क्लोराइड; सामुद्रिक पानी।
	२५०१.००.९०	-नून

२७.१०		कच्चा (क्रुड) बाहेक पेट्रोलियम तेल र बिटुमिन खनिजबाट प्राप्त तेल; तौलमा ७० प्रतिशत वा सो भन्दा बढी पेट्रोलियम तेल वा बिटुमिन खनिजबाट प्राप्त तेल भएका, यिनै तेल नै मुख्य घटक (बेसिक कन्स्टिच्यूएण्ट्स) भएका, अन्यत्र समावेश वा निर्दिष्ट नगरिएका तयारी वस्तुहरू (प्रिपरेसन्स); रद्दीतेलहरू (वेष्ट आयल्स)।
		-पेट्रोलियम तेलहरू र विटुमिन खनिजहरूबाट प्राप्त तेलहरू (कच्चा तेल बाहेक) तथा अन्यत्र निर्दिष्ट वा समावेश नभएका, तौलको हिसावले ७० प्रतिशत वा सो भन्दा बढी पेट्रोलियम तेलहरू वा विटुमिन खनिजबाट प्राप्त तेलहरू भएको, यिनै तेलहरू मुख्य घटक (बेसिक कन्स्ट्च्यूएण्ट) भएका तयारी वस्तुहरू (प्रिपरेसन्स), जैविक डिजेल भएका बाहेक र रद्दी तेल (वेष्ट आयल) हरू बाहेकः
	२७१०.१९.१०	---मट्टीतेल (सुपेरिअर किरोसिन आयल)
२७.१६	२७१६.००.००	विद्युत शक्ति (ऐच्छिक शीर्षक)।

४४.०१		बाल्ने दाउरा, मुढा, चिरेको मोटो टुक्रा (विलेट), हाँगा विंगा वा दाउराको बाधेको विटो, वा यस्तै रुपमा; काठका चोइटाचोइटी वा मसिना टुक्राटाक्री (पार्टिकल); काठ चिरेको धूलो, काठको अवशेष, रद्दी वस्तु, मुढो, ब्रिकेट (थिचेर बनाइएको चक्का), पेलेट (मट्याङ्गा) वा यस्तै रुपमा एकत्रित गरिएको वा नगरिएको।
	४४०१.१०.००	-बाल्ने दाउरा, मुढा, चिरेको मोटो टुक्रा (विलेट), हांगा विंगा, दाउराको विटो वा यस्तै रुपमा
४४.०२		एकत्रित गरिएको वा नगरिएको काठको गोल, खवटा (शेल) को वा वियां (नट) को गोल समेत।
	४४०२.१०.००	-बाँसको
	४४०२.९०.००	-अन्य
		● धारा तथा टेङ्करबाट खुला रुपमा आपूर्ति हुने पिउने पानी।
समूह : ३ जीवजन्तु तथा सो को उपज		
०१.०२		जीवित चौपाया (बोभाइन)।
		-गोजातीय चौपायाः
	०१०२.२१.००	--नश्ल सुधारका लागि विशुद्ध नश्लका
	०१०२.२९.००	--अन्य
		-भैंसीः
	०१०२.३१.००	--नश्ल सुधारका लागि विशुद्ध नश्लका

	०१०२.३९.००	--अन्य
	०१०२.९०.००	-अन्य
०१.०३		जीवित सुंगुर।
	०१०३.१०.००	-नश्ल सुधारका लागि विशुद्ध नश्लका
		-अन्य :
	०१०३.९१.००	--५० केजी भन्दा कम वजनको
	०१०३.९२.००	--५० केजी वा सो भन्दा बढी वजन भएको
०१.०४		जीवित भेडा र बाख्रा।
	०१०४.१०.००	-भेडा
	०१०४.२०.००	-बाख्रा
०१.०५		जीवीत कुखुरा अर्थात, ग्यालुस डोमेष्टिकस् जातका कुखुरा, हांस, टर्की र गिनी फाउल।
		-१५ ग्राम भन्दा बढी वजन नभएकाः
	०१०५.११.००	--ग्यालुस डोमेष्टिकस जातका चराहरू (Fowl)
	०१०५.१२.००	--टर्कीहरू (पाताल मयूर)
	०१०५.१३.००	--हाँस (डक) हरू
	०१०५.१४.००	--हाँस (गिज) हरू
	०१०५.१५.००	--गिनिजातका चराहरू
		-अन्यः
	०१०५.९४.००	--ग्यालुस डोमेष्टिकस जातका चराहरू
	०१०५.९९.००	--अन्य
०१.०६		अन्य जीवित जीवजन्तु।

		-स्तनपायी :
	०१०६.१४.००	--खरायोहरू
	०१०६.१९.००	--अन्य
		-चराहरूः
	०१०६.३३.००	--सुतुरमुर्ग (अष्ट्रिच) हरू (ड्रोमाउस नोभाहोल्लान्डिया)
		-किराहरूः
	०१०६.४१.००	--माहुरीहरू
		-किराहरूः
	०१०६.९०.००	-अन्य
०२.०१		चौपाया (वोभाइन जातिको) ताजा वा चिसो पारेको (फ्रेस वा चिल्ड) मासु।
	०२०१.१०.००	-सिंगो र आधा शरीरहरू (करकास र हाफ करकास)
	०२०१.२०.००	-हाड सहितको अन्य टुक्राहरू
	०२०१.३०.००	-हाड नभएको
०२.०२		चौपाया (बोभाइन जातिको) हिमीकृत (फ्रोजेन) मासु।
	०२०२.१०.००	-सिंगो र आधा शरीर (करकास र हाफ करकास)
	०२०२.२०.००	-हाड सहितको अन्य टुक्राहरू
	०२०२.३०.००	-हाड नभएको
०२.०३		सुंगुरको मासु ताजा, चिसो पारेको वा हिमीकृत (फ्रेस, चिल्ड वा फ्रोजेन)।
		-ताजा वा चिसो पारेको :

	०२०३.११.००	--सिंगो र आधा शरीरहरू (करकास र हाफ करकास)
	०२०३.१२.००	--हाड सहितको अगाडि र पछाडिका साँप्राहरू र साँप्राबाट काटिएका अन्य टुक्राहरू
	०२०३.१९.००	--अन्य
		-हिमीकृत (फ्रोजेन) :
	०२०३.२१.००	--सिंगो र आधा शरीरहरू (करकास र हाफ करकास)
	०२०३.२२.००	--हाड सहितको अगाडि र पछाडिका साँप्राहरू र साँप्राबाट काटिएका अन्य टुक्राहरू
	०२०३.२९.००	--अन्य
०२.०४		भेडा वा खसी बोकाको ताजा, चिसो पारेको वा हिमीकृत मासु।
	०२०४.१०.००	-भेडा (पाठो) को ताजा वा चिसो पारेको सिंगो र आधा शरीरहरू (करकास र हाफ करकास)
		-भेडाको ताजा वा चिसो अन्य मासुः
	०२०४.२१.००	--सिंगो र आधा शरीरहरू (करकास र हाफ करकास)
	०२०४.२२.००	--हाडसहितको अन्य टुक्रा
	०२०४.२३.००	--हाड नभएको
	०२०४.३०.००	-भेडा (पाठो) को हिमीकृत (फ्रोजेन) सिंगो र आधा शरीरहरू (करकास र हाफ करकास)

		-हिमीकृत (फ्रोजेन) गरिएका भेडाका अन्य मासुः
	०२०४.४१.००	--सिंगो र आधा शरीरहरू (करकास र हाफकरकास)
	०२०४.४२.००	--हाडसहितको अन्य टुक्राहरू
	०२०४.४३.००	--हाड नभएको
	०२०४.५०.००	-खसी बोकाको मासु
०२.०६		चौपाया जीवजन्तु, (बोभाइन), सुंगुर, भेडा, खसी बाख्रा, घोडा, गधा, खच्चर वा हिनिजहरूको ताजा, चिसो पारेको वा हिमीकृत (फ्रोजेन) खान हुने कमसल मासु (इडिबुल अफल)।
	०२०६.१०.००	-चौपाया (बोभाइन) जीवजन्तुको ताजा र चिसो
		-चौपाया जीवजन्तु (बोभाइन) को हिमीकृत (फ्रोजेन)ः
	०२०६.२१.००	--जीब्रो
	०२०६.२२.००	--कलेजो
	०२०६.२९.००	--अन्य
	०२०६.३०.००	-सुंगुरको ताजा र चिसो पारेको
		-सुंगुरको हिमीकृत (फ्रोजेन) :
	०२०६.४१.००	--कलेजो
	०२०६.४९.००	--अन्य
	०२०६.८०.००	-अन्य ताजा वा चिसो पारेको
	०२०६.९०.००	-अन्य हिमीकृत (फ्रोजेन)

०२.०७		सकेत ०१.०५ को कुखुराको ताजा, चिसो पारेको वा हिमीकृत मासु र खान हुने अफल।
		-ग्यालुस डोमेष्टिकस जातका चराहरू (फाउल) कोः
	०२०७.११.००	--टुक्रा नपारिएको (सिंगो), ताजा वा चिसो पारिएका (फ्रेस वा चिल्ड)
	०२०७.१२.००	--टुक्रा नपारिएको (सिंगो), हिमीकृत (फ्रोजेन)
	०२०७.१३.००	--ताजा वा चिस्याइएका (फ्रेस वा चिल्ड) टुक्रा र अवशेष (कट्स एण्ड ओफाल)
	०२०७.१४.००	--हिमीकृत (फ्रोजेन) टुक्रा र अवशेष (ओफाल)
		-टर्कीहरूको :
	०२०७.२४.००	--टुक्रा नपारिएको (सिंगो), ताजा वा चिस्याइएको (फ्रेस वा चिल्ड)
	०२०७.२५.००	--टुक्रा नपारिएको (सिंगो), हिमीकृत (फ्रोजेन)
	०२०७.२६.००	--ताजा वा चिस्याइएका टुक्रा र अवशेष (कट्स एण्ड ओफाल)
	०२०७.२७.००	--हिमीकृत (फ्रोजेन) टुक्रा र अवशेष (कट्स एण्ड ओफाल)
		-हाँस (डक) हरूकोः
	०२०७.४१.००	--टुक्रा नपारिएको (सिंगो), ताजा वा चिस्याइएको (फ्रेस वा चिल्ड)

	०२०७.४२.००	--टुक्रा नपारिएको (सिंगो), हिमीकृत (फ्रोजन)
	०२०७.४३.००	--ताजा वा चिस्याइएका बोसोयुक्त कलेजो (फ्याटी लिभर) हरू
	०२०७.४४.००	--अन्य, ताजा वा चिस्याइएको (फ्रेस वा चिल्ड)
	०२०७.४५.००	--अन्य, हिमीकृत (फ्रोजन)
		-हाँस (गीज) हरूकोः
	०२०७.५१.००	--टुक्रा नपारिएको (सिंगो), ताजा वा चिस्याइएको (फ्रेस वा चिल्ड)
	०२०७.५२.००	--टुक्रा नपारिएको (सिंगो), हिमीकृत (फ्रोजन)
	०२०७.५३.००	--ताजा वा चिस्याइएका बोसोयुक्त कलेजो (फ्याटी लिभर) हरू
	०२०७.५४.००	--अन्य, ताजा वा चिस्याइएको (फ्रेस वा चिल्ड)
	०२०७.५५.००	--अन्य, हिमीकृत (फ्रोजन)
	०२०७.६०.००	-गिनी जातका चराहरूको
०३.०१		जीवित माछा।
		-आलङ्कारिक माछा :
	०३०१.११.००	--ताजा पानीको
	०३०१.१९.००	--अन्य
		-अन्य जीवित माछा :

	०३०१.९१.००	--ट्राउट (साल्मो ट्रटा, अङ्कोरिङ्कस माइकिस, अङ्कोरिङ्कस क्लार्की, अङ्कोरिङ्कस अक्वाबोनिटा, अङ्कोरिङ्कस गिलाए, अङ्कोरिङ्कस अपाचे र अङ्कोरिङ्कस क्राइसोकाष्टर)
	०३०१.९२.००	--बाम
	०३०१.९३.००	--कार्प(साइप्रिनसकार्पिओ,क्यारासिअस क्यारासिअस, सेनोफारिङ्गोडोन इडिलस, हाइपोफ्थाल्मिच्थिस जातहरू, सिर्हिनस जातहरू, माइलोफारिङ्गोडोन पिसिअस)
	०३०१.९४.००	--एटलान्टिक र प्यासिफिक ब्लुफिन टुनाहरू (थुनुस थाइनस, थुनुस ओरियन्टालिस)
	०३०१.९५.००	--दक्षिणी ब्लुफिन टुनास (थुनस म्याकोई)
	०३०१.९९.००	--अन्य
०३.०२		शीर्षक ०३.०४ को माछाको फिलेट र अरु प्रकारको मासु बाहेकको ताजा वा चिसो पारेको माछा।
		-माछा (साल्मोनाइड), फुल र कलेजो बाहेक :
	०३०२.११.००	--ट्राउट (साल्मो ट्रटा, अङ्कोरिङ्कस माइकिस, अङ्कोरिङ्कस क्लार्की, अङ्कोयरिङ्कस अक्वाबोनिटा, अङ्कोरिङ्कस गिलाए, अङ्कोरिङ्कस अपाचे र अङ्कोरिङ्कस क्राइसोगेष्टर)

	०३०२.१३.००	--प्यासिफिक सालमोन (अङ्कोरिङ्कस नेर्का, अङ्कोरिङ्कस गोर्बुशा, अङ्कोरिङ्कस केटा, अङ्कोरिङ्कस श्च्वत्शा, अङ्कोरिङ्कस किसुच, अङ्कोरिङ्कस मसोउ र अङ्कोरिङ्कस रडुरस)
	०३०२.१४.००	--एटलाण्टिक साल्मोन (साल्मो सालार) र डान्यूब सालमोन (हूचो हुचो)
	०३०२.१९.००	--अन्य
		-चेप्टो माछा, फुल र कलेजो बाहेकः
	०३०२.२१.००	--हालिबुट
	०३०२.२२.००	--प्लेइस
	०३०२.२३.००	--सोले
	०३०२.२४.००	--टर्बोट्हरू (सेट्टा मेक्सिमा)
	०३०२.२९.००	--अन्य
		-कलेजो र फुलबाहेकको टुना स्कीपज्याक, स्ट्राइप बेलिड बोनितो माछा :
	०३०२.३१.००	--अल्बाकोर वा लामो पखेटा भएको टुना
	०३०२.३२.००	--पहेलो पखेटा भएको टुना
	०३०२.३९.००	--अन्य

		-कलेजो र फुलहरू बाहेक हेरिङ्हरू (हिलसा) (क्लुपिया हेरेन्गस,क्लुपिया पल्लासी), एङ्कोभिज (इङ्ग्रालिस जातहरू) , सार्डिनहरू (सार्डिना पिल्कार्डस्, सार्डिनोप जातहरू), सार्डिनेला (सार्डिनेला जातहरू), ब्रिसलिन वा स्प्राटहरू (स्प्राटस स्प्राटस), म्याकरेल (स्कम्बर स्कम्ब्रस, स्कम्बर अस्ट्रेलासिकस, स्कम्बर जापोनिकस), ज्याक र हर्ष म्याकरेल (ट्राचुरुस जातहरू), कोबिया (राकिसेन्ट्रोन कानाडम) र सोर्डीफिस (जिफियास ग्लाडिअस):
	०३०२.४१.००	--हेरिङ्हरू (क्लुपिया हेरेन्गस, क्लुपिया पल्लासी)
	०३०२.४२.००	--एङ्कोभिहरू (इङ्ग्रालिस जातहरू)
	०३०२.४३.००	--सार्डिनहरू (सार्डिना पिल्कार्डस्, सार्डिनोप जातहरू) सार्डिनेला (सार्डिनेला जातहरू), ब्रिसलिन वा स्प्राटस (स्प्राटस स्प्राटस)
	०३०२.४४.००	--म्याकरेल (स्कम्बर स्कम्ब्रस, स्कम्बर अस्ट्रेलासिकस, स्कम्बर जापोनिकस)
	०३०२.४५.००	--ज्याक र हर्ष म्याकरेल (ट्राचुरुस जातहरू)
	०३०२.४६.००	--कोबिआ (राकिसेन्ट्रोन कानाडम)
	०३०२.४७.००	--सोर्डीफिस (जिफियास ग्लाडिअस)

		-कलेजो र फुलहरू बाहेक ब्रेग्मासिरोटाइडाइ, युक्लिच्थाइडाइ, गाडिडाइ, म्याक्रोउराइडाइ, मेलानोनाइडाइ, मर्लुस्सिडाइ, मोरिडाइ र मुराइनोलेपिडिडाइ परिवारहरूका माछाः
	०३०२.५१.००	--कड (ग्याडुस मरहुआ, ग्याडुस ओग्याक, ग्याडुस म्याक्रोसिफालस)
	०३०२.५२.००	--ह्याड्डक (मेलानोग्रामस एग्लेफिनस)
	०३०२.५३.००	--कोलफिस (पोलाकिअस भिरेन्स)
	०३०२.५४.००	--हेक (मर्लुसिअस जातहरू,यूरोफिसिस जातहरू)
	०३०२.५५.००	--अलास्का पोलाक (थिरेग्रा काल्कोग्रामा)
	०३०२.५६.००	--ब्लु ह्वाइटिङहरू (माइक्रोमेसिस्टस पोटासु, माइक्रोमेसिस्टस अस्ट्रालिस)
	०३०२.५९.००	--अन्य

		-कलेजो र फुलहरू बाहेक, तिलापियाहरू (ओरेओक्रोमिस जातहरू), क्याटफिस (प्याङ्गासिअस जातहरू, सिलुरस जातहरू, क्लारिअस जातहरू, इक्टालुरस जातहरू, कार्प (साइप्रिनस कार्पियो, क्यारासियस क्यारासियस, सेनोफारिङ्गोडोन इडेलस, हाइपोफ्थाल्मिच्थिस जातहरू, सिर्हिनस जातहरू, माइलोफारिङ्गोडोन पिसिअस), बाम (इल) हरू (एङ्गुइला जातहरू), नाइल पर्च (ल्याटेस निलोटिकस) र स्नेकहेड्हरू (चान्ना जातहरू) :
	०३०२.७१.००	--तिलापियाहरू (ओरेओक्रोमिस जातहरू),
	०३०२.७२.००	--क्याटफिस (प्याङ्गासिअस जातहरू, सिलुरस जातहरू, क्लारिअस जातहरू, इक्टालुरस जातहरू)
	०३०२.७३.००	--कार्प (साइप्रिनस कार्पियो, क्यारासियस क्यारासियस, सेनोफारिङ्गोडोन इडेलस, हाइपोफ्थाल्मिच्थिस जातहरू, सिर्हिनस जातहरू, माइलोफारिङ्गोडोन पिसिअस),
	०३०२.७४.००	--बाम (इल) हरू (एङ्गुइला जातहरू)
	०३०२.७९.००	--अन्य
		-कलेजो र फुलहरू बाहेक अन्य माछा :
	०३०२.८१.००	--डगफिस र अन्य सार्कहरू
	०३०२.८२.००	--रेइ र स्केटहरू (रेजिडाए)
	०३०२.८३.००	--टूथफिस (डिसोस्टिकस जातहरू)

	०३०२.८४.००	--सिबास (डिसेन्ट्रारकस जातहरू)
	०३०२.८५.००	--सिब्रिम(स्पेरिडाइ)
	०३०२.८९.००	--अन्य
०३.०३		शीर्षक ०३.०४ को माछाको फिलेट र अरु प्रकारको मासु बाहेकको हिमीकृत गरिएको माछा।
		-कलेजो र फुलहरू बाहेकको साल्मोनीडाइ :
	०३०३.११.००	--शक आई सालमोन (रेड सालमोन) (ओङ्कोरिङ्कस नेर्का)
	०३०३.१२.००	--अन्य प्यासिफिक साल्मोन (अङ्कोरिङ्कस गोर्बुसा, अङ्कोरिङ्कस केटा, अङ्कोरिङ्कस शावित्चा, अङ्कोरिङ्कस किसुच, अङ्कोरिङ्कस मासोउ तथा अङ्कोरिङ्कस रोडुरस)
	०३०३.१३.००	--एटलान्टिक साल्मोन (साल्मो सालार) र ड्यान्युव साल्मोन (हुचो हुचो)
	०३०३.१४.००	--ट्राउट (साल्मो ट्रटा, अङ्कोरिङ्कस माइकिस, अङ्कोरिङ्कस क्लार्की, अङ्कोरिङ्कस अक्वाबोनिटा, अङ्कोरिङ्कस गिलाई, अङ्कोरिङ्कस अपाचे र अङ्कोरिङ्कस क्राइसोगेष्टर)
	०३०३.१९.००	--अन्य

		-कलेजो र फुलहरू बाहेकका तिलापियाहरू (ओरेओक्रोमिस जातहरू), क्याटफिस (प्याङ्गासिअस जातहरू, सिलुरस जातहरू, क्लारिअस जातहरू, इक्टालुरस जातहरू), कार्प (साइप्रिनस कार्पियो, क्यारासिअस क्यारासिअस, सेनोफारिङ्गोडोन इडेलस, हाइपोफ्थाल्मिच्थिस जातहरू, सिर्हिनस जातहरू, माइलोफारिङ्गोडोन पिसिअस), बाम (इल) हरू (एङ्गुइला जातहरू), नाइल पर्च (ल्याटेस निलोटिकस) र स्नेकहेड्हरू (चान्ना जातहरू) :
	०३०३.२३.००	--तिलापियाहरू (ओरेओक्रोमिस जातहरू)
	०३०३.२४.००	--क्याटफिस (प्याङ्गासिअस जातहरू, सिलुरस जातहरू, क्लारिअस जातहरू, इक्टालुरस जातहरू)
	०३०३.२५.००	--कार्प (साइप्रिनस कार्पियो, क्यारासिअस क्यारासिअस, सेनोफारिङ्गोडोन इडेलस, हाइपोफ्थाल्मिच्थिस जातहरू, सिर्हिनस जातहरू, माइलोफारिङ्गोडोन पिसिअस)
	०३०३.२६.००	--बाम (इल) हरू (एङ्गुइला जातहरू)
	०३०३.२९.००	--अन्य
		-चेप्टो माछा, फुल र कलेजोबाहेकः
	०३०३.३१.००	--हलिबुट
	०३०३.३२.००	--प्लेइस
	०३०३.३३.००	--सोले

	०३०३.३४.००	--टर्बोट्हरू(सेट्टा मेक्सिमा, स्कोफथाल्मिडाइ)
	०३०३.३९.००	--अन्य
		-कलेजो र फुलबाहेक टुनाज, स्कीपज्याक, स्ट्राइप-बेलिड बोनितो माछा :
	०३०३.४१.००	--अल्बाकोर वा लामो पखेटा भएको टुना
	०३०३.४२.००	--पहेलो पखेटा भएको टुना
	०३०३.४३.००	--स्कीपज्याक वा स्ट्राइप वेलिड बोनितो
	०३०३.४४.००	--विगआई तुना (तुनुस ओबेसस)
	०३०३.४५.००	--एटलान्टिक र प्यासिफिक ब्लुफिन टुनाहरू (थुनुस थाइनस, थुनुस ओरियन्टालिस)
	०३०३.४६.००	--दक्षिणी ब्लुफिन तुना (तुनुस म्याइकोआई)
	०३०३.४९.००	--अन्य

		-कलेजो र फुलहरू बाहेकका हेरिङहरू (क्लुपिया हेरेन्गस,क्लुपिया पल्लासी), सार्डिनहरू (सार्डिना पिल्कार्डस्, सार्डिनोप जातहरू), सार्डिनेला (सार्डिनेला जातहरू), ब्रिसलिन वा स्प्राटस (स्प्राटस स्प्राटस), म्याकरेल (स्कम्बर स्कम्ब्रस, स्कम्बर अस्ट्रेलासिकस, स्कम्बर जापोनिकस), ज्याक र हर्ष म्याकरेल(ट्राचुरुस जातहरू), कोबिया (राकिसेन्ट्रोन कानाडम) र सोर्डीफिस (जिफियास ग्लाडिअस):
	०३०३.५१.००	--हेरिङहरू (क्लुपिया हेरेङ्गस, क्लुपिया पलासी)
	०३०३.५३.००	--सार्डिनहरू (सार्डिना पिल्कार्डस्, सार्डिनोप जातहरू), सार्डिनेला (सार्डिनेला जातहरू), ब्रिसलिङ वा स्प्राट्स (स्प्राटस स्प्राटस)
	०३०३.५४.००	--म्याकरेल (स्कम्बर स्कम्ब्रस, स्कम्बर अस्ट्रेलासिकस, स्कम्बर जापोनिकस),
	०३०३.५५.००	--ज्याक र हर्ष म्याकरेल (ट्राचुरुस जातहरू),
	०३०३.५६.००	--कोबिआ (राकिसेन्ट्रोन कानाडम)
	०३०३.५७.००	--सोर्डीफिस जिफियास ग्लाडिअस)

		-कलेजो र फुलहरू बाहेकका ब्रेग्मासिरोटाइडाइ, युक्लिच्थाइडाइ, गाडिडाइ, म्याक्रोउराइडाइ, मेलानोनाइडाइ, मर्लुस्सिडाइ, मोरिडाइ र मुराइनोलेपिडिडाइ परिवारहरूका माछाः
	०३०३.६३.००	--कड (ग्याडुस मरहुआ, ग्याडुस ओग्याक, ग्याडुस म्याक्रोसिफालस)
	०३०३.६४.००	--ह्याड्डक (मेलानोग्रामस एग्लेफिनस)
	०३०३.६५.००	--कोलफिस (पोलाकिअस भिरेन्स)
	०३०३.६६.००	--हेक (मर्लुसिअस जातहरू,यूरोफिसिस जातहरू)
	०३०३.६७.००	--अलास्का पोलाक (थिरेग्रा काल्कोग्रामा)
	०३०३.६८.००	--ब्लु ह्वाइटिङहरू (माइक्रोमेसिस्टस पोटासु, माइक्रोमेसिस्टस अस्ट्रालिस)
	०३०३.६९.००	--अन्य
		-कलेजो र फुलहरू बाहेक, अन्य माछाः
	०३०३.८१.००	--डगफिस र अन्य सार्कहरू
	०३०३.८२.००	--रेइहरू र स्केटहरू (राजिडाइ)
	०३०३.८३.००	--टूथफिस (डिसोस्टिकस जातहरू)
	०३०३.८४.००	--सिबास (डिसेन्ट्रारकस जातहरू)
	०३०३.८९.००	--अन्य

०३.०५		सुकाएको, नुनिलो पारेको वा नून पानीमा हालेको, माछा; धूमित पारेको, धूमित गर्नु अघि वा धूमित गर्दा पाकेको वा नपाकेको; माछाको खान हुने धूलो, पिठो र प्यालेट
		-माछाको खानयोग्य कमसल मासु बाहेक, सुकाएको माछा, नून हालेको वा नहालेको तर धूमित नगरेको :
	०३०५.५९.००	--अन्य
०३.०७		खबटाभित्र भएको वा नभएको, जीवित, ताजा, चिसो पारिएको, हिमीकृत, सुकाएको, नुनिलो पारिएको वा नून पानी हालेको मोलस्कहरू; खबटाभित्र भएको वा नभएको, धूमित गर्ने क्रममा वा गर्नुअघि पकाएको वा नपकाएको धूमित मोलस्कहरू; मोलस्कहरूका मानवीय उपभोगका लागि उपयुक्त खान हुने पीठो, धूलो र गुटिका (पेलेट) हरू।
		-कटल माछा (सुफेनक) र स्क्विड् (एक किसिमको माछा):
	०३०७.४१.००	--जीवित, ताजा वा चिसो पारेको
	०३०७.४९.००	--अन्य
०४.०१		दूध र तर, गाढा नपारिएको, चिनी वा अन्य गुलियो पदार्थ नहालिएको।
	०४०१.१०.००	-तौलमा नौनीको मात्रा १ प्रतिशत भन्दा बढी नभएको

	०४०१.२०.००	-तौलमा नौनीको मात्रा १ प्रतिशत भन्दा बढी तर ६ प्रतिशतभन्दा कम भएको
	०४०१.४०.००	-तौलमा नौनीको मात्रा ६ प्रतिशत भन्दा बढी भएको तर १० प्रतिशतभन्दा वढी नभएको
	०४०१.५०.००	-तौलमा नौनीको मात्रा १० प्रतिशतभन्दा बढी भएको
०४.०६		चीज र दही (कर्ड)।
	०४०६.१०.००	-ताजा (अर्ध जमेको दही वा पूरै जमेको दही) चीज ह्वे चीजसमेत र दही (कर्ड)
०४.०७		ताजा, सुरक्षित वा पकाएको, चरा चुरुङ्गीको नफुटाएका फुलहरू।
		-चल्ला कोरल्नको लागि निषेचित फुलहरूः
	०४०७.११.००	--ग्यालुस डोमेस्टिकस प्रजातिका चराहरूको
	०४०७.१९.००	--अन्य
		- अन्य ताजा फुलहरू :
	०४०७.२१.००	--ग्यालुस डोमेस्टिकस प्रजातिका चराहरूको
	०४०७.२९.००	--अन्य
	०४०७.९०.००	-अन्य
०५.११		अन्यत्र नपरेको जीवजन्तुजन्य उत्पादनहरू; भाग १ वा ३ मा पर्ने मासु खान नहुने मरेका जनावरहरू।

		-अन्य :
	०५११.९१.००	--माछा वा क्रुष्टासियन, मोलस्क वा अरु सामुद्रीक जलचर (इनभरटीब्रेट्स) का उत्पादनहरू र भाग ३ को मरेका जीवजन्तुहरू
■ माथि उल्लिखित भन्सार शीर्षक ०१.०२ देखि शीर्षक ०४.०७ सम्मका मालवस्तुहरू होटल, रेष्टुरेण्ट, बार, गेष्टहाउस, क्याफ्टेरिया वा यस्तै अन्य संस्थाले गर्ने आपूर्तिमा मू.अ. कर छुट हुनेछैन।		
समूह : ४ कृषि सामग्रीहरु		
३१.०१	३१०१.००.००	रासायनिक उपचार गरिएको वा नगरिएको मिश्रित वा अमिश्रित जीवजन्तु वा वनस्पतिजन्य मलखादहरू, जीवजन्तुजन्य वा वनस्पतिजन्य पदार्थलाई मिश्रण गरी वा रासायनिक उपचारद्वारा उत्पादन गरिएका मलखादहरू ।
३१.०२		नाइट्रोजनयुक्त खनिज वा रासायनिक मलखादहरू।
	३१०२.१०.००	-जलीय घोलमा भएको वा नभएको यूरीया
		-एमोनियम सल्फेट, एमोनियम सल्फेट र एमोनियम नाइट्रेटको मिश्रण र डवल साल्ट (ब्लिवण) :
	३१०२.२१.००	--एमोनियम सल्फेट
	३१०२.२९.००	--अन्य
	३१०२.३०.००	-जलीय घोलमा भएको वा नभएको एमोनियम नाइट्रेट

	३१०२.४०.००	-एमोनियम नाइट्रेटका साथ क्याल्सियम कार्बोनेट वा अन्य अप्रांगारिक अउर्वरक तत्वहरूका मिश्रणहरू
	३१०२.५०.००	-सोडियम नाइट्रेट
	३१०२.६०.००	-क्याल्सियम नाइट्रेट र एमोनियम नाइट्रेटको मिश्रणहरू र ब्लिवणहरू
	३१०२.८०.००	-यूरिया र एमोनियम नाइट्रेटको जलीय वा एमोनियम घोलमा भएका मिश्रणहरू
	३१०२.९०.००	-अन्य, माथिका उप शीर्षकहरूमा नपरेका मिश्रणहरू समेत
३१.०३		फोस्फेटयुक्त खनिज वा रासायनिक मलहरू।
	३१०३.१०.००	-सुपर फोस्फेटहरू
	३१०३.९०.००	-अन्य
३१.०४		पोटासयुक्त (पोटासिक) खनिज वा रासायनिक मलहरू
	३१०४.२०.००	-पोटासियम क्लोराइड्
	३१०४.३०.००	-पोटासियम सल्फेट
	३१०४.९०.००	-अन्य

३१.०५		नाइट्रोजन, फोस्फरस र पोटासियम मध्ये दुई वा तीन उर्वरक तत्वहरू भएका खनिज वा रासायनिक मलखादहरू; अन्य मलहरूः यस भागमा पर्ने गोटी, (टेवलेट) वा त्यस्तै आकारका वा कूल तौल १० के.जी. मा नबढ्ने गरी (प्याकेज) पुलिन्दाको रुपमा राखिएका सामानहरू।
	३१०५.१०.००	-यस भागमा पर्ने गोटी (टेवलेट) वा त्यस्तै आकारका वा कूल तौल १० के.जी. मा नबढ्ने गरी पुलिन्दाको रुपमा राखिएका सामानहरू
	३१०५.२०.००	-नाइट्रोजन, फोस्फरस र पोटासियम जस्ता तीन उर्वरक तत्व भएका खनिज वा रासायनिक मल (फर्टिलाइजर) हरू
	३१०५.३०.००	-डाइएमोनियम हाइड्रोजनअर्थो फोस्फेट (डाइएमोनियम फोस्फेट)
	३१०५.४०.००	-एमोनियम डाइहाइड्रोजन-अर्थोफोस्फेट (मोनोएमोनियमफोस्फेट) र त्यसको डाइएमोनियम हाइड्रोजन अर्थोफोस्फेट(डाइएमोनियम फोस्फेट) का साथ भएका मिश्रणहरू
		-दुई उर्वरक तत्व, नाइट्रोजन र फोस्फोरस भएका अन्य खनिज वा रासायनिक मलहरू (फर्टिलाइजर) :
	३१०५.५१.००	--नाइट्रेट् र फोस्फेट् भएका
	३१०५.५९.००	--अन्य

	३१०५.६०.००	-दुई उर्वरक तत्व, फोस्फोरस र पोटासियम भएका खनिज वा रासायनिक मलखादहरू (फर्टिलाइजरहरू)
	३१०५.९०.००	-अन्य
३८.०८		कीटनाशक, कृतकान्तक, ढुसीनाशक, झारपातनाशक, अंकुरणरोधी (ऐन्टिस्प्राउटिङ्ग),उत्पादनहरू र वनस्पति बृद्धि नियामक (प्लान्ट ग्रोथ रेगुलेटर), विसंक्रामक र त्यस्तै उत्पादनहरू, खुद्रा बिक्रीका लागि आकार वा पुलिन्दा (प्याकिङ्ग) मा राखिएको वा तयारी सामान (प्रिपेरेशन) वा वस्तु (आर्टिकल) को रुपमा राखिएको (जस्तै, गन्धक उपचार गरेका धागो (ब्याण्ड), सलेदो (विक्स) तथा मैनबत्ती र झिङ्गा फसाउने कागज (फ्लाइपेपर्स) हरू)।
		-अन्य :
		--किटनाशक पदार्थहरू (इन्सेक्टीसाइड्स):
	३८०८.९१.९०	---अन्य
	३८०८.९२.००	--ढुसीनाशक पदार्थहरू (फङ्गीसाइड्स)
	३८०८.९३.००	--झारपातनाशक (हर्बिसाइड्स), अंकुरणरोधी (एण्टीस्प्राउटिङ्ग) उत्पादनहरू
	३८०८.९९.००	-अन्य

३९.२३		मालसामानको ओसारपसार (कन्भेयेन्स) वा परिवेष्टन (प्याक) गर्ने प्लाष्टिकका सामानहरू; प्लाष्टिकका पौलो वा वुजो (स्टोपर्स) ढकनी (लिड्स), बिर्काहरू (क्याप्स) र अन्य बन्द गर्ने (क्लोजर्स) सामग्रीहरू।
	३९२३.१०.९०	-अण्डा राख्ने क्रेट
४८.१९		कागतको, कागतगाताको, कोषीय गद्दा (सेल्यूलोज वाडिङ) को वा कोषीय रेशाका जालीहरू (सेल्यूलोज फाइबर वेब्स) को डब्बा (कार्टोन), बाकस (बक्स, कन्तुर (केश), थैलो (ब्याग) र अन्य परिवेष्टन (प्याकिङ्ग) का आधानपात्रहरू (कन्टेनर्स); कार्यालयहरू, पसलहरू वा यस्तै ठाउँमा प्रयोग हुने खालका, कागत वा कागतगाताका डिब्बा संचिका (बक्सफाइल), पत्रथाली (लेटर ट्रे), र यस्तै किसिमका वस्तुहरू।
	४८१९.१०.००	-अण्डा राख्ने क्रेट
५६.०८		डोरी (ट्वाइन), लखाकी (कर्डेज) वा रस्सा (रोप) का गाँठो पारी बनाइएका (नौटेड्) जालीः कपडा पदार्थको माछाको तयारी जाल र अन्य तयारी जालहरू।
		-मानव निर्मित कपडा बुनिने (टेक्सटाइल) पदार्थका सामानहरूकोः
	५६०८.११.००	--माछाको तयारी जालहरू

८२.०१		तलका हाते औजारहरू : कोदालो, साभेल, गैती, पिक, हो (खन्ने सामान), फोर्क र रेक्स (बढार्ने); बन्चरो, खुर्पा जस्तो औजार (बील हुक) र यस्तै चिर्ने (ह्यूइङ्ग) औजारहरू; जुनसुकै किसिमका कलमी काट्ने कैंची (सेक्याटर्स एण्ड प्रुनर्स; स्काइथस (दरौंती), सिकल (हंसियाँ), खुर्पी (हेनाइफ), झाडी छाँट्ने कैंची (हेज सियर्स), किलो वा पच्चड (टिम्वरवेज) र कृषि, वागवानी वा वनजङ्गलको काममा प्रयोग हुने अन्य औजारहरू।
	८२०१.१०.००	-कोदालो र साभेल
	८२०१.३०.००	-गैंती, पिक, हो (खन्ने सामान) र रेक (बढार्ने)
	८२०१.४०.००	-बन्चराहरू, खुर्पाहरू र यस्तै चिर्ने औजारहरू
	८२०१.५०.००	-एक हातले चलाउने कैची (सेक्याटर्स) र यस्तै एक हातले चलाउने कैंचीहरू (प्रुनर्स एण्ड शियर्स) (पोल्ट्री शियर्स समेत)
	८२०१.६०.००	-झाडी छाँट्ने कैंची (हेज शियर्स), दुइ हातले छाँट्ने कैंची (प्रुनिङ्ग शियर्स) र यस्तै दुई हातले चलाउने कैंची
	८२०१.९०.००	-कृषि, वागवानी र वन जंगलमा प्रयोग हुने अन्य हाते औजारहरू

८७.०१		ट्र्याक्टरहरू (शीर्षक ८७.०९ को ट्र्याक्टर बाहेक)।
		-पेडेष्ट्रियन नियन्त्रित ट्र्याक्टरहरूः
	८७०१.१०.१०	--पावर टिलर, मिनी टिलर
	८७०१.१०.९०	--अन्य
		-सेमी ट्रेलरको लागि सडकमा हुने ट्र्याक्टर (रोड ट्र्याक्टर फर सेमी ट्रेलर्स):
	८७०१.२०.१०	--१८०० सिसीसम्मको
	८७०१.२०.९०	--अन्य
	८७०१.३०.००	-ट्र्याक-लेइङ ट्र्याक्टर
	८७०१.९०.००	-अन्य
	९०१८.९०.००	-सिमेन्स सिलिङ फिलिङ मेसिन

- माछा पाल्ने तयारी केजहरू, मत्स्य इन्कुवेटर र माछाको दाना खुवाउने अटोमेटिक फिडर।
- मौरी पालन उद्योगले पैठारी गर्ने मौरी पालनको लागि आवश्यक पर्ने मेटल व्यारल, रानी छेक्ने पाता, मौरी ब्रुस, आधार चाका रोलर, गियर पम्प र ह्रील प्लेट।
- कृषि, वागबानी, तथा पुष्प फर्महरूले पैठारी गर्ने ग्रीन हाउस।
- बीउ उमार्न तथा रोप्न प्रयोग हुने ट्रे।
- भन्सार दरबन्दीको भाग २३, २८ र २९ मा पर्ने फिडसप्लिमेण्टको कच्चा पदार्थ, भन्सार दरबन्दीको भाग २३ अन्तर्गतका पशुपंक्षीको दाना र फिडसप्लिमेण्ट, भाग २५ को चुनढुङ्गाको धुलो। हड्डिको धुलो र माछाको धुलो।
- सामान्य भाँडावर्तन बाहेकका कुखुराको दाना खुवाउने विशेष प्रकारको भाँडा र कुखुराको पानी पिउने विशेष किसिमका भाँडा ।

समूह : ५ औषधी उपचार तथा यस्तै स्वास्थ्य सेवाहरु		
२८.०४	२८०४.४०.००	अक्सिजन ग्याँस
३०.०१		अंगसंरोपी चिकित्सामा (औग्र्यानि-थेराप्यूटिकमा) प्रयोग हुने सुक्खा, धूलो पारेको वा नपारेको ग्रन्थीहरू (ग्लाण्ड्स) र अन्य अंगहरू, ग्रन्थी वा अन्य अंग वा तिनका स्रावहरूका अंगसंरोपी चिकित्सामा प्रयोग हुने सारहरू (एक्स्ट्राक्ट्रस्), यकृतिन (हेपारिन) र यसका लवणहरू, अन्यत्र नपरेका वा निर्दिष्ट नगरिएका, रोगको उपचार वा रोकथामका लागि तयार गरिएका मानव वा जीवजन्तु सम्बन्धी अन्य तत्वहरू (सब्स्टान्स्)।
	३००१.२०.००	-ग्रन्थी वा अन्य अंग वा तिनका स्रावहरूको सार (एक्स्ट्राक्ट)
	३००१.९०.००	-अन्य

३०.०२		मानव रक्त; रोगको उपचार, रोकथामका लागि तयार गरिएको वा रोगलाई निदान गर्ने प्रयोजनका लागि बनाएको जीवजन्तुको रगत, एन्टिसेरा र अन्य रगतका हिस्साहरू र रोधक्षमता सम्बन्धी उत्पादनहरू, परिवर्तन गरिएको वा नगरिएको वा जीव प्रद्यौगिकीय प्रक्रियाहरू (बायो टेक्नोलोजिकल प्रोसेसेज) को माध्यमबाट उपलब्ध भएको वा नभएको; भ्याक्सिनहरू, विषहरू (टौक्सिन्स), सूक्ष्म जीवाणुका कल्चरहरू (मर्चा वा इस्ट बाहेक) र यस्तै किसिमका उत्पादनहरू।
	३००२.१०.००	-एन्टीसेरा, जीव प्रद्यौगिकीय प्रक्रियाहरूको माध्यमबाट उपलब्ध भए वा नभएका वा परिवर्तन गरिएका वा नगरिएका अन्य रक्त खण्डहरू र रोधक्षमता सम्बन्धी उत्पादनहरू
	३००२.२०.००	-मानव औषधीका भ्याक्सिनहरू
	३००२.३०.००	-पशु औषधी निमित्तका भ्याक्सिनहरू
		-अन्यः
	३००२.९०.१०	--परीक्षण किट्स (ड्यागनोस्टिक किट्स)
	३००२.९०.९०	-- अन्य

३०.०३		खुद्रा बिक्रीको लागि पोका (प्याकिङ्ग) नपारेको वा कुनै आकार नदिइएको वा मात्रा नतोकेको, उपचारात्मक वा प्रतिकारात्मक प्रयोजनको लागि दुई वा दुइ भन्दा बढी वस्तु (घटकहरू) मिश्रित गरी बनेका औषधीहरू (शीर्षक ३०.०२, ३०.०५ वा ३०.०६ का वस्तुहरू बाहेक)।
	३००३.१०.००	-पेन्सिलिन अम्ल बनावट (पेन्सिल्यानिक एसिड स्ट्रक्चर), वा स्ट्रेप्टोमाइसिनहरू वा तिनका ब्युत्पतिहरू सहितका पेन्सिलिन वा तिनका ब्युत्पत्तिहरू भएका
	३००३.२०.००	-अन्य प्रतिजीवी (एण्टिवायोटिक्स) भएका
		-शीर्षक २९.३७ का हार्मोन (आन्तरिक स्राव) वा अन्य उत्पादन भएका तर एन्टिबायोटिक (प्रतिजीवी) उत्पादन नभएका :
	३००३.३१.००	--इन्सुलिन भएको
	३००३.३९.००	--अन्य
	३००३.४०.००	-अल्कोलाइड्स वा तिनका ब्युत्पतिहरू भएको तर आन्तरिक स्राव वा शीर्षक २९.३७ को अन्य उत्पादनहरू वा प्रतिजीवी (एण्टिवायोटिक्स) नभएका
		-अन्य :

	३००३.९०.१०	--होमियोप्याथिक, विशुद्ध आयुर्वेदिक, यूनानी औषधीहरू
	३००३.९०.९०	--अन्य
३०.०४		खुद्रा बिक्रीको लागि संवेष्टन (प्याकिङ्ग) को रुपमा वा परिमित (मेजर्ड) मात्राहरू (डोजेज) को रुपमा राखिएका (छालापार (ट्रान्सडर्मल) भेषजावधारण (एड्मिनिष्ट्रेशन) पद्धतिको रुपमा भएका समेत) उपचारात्मक (थेराप्यूटिक) वा प्रतिकारात्मक (प्रोफिल्याक्टिक) प्रयोगका मिश्रित वा अमिश्रित उत्पादनहरू भएका औषधीहरू (मेडिकामेण्ट्स) (शीर्षक ३०.०२, ३०.०५ वा ३०.०६ का वस्तुहरू बाहेक)।
	३००४.१०.००	-पेन्सिलिन अम्लको बनावट (पेन्सिल्यानिक एसिड सहितका) पेन्सिलिन वा तिनका ब्युत्पतिहरू भएका, वा स्ट्रेप्टोमाइसिन वा तिनका ब्युत्पतिहरू सहितका
	३००४.२०.००	-अन्य प्रतिजीवी (एण्टिवायोटिक) भएका
		-हार्मोन (आन्तरिक स्राव) वा शीर्षक २९.३७ का अन्य उत्पादनहरू भएका तर एन्टिवायोटिक (प्रतिजीवी) उत्पादन नभएकाः

	३००४.३१.००	--इन्सूलिन भएका
	३००४.३२.००	--कोर्टिकोस्टेरायड हारमोनहरू, तिनका निर्गमहरू (डेरिभेटिभ्स) वा संरचनात्मक अनुषंगीहरू भएका
	३००४.३९.००	--अन्य
	३००४.४०.००	-अल्कोलाइड वा तिनका ब्युत्पतिहरू भएका तर आन्तरिक स्राव नभएका, शीर्षक २९.३७ का अन्य उत्पादनहरू वा प्रतिजीवी (एन्टिवायोटिक)
	३००४.५०.००	-भिटामिन वा शीर्षक २९.३६ का अन्य उत्पादनहरू भएका औषधीहरू
		-अन्य :
	३००४.९०.१०	--होमियोप्याथिक, आयुर्वेदिक (शुद्ध), यूनानी औषधीहरू
	३००४.९०.४०	--बत्तीसा, द्राक्षासव, त्रिफला, कब्जहर केशरी जीवन समेत (च्यवनप्रास बाहेक)
	३००४.९०.९०	--अन्य

३०.०५		नरम कपासको अस्तर (वाडिङ), जाली (गज), पट्टी (बैण्डेज) र त्यस्तै सामानहरू (उदाहरणको लागि पट्टी (ड्रेसिङ), टांसिने प्लाष्टरहरू, लेपहरू (पुल्टिस), औषधी तत्वले संसिक्त (इम्प्रिग्नेट) गरिएको वा बाहिरपट्टि लेप लगाएको (कोटेड) वा औषधी, चिरफार, दन्त्यचिकित्सा वा पशुचिकित्साको उद्देश्यको लागि खुद्रा बिक्रीको पुलिन्दा वा आकारमा राखिएको ।
	३००५.१०.००	-टांसिने पट्टी (ड्रेसिंग) र टांसिने तह (लेयर) भएका अन्य वस्तुहरू
	३००५.९०.००	-अन्य
३०.०६		यस भागको द्रष्टब्य मा उल्लेख भएका औषधी निर्माण (फार्मास्यूटिकल) का बस्तुहरू ।
	३००६.६०.००	-हारमोनहरू, शीर्षक २९.३७ का अन्य उत्पादनहरू वा शुक्रकीट घातक (स्पर्मीसाइड्स) हरूमा आधारित रासायनिक गर्भनिरोधक (कण्ट्रासेप्टिभ) विरचनहरू (प्रिपरेसन्स)

३७.०१		कागज, पेपरबोर्ड वा कपडा (बुनिएको) पदार्थहरू बाहेक जुनसुकै पदार्थ (म्याटेरियल) को समतल (चेप्टो वा फ्लयाट), प्रकाशग्राही (सेन्सिटाइज्ड) र नखोलिएको (अनुद्भासित वा अनएक्सपोज्ड) छायाचित्रण (फोटोग्राफिक) को प्लेट (पट्टिका वा चित्रपृष्ठ) र फिल्महरू; चेप्टो, प्रकाशग्राही, नखोलेको, प्याकमा भएको वा नभएको अविलम्व छापिने फिल्म (इन्स्ट्यान्ट प्रिन्ट फिल्म)।
	३७०१.१०.००	-एक्स-रे को लागि
३८.२४		ढलाइघर (फाउण्ड्री) को लागि ढलाइको साँचोहरू (माउल्ड्स) वा आन्तरिक साँचोहरू(कोर्स) निमित्तका विरचित (प्रिपेयर्ड) योजक द्रब्य (बाइण्डर्स) अन्यत्र उल्लेख वा समावेश नभएका, रासायनिक वा समवर्गी उद्योगहरूका रासायनिकउत्पादनहरूतथाविरचनहरू (प्रिपरेसन्स) (प्राकृतिक उत्पादनका मिश्रण समावेश भएका त्यस्ता वस्तुहरू समेत)।
	३८२४.९०.००	-अन्य (डाइलाइसीसमा प्रयोग हुने वाथ कन्सेन्ट्रेट ठोस वा तरल)

४०.१४		कडा रबर बाहेक, भल्कनाइज्ड रबरको, कडा रबरको फिटिङ भएको वा नभएको स्वास्थ्य (हाइजेनिक) वा फार्मोस्यूटिकल (औषधी) सम्बन्धी सामानहरू (टिट्स (दूद्धानीको मुन्टो) समेत)।
	४०१४.१०.००	-सिथ् कन्ट्रासेप्टिभ्स (आच्छद गर्भनिरोधक)
६६.०२	६६०२.००.००	दृष्टिविहिनहरूले प्रयोग गर्ने सेतो छडी (ह्वाइट केन)
८७.११		मोटरसाइकलहरू (मोपेड सहित) र साइड कार रहित वा सहित साइकलमा सहायक मोटर जडान गरेको साइडकारहरू।
	८७११.२०.००	-अपाङ्गता भएका व्यक्तिले प्रयोग गर्ने गरी बनाइएको स्कुटर
८७.१३		प्रेरक यन्त्रयुक्त (मोटराइज्ड) वा अन्य किसिमले यन्त्रद्वारा (मेकानिकली) प्रणोदित (प्रोपेल्ड) भए वा नभएको, अशक्त व्यक्तिहरू का निमित्तका परिवहनहरू।
	८७१३.१०.००	-यान्त्रिक धक्का दिने ब्यवस्था नभएको
८७.१४		शीर्षक ८७.११ देखि ८७.१३ सम्मको गाडीहरूको पार्टपूर्जाहरू र सहायक सामग्रीहरू।
	८७१४.२०.००	-अशक्त व्यक्तिहरू (डिसएबल्ड पर्सन) निमित्तका गाडीहरू (क्यारिजेज)

९०.२१		हाडजोर्नी (विकृतांग) उपचार सम्बन्धी उपकरणहरू, वैशाखी समेत, शल्यचिकित्सा सम्बन्धी पेटी र गद्दादार पेटीहरू (ट्रस); काम्रो र अन्य हाड भाचिएकोमा प्रयोग हुने उपकरणहरू; शरीरका कृत्रिम भागहरू, शरीरका असक्षमता वा दोषको क्षतिपूर्तिका लागि प्रयोग हुने, कान सुन्ने र यस्तै अन्य लगाउने, बोक्ने वा शरीरभित्र रोप्ने उपकरणहरू।
	९०२१.५०.००	-मुटुको मांसपिण्डलाई जगाउनको लागि राखिने एक प्रकारको यन्त्र (पेसमेकर), पार्टपूर्जाहरू र सहायक सामग्रीहरू बाहेक
	९०२१.९०.००	-अन्य
९४.०३		अन्य फर्निचर र तिनका पार्टपूर्जाहरू।
	९४०३.२०.००	-अपाङ्गता भएका व्यक्तिले प्रयोग गर्ने वाकर र कमोड चियर

- स्वास्थ्य सेवा (मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता भएका संस्थाले प्रदान गरेको स्वास्थ्य सेवा बाहेक)।
- मानव रगत र मानव रक्तजन्य पदार्थहरू, रक्त सञ्चार सेवाको लागि आवश्यक पर्ने नेपाल रेडक्रस सोसाइटीले पैठारी गर्ने रगत राख्ने प्लाष्टिकका थैला, ट्रान्सफ्युजन सेट, टेस्टिङ्ग किट्स, रिएजेन्ट तथा रक्त परीक्षण रिएजेण्ट निर्माणको लागि आवश्यक पर्ने विभिन्न औजार उपकरणहरू एवं रसायनहरू।
- मृगौला रोगको उपचारका लागि आवश्यक उपकरणहरू, दृष्टिविहिनहरूले प्रयोग गर्ने स्लेटस्टाइलस, ब्रेल नोटटेकर, ब्रेलो (ब्रेल प्रिन्टर), रङ्गसूचक, पानीसूचक र प्रकाशसूचक यन्त्रहरू, आवाज दिने थर्मामिटर, ब्रेल टाइपराइटर, ब्रेल घडी, एवाकस, मेग्नीफाइङ्ग ग्लास, ब्रेल कम्पास, ब्रेल पुस्तक, ब्रेल इम्वोसर, ब्रेल स्टेनसिल मेशिन।

- औषधी उद्योगको कच्चा पदार्थः हार्मोनाइज्ड कोडको भाग २८भित्र पर्ने औषधी उद्योग तथा आइ.ओ.एल. उत्पादनमा प्रयोग गर्ने धातुका लवणहरू, अक्साइडहरू र हाइड्रोअक्साइडहरूका अतिरिक्त भाग २९ अन्तर्गत पर्ने औषधीका कच्चा पदार्थ (औषधीको सक्रिय तत्व) तथा औषधी उद्योगले औषधी उत्पादनको लागि प्रयोग गर्ने तथा आइ.ओ.एल. उत्पादनमा प्रयोग हुने कच्चा पदार्थ र प्याकिंग मेटेरियल, औषधि व्यवस्था विभागको सिफारिसमा औषधी उद्योग तथा अस्पतालको अनुसन्धान तथा विकासमा प्रयोग हुने शीर्षक ९०.१८ र ९०.२७ मा पर्ने उपकरणहरू र आँखा उपचारकालागि आवश्यक इन्ट्रा ओकूलर लेन्स उत्पादन गर्न आवश्यक पर्ने यन्त्र उपकरण, कच्चा पदार्थ र सहायक सामाग्री।
- सरकारी, सरकारी अनुदान प्राप्त र सामुदायिक अस्पतालले पैठारी गर्ने औषधीय एवं शल्यचिकित्सा सम्बन्धी यन्त्र उपकरण तथा औजारहरू र स्वास्थ्य सामाग्री।
- नेपाल सरकारवाट स्वीकृति प्राप्त स्वास्थ्य संस्थाले पैठारी गर्ने मृगौंला उपचारमा प्रयोग हुने उपशिर्षक ९०१८.९०.०० मा पर्ने हेमोडायालाईसिस मेशिन, डायालाईसिस रिप्रोसेसर, डायालाईजर र यसको ट्यूवीङ्ग; उपशिर्षक ९४०२.९०.०० मा पर्ने डायालाईसिस बेड तथा कुर्सी; मुटुको रोग निदान तथा उपचारमा प्रयोग हुने उपशिर्षक ९०१८.१२.०० मा पर्ने इकोकार्डियोग्राफ; उपशिर्षक ९०१८.९०.०० मा पर्ने भिडीयोस्कोप, क्याथल्याव, हर्टलङ्ग मेशिन र डिफ्रिब्रिलेटर; क्यान्सर रोगको निदान तथा उपचारमा प्रयोग हुने उपशिर्षक ९०२२.१२.०० मा पर्ने पोजिट्रोन इमिसन टोमोग्राफि (पेट) स्क्यान मेशिन, कम्प्यूटेड टोमोग्राफी (सी.टी.) स्क्यान मेशिन, मेमोग्राफी; उपशिर्षक ९०२२.२१.०० मा पर्ने ब्रेसीथेरापी र लिनियर एक्सिलरेटर; रोग निदानमा प्रयोग हुने उपशिर्षक ९०१८.१९.०० मा पर्ने फ्लोसाईटोमिटर, नेक्स्ट जेनेरेशन सिक्वेन्सर, प्रोटिन माइक्रोयरी प्लेटफर्म र मल्टीप्लेक्स रियल टाईम पि.सि.आर, हेमाटोलोजी एनालाइजर, ब्लड केमेष्ट्री एनालाइजर, क्लिनिकल केमेष्ट्री एनालाइजर र इम्युनोकेमेष्ट्री एनालाइजर; उपशिर्षक ९०१८.१३.०० मा पर्ने म्याग्नेटीक रिजोनेन्स इमेजिङ्ग (एम.आर.आई) मेशिन।

• नेपालमा विद्युतीय रिक्सा उत्पादन गर्ने उद्देश्यले दर्ता भएका उद्योगले आफ्नो उत्पादन प्रयोजनका लागि पैठारी गर्ने विद्युतीय रिक्सामा प्रयोग हुने शीर्षक ८७.१४ अन्तर्गतका पार्टपूर्जा र सहायक सामग्री।		
समूह : ६ शिक्षा		
(क) विद्यालय तथा विश्व विद्यालयमा हुने अनुसन्धान सम्बन्धी कार्यहरू। (ख) नेपाल सरकारको पूर्ण स्वामित्व भएका संस्थाहरूबाट प्रदान गर्ने व्यवसायिक वा पेसागत तालिम वा पुनर्ताजगी तालिमहरू। (ग) विद्यालय तथा विश्व विद्यालयहरूले प्रदान गर्ने शिक्षण सेवा।		
समूह : ७ किताव अखवार र मुद्रित सामग्रीहरु		
४८.०१	४८०१.००.००	रोलमा वा पातामा भएको अखवारी कागत (न्यूज प्रिन्ट)।
४९.०१		एकोहोरो पाता भएको वा नभएको मुद्रित किताबहरू, विवरण पत्रिकाहरू (बोस्यूर्स, पर्चा वा पत्रिका (लिफ्लेट्स) र त्यस्तै मुद्रित वस्तुहरू।
	४९०१.१०.००	-पट्याएको वा नपट्याएको, एकोहोरो पाता भएको
		-अन्य :
	४९०१.९१.००	--शब्दकोषहरू र विश्वकोषहरू र तिनका क्रमबद्ध भाग वा खण्डहरू (इन्स्टलमेन्टहरू)
	४९०१.९९.००	--अन्य

४९.०२		चित्र भएको वा नभएको वा विज्ञापनका सामग्री भएको वा नभएको समाचारपत्र, पत्र पत्रिका र आवधिक पत्र पत्रिकाहरू।
	४९०२.१०.००	-कम्तीमा एक हप्तामा चारपटक प्रकाशित
	४९०२.९०.००	-अन्य
४९.०४	४९०४.००.००	गाता हालेको वा नहालेको, निदर्श चित्र भएको वा नभएको, हस्तलिखित वा छापेको संगीत किताव।

- पुस्तक, पात्रो।
- अखवार र पत्रपत्रिकाको मुद्रण तथा प्रकाशन।

समूह ८ : कलात्मक र कालीगढी सेवा

(क) चित्रकला, मूर्तिकला, वास्तुकला तथा यस्तै प्रकारका अन्य हस्तकलाहरू र तत्सम्बन्धी सेवा।

(ख) पुस्तकालय, संग्रहालय, कला संग्रहालय र चिडियाघर प्रवेश शुल्क।

समूह ९ : यात्रुबाहक यातायात तथा ढुवानी सेवाहरू

हवाई यात्रा, यान्त्रिक पुलबाट हुने सेवा, सार्वजनिक यात्रुवाहक यातायात (केवुलकार बाहेक), ढुवानी सेवा (आपूर्तिसँग सम्बन्धित ढुवानी बाहेक) तथा निर्यातको प्रयोजनका लागि भएको कार्गो सेवा।

समूह १० : व्यवसायिक वा पेशागत सेवा

कलाकार, खेलाडी, लेखक, नमूनाकार, अनुवादक, दोभाषेले संस्थागत वा व्यक्तिगत रुपमा प्रदान गर्ने पेशागत सेवा, विदेशमा जनशक्ति आपूर्ति गर्ने सेवा।

समूह : ११ अन्य वस्तु तथा सेवा

(अ) <u>मालवस्तुहरुः</u>

२७.१०	२७१०.१९.७०	---जुट ब्याचिङ आयल तथा टेक्सटाइल आयल
४४.१५		काठका, परिवेष्ठन (प्याकिङ्ग) का खोलहरू, बाकसहरू, क्रेटहरू, ड्रमहरू र यस्तै परिवेष्ठन सामग्रीहरू; काठका केवुल-ड्रमहरू; काठका प्यालेटहरू, वक्स-प्यालेटहरू र अन्य लोड बोर्डहरू (सामान चढाउने तख्ताहरू); काठका प्यालेट कलरहरू।
	४४१५.१०.००	-मौरीको घार र टि-चेष्ट
४९.०७	४९०७.००.००	अंङ्कित मूल्य (फेस भ्यालु) को मान्यता भएको (रिकोग्नाइज्ड) वा हुने मुलुकभित्र प्रचलनमा रहेका वा नयाँ प्रकाशन (इस्यू) का अप्रयुक्त (अनयूज्ड) हुलाक टिकट (पोस्टेज स्टैम्प) वा राजस्व टिकट (रिभेन्यू स्टैम्प) वा यस्तै किसिमका टिकटहरू (स्टैम्प्स); टिकटको छाप भएका कागज (लिफा); बैंक नोटहरू; र राहदानी ।
५१.०१		नफड्केको वा नकोरेको ऊन।
		-चिप्लो, कत्रेको-धोएको (फ्लीस-वास्ड) ऊन, समेतः
	५१०१.११.००	--सोर्न (खुर्केको, कत्रेको) ऊन
	५१०१.१९.००	--अन्य
		-चिप्लो हटाएको कार्वोनीकृत नगरेकोः
	५१०१.२१.००	--सोर्न (खुर्केको, कत्रेको) ऊन
	५१०१.२९.००	--अन्य

	५१०१.३०.००	-कार्वोनाइज्ड (कार्वोनीकृत)
५२.०५		खुद्रा बिक्रीको लागि नराखिएको ८५ प्रतिशत वा सो भन्दा बढी कपासको तौल भएको कपासको धागो (सिउने धागो बाहेक)।
		-नकोरेको रेशाको एक्लो धागोः
	५२०५.११.००	--७१.२९ डेसिटेक्स वा बढी नापको (१४ मेट्रिक संख्या भन्दा ननाघेको)।
	५२०५.१२.००	--७१.२९ डेसिटेक्स भन्दा कम नापको तर २३२.५६ डेसिटेक्स भन्दा कम नभएको नापको (१४ मेट्रिक संख्या भन्दा माथिको तर ४३ मेट्रिक संख्या ननाघेको)
	५२०५.१३.००	--२३२.५६ डेसिटेक्स भन्दा कम नापको तर १९२.३१ डेसिटेक्स भन्दा कम नभएको नापको (४३ मेट्रिक संख्या नाघेको तर ५२ मेट्रिक संख्या ननाघेको)
	५२०५.१४.००	--१९२.३१ डेसिटेक्स भन्दा कम नापको तर १२५ डेसिटेक्स भन्दा कम नभएको (५२ मेट्रिक संख्या नाघेको तर ८० मेट्रिक संख्या ननाघेको)
	५२०५.१५.००	--१२५ डेसिटेक्स भन्दा कम नापको (८० मेट्रिक संख्या नाघेको)
		-कोरेको रेशाहरूको एक्लो धागोः
	५२०५.२१.००	--७१.२९ डेसिटेक्स वा बढी नापको (१४ मेट्रिक संख्या ननाघेको)

	५२०५.२२.००	--७१.२९ डेसिटेक्स भन्दा कम नापको तर २३२.५६ डेसिटेक्स भन्दा कम नभएको (१४ मेट्रिक संख्या नाघेको तर ४३ मेट्रिक संख्या ननाघेको
	५२०५.२३.००	--२३२.५६ डेसिटेक्स भन्दा कम नापको तर १९२.३१ डेसिटेक्स भन्दा कम नभएको (४३ मेट्रिक संख्या नाघेको तर ५२ मेट्रिक संख्या ननाघेको)
	५२०५.२४.००	--१९२.३१ डेसिटेक्स भन्दा कम नापको तर १२५ डेसिटेक्स भन्दा कम नभएको (५२ मेट्रिक संख्या नाघेको तर ८० मेट्रिक संख्या ननाघेको)
	५२०५.२६.००	--१२५ डेसिटेक्स भन्दा कम तर १०६.३ डेसिटेक्स भन्दा कम नभएको (८० मेट्रिक संख्या भन्दा बढी तर ९४ मेट्रिक संख्या ननाघेको) नापको
	५२०५.२७.००	--१०६.३ डेसिटेक्स भन्दा कम तर ३.३३ डेसिटेक्स भन्दा कम नभएको (९४ मेट्रिक संख्या भन्दा बढी तर १२० मेट्रिक संख्या ननाघेको) नापको
	५२०५.२८.००	--३.३३ डेसिटेक्स भन्दा कम (१२० मेट्रिक संख्या भन्दा बढी) नापको
		-नकोरेको रेशा बहुल (मल्टिपल) दोब्राएका (फोल्डेड) वा केबल्ड धागो :
	५२०५.३१.००	--प्रतिएकल धागो ७१.२९ डेसिटेक्स वा बढी नापको (प्रतिएकल धागोमा १ मेट्रिक संख्या ननाघेको)

	५२०५.३२.००	--प्रतिएकल धागो ७१.२९ डेसिटेक्स भन्दा कमको तर २३२.५६ डेसिटेक्स भन्दा कम नभएको नापको (प्रतिएकल धागोमा १४ मेट्रिक संख्या नाघेको तर ४३ मेट्रिक संख्या ननाघेको)
	५२०५.३३.००	--प्रतिएकल धागो २३२.५६. डेसिटेक्स भन्दा कमको तर १९२.३१ डेसिटेक्स भन्दा कम नभएको नापको (प्रतिएकल धागोमा ४३ मेट्रिक संख्या नाघेको तर ५२ मेट्रिक संख्या ननाघेको)।
	५२०५.३४.००	--प्रतिएकल धागो १९२.३१ डेसिटेक्स भन्दा कमको तर १२५ डेसिटेक्स भन्दा कम नभएको नापको (प्रतिएकल धागोमा ५२ मेट्रिक संख्या नाघेको तर ८० मेट्रिक संख्या ननाघेको)
	५२०५.३५.००	--प्रतिएकल धागो १२५ डेसिटेक्स भन्दा कम नापको (प्रतिएकल धागोमा ८० मेट्रिक संख्या नाघेको)
		-कोरेको रेशाको बहुल (मल्टिपल) (दोब्राएको) वा केवल्ड धागो :
	५२०५.४१.००	--प्रतिएकल धागोमा ७१.२९ डेसिटेक्स वा बढी नापको (प्रतिएकल धागोमा १४ मेट्रिक संख्या ननाघेको)

	५२०५.४२.००	--प्रतिएकल धागोमा ७१.२९ डेसिटेक्स भन्दा कमको तर २३२.५६ डेसिटेक्स भन्दा कम नभएको नापको (प्रतिएकल धागोमा १४ मेट्रिक संख्या नाघेको तर ४३ मेट्रिक संख्या ननाघेको)
	५२०५.४३.००	--प्रतिएकल धागोमा २३२.५६ डेसिटेक्स भन्दा कमको तर १९२.३१ डेसिटेक्स भन्दा कम नभएको नापका (प्रतिएकल धागोमा ४३ मेट्रिक संख्या नाघेको तर ५२ मेट्रिक संख्या ननाघेको)
	५२०५.४४.००	--प्रतिएकल धागोमा १९२.३१ डेसिटेक्स भन्दा कमको तर १२५ डेसिटेक्स भन्दा कम नभएको नापको (प्रतिएकल धागोमा ५२ मेट्रिक संख्या नाघेको तर ८० मेट्रिक संख्या ननाघेको)
	५२०५.४६.००	--प्रति एकल धागो नापमा १२५ डेसिटेक्स भन्दा कम तर १०६.३ डेसिटेक्स भन्दा घटी नभएको (८० मेट्रिक संख्या भन्दा बढी तर ९४ मेट्रिक संख्या ननाघेको प्रति एकल धागो)
	५२०५.४७.००	--प्रति एकल धागो नापमा १०६.३ डेसीटेक्स भन्दा कम तर ३.३३ डेसिटेक्स भन्दा घटी नभएको (९४ मेट्रिक संख्या भन्दा बढी तर १२० मेट्रिक संख्या ननाघेको प्रति एकल धागो)
	५२०५.४८.००	--प्रति एकल धागो नापमा ३.३३ डेसिटेक्स भन्दा कम (१२० मेट्रिक संख्या भन्दा बढी प्रति एकल धागो)

५२.०७		खुद्रा बिक्रीको लागि राखिएको कपासको धागो(सिउने धागो बाहेक)।
	५२०७.१०.००	-तौलमा ५ प्रतिशत वा बढी कपास भएको
	५२०७.९०.००	-अन्य
५३.०६		फ्ल्याकस धागो (सनको धागो)।
	५३०६.१०.००	-एकल (सिङ्गल)
	५३०६.२०.००	-बहुल (दोब्र्याएको) वा केबुल्ड
५३.०७		सनपाटको धागो वा संकेत ५३.०३ का अन्य लचिलो रेशादार बोक्रा (बाष्ट) का कपडा बनाउने (वयनीय) धागो ।
	५३०७.१०.००	-एकल (सिङ्गल)
	५३०७.२०.००	-बहुल (दोब्र्याएको) वा केबुल्ड
५३.१०		सनपाट (जूट) का बुनिएका कपडाहरू वा शीर्षक. ५३.०३ का अन्य लचिलो रेशा भएका बोक्रा (बाष्ट) का रेशाहरूबाट बनेका कपडाहरू।
	५३१०.१०.००	-अविरंजित (अनब्लिच्ड)
	५३१०.९०.००	-अन्य
६२.११		ट्र्याक सुटहरू, स्कीसुटहरू र पौडिंदा लगाउने लुगाहरू, अन्य पोशाकहरू (लुगाफाटाहरू)।
		-लोग्ने मान्छेको वा केटाहरूको अन्य लुगाफाटाहरू (गार्मेण्टस):
	६२११.३२.००	--सूतिको लुङ्गी र धोती

		-स्वास्नीमान्छेको वा केटीहरूको अन्य लुगाफाटाहरू (गार्मेण्टस):
	६२११.४२.००	--सूतिको साडी, लुङ्गी र धोती
७१.०१		कारीगरी गरिएको वा नगरिएको, छुट्याएको वा नछुट्याएको तर नउनेको, अडेसा नलगाएको (माउण्टेड) वा नजडेको (सेट) रुपमा नभएको प्राकृतिक वा सम्बर्द्धित मोती; प्राकृतिक वा सम्बर्द्धित परिवहनको सुविधाका लागि अस्थायी रुपमा उनेको मोती।
	७१०१.१०.००	-प्राकृतिक मोतीहरू
		-सम्वर्धित मोतीहरू :
	७१०१.२१.००	--कारीगरी नगरिएको (अनवर्क्ड)
	७१०१.२२.००	--कारीगरी गरिएको (वर्क्ड)
७१.०२		कारीगरी गरिएको वा नगरिएको, तर अडेसा लाग्ने गरी नबनाएको वा नजडेको रुपमा रहेको हीरा (डायमण्ड)।
	७१०२.१०.००	-नछानिएको
		-ओद्यौगिक :
	७१०२.२१.००	--कारीगरी नगरिएको वा सामान्य चिरेको, फुटाएको वा आकार दिएको (ब्रुटेड)
	७१०२.२९.००	--अन्य
		-उद्योग बाहेक :

	७१०२.३१.००	--कारीगरी नगरिएको वा सामान्य चिरेको, फुटाएको वा आकार दिएको (ब्रुटेड)
	७१०२.३९.००	--अन्य
७१.०३		कारीगरी गरिएको वा नगरिएको वा छुट्याएको वा नछुट्याएको तर नउनेको, अडेसा नलगाएको वा नजडेको (सेट) रुपमा रहेको बहुमूल्य पत्थरहरू (हीराहरू बाहेक); परिवहनको सुविधाका लागि अस्थायी रुपमा उनेको, नछुट्याएको बहुमूल्य पत्थरहरू (हीराहरू बाहेक) र अर्ध बहुमूल्य पत्थरहरू।
	७१०३.१०.००	-कारीगरी नगरिएको वा सामान्य चिरेको वा खस्रो आकारको
		-अरु केही बनाएको :
	७१०३.९१.००	--लालमणि (रुविज), नीलमणि (स्याकिर्य) र पन्ना (एमरल्ड)
	७१०३.९९.००	--अन्य
७१.०५		प्राकृतिक वा संश्लेषित बहुमूल्य वा अर्ध बहुमूल्य पत्थरको धूलो।
	७१०५.१०.००	-हिराको
	७१०५.९०.००	-अन्य
		(२) बहुमूल्य धातुहरू र बहुमूल्य धातुले ढाकिएको धातु (मेटल्स क्ल्याड)

७१.०६		अप्रभावित वा अर्ध निर्मित रुपमा वा धूलोको रुपमा चाँदी (सुन वा प्लाटिनममा चाँदीको जलप लगाईएको)।
	७१०६.१०.००	-धूलो
		-अन्य :
	७१०६.९१.००	--अप्रभावित
	७१०६.९२.००	--अर्ध निर्मित
७१.०८		अप्रभावित वा अर्ध निर्मित रुपका वा धूलो रुपका सुन (प्लाटिनममा सुनको जलप लगाएको समेत)।
		-मुद्रा बाहेकको :
	७१०८.११.००	--धूलो
	७१०८.१२.००	--अन्य प्रभावित रुपका
	७१०८.१३.००	--अन्य अर्ध निर्मित रुपका
	७१०८.२०.००	-मुद्रा सम्बन्धी
७१.०९	७१०९.००.००	अर्ध निर्मित भन्दा बढी काम नगरेको सुनले ढाकिएका आधारभूत धातुहरू वा चाँदी।
		(३) गरगहना, सुन वा चांदीका सामान बनाउने बांडाले तयार गरेका सामानहरू र अन्य सामानहरू
७१.१३		बहुमूल्य धातुको वा बहुमूल्य धातुले ढाकिएको आधारभूत धातुको गरगहनाका सामानहरू र तिनका पार्टपूर्जाहरू।

		-बहुमूल्य धातुको, बहुमूल्य धातुमा जलप लगाएको वा नलाएको वा ढाकिएको वा नढाकिएको :
	७११३.११.००	--चाँदीको, अन्य बहुमूल्य धातुको जलप लगाएको वा नलगाएको, बहुमूल्य धातुले ढाकेको वा नढाकेको
	७११३.१९.००	--अन्य बहुमूल्य धातुको, अन्य बहुमल्य धातुको जलप लगाएको वा नलगाएको वा बहुमूल्य धातुले ढाकेको वा नढाकेको
	७११३.२०.००	-बहुमूल्य धातुले ढाकिएको अन्य आधारभूत धातुको
७१.१८		मुद्रा।
	७११८.९०.००	-अन्य
८४.०१		न्यूक्लियर रियाक्टर; इन्धन तत्व (कार्ट्रिजेज), न्यूक्लियर रियाक्टरको लागि अविकिरणित (नन-इराडिएटेड); अणु छुट्याउने (आइसोटोपिक सेपरेसन) मेसिन र उपकरणहरू।
	८४०१.१०.००	-न्यूक्लियर रियाक्टर (नाभिकीय अभिक्रियक)
	८४०१.२०.००	-अणु छुट्याउने (आइसोटोपिक सेपरेसन) का मेसिन र औजारहरू, र तिनका पार्टपूर्जाहरू
	८४०१.३०.००	-इन्धन तत्व (कार्ट्रिजेज), नन्इराडिएटेड (अविकिरणित)

८४.०२		भाप (स्टिम) र अन्य वाफ उत्पादन गर्ने (भेपर जेनेरेटिङ्ग) व्वाइलरहरू (निम्न चापको भाप उत्पादन गर्न पनि सक्षम केन्द्रीय तापन (सेण्टल हिटिङ्ग) तातो पानीको वाष्पिय (व्वायलर) वाहेक); अति तापित पानीका वाष्पित्र (व्वायलर) हरू।
		-भाप (स्टिम) र अन्य वाफ (भेपर) उत्पादन गर्ने व्वायलरः
	८४०२.११.००	--प्रतिघण्टामा ५ टन भन्दा बढी उत्पादन गर्ने जलनलिका वाष्पित्र (वाटर ट्यूब व्वायलर)
	८४०२.१२.००	--प्रतिघण्टामा ५ टन सम्म उत्पादन गर्ने जलनलिका वाष्पित्र (वाटर ट्यूब व्वायलर)
	८४०२.१९.००	--अन्य वाफ उत्पादन गर्ने व्वायलर, हाइब्रिड व्वायलर समेत
	८४०२.२०.००	-अति तापित जल वाष्पित्र (वाटर व्वायलर)
८४.०३		शीर्षक ८४.०२ बाहेकको सेन्ट्रल हिटिङ्ग व्वायलर (केन्द्रीय तापन वाष्पित्र)।
	८४०३.१०.००	-व्वायलर (वाष्पित्र)

८४.०४		शीर्षक ८४.०२ वा ८४.०३ को व्वायलरसंग प्रयोग गरिने सहायक संयन्त्र (जस्तै, किफायती (इकोनोमाइजर), अति तापक, (सुपरहिटर्स) ध्वांसोनाशक (सूट रिमुभर्स) ग्याँस हटाउने, (ग्याँस रिमुभर्स); भाप (स्टिम) वा अन्य वाफ शक्ति इकाइहरू (भेपर पावर यूनिट्स) का निमित्तका द्रवणित्र (कण्डेन्सर्स)।
	८४०४.१०.००	-शीर्षक ८४.०२ वा ८४.०३ को व्वायलरका साथ प्रयोग हुने सहायक संयन्त्र (प्लाण्ट)
	८४०४.२०.००	-भाप (स्टिम) वा अन्य वाफ (भेपर) का इकाई (पावर यूनिट) का लागि कन्डेन्सरहरू (द्रवणित्र)
८४.०५		शोधित्र (प्यूरिफायर) सहित वा रहित उत्पादित गैस (प्रोड्यूसर गैस) वा भाप-अंगार गैस (वाटर गैस) का उत्पादकहरू (जेनेरेटर्स); शोधित्र सहित वा रहित एसिटाइलिन गैस उत्पादक र त्यस्तै जलीय प्रक्रियाका (वाटर प्रोसेस) गैस उत्पादकहरू (गैस जेनेरेटर्स)।

	८४०५.१०.००	-शोधित्र (प्यूरिफायर) सहित वा रहित उत्पादित गैस (प्रोड्यूसर गैस) वा भाप-अंगार गैस (वाटर गैस) का उत्पादकहरू (जेनेरेटर्स), शोधित्र सहित वा रहित एसिटाइलिन गैस उत्पादक र त्यस्तै जलीय प्रक्रियाका (वाटर प्रोसेस) गैस उत्पादकहरू (गैस जेनेरेटर्स)
८४.०६		भाप टर्बाइन्स र अन्य वाफ टर्बाइन।
	८४०६.१०.००	-जलपोत प्रणोदन (मेरीन प्रोपल्सन) का लागि जलचक्रहरू (टर्बाइन्स)
		-अन्य : जलचक्रहरू (टर्बाइन्स):
	८४०६.८१.००	--४० मेगावाट भन्दा बढी उत्पादन (आउटपुट) को
	८४०६.८२.००	--४० मेगावाट मा नबढ्ने उत्पादन (आउटपुट) को
८४.०७		स्पार्क-इग्निसन रेसिप्रोकेटिङ वा रोटरी इन्टरनल कम्बशन पिष्टोन इन्जिन।
	८४०७.१०.००	-हवाइजहाजका इन्जिन
८४.०९		शीर्षक ८४.०७ वा ८४.०८ का इन्जिनहरूमा पूर्णतया वा मुख्यतया प्रयोगको लागि उपयुक्त पार्टपूर्जाहरू।
	८४०९.१०.००	-हवाइजहाजको इन्जिनको लागि
८४.१०		हाइड्रोलिक (जलवाही) टर्बाइन, पानी पांग्रा (वाटर ह्विल) र तिनका रेगुलेटरहरू (नियामकहरू)।
		-जलवाही (वाटर) टर्बाइन र पानी पांग्राहरू (वाटर ह्वील):

	८४१०.११.००	--१,००० कि. वा. सम्म शक्तिका
	८४१०.१२.००	--१,००० कि. वा. भन्दा बढी तर, १०,००० कि. वा. सम्म शक्तिको
	८४१०.१३.००	--१०,००० कि.वा. भन्दा बढी शक्तिको
८४.१३		मापक यन्त्र जडेको वा नजडेको तरल पदार्थको पम्प, तरल पदार्थ माथि तान्ने साधन (एलिभेटर्स)।
	८४१३.७०.९०	-ब्याट्रीवाट चल्ने पानी तान्ने पम्प (डि.सी.पम्प)
		-अन्य पम्पहरू; तरल उत्थापक (तान्ने) हरूः
	८४१३.८२.००	--सिँचाइ कार्यमा प्रयोग हुने २ हर्षपावरदेखि ८ हर्षपावरसम्म शक्ति भएको इञ्जिन सहितको पम्पिङ सेट र सोको साथमा रहेको ३० मिटरसम्मको होज पाइप।
८४.१६		तरल इन्धनको लागि, संपिष्ट (पल्भराइज्ड) ठोस इन्धनका लागि वा ग्याँसको लागि भट्टीको दाहक (फर्नेस बर्नर); आगोमा इन्धन झोक्ने यन्त्र (मेकानिकल स्टोकर), तिनका यान्त्रिक जाली (मेकानिकल ग्रेट्स) समेत, यान्त्रिक क्षार विसर्जक (मेकानिकल यास डिसचार्जर) र यस्तै उपकरणहरू।
	८४१६.१०.००	-तरल इन्धनको लागि भट्टीका दाहक (फर्नेस बर्नर)

	८४१६.२०.००	-अन्य भट्टीका दाहकहरू (फर्नेस बर्नर्स), संयोजन दाहक (कम्बिनेशन बर्नर) समेत
	८४१६.३०.००	-आगोमा इन्धन झोंक्ने यन्त्र, तिनका यान्त्रिक जालि (मेकानिकल ग्रेट) समेत, यान्त्रिक क्षार विसर्जक (मेकानिकल यास डिसचार्जर) र यस्तै उपकरणहरू
८४.१७		औद्योगिक वा प्रयोगशालामा आगो बाल्ने भट्टी र चुल्हो, इन्सिनेरेटर (खरानी पार्नेः भष्मक) समेत, अविद्युतीय।
	८४१७.१०.००	-धातु वा पाइराइट वा धाउ (ओर्स) पोल्ने, पगाल्ने वा अरु ताप उपचारको लागि प्रयोग हुने भट्टी वा चुल्हो
	८४१७.२०.००	-बेकरी ओभेन्स (चुल्हो), बिस्कुट बनाउने चुल्हो समेत
	८४१७.८०.००	-अन्य

८४.१९		तताउने (हिटिङ्ग), पकाउने (कुकिङ्ग), पोल्ने (रोस्टिङ्ग), आसवन गर्ने (डिस्टिलिङ्ग), परिशोधन गर्ने (रेक्टिफाइङ्ग), रोगाणुरहित गर्ने (स्टेरिलाइजिङ्ग), पाश्चरीकरण गर्ने (पाश्चराइजिङ्ग), बफाउने (स्टिमिङ्ग), सुकाउने (ड्राइङ्ग), भापमा परिणत गर्ने इभ्यापोरेटिङ्ग),बाफबनाउने (भेपोराइजिङ्ग), द्रवित गर्ने (कण्डेन्सिङ्ग) वा चिस्याउने (कूलिङ्ग) जस्ता तापमान परिवर्तन (चेञ्ज अफ टेम्परेचर) संग संवद्ध प्रक्रियाद्वारा पदार्थहरूको उपचार निमित्तका, विद्युत्तापित भए वा नभएका भट्टीहरू (फर्नेसस्), चुल्हाहरू (ओभेन्स) तथा शीर्षक ५१ का अन्य उपकरणहरू बाहेक), यन्त्रावली (मेशिनरी), संयन्त्र (प्लान्ट) वा प्रयोगशालाका उपकरणहरू, घरायसी प्रयोजनमा प्रयोग हुने खालका यन्त्रावली वा संयन्त्र बाहेक; तात्क्षणिक वा सञ्चयन जल तापित्रहरू (इन्स्टान्टेनियस वा स्टोरेज वाटर हिटर्स), अवैद्युतिक (नन-इलेक्ट्रिक)।
	८४१९.२०.००	-औषधीय (मेडिकल), शल्यचिकित्सा सम्बन्धी (सर्जिकल) वा प्रयोगशाला सम्बन्धी (लेबोरेटरी) विसंक्रामकहरू (स्टेरिलाइजर्स)
		-शोषकहरू (सुकाउनेः ड्रायर्स) :

	८४१९.३१.००	--कृषि उत्पादनको लागि
	८४१९.३२.००	--काठ, पेपर पल्प, कागत वा कागतगाता (पेपरबोर्ड) को लागि
	८४१९.३९.००	--अन्य
	८४१९.४०.००	-आसवन वा परिशोधन संयन्त्रहरू (डिस्टिलिङ्ग वा रेक्टिफाइङ्ग प्लाण्ट)
	८४१९.५०.००	-ताप विनिमय इकाइहरू (हिट एक्सचेन्ज यूनिट्स)
	८४१९.६०.००	-बायु वा ग्याँस तरल पार्ने यन्त्रावली (मशिनरी फोर लिक्विफाइङ्ग एयर वा ग्याँस)
		-अन्य यन्त्रावली, संयन्त्र र उपकरणः
	८४१९.८१.००	--उष्णपेय (हट ड्रिङ्क) बनाउन वा भोजन पकाउन वा तताउनको लागि
	८४१९.८९.००	--अन्य
८४.२०		धातुहरू वा काँचको लागि बाहेकका कालेण्डरण (क्यालेण्डरिङ्ग) वा वेल (रोलिङ्ग) यन्त्रहरू, र तिनको निमित्तका वेलनहरू (सिलिण्डर्स)।
	८४२०.१०.००	-क्यालेण्डरण (क्यालेण्डरिङ्ग) वा अन्य बेलन यन्त्रहरू (रोलिङ्ग मशिन्स)
८४.२१		अपकेन्द्रित्र (सेन्ट्रिफ्यूजेज, अपकेन्द्रण शोषक (सेण्ट्रिफ्यूगल ड्रायर्स) समेत; तरल र ग्याँस निमित्तका निस्पन्दन (फिल्टरिङ्ग) वा परिशोधन (प्यूरिफाइङ्ग) यन्त्रावली (मशिनरी) र उपकरणहरू (एपरेटस)।

		-अपकेन्द्रित्र (सेन्ट्रिफ्यूजेज), अपकेन्द्रण शोषक(सेण्ट्रिफ्यूगल ड्रायर्स) समेतः
	८४२१.११.००	--क्रिम सेपारेटर्स (तर पृथकित्रः तर छुट्याउने)
	८४२१.१२.००	--लुगा सुकाउने (क्लोद्स-ड्रायर्स)
	८४२१.१९.००	--अन्य
		-तरल पदार्थको लागि निस्पन्दन (फिल्टरिङ्ग) वा परिशोधन (प्यूरिफाइङ्ग) का यन्त्रावली र उपकरणहरू (मशिनरी एण्ड एपरेटस):
	८४२१.२१.००	--पानी छान्न वा परिशोधन गर्नको लागि
	८४२१.२२.००	--पानी बाहेकका अन्य पेय (बिभरेज) छान्न वा परिशोधन गर्नको लागि
		-ग्याँसको लागि निस्पन्दन वा परिशोधन यन्त्रावली (मशिनरी) वा उपकरणहरू (एपरेटस):
	८४२१.३९.००	--अन्य

८४.२२		थाल, थाली, तश्तरी सफा गर्ने यन्त्रहरू (डिस वाशिङ्ग मशिन्स); बोटल वा अन्य आधानपात्र (कण्टेनरहरू) सफा गर्ने (क्लिनिङ्ग) वा सुकाउने (ड्राइङ्ग) यन्त्रावली मशिनरी); बोटलहरू, बट्टाहरू (क्यान्स) डिब्बाहरू (बौक्सेस), झोलाहरू (ब्याग्स)वाअन्य आधानपात्रहरू (कण्टेनर्स) भर्न (फिलिङ्ग), बन्द गर्न (क्लोजिङ्ग), मुखवन्द गर्न वा सिलवन्दी गर्न (सिलिङ्ग) वा नामपत्र (लेवल) लगाउन (लेबेलिङ्ग) निमित्तका यन्त्रावली; बोटलहरू, जारहरू, नलिका (ट्यूब) हरू र यस्तै आधानपात्र (कण्टेनर) हरू संपुटन (क्याप्सुलिङ्ग) गर्न निमित्त का यन्त्रावली; अन्य परिवेष्ठन (प्याकिङ्ग) वा आवृत (र्‍यापिङ्ग) गर्ने यन्त्रावली (ताप-आकुंचन आवृन्तन यन्त्र (हिट ष्रिङ्क र्‍यापिङ्ग मशिनरी समेत); पेय पदार्थ (विभरेज) लाई बायुमिश्रण (एयरेटिङ्ग) गर्न निमित्तका यन्त्रावली।
		-थाल,थाली तश्तरी सफा गर्ने यन्त्रहरू (डिश वाशिङ्ग मशिन्स):
	८४२२.१९.००	--अन्य
	८४२२.२०.००	-बोतलहरू वा अन्य आधानपात्रहरू (कण्टेनर) सफा गर्ने र सुकाउने निमित्तको यन्त्रावली (मशिनरी)

	८४२२.३०.००	-बोतलहरू, बट्टाहरू (क्यान्स), डिब्बाहरू (बौक्सेज), झोलाहरू (ब्याग्स) वा अन्य आधानपात्रहरू (कण्टेनर्स) भर्न (फिलिङ्ग), बन्द गर्न (क्लोजिङ्ग), मुखबन्द वा सिलबन्द गर्न (सिलिङ्ग) वा नामपत्रण (लेबेलिङ्ग) गर्न निमित्तका यन्त्रावली; बोतलहरू, जारहरू, नलिकाहरू (ट्यूब्स) र त्यस्तै आधानपात्र (कण्टेनर) हरूलाई संपुटन (क्याप्सुलिङ्ग) गर्न निमित्तका यन्त्रावली; पेय पदार्थ (विभरेजेज) लाई बायु मिश्रण (एयरेटिङ्ग) गर्न निमित्तका यन्त्रावली
	८४२२.४०.००	-अन्य परिवेष्ठन (प्याकिङ्ग) वा आवृत्तन (र्‍यापिङ्ग) यन्त्रावली-ताप-आकुंचन आवृत्तन यन्त्रावली (हिट-स्रिङ्क र्‍यापिङ्ग मशिनरी) समेत
८४.२३		तौलने यन्त्रावली (वेइङ्ग मशिनरी) (५ सेण्टिग्राम (सीजी) वा त्यो भन्दा राम्रो सुग्राहिता (सेन्सिटिभिटी) भएका तराजुहरू (ब्यालेन्सेज) बाहेक), भार वा ढक (वेट) द्वारा सञ्चालित गणना (काउण्टिङ्ग) वा सत्यापन (चेकिङ्ग) गर्ने यन्त्रहरू, भारमापक यन्त्र (वेइङ्ग मशिन) का सबै किसिमका ढकहरू (वेट्स)।
		-अन्य तौलने यन्त्रावली (वेइङ्ग मशिनरी) :
	८४२३.८९.००	--अन्य

८४.२६		पानी जहाजका उत्थंबहरू (सामान उठाउने यन्त्रः डेरिक्स); क्रेनहरू, केबुल क्रेन समेत; क्रेन जडान भएका गतिशील (मोबाइल) उचाल्ने ढांचाहरू (लिफ्टिङ्ग फ्रेम्स), स्ट्रयाडल क्यारियर्स र वर्क्स ट्रक्स (कामको लागि प्रयोग हुने ट्रकहरू)।
		-ओभरहेड ट्राभेलिङ्ग क्रेनहरू, ट्रान्सपोर्टर (परिवाहक) क्रेनहरू, गैन्ट्री क्रेनहरू, ब्रिज क्रेनहरू, गतिशील (मोबाइल) उचाल्ने ढांचाहरू (लिफ्टिङ्ग फ्रेम्स) र स्ट्रैडल क्यारियर्स :
	८४२६.११.००	--स्थायी अवलम्व (फिक्स्ड सपोर्ट) मा भएको ऊर्ध्वस्थ (ओभरहेड) भ्रमणशील (ट्राभेलिङ्ग) क्रेनहरू
	८४२६.१२.००	--टायर माथि भएको गतिशील (मोबाइल) लिफ्टिङ्ग फ्रेमहरू र स्ट्रैडल क्यारियरहरू
	८४२६.१९.००	--अन्य
	८४२६.२०.००	-टावर क्रेनहरू
	८४२६.३०.००	-पोर्टल वा पेडेस्टल जीव क्रेनहरू
		-स्वयं प्रणोदित (सेल्फ प्रोपेल्ड), अन्य यन्त्रावलीः
	८४२६.४१.००	--टायरमाथि भएको
	८४२६.४९.००	--अन्य
		-अन्य यन्त्रावली :
	८४२६.९१.००	--रोड भेहिकलमा जडान (माउण्ट) गर्न अभिकल्पित (डिजाइन) गरिएको

	८४२६.९९.००	--अन्य
८४.२८		अन्य उचाल्ने (लिफ्टिङ्ग), ब्यवस्था गर्ने (ह्याण्डलिङ्ग), भारी चढाउने (लोडिङ्ग) वा भारी ओह्राल्ने (अनलोडिङ्ग) यन्त्रावली (उदाहरणतः लिफ्टहरू, एस्केलेटरहरू, कनभेयरहरू, टेलिफेरिकहरू)।
		-मालसामानहरू (गुड्स) वा पदार्थहरू (म्याटेरियल्स) का लागि अविरत कार्य गर्ने (कन्टिन्यूअस (एक्सन) एलिभेटरहरू र कन्भेयरहरूः
	८४२८.३१.००	--भूमिगत प्रयोग (अण्डरग्राउण्ड यूज) को लागि विशेष रुपले अभिकल्पना गरिएको (डिजाइण्ड)
	८४२८.३२.००	--अन्य, बाल्टिन किसिमका (बकेट टाइप)
	८४२८.३३.००	--अन्य, पट्टा किसिमका (बेल्ट टाइप)
	८४२८.३९.००	--अन्य
	८४२८.४०.००	-चल सोपान (एस्केलेटर्स) हरू र गतिशील (मुभिङ्ग) संचरण मार्ग (वाकवेज)हरू
	८४२८.६०.००	-टेलिफेरिक्स, चेयरलिफ्टस, स्कि-ड्रयागलाइन्स रज्जु रेगमार्ग (फुनिकुलर्स) को लागि कर्षण यन्त्र रचना (ट्रयाक्सन मेकानिज्म)
	८४२८.९०.००	-अन्य यन्त्रावली

८४.२९		स्वयं प्रणोदित (सेल्फ-प्रोपेल्ड) बुल्डोजरहरू, एङ्गलडोजरहरू, ग्रेडरहरू, लेभेलरहरू, स्क्रेपरहरू, यान्त्रिक शावेलहरू, एक्सक्या-भेटरहरू, शावेल लोडर्सहरू, ट्याम्पिङ्ग मशिन र सडक पेल्ने (रोड रोलर्स) हरू।
		-बुल्डोजरहरू र एङ्गलडोजरहरूः
	८४२९.११.००	--बाटो बनाउने (ट्र्याकलेइङ्ग)
	८४२९.१९.००	--अन्य
	८४२९.२०.००	-ग्रेडरहरू र लेभलरहरू (सम्याउने)
	८४२९.३०.००	-स्क्रेपरहरू
	८४२९.४०.००	-ट्याम्पिङ्ग यन्त्रहरू र सडक पेल्ने रोलरहरू
		-यान्त्रिक शावेलहरू, एक्सक्याभेटर र शावेल लोडरहरू :
	८४२९.५१.००	--फ्रौण्ट-ईण्ड शावेल लोडरहरू
	८४२९.५२.००	--३६०° धूर्णमान अधिरचना (रिभोल्भिङ्ग सुपरस्ट्रक्चर) सहितका यन्त्रावली (मशिनरी)
	८४२९.५९.००	--अन्य

८४.३०		जमिन (अर्थ), धातुहरू (मिनरल्स) वा धाउहरू (ओर्स) को लागि स्थानान्तरण गर्ने वा हटाउने (मुभिङ्ग), वर्गीकरण गर्ने वा तल संतुलित गर्ने (ग्रेडिङ्ग), सभ्याउने (लेभेलिङ्ग), ताछ्ने (स्क्रेपिङ्ग), उत्खनन गर्ने (एक्सकेभेटिङ्ग), भर्ने (ट्याम्पिङ्ग) सुसंहत गर्ने (कम्प्याक्टिङ्ग), निष्कर्षण गर्ने (एक्सट्र्याक्टिङ्ग) वा प्वाल पार्ने (बोरिङ्ग) यन्त्रावली (मशिनरी)।
	८४३०.१०.००	-खाँबो गाड्ने (पाइल ड्राइभर) र खाँबो उखेल्ने (पाइल एक्सट्र्याक्टर)
	८४३०.२०.००	-हिउँ जोत्ने (स्नो-प्लोज) र हिउँ-भाती (स्नो-ब्लोअर्स)
		-कोइला (कोल) वा चट्टान (रौक) काट्ने (कट्टर्स) र सुरुङ्ग खन्ने (टनेलिङ्ग) मशिनरीः
	८४३०.३१.००	--स्वयं प्रणोदित (सेल्फ प्रोपेल्ड)
	८४३०.३९.००	--अन्य
		-अन्य छिद्रण गर्ने (बोरिङ्ग) वा खन्ने (सिङ्किङ्ग) यन्त्रावली (मशिनरी):
	८४३०.४१.००	--स्वयं प्रणोदित (सेल्फ प्रोपेल्ड)
	८४३०.४९.००	--अन्य
	८४३०.५०.००	-अन्य यन्त्रावली, स्वयं प्रणोदित (सेल्फ प्रोपेल्ड)
		-अन्य यन्त्रावली, स्वयं प्रणोदित (सेल्फ प्रोपेल्ड) नभएको :

	८४३०.६१.००	--पुर्ने वा बन्द गर्ने (ट्याम्पिङ्ग) वा सुसंहत गर्ने (कम्प्याक्टिङ्ग) यन्त्रावली
	८४३०.६९.००	--अन्य
८४.३२		भूमि तयार गर्ने (स्वायल प्रिपरेशन) वा खेति गर्ने (कल्टिभेशन) निमित्तका कृषि (एग्रिकल्चर), उद्यान कृषि (हर्टिकल्चर) वा वानिकी (वनजङ्गल) (फोरेष्ट्री) सम्बन्धी यन्त्रावली (मशिनरी); शाद्वल भूमि (दूबो सहितको भूमिः लौन) वा खेलकूद (मैदान (स्पोर्ट्स (ग्राउण्ड) पेल्ने बेलनहरू (रोलर्स)।
	८४३२.१०.००	-हलोहरू (प्लोज)
		-ह्यारोहरू, स्क्यारिफायर्स, कल्टिभेटरहरू, विड्र्स (झार निकाल्ने) र हो हरू :
	८४३२.२१.००	--डिस्क ह्यारो
	८४३२.२९.००	--अन्य
	८४३२.३०.००	-वीजवपित्रहरू (सीडर्स), बिरुवा रोप्ने (प्लाण्टर्स) र प्रतिरोपक (ट्रान्सप्लाण्टर्स) यन्त्रहरू
	८४३२.४०.००	-मल छर्ने (म्यान्योर स्प्रेडर्स) र उर्वरक वितरकहरू (फर्टिलाइजर डिष्ट्रीब्यूटर)
	८४३२.८०.००	-अन्य यन्त्रावली (मशिनरी)

८४.३३		बाली काट्ने (हार्भेस्टिङ्ग) वा दाना छुट्याउने (दाइं गर्ने : थ्रेसिङ्ग) यन्त्रावलीहरू (मशिनरी), पराल (स्ट्र) वा घाँस पराल (फोडर) बिटा पार्ने यन्त्र (बेलर्स); घांस (ग्रास) वा सुकेको घाँस (हे) काट्ने (मोअर्स); शीर्षक ८४.३७ का यन्त्रावली (मशिनरी) बाहेकका फुलहरू (एग्स), फलहरू (फ्रुट्स) वा अन्य कृषि उत्पादनलाई सफागर्ने (क्लिनिङ्ग), छुट्याउने (सौर्टिङ्ग) वा वर्गीकरण गर्ने (ग्रेडिङ्ग) कामका यन्त्रहरू (मशिन्स)।
		-शाद्वल भूमि (लौन), नगरोद्यान (पार्क) वा खेलकूदको मैदान (स्पोर्ट्स ग्राउण्ड) निमित्तका लावक यन्त्र (घाँस काट्नेः मोअर्स) :
	८४३३.११.००	--क्षैतिज समतल घुमेर काट्ने साधन भएको, शक्ति चालित (कटिङ्ग डिभाइस रोटेटिङ्ग इन होराइएजेण्टल प्लेन, पावर्ड)
	८४३३.१९.००	--अन्य
	८४३३.२०.००	-अन्य घाँस काट्ने (मोअर्स), ट्र्याक्टरमा जडान गर्ने कटर बार्स समेत
	८४३३.३०.००	-अन्य घाँस तयार गर्ने (हेमेकिङ्ग) यन्त्रावली (मशिनरी)
	८४३३.४०.००	-पराल वा चारा (स्ट्र वा फोडर) बिटा बनाउने यन्त्र (बेलर्स), (पिकअप बेलर्स)

		-अन्य बाली काट्ने (हार्भेस्टिङ्ग) यन्त्रावली; दाइँ गर्ने वा गेडा झार्ने (थ्रेसिङ्ग) यन्त्रावली (मशिनरी):
	८४३३.५१.००	--हार्भेस्टर-थ्रेसरको संयोजन (कम्वाइन)
	८४३३.५२.००	--अन्य थ्रेसिङ्ग मशिनरी
	८४३३.५३.००	--जरा वा गानो (रुट वा ट्यूबर) को बाली संग्रह गर्ने (हार्भेस्टिङ्ग) यन्त्रहरू
	८४३३.५९.००	--अन्य
	८४३३.६०.००	-फुल वा अण्डाहरू (एग्स), फल (फ्रुट) वा अन्य कृषिजन्य उत्पादन सफा गर्ने (क्लिनिङ्ग), छुट्याउने (सौर्टिङ्ग) वा वर्गीकरण गन (ग्रेडिङ्ग) यन्त्रहरू
८४.३४		दूध दुहुने यन्त्रहरू (मिल्किङ्ग मशिन्स) र दुग्धशाला सम्बन्धी यन्त्रावली (डेरी मशिनरी)।
	८४३४.१०.००	-दूध दुहुने यन्त्रहरू (मिल्किङ्ग मशिन्स)
	८४३४.२०.००	-दुग्धशाला सम्बन्धी यन्त्रावली (डेरी मशिनरी)
८४.३५		दाखको आसव (वाइन), स्याउको आसव (साइडर), फलको रस (फ्रुट जूस) हरू वा यस्तै पेय पदार्थहरू (विभरेजेज) को उत्पादन (म्यानुफ्याक्चर) मा प्रयोग हुने संपीडक दाब यन्त्रहरू (प्रेसेस), दलित्र वा पेल्नेयन्त्र (क्रसर्स) र यस्तै यन्त्रावली।
	८४३५.१०.००	-यन्त्रावली

८४.३६		अन्य कृषि सम्बन्धी (एग्रिकल्चरल), उद्यान कृषि (हर्टिकल्चर) सम्बन्धी, वानिकी वा वनजङ्गल सम्बन्धी (फोरेष्ट्री) ,पंक्षीपालन (पोल्ट्री-किपिङ्ग) वा मौरी पालन(बी-किपिङ्ग) सम्बन्धी यन्त्रावली, यान्त्रिक (मेकानिकल) वा ताप (थर्मल) उपकरण (इक्विपमेण्ट) जडान भएको अंकुरण संयन्त्र(जर्मिनेशन प्लाण्ट) समेत, पंक्षीहरूको चल्ला काढ्ने र बच्चा हुर्काउने यन्त्रहरू (पोल्ट्री इन्क्युवेट्र्स र ब्रूडर्स)।
	८४३६.१०.००	-जनावरहरूको घाँस चारा (एनिमल फिडिङ्ग स्टफ्स) तयार गर्ने यन्त्रावली
		-पंक्षीपालन यन्त्रावली, पंक्षीहरूको चल्ला काढ्ने बच्चा हुर्काउने यन्त्रहरू (पौल्ट्री इन्क्यूबेटर्स र ब्रूडर्स):
	८४३६.२१.००	--पोल्ट्री इन्क्यूबेटर्स र ब्रुडर्स
	८४३६.२९.००	--अन्य
	८४३६.८०.००	-अन्य यन्त्रावली
		-अङ्गहरू (पार्ट्स):
	८४३६.९१.००	--पंक्षीपालन (पौल्ट्री किपिङ्ग) यन्त्रावली वा पंक्षीहरूको चल्ला काढ्ने र बच्चा हुर्काउने (पोल्ट्री इन्क्यूबेटर्स र ब्रूडर्स) को

८४.३७		बीज (सिड), दाना (ग्रेन) वा सुकेको दाल सम्बन्धी (लेगुमिनस) वनस्पतिहरू सफा गर्न,छुट्याउन वा छांट्न (सौर्टिङ्ग) वा वर्गीकरण गर्न (ग्रेडिङ्ग) निमित्तका यन्त्रहरू; कृषि(क्षेत्र किसिमका (फार्म-टाइप मशिनरी) यन्त्रावली बाहेक, पेषण उद्योग (मिलिङ्ग इण्डस्ट्री) मा प्रयोग हुने वा अन्न (सेरियल्स) वा सुकेको दलहन वनस्पति (ड्राइड लेगुमिनस, भेजिटेबल) को काम निमित्तको यन्त्रावली।
	८४३७.१०.००	-बीज (सिड) दाना (ग्रेन) वा सुकेको दलहन वनस्पति (ड्राइड लेगुमिनस भेजिटेबल्स) सफा गर्ने, छुट्याउने वा वर्गीकरण (ग्रेडिङ्ग) गर्ने यन्त्रहरू
	८४३७.८०.००	-अन्य यन्त्रावली (मशिनरी)
८४.३८		प्राणीजन्य (एनिमल) वा अवाष्पशील वनस्पति बोसो वा तेल (फिक्स्ड भेजिटेबल फ्याट वा आयल) को निष्कर्षण (एक्सट्र्याक्सन) वा तयार (प्रिपरेशन) गर्न निमित्तको यन्त्रावली बाहेक, खाद्य वा पेय (फुड वा ड्रिङ्क) को औद्योगिक निर्मित (प्रिपरेशन) वा उत्पादन (म्यानुफ्याक्चर) को लागि चाहिने, यस भागमा अन्यत्र उल्लेख नभएका वा समावेश नभएका, यन्त्रावली (मशिनरी)।

	८४३८.१०.००	-वेकरी मशिनरी (पाउरोटी जस्ता खाद्य परिकार सम्बन्धी यन्त्र) र म्याकरोनी, स्पागेटी वा यस्तै उत्पादनहरू निर्माण गर्न (म्यानुफ्याक्चर) का लागि चाहिने यन्त्रावली
	८४३८.२०.००	-मिठाइ (कन्फेक्सनरी), कोको वा चकलेट उत्पादन (म्यानुफ्याक्चर) निमित्तका यन्त्रावली
	८४३८.३०.००	-चिनी निर्माण (म्यानुफ्याक्चर) निमित्तका यन्त्रावली
	८४३८.४०.००	-मदिरा उत्पादनका यन्त्रावली (ब्रुअरी मशिनरी)
	८४३८.५०.००	-मासु (मिट) वा मासुको लागि पालिएका घरेलु पंक्षीको मासु (पौल्ट्री) तयार गर्न निमित्तका यन्त्रावली
	८४३८.६०.००	-फलहरू (फ्रुट्स), काष्ठफलहरू (नट्स) वा वनस्पतिहरू (भेजिटेबल्स) तयारी पार्न निमित्तका यन्त्रावली
		-अन्य यन्त्रावली (मशिनरी) :
	८४३८.८०.१०	--टि-सर्टिङ्ग मेशिन, सि.टि.सि. मेशिन, चिया फरमेन्टिङ्ग मेशिन, टि-ड्रायर मेशिन, एल.टि.पी. मेशिन
	८४३८.८०.९०	--अन्य यन्त्रावली

८४.३९		रेशादार कोशमय पदार्थहरू (फाइब्रस सेल्यूलोजिक म्याटेरियल)को लेदो (पल्प) बनाउन निमित्तको वा कागत वा कागतगाता (पेपरबोर्ड) बनाउन वा परिष्करण (फिनिशिङ्ग) निमित्तका यन्त्रावली ।
	८४३९.१०.००	-रेशादार कोषमय पदार्थहरू (फाइबस सेल्युलोजिक म्याटेरियल) को पल्प वनाउन निमित्तका यन्त्रावली
	८४३९.२०.००	-कागज वा कागजगाता (पेपरबोर्ड) बनाउन निमित्तका यन्त्रावली
	८४३९.३०.००	-कागज वा कागजगाता परिष्कार (फिनिशिङ्ग) गर्न निमित्तका यन्त्रावली
८४.४०		पुस्तकको गाता बांध्ने (बुक-बाइण्डिङ्ग) यन्त्रावली(मशिनरी), पुस्तक सिउने यन्त्रहरू (बुक-सिउइङ्ग मशिन्स) समेत।
	८४४०.१०.००	-यन्त्रावली (मशिनरी)
८४.४१		कागजको पल्प (पेपर पल्प), कागत वा कागतगाता तयार गर्न (मेकिङ्ग अप) निमित्तका अन्य यन्त्रावली, सबै किसिमका काट्ने यन्त्रहरू (कटिङ्ग मशिन्स) समेत।
	८४४१.१०.००	-काट्ने यन्त्रहरू (कटिङ्ग मशिन्स)
	८४४१.२०.००	-थैला (ब्याग्स), बोरा (स्याक्स) वा खाम (एनभेलोप) बनाउने यन्त्रहरू

	८४४१.३०.००	-ढालेर बनाउने (मोल्डिङ्ग) बाहेकका, डिब्बा, बट्टा, बक्सा, कन्तुर, नली, पीपा (कार्टोन, बक्स, केस, ट्यूब, ड्रम) वा यस्तै आधानपात्रहरू (कण्टेनर्स) बनाउन निमित्तका यन्त्रहरू (मशिन्स)
	८४४१.४०.००	-कागतको पल्प (पेपर पल्प), कागत वा कागतगाता(पेपर वा पेपरबोर्ड) मा ढलान गरी सामान बनाउन (मोल्डिङ्ग आर्टिकल्स) निमित्तका यन्त्रहरू
	८४४१.८०.००	-अन्य यन्त्रावली
८४.४२		पाताहरू (प्लेट्स), बेलनहरू (सिलिन्डर्स) वा अन्य मुद्रण अवयवहरू तयार गर्न वा बनाउनका लागि चाहिने यन्त्रावली, औजार र उपकरणहरू (शीर्षक ८४.५६ देखि ८४.६५ सम्मका यन्त्र र औजारहरू बाहेक); पाताहरू (प्लेट्स), बेलनहरू (सिलिन्डर्स) र अन्य मुद्रण अवयवहरू, मुद्रण प्रयोजनका लागि तयार पारिएका पाताहरू (प्लेट्स), बेलनहरू (सिलिन्डर्स) र लिथोग्राफिक स्टोनहरू (उदाहरणको लागि समतल पारिएको (प्लेण्ड), कणिकाङ्कित (ग्रेण्ड) वा चम्काइएको (पोलिश्ड)।
	८४४२.३०.००	-यन्त्रावली, औजार (एपरेटस) र उपकरण (इक्विपमेण्ट)

८४.४३		प्लेटहरू, सिलिण्डरहरू र शीर्षक ८४.४२ का छपाईका अन्य उपादानहरूद्वारा मुद्रण कार्यको लागि प्रयोग हुने छाप्ने (मुद्रण) यन्त्रावली; अन्य मुद्रण यन्त्रहरू, प्रतिलिपि उतार्ने यन्त्रहरू, र फ्याक्स गर्ने यन्त्रहरू, संयोजित भएका वा नभएका; तिनका अङ्गहरू र सहायक वस्तुहरू (पार्ट्स एण्ड एसेसरिज)।
		-प्लेटहरू, सिलिण्डरहरू र शीर्षक ८४.४२ का छपाईका अन्य उपादानहरूद्वारा मुद्रण कार्यको लागि प्रयोग हुने छाप्ने (मुद्रण) यन्त्रावलीः
	८४४३.११.००	--अफसेट मुद्रण यन्त्रावली, रिल फेड
	८४४३.१२.००	--अफसेट मुद्रण यन्त्रावली, शीट फेड (कागतको ताउमा छाप्ने), कार्यालय प्रकारको (अफिस टाइप) (नदोबारिएको अवस्थामा एकापट्टि २२ से.मि.भन्दा बढी नभएको र अर्कोपट्टि ३६ से.मि. भन्दा बढी नभएको ताउ (शीट) हरू प्रयोग हुने)
	८४४३.१३.००	--अन्य अफसेट मुद्रण यन्त्रावली
	८४४३.१४.००	--लेटर प्रेस प्रिन्टिङ्ग मशिनरी, रिल फेड, फ्लेक्सोग्राफिक प्रिण्टिङ्ग बाहेक
	८४४३.१५.००	--लेटर प्रेस प्रिन्टिङ्ग मशिनरी, रिल फेड बाहेक, फ्लेक्सोग्राफिक प्रिण्टिङ्गबाहेक
	८४४३.१६.००	--फ्लेक्सोग्राफिक प्रिण्टिङ्ग मशिनरी

	८४४३.१७.००	--उत्कीर्णन मुद्रण यन्त्रावली (ग्र्यावुअर प्रिण्टिङ्ग मशिनरी)
	८४४३.१९.००	--अन्य
८४.४४	८४४४.००.००	मानव निर्मित (म्यान-मेड) वयनीय पदार्थ (टेक्सटाइल म्याटेरियल) लाई निःश्रवण वा उत्सारण गर्ने (एक्स्ट्रुडिङ्ग, आहरण वा निकर्षण (ड्रइङ्ग) गर्ने, खम्रो बनावटको लागि प्रकृया गर्ने (टेक्सचरिङ्ग) वा काट्ने (कटिङ्ग) काम निमित्तका यन्त्रहरू।
८४.४५		वयनीय रेशाहरू (टेक्सटाइल फाइबर्स) तयार पार्ने (प्रिपेयरिङ्ग) यन्त्रहरू, कात्ने (स्पिनिङ्ग),दोहोरो पार्ने (डबलिङ्ग) वा बटार्ने (ट्वीस्ट्रिङ्ग) यन्त्रहरू र वयनीय धागो (टेक्सटाइल यार्न) उत्पादन गर्न निमित्तका अन्य यन्त्रावली; टेक्सटाइल रिलिङ्ग वा वाइण्डिङ्ग (वेफ्ट वाइण्डिङ्ग समेत) यन्त्रहरू र शीर्षक ८४.४६ वा ८४.४७ का यन्त्रहरूमा प्रयोग गर्न वयनीय धागो(टेक्सटाइल यार्न) तयार पार्ने काम निमित्तका यन्त्रहरू।
		-वयनीय रेशा (टेक्सटाइल फाइवर्स) तयार गर्ने यन्त्रहरू :
	८४४५.११.००	--काडिङ्ग मशिन्स
	८४४५.१२.००	--कौम्बिङ्ग मशिन्स (कोर्ने यन्त्र)
	८४४५.१३.००	--ड्रइङ्ग वा रोभिङ्ग मशिन्स

	८४४५.१९.००	--अन्य
	८४४५.२०.००	-वयनीय वस्तु कात्ने (टेक्सटाइल स्पिनिङ्ग) यन्त्रहरू
	८४४५.३०.००	-वयनीय वस्तु दोहोरो पार्ने (डबलिङ्ग) वा बटार्ने(ट्वीस्टिङ्ग) यन्त्रहरू
	८४४५.४०.००	-टेक्सटाइल वाइण्डिङ्ग (वेफ्ट-वाइण्डिङ्ग समेत) वा रिलिङ्ग मशिनहरू
	८४४५.९०.००	-अन्य
८४.४६		बुन्ने यन्त्रहरू (विभिङ्ग मशिन्स) (करघाः लूम्स)।
	८४४६.१०.००	-३० से. मी. भन्दा कम चौडाइ भएको कपडा(फ्याब्रिक्स) बुन्नको लागि
		-३० से.मी. भन्दा बढी चौडाइ भएको कपडा बुन्नको लागि, थुर्री-किसिमको (शटल टाइप):
	८४४६.२१.००	--शक्तिचालित करघा (पावर लूम)
	८४४६.२९.००	--अन्य
	८४४६.३०.००	-३० से.मी. भन्दा बढी चौडाइ भएको कपडा बुन्नको लागि, थुर्रीहीन किसिमको (शटल लेस टाइप)

८४.४७		निटिङ मशिन्स, स्टिच बौण्डिङ्ग मशिन्स र धातु वा रेशमको तार मिश्रित धागो (गिम्प्ड यार्न), टूल (सूक्ष्म रेशमी जाली), फिता (लेस), कारचोपी (इम्ब्राइडरी), शोभोपकरण (ट्रिमिङ्गस), रेशमी पट्ट (ब्रेड) वा जाली (नेट) बनाउन निमित्तका यन्त्रहरू र गुच्छादार बनाउन (टफ्टिङ्ग) निमित्तका यन्त्रहरू ।
		-सर्कुलर निटिङ मशिन्स :
	८४४७.११.००	--बेलन (सिलिण्डर) को ब्यास (डायमिटर) १६५ मीमी भन्दा बढी नभएको
	८४४७.१२.००	--बेलन (सिलिण्डर) को ब्यास (डायमिटर) १६५ मीमी भन्दा बढी भएको
	८४४७.२०.००	-फ्ल्याट निटिङ्ग मशिन्स; स्टिच बौण्डिङ्ग मशिन्स
	८४४७.९०.००	-अन्य
८४.४९	८४४९.००.००	टुक्रा (थान) (इन द पिस) वा आकृतिमा (इन शेप्स) भएका जमोठ (फेल्ट) वा ननउभेन्सको निर्माण (म्यानुफ्याक्चर) वा परिष्करण (फिनिशिङ्ग) निमित्तका यन्त्रावली (मशिनरी), फेल्ट ह्याट्स बनाउनको लागि चाहिने यन्त्रावली समेत; ह्याटहरू बनाउनको लागि ब्लौकहरू ।

८४.५१		वयनीय (टेक्सटाइल) धागोहरू (यार्न्स), कपडाहरू (फ्याब्रिक्स) वा कपडा पदार्थका तयारी सामानहरू (मेड अप टेक्सटाइल आर्टिकल्स) धुन (वाशिङ्ग), सफा गर्न (क्लिनिङ्ग), निचोर्न (रिङ्गिङ्ग), सुकाउन (ड्राइङ्ग), इस्तरी गर्न (आइरनिङ्ग), प्रेसिङ्ग (फ्यूजिङ्ग प्रेसहरू समेत) गर्न अविरंजित गर्न (ब्लिचिङ्ग), रंजित गर्न (डाइङ्ग), परिष्करण गर्न (ड्रेसिङ्ग) फिनिशिङ्ग), लेपन गर्न (कोटिङ्ग) वा संसिक्त गर्न (इम्प्रिग्नेटिङ्ग) निमित्तका यन्त्रावली मशिनरी) (शीर्षक ८४.५० का यन्त्रहरू बाहेक) र लिनोलियम जस्ता कृट्रिम आच्छादन (फ्लोर कभरिङ्गस) हरूको निर्माण (म्यानुफ्याक्चर) मा प्रयुक्त तलवस्त्र (बेस फ्याब्रिक) वा अन्य आधार (सपोर्ट) मा लेदो (पेस्ट) को लेप गर्न निमित्तका यन्त्रहरू; तान्तव (टेक्सटाइल)कपडाहरू (फ्याब्रिक) रिलमा बेर्ने (रिलिङ्ग) रिलबाट फुकाउने (अनरिलिङ्ग), पट्याउने (फोल्डिङ्ग), काट्ने (कटिङ्ग) वा छिद्रदार बुट्टा पार्ने (पिडकिङ्ग) निमित्तका यन्त्रहरू।
		-सुकाउने (शोषक) यन्त्रहरू :
	८४५१.२९.००	--अन्य
	८४५१.३०.००	-इस्तरी गर्ने यन्त्र र प्रेसहरू (फ्यूजिङ्ग प्रेसहरू समेत)

	८४५१.४०.००	-धुने (वाशिङ्ग), विरंजित गर्ने (ब्लिचिङ्ग) वा रंजित गर्ने (ड्राइङ्ग) यन्त्रहरू
	८४५१.५०.००	-कपडालाई रिलमा बेर्ने (रिलिङ्ग), रिलबाट फुकाउने (अनरिलिङ्ग), पट्टयाउने (फोल्डिङ्ग), काट्ने (कटिङ्ग) वा छिद्रदार बुट्टा पार्ने (पिङकिङ्ग) निमित्तका यन्त्रहरू
	८४५१.८०.००	-अन्य यन्त्रावली
८४.५२		सिउने कल (सीउइङ्ग मशीन), शीर्षक ८४.४० को पुस्तक सिउने (बुकसीउइङ्ग) कल (मशीन) बाहेक सिउने कलको लागि विशेष रुपले अभिकल्पित(डिजाइण्ड) फर्निचर, आधारहरू (बेसेस) र ढकनी (कभर्स) हरू; सिउने कलको सियो (सीउइङ्ग मशिन निडल्स) हरू।
		-अन्य सिउने कलहरूः
	८४५२.२१.००	--स्वचालित इकाईहरू (अटोमेटिक यूनिट्स)
	८४५२.२९.००	--अन्य
८४.५३		काँचो छाला (हाइड्स, स्किन्स) वा पाको छाला (लेदर) तयार गर्ने (प्रिपेयरिङ्ग), प्रशोधन गर्ने (ट्यानिङ्ग) वा सोको काम गर्ने (वर्किङ्ग) वा काँचो छाला (हाइड्स, स्किन्स) वा पाको छाला (लेदर) का पाउपोश वा अन्य वस्तुहरू बनाउने वा मर्मत गर्ने यन्त्रावली (मशिनरी), सिउने कल बाहेक।

	८४५३.१०.००	-काँचो छाला (हाइड्स, स्किन्स) वा पाको वा परिष्कृत छाला (लेदर) तयार गर्न (प्रिपेयरिङ्ग), प्रशोधन गर्न (ट्यानिङ्ग) वा सोको काम गर्न निमित्तका यन्त्रावली (मशिनरी)
	८४५३.२०.००	-पाउपोश बनाउन वा मर्मत गर्न निमित्तका यन्त्रावली
	८४५३.८०.००	-अन्य यन्त्रावली
८४.५४		धातुकर्म (मेटालर्जी) मा वा धातुको ढलाई कारखाना (फाउण्ड्री) हरूमा प्रयोग हुने खालका, संपरिवर्तकहरू (कन्भर्टर्स), डाडूहरू (ल्याडल्स), धातुका सिल्ली वा ईटहरू (इनगौट) बनाउने सांचाहरू (मौल्ड्स) र ढलाइ गर्ने (कास्टिङ्ग) यन्त्रहरू (मशिन्स)।
	८४५४.१०.००	-संपरिवर्त्तकहरू (कन्भर्टर्स)
	८४५४.२०.००	-धातुका सिल्ली वा ईट बनाउने सांचाहरू (इनगौट मोल्ड्स)
	८४५४.३०.००	-धातुका ढलाई गर्ने यन्त्रहरू (काष्टिङ्ग मशिन्स)
८४.५५		धातु बेलन गर्ने (मेटलरोलिङ्ग) कारखानाहरू (मिल्स) र तिनका लागि चाहिने वेलनहरू (रोल्स)।
	८४५५.१०.००	-नल कारखाना (ट्यूब मिल्स) हरू
		-अन्य वेलन गर्ने कारखानाहरू (रोलिङ्ग मिल्स) :

	८४५५.२१.००	--ताप (हौट) वा ताप र शीतको संयोजन (कम्बिनेशन हौट एण्ड कोल्ड)
	८४५५.२२.००	--शित (कोल्ड)
	८४५५.३०.००	-बेलन कारखाना (रोलिङ्ग मिल) को बेलनहरू (रोल्स)
८४.५६		पदार्थको अपसारण (रिमुभल) द्वारा, लेजर वा अन्य प्रकाश वा फोटोन किरण (बिम) द्वारा, अल्ट्रासोनिक, एलेक्ट्रोडिस्चार्ज, विद्युत्-रसायन (एलेक्ट्रो-केमिकल), एलेक्ट्रोन किरण (बिम), आयोनिक-बिम वा प्लाज्मा आर्क प्रकृयाहरूद्वारा कुनै पनि पदार्थको काम गर्ने यन्त्रऔजारहरू (मशीन टुल्स); वाटर-जेट कटिङ मेशिन ।
	८४५६.१०.००	-लेजर वा अन्य प्रकाश वा फोटोन किरण प्रकृयाहरूद्वारा सञ्चालित
	८४५६.२०.००	-अल्ट्रासोनिक प्रकृयाद्वारा सञ्चालित
	८४५६.३०.००	-इलेक्ट्रो -डिस्चार्ज प्रकृयाद्वारा सञ्चालित
	८४५६.९०.००	-अन्य
८४.५७		धातुमा काम गर्ने मशिनिङ्ग सेण्टरहरू, यूनिट कन्स्ट्रक्सन मशिनहरू (सिङ्गल स्टेशन) र मल्टिस्टेशन ट्रान्सफर मशिनहरू ।
	८४५७.१०.००	-मशिनिङ्ग सेण्टरहरू
	८४५७.२०.००	-यूनिट कन्स्ट्रक्सन यन्त्रहरू (सिंगल स्टेशन)

	८४५७.३०.००	-मल्टीस्टेसन ट्रान्सफर यन्त्रहरू
८४.५८		धातु (मेटल) मा भएका फोहर मैला र दागहरू हटाउन (रिमुभिङ्ग मेटल) निमित्तका लेथहरू (टर्निङ्ग सेण्टर्स समेत)।
		-समतल(होराइजेण्टल) लेथहरूः
	८४५८.११.००	--सांख्यिक रुपले नियन्त्रित (न्यूमेरिकली कण्ट्रोल्ड)
	८४५८.१९.००	--अन्य
		-अन्य लेथहरूः
	८४५८.९१.००	--सांख्यिक रुपले नियन्त्रित (न्यूमेरिकली कण्ट्रोल्ड)
	८४५८.९९.००	--अन्य
८४.५९		शीर्षक ८४.५८ को लेथहरू (खराद) (टर्निङ्ग सेण्टर लगायत) बाहेक, धातुको दागहरू सफा गरी उजिल्याएर छेड्ने (ड्रिलिङ्ग), प्वाल पार्ने बोरिङ्ग), चम्काउने (मिलिङ्गि) पेंच वा घाट बनाउने (थ्रेडिङ्ग वा ट्यापिङ्ग) कार्य निमित्तका यान्त्रिक औजारहरू (मशिन-टुल्स) (वे-टाइप यूनिट हेड मशिन समेत)।
	८४५९.१०.००	-वे -टाइप यूनिट हेडयन्त्र (मशीन)
		-अन्य छेदक यन्त्रहरू (ड्रिलिङ्ग मशिन्स)ः
	८४५९.२१.००	--सांख्यिक रुपले नियन्त्रित (न्यूमेरिकली कण्ट्रोल्ड)
	८४५९.२९.००	--अन्य

		-अन्य छेड्ने चम्काउने (बोरिङ्ग-मिलिङ्ग) यन्त्रहरू :
	८४५९.३१.००	--सांख्यिक रुपले नियन्त्रित (न्यूमेरिकली कण्ट्रोल्ड)
	८४५९.३९.००	--अन्य
	८४५९.४०.००	-अन्य प्वाल पार्ने (बोरिङ्ग) यन्त्रहरू (मशिन)
		-नि-टाइप, मिलिङ्ग मशिनहरू :
	८४५९.५१.००	--सांख्यिक रुपले नियन्त्रित (न्यूमेरिकली कण्ट्रोल्ड)
	८४५९.५९.००	--अन्य
		-अन्य मिलिङ्ग मशिनहरूः
	८४५९.६१.००	--सांख्यिक रुपले नियन्त्रित (न्यूमेरिकली कण्ट्रोल्ड)
	८४५९.६९.००	--अन्य
	८४५९.७०.००	-भाले पोथी पेंच काट्ने वा घाट बनाउने अन्य यन्त्रहरू (थ्रेडिङ्ग वा ट्यापिङ्ग मशिन्स)
८४.६५		काठ (उड), कर्क, हाड (बोन), कडा रबर, कडा प्लास्टिक वा यस्तै कडा पदार्थको काम गर्न निमित्तका यान्त्रिक औजारहरू मशिन-टुल्स) (किला ठोक्ने (नेलिङ्ग), मसिनो तारको सिलाइ (स्टेपलिङ्ग), सरेसले टांस्ने (ग्लूइङ्ग) वा अन्य किसिमबाट संयोजन गर्ने (अदरवाइज एसेम्बलिङ्ग) कामका यन्त्रहरू समेत)।

		-अन्य :
	८४६५.९२.००	--रण्डा गर्ने वा समतल गर्ने (प्लेनिङ्ग), मिलिङ्ग वा मोल्डिङ्ग (कटिङ्ग गरेर) मशीनहरू
८४.७०	८४७०.९०.००	-क्यास मेशिन
८४.७४		ठोस (चूर्ण (पाउडर) वा लेदो (पेष्ट) समेत) रुपमा (भएका) माटो (अर्थ), पत्थर (स्टोन, धाउहरू ओर्स) वा अन्य धात्विक तत्वहरू (मिनरल सब्स्टान्सेज) लाई छुट्याउने (सौर्टिङ्ग), छान्ने (स्क्रिनिङ्ग), अलग गर्ने (सेपरेटिङ्ग), धुने (वाशिङ्ग), पेल्ने (क्रशिङ्ग), पिंध्ने (ग्राइण्डिङ्ग), मिसाउने (मिक्सिङ्ग) वा मुछ्ने (निडिङ्ग) निमित्तका यन्त्रावली; चूर्ण वा लेदो (पाउडर वा पेस्ट) रुपमा (भएको) ठोस खनिज इन्धनहरू (सोलिङ्ग मिनरल फ्यूएल्स), चिनियाँ माटाको लेदो (सेरामिक पेष्ट), कडा नभैसकेको सिमेण्ट (अनहार्डेण्ड सिमेण्ट), प्लाष्टर पदार्थहरू (प्लाष्टरिङ्ग म्याटेरियल्स), वा अन्य खनिज उत्पादनहरूलाई एकत्रित गर्न (एग्लोमरेटिङ्ग), आकार दिन (शेपिङ्ग) वा ढलान गर्न (मौल्डिङ्ग) निमित्तका यन्त्रावलीहरू; बालुवा (स्याण्ड) को ढलान गर्ने सांचोहरू (फाउण्ड्री मोल्ड्स) बनाउने यन्त्रहरू।
	८४७४.१०.००	-सोर्टिङ्ग, स्क्रिनिङ्ग, सेपरेटिङ्ग वा वाशिङ्ग मशिनहरू

	८४७४.२०.००	-क्रशिङ्ग वा ग्राइण्डिङ्ग मशिनहरू
		-मिक्सिङ्ग वा निडिङ्ग मशिनहरूः
	८४७४.३१.००	--कंक्रीट वा मोटार मिक्सरहरू
	८४७४.३२.००	--विटुमिनसाथ खनिज तत्वहरू मिश्रण गर्ने यन्त्रहरू
	८४७४.३९.००	--अन्य
	८४७४.८०.००	-अन्य यन्त्रावली (मशिनरी)
८४.७५		वैद्युतिक (इलेक्ट्रिक) वा इलेक्ट्रोनिक दीपिका (ल्याम्प), नलिका (ट्यूब) वा भाल्भ वा दीप्तिकंद (फ्ल्यास बल्बः चिम) हरूलाई काँचको खोल (ग्लास इनभेलप) भित्र जडान (एसेम्ब्लिङ्ग) निमित्तका यन्त्रहरू; काँच वा काँचका सामान निर्माण (म्यानुफ्याक्चर) वा तापकार्य (हौट वर्किङ्ग) निमित्तका यन्त्रहरू।
	८४७५.१०.००	-इलेक्ट्रिक वा इलेक्ट्रोनिक ल्याम्पहरू, ट्यूबहरू वा भाल्भहरू वा फ्ल्याशबल्बहरूलाई काँचको खोल (ग्लास इनभेलप्स) हरूभित्र जडान (एसेम्बलिङ्ग) निमित्तका यन्त्रहरू
		-काँच वा काँचका सामान (ग्लास वा ग्लासवेयर) निर्माण (म्यानुफ्याक्चर) वा ताप कार्य (हौट वर्किङ्ग) निमित्तका यन्त्रहरू
	८४७५.२१.००	--चक्षुस -तन्तु वा काँचका तन्तु (ओप्टिकल फाइवर्स) र त्यसको पूर्वरुप (प्रिफौर्म) बनाउन निमित्तका यन्त्रहरू
	८४७५.२९.००	--अन्य

	८४७५.९०.००	-अन्य
८४.७७		यस भागका अन्यत्र उल्लेख नभएका वा समावेश नभएका, रबर वा प्लाष्टिकको काम गर्न (वर्किङ्ग) निमित्तका वा यी पदार्थहरूका उत्पादनहरू (प्रोडक्ट्स) को निर्माण(म्यानुफ्याक्चर) निमित्तका यन्त्रावली (मशिनरी)।
	८४७७.१०.००	-इन्जेक्सन-मौल्डिङ्ग मशिनहरू
	८४७७.२०.००	-एक्सटुडर्स
	८४७७.३०.००	-ब्लो -मोल्डिङ्ग मशिनहरू
	८४७७.४०.००	-भ्याकुअम मोल्डिङ्ग मशिनहरू र अन्य थर्मोफोर्मिङ्ग मशिनहरू
		-ढलान गर्न (मौल्डिङ्ग) निमित्तका वा अन्य ढंगबाट बनाउने (अदरवाइज फौर्मिङ्ग) अन्य यन्त्रावलीः
	८४७७.५१.००	--हावादारी (न्यूम्याटिक) टायरहरू ढलान गर्न (मोल्डिङ्ग) वा पुनः तला (पैतला) हाल्न (रिट्रिडिङ्ग) वाभित्री ट्यूबहरू ढलान गर्न वा अन्य ढंगबाट बनाउन(अदरवाइज फोर्मिङ्ग) को लागि
	८४७७.५९.००	--अन्य
	८४७७.८०.००	-अन्य यन्त्रावली (मशिनरी)
८४.७८		सूर्ती वा तमाखु तयार गर्न वा बनाउन (प्रिपयरिङ्ग वा मेकिङ्गअप) निमित्तको यन्त्रावली (मशिनरी), यस भागमा अन्यत्र उल्लेख नभएका वा समावेश नभएका।
	८४७८.१०.००	-यन्त्रावली (मशिनरी)

८४.७९		यस भागको अन्यत्र उल्लेख नभएका वा समावेश नभएका, व्यक्तिगत कार्य (इनडिभिजुअल फङ्कसन्स) भएका यन्त्रहरू र यान्त्रिक साधित्रहरू (मेकानिकल अप्लायन्सेस)।
	८४७९.१०.००	-सार्वजनिक निर्माण (पब्लिक वर्क्स), भवन निर्माण (बिल्डिङ्ग) वा यस्तै कार्य निमित्तका यन्त्रावली
	८४७९.२०.००	-प्राणीको वा अवाष्पशील (फिक्स्ड) वानस्पतिक बोसो वा तेल तयार गर्ने (प्रिपेरेशन) वा निष्कर्षण (एक्सट्राक्सन) निमित्तका यन्त्रावली
	८४७९.३०.००	-काठ (उड) वा अन्य काष्ठीय (लिग्नियस) पदार्थहरूका पार्टिकल बोर्ड वा फाइबर बिल्डिङ्ग बोर्ड निर्माण (म्यानुफ्याक्चर) निमित्तका प्रेस (दावक यन्त्र) हरू र काठ वा कर्कको उपचार निमित्तका यन्त्रावली
	८४७९.४०.००	-डोरी रस्सा बनाउने (रोप वा केवल-मेकिङ्ग) यन्त्रहरू तार बनाउने यन्त्र
		-अन्य यन्त्रहरू र यान्त्रिक उपकरणहरू :
	८४७९.८१.००	--धातुको उपचार (ट्रिटिङ्ग) को लागि, तारको कुण्डली बेर्ने वैद्युतिक यन्त्र (इलेक्ट्रिक वायर क्वाइल-वाइण्डर्स) समेत
	८४७९.८२.००	--मिक्सिङ्ग, निडिङ्ग, क्रशिङ्ग, ग्राइण्डिङ्ग, स्क्रीनिङ्ग, सिफ्टिङ्ग, होमोजेनाइजिङ्ग, इमल्सिफाइङ्ग वा स्टरिङ्ग मशिनहरू

		--अन्य :
	८४७९.८९.१०	---सावुन उद्योगको मेशिनरी
८४.८०		धातु ढलाइशाला (फाउण्ड्री) को लागि ढलाइका बक्साहरू (मोल्डिङ्ग बौक्सेस); मोल्ड बेसहरू, ढलाइ नमूनाहरू (मौल्डिङ्ग प्याटर्स); धातु, मेटल कारबाइड्, काँच, खनिज पदार्थहरू, रबर वा प्लाष्टिक ढाल्ने साँचोहरू (मोल्ड्स) (धातुको सिलिका (इनगौट) ढाल्ने सांचो बाहेक)।
	८४८०.१०.००	-मेटल फाउण्ड्रीको लागि मोल्डिङ्ग बक्सहरू
	८४८०.२०.००	-मोल्डबेसहरू
	८४८०.३०.००	-मोल्डिङ्ग प्याटर्न्स
		-धातु वा धातुको कार्वाइडका निमित्तका साँचो (मोल्ड) हरूः
	८४८०.४१.००	--अन्तःक्षेप (इन्जेक्सन) वा संपीडन (कम्प्रेशन) किसिम (टाइप) को
	८४८०.४९.००	--अन्य
	८४८०.५०.००	-काँच निमित्तको ढाल्ने साँचो (मोल्ड्स)
	८४८०.६०.००	-खनीज पदार्थहरू निमित्तको ढलाइको साँचो (मोल्ड्स)
		-रबर वा प्लाष्टिक निमित्तको ढलाइको साँचो (मोल्ड्स)ः
	८४८०.७१.००	--इन्जेक्सन वा कम्प्रेसन टाइप्स
	८४८०.७९.००	--अन्य

८७.०२		ड्राइभर समेत १० वा सो भन्दा बढी यात्रुहरू बोक्ने मोटर गाडीहरू।
		-कम्प्रेसन-इग्निसन इन्टरनल कम्बसन पिष्टोन इन्जिन (डिजेल वा अर्द्ध डिजेल) भएको :
	८७०२.१०.९०	--एम्वुलेन्स र शववाहन
		-अन्य :
८७.०३		मूलतः मानिसको यातायातको लागि बनेका मोटर कारहरू र अन्य मोटर गाडीहरू (शीर्षक ८७.०२ बाहेकका), स्टेसन वागेन र रेसीङ कार समेत।
		-स्पार्क-इग्निसन इन्टरनल कम्बसन रेसीप्रोकेटिङ पिष्टोन इन्जिन भएका अन्य गाडीहरूः
		--सिलिण्डर क्षमता १,००० सी.सी. ननाघेकोः
	८७०३.२१.९०	---एम्वुलेन्स र शववाहन
	८७०३.२२.००	--सिलिण्डर क्षमता १,००० सी.सी. नाघेको तर १,५०० सी.सी. ननाघेको एम्वुलेन्स र शववाहन
	८७०३.२३.००	--सिलिण्डर क्षमता १,५०० सी.सी. नाघेको तर ३,००० सी.सी. ननाघेको एम्वुलेन्स र शववाहन
	८७०३.२४.००	--सिलिण्डर क्षमता ३,००० सी.सी. नाघेको एम्वुलेन्स र शववाहन

		-कम्प्रेसन-इग्निसन इन्टरनल कम्बसन पिष्टोन इन्जिन (डिजेल वा अर्ध डिजेल) भएका अन्य गाडीहरू :
	८७०३.३१.००	--सिलिण्डर क्षमता १,५०० सी.सी. ननाघेको **एम्वुलेन्स र शववाहन**
	८७०३.३२.००	--सिलिण्डर क्षमता १,५०० सी.सी. नाघेको तर २,५०० सी.सी. ननाघेको एम्वुलेन्स र शववाहन
	८७०३.३३.००	--सिलिण्डर क्षमता २,५०० सी.सी. नाघेको **एम्वुलेन्स र शववाहन**
	८७०३.९०.११ ८७११. ९०. १०	--विद्युत वा ब्याट्रीबाट सञ्चालन हुने टेम्पो -- विद्युत वा ब्याट्रीबाट सञ्चालन हुने रिक्सा
८७.०५		मूलतः व्यक्ति वा वस्तुहरूको यातायातका लागि बनाइएका बाहेकका खास उद्देश्यका मोटर गाडीहरू (जस्तै अवरोध गर्ने लहरी (ब्रेक डाउन लरी), क्रेन लहरीहरू, दमकलहरू (फायर फाइटिङ्ग भेइकल), कंक्रिट मिश्रण लहरी, सडक बढार्ने कामका लहरीहरू, स्प्रेइङ लहरीहरू, घुम्ती, वर्क सप, घुम्ती रेडियोलोजिकल इकाईहरू।
	८७०५.३०.००	-दमकलहरू (फायर फाइटिङ भेइकल)

८७.०६		शीर्षक ८७.०१ देखि ८७.०५ सम्मको मोटर गाडीका लागि इन्जिनसंग जोडिएका चेसिस।
	८७०६.००.१५	- व्याट्रीबाट चल्ने टेम्पोको चेसिस
८८.०२		अन्यवायुयान(एयरक्राफ्ट)(उदाहरणको लागि, हेलिकोप्टरहरू, हवाइजहाज (एरोप्लेन) हरू); अन्तरिक्षयान (स्पेसक्राफ्ट) (उपग्रह (स्याटेलाइट) समेत र ग्रहानुपथ (सवोर्विटल) र अन्तरिक्षयान (स्पेसक्र्याफ्ट) प्रक्षेपण वाहनहरू (लाउञ्च भेहिकल्स)।
		-हेलिकोप्टरहरू :
	८८०२.११.००	--सामान नहाल्दाको (हेलिकोप्टरको मात्र) तौल २,००० के.जी. ननाघेको
	८८०२.१२.००	--सामान नहाल्दाको (हेलिकोप्टरको मात्र) तौल २,००० के.जी. नाघेको
	८८०२.२०.००	-सामान नहाल्दाको हवाइजहाज वा अन्य हवाइजहाजको तौल २,००० के.जी. ननाघेका
	८८०२.३०.००	-सामान नहाल्दाको हवाइजहाज वा अन्य हवाइजहाजको तौल मात्र २,००० के.जी. नाघेको तर १५,००० के.जी. ननाघेको
	८८०२.४०.००	-सामान नहाल्दाको हवाइजहाज वा अन्य हवाइजहाजको मात्र तौल १५,००० के.जी. नाघेको

८८.०५		हवाइजहाज उडाउने गियर; डेक-एरेष्टर वा यस्तै गियर; उडान अभ्यास सम्बन्धी सामान (ग्राउण्ड फ्लाइङ्ग ट्रेनर); माथि उल्लिखित सामानहरूका पार्टपूर्जाहरू।
	८८०५.१०.००	-हवाइजहाज उडाउने गियर र तिनका पार्टपूर्जाहरू; डेक एरेष्टर वा त्यस्तै गियर र तिनका पार्टपूर्जाहरू

(आ) अन्य वस्तु तथा सेवाहरु

१ शित भण्डारले उपलब्ध गराउने कृषि पैदावार भण्डारण सेवा

२. हुलाक सेवा (नेपाल सरकारबाट सञ्चालित मात्र)

(क) चिठीपत्र, पैसा तथा पुलिन्दा परिवहन वा हस्तान्तरण सम्बन्धी सेवा।

(ख) चिठीपत्र, पैसा तथा पुलिन्दा परिवहन हस्तान्तरण सम्बन्धी सेवाको लागि आवश्यक पर्ने अन्य सेवाहरू।

(ग) नेपाल सरकारद्वारा प्रदान गर्ने सेवाहरू।

३. वित्तीय सेवा, जीवन बीमा सेवा, पुनर्बीमा सेवा, कृषि बाली बीमा, फलफुल बीमा, मौरी बीमा, पशु बीमा, पंक्षी बीमा, मत्स्य बीमा र समाशोधन गृह (क्लियरिङ्ग हाउस) सेवा।

४. जनसंख्या तथा वातावरण मन्त्रालयको सिफारिशमा सफा टेम्पोमा प्रयोग हुने डिप साइकल लिड एसिड व्याट्रीहरू (उपशीर्षक ८५०७.२०.००)।

५. वैकल्पिक उर्जा प्रर्वद्धन केन्द्रको सिफारिसमा बायो ग्याँस, सौर्य शक्ति र वायु शक्तिबाट उर्जा उत्पादन गर्ने संयन्त्र तथा उपकरणहरू, एवं उपशीर्षक ९४०५.४० मा पर्ने सोलार लिड डिसि बत्तीहरू, उपशीर्षक २९०५.३२, ७४१०.२१, ७६०७.१९, ८४०३.१०, ८४०३.९०, ८४१२.८०, ८४१३.८१, ८४१९.१९, ८४१९.३१ र ८५१६.६० अन्तर्गत पर्ने सौर्य ताप ऊर्जा सम्बन्धी उपकरण र पार्टपुर्जाहरू र सोलार चार्ज कन्ट्रोलर (उपशीर्षक ८५०४.४०)।

६. बैकल्पिक उर्जा प्रवर्द्धन केन्द्रको सिफारीसमा सौर्य टुकीमा प्रयोग हुने १२ भोल्ट र १० एम्पियर भन्दा कम क्षमताका लिथियम आयन ब्याट्री।

७. उद्योग विभागको सिफारिशमा जुट उद्योगले आफ्नो उद्योगको संचालनको लागि पैठारी गर्ने स्पेयर पार्ट्स।

८. ऊनी गलैंचा तथा गलैंचाको ऊनी धागो कताई, रङ्गाई, धुलाई र बुनाई।

९. स्वेदशमै हातले बुनिने स्वीटरमा प्रयोग हुने ऊनी धागो (कृत्रिम र एक्रेलिक बाहेक)।

१०. नेपाल सरकार अर्थ मन्त्रालयबाट स्वीकृति प्राप्त भएको कुनै दैवी प्रकोप वा परोपकारको लागि अनुदानमा प्राप्त हुने वस्तुहरू।

११. भिटी, गुण्टा, भारी आदेशको सुविधा अन्तर्गत पैठारी गरिएको भन्सार महसुल नलाग्ने व्यक्तिगत प्रयोजनका वस्तुहरू।

१२. सलाई (काठको काटी मात्र), धुप र टायर-ट्युब उद्योगहरूले आफ्नो उत्पादनको उक्त सामान बिक्री गर्दा उठाएको करबाट खरीदमा तिरेको कर घटाउँदा बाँकी बुझाउनु पर्ने देखिएको कर बराबरको रकम विभागले तोकेको प्रक्रिया बमोजिम ती उद्योगलाई फिर्ता दिइनेछ।

१३. मैदा उद्योगले आफ्नो उत्पादन (मैदा) बिक्री गर्दा उठाएको करबाट खरीदमा तिरेको कर घटाउँदा बाँकी बुझाउनु पर्ने देखिएको कर बराबरको रकम विभागले तोकेको प्रक्रिया बमोजिम पच्चीस प्रतिशत मात्र फिर्ता दिइनेछ।

१४. तोरीको तेल उत्पादन गर्ने स्वदेशी उद्योगले आफ्नो उत्पादनको तोरीको तेल र स्वदेशमा उत्पादित वनस्पती घ्यू र अन्य प्रशोधित खानेतेल उद्योगले मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता भएका करदाताहरूलाई आफ्नो उत्पादन बिक्री गर्दा उठाएको मूल्य अभिवृद्धि करमा चालीस प्रतिशत मूल्य अभिवृद्धि कर आन्तरिक राजस्व विभागले तोकेको प्रक्रिया बमोजिम फिर्ता दिइनेछ। यस्तो प्रशोधित घ्यू वा तेल अन्य उद्योगलाई वा ठूलो परिमाण (Bulk) मा अन्य व्यक्तिलाई बिक्री गरेकोमा यस्तो सुविधा प्रदान गरिने छैन। साथै प्रशोधित तेल पैठारी गरी ठूलो परिमाण (Bulk) मा अन्य उद्योगलाई बिक्री गर्ने उद्योग र उपभोक्ता प्याकेजमा प्याकिङ्ग (Refilling) गरी बिक्री वितरण गर्ने प्याकेजिङ्ग उद्योगहरूले समेत यस्तो सुविधा पाउने छैनन्।

१५. दुग्ध पदार्थको कारोबार गर्ने स्वदेशी डेरी उद्योगले आफ्नो कर योग्य उत्पादन बिक्री गर्दा उठाएको मूल्य अभिवृद्धि करमा पचास प्रतिशत मूल्य अभिवृद्धि कर आन्तरिक राजस्व विभागले तोकेको प्रक्रिया बमोजिम फिर्ता दिइनेछ।

१६. स्वदेशमा चिया उत्पादन तथा प्रशोधन गर्ने उद्योगहरूले मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता भएका करदाताहरू वा अक्सन हाउसलाई आफ्नो उत्पादन बिक्री गर्दा उठाएको मूल्य अभिवृद्धि करमा पचास प्रतिशत मूल्य अभिवृद्धि कर आन्तरिक राजस्व विभागले तोकेको प्रक्रिया बमोजिम फिर्ता दिइनेछ।

१७. तामा पित्तलको पत्रुबाट सिट, सर्कल र भाँडावर्तन उत्पादन गर्ने स्वदेशी उद्योगले मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता भएका करदाताहरूलाई आफ्नो उत्पादन बिक्री गर्दा उठाएको मूल्य अभिवृद्धि करमा पच्चीस प्रतिशत मूल्य अभिवृद्धि कर आन्तरिक राजस्व विभागले तोकेको प्रक्रिया बमोजिम फिर्ता दिइनेछ।

१८. स्वदेशी कपडा उद्योगले मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता भएका करदाता वा सरकारी निकायलाई आफ्नो उत्पादन बिक्री गर्दा उठाएको मूल्य अभिवृद्धि करमा सत्तरी प्रतिशत मूल्य अभिवृद्धि कर आन्तरिक राजस्व विभागले तोकेको प्रक्रिया बमोजिम फिर्ता दिइनेछ।

तर, शत प्रतिशत सुती कपडा उत्पादन गर्ने स्वदेशी कपडा उद्योगलाई उद्योगले आफ्नो उत्पादन बिक्री गर्दा उठाएको मूल्य अभिवृद्धि करबाट खरीदमा तिरेको मूल्य अभिवृद्धि कर घटाउँदा बाँकी बुझाउनु पर्ने देखिएको मूल्य अभिवृद्धि कर बराबरको रकम विभागले तोकेको प्रक्रिया बमोजिम फिर्ता दिइनेछ।

१९.सेलुलर मोवाइल फोनसेट उत्पादन गर्ने स्वदेशी उद्योग तथा पैठारीकर्ताले सेलुलर मोवाइल फोनसेटको कच्चापदार्थ वा तयारी सामानमा तिरेको कर त्यस्ता सामान मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता भएका करदाताहरूलाई बिक्री गरेको प्रमाण पेश गरेमा विभागले तोकेको प्रक्रिया बमोजिम चालीस प्रतिशत फिर्ता दिइनेछ।

२०. चिनी उत्पादन गर्ने स्वदेशी उद्योगले आफ्नो उत्पादन मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता भएका करदाताहरूलाई विक्री गर्दा उठाएको मूल्य अभिवृद्धि करमा नब्बे प्रतिशत मूल्य अभिवृद्धि कर आन्तरिक राजस्व विभागले तोकेको प्रक्रिया बमोजिम फिर्ता दिइनेछ।

२१.जलविद्युत आयोजनाको लागि आवश्यक पर्ने निर्माण उपकरणहरू, मेशिनरी औजारहरू र सोसंग सम्बन्धित पार्टपुर्जाहरू तथा त्यस्ता उपकरणहरू निर्माण गर्न आवश्यक पर्ने कच्चा पदार्थ (स्टील सिट) पैठारी गर्दा वैकल्पिक उर्जा प्रबर्द्धन केन्द्रको स्वीकृतिमा सञ्चालन हुनेको हकमा सो केन्द्रको र अन्य आयोजनाको हकमा विद्युत विकास विभागको सिफारिसमा मूल्य अभिवृद्धि कर छुट दिइनेछ।

२२.विदेशी नियोग तथा दातृ संस्थाले कूटनैतिक सुविधा वा महसुल सुविधामा पैठारी गरेका शुरु उत्पादन वर्षले दश वर्ष ननाघेका सवारी साधन कुनै आयोजनाको स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम अनुरुप आयोजनालाई नै हस्तान्तरण गरी सरकारी नम्बर प्लेटमा परिवर्तन गर्दा वा कुनै आयोजनाको नाममा पूर्ण वा आंशिक महसुल सुविधामा (लगत वा बैङ्क ग्यारेण्टीमा पैठारी भएको बाहेक) पैठारी भएका शुरु उत्पादन वर्षले दश वर्ष ननाघेका सवारी साधन आयोजना समाप्तिपछि अर्थ मन्त्रालयको स्वीकृति लिई सरकारी नम्बर प्लेटमा परिवर्तन गरी सरकारी निकायमा हस्तान्तरण गर्दा मूल्य अभिवृद्धि कर लाग्ने छैन।

२३. कूटनैतिक नियोग, परियोजना र अन्य निकायहरूले (सरकारी एवं गैरसरकारी संघ संस्था) महसुल सुविधामा पैठारी गरेका शुरु उत्पादन वर्षले १५ वर्ष नाघेका पुराना सवारी साधन अर्थ मन्त्रालयको स्वीकृति लिई पुनः प्रयोग हुन नसक्ने गरी स्क्रयाप गरी रजिष्ट्रेशन रद्द गर्न चाहेमा त्यस्तो सवारी साधनमा मूल्य अभिवृद्धि कर लाग्ने छैन।

२४. निजी प्रयोगको लागि नेपाली नागरिकले मूल्य अभिवृद्धि कर छुटमा पैठारी गरिएका सवारीसाधनका धनीको मृत्यू भई सवारीसाधनलाई निजको पति वा पत्नीको नाममा नामसारी गर्दा विभागको स्वीकृतिको आधारमा त्यस्ता सवारी साधनहरूमा लाग्ने मूल्य अभिवृद्धि कर छुट हुनेछ।

२५. बण्डेड वेयर हाउस वा नगद धरौटी (पासबुक) को सुविधा नलिएका उद्योगहरूले आफूले निकासी गर्ने मालवस्तु उत्पादनको लागि आवश्यक पर्ने कच्चा पदार्थ, सहायक कच्चा पदार्थ एवं नेपालमा उत्पादन नहुने प्याकिङ मेटेरियल पैठारी गरी सो बाट उत्पादित तयारी मालवस्तु तोकिएको अवधिभित्र तोकिएको प्रक्रिया अनुसार निकासी गरेमा त्यस्ता कच्चा पदार्थ, सहायक कच्चा पदार्थ एवं प्याकिङ मेटिरियल पैठारी गर्दा भन्सार बिन्दुमा लागेको कर नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी सोही सूचनामा तोकिएबमोजिमका मालवस्तुमा तोकिएबमोजिमको मितिदेखि तोकिएबमोजिमको समदरमा भन्सारबिन्दुबाटै मूल्य अभिवृद्धि कर फिर्ता दिइनेछ।

२६. नेपाली सेना, सशस्त्र प्रहरी बल र नेपाल प्रहरीको प्रधान कार्यालयको नाममा पैठारी हुने निम्न लिखित सामानहरूमा सम्बन्धित मन्त्रालयको सिफारिसमा छुट प्रदान गरिनेछ :-

(क) सैनिक, सशस्त्र प्रहरी र नेपाल प्रहरीको प्रयोगका खरखजाना, हातहतियार, गोलिगट्ठा, बारुद र तिनका स्पेयरपार्टस, विशेष प्रकारको तेल र टल्लीहरू, एक्सेसरिज, बिस्फोटक पदार्थ, सैनिक सामग्री उत्पादन गर्न आवश्यक पर्ने कच्चा पदार्थ तथा सुरक्षाको निमित्त प्रयोग गर्ने मेशिनरी औजार र पार्टपुर्जाहरू ।

(ख) शान्तिसुरक्षा कायम गर्न आवश्यक पर्ने मेशिनरी औजारहरू, भीड नियन्त्रणका सामानहरू, अपराध अनुसन्धानको लागि आवश्यक उपकरण तथा अन्य सामानहरू तथा सञ्चार मन्त्रालयको सिफारिसमा सैनिक जवान, सशस्त्र प्रहरी र नेपाल प्रहरीले प्रयोग गर्ने सञ्चार सम्बन्धी सामानहरू ।

(ग) सैनिक जवान, सशस्त्र प्रहरी, नेपाल प्रहरी तथा घोडा खच्चरहरूको स्वास्थ्य उपचारको लागि आवश्यक पर्ने औजार, उपकरण, औषधी र तत्सम्बन्धी सामानहरू।

(घ) सैनिक जवान, सशस्त्र प्रहरी, नेपाल प्रहरीको अभ्यास तथा तालिममा प्रयोग हुने सामानहरू।

(ङ) नेपाली सेनाले प्रयोग गर्ने इञ्जिनियरिङ्ग सर्भे र निर्माण कार्यमा प्रयोग हुने हेभि अर्थमुभिंग प्लान्ट, औजार र सो सम्बन्धी पार्टस, अप्टिकल इक्वीपमेन्ट तथा रक्षा मन्त्रालयद्वारा तोकिएबमोजिमको डिफेन्स स्टोरका सामानहरू।

(च) नेपाली सेनाले प्रयोग गर्ने क्याम्पिङ्ग इक्वीपमेण्ट तथा स्पेशल फोर्स र प्याराटुपरलाई आवश्यक पर्ने विभिन्न सामानहरू।

(छ) नेपाली सेनाको नाममा पैठारी हुने हवाईजहाज, हेलिकप्टर र तीनका पार्टपुर्जा, प्यारासुट (ब्याग समेत) टुल्स, लुब्रिकेन्ट्स तथा ग्राउण्ड इक्वीपमेन्टहरू।

(ज) अस्पताल सञ्चालनको लागि आवश्यक पर्ने उपकरण तथा औजारहरू।

(झ) बैज्ञानिक प्रयोगशालालाई आवश्यकपर्ने सामानहरू।

(ञ) दैवी प्रकोप उद्धार कार्यमा प्रयोग हुने सामानहरू।

२७. ब्याट्रीको पुनः प्रशोधन गर्ने उद्योगले सो प्रयोजनको लागि खरीद गर्ने मेशिन।

२८. प्लाष्टिकको झोला उत्पादन गर्ने उद्योगले प्लाष्टिकको झोला प्रतिस्थापन गरी कपडा, जुट वा कागजका वातावरण मैत्री झोला उत्पादन गरेमा त्यस्तो उत्पादनको लागि चाहिने मेशिन।

समूह १२ : भवन र जग्गा

- घर र जग्गाको खरीद बिक्री तथा बहाल (होटल, गेष्टहाउस र एपार्टमेण्टले उपलब्ध गराउने होटल, गेष्ट हाउस सरहको व्यवसायिक रुपमा सञ्चालित निकायले उपलब्ध गराउने सेवा बाहेक)

समूह १३ : बाजी, क्यासिनो र चिठ्ठा

- बाजी वा जुवा खेलाउनका निमित्त प्रदान गरिने सुविधासम्बन्धी क्रियाकलाप, चिठ्ठा।

द्रष्टव्यः

(१) माथि समूह १ देखि ११ सम्मका मालवस्तुको हकमा चार अंकको शीर्षक अन्तर्गत आठ अंकको उपशीर्षकमा उल्लेख भएका मालवस्तुमा मात्र कर छुट हुनेछ। कर छुट गरिएका वस्तु तथा सेवाको व्याख्या तथा वस्तुको हार्मोनाइज्ड कोड आवश्यकता अनुसार भन्सार विभागसँग परामर्श लिई विभागले थपघट तथा परिमार्जन गर्न सक्नेछ।

(२) माथि उपखण्ड (११) देखि (१९) सम्म गरिएको धुप, टायर ट्यूव उद्योग, मैदा उद्योग, स्वदेशमा उत्पादित बनस्पति घ्यू र तोरीको तेल उद्योग, **स्वदेशी डेरी उद्योग, चिया उद्योग, भाँडा उद्योग, कपडा उद्योग,** सेलुलर मोबाइल फोन सेट तथा चिनी उद्योगलाई आंशिक सुविधा दिई सो अनुसार कर फिर्ता दिने व्यवस्था रहेकोमा,-

(क) यस सम्बन्धी कार्यविधि आन्तरिक राजस्व विभागबाट बनाई लागू गरिनेछ।

(ख) उल्लिखित वस्तुहरूको उत्पादन प्रक्रिया, गुणस्तर, उपभोक्ता मूल्यमा परेको प्रभाव, त्यस्ता उद्योगहरूलाई कच्चा पदार्थ आपूर्ति गर्ने किसानहरूले प्राप्त गर्ने मूल्य स्थिति, बजार व्यवस्था लगायतका विषयमा अनुगमन समेतको कार्य वाणिज्य मन्त्रालय, उद्योग मन्त्रालय र आन्तरिक राजस्व विभागका पदाधिकारीहरू रहेको संयन्त्रले गर्नेछ।

(ग) उल्लिखित संयन्त्रले तोकिएबमोजिम अर्थ मन्त्रालयमा प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्नेछ।

(३) कर लाग्ने वस्तुमा कुनै छुट वा कर फिर्ता दिन मनासिव देखेमा नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी छुट दिन सक्नेछ।

अनुसूची–२

(दफा ७ को उपदफा (२) सँग सम्बन्धित)

शून्य दरमा कर लाग्ने वस्तु तथा सेवा

१. **नेपालबाहिर निर्यात हुने वस्तु** : वस्तुको आपूर्ति देहाय बमोजिम भएको छ भन्ने कुरा प्रमाणित भएमा :–

(क) नेपालबाहिर निर्यात गरेको, वा

(ख) नेपालबाहिर गन्तव्य स्थान भएको अन्तर्राष्ट्रिय उडानमा स्टोरको रुपमा राखिएको, वा

(ग) नेपालबाहिर गन्तव्य स्थान भएको अन्तर्राष्ट्रिय उडानमा खुद्रा बिक्री वा आपूर्ति वा उपभोग गर्नका लागि राखिएको।

२. **नेपालबाहिरको व्यक्तिलाई आपूर्ति हुने सेवा** :

(क) नेपालभित्र बसोबास भएको व्यक्तिले नेपालमा कुनै व्यवसायिक कारोबार, व्यवसायिक प्रतिनिधित्व वा कानूनी रुपमा मान्य प्रतिनिधि नभएको नेपालबाहिरका व्यक्तिलाई आपूर्ति गरेको सेवा,

(ख) नेपालभित्र बसोबास भई दर्ता भएको व्यक्तिले नेपालबाहिर बसोबास भएको व्यक्तिलाई गरेको वस्तु वा सेवाको आपूर्ति।

३. नेपाल सरकार, परराष्ट्र मन्त्रालयको सिफारिसमा कुटनीतिक सुविधा प्राप्त व्यक्ति वा नियोगले तथा महसुल सुविधा प्राप्त कुटनीतिक नियोगमा कार्यरत व्यक्तिले पैठारी गर्ने वस्तु तथा सेवा।

४. साविकको कुनै सन्धि वा सम्झौतामा पैठारी गर्दा बिक्रीकर छुट प्रदान गरिएको भए सम्बन्धित आयोजनाको सिफारिसमा ती सन्धि

वा सम्झौता बहाल रहेसम्म दर्ता भएका करदातासँग स्थानीय खरीद गरेमा त्यस्तो आपूर्तिमा शून्य दरको सुविधा प्रदान गरिनेछ।

५. प्रचलित कानून बमोजिम स्थापना भएको विशेष आर्थिक क्षेत्रमा सञ्चालन भएको उद्योगलाई बिक्री गरिने कच्चा पदार्थ तथा उत्पादित सामान।

६. जनसंख्या तथा वातावरण मन्त्रालयको सिफारिशमा सफा टेम्पोमा प्रयोग हुने डिप साइकल लिड एसिड व्याट्रीहरू (उपशीर्षक ८५०७.२०.००)।

७. वैकल्पिक उर्जा प्रवर्धन केन्द्रको सिफारिसमा सौर्य शक्तिबाट उर्जा उत्पादन गर्ने संयन्त्र तथा उपकरणमा प्रयोग हुने व्याट्री स्वदेशी उद्योगबाट उत्पादन हुने भई सोही उद्योगबाट आपूर्ति गर्ने भएमा वैकल्पिक उर्जा प्रबर्धन केन्द्रको सिफारिस र विभागले तोकेको प्रक्रिया बमोजिम सो उद्योगलाई सो कारोबारमा शून्य दरको सुविधा प्रदान गरिनेछ।

८. जलविद्युत आयोजनाका लागि आवश्यक पर्ने मेशिनरी औजारहरू र तिनका पार्टपुर्जा, यन्त्र उपकरणहरू, पेनस्टक पाईप वा सो बनाउन प्रयोग हुने फलामे पाता स्थानीय उद्योगबाट उत्पादन हुने भई सोही उद्योगबाट आपूर्ति गर्ने भएमा वैकल्पिक उर्जा प्रबर्द्धन केन्द्रबाट स्वीकृत हुनेको हकमा सो केन्द्रको र अन्य साना जल विद्युत आयोजनाको हकमा विद्युत विकास विभागको सिफारिस र विभागले तोकेको प्रक्रिया बमोजिम सो उद्योगलाई सो कारोबारमा शून्य दरको सुविधा प्रदान गरिनेछ।

९. घरेलु तथा साना उद्यमीहरूले स्वदेशमा उत्पादन गरेका मूर्तिकला, चित्रकला, वास्तुकला र त्यस्तै प्रकारका अन्य हस्तकलाहरूका सामान नेपालका स्वीकृत निर्यात गृह (एक्सपोर्ट ट्रेडिङ्ग हाउस) मार्फत विदेश निकासी गरेमा त्यस्ता सामान उत्पादन गर्दा प्रयोग भएका कच्चा

पदार्थमा तिरेको मूल्य अभिवृद्धि कर आन्तरिक राजस्व विभागले तोकेको प्रक्रिया पूरा गरेपछि फिर्ता दिईनेछ।

१०. अपाङ्गता भएका व्यक्तिले प्रयोग गर्ने स्कुटर पैठारी वा स्थानीय खरीद गर्दा तिरेको मूल्य अभिवृद्धि कर त्यस्तो स्कुटर यातायात व्यवस्था कार्यालयमा निजको नाममा दर्ता भएको अवस्थामा महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय वा सम्बन्धित जिल्लाको प्रमुख जिल्ला अधिकारीको सिफारिसमा **पैठारी गर्दा तिरेको मूल्य** अभिवृद्धि कर सम्बन्धित भन्सार कार्यालयबाट र स्थानीय खरीद गर्दा तिरेको मूल्य अभिवृद्धि कर आन्तरिक राजस्व विभागबाट फिर्ता गरिनेछ। **त्यसरी फिर्ता गरिएको मूल्य अभिवृद्धि कर अपाङ्गता भएका** व्यक्तिबाहेक अन्य व्यक्तिलाई बिक्री गरेमा असुलउपर गरिनेछ।

मूल्य अभिवृद्धि कर नियावली, २०५३

मूल्य अभिवृद्धि कर नियमावली, २०५३

राजपत्रमा प्रकाशित मिति :२०५३।१२।११

संशोधन :

पहिलो संशोधन, २०५५/०८/०७

दोस्रो संशोधन, २०५९/०३/२४

तेस्रो संशोधन, २०५९/०९/२२

चौथो संशोधन, २०६०/०४/०१

पाचौं संशोधन, २०६१/०४/०१

छैठौं संशोधन, २०६१/१२/०३

सातौं संशोधन, २०६२/०४/०१

आठौं संशोधन, २०६२/०६/१४

नवौं संशोधन, २०६२/१०/०१

दशौं शंशोधन, २०६४/०३/२८

एघारौं संशोधन, २०६६/०३/२९

बाह्रौं शंशोधन २०६७/०८/०४

तेह्रौं संशोधन, २०६८/०३/३१

चौधौं शंशोधन २०७०/०१/३०

पन्ध्रौं संशोधन, २०७०/०३/३०

सोह्रौं शंशोधन २०७१/०३/३०

सत्रौं संशोधन, २०७२/०३/३१

अठारौं संशोधन, २०७३/०२/१५

मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को दफा ४१ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी नेपाल सरकारले देहायका नियमहरू बनाएकोछ ।

परिच्छेद–१

प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ** : (१) यी नियमहरूको नाम "मूल्य अभिवृद्धि कर नियमावली, २०५३" रहेको छ ।

(२) यो नियमावली नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी तोकिदिएको मितिदेखि प्रारम्भ हुनेछ[1] ।

२. **परिभाषाः** विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस नियमावलीमा,–

(क) "ऐन" भन्नाले मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ सम्झनु पर्छ ।

(ख) "कर अवधि" भन्नाले करदाताले ऐनको दफा १८ बमोजिम कर विवरण पेश गर्नु पर्ने अवधि सम्झनु पर्छ ।

(ग) "कर विवरण" भन्नाले करदाताले कर अवधिमा कर लाग्ने कारोबार गरे बापत बुझाउनु पर्ने करको सम्बन्धमा पेश गरेको विवरण सम्झनु पर्छ ।

---

१ नेपाल सरकारले यो नियमावली २०५४ साल मंसिर १ गते देखि प्रारम्भ हुने गरी तोकेको ।

परिच्छेद–२

दर्ता सम्बन्धी व्यवस्था

३. **दर्ताको लागि दरखास्तः** (१) ऐन प्रारम्भ हुँदाका बखत कुनै कारोबारमा संलग्न रहेको व्यक्तिले ऐन प्रारम्भ भएको मितिले नब्बे दिनभित्र सम्बन्धित कर अधिकृतसमक्ष अनुसूची–१ बमोजिमको ढाँचामा दर्ताको लागि दरखास्त दिनुपर्नेछ ।

(२) ऐन प्रारम्भ भएपछि कुनै कारोबारमा संलग्न हुन चाहने व्यक्तिले कारोबार शुरु गर्नुभन्दा अघि सम्बन्धित कर अधिकृतसमक्ष अनुसूची–१ बमोजिमको ढाँचामा दर्ताको लागि दरखास्त दिनु पर्नेछ ।

(३) उपनियम (१) वा (२) बमोजिम दर्ताको लागि दरखास्त दिने व्यक्ति साझेदार भएमा अनुसूची–२ बमोजिमको ढाँचामा साझेदारीको पूर्ण विवरण समेत दरखास्त साथ संलग्न राखी पेश गर्नु पर्नेछ ।

४. **दरखास्तको जाँचबुझ** : (१) नियम ३ बमोजिम परेको दरखास्तसाथ संलग्न विवरण तथा कागजातहरू जाँचबुझ गर्दा आवश्यक देखिएका अन्य थप विवरण तथा कागजातहरू समेत पेश गर्न सम्बन्धित कर अधिकृतले दरखास्तवालासँग माग गर्न सक्नेछ । यसरी मागिएको थप विवरण तथा कागजातहरू माग गरिएको मितिले सात दिनभित्र सम्बन्धित कर अधिकृतसमक्ष पेश गर्ने कर्तव्य दरखास्तवालाको हुनेछ ।

(२) ऐनको दफा १० को उपदफा (३) मा उल्लेख भए बमोजिम दर्ता गर्नु नपर्ने कारोबार दर्ता गर्नको लागि कसैको दरखास्त पर्न आएको रहेछ भने सम्बन्धित कर अधिकृतले दर्ता गर्नु नपर्ने व्यहोरा उल्लेख गरी सोको जानकारी दरखास्त परेको मितिले सात दिनभित्र दरखास्तवालालाई दिनु पर्नेछ ।

५. **दर्ताको प्रमाणपत्र दिनु पर्ने** : नियम ३ बमोजिम दर्ताको लागि परेको दरखास्त उपर सम्बन्धित कर अधिकृतले नियम ४ बमोजिम जाँचबुझ गरी दर्ता गर्न उपयुक्त हुने देखेमा दरखास्त परेको मितिले तीस दिनभित्र दरखास्तवालाले गरेको वा गर्न चाहेको कारोबारलाई दर्ता गरी अनुसूची-३ बमोजिमको ढाँचामा दरखास्तवालालाई दर्ता नम्बर सहितको दर्ताको प्रमाणपत्र दिनु पर्नेछ ।

६. **सानो कारोबार गर्ने व्यवसायीले दर्ता गराउनु नपर्नेः** [२](१) नियम ३ मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि ऐनकोदफा ९ मा उल्लेख भए बमोजिम विगत बाह्र महिनामा वस्तुको हकमा पचास लाख रुपैयाँसम्म र वस्तु तथा सेवा मिश्रित कारोबार र सेवाको हकमा

---

२ सत्रौं संशोधनले संशोधन ।

एघारौं संशोधनको व्यवस्था निम्नानुसारको थियो :

(१) नियम ३ मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि ऐनको दफा ९ मा उल्लेख भए बमोजिम विगत बाह्र महिनामा वस्तुको हकमा बीस लाख रुपैयाँसम्म र वस्तु तथा सेवा मिश्रित कारोबार र सेवाको हकमा दस लाख रुपैयाँसम्मको कारोवार गर्ने व्यक्तिले आफ्नो कारोवार दर्ता गराउन पर्ने छैन । यसरी कारोबार दर्ता गराउन नपर्ने व्यक्तिले आफ्नो कारोबार स्थलमा वस्तुको हकमा बीस लाख रुपैयाँसम्म र वस्तु तथा सेवा मिश्रित कारोबार र सेवाको हकमा दस लाखरुपयैयाँसम्मको मात्र कारोबार भएकोले दर्ता हुनु नपर्ने भन्ने सूचना सबैले देख्ने गरी राख्नु पर्नेछ ।

एघारौं संशोधन पहिले निम्न व्यवस्था थियो :

(१) नियम ३ मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि ऐनको दफा ९ मा उल्लेख भए बमोजिम विगत बाह्र महिनामा वीस लाख रुपैयाँसम्मको कारोवार गर्ने व्यक्तिले आफ्नो कारोवार दर्ता गराउन पर्ने छैन९९ । यसरी कारोबार दर्ता गराउन नपर्ने व्यक्तिले आफ्नो कारोबार स्थलमा वार्षिक वीस लाख रुपयैयाँसम्मको मात्र कारोबार भएकोले दर्ता हुनु नपर्ने भन्ने सूचना सबैले देख्ने गरी राख्नु पर्नेछ ।

पहिलो संशोधनले निम्न व्यवस्था गरेको थियो :

(१) नियम ३ मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि ऐनको दफा ९ मा उल्लेख भए बमोजिम विगत बाह्र महिनामा पैंतालिस लाख रुपैयाँसम्मको कारोवार गर्ने व्यक्तिले आफ्नो कारोवार दर्ता गराउन पर्ने छैन । तर नेपाल अधिराज्यभित्र व्यापारिक प्रयोजनको लागि एक पटकमा दुई लाख रुपैयाँभन्दा बढी वा वार्षिक बाह्र लाख रुयौयांभन्दा बढी पैठारी मूल्यको वस्तु भारत र तिब्बतबाट आयात गर्ने व्यक्तिले आफ्नो कारोबार दर्ता गराउनु पर्नेछ ।

तर यो प्रतिबन्धात्मक वाक्यांश आठौं संशोधनबाट झिकिएको ।

मूल नियमावलीमा निम्न व्यवस्था थियो :

(१) नियम ३ मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि ऐनको दफा ९ मा उल्लेख भए बमोजिम विगत बाह्र महिनामा दस लाख रुपैयाँसम्मको कारोवार गर्ने व्यक्तिले आफ्नो कारोवार दर्ता गराउन पर्ने छैन । तर नेपाल अधिराज्यभित्र व्हापारिक प्रयोजनको लागि एक पटकमा दुई लाख रुपैयाँभन्दा बढी वा वार्षिक एक लाख रुयौयां वा सोभन्दा बढी पैठारी मूल्यको वस्तु आयात गर्ने व्यक्तिले आफ्नो कारोबार दर्ता गराउनु पर्नेछ ।

[३]वीस लाख रुपैयाँसम्मको कारोवार गर्ने व्यक्तिले आफ्नो कारोवार दर्ता गराउन पर्ने छैन। यसरी कारोबार दर्ता गराउन नपर्ने व्यक्तिले आफ्नो कारोबार स्थलमा वस्तुको हकमा पचास लाख रुपैयाँसम्म र वस्तु तथा सेवा मिश्रित कारोबार र सेवाको हकमा [४]वीस लाख रुपयैयाँसम्मको मात्र कारोबार भएकोले दर्ता हुनु नपर्ने भन्ने सूचना सबैले देख्ने गरी राख्नुपर्नेछ ।

[५]तर नेपालभित्र कर छुटको कारोबार गर्ने व्यक्तिको आफ्नो उपयोगका लागि आफै पैठारी गर्नेदेखि वाहेक अन्य कुनैपनि व्यक्तिले एक पटकमा दश हजार रुपैयाँ भन्दा बढीको करयोग्य वस्तु पैठारी गर्दा आफ्नो कारोवार दर्ता गराउनु पर्नेछ ।

(१क)[६]कुनै आपूर्तिको खरीद, विक्री, मौज्दात र गोदाम छुट्टिन नसक्ने भएमा करको प्रयोजनको लागि कर अधिकृतले त्यस्तो आपूर्तिको खरीद, विक्री र मौज्दातलाई एउटै कारोवार सीमा मानी कर निर्धारण गरी असुलउपर गर्न सक्नेछ ।

(१ख) .....

(१ग) .....

---

३ पांचौं संशोधनले संशोधन गरेको ।

४ पांचौं संशोधनले संशोधन गरेको ।

५ पन्ध्रौं संशोधनले संशोधित रुपमा पुनः थप गरेको ।

दोस्रो संशोधनले थप गरेको निम्न प्रतिवन्धात्मक वाक्यांश आठौं संशोधनले झिकेको थियो :

"तर नेपाल अधिराज्यभित्र घरेलु उद्योगले सो प्रयोजनका लागि आफै पैठारी गर्ने देखि वाहेक अन्य कुनैपनि व्यक्ति, फर्म,कम्पनी वा उद्योगले एक पटकमा दश हजार रुपैयाँ भन्दा बढीको करयोग्य वस्तु पैठारी गर्दा आफ्नो कारोवार दर्ता गराउनु पर्नेछ ।"

६ दोस्रो संशोधनले संशोधन, पहिलो संशोधनवाट उपनियमा (१क), (१ख) र (१ग) थप भएकोमा यी उपनियमहरू आर्थिक ऐन, २०५६ लेखारेज गरेको, थप हुदा निम्न व्यवस्था थियोः

"(१क) भारत र तिब्बतवाट व्यापारिक कारोवार गर्न चाहाने व्यक्तिले प्राप्त गरेको आयकर दर्ता प्रमाणपत्रमा भारत र तिब्बतवाटव्यापारिक कारोवार गर्ने व्यहोरा स्पष्ट रुपमा उल्लेख भएको हुनुपर्नेछ । यसरी कारोवार गर्ने व्यक्तिले प्राप्त गरेको आयकर दर्ताप्रमाणपत्रमा भन्सार अधिकृतले आयात गरेको वस्तुको विवरण मूल्य र आयत गरेको मिति समेत जनाउनु पर्नेछ ।"

(१ख) भारत तिब्बतवाट व्यापारिक कारोवार गर्ने व्यक्तिले त्यसरी कारोवार गर्दा अग्रिम आयकर वापत पांच प्रतिशतका दरले हुनेरकम भन्सार कार्यालयमा बुझाउनु पर्नेछ ।

(१ग) यस नियममा माथि जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै व्यक्तिले आयकर दर्ता प्रमाणपत्र नलिई एक पटकमा तीनहजार रुपैयाँसम्मको पैठारी मूल्यको वस्तु भारत र तिब्बतवाट आयत गर्न पाउनेछ ।

(२)[७] उपनियम (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सानो कारोबार गर्ने व्यवसायीले स्वेच्छाले आफ्नो कारोबार दर्ता गराउन चाहेमा नियम ३ बमोजिम दरखास्त दिन सक्नेछ । यसरी स्वेच्छाले कारोबार दर्ता गराउन दरखास्त परेमा कर अधिकृतले नियम ४ बमोजिमको प्रक्रिया पूरा गरी ऐनको दफा ९ को अधिनमा रही कारोबार दर्ता गरिदिनु पर्नेछ ।

६क. [८]**ठेक्का सम्वन्धी व्यवस्था** : ठेक्का दिने सरकारी निकाय, सार्वजनिक संघ संस्था वा दर्ता भएको व्यक्तिले आफूले गरेको ठेक्का संझौता र कर भुक्तानीको जानकारी सम्बन्धित आन्तरिक राजस्व कार्यालयमा दिई करको भुक्तानी सम्बन्धित ठेकदारलाई गर्नुपर्नेछ। सरकारी निकाय, सार्वजनिक संघ, संस्था वा दर्ता भएको व्यक्तिले वार्षिक वीस लाख रुपैयाँभन्दा बढीको ठेक्कापट्टा दिंदा वा वार्षिक एक लाख रुपैयाँभन्दा बढीको परामर्श सेवा लिंदा दर्ता भएको व्यक्तिसंग मात्र दिनु लिनु पर्नेछ ।

६ख[९]. **निर्माण सेवा सम्बन्धी विशेष व्यवस्था** : कुनै व्यक्तिले व्यवसायिक प्रयोजनको लागि पचास लाख रुपैयाँभन्दा बढी लागतको भवन, अपार्टमेनट, सपिङ्ग कम्प्लेक्स वा विभागले तोकेको अन्य यस्तै प्रकारका संरचना निर्माण गर्दा दर्ता भएको व्यक्तिबाट मात्र गराउनु पर्नेछ ।

७. **कारोबार दर्ता गराउनु पर्ने विशेष अवस्था**:[१०](१) कुनै व्यक्तिको

---

७ सत्रौं संशोधनद्वारा संशोधित । संशोधन पूवको व्यवस्था निम्न थियो : (२) उपनियम (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सानो कारोबार गर्ने व्यवसायीले स्वेच्छाले आफ्नो कारोबार दर्ता गराउन चाहेमा नियम ३ बमोजिम दरखास्त दिन सक्नेछ । यसरी स्वेच्छाले कारोबार दर्ता गराउन दरखास्त परेमा कर अधिकृतले नियम ४ बमोजिमको जाँचबुझ प्रक्रिया पूरा गरी कारोबार दर्ता गरिदिनु पर्नेछ ।

८ दोस्रो संशोधनले थप गरेको ।

९ एघारौं संशोधनले थप गरेको ।

१० पहिलो संशोधनले मूल नियमावलीको नियम ७ को उपनियम (१) र (२) मा रहेका "दश लाख" भन्ने शव्दको सट्टा "पैतालिसलाख" भन्ने शव्द राखेकोमा आर्थिक ऐन, २०५६ ले खारेज गरेको ।

[११]वार्षिक कारोबार[१२]वस्तुको हकमा [१३]पचास लाख रुपैयाँ[१४]सम्म र वस्तु तथा सेवा मिश्रित कारोवार र सेवा व्यबसायको हकमा बीस लाख रुपैयाँ नाघ्न सक्ने अनुमान गर्न सक्ने अवस्था भएमा त्यस्तो अवस्था खुलाई अनुसूची-१ बमोजिमको ढांचामा कारोबार दर्ता गर्नको लागि सम्बन्धित कर अधिकृतसमक्ष दरखास्त दिनु पर्नेछ ।

(२) उपनियम (१) मा उल्लेख भए अनुसार अनुमान गर्न सकिने अवस्था नभै कसैले गरेको कारोबारको रकम[१५] वस्तुको हकमा पचास[१६] लाख रुपैयाँ[१७]सम्म र वस्तु तथा सेवा मिश्रित कारोवार र सेवा व्यवसायको हकमा वीस लाख रुपैयाँ नाघ्न गएमा त्यसरी नाघेको मितिले तीस दिनभित्र त्यस्तो कारोबार गर्ने व्यक्तिले अनुसूची-१ बमोजिमको ढाँचामा कारोबार दर्ता गर्नको लागि सम्बन्धित कर अधिकृतसमक्ष दरखास्त दिनु पर्नेछ ।

(३)[१८].....

(४)[१९]ऐनको दफा १० को उपदफा (२) बमोजिम दर्ता गर्नुपर्ने वस्तु वा सेवाको कारोबार गरेका व्यक्तिले यो उपनियम प्रारम्भ भएको मितिले तीस दिनभित्र त्यस्तो कारोबार दर्ता गर्नु पर्नेछ ।

---

११ आठौं संशोधनले "आगामी तीन महिनामा आफ्नो" भन्ने वाक्याशको सट्टा राखेको ।

१२ अठारौं संशोधनले थप गरेको ।

१३ पहिलो संशोधनले मूल नियमावलीको नियम ७ को उपनियम (१) र (२) मा रहेका "दश लाख" भन्ने शब्दको सट्टा "पैतालिसलाख" भन्ने शब्द राखेकोमा आर्थिक ऐन, २०५६ ले खारेज गरेको ।

१४ अठारौं संशोधनले थप गरेको ।

१५ अठारौं संशोधनले संशोधन गरेको ।

१६ सत्रौं संशोधनले "बीस लाख रुपैयाँ" भन्ने शब्दको सट्टा "पचास लाख रुपैयाँ" भन्ने शब्द राखेको । दोस्रो संशोधनले "दश लाख रुपैयाँ" भन्ने शब्दको सट्टा "वीस लाख रुपैयाँ" भन्ने शब्द राखेको थियो ।

१७ अठारौं संशोधनले थप गरेको ।

१८ दशौं संशोधनले झिकेको, आठौं संशोधनले थप गर्दा निम्न व्यवस्था गरेको थियोः

"(३) कुनै करदाताले आफ्नो कारोबारको सीमा बीस लाख रुपैंया नभएको दावी गरेको विषय उपर कर अधिकृतलाई शंका लागेमानिजले त्यस्तो करदाताको स्वीकृतिमा पेशागत संस्थासँग परामर्श गर्न सक्नेछ ।"

१९ आठौं संशोधनले थप ।

(५)[२०]यस नियमावलीमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै व्यक्तिले गरेको कर लाग्नेवस्तु वा सेवाको[२१]कारोबारको सम्बन्धमा देहायको अवस्था भएमा त्यस्तो कारोबार कार्यालयमा दर्ता गर्नुपर्नेछ ।

(क) कर अधिकृतले निरीक्षण गर्दाका बखत कारोबार गर्ने व्यक्तिसँग रहेको वस्तुको प्रकृतिको आधारमा विभागले तोकेको रकमभन्दा बढी मूल्यको वस्तु मौज्दात भएमा .....[२२]

(ख)[२३].....

(ग)[२४].....

(घ)[२५]कुनै व्यक्तिले वार्षिक दश लाख रुपैयाँभन्दा बढी रकमको कुनै बैंकबाट व्यवसायिक ऋण प्राप्त गरेमा

(६)[२६]दर्ता हुनुपर्ने व्यक्तिले दर्ता नगरी कारोबार गरेको पाइएमा कर अधिकृतले आधार तथा कारण उल्लेख गरी तीस दिनभित्र दर्ता हुन सम्बन्धित व्यक्तिलाई आदेश दिनु पर्नेछ र त्यस्तो आदेश प्राप्त भएमा सम्बन्धित व्यक्तिले सो अवधिभित्र कारोबार दर्ता गराउनु पर्नेछ ।

७क.[२७]**अस्थायी दर्ता सम्बन्धी विशेष व्यवस्था** : (१) अस्थायी रुपमा आयोजना गर्ने प्रदर्शनी, मेला तथा यस्तै प्रकृतिका कार्यक्रम गर्ने मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता नभएकाले ऐनको दफा १०क. बमोजिम

२० आठौं संशोधनले थप गरेको ।

२१ दशौं संशोधनले थप गरेको ।

२२ दशौं संशोधनले झिकेको, नवौं संशोधनले "वा कुनै महिनामा दुई लाख वा सोभन्दा बढी रुपैयाँको विक्री भएमा," भन्ने वाक्यांश थप गरेकोथियो ।

२३ सत्रौं संशोधनले खारेज गरेको । आठौं संशोधनले थप गरेको यस खण्डमा निम्न व्यवस्था थियो :(ख)कुनै व्यक्तिको टेलिफोन महसुल र घर वहाल गरी वार्षिक एक लाख रुपैंयाभन्दा बढी खर्च भएमा, वा

२४ सत्रौं संशोधनले खारेज गरेको । आठौं संशोधनले थप गरेको यस खण्डमा निम्न व्यवस्था थियो : (ग) विभागले तोकेको बजार वा सडक क्षेत्रभित्रको विभागले तोकेको निश्चित क्षेत्रफलमा कुनैव्यक्तिको कारोबार स्थल भएमा ।

२५ पन्ध्रौं संशोधनले थप गरेको ।

२६ पन्ध्रौं संशोधनले थप गरेको ।

२७ सोह्रौं संशोधनले थप गरेको ।

कारोवार दर्ता गर्न सम्बन्धित आयोजकको सिफारिशसहित सम्बन्धित आन्तरिक राजस्व कार्यालय वा करदाता सेवा कार्यालयमा निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम निवेदन दिंदा त्यस्तो कार्यक्रमबाट प्राप्त हुने आयको पूर्वानुमान गरी सो आयको दुई प्रतिशतले हुने रकम सो कार्यालयमा धरौटी राख्नु पर्नेछ ।

(३) उपनियम (१) बमोजिम कुनै निवेदन प्राप्त भएमा आन्तरिक राजस्व कार्यालय वा करदाता सेवा कार्यालयका कर अधिकृतले त्यस्तो कारोवार मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता गरी निवेदकलाई दर्ता नम्वर सहितको प्रमाणपत्र दिनु पर्नेछ ।

(४) उपनियम (३) बमोजिम दर्ता भएकाले प्रदर्शनी, मेला तथा यस्तै प्रकृतिका कार्यक्रम समाप्त भएको सात दिनभित्र कारोवार दर्ता गर्नेले सम्बन्धित आन्तरिक राजस्व कार्यालय वा करदाता सेवा कार्यालयमा मूल्य अभिवृद्धि कर विवरण र मूल्य अभिवृद्धि कर दाखिला गरी अस्थायी दर्ता खारेजीका लागि स्थायी लेखा नम्बरको सक्कल प्रमाणपत्र, अस्थायी दर्ता भएको अवस्थाको कर चुक्ता प्रमाण पत्र र आयोजकको सिफारिस सहित निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(५) उपनियम (४) बमोजिम अस्थायी दर्ता खारेजीको निवेदन प्राप्त भएमा सम्बन्धित कर अधिकृतले करदाताले पेश गरेको मूल्य अभिवृद्धि कर विवरण तथा अन्य कागजात जाँचबुझ गरी पन्ध्र दिनभित्र अस्थायी दर्ता खारेज गरी सो को जानकारी निवेदकलाई दिनुपर्नेछ ।

(६) उपनियम (२) बमोजिम निवेदकले राखेको धरौटी उपनियम (४) बमोजिम बुझाउनु पर्ने मूल्य अभिवृद्धि करमा मिलान गर्न पाउनेछ ।

(७) उपनियम (५) बमोजिम जाँचवुझ गर्दा थप कर निर्धारण हुन गएमा निवेदकलाई कर दाखिला गर्न तीन दिनको सूचना

दिइनेछ । सो अवधिभित्र निवेदकले कर दाखिला नगरेमा निजले धरौटी राखेको रकमबाट असुल गरिनेछ र सो रकमबाट पनि नपुगेमा बाँकी रकम आयोजकबाट असुल गरिनेछ ।

८. **कारोबारको रकमको निर्धारणः** कारोबार दर्ता गर्ने प्रयोजनको निमित्त कुनै कारोबारको रकमको निर्धारण सो कारोबारको विगत बाह्र महिनाको खरीद वा बिक्री मूल्यमध्ये जुन बढी हुन्छ सोको आधारमा गरिनेछ । दर्ता भएको व्यक्तिले कारोवार रकम पुष्ट्याई गर्ने अभिलेख कारोवार स्थलमा राख्नु पर्नेछ र कर अधिकृतले मागेको बखत देखाउनु पर्नेछ ।

९. **स्थान परिवर्तनको सूचना दिनु पर्नेः** (१) कुनै दर्ता भएको व्यक्तिले आफ्नो कारोबारको स्थान परिवर्तन गर्नु पर्ने भएमा त्यस्तो परिवर्तन गर्नुभन्दा पन्ध्र दिन अगावै सो कुराको जानकारी सम्बन्धित कर अधिकृतलाई दिनु पर्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिमको सूचना प्राप्त भएपछि सम्बन्धित कर अधिकृतले परिवर्तन हुने कारोबारस्थान अर्को कर कार्यालयको कार्य क्षेत्रभित्र पर्ने देखेमा सम्बन्धित कार्यालयलाई सो कुराको जानकारी त्यस्तो सूचना पाएको मितिले सात दिनभित्र दिनु पर्नेछ ।

१०. **कारोबारको प्रकृति वा उद्देश्य परिवर्तन गर्न सूचना दिनु पर्नेः** (१) कुनै दर्ता भएको व्यक्तिले आफ्नो कारोबारको प्रकृति वा उद्देश्य परिवर्तन गर्नुभन्दा पन्ध्र दिन अगावै सम्बन्धित कर अधिकृतलाई सो कुराको सूचना दिनु पर्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिमको सूचना प्राप्त गरेपछि सम्बन्धित कर अधिकृतले दर्ता भएको व्यक्तिको कारोबारको प्रकृति वा उद्देश्यलाई परिवर्तन गरी त्यसको जानकारी त्यस्तो दर्ता भएको व्यक्तिलाई दिनु पर्नेछ ।

११. **कारोबारको हस्तान्तरणः** (१) कुनै दर्ता भएको व्यक्तिले आफूले गर्दै आएको कारोबार अन्य कुनै व्यक्तिलाई पूर्ण वाआंशिक रुपमा

हस्तान्तरण गरेमा त्यसरी कारोवार हस्तान्तरण गरेको मितिले सात दिनभित्र अनुसूची-४बमोजिमको ढाँचामा सम्पूर्ण विवरणहरू खुलाई सो कुराको जानकारी सम्बन्धित कर अधिकृतलाई दिनु पर्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम कारोबारको हस्तान्तरण भएमा हस्तान्तरणका शर्तहरूका अधीनमा रही हस्तान्तरणकर्ताको हक, अधिकार तथा दायित्वहरू समेत हस्तान्तरण हुनेछ ।

(३) सम्बन्धित कर अधिकृतले कारोबार हस्तान्तरणसंग सम्बन्धित दुवै पक्षलाई आफ्नो रोहवरमा राखी ऐन र यस नियमावली बमोजिम निजहरूले पूरा गर्नु पर्ने दायित्वका सम्बन्धमा आवश्यक निर्देशन दिन सक्नेछ । यसरी दिइएको निर्देशनको पालना गर्नु निजहरूको कर्तव्य हुनेछ ।

१२.[२८]**<u>दर्ता खारेजीको प्रक्रियाः</u>** (१) ऐनको दफा ११ को उपदफा (१) मा उल्लिखित अवस्थाको कारणबाट कुनै दर्ता भएको व्यक्तिको दर्ता खारेज हुने भएमा त्यस्तो दर्ता भएको व्यक्ति वा निज नरहेको अवस्थामा निजको हकवालाले दर्ता खारेज हुने अवस्था सिर्जना भएको मितिले तीस दिनभित्र दर्ता खारेज गर्नको लागि दर्ता खारेज हुने अवस्था खुलाई अनुसूची-११ बमोजिमको कर विवरण तथा बुझाउनु पर्ने कर रकम समेत संलग्न राखी सम्बन्धित कर अधिकृतसमक्ष दरखास्त दिएमा वा दफा ११ को उपदफा (१) मा उल्लिखित अवस्था विद्यमान रही दर्ता भएको व्यक्तिको दर्ता खारेज गर्नु पर्ने कुरामा सम्बन्धित कर अधिकृत विश्वस्त भएमा बाँकी कर रकम बुझाउन लगाई त्यस्तो व्यक्तिको दर्ता खारेज गरी सो कुराको जानकारी सम्बन्धित दर्ता

---

२८ दशौं संशोधनद्वारा संशोधित ।

सो अघि निम्न व्यवस्था थियो : "१२. दर्ता खारेजीको प्रक्रियाः ऐनको दफा ११ को उपदफा (१) मा उल्लिखित अवस्थाको कारणबाट कुनै दर्ता भएको व्यक्तिको दर्ता खारेज हुने भएमा त्यस्तो दर्ता भएको व्यक्ति वा निज नरहेको अवस्थामा निजको हकवालाले दर्ता खारेज हुने अवस्था सिर्जना भएको मितिले तीस दिनभित्र दर्ता खारेज गर्नको लागि दर्ता खारेज हुने अवस्था खुलाई अनुसूची-११ बमोजिमको कर विवरण तथा बुझाउनु पर्ने कर रकम समेत संलग्न राखी सम्बन्धित कर अधिकृतसमक्ष दरखास्त दिएमा वा दफा ११ को उपदफा (१) मा उल्लिखित अवस्था विद्यमान रही दर्ता भएको व्यक्तिको दर्ता खारेज गर्नु पर्ने कुरामा सम्बन्धित कर अधिकृत विश्वस्त भएमा बाँकी कर रकम बुझाउन लगाई त्यस्तो व्यक्तिको दर्ताखारेज गरी सो कुराको जानकारी सम्बन्धित दर्ता भएको व्यक्ति वा निजको हकवाला र विभागलाई दिनु पर्नेछ ।"

भएको व्यक्ति वा निजको हकवाला र विभागलाई दिनु पर्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम दर्ता खारेजीको लागि दरखास्त दिएपछि दर्ता खारेजीको जानकारी नभएसम्म वा ३ महिनासम्म कर विवरण पेश गर्नुपर्नेछ ।

(३) दर्ता खारेजीको दरखास्त परेको मितिले ३ महिनाभित्र दर्ता खारेज भएको वा नहुने भए सो विषयको जानकारी दिनु सम्वन्धित कर अधिकृतको कर्तव्य हुनेछ ।

(४)[२९]यो उपनियम प्रारम्भ भएपछि मूल्य अभिवृद्धि कर लाग्ने सीमाभन्दा घटी कारोबार हुन जाने मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता भएको करदाताको दर्ता खारेजीको सरलीकृत प्रक्रिया उपनियम (१), (२) र (३) को अधीनमा रही विभागले तोक्न सक्नेछ ।

१३. <u>दर्ता नम्बरको प्रयोग</u> : ऐनको दफा १० को उपदफा (६) मा उल्लिखित कारोबारहरूका अतिरिक्त दर्ता भएको व्यक्तिले आफ्नो दर्ता नम्वरको प्रयोग आफूले गर्ने कारोबारसंग सम्बन्धित देहायका कागजातहरूमा समेत गर्नुपर्नेछ :-

(क) आयकर सम्बन्धी कागजातमा,

(ख) बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूमा व्यापारिक तथा औद्योगिक प्रयोजनको लागि एक लाखरुपैयाँभन्दा बढी ऋृणको लागि दिइने निवेदन सम्बन्धी कागजातमा,

(ग) आयात तथा निर्यात सम्बन्धी कागजातमा ।

१४. <u>प्रतिलिपि दिने</u> : (१) दर्ता भएको व्यक्तिले नियम ५ बमोजिम प्राप्त गरेको कारोबार दर्ताको प्रमाणपत्र च्यातिएमा,हराएमा वा अन्य कुनै किसिमबाट नासिएमा त्यस्तो प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि लिनको लागि प्रतिलिपि दस्तुरवापत लाग्ने एकसय रुपैयाँ समेत संलग्न राखी सम्बन्धित कर अधिकृतसमक्ष दरखास्त दिनु पर्नेछ ।

---

२९ सत्रौं संशोधनद्वारा थप ।

(२) उपनियम (१) बमोजिमको दरखास्त प्राप्त भएपछि दरखास्त प्राप्त भएको मितिले पन्ध्र दिनभित्र सम्बन्धित कर अधिकृतले कारोबार दर्ताको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि दिनु पर्नेछ ।

१४क.[३०]**करपाटीको व्यवस्था** : करदाताले यो नियम प्रारम्भ भएको मितिले तीस दिनभित्र कारोबार स्थलमा सबैले देख्नसक्ने गरी विभागले तोकेको ढाँचामा करपाटी राख्नु पर्नेछ ।

१४ख.[३१]दर्ता भएको व्यक्तिले आफ्नो औद्योगिक प्रदर्शनी कक्ष, विक्री कक्ष, होटल, रेष्टुरेण्ट, बार, कारोबारस्थल वा आपूर्ति गर्ने स्थानमा राखिएको कर लाग्ने बस्तु वा सेवाको बिक्री मूल्य (ट्याग प्राइस, मेनु प्राइस र सेल्फ प्राइस) मा करसहितको मूल्य उल्लेख गर्नु पर्नेछ ।

---

३० आठौं संशोधनद्वारा थप ।

३१ अठारौं संशोधनद्वारा थप ।

परिच्छेद–३

आपूर्ति स्थान र समय

१५. वस्तुको आपूर्ति स्थानको निर्धारण : देहायको स्थानलाई वस्तुको आपूर्ति भएको स्थान मानिनेछः–

(क) बिक्री गरी हस्तान्तरण गरिएको चल वस्तुको आपूर्तिको स्थान जहाँ त्यस्तो वस्तु बिक्री गरिएकोवा हस्तान्तरण गरिएको छ सोही ठाउँ,

(ख) स्वामित्व परिवर्तन गरिए पनि स्थान परिवर्तन गर्न नसकिने अचल वस्तुको सम्बन्धमा त्यस्तोवस्तु रहेको ठाउँ,

(ग) आयात गरिएको वस्तुको सम्बन्धमा त्यस्तो वस्तु नेपाल [३२].....भित्र आयात गरिने नेपाल[३३].....को भन्सार विन्दू,

(घ) कुनै उत्पादक वा विक्रेताले कुनै वस्तु स्वयं आफूलाई आपूर्ति गरेमा त्यस्तो वस्तुको उत्पादक वा विक्रेता रहेको स्थान ।

१६. सेवाको आपूर्ति स्थानको निर्धारण : सेवाको आपूर्ति स्थान सेवाबाट लाभ प्राप्त गर्ने ठाउँ हुनेछ ।

---

३२ चौथौं संशोधनले "अधिराज्य" भन्ने शब्द झिकेको ।

३३ चौथौं संशोधनले "अधिराज्य" भन्ने शब्द झिकेको ।

परिच्छेद–४

बीजक तथा बजार मूल्य सम्बन्धी व्यवस्था

१७. कर बीजक : (१) दर्ता भएको व्यक्तिले कुनै वस्तु वा सेवा आपूर्ति गर्दा कर अधिकृतले अन्यथा स्वीकृत गरेदेखिबाहेक प्रापकलाई अनुसूची–५ र ५क.[३४]बमोजिमको ढाँचामा कर बीजक दिनु पर्नेछ । त्यसरी कर बीजक जारीगर्दा कुनै बस्तुको किसिम, साइज, मोडल र ब्राण्ड भएमा सो खुलाउनु पर्नेछ[३५] ।

(१क)[३६]उपनियम (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि ऐनको दफा १४ को उपदफा (७)बमोजिम वस्तु वा सेवाको बिक्री गर्दा अनुसूची–५ख मा उल्लिखित विवरण बमोजिमको कर बीजक जारी गर्नुपर्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम प्रापकलाई दिइने बीजकको मुख पृष्ठमा देखिने गरी प्रष्टसंग कर बीजक लेखिएको हुनु पर्नेछ । यस्तो कर बीजकको तीन प्रति तयार गरी त्यसको सक्कल प्रति प्रापकलाई दिने, दोस्रो प्रति कार्यालयले माग गरेका बखत पेश गर्ने गरी छुट्टै अभिलेख खडा गरी राख्ने र तेस्रो प्रति दर्ता भएको व्यक्तिले आफ्नो कारोबार प्रयोजनको निमित्त अभिलेख खडा गरी राख्ने व्यवस्था गर्नु पर्नेछ ।

(३)[३७].....

३४ आठौं संशोधनद्वारा थप ।

३५ आठौं संशोधनद्वारा थप ।

३६ नवौं संशोधनद्वारा थप ।

३७ आठौं संशोधनले झिकेको । दोस्रो संशोधनले उप नियम (३) थप गरी निम्न व्यवस्था गरेको थियो :

"(३) खुद्रा विक्रेताले स्थायी लेखा नम्वर नभएका व्यक्तिलाई जतिसुकै रकमको वस्तु वा सेवा आपूर्ति गर्दा कर छुट्टै नदेखाई लाग्नेकर समेत मूल्यमा गाभी अनुसूची ५क. बमोजिमको ढांचामा एकमुष्ठ रकमको कर बीजक जारी गर्नु पर्नेछ । स्थायी लेखा नम्वरभएको प्रापकले पचास हजार रुपैयाँसम्मको वस्तु वा सेवा आपूर्ति गर्दा प्राप्त गरेको बीजकमा निजको नाम, ठेगाना र स्थायी लेखानम्वर उल्लेख गरेको भए कर कट्टी सुविधा पाउनेछ । यस्तो बीजकवाट करको कूल अंक निकाल्ने तरिका नियम १८ को उपनियम(७) मा उल्लेख भए बमोजिम हुनेछ ।

(४)[३८].....

(५)[३९].....

१८. संक्षिप्त कर बीजक : (१) नियम १७ मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै दर्ता भएको व्यक्तिले कुनै वस्तुको खुद्रा बिक्री गर्ने भएमा सोही कुरा खुलाई सम्बन्धित कर अधिकृतसमक्ष निवेदन दिएमा त्यस्तो दर्ता भएको व्यक्तिले कुनै वस्तुको खुद्रा बिक्री गर्दा नियम १७ मा उल्लेख भए बमोजिमको कर बीजकको सट्टा अनुसूची-६ बमोजिमको ढाँचामा प्रापकलाई संक्षिप्त कर बीजक दिनु पर्ने गरी अनुमति दिन सक्नेछ ।

(२) कम मोल पर्ने धेरै वस्तुहरू बिक्री गरिएको रहेछ भने उपनियम (१) बमोजिम दिइने संक्षिप्त कर बीजकमा सबै वस्तुहरूको छुट्टा

तर पचास हजार रुपैयाँभन्दा बढीको आपूर्तिमा दर्ता भएका व्यक्तिलाई र ऐनको दफा २५ बमोजिम कर फिर्ता पाउने व्यक्ति वा संस्थालाई उपनियम (१) वमोजिमको बीजक जारी गर्नु पर्नेछ ।"

३८ आठौं संशोधनले झिकेको । दोस्रो संशोधनले उप नियम (४) थप गरी निम्न व्यवस्था गरेको थियो :

"(४) कर लाग्ने बस्तु वा सेवाको कारोवार गर्ने सबै विक्रेताले आफ्नो तथा प्रापकको नाम, ठेगाना, स्थायी लेखा नम्बर, मिति रसिलसिलेवार नम्बर तथा सामानको स्पष्ट विवरण* सहितको बीजक जारी गर्नुपर्नेछ । उत्पादक तथा आयतकर्ताले प्रापकको नाम,स्थायी लेखा नम्बर, ठेगाना स्पष्ट उल्लेख नगरी बीजक जारी गरेमा यस्तो विक्रीलाई प्रचलित वजार मूल्यमा खुद्रा विक्री गरे सरहमानिनेछ ।

तर प्रापकको स्थायी लेखा नम्बर नभए बीजकमा स्थायी लेखा नम्बर उल्लेख गर्नुपर्ने छैन ।"

*तेस्रो संशोधनले थप ।

तर सातौं संशोधनले यो उपनियम (४) को सट्टा निम्न उपनियम (४) राखेको थियो ।

"(४) कर लाग्ने वस्तु वा सेवाको कारोवार गर्ने सबै विक्रेताले आफ्नो तथा प्रापकको नाम, ठेगाना, स्थायी लेखा नम्बर, मिति रसिलसिलेवार नम्बर तथा सामानको विवरण (मोडल, ब्राण्ड, संकेत नम्बर) सहितको बीजक जारी गर्नु पर्नेछ । बिक्रेताले सो नगरीबीजक जारी गरेमा त्यस्तै सामानको प्रचलित प्रचलित बजार मूल्य (उच्चतम) कायम गरी कर असुल गरिनेछ ।

तर सरकारी, सार्वजनिक संस्थान जस्ता स्थायी लेखा नम्बर लिन अनिवार्य नहुने बिक्रेताको हकमा भने स्थायी लेखा नम्बरउल्लेख गर्नु पर्ने छैन ।"

३९ आठौं संशोधनले झिकेको । दोस्रो संशोधनले उप नियम (५) थप गरी निम्न व्यवस्था गरेको थियो :

"(५) एक पटकमा रु. दश हजार भन्दा बढी मूल्य पर्ने कर लाग्ने बस्तुको मौज्दात ओसारपसार गर्दा वा दर्ता नभएको व्यक्तिलाईबिक्री गरिएको वस्तु ओसारपसार गर्दा कर अधिकृतको निस्सा भएको बीजक सहित ओसारपसार गर्नुपर्नेछ । यस्तो निस्साकरदाताले दर्ता भएको कार्यालय वा शाखा रहेको कार्यालयबाट प्राप्त गर्न सक्नेछ । दर्तावाला करदाताहरू बीच हुने आपूर्तिमा भनेयस्तो निस्सा आवश्यक पर्ने छैन ।"

छुट्टै नाम उल्लेख गर्नु पर्नेछ[४०] ।

(३) उपनियम (१) बमोजिम वस्तु खरीद गरी संक्षिप्त कर बीजक लिने प्रापकले ऐनको दफा १७ बमोजिम कर कट्टी गर्न पाउने छैन ।

(४) उपनियम (१) बमोजिम प्रापकलाई संक्षिप्त कर बीजक दिने दर्ता भएको व्यक्तिले सो कुराको अभिलेख देहाय बमोजिम राख्नु पर्नेछ :-

(क) सक्कल बीजकको नक्कल प्रति तयार गरी राख्नु पर्ने,

(ख) टिलरोलको प्रतिलिपि राखी कारोबार गरिएकोमा प्रत्येक दिन सोको जोड गरी राख्नुपर्ने,

(ग) प्रत्येक कारोबारको कर समेतको मूल्यको अभिलेख राख्ने ।

(५) उपनियम (४) बमोजिम दर्ता भएको व्यक्तिले राख्नु पर्ने अभिलेख राखेको नपाइएमा कर अधिकृतले उपनियम (१) बमोजिम संक्षिप्त कर बीजक जारी गर्न दिएको अनुमति खारेज गर्न सक्नेछ ।

(६) यस नियममा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि पाँच हजार रुपैयाँ[४१]भन्दा बढी मूल्यको कारोबार भएको रहेछ भने यस नियम बमोजिम संक्षिप्त कर बीजक जारी गर्न पाईने छैन र सोभन्दा कम रकमको कारोबार भएको भए तापनि नियम १७ बमोजिमको कर बीजकको माग गर्ने प्रापकलाई सोही बमोजिमको कर बीजक उपलब्ध गराउने कर्तव्य दर्ता भएको व्यक्तिको हुनेछ ।

[४२].....

---

४० सोह्रौं संशोधनले "नगरी एकमुष्ट केही वस्तुहरू भनी उल्लेख गर्न सकिनेछ" भन्ने शब्दहरूको सट्टा "गर्नु पर्नेछ" भन्ने शब्दहरू राखी संशोधन गरेको ।

४१ दोस्रो संशोधनले "पाँच सय रुपैयाँ" भन्ने वाक्यांशको सट्टा ।

४२ दोस्रो संशोधनले थप गरेको निम्न प्रतिवन्धात्मक वाक्यांश नवौं संशोधनवाट झिकिएको ।
"तर विभाग वा कार्यालयवाट क्यास मेसिन वा कम्प्यूटरको सफ्टवेयरबाट बीजक जारी गर्न स्वीकृती प्राप्त

(७) संक्षिप्त कर बीजकबाट करको कूल अंक बीजक मूल्यलाई कर भिन्नले गुणन गरी निकालिनेछ ।

स्पष्टीकरणः यस उपनियमको प्रयोजनको लागि "कर भिन्न" भन्नाले $\frac{\text{करको दर}}{\text{करको दर + १००}}$ को योगलाई जनाउँछ ।

१८क.[४३]**क्याश मेशिन वा कम्प्यूटर सफ्टवेयरबाट बीजक जारी गर्नुपर्ने** : विभागले कुनै करदाताले क्यास मेशिन प्रयोगगर्नु पर्ने गरी तोक्न सक्नेछ र त्यसरी तोकिएकोमा त्यस्तो करदाताले कारोबार गर्दा क्याश मेशिनको प्रयोग गरी बीजक जारी गर्नु पर्नेछ ।

तर कम्प्यूटर सफ्टवेयरबाट बीजक जारी गर्न स्वीकृती प्राप्त करदाताले सोही बमोजिम बीजक जारी गर्नु पर्नेछ ।

१९. कर बीजक दिनु नपर्ने : ऐनको दफा १४ को उपदफा (१) को प्रयोजनको लागि दश हजार रुपैयाँभन्दा बढी मूल्य भएका प्रयोग भैसकेको वस्तुको कारोवार गर्ने व्यक्तिले निजले आपूर्ति गरेको वस्तुको खरीद मूल्यभन्दा विक्री मूल्य घटी भएमा कर बीजक जारी गर्नु पर्ने छैन ।

२०. क्रेडिट वा डेविट नोट : (१) दर्ता भएको व्यक्तिले आपूर्ति गरेको वस्तु वा सेवाको मूल्यमा परिवर्तन भई क्रेडिट वा डेविट नोट जारी गर्नु परेमा त्यस्तो नोटमा स्पष्टसंग क्रेडिट वा डेविट नोट लेखी देहायका कुराहरू समेत खुलाउनु पर्नेछ :-

(क) क्रमागत संख्या,

(ख) जारी भएको मिति,

(ग) आपूर्तिकर्ताको नाम, ठेगाना र दर्ता नम्बर,

गरेको दर्ता भएकोव्यक्तिले अनुसूची ५ बमोजिमको ढाँचामा बीजक जारी गर्न सक्नेछ ।"

४३ नवौं संशोधनले थप ।

(घ) प्रापकको नाम, ठेगाना र निज दर्ता भएको व्यक्ति भएमा दर्ता नम्बर,

(ङ) कारोबारसंग सम्बन्धित कर बीजकको संख्या र मिति,

(च) वस्तु वा सेवाको विवरण र क्रेडिट वा डेविटको कारण,

(छ) क्रेडिट वा डेविट भएको रकम,

(ज) क्रेडिट वा डेविट भएको करको रकम ।

(२) दर्ता भएको करदाताले उपनियम (१) बमोजिमको क्रेडिट वा डेविट नोटको मासिक लेखा राख्नुपर्नेछ ।

२१. विदेशी मुद्रामा भुक्तानी भएमा : आपूर्तिकर्ताले कुनै वस्तु वा सेवाको आपूर्ति गर्दा त्यसको प्रतिफल वापत प्रापकबाट परिवर्त्य विदेशी मुद्रा भुक्तानी लिई कर बीजक दिंदा कारोबार भएको दिनको नेपाल राष्ट्र बैंकले तोकेको विनिमय दर बमोजिम उक्त विदेशी मुद्रा बराबर हुने नेपाली रुपैयाँको रकम कर बीजकमा उल्लेख गरी बीजक दिनु पर्नेछ ।

२२. बजार मूल्य निर्धारण प्रक्रिया : (१) ऐनको दफा १३ बमोजिम बजार मूल्य निर्धारण गर्नु पर्दा कर अधिकृतले समान प्रकारको कारोबारको सम्बन्धमा दर्ता भएका अन्य समान बिक्रेताहरूको कारोवार तथा मूल्य अध्ययन गरी बजार मूल्यको निर्धारण गर्नेछ ।

(२) ऐनको दफा १३ को उपदफा (३) मा उल्लेख भए बमोजिम कुनै वस्तु वा सेवाको बजार मूल्य निर्धारण गर्न नसकिएको अवस्थामा महानिर्देशकले तत्सम्बन्धमा समान प्रकारका दर्ता भएका व्यक्तिहरूबाट आफूलाई प्राप्त भएको जानकारी समेतका आधारमा मूल्य निर्धारण गर्नु पर्नेछ ।

परिच्छेद–५

कारोबारको अभिलेख

२३. अभिलेख राख्नु पर्ने : (१) दर्ता भएको व्यक्तिले ऐन र यस नियमावलीको प्रयोजनको निमित्त देहायका सूचना, कागजात तथा विवरणहरूको अभिलेख राख्नु पर्नेछ :-

(क) अनुसूची- ७ बमोजिमका सूचनाहरू ।

(ख) व्यापार, लेखा, नगद प्राप्ति र भुक्तानी सम्बन्धी अभिलेख ।

(ग) आफूले जारी गरेका कर बीजक तथा संक्षिप्त कर बीजकहरू ।

(घ) आफूले प्राप्त गरेका कर बीजक तथा संक्षिप्त कर बीजकहरू ।

(ङ) आफूले गरेको आयात र निर्यातसंग सम्बन्धित सम्पूर्ण कागजातहरू ।

(च) आफूले खरीद र बिक्री गरेका वस्तु तथा सेवाको मूल्यमा घटबढ भएको प्रमाणित गर्नेसम्पूर्ण डेविट तथा क्रेडिट नोट र अन्य तत्सम्बन्धी कागजातहरू ।

(छ) अनुसूची-८ र अनुसूची-९ मा उल्लेख भए बमोजिमका खरीद तथा बिक्री खाताहरू ।

(२) उपनियम (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि विशेष प्रकारको व्यापार वा व्यवसायका निमित्त उक्त उपनियममा उल्लेख भएका मध्ये कुनै अभिलेखहरू मात्र दर्ता भएको व्यक्तिले अभिलेखको रुपमा राख्नु पर्ने गरी विभागले तोक्न सक्नेछ ।

(३) दर्ता भएको व्यक्तिले यस नियम बमोजिम राख्नु पर्ने अभिलेखहरू विभागको अनुमति लिई कम्प्यूटरवा यस्तै अन्य यान्त्रिक प्रणाली वा विभागले तोकिदिए बमोजिमको तरीका अपनाई राख्न सक्नेछ ।

(४) यस नियम बमोजिम दर्ता भएको व्यक्तिले राखेको अभिलेख कर अधिकृतले कारोबार समयमा जुनसुकै बखत हेर्न सक्नेछ ।

स्पष्टीकरण : यस नियमको प्रयोजनको लागि "कारोबार समय" भन्नाले सार्वजनिक बिदा बाहेक कारोबार खुल्ने तथा बन्द हुने समयको बीचको अवधि सम्झनु पर्छ ।

(५) उपनियम (४) बमोजिम कर अधिकृतले अभिलेख जाँच गर्ने सिलसिलामा मागेको अभिलेखसंग सम्बन्धित विवरण तथा कागजात दर्ता भएको व्यक्तिले आफ्नै खर्चमा मुद्रण गरी उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

(६) उपनियम (४) बमोजिम कर अधिकृतले अभिलेख जाँच गर्दा निजलाई सहयोग पुर्‍याउनको निमित्त आवश्यक कर्मचारीहरू उपलब्ध गराउने कर्तव्य दर्ता भएको व्यक्तिको हुनेछ ।

(७) यस नियम बमोजिम राखिएका अभिलेखहरू दर्ता भएको व्यक्तिले ६ वर्षसम्म सुरक्षित राख्नु पर्नेछ ।

२४. नमूनाको लागि वितरण गरिएको वा विना मूल्यमा प्राप्त वस्तुको विवरण : नियम २३ मा उल्लिखित अभिलेखहरूका अतिरिक्त दर्ता भएको व्यक्तिले कारोबारसंग सम्बन्धित देहायका विवरणहरू समेत राख्नु पर्नेछ :-

(क) व्यवसाय प्रवर्द्धनको लागि नमूनाको रुपमा प्राप्त भएका तथा[४४]वितरण गरिएको वस्तुको विवरण ।

(ख) विनामूल्य प्राप्त भएका तथा वितरण गरिएका[४५]वस्तुको विवरण ।

२५. खरीद तथा बिक्री खाता प्रमाणित सम्बन्धी व्यवस्था : ऐनको दफा १६ को उपदफा (३) बमोजिम कर अधिकृतलेखरीद तथा बिक्री खाता प्रमाणित गर्दा देहाय बमोजिम प्रमाणित गर्नु पर्नेछः-

---

४४ दशौं संशोधनले थप ।

४५ दशौं संशोधनले थप ।

(क) करदाताले खरीद तथा बिक्री खाता प्रमाणित गर्नको लागि कार्यालयमा निवेदन दिएमा,

(ख) कर परीक्षण वा जाँचको अवधिमा,

(ग) निरीक्षणको समयमा ।

[४६]तर कम्प्युटर बीजक जारी गर्न अनुमति लिएको करदाताको कम्प्युटर प्रणालीबाट नै स्वतः बिक्री खाता तयार हुने भएमा बिक्री खाता प्रमाणित गराउनुपर्ने छैन ।

४६ सत्रौं संशोधनले थप ।

परिच्छेद–६

कर विवरण तथा संकलन

२६. कर अवधिको कर विवरण पेश गर्नु पर्ने : (१) दर्ता भएको व्यक्तिले विक्रम सम्बत् अनुसारको एक महिनाको कर अवधिको कर विवरण सो अवधि समाप्त भएको मितिले पच्चीस दिनभित्र अनुसूची–१० बमोजिमको ढाँचामा सम्बन्धित कर अधिकृतसमक्ष पेश गर्नु पर्नेछ ।

[४७].....

(२) उपनियम (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै दर्ता भएको व्यक्तिले आफ्नो लेखा कम्प्यूटर प्रणालीमा राखेको कारणले उपनियम (१) मा उल्लिखित कर अवधिको सट्टा छुट्टै कर अवधि कायम गरि पाउन कर अधिकृतसमक्ष निवेदन दिएमा कर अधिकृतले जाँच बुझ गरी उपयुक्त देखेमा त्यस्तो दर्ता भएको व्यक्तिको हकमा आवश्यकता अनुरुप छुट्टै कर अवधि कायम गरिदिन सक्नेछ ।

(३)[४८].....

---

४७ आठारौं संशोधनले झिकिएको । छैठौं संशोधनले संशोधन, पाचौं संशोधनले थप गर्दा यो प्रतिवन्धात्मक वाक्यांशमा निम्न व्यवस्था थियो :

"तर अघिल्लो बाह्र महिनाभित्र बीस लाख रुपैयाँ भन्दा बढी एक करोड रुपैयाँसम्म कारोबार भएका करदाताले भाद्र, कार्तिक,पौष, फागुन, बैशाख र जेष्ठ महिनाको पच्चीस गतेभित्र सम्बन्धित कर अधिकृतसमक्ष कर विवरण पेश गर्नु पर्नेछ ।"

साथै उपदफा (३) मा रहेको कार्तिक, फागुन र असार महिनामा संशोधन ।

४८ सत्रौं संशोधनले झिकेको । झिकिनु अघि यसमा यस्तो व्यवस्था थियो : (३) ऐनको दफा ९ बमोजिम स्वेच्छाले दर्ता गरेका करदाताको बार्षिक कारोवार वीस लाख रुपैयाँ सम्म (मुल नियमावलीमा दश लाख रुपैयाँ, पहिलो संशोधनद्वारा २०५५।०८।०७ देखि पैतालीस लाख रुपैयाँ भएकोमा दोश्रो संशोधनबाट २०५९।०३।२४ देखि २० लाख रुपैयाँ गरिएको) भएमा त्यस्ता करदाताले श्रावण, मार्ग र चैत महिनाको (छैठौं संशोधनले "कार्तिक, फागुन र असार महिनाको" भन्ने वाक्यांशको सट्टा) पच्चीस गतेभित्र सम्बन्धित कर अधिकृतसमक्ष कर विवरण पेश गर्नु पर्नेछ ।

पहिलो संशोधनले "दश लाख" भन्ने शब्दको सट्टा "पैतालिस लाख" भन्ने शब्द राखेको । दोस्रो संशोधनले "दश लाख रुपैयाँ" भन्नेशब्दको सट्टा "बीस लाख रुपैयाँ" भन्ने शब्द राखेको थियो ।

(३क)[४९]होटल तथा पर्यटन व्यवसायीले चाहेमा विभागले विवरण पेश गर्ने कर अवधि दुई महिना कायम गर्न सक्नेछ ।

(३ख)[५०]ईटा उद्योग, छापा, छापा तथा विद्युतीय प्रकाशन एवं प्रसारण गृहले चाहेमा विभागले विवरण पेश गर्ने कर अवधि चौमासिक कायम गर्न सक्नेछ ।

(४) यसरी एक महिनाभन्दा घटी वा बढी कर अवधि कायम गरिएको दर्ता भएको व्यक्तिले सो अवधिको कर विवरण सो अवधि समाप्त भएको मितिले पच्चीस दिनभित्र अनुसूची-१० बमोजिमको ढाँचामा कर अधिकृतसमक्ष पेश गर्नु पर्नेछ ।

(५) पहिलो पटक कर विवरण पेश गर्दा दर्ता भएको व्यक्तिले कर अवधिको बाँकी अवधिलाई कर अवधि मानी सोही अवधिको कर विवरण पेश गर्नु पर्नेछ ।

२७. <u>हकवाला वा कानूनी प्रतिनिधिबाट कर विवरण पेश गर्न लगाउन सकिने :</u> दर्ता भएको व्यक्तिको मृत्यु हुन गएमा वा निज कर विवरण पेश गर्न शारीरिक वा मानसिक रुपमा असक्षम भएमा निजको मृत्यु भएको वा निज शारीरिक वा मानसिक रुपमा असक्षम भएको अघिल्लो दिनसम्मको अवधिसम्म निजले वस्तु वा सेवाको आपूर्ति गरेको अवधि मानी कर अधिकृतले सो अवधिको कर विवरण निजको हकवाला वा कानूनी प्रतिनिधिलाई पेश गर्न लगाउन सक्नेछ ।

२८. एक्लै वा संयुक्त रुपमा कर विवरण पेश गर्नु पर्ने : देहायको अवस्थामा देहायका व्यक्तिले एक्लै वा संयुक्त रुपमा कर विवरण पेश गर्नु पर्नेछ :-

(क) कुनै करदाता कर विवरण पेश गर्न असक्षम भएमा वा निजको मृत्यु भएमा निजको हकवाला वा संरक्षकले,

---

४९ दोस्रो संशोधनले थप गरेको ।

५० अठारौं संशोधनले संशोधन गरेको । सो अघि सोह्रौं संशोधनले थप गरेको ।पत्रपत्रिका वा पत्रपत्रिका प्रकाशन गृहको कारोबार गर्ने व्यवसायीले चाहेमा विभागले विवरण पेश गर्ने कर अवधि चौमासिक कायम गर्न सक्नेछ ।

(ख) करदाता कानूनी व्यक्ति भएमा त्यस्तो करदाताको तर्फबाट कुनै संचालक, कार्यकारी प्रमुख वा व्यवस्थापनले तोकेको कुनै कर्मचारीले,

(ग) करदाता कानूनी व्यक्ति भएमा र त्यस्तो कानूनी व्यक्ति खारेज वा विघटन भएमा लिक्विडेटरले,

(घ) माथि उल्लेख भएको अवस्था बाहेक अन्य अवस्थामा कर अधिकृतले तोकेको करदातासंग सरोकार राख्ने व्यक्तिले ।

परिच्छेद–७

करको निर्धारण र असुलउपर

२९. कर अधिकृतले कर निर्धारण गर्न सक्ने : (१) ऐनको दफा २० को उपदफा (१) मा उल्लिखित अवस्था परी सोही दफाको उपदफा (२) बमोजिमका आधारहरूका अतिरिक्त बजार मूल्य वा कर निर्धारण गरिनुपर्ने कारोबारसंग सम्बन्धित अन्य कुनै सूचना वा जानकारीका आधारमा समेत कर अधिकृतले कर निर्धारण गरी अनुसूची–१२ को ढाँचामा कर निर्धारण आदेश जारी गर्न सक्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम कर अधिकृतले जारी गरेको कर निर्धारण आदेश उपर आफ्नो सफाईमा प्रमाण पेश गर्न सम्बन्धित करदातालाई [५१]पन्ध्र दिनको म्याद दिनु पर्नेछ ।

(३) उपनियम (२) बमोजिमको म्यादभित्र सम्बन्धित करदाताबाट सफाईमा पेश हुन आएको प्रमाणहरू उपयुक्त देखेमा सोही आधारमा कर अधिकृतले उपनियम (१) बमोजिम कर निर्धारण गरी कर निर्धारण आदेश जारी गर्नु पर्नेछ । यसरी कर निर्धारण आदेश जारी गर्दा सो आदेशमा आदेश जारी भएको मितिसम्म ऐनको दफा१९ को उपदफा (२) र (३) बमोजिम लाग्ने थप दस्तुर र दफा २६ बमोजिम लाग्ने व्याजको रकम समेत समावेश गर्नु पर्नेछ ।

स्पष्टीकरण : व्याजको गणना गर्दा प्रति महिना बाह्र खण्डको एक खण्डको आधारमा गरिनेछ ।

३०.[५२]कर, जरिवाना, थप दस्तुर र व्याजको रकम बुझाउनु पर्ने : नियम २९ बमोजिम जारी भएको कर निर्धारण आदेश बमोजिमको रकम

---

५१ पांचौं संशोधनले सात भन्ने शब्दको सट्टा ।

५२ सोह्रौं संशोधनद्वारा संशोधित । संशोधन अघिको व्यवस्था यस्तो थियो : ३०. कर, थप दस्तुर र व्याजको रकम बुझाउनु पर्ने : नियम २९ बमोजिम जारी भएको कर निर्धारण आदेश बमोजिमको कर, थप दस्तुर र व्याजको रकम सम्बन्धित करदाताले त्यस्तो आदेश प्राप्त गरेको मितिले सात दिनभित्र सम्बन्धित कर कार्यालयमा दाखिल गर्नु पर्नेछ ।

सम्बन्धित करदाताले त्यस्तो आदेशमा उल्लिखित मितिभित्र सम्बन्धित कार्यालयमा दाखिला गर्नु पर्नेछ ।

३१. कर निर्धारण आदेशको सूचना पठाउने कार्यविधि : (१) प्रचलित कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कर अधिकृतले करदातालाई नियम २९ बमोजिम कर निर्धारण आदेश जारी गर्दा त्यस्तो करदाताको ठेगानामा राखिएको टेलिफ्याक्स, टेलेक्स वा त्यस्तै अन्य विद्युतीय उपकरण मार्फत पठाएमा वा त्यस्तो आदेश निज वा निजको कार्यालयमा बुझाएमा वा निजको ठेगानामा रजिष्टरी गरी हुलाक मार्फत पठाएमा रीतपूर्वक तामेल भएको मानिनेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम कर निर्धारण आदेशको सूचना तामेल हुन नसकेमा कर अधिकृतले सम्बन्धित करदातालाई रेडियो, टेलिभिजन वा राष्ट्रिय स्तरको कुनै पत्र-पत्रिकामा तत्सम्बन्धी आदेशको सूचना प्रसारण वा प्रकाशन गरी सो को जानकारी गराउन सक्नेछ । त्यस्तो अवस्थामा सम्बन्धित करदाताले त्यस्तो जानकारी पाएको मानिनेछ ।

३२. दर्ता नभएको व्यक्तिले उठाएको करको निर्धारण र असुली : (१) दर्ता नभएको कुनै व्यक्तिले कर उठाएमा निजले ऐनको दफा १५ को उपदफा (२) बमोजिम उठाएको करको निर्धारण नियम २९ मा उल्लेख भए बमोजिमको प्रक्रिया अपनाई करको निर्धारण गरिनेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम निर्धारण गरिएको कर त्यस्तो कर उठाउने दर्ता नभएको व्यक्तिले कर निर्धारण आदेश जारी भएको मितिले सातदिनभित्र बुझाउनु पर्नेछ ।

३३. प्रयोग भैसकेका वस्तुहरुको कर निर्धारण तरीका : (१) प्रयोग भैसकेका वस्तुहरूको कर निर्धारण त्यस्ता वस्तुहरूको विक्री मूल्य र खरीद मूल्य बीचको बचतमा मात्र गरिनेछ । त्यस्ता वस्तुको विक्रेताले देहाय बमोजिमका स्थायी अभिलेख त्यस्ता वस्तु खरीद वा विक्री गर्दाकै अवस्थामा तयार गरी राख्नुप र्नेछ ।

(क) खरीद सम्बन्धी

(अ) खरीद मिति,

(आ) वस्तुको पूर्ण जानकारी हुने किसिमको व्यहोराको उल्लेख,

(इ) करबाहेकको खरीद मूल्य,

(ई) करको दर,

(उ) करको रकम,

(ऊ) तिरेको कूल रकम ।

(ख) विक्री सम्बन्धी

(अ) विक्री भएको मिति,

(आ) कर वाहेकको विक्री मूल्य,

(इ) खरीद मूल्य र विक्री मूल्य बीचको फरक,

(ई) करको दर,

(उ) करको रकम,

(ऊ) प्राप्त गरेको कूल रकम ।

(२) उपनियम (१) मा उल्लेख गरेको खरीद मूल्य भन्नाले करसहितको मूल्यलाई जनाउनेछ ।

(३) प्रयोग भैसकेका प्रत्येक वस्तुहरूको खरीद मूल्य दश हजार रुपैयाँभन्दा बढी भएमा छुट्टा छुट्टै खरीद वाविक्री अभिलेख राख्नु पर्नेछ ।

(४) दर्ता भएको व्यक्तिले उपनियम (१), (२) र (३) मा उल्लेख भएको अभिलेख सन्तोषजनक ढंगलेराखेको नपाइएमा त्यस्तो करदाताले विक्री गरेको कूल विक्री मूल्यमा कर लगाई अर्को कर विवरणसँगै त्यस्तो कर दाखिल गर्ने गरी कर अधिकृतले लिखित आदेश दिन सक्नेछ ।

३४. पुनरावेदन दिनुअघि कर विवरण पेश गर्नु पर्ने : नियम २९ बमोजिम गरिएको कर निर्धारण उपर करदाताले पुनरावेदन दिनुअघि आफ्नो सो अवधिको कर विवरण सम्बन्धित कर अधिकृतसमक्ष पेश गर्नु पर्नेछ ।

३५. काबु बाहिरको परिस्थिति : (१) ऐनको दफा १९ को उपदफा (४) को प्रयोजनको लागि देहायको अवस्थालाई काबू बाहिरको परिस्थिति मानिनेछ :-

(क) कर बुझाउनु पर्ने व्यक्ति बिरामी परी अशक्त भएमा निको भएको मितिले सातदिनसम्म,

(ख) कर बुझाउनु पर्ने व्यक्तिले क्रिया बस्नु परेमा क्रिया समाप्त भएको मितिले सात दिनसम्म,

(ग) कर बुझाउनु पर्ने स्वास्नी मानिस सुत्केरी भएमा सुत्केरी भएको मितिले पैंतीस दिनसम्म,

(घ) कर बुझाउनु पर्ने व्यक्तिको मृत्यु भएमा वा बौलाएमा वा बेपत्ता भएमा त्यस्तो भएकोमितिले पैंतीस दिनभित्र निजको हकवाला वा संरक्षकले निवेदन गरेमा त्यस्तो निवेदनप्राप्त भएको मितिले सात दिनसम्म,

(ङ) बाढी, पहिरो, हिउँ वा अन्य त्यस्तै कारणबाट बाटो बन्द भै मूल्य अभिवृद्धि कर कार्यालयमा आउन नसकेको अवस्थामा बाटो खुलेको मितिले सात दिनसम्म,

(च) यातायातको साधन पूर्ण रुपमा बन्द भई आउन नसक्ने अवस्था भएमा त्यस्तो बन्द समाप्त भएको भोलिपल्टसम्म ।

(छ) [५३]आगलागि, भूकम्प जस्ता दैवी विपत्तिका कारण काबू बाहिरको परिस्थिति सृजना भएमा सो विपत्ति परेको मितिले तीस दिनसम्म

(२) उपनियम (१) को खण्ड (ख), (ग), (घ), (ङ) र (छ)[५४] मा उल्लेख भए बमोजिम काबू बाहिरको परिस्थितिपरी थप म्याद माग्नु परेमा सम्बन्धित गाउँ विकास समिति वा नगरपालिकाको सिफारिश समेत पेश गर्नु पर्नेछ ।

(३) उपनियम (१) को खण्ड (च) मा उल्लेख भए बमोजिमको अवस्था परी थप म्याद माग्न आउँदा जुन ठाउँमा यातायातको साधन बन्द भएको हो सो ठाउँसंग सम्बन्धित गाउँ विकास समिति वा नगरपालिकाको सिफारिश समेत पेश गर्नु पर्नेछ ।

---

५३ बाह्रौं संशोधनले थप गरेको ।

५४ बाह्रौं संशोधनले थप गरेको ।

३६. थप दस्तुर मिनाहाको लागि निवेदन दिने म्याद : (१) ऐनको दफा १९ को उपदफा (४) बमोजिम थप दस्तुर मिनाहाको लागि कर तिर्नु पर्ने म्याद भुक्तान भएको मितिले तीस दिनभित्र महानिर्देशकसमक्ष अनुसूची-१३ बमोजिमको ढाँचामा निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिमको म्यादभित्र निवेदन नदिएमा थप दस्तुर मिनाहा दिइने छैन ।

३७. कर निर्धारणको अवधि : ऐनको दफा २० को उपदफा (४) बामेजिमको अवधि गणना गर्दा करको सम्बन्धमा कुनै अदालतमा निवेदन परी स्थगन आदेश जारी भएको अवस्थामा सोको निर्णय नभएसम्मको अवधि कटाई गणना गरिनेछ ।

३८[५५]. .....

५५ दशौं संशोनले खारेज गरेको, संशोधन भन्दा पहिले निम्न व्यवस्था थियो :

"३८. कर असुली गर्ने म्यादः ऐनको दफा २१ को उपदफा (२) बमोजिम म्यादको गणना गर्दा पुनरावेदन परेको भए त्यस्तोपुनरावेदन भएको मितिदेखि निर्णय नभएसम्मको अवधि समावेश हुने छैन ।"

परिच्छेद–८

कर कट्टी तथा कर फिर्ता सम्बन्धी व्यवस्था

३९. कर कट्टी गर्न पाइने : (१) दर्ता भएको व्यक्तिले कुनै वस्तु वा सेवा आपूर्ति गर्दा संकलन गरेको करबाट सो महिना वा सोभन्दा अगाडि आफ्नो कर लाग्ने वस्तु वा सेवा आयात वा प्राप्त गर्दा तिरेको कर देहायको अवस्थामा कट्टी गर्न पाउनेछ :–

(क) कर कट्टी दावी गरिएको वस्तु वा सेवा कर योग्य व्यवसायसंग प्रत्यक्षरुपमा सम्बन्धित भएमा ।

(ख) आन्तरिक खरीद गरिएको भए नियम १७ बमोजिमको कर बीजक प्राप्त गरेको भएमा ।

(ग) आयात गरिएको भए आयात गर्दा कर तिरेको प्रमाणित गर्ने आयात सम्बन्धीकागजातहरू भएमा ।

स्पष्टीकरण : यस खण्डको प्रयोजनको लागि "आयात सम्बन्धी कागजातहरू" भन्नाले प्रज्ञापनपत्र, नगदी रसीद, सामानको बीजक तथा भंसारको बाटो भई आयत नहुने सेवाको आपूर्तिको हकमा सेवाको बीजक[५६]र विभागले समय समयमा तोकेको तत्सम्बन्धी अन्य कागजातहरू सम्झनु पर्छ ।

(२) यस नियम बमोजिम कर कट्टी गर्दा एकपटक मात्र गर्न पाइनेछ । यसरी कर कट्टी गर्दा दाबी गरिएको मितिभन्दा एक वर्ष अगाडिसम्मको बीजक वा आयातसंग सम्बन्धित कागजातहरू हुनु पर्नेछ ।

(३) दर्ता भएको व्यक्तिले प्रत्येक कर अवधिको कर विवरण पेश गर्दा निजले वस्तु बिक्री गर्दा संकलन गरेको करबाट वस्तु खरीद वा आयात गर्दा तिरेको कर कटाई बाँकी रहेको रकम कर विवरणसाथ कर कार्यालयमा दाखिल गर्नु पर्नेछ ।

---

५६ सातौं संशोधनले थप ।

(४) दर्ता भएको व्यक्तिले खरीद वा आयात गर्दा तिरेको कर रकम निजले बिक्री गर्दा संकलन गरेको रकमभन्दा बढी भएमा त्यस्तो बढी भएको जति रकम अर्को कर अवधिमा कट्टी गर्न पाउनेछ। यसरी अर्को कर अवधिमा कट्टी गर्न पाउने रकम लगातार छ महिनासम्म बाँकी रहेमा एकमुष्ट फिर्ता पाउन निजले अनुसूची-१४ बमोजिमको ढाँचामा कर अधिकृतसमक्ष दरखास्त दिनु पर्नेछ। यस्तो दरखास्त प्राप्त भएपछि कर अधिकृतले नियम ४५ बमोजिम बाँकी कर फिर्ता दिनु पर्नेछ ।

(५) दर्ता भएको व्यक्तिले कुनै महिनामा बिक्री गरेको कूल मासिक बिक्रीको पचास प्रतिशतभन्दा बढी निर्यात गरेमा सो महिनाका लागि बढी भएको कट्टी गर्नु पर्ने कर फिर्ता पाउन निजले [५७]अनुसूची-१० बमोजिमको ढाँचामा निर्यातसँग सम्बन्धित आवश्यक कागजातहरू समेत संलग्न राखी कर अधिकृतसमक्ष दरखास्त दिनुपर्नेछ। कर अधिकृतले त्यस्तो दरखास्त प्राप्त गरेपछि नियम ४५ बमोजिम बाँकी कर फिर्ता दिनु पर्नेछ । यसरी बाँकी कर फिर्ता दिने निर्णय गर्दा कर अधिकृतले देहायका कुराहरूमा ध्यान दिनु पर्नेछ :-

(क) खरीद वा आयातमा कर तिरेको छ छैन ।

(ख) पहिले पेश गर्नु पर्ने कर विवरण पेश गरेको छ छैन र पेश गरेको भए त्यस्तो कर विवरणबाट कर फिर्ताको दावी पुष्टि हुन्छ हुँदैन ।

स्पष्टीकरणः यस उपनियमको प्रयोजनको लागि "निर्यातसंग सम्बन्धी कागजातहरू" भन्नाले वस्तु विनिमयको हकमा निर्यात प्रमाणपत्र, सामान प्राप्त गरेको प्रमाणपत्र, प्रतितपत्र र आयात प्रमाणपत्र र निर्यातको हकमा निर्यात प्रमाणपत्र, सामान प्राप्त गरेको प्रमाणपत्र,

---

५७ तेह्रौं संशोधनद्वारा संशोधित । संशोधन पहिले अनुसूची-१० भन्ने शब्दहरू थिए ।

भुक्तानी प्रमाणपत्र र प्रतितपत्र सम्झनु पर्छ[५८]।

३९क.[५९]नोक्सान भएको वस्तुमा तिरेको कर कट्टी गर्ने : (१)कुनै वस्तु आगजनी, चोरी, दुर्घटना, टुटफुट, ध्वंसात्मक गतिविधिका कारणले हानी नोक्सानी हुन गई त्यस्तो वस्तुको मौज्दातबाट लगत कट्टा गर्नु परेमा वा कम मूल्यमा बिक्री गर्नु पर्ने भएमा प्रमाण सहित त्यस्तो अवस्था भएको मितिले तीस दिनभित्र त्यस्तो वस्तुमा तिरेको कर कट्टी गर्नको लागि आन्तरिक राजस्व कार्यालयमा निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(२)[६०]उपनियम (१) बमोजिम परेको निवेदन छानविन गर्दा हानी नोक्सान भएको देखिएमा कर अधिकृतले त्यस्तो हानी नोक्सानी भएको वस्तुमा तिरेको कर कट्टी गर्न दिन सक्नेछ ।

(३)[६१].....

---

५८ सातौं संशोधनले संशोधन । सो भन्दा पहिले निम्न व्यवस्था थियो :
"स्पष्टीकरणः यस खण्डको प्रयोजनको लागि "निर्यातसंग सम्बन्धी कागजातहरू" भन्नाले वस्तु विनिमय वाहेकको निर्यातको हकमानिर्यात प्रमाणपत्र, भुक्तानी प्रमाणपत्र, प्रतितपत्र, उत्पत्तिको प्रमाणपत्र र समय समयमा विभागले तोकिदिएको तत्सम्बन्धी अन्यकागजातहरू सम्झनु पर्छ र वस्तु विनिमयको हकमा भुक्तानी प्रमाणपत्रको सट्टा आयात प्रज्ञापन पत्र सम्झनु पर्छ ।"

५९ एघारौं संशोधनद्वारा संशोधधित ।
यो नियम चौथो संशोधनले थप गरेको थियो : "(१) कुनै वस्तु आगजनी, चोरी, दुर्घटना वा टुटफुट हुनगई नोक्सान भएमा त्यस्तो वस्तुको वा उपयोग गर्ने म्याद सकिएको कारणलेत्यस्तो वस्तुको मौज्दातबाट लगत कट्टा गर्नु परेमा वा कम मूल्यमा बिक्री गर्नु पर्ने भएमा प्रमाण सहित त्यस्तो अवस्था भएकोमितिले पन्ध्र दिनभित्र त्यस्तो वस्तुमा तिरेको कर कट्टी गर्नको लागि आन्तरिक राजस्व कार्यालयमा निवेदन दिनु पर्नेछ । "
दशौं संशोधनले गरेको संशोधन यस्तो थियो : (१) कुनै वस्तु आगजनी, चोरी, दुर्घटना, टुटफुट, ध्वंसात्मक गतिविधि वा वस्तुको उपयोग गर्ने म्याद सकिएको कारणले हानी नोक्सानी हुन गई त्यस्तो वस्तुको मौज्दातबाट लगत कट्टा गर्नु परेमा वा कम मूल्यमा बिक्री गर्नु पर्ने भएमा प्रमाण सहित त्यस्तो अवस्था भएको मितिले तीस दिनभित्र त्यस्तो वस्तुमा तिरेको कर कट्टी गर्नको लागि आन्तरिक राजस्व कार्यालयमा निवेदन दिनु पर्नेछ ।

६० एघारौं संशोधनद्वारा संशोधधित। संशोधन पहिलेको व्यवस्था यस्तो थियो : (२)उपनियम (१) बमोजिम परेको निवेदनमा विभागले तोकिदिएको छानविन समितिले छानविन गर्दानोक्सान भएको देखेमा त्यस्तो नोक्सानी भएको वस्तुमा तिरेको कर एक लाख रुपैयाँसम्मको भए सम्वन्धित कार्यालयको निर्णयवाट कर कट्टी गर्न पाउनेछ र सो भन्दा वढी कर कट्टी गर्नको लागि नोक्सानीको विवरण समेत खुलाई विभाग समक्ष सिफारिश गर्नु पर्नेछ ।

६१ एघारौं संशोधनद्वारा खारेज। खारेजी पहिलेको व्यवस्था यस्तो थियो :(३)उपनियम (२) बमोजिमको सिफारिश

(४)[६२].....

४०. कर कट्टी सम्बन्धी अन्य व्यवस्था : (१) कर कट्टी गरिएको वस्तुहरू स्टकमा रहेको छ भने त्यस्तो वस्तुहरू कर अधिकृतले हेर्न चाहे वा गणना गर्न चाहेमा करदाताले देखाउनु वा गणना गर्न दिनुपर्नेछ। कर अधिकृतले त्यस्ता वस्तुहरू हेर्दा वा गणना गर्दा त्यस्तो वस्तुहरू कर लाग्ने कारोबारमा प्रयोग भएको नपाएमा वा स्टकमा रहनु पर्नेमा स्टकमा रहेको नपाएमा त्यस्ता वस्तुहरू प्रचलित बजार मूल्यमा बिक्री भएको मानिनेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम बिक्री भएका वस्तुहरूमा लाग्ने कर दाखिल गर्न सम्बन्धित करदातालाई कर अधिकृतले आदेश दिन सक्नेछ । त्यस्तो कर रकम कर अधिकृतले तोकेको महिनाको कर विवरण संग दाखिल गर्नु पर्नेछ ।

तर कर अधिकृतको विचारमा त्यस्तो कर तत्काल असुल नगरे असुल हुन नसक्ने अवस्था छ भने तुरुन्त करदाताबाट दाखिल गर्न लगाउन सक्नेछ ।

(३) कुनै करदाताले करलाग्ने वस्तु वा सेवा तथा कर छुट भएका वस्तु वा सेवा दुबैको कारोबार गरेको रहेछ भने त्यस्तो करदाताले कर लाग्ने वस्तु वा सेवासँग प्रत्यक्ष रुपमा सम्बन्धित खरीद वा आयातमा तिरेको करमात्र कट्टी गर्न पाउनेछ ।

(४) कर लाग्ने वा कर छुट भएको दुबै प्रकारका वस्तु वा सेवाको कारोबार गर्ने करदाताले उपनियम (३) बमोजिम कर लाग्ने वस्तु वा सेवाको बिक्रीसंग खरीद वा आयात भएका वस्तुको प्रत्यक्ष सम्बन्ध स्थापित गर्न नसकेमा त्यस्तो करदाताले बिक्री गरेको कूल मूल्यमध्ये कर लाग्ने कारोबारको मूल्यको समानुपातिक हिसाबबाट खरीद वा आयातमा तिरेको करकट्टी गर्न सक्नेछ ।

प्राप्त भएमा विभागले त्यस्तो वस्तुमा तिरेको कर वा कम मूल्यमा विक्री गरेकोमा विक्रीबाट उठेको कर रकम भन्दा वढी भएको हदसम्मको तिरेको कर कट्टी गर्न दिने गरी निर्णय गर्न सक्नेछ ।

६२ एघारौं संशोधनद्वारा खारेज। खारेजी पहिलेको व्यवस्था यस्तो थियो : (४) उपनियम (१), (२) र (३) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि वीमा गरिएको वस्तुको नोक्सानीको हकमा सम्वन्धित कार्यालयले नै क्षतिपूर्ति वापत प्राप्त गरेको रकमको हदसम्म कर कट्टी गर्न दिने निर्णय गर्न सक्नेछ ।

(५) उपनियम (४) बमोजिम करको गणना गर्दा समानुपातिक रुपमा गणना हुन नसक्ने भन्ने कर अधिकृतलाई लागेमा निजले अर्को बैकल्पिक तरिकाद्वारा गणना गर्न विभागसंग निर्देशन माग गर्न सक्नेछ ।

४१. कर कट्टी गर्न नपाईने वस्तु वा सेवाहरु : (१) ऐनको दफा १७ को प्रयोजनको लागि देहायका वस्तु वा सेवाहरूकाहकमा कर कट्टी गर्न पाईने छैनः-

(क) पेय पदार्थ,

(ख) अल्कोहल वा अल्कोहल मिश्रित पेय पदार्थ जस्तै रक्सी, वीयर,

(ग) सवारी साधनको लागि हल्का पेट्रोलियम (पेट्रोल) इन्धन,

(घ) मनोरञ्जन खर्च,

(२) देहायका वस्तुहरूमा देहाय बमोजिम अनुपातमा कर कट्टी गर्न पाइनेछ :-

(क)[६३].....

(ख) अटोमोवाइल्समा खरीद मूल्यको ४० प्रतिशत ।

(ग)[६४].....

स्पष्टीकरणः खण्ड (ख) को प्रयोजनको लागि "अटोमोवाइल्स" भन्नाले कुनै पनि तीन वा सोभन्दा बढी पांग्रा भएको सडकमा गुड्ने यात्रुवाहक सवारीको साधन सम्झनुपर्छ ।

(३) दर्ता भएको व्यक्तिले उपनियम (१) वा (२) को आपूर्ति गर्ने कार्य नै मूख्य रुपमा गर्ने भएमा यस नियमावलीमा व्यवस्थित प्रक्रिया बमोजिम कर कट्टी गर्न बाधा पर्ने छैन ।

---

६३ पाचौं संशोधनले झिकेको, सो भन्दा पहिले निम्न व्यवस्था थियो :
"(क) सबै प्रकारका हवाई जहाजमा खरीद मूल्यको ४० प्रतिशत ।"

६४ पाचौं संशोधनले झिकेको, सो भन्दा पहिले निम्न व्यवस्था थियो :"(ग) कम्प्यूटरमा खरीद मूल्यको ६० प्रतिकशत ।"

४२. बिक्री कर कट्टी सम्बन्धी व्यवस्था : ऐन प्रारम्भ हुनुभन्दा अगाडि देहाय बमोजिमका मौज्दातमा रहेका वस्तुहरूमा तिरेको बिक्री कर मात्र कट्टी गर्न पाइनेछ :-

(क) पुनः बिक्रीको लागि करदाताले ल्याएका वस्तुहरूमा,

(ख) व्यापारको लागि आंशिक रुपमा उत्पादित तथा सह उत्पादित वस्तुहरू तथा सेवाहरूमा,

(ग) कच्चा पदार्थ, सहायक कच्चा पदार्थहरू र पैकिंग वस्तुहरूमा ।

४३. निवेदन दिनु पर्ने :[६५](१) करदाताले आफू दर्ता हुँदाका वखत मौज्दातमा रहेका सामानको विवरण सहित दर्ता भएको पन्ध्र दिनभित्र अनुसूची-१६ बमोजिमको ढाँचामा कर अधिकृतसमक्ष निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम निवेदन दिंदा खरीद बीजक र अन्य आवश्यक प्रमाण कागजातहरू समेत संलग्न गर्नु पर्नेछ ।

(३) दर्ता भएको मितिले एक वर्ष अघिसम्मको मूल्य अभिवृद्धि कर तिरेको बीजक तथा प्रज्ञापनपत्रको आधारमा करकट्टी दावी गर्नु पर्नेछ ।

(४) उपनियम (३) बमोजिमको दावी कर अधिकृतद्वारा स्वीकृत भएमा सम्वन्धित करदाताले नियम ३९ को उपनियम (४) बमोजिम कट्टी गर्न पाउनेछ ।

(५) उपनियम (३) बमोजिमको दावी कर अधिकृतद्वारा संशोधन वा खारेज भएमा वा त्यस्तो कर पहिला नै कट्टा गरिएको पाईएमा ऐन र यस नियमावली बमोजिम कर अधिकृतले त्यस्तो करदातालाई कारवाही गर्न सक्नेछ ।

४४. प्रयोग भैसकेका वस्तुहरुको कर कट्टी सम्बन्धी व्यवस्था : ऐनको दफा १७ को उपदफा (५) को प्रयोजनको लागि प्रयोग भै सकेका वस्तुहरू

---

६५ अठारौं संशोधनले संशोधन गरेको । सो पूर्व पाचौं संशोधनले संशोधन, संशोधनभन्दा पहिले निम्न व्यवस्था थियो :

"(१) करदाताले आफू दर्ता हुंदा मौज्दातमा रहेको बिक्रीकर तिरिसकेका वस्तुमा लागेको विक्रीकर साविक मास्केवारी अनुसारविक्रीकर कट्टी हुन वांकी रहेको अंश तथा कर लाग्ने कारोवारमा तिरेको कर कट्टी गर्नको लागि अनुसूची-१६ बमोजिमको ढांचामा कर अधिकृतसमक्ष निवेदन दिन सक्नेछ ।"

मध्ये दर्ता नभएको व्यक्तिसँग खरीद गरेका वस्तुहरू र दर्ता भएको व्यक्ति भए पनि ऐनको दफा १७ मा परेका र व्यक्तिगत प्रयोगमा समेत ल्याइएका वस्तुहरूको खरीदमा तिरेको कर कट्टी गर्न पाइनेछैन ।

४५. कर फिर्ता सम्बन्धी व्यवस्था : (१) ऐनको दफा २४ को उपदफा (३) र (४) वा दफा २५ को प्रयोजनको लागि करफिर्ता दिंदा कर अधिकृतले करदाताबाट फिर्ताका लागि पेश गरिएका प्रमाणहरू तुरुन्त छानवीन गरी दर्ता भएको मितिले तीस दिनभित्र फिर्ता दिनु पर्नेछ ।

(२) [६६]ऐनको दफा २४ को उपदफा (३) वा दफा २५ बमोजिम प्राप्त हुन आएको प्रमाणहरू पुनः छानवीन गर्नु पर्ने आवश्यकता भए सो अविलम्ब गरी पन्ध्र दिनभित्र फिर्ता दिनु पर्नेछ । फिर्ता दिंदा बीस हजार रुपैयाँभन्दा बढी भएमा निजको बैंक खातामा नै जम्मा हुने गरी भुक्तानी गर्नु पर्नेछ ।

(३)[६७] ऐनको दफा २५ को उपदफा (१) को प्रयोजनको लागि दर्ता नभएको व्यक्तिले कर फिर्ता माग गर्दा खण्ड (क) को प्रयोजनका लागि अनुसूची-१७ र खण्ड (ख) र (ग) को प्रयोजनका लागि अनुसूची-१८ को ढाँचामा सोभैं विभागमा निवेदन दिनु पर्नेछ ।

४६. फिर्ता नहुने : ऐन र यस नियमावली बमोजिम .....[६८]नक्कल लिनु पर्ने निर्णय आदेश, फैसला, पर्चा वा अन्य कागजातहरू लेखा अवधि समाप्त भएको मितिले तीन वर्षभित्र निवेदन नदिएमा दिईने छैन ।

४७ ब्याजको दर : ऐनको दफा २४ को उपदफा (५) को प्रयोजनको लागि नेपाल सरकारले दिने ब्याजको दर वार्षिक पन्ध्र प्रतिशत हुनेछ । यस्तो ब्याज रकम ऐनको दफा २४ को उपदफा (३) र (४) वमोजिम फिर्ता माग गरेको मितिले साठी दिनपछि मात्र गणना गरिनेछ ।[६९]

---

६६ दशौं संशोधनले "यसरी प्राप्त हुन आएको प्रमाणहरू" भन्ने वाक्यांशको सट्टा राखेको ।

६७ तेह्रौं संशोधनद्वारा संशोधित । संशोधन अघि निम्न व्यवस्था थियो : ऐनको दफा २५ को उपदफा (१) को खण्ड (क), (ख) र (ग) को प्रयोजनको लागि दर्ता नभएको व्यक्तिले कर फिर्ता माग गर्दा क्रमशः अनुसूची-१७, अनुसूची-१८ र अनुसूची-१९ को ढाँचामा सोभैं विभागमा निवेदन दिनु पर्नेछ ।

६८ आठौं संशोधनले "फिर्ता दिनु पर्ने रकम" भन्ने वाक्यांश झिकेको ।

६९ दोस्रो संशोधनले संशोधन गरेको, सो भन्दा पहिले निम्न व्यवस्था थियो :

परिच्छेद-९
आयात निर्यात सम्बन्धी व्यवस्था

४८. आयातमा कर लाग्ने : (१) नेपाल [७०].....भित्र आयात हुने वस्तु वा सेवामा[७१]नेपालभित्र आपूर्ति भएको वस्तुवा सेवामा[७२]लाग्ने दरले कर लाग्नेछ ।

(२) आयात हुने वस्तु वा सेवामा कर निर्धारण गर्ने प्रयोजनको लागि मूल्य कायम गर्दा ऐनको दफा १२को उपदफा (५) र (६) बमोजिमको प्रक्रिया अपनाई मूल्य कायम गरिनेछ ।

(३) आयात भएको वस्तुको मूल्य आयात हुँदाका अवस्थामा कायम गर्न नसकिएमा त्यस्ता वस्तुहरूमा लाग्ने सबै प्रकारका कर वा महसूललाई पुग्ने गरी धरौटी लिएर मात्र त्यस्ता वस्तु नेपाल [७३].....भित्र ल्याउने अनुमति दिइनेछ। दर्ता भएको व्यक्तिले आयात गरेको वस्तु वा सेवाको मूल्य कायम नभएसम्म त्यस्तो वस्तु वा सेवामा तिरेको कर कट्टी गर्न पाउने छैन ।

(४) कुनै वस्तु आयात गर्दा धरौटी राखी आयात गरिएको भए मूल्य एकीन भएको मितिले एक वर्षसम्म मात्र कर कट्टी दाबी गर्न सकिनेछ ।

४९. अस्थायी आयात सम्बन्धी व्यवस्था : (१) भन्सार महसूल नलाग्ने गरी पछि फिर्ता हुने शर्तमा आयात भएका वस्तुहरूमा भन्सारले कायम गरेको अनुमानित मूल्यका आधारमा पछि माल वा वस्तु फिर्ता भएपछि धरौटी रकम फिर्ता हुने गरी लाग्ने कर वापत धरौटी लिई आयात गर्न अनुमति दिइनेछ ।

"४७. व्याजको दर : ऐनको दफा २४ को उपदफा (५) को प्रयोजनको लागि नेपाल सरकारले दिने ब्याजको दर एक वर्षकोअवधिमा भुक्तानी हुने सरकारी ऋणपत्रमा दिने ब्याज दर सरह हुनेछ । यस्तो ब्याज रकमको ऐनको दफा २४ को उपदफा (३) र (४) अनुसार फिर्ता माग गरेको मितिले साठी दिनपछि मात्र गणना गरिनेछ ।"

७० चौथौं संशोधनले "अधिराज्य" भन्ने शब्द झिकेको ।

७१ सातौं संशोधनले "वस्तुमा" भन्ने शब्दको सट्टा ।

७२ सातौं संशोधनले "वस्तुमा" भन्ने शब्दको सट्टा ।

७३ चौथौं संशोधनले "अधिराज्य" भन्ने शब्द झिकेको ।

(२) अस्थायी आयात महसूल लाग्ने गरी अस्थायी रुपमा आयात भएका माल वा वस्तुमा महसूलमै कर लाग्नेछ ।

५०. महानिर्देशकले रेखदेख र व्यवस्थापन गर्न सक्नेः ऐनको दफा २८ बमोजिम असुली हुने करको रेखदेख र व्यवस्थापन महानिर्देशकबाट हुनेछ[७४]। महानिर्देशकले आवश्यक देखेमा आयात भएको वस्तु वा सेवाकासम्बन्धमा अनुगमन गर्ने प्रयोजनको लागि देहाय बमोजिमको काम कारवाही गर्न कर अधिकृतलाई आदेश दिन सक्नेछ :-

(क) आयात भएको माल वा वस्तुको नमूना लिई उचित र पर्याप्त किसिमबाट कर लगाइएको कुराको निश्चित गर्ने र त्यस्तो नमूना लिएको सामान उचित समयभित्र सम्बन्धित करदातालाई फिर्ता दिने,

(ख) उचित समयमा कारोबारसंग सम्बन्धित स्थल, घर, गोदाम, पसल आदिमा प्रवेश गर्ने, निरीक्षण गर्ने, तलासी लिने तथा सम्बन्धित व्यक्तिसंग सोधपुछ गर्ने,

(ग) खरीद, बिक्री वा पैठारीसंग सम्बन्धित कागजातहरू आफ्नो कब्जामा लिने, नक्कल लिने, निरीक्षण गर्ने, हटाउने तथा सम्बन्धित करदाताको अनुरोधमा उचित देखिएमा उचित समयभित्र हटाइएका कागजातहरूको सूची र अन्य कागजातहरू फिर्ता दिने ।

५१. आयातमा प्राप्त भएको रकमको विशेष व्यवस्था : (१) ऐनको दफा २४ र २५ को प्रयोजनको लागि भंसार विन्दुमा संकलित सम्पूर्ण कर रकम मूल्य अभिवृद्धि कर कोषको खातामा दैनिक रुपमा जम्मा गर्नु पर्नेछ र सोको विवरण भन्सार कार्यालयले तीन दिनभित्र नजिकको मूल्य अभिवृद्धि कर कार्यालयमा पठाउनुपर्नेछ ।

---

७४ दोस्रो संशोधनले " हुने व्यवस्था गर्न नेपाल सरकारले नेपार राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी तोक्न सक्नेछ" भन्ने वाक्यांशको सट्टा राखेको ।

(२) उपनियम (१) बमोजिमको कोषमा जम्मा हुन आएको रकमबाट विभागले आदेश दिएको रकम फिर्ता दिई बाँकी रहने रकम दैनिक रुपमा तोकिएको राजस्व खातामा जम्मा गर्नु पर्नेछ ।

(३) कोषको संचालन गर्ने, बैंक खाता खोल्ने, कोषबाट खर्च लेख्ने र राजस्व जम्मा गर्ने कार्यविधि महालेखा नियन्त्रक कार्यालयले तोकिदिए बमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद-१०

सम्पति रोक्का, लिलाम विक्री र खान तलासी सम्बन्धी व्यवस्था

५२. सम्पत्ति रोक्का सम्बन्धी व्यवस्था : (१) ऐन र यस नियमावली बमोजिम बुझाउनु पर्ने कर, दस्तुर र ब्याज करदाताले नियम ३० बमोजिमको म्यादभित्र नबुझाएमा कर अधिकृतले ऐनको दफा २१ अन्तर्गत अनुसूची-२०मा उल्लेख भए बमोजिम महानिर्देशकबाट अनुमति प्राप्त गरी बक्यौता कर, दस्तुर, जरीवाना र ब्याज असुल गर्नेछ ।

(२) उपनियम (१) को प्रयोजनको निमित्त करदाताको सम्पत्ति[७५]रोक्का गर्दा देहाय बमोजिम गर्नु पर्नेछ :

(क) सूचना दिईसकेपछि करदाताको चल वा अचल सम्पत्ति कर दाखिल नगरेसम्म बिक्री वितरण वा हक हस्तान्तरण गर्न नपाउने गरी रोक्का राख्न सम्बन्धित कार्यालयमा रोक्का गर्न लेखी पठाउने।

(ख) करदाताको कुनै सम्पत्ति कुनै व्यक्ति विशेषको संरक्षणमा वा साथमा छ भन्ने कर अधिकृतले थाहा पाएमा त्यस्तो सम्पत्ति रोक्का गर्न सम्बन्धित व्यक्तिलाई कर अधिकृतले यस नियमको अधीनमा रही आदेश दिने ।

५३. लिलाम बिक्री सम्बन्धी व्यवस्था : (१) नियम ५२ बमोजिमको कारवाई गर्दा पनि कर असुल नभएमा कर अधिकृतले देहाय बमोजिमको प्रक्रिया पुऱ्याई करदाताको सम्पत्ति पूर्ण वा आंशिक रुपमा लिलाम बिक्री गरी कर असुल गर्न सक्नेछ :-

(क) लिलाम बिक्री गर्नु पर्ने सम्पत्ति एकीन गरी सो सम्पत्ति र लिलाम बिक्री गर्नु पर्ने कारण तथा लिलाम बिक्री हुने स्थान र मिति समेत उल्लेख भएको सूचना लिलाम हुने

---

७५ अठारौं संशोधनले थप गरेको । सो पूर्व निम्न व्यवस्था रहेको थियोः उपनियम (१) को प्रयोजनको निमित्त करदाताको सम्पत्ति कब्जा वा लिलाम गर्दा देहाय बमोजिम गर्नु पर्नेछः

मितिभन्दा कम्तिमा पन्ध्र दिन अगावै सार्वजनिक रुपमा प्रकाशित गर्ने ।

(ख) लिलाम गर्दा लिलाम बिक्री गर्ने वस्तु रहेको स्थानको गाउँ विकास समिति वा महा/उप-महा/नगरपालिकाको एक जना प्रतिनिधि वा नजिकको सरकारी कार्यालयको एक जना प्रतिनिधि र सम्भव भएसम्म करदाता वा निजको प्रतिनिधि समेतलाई साक्षी राख्ने ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम लिलाम बिक्री गरी प्राप्त हुन आएको रकमबाट सर्वप्रथम लिलाम सम्बन्धी सम्पूर्ण खर्च असुल गरी बाँकी रहन आएको रकमबाट करदाताले तिर्नु पर्ने कर, दस्तुर, जरीवाना र ब्याजको रकम असुलउपर गरी बढी भएजति रकम करदातालाई फिर्ता गर्नुपर्नेछ ।

(३) उपनियम (१) र (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि करदाताको सम्पत्ति लिलाम हुनु अगावै करदाताले लिलाम सम्बन्धी सम्पूर्ण खर्च, तिर्न बुझाउन पर्ने कर, दस्तुर, जरीवाना र ब्याज समेतको सम्पूर्ण रकम दाखिल गर्न ल्याएमा असुलउपर गरी लिलाम बिक्री बन्द गर्नु पर्नेछ ।

(४) नियम ५२ मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि करदाताले तिर्नुपर्ने कर असुल गर्न बाँकी छदैँ कुनै बैंक वा वित्तीय संस्थामा निजको नाममा रकम जम्मा भएको जानकारी कर अधिकृतलाई प्राप्त भई त्यस्तो रकम असुल भएमा सो बाँकी कारवाही बन्द गर्नु पर्नेछ ।

(५) आंशिक असुली हुने भएमा क्रमशः लिलाम सम्बन्धी खर्च, ब्याज, दस्तुर, जरीवाना र करको रकम असुल गरिनेछ ।

५४. तुरुन्त लिलाम गर्नेः नियम ५२ बमोजिम सम्पत्ति रोक्का रहेको सम्बन्धमा कुनै अदालतमा निवेदन वा पुनरावेदन परी रोक्का रहने अवधि लामो हुन गई रोक्का रहेको सम्पत्ति सड्ने, बिग्रने वा नष्ट हुने देखिएमा कर अधिकृतले त्यस्तो माल वा वस्तु तुरुन्त लिलाम

बिक्री गरी आएको रकमको आम्दानी बाध्नु पर्नेछ र रोक्का रहेको रकम पछि अदालतको निर्णयबाट करदाताले फिर्ता पाउने ठहरिएमा लिलाम बिक्रीबाट प्राप्त भएको रकम मात्र निजलाई फिर्ता दिइनेछ । करदाताले माल वा वस्तु नै पाउँ भनी दाबी गर्न सक्ने छैन ।

५५. खानतलासीको कार्यविधिः (१) ऐनको दफा २३ को उपदफा (२) को खण्ड (ख) बमोजिम खानतलासी लिनु पर्दा देहाय बमोजिम गर्नु पर्नेछ :-

(क) जुन विषयको सम्बन्धमा खानतलासी गर्न लागेको हो सो विषयसँग सम्बन्धित कुनै कागजात वा वस्तु कुनै घर वा अरु कुनै ठाउँमा फेला पर्ने सम्भावना छ भनी विश्वास गर्नु पर्ने मनासिब माफिकको कारण भएमा र सो वस्तु सो घर वा ठाउँको तुरुन्त तलासी नलिएको खण्डमा प्राप्त नहुने आशंका भएमा वा जाँच गर्न तत्कालै आवश्यक भएमा कर अधिकृतले आफै वा अन्य कर्मचारी खटाई त्यस्तो घर वा स्थानको तलासी लिन वा लिन लगाउन सक्नेछ ।

(ख) खण्ड (क) बमोजिम तलासी लिने घर वा स्थलमा बसोबास गरिआएका वा सो घर वा स्थलको धनी वा संरक्षकलाई तलासी लिने ब्यक्तिले तलासी लिन खोजेको कारण खोली सो कुराको सूचना दिनुपर्नेछ र सो बमोजिम सूचना पाएपछि त्यस्तो व्यक्तिले तलासी लिन आउने व्यक्तिलाई त्यस्तो घर वा स्थलमा प्रवेश गर्न दिनुपर्नेछ ।

(ग) खण्ड (ख) बमोजिम तलासी लिने घर वा ठाउँमा बस्ने व्यक्ति वा धनी वा संरक्षकले तलासी लिन आएका ब्यक्तिलाई यस्तो घर वा स्थलमा प्रवेश गर्न नदिएमा तलासी लिने ब्यक्तिले सो घर वा स्थलमा रहे बसेका स्वास्नी मानिसहरूलाई त्यहाँबाट हट्ने सूचना र मनासिव समय

दिई आवश्यकता अनुसार कुनै भ्याल ढोका, छेस्कीनी खोली, तोडीभित्र पसी तलासी लिन सक्नेछ ।

(घ) खण्ड (ग) बमोजिम तलासी लिंदा सम्बन्धित गाउँ विकास समिति, महा/उप-महा/नगरपालिकाको कम्तिमा एक जना सदस्य वा स्थानीय दुई जना व्यक्ति वा घरधनी वा उसको एक जना प्रतिनिधि वा कुनै एक जना साक्षी राखी तलासी लिनु पर्नेछ ।

(ङ) खण्ड (घ) बमोजिम साक्षी बस्ने मानिस फेला नपरेमा वा साक्षी वस्न इन्कार गरेमा सोही व्यहोराको कैफियत जनाई तलासी लिने व्यक्तिले सही छाप गरेपछि खण्ड (ग) को प्रक्रिया पूरा भएको मानिनेछ ।

(च) यस नियम बमोजिम तलासी लिंदा कुनै मानिसको शरीरको तलासी लिनु परेमा सो समेत लिन सकिनेछ र तलासी लिनु पर्ने ब्यक्ति स्वास्नीमानिस भएमा निजको तलासी स्वास्नीमानिसबाटै लिनु पर्नेछ ।

(छ) यस नियम बमोजिम तलासी लिंदा प्राप्त भएका मालवस्तु वा कागजातको विवरण तयार गरी तीन दिनभित्र विभाग समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ ।

परिच्छेद-११
विविध

५६. नेपाल राज्यभित्र आपूर्ति हुने वस्तु वा सेवाको सम्बन्धमाः नेपाल सरकार वा नेपाल सरकारको स्वामित्व भएको संघ, संस्था वा कार्यालय वा संबैधानिक निकायले नेपाल [७६].....भित्र एकपटकमा पांच हजार रुपैयाँभन्दा[७७]बढीको कर लाग्ने वस्तु खरीद गर्दा वा सेवा प्राप्त गर्दा दर्ता भएको व्यक्तिसँग मात्र गर्नुपर्नेछ ।

५७. कुटनैतिक सुविधा सम्बन्धमाः ऐनको दफा २५ को उपदफा (१) को खण्ड (क) को प्रयोजनको लागि कुटनैतिक सुविधा प्राप्त व्यक्तिले परराष्ट्र मन्त्रालयले दिएको निस्सासमेत संलग्न राखी करको रकम फिर्ता पाउन विभाग समक्ष दरखास्त दिनु पर्नेछ ।

५८. निशुल्क सहयोग र सूचनाः नेपाल सरकारले देहायका सहयोग तथा सूचना निशुल्क प्रदान गर्नेछ :-

(क) कर प्रयोजनको निमित्त अपनाउनु पर्ने प्रक्रियाहरूको जानकारी,

(ख) करदाता शिक्षा सम्बन्धी प्रकाशनहरू ।

५८क.[७८]कर सहयोगी राख्ने : (१) करदाताले कर सम्बन्धमा आवश्यक जानकारी तथा सहयोग लिन कर सहयोगी राख्न सक्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिमको कर सहयोगीको लागि आवश्यक पर्ने योग्यता, निजको स्तर लगायत अन्य व्यवस्था विभागले तोके बमोजिम हुनेछ ।

५९. मूल्य अभिवृद्धि कर सम्बन्धी बहस पैरवीः कर सम्बन्धी कुनै मुद्दाको बहस पैरवी गर्नु पर्ने भए सरकारी वकीलबाट हुनेछ ।

---

७६ चौथौं संशोधनले "अधिराज्य" भन्ने शब्द झिकेको ।

७७ पाचौं संशोधनले "दश हजार रुपैयाँभन्दा" भन्ने वाक्यांशको सट्टा राखेको ।

७८ आठौं संशोधनले थप ।

६०. परिचयपत्रको ढाँचाः कर अधिकृतको परिचयपत्रको ढाँचा अनुसूची–२१ बमोजिम हुनेछ ।

६१. निर्देशिका बनाउनेः ऐन तथा यो नियमावली कार्यान्वयन गर्न नेपाल सरकार अर्थ मन्त्रालयले आवश्यक निर्देशिकाहरू बनाई जारी गर्न सक्नेछ ।

६२. अनुसूचीमा थपघट तथा हेरफेरः नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी अनुसूचीहरूमा आवश्यक थपघट तथा हेरफेर गर्न सक्नेछ ।

६३. खारेजी र बचाऊः (१) देहायका नियमहरू खारेज गरिएका छन्ः

(क) मनोरञ्जन कर नियमहरू, २०१८ ।

(ख) बिक्रीकर नियमहरू, २०२४।

(ग) ठेक्काकर नियमावली, २०२४ ।

(२) उपनियम (१) मा उल्लेखित नियमहरू बमोजिम भए गरेको काम कारवाहीहरू यसै नियमावली बमोजिम भए गरेको मानिनेछन् ।

[७९]अनुसूची–१

(नियम ३ को उपनियम (१) र (२) सँग सम्वन्धित)

नेपाल सरकार

आन्तरिक राजस्व विभाग

रु. ५ को टिकट

स्थायी लेखा नम्बर (PAN) का लागि दरखास्त

ब्यक्तिगत

खण्ड (क)

श्री प्रमुखज्यू

आन्तरिक राजस्व कार्यालय, ...

म निम्नानुसार विस्तृत विवरणसहित ☐ आयकरका लागि मात्र वा ☐ आयकर तथा मूल्य अभिवृद्धि करका लागि दर्ता गर्न चाहन्छु। यस फारममा उल्लेख गरेका विवरणहरू मैले जानेबुझेसम्म ठीक छन्।

PAN									

कार्यालय प्रयोजनका लागि मात्र

✸ चिन्ह लागेको महल तपाईंलाई लागू हुने भएमा मात्र भर्नुहोला।

१. आवेदकको परिचय

क) व्यक्तिगत नाम :

	पहिलो	बीचको	थर
नेपाली			
अंग्रेजी			

[७९] पांचौ संशोधनले खारेज गरेको ।

ख) जन्म मिति :

ग) लिङ्गः ☐ पुरुष ☐ महिला

घ) राष्ट्रियता

ङ) करदाताको परिचय गराउने कागजात

कागजातको किसिम	परिचय पत्र नं.	जारी गर्ने कार्यालय र स्थान	जारी गरेको मिति

२. पारिवारिक विवरण

क) पति/पत्नी/बाबु/बाजे/संरक्षक

	पहिलो	बीचको	थर
पति/पत्नी*			
बाबु			
बाजे			
संरक्षक*			

३. ठेगाना

स्थायी	पत्राचार गर्ने ठेगाना*
घर नं./ब्लक नं./वडा नं./टोल	
☐म.☐ उप-म☐ नपा ☐ गाविस.	
जिल्ला	
क्षेत्र	
टेलिफोन नं.	पो.व.नं.
फ्याक्स नं.*	इमेलः

४. व्यवसायिक विवरण

कार्यालय प्रयोजनका लागि मात्र				

के तपाइले आयकर तिर्न छुट पाउनु भएको छ ? ☐ छ ☐ छैन

छ भने कहिलेदेखि

५. व्यवसायिक विवरण (उपयुक्त अनुमान दिनुहोस्)

	गत १२ महिनाको कारोवार	आगामी ३ महिनाको अनुमान	
कूल कर लाग्ने कारोवार (निकासी समेत)			
कूल आयकर नलाग्ने कारोवार (निकासी समेत)			
कूल मू.अ.क.नलाग्ने कारोवार (निकासी समेत)			
कूल प्राप्त रकम			
कूल निर्धारणयोग्य आय			
कूल करयोग्य आय			
कूल निकासी			

यदि तपाइको नाममा दर्ता भएका फर्महरू भए अनुसूचि १ मा उल्लेख गर्नुहोस्।

६. सम्पर्क व्यक्ति (आवेदक भन्दा फरक भएमा मात्र)

	पहिलो	बीचको	थर
नाम (नेपाली)			
नाम (अंग्रेजी)			
पद			
टेलिफोन			
फ्याक्स ✸		इमेल✸	

७. मूल्य अभिवृद्धि कर दर्ता

क) के तपाइले स्वेइच्छाले दर्ता गर्न चाहनु भएको हो ?

☐ हो ☐ होइन दर्ता लागू हुने मिति

ख) मू.अ.क. सम्पर्क व्यक्ति (यदि माथिका नं. ६ मा उल्लेख गरिएको व्यक्ति वाहेक भए मात्र उल्लेख गर्नुहोस्।

	पहिलो	बीचको	थर
नाम (नेपाली)			
नाम (अंग्रेजी)			
पद			
टेलिफोन			
फ्याक्स*		इमेल*	

८. आयकर दर्ता नं.

९. मू.अ.क. करदाता दर्ता नं.

१०. निवेदन मिति

११. आवेदकको दस्तखत १२. औंठाको छाप

	दायाँ	वायाँ

१३. कार्यालय प्रयोजनको लागि मात्र

(निवेदकले भर्नु नपर्ने)

आयकर

आयकर छुट पाएको हो ?	☐ हो
दर्ता लागू हुने मिति	
स्वीकृत गर्ने अधिकृत	मिति :
आन्तरिक राजस्व कार्यालय	
विदेशीको हकमा धरौटी राखेको रकम	

मूल्य अभिवृद्धि कर

दर्ता लागू हुने मिति	
आन्तरिक राजस्व कार्यालय (एरिया कोड)	
मू.अ.क. विवरण दाखिला गर्ने समय	

स्थायी लेखा नम्बर (PAN) का लागि दरखास्त

साझेदारी फर्म/प्राइभेट लि.क./
पब्लिक लि.क./सार्वजनिक
संस्थान/सहकारी/परोपकारी संस्था/अस्पताल
/शैक्षिक संस्था/गैरसरकारी संस्था/
अन्तर्राष्ट्रिय गैर सरकारी संस्था

रु. ५ को
टिकट

खण्ड (ख)

श्री प्रमुखज्यू

आन्तरिक राजस्व कार्यालय, ...

म निम्नानुसार विस्तृत विवरणसहित ☐ आयकरका लागि मात्र वा ☐ आयकर तथा मूल्य अभिवृद्धि करका लागि दर्ता गर्न चाहन्छु। यस फारममा उल्लेख गरेका विवरणहरू मैले जानेबुझेसम्म ठीक छन्।

PAN									

कार्यालय प्रयोजनका लागि मात्र

✸ चिन्ह लागेको महल तपाईंलाई लागू हुने भएमा मात्र भर्नुहोला।

१. आवेदकको परिचय

क) आवेदकको नाम :

नेपाली	
अंग्रेजी	

ख) दर्ता विवरणहरू

दर्ता मिति	कार्यालय र स्थान	दर्ता नं.

ग) कारोवार शुरु मिति वा शुरु हुने मिति

२ मुख्य कार्यालयको ठेगाना

क) पति/पत्नी/बाबु/बाजे/संरक्षक

	स्थान	पत्राचार गर्ने ठेगाना✸	
घर नं./ब्लक नं.			
वडा नं.			
टोल			
☐ म.☐ उप-म☐ नपा ☐ गाविस.			
जिल्ला			
क्षेत्र			
टेलिफोन नं.		पो.व.नं.	
फ्याक्स नं.✸		इमेल✸	

३. कारोवारको मुख्य स्थान

(यदि मुख्य कार्यालय भन्दा फरक भएमा मात्र भर्नुहोस्)

	स्थान	पत्राचार गर्ने ठेगाना*
घर नं./ब्लक नं./वडा नं./टोल		
☐ म.☐ उप-म☐ नपा ☐ गाविस.		
जिल्ला		
क्षेत्र		
टेलिफोन नं.		पो.व.नं.
फ्याक्स नं.*		इमेल*

४. व्यवसायिक संस्थाका प्रकार

(एउटामा मात्र चिन्ह ✓ लगाउनुहोस्)

☐ प्राइभेट लि.कं. ☐ पब्लिक कं. ☐ सहकारी

☐ सार्वजनिक संस्थान ☐ साझेदारी फर्म ☐ परोपकारी संस्था

☐ गैर सरकारी संस्था ☐ शैक्षिक संस्था ☐ अस्पताल

☐ अन्तर्राष्ट्रिय गैर सरकारी संस्था ☐ अन्य

यदि साझेदारी फर्म हो भने अनुसूचि ३ मा उल्लेख गर्नुहोस्।

५. व्यवसायिक विवरण

कार्यालय प्रयोजनका लागि मात्र				

व्यवसायका शाखा वा शाखाहरू छन् ☐ छैनन् ☐ यदि व्यवसायका शाखा वा शाखाहरू छन् भने, अनुसूचि २ भर्नुहोस्।

के तपाइले आयकर छुट पाउनु भएको छ ? ☐ छ ☐ छैन छ भने

५. व्यवसायिक विवरण (उपयुक्त अनुमान दिनुहोस्)

	गत १२ महिनाको कारोवार	आगामी ३ महिनाको अनुमान
कूल कर लाग्ने कारोवार (निकासी समेत)		
कूल आयकर नलाग्ने कारोवार (निकासी समेत)		
कूल मू.अ.क.नलाग्ने कारोवार (निकासी समेत)		
कूल प्राप्त रकम		
कूल निर्धारणयोग्य आय		
कूल करयोग्य आय		
कूल निकासी		

७. प्रवन्ध निर्देशक/प्रमुख कार्यकारी अधिकृत

क) नाम :

	पहिलो	बीचको	थर
नेपाली			
अंग्रेजी			

ख) नियुक्ति मिति :

ग) राष्ट्रियता

घ) परिचय गराउने कागजात

कागजातको किसिम	परिचय पत्र नं.	जारी गर्ने कार्यालय र स्थान	जारी गरेको मिति

ङ) ठेगाना

	स्थायी	पत्राचार गर्ने ठेगाना
घर नं./ब्लक नं./वडा नं./टोल		
☐ म.☐ उप-म☐ नपा ☐ गाविस.		
जिल्ला		
क्षेत्र		
टेलिफोन नं./फ्याक्स नं.*		पो.व.नं.
इमेल*		

८. आयकर प्रयोजनको लागि सम्पर्क व्यक्ति (प्रवन्ध निर्देशक/प्रमुख कार्यकारी अधिकृत बाहेक भएमा मात्र)

	पहिलो	बीचको	थर
नाम			
पद			
टेलिफोन			

फ्याक्स		इमेल *	

९. मू.अ.क. दर्ता

क) के तपाई स्वइच्छाले दर्ता गर्न चाहनु भएको हो ? ☐ हो

☐ होइन दर्ता लागू हुने मिति

ख) मू.अ.क. सम्पर्क व्यक्ति (यदि माथि नं. ७ मा उल्लेख गरिएको व्यक्ति वाहेक भए मात्र उल्लेख गर्नुहोस्)

	पहिलो	बीचको	थर
नाम			
पद			
टेलिफोन			
फ्याक्स		इमेल ✸	

१०. आयकर दर्ता नं. ११ मू.अ.क. करदाता दर्ता नं.
१२ निवेदन मिति :

१३. आवेदकको दस्तखत १४. संस्थाको थाप

क) दस्तखत गर्ने व्यक्तिको नाम :

	पहिलो	बीचको	थर
नेपाली			
अंग्रेजी			
टेलिफोन			
फ्याक्स		इमेल ✸	

ख) पद

☐ निर्देशक ☐ कोष (संचालक ट्रष्टी) ☐ कम्पनी सचिव

☐ साझेदार ☐ अधिकार प्राप्त कर्मचारी ☐ अन्य

१५. कार्यालय प्रयोजनको लागि मात्र

(आवेदकले भर्नु नपर्ने)

आयकर

आयकर छुट पाएको हो ?	☐ हो
दर्ता लागू हुने मिति	
स्वीकृत गर्ने अधिकृत	मिति :
आन्तरिक राजस्व कार्यालय	

विदेशीको हकमा धरौटी राखेको रकम	

मूल्य अभिवृद्धि कर

दर्ता लागू हुने मिति	
आन्तरिक राजस्व कार्यालय (एरिया कोड)	
मू.अ.क. विवरण दाखिला गर्ने समय	

[८०]अनुसूची–२

(नियम ३ को उपनियम (३) सँग सम्वन्धित)

नेपाल सरकार

आन्तरिक राजस्व विभाग

साझेदारीको पूर्ण विवरण

८० पांचौ संशोधनले खारेज गरेको ।

फोटो

[८१]अनुसूची ३

(नियम ५ सँग सम्वन्धित)

नेपाल सरकार

अर्थ मन्त्रालय

आन्तरिक राजस्व विभाग

स्थायी लेखा नम्बर (पान) दर्ता प्रमाण पत्र

पान									
आन्तरिक राजस्व कार्यालय									
आयकर दर्ता मिति									
मू.अ.क.दर्ता मिति									
अन्तःशुल्क दर्ता मिति									

करदाताको नाम :

कारोवारको नाम :

करदाताको प्रकार :

ठेगाना :

व्यवसाय कारोवारहरू :

....

करदाताको दस्तखत कर अधिकृतको दस्तखत

८१ पांचौ संशोधनले संशोधन गरेको ।

अतिरिक्त कारोवारहरु

क्र.सं.	कारोवारको नाम	ठेगाना	शुरु मिति	कर अधिकृतको दस्तखत
१.				
२.				
३.				
४.				

अनुसूची–४

(नियम ११ को उपनियम (१) सँग सम्बन्धित)

नेपाल सरकार

अर्थ मन्त्रालय

आन्तरिक राजस्व विभाग

कारोवार हस्तान्तरण फारम

यस दरखास्त फारमको दुवै खण्ड भर्नु पर्नेछ

खण्ड १ नयाँ करदाताले भर्नुपर्ने

मैले/हामीले निम्नलिखित मितिमा चालू व्यवसायको रुपमा एउटा कारोवार मेरो/आफ्नो नियन्त्रणमा लिएको छु/छौं।

मिति
कसबाट

(साविक मालिकको नाम)

मूलय अभिवृद्धि कर विवरण फारम १ मैले/हामीले यसैसाथ संलग्न गरेको छु/गरेका छौं। पहिले नै जम्मा गरिसकेको छु/छौं।

दरखास्त मन्जुर भएमा म/हामी निम्न लिखित कुरा गर्दछु/गर्दछौं।

- मूल्य अभिवृद्धि कर विवरणमा उल्लेखित सम्पूर्ण अवधि वापत तिर्नुपर्ने सवै मूल्य अभिवृद्धि कर सहित मेरो/हाम्रो पहिलो मूल्य अभिवृद्धि कर विवरण मूल्य अभिवृद्धि कर कार्यालयमा पेश गर्नेछु/गर्नेछौं।

खण्ड २ साविकको करदाताले भर्नुपर्ने

मैले/हामीले निम्नलिखित मितिमा चालू व्यवसायको रुपमा एउटा कारोवार हस्तान्तरण गरि दिएको छु/छौं।

मिति
कसबाट

(नयाँ मालिकको नाम)

उक्त मितिपछि मलाई/हामीलाई दर्ता हुने दायित्व रहने छैन। म/हामी दर्ता हुन योग्य रहने छैन/छैनौं। म/हामी स्वेच्छाले दर्ताको लागि गरेको आफ्नो अनुरोध फिर्ता लिन्छु/लिन्छौं।

यो दरखास्त मन्जुर गरिएमा म/हामी निम्न कुराको घोषणा गर्दछु/गर्दछौं।

- साविकको मालिकले पेश गर्नुपर्ने तर नगरेका कुनै विवरण भए पेश गर्नेछु/गर्नेछौं। - व्यवसाय नामसारी हुनुअघि साविकको मालिकले गरेको आपूर्ति वापत तिर्नुपर्ने कुनै कर बाँकी भए सो लगायत उसले आफ्नै मौज्दात तथा सम्पत्ति वापत र्निपर्ने मूल्य अभिवृद्धि कर तिर्न मन्जुर गर्दछु/गर्दछौं। - नामसारी मितिपछि कुनै अवधि वापत साविकको मालिकको नाममा पेश गरिएको कुनै विवरण मैले/हामीले पेश गरेको मान्ने छु/छौं। - मूल्य अभिवृद्धि कर कार्यालयले दर्ता नम्बर दिनुअघि साविकको मालिकलाई भुक्तानी गरेको कुनै रकमले उक्त रकम माथि मेरो/हाम्रो कुनै अधिकार भए सो पूरा गरेको मान्ने छु/छौं।		- दर्ता नम्बर नामसारी नगरिएको अवस्थामा मैले/हामीले दावी गर्न पाउने मैले/हामीले तिरेका कुने कर रकम दावी गर्ने अधिकार नयाँ मालिकलाई हुनेछ। - मूल्य अभिवृद्धि कर कार्यालयले नयाँ मालिकलाई गरेको कुनै भुक्तानीले उक्त रकम माथि मेरो/हाम्रो कुनै अधिकार भए सो पूरा हुनेछ। - मैले/हामीले मूल्य अभिवृद्धि कर सहित निम्न बमोजिम मूल्यांकन गरिएका मौज्दात तथा सम्पत्ति आफूसँगै राखेको छु/छौं। रुपैयाँ : नामसारीको मितिपछि मलाई/हामीलाई निम्न ठेगानामा सम्पर्क गर्न सकिनेछ : ....
दस्तखत : ..... मालिक/साझेदार/संचालक/कम्पनी सचिव, प्रशासक) मिति :		दस्तखत : ..... मालिक/साझेदार/संचालक/कम्पनी सचिव, प्रशासक) मिति : .....

अनुसूची–५

(नियम १७ सँग सम्बन्धित)

कर बीजकको ढांचा

बीजक नम्बर : कारोवार मिति : / /

विक्रेताको करदाता बीजक जारी भएको मितिः / /

दर्ता नम्बर :

विक्रेताको नाम :

ठेगानाः

क्रेताको नाम :

ठेगानाः

क्रेताको करदाता दर्ता नम्बर :

भुक्तानीको तरिका : नगद/चेक/उधारो/अन्य

सि.नं.	विवरण	परिमाण		प्रति इकाई	जम्मा
			मूल्य रु.		मूल्य रु.
		.... प्रतिशतले छुट			
		कर लाग्ने मूल्य			
		... प्रतिशतले कर			
		जम्मा			

विक्रेताको सही : .....

[८२]अनुसूची ५ क

(नियम १७ (३) सँग सम्बन्धित)

कर बीजकको ढाँचा

बीजक नं. : कारोवार मिति : / /

विक्रेताको दर्ता नम्बर :

विक्रेताको नाम : बीजक जारी भएको मिति : / /

ठेगाना :

क्रेताको नाम :

क्रेताको ठेगाना :

क्रेताको दर्ता नम्बर :

भुक्तानीको तरिका : नगद/चेक/ड्राफ्ट/अन्य

सि.नं.	विवरण	परिमाण	प्रति एकाई मूल्य (रु.)	जम्मा मूल्य (रु.)
			कूल जम्मा	
			.....प्रतिशतले छुट	
			जम्मा	

विक्रेताको सही : .....

८२ दोस्रो संशोधनद्वारा थप ।

[८३]अनुसूची ५क

(नियम १७ (३) सँग सम्बन्धित)

कर बीजकको ढाँचा

बीजक (कम्पनी) को नाम र ठेगाना : बीजक नं.

विमकको स्थायी लेखा नम्बर :

कर बीजक :

बीमितको नाम :

विक्रेताको नाम :

ठेगाना :

बीमितको स्थायी लेखा नम्बर : | | | | | | | | | |

जारी मिति :

अभिकर्ता

क्रेताको ठेगाना :

क्रेताको दर्ता नम्बर :

भुक्तानीको तरिका :

भुक्तानीको तरिका : नगद/चेक/ड्राफ्ट/अन्य

८३ आठौं संशोधनले संशोधन गरेको ।

सि.नं.	विवरण			जम्मा मूल्य (रु.)
	वीमालेख नं.	कभरनोट नं.		
	सम्पुष्टि नं.		वीमा शुल्क	
	बीमांक रकम रु	आतंककारी कार्य	हुलदंगा तथा तोडफोड	
	अवधि	देखि	नामसारी दस्तुर	
			टिकट दस्तुर	
			कर लाग्ने जम्मा मूल्य	
			मू.अ.कर	
			कूल जम्मा	

निमित्त :

कम्पनीको नाम :

अधिकार प्राप्त दस्तखत :

[८४]अनुसूची –५ ख

(नियम १७ को उपनियम (१क) सँग सम्बन्धित)

कर बीजकको ढाँचा

बीजक नं. :

विक्रेताको नाम : कारोवार मिति : / /

ठेगाना : बीजक जारी भएको मिति : / /

फोन नः इमेल :

फ्याक्स नं. वेव साइट :

विक्रेताको करदता नम्बर (PAN) :

क्रेता नाम :

ठेगाना :

क्रेताको करदाता दर्ता नम्बर :

(कर दर्ता नम्बर भएमा)

भुक्तानीको तरिका : नगद/चेक/उधारो

---

८४ नवौं संशोधनले थप गरेको ।

सि.नं.	विवरण	परिणाम	प्रति इकाई अन्तिम उपभोक्ता मूल्य रु.	जम्मा मूल्य (रु.)
		जम्मा रकम		
		मू.अ.कर. .....प्रतिशत छुट		
		खूद रकम		

विक्रेताको सही : .....

अनुसूची – ६

(नियम १८ सँग सम्बन्धित)

संक्षिप्त कर बीजकको ढाँचा

मिति : .....

बीजक नम्बर : विक्रेताको नाम : ठेगानाः

करदाता दर्ता नम्बर :

करको दर (प्रतिशत) :

सि.नं.	विवरण	परिमाण	मूल्य प्रति ईकाई	जम्मा मूल्य
			छुट	
			जम्मा मूल्य	

नोटः पाँच हजार रुपैयाँभन्दा बढी कर लाग्ने मूल्यको वस्तु वा सेवाको बिक्रीमा यो बीजक जारी गरीने छैन।

.....

विक्रेताको सही नाम र ठेगाना

अनुसुची–७

(नियम २३ को उपनियम (१) को खण्ड (क) सँग सम्बन्धित)

मूल्य अभिवृद्धि कर लेखा

खरीद/आयात | विक्री/निर्यात

मिति	विवरण	खरीद	करको दर	कर रकम	मिति	विवरण	विक्री	करको दर	कर रकम

यो लेखा प्रत्येक महिना तयार गरी आफैसँग राख्नु पर्नेछ।

अनुसूची– ८

(नियम २३ को उपनियम (१) को खण्ड (५) सँग सम्बन्धित)

खरीद खाता

करदाता दर्ता नम्बर :

खरीद भएको अवधि : महिना ..... साल .....

बीजक				जम्मा खरीद मूल्य	कर छुटको	कर योग्य खरीद		कर योग्य पैठारी	
मिति	बीजक नम्बर	आपूर्तिकर्ताको नाम	आपूर्तिकर्ताको नम्बर			मूल्य	कर (रु.)	मूल्य	कर (रु.)
कूल जम्मा									

अनुसूची – ९

(नियम २३ को उपनियम (१) को खण्ड (५) सँग सम्बन्धित)

बिक्री खाता

करदाता दर्ता नम्बर :

महिना ..... साल .....

बीजक					जम्मा	कर	शून्य	करयोग्य विक्री	
मिति	बीजक		खरीदकर्ता	खरीदकर्ताको	विक्री	छुटको	दरमा	मूल्य	कर
	नम्बर			दर्ता नं.		विक्री	विक्री		
							निर्यात)		
कूल जम्मा									

अनुसूची – १०
(नियम २६ को उपनियम (१) सँग सम्बन्धित)
नेपाल सरकार
अर्थ मन्त्रालय
आन्तरिक राजस्व बिभाग

मूल्य अभिवृद्धि कर विवरण फाराम

वर्ष :..... महिना	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
चौमासिक	प्र.	दो.	ते.	जुन महिनाको हो त्यसमा (✔)चिन्ह लगाउनुहोस								

करदाता दर्ता नम्वर

नाम _____

ठेगाना _____

यदि यस अवधिमा कारोवार नगरेको भए तलका महलमा शून्य राखेर विवरणमा हस्ताक्षर गर्नुहोस्। रु.१ भन्दा घटि भएमा पैसालाई रु.१ मा मिलान गरि विवरण भर्नुहोला।

	कारोवार मूल्य	खरीदमा तिरेको कर क्रेडिट	विक्रीमा संकलन गरेको कर डेविट
१. विक्री			
१.१. कर लाग्ने विक्री			
१.२ निकासी			
१.३. छुट विक्री			
२. खरीद /पैठारी			
२.१. कर लाग्ने खरीद			
२.२. कर लाग्ने पैठारी			

२.३. छुट खरीद			
२.४. छुट पैठारी			
३. अन्य			
३.१. अन्य थपघट			
४. जम्मा			

५. डेविट-क्रेडिट (+ वा-) .....

.....

६. गत महिनाको मिलन गर्न बाँकी क्रेडिट

.....

७. कूल तिर्नु पर्ने कर रु. (५-६) (+ वा-) .....

.....

८. कर फिर्ता माग गरिएको रकम

.....

९. छ महिनासम्म मिलान गर्दा पनि मिलान नभएको वा नियमित निर्यात कर्ताको आधारमा कर फिर्ता माग गरिएको अवस्थामा(कुनै एकमा चिन्ह लगाउनुहोस)

म, ... (पुरा नाम) यस कर विवरणमा उल्लेख गरिएको जानकारी सत्य र पुरा भएको व्यहोरा प्रमाणित गर्दछु।

मिति : .....

हस्ताक्षर : .....

पद : .....

कार्यालय प्रयोजनको लागि मात्र

कम्प्यूटर दर्ता

मिति : / /

.....

अधिकृतको दस्तखत

अनुसूची – ११

(नियम १२ सँग सम्बन्धित)

नेपाल सरकार

अर्थ मन्त्रालय

आन्तरिक राजस्व बिभाग

मूल्य अभिवृद्धि कर विवरण फाराम

(करयोग्य कारोवार र कारोवार वन्द गर्ने अवस्थामा भर्ने)

वर्ष : ..... महिना	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
चौमासिक	प्र.	दो.	ते.	जुन महिनाको हो त्यसमा (√)चिन्ह लगाउनुहोस								

करदाता दर्ता नम्वर									

नाम .....

ठेगाना .....

यदि यस अवधिमा कारोवार नगरेको भए तलको महलमा शून्य राखेर विवरणमा हस्ताक्षर गर्नुहोस। रु.१ भन्दा घटि भएमा पैसालाई रु.१ मा मिलान गरी विवरण भर्नुहोला।

	कारोवार मूल्य	खरीदमा तिरेको कर क्रेडिट	विक्रीमा संकलन गरेको कर डेविट
१. विक्री			
१.१. कर लाग्ने विक्री			
१.२. निकासी			
१.३. छुट विक्री			
२. खरीद/पैठारी			

२.१. कर लाग्ने खरीद			
२.२. कर लाग्ने पैठारी			
२.३. छुट खरीद			
२.४. छुट पैठारी			
३. अन्य			
३.१. अन्य थपघट			
३.२. करकट्टी दावी गरिसकेको स्टक			
४. जम्मा			

५. डेबिट-क्रेडिट (+ वा-) .....

.....

६. गत महिनाको मिलन गर्न बाँकी क्रेडिट

.....

७. कूल तिर्नु पर्ने कर रु. (५-६) (+ वा-) .....

.....

८. कर फिर्ता माग गरिएको रकम

.....

म, ... (पुरा नाम) यस कर विवरणमा उल्लेख गरिएको जानकारी सत्य र पुरा भएको व्यहोरा प्रमाणित गर्दछु।

मिति : .....

हस्ताक्षर : .....

पद : .....

कार्यालय प्रयोजनको लागि मात्र

कम्प्यूटर दर्ता

मिति : / /

.....

अधिकृतको दस्तखत

अनुसूची – १२(क)

(नियम २९ को उपनियम (१) सँग सम्बन्धित)

नेपाल सरकार

अर्थ मन्त्रालय

आन्तरिक राजस्व विभाग

प्रारम्भिक कर निर्धारण आदेश

मिति : / /

श्री .....

..... ।

१) करदाताको नाम

२) करदाताको ठेगाना

३) करदाताको दर्ता नम्बर

४) कर निर्धारण भएको अवधि .....

५) कर निर्धारण गर्ने ऐनको दफा ..... तथा नियमावलीको नियम ..... सँग सम्वन्धित ।

निम्नानुसारको कर रकम रु. ..... (अक्षरेपी..... .....) मात्र तिर्नू नपर्ने अथवा परिवर्तन गर्नु पर्ने कुनै ठोस प्रमाणा भए यो पत्र प्राप्त गर्नू भएको पन्ध्र दिनभित्र कर अधिकृतसमक्ष पेश गर्नु होला अन्यथा यो आदेश प्राप्त गर्नु भएको पन्ध्र दिनभित्र नेपाल सरकारको सर्वसञ्चित कोषमा दाखिला हूने गरी ..... स्थित ..... बैंक र नगद दाखिला गर्नु होला ।

कर निर्धारण गर्नु पर्ने कारणहरू

१. म्यादभित्र कर विवरण दाखिला नगरेकोले

२. अधूरो वा त्रूटिपुर्ण कर विवरण पेश गरेकोले

३. झूट्ठा कर विवरण पेश गरेकोले

४. अन्य

५. मिति ..... सम्मको व्याज र जरिवाना गणना गरिएको छ।

.....

कर अधिकृत

कर अवधि

क्र.सं.	मा/चौ	कर अवधि	वर्ष	कर निर्धारण भएको रकम	जरिवाना	थप दस्तुर	व्याज	जम्मा
१								
२								
३								
४								
५								
			जम्मा					

नोट : कृपया ऋणात्मक अंक भएमा कोष्ठभित्र रकम उल्लेख गर्नुहोला।

कार्यालय प्रयोजनको लागि मात्र

कम्प्युटर प्रविष्टि

मिति : / /

.....

अधिकृतको दस्तखत

अनुसूची – १२ (ख)

(नियम २९ को उपनियम (३) सँग सम्बन्धित)

नेपाल सरकार

अर्थ मन्त्रालय

आन्तरिक राजस्व विभाग

अन्तिम कर निर्धारण आदेश

मिति : / /

श्री .....

..... ।

१) करदाताको नाम

२) करदाताको ठेगाना

३) करदाताको दर्ता नम्बर | | | | | | | | | |

४) कर निर्धारण भएको अवधि .....

५) कर निर्धारण गर्ने ऐनको दफा ..... तथा नियमावलीको नियम ..... सँग सम्वन्धित।

तपाईले पेश गर्नु भएको जवाफ तथा प्रमाण कागजातहरू समेतको मूल्यांकन गर्दा निम्नानुसारको कर रकम रु. ..... (अक्षरेपी..... .....) मात्र तिर्नु पर्ने देखिन आएको छ। उक्त रकम यो आदेश जारी भएको मितिले १५ दिनभित्र नेपाल सरकारको सर्वसञ्चित कोषमा दाखिला हुने गरी ..... स्थित .... बैंक र नगद दाखिला गर्नु होला। यो आदेश जारी भएको मितिले १५ दिनभित्र कर नबुझाएमा जरिवाना, थप दस्तुर, तथा व्याज लाग्ने व्यहोरा सूचित गरिन्छ। यो आदेशमा चित्त नबुझे ऐन वमोजिम पुनरावेदन दिन सकिने कुरा जानकारी गराइन्छ।

कर निर्धारण गर्नु पर्ने कारणहरू

१. म्यादभित्र कर विवरण दाखिला नगरेकोले

२. अधुरो वा त्रूटिपुर्ण कर विवरण पेश गरेकोले

३. झुट्ठा कर विवरण पेश गरेकोले

४. अन्य

५. मिति ..... सम्मको व्याज र जरिवाना गणना गरिएको छ।

.....

कर अधिकृत

कर अवधि

क्र.सं.	मा/चौ	कर अवधि	वर्ष	कर निर्धारण भएको रकम	जरिवाना	थप दस्तुर	व्याज	जम्मा
१								
२								
३								
४								
५								
			जम्मा					

नोट : कृपया ऋणात्मक अंक भएमा कोष्ठभित्र रकम उल्लेख गर्नुहोला ।

कार्यालय प्रयोजनको लागि मात्र

कम्प्यूटर प्रविष्टि

मिति : / /

.....

अधिकृतको दस्तखत

अनुसूची – १२ (ग)

(ऐनको दफा २९ को उपदफा (१) सँग सम्बन्धित)

नेपाल सरकार
अर्थ मन्त्रालय
आन्तरिक राजस्व विभाग

विशेष आदेश

आदेश जारी मिति : / /

श्री .....

.....।

१) करदाताको नाम .....

२) करदाताको ठेगाना .....

३) करदाताको दर्ता नम्बर | | | | | | | | | |

४) जरिवाना निर्धारण भएको अवधि .....

५) जरिवाना निर्धारण गर्ने ऐनको दफा ..... तथा नियमावलीको नियम ..... सँग सम्वन्धित।

जरिवाना गर्नु पर्ने कारण .....

.....

६) जरिवाना रकम .....

तपाईले यो आदेश जारी भएको मितिले सात दिनभित्र नेपाल सरकारको सर्वसञ्चित कोषमा दाखिला हुने गरी जरिवाना रकम रु. .....

..... (अक्षरेपी .... मात्र)
..... स्थित .....
..... बैंक र नगद दाखिला गर्नु होला। अन्यथा यो आदेशमा चित्त नबुझे ऐन बमोजिम पुनरावेदन दिन सकिने कुरा जानकारी गराइन्छ।

.....

कर अधिकृत

कार्यालय प्रयोजनको लागि मात्र

कम्प्युटर प्रविष्टि

मिति : / /

.....
अधिकृतको दस्तखत

अनुसूचि १२ (घ)

(ऐनको दफा ३२ को उपदफा (२) सँग सम्बन्धित)

नेपाल सरकार

अर्थ मन्त्रालय

आन्तरिक राजस्व बिभाग

पुनरावेदनको सूचना

मिति : / /

पुनरावेदन दर्ता नं.								

का.कोड..... वर्ष ..... क्रम नं. .....

श्रीमान .....

आन्तरिक राजस्व कार्यालय,

.....।

म/हामीले महानिर्देशक समक्ष/राजश्व न्यायाधीकरणमा पुनरावेदनको निवेदन दर्ता गरेको हुँदा निम्न रकम निलम्बन गरिदिन हुन अनुरोध छ।

करदाताको नाम :

करदताको ठेगाना :

मू.अ.क. दर्ता नं.

राजश्व न्यायधिकरण/मू.अ.क विभाग दर्ता नं. :.....

आदेश नं.: ..... आदेश मिति :.....

कर अवधि

क्र.सं.	मा./चौ	अवधि	वर्ष	पुनरावेदन	पुनरावेदन गरिएको रकम
१.					
२.					
३.					
४.					
५.					
६.					
				कूल जम्मा	

दस्तखत : .....

कार्यालय प्रयोजनको लागि मात्र

कम्प्यूटर प्रविष्टि

मिति : / /

.....

अधिकृतको दस्तखत

अनुसूचि १२ (ङ)

(ऐनको दफा ३२ सँग सम्बन्धित)

नेपाल सरकार

अर्थ मन्त्रालय

आन्तरिक राजस्व विभाग

पुनरावेदन समाप्तिको सूचना

मिति : / /

पुनरावेदन दर्ता नं.

का. कोड..... वर्ष..... क्रम नं.....

करदाताको नाम

करदताको ठेगाना :

मू.अ.क.दर्ता नं.

राजश्व न्यायधिकरण/आन्तरिक राजस्व विभाग दर्ता नं. .....

निर्णय नं. :..... निर्णय मिति : .....

कर अवधि

क्र.सं.	मा./चौ.	अवधि	वर्ष	पूनरावेदन गरिएको रकम	निर्णयमा ठहर गरिएको रकम
१.					
२.					
३.					
४.					
५.					
६.					
				कूल जम्मा	

दस्तखत : .....

कार्यालय प्रयोजनको लागि मात्र

कम्प्यूटर प्रविष्टि

मिति : / /

अधिकृतको दस्तखत : .....

अनुसूची – १३

(नियम ३६ को उपनियम (१) सँग सम्बन्धित)

काबु वाहिरको परिस्थितिमा दस्तूर मिन्हा सम्बन्धी निवेदन

करदाता दर्ता नम्वर									

श्री कर अधिकृतज्यु,

आन्तरिक राजस्व कार्यालय,

.....।

मुल्य अभिवृद्धि कर ऐनको दफा १९ को उपदफा (४ तथा मूल्य अभिवृद्धि कर नियमावली, २०५३ वमोजिम देहायको मेरा काबु वाहिरको अवस्था परेकोले म्यादभित्र निवेदन दिन आएको छु।

१) मेरो ..... नाता पर्ने श्री र श्रीमती .... को मिति ..... मा मृत्यु भएको हुँदा क्रिया बस्नु परेकोले।

२) म ..... सुत्केरी भएकोले

३) मेरो ..... नाता पर्ने कर बुझाउनु पर्ने व्यक्ति श्री/श्रीमती/सुश्री ..... मरेको/वौलाहा भएको/वेपत्ता भएकोले

४) कार्यालयमा आउँदा खोला/पहिरो/हिउँ/ ..... प्राकृतिक काराणले बाटो बन्द भई आउन नसकेकोले।

५) यातायातको साधन ..... कारणले पूर्ण रुपमा बन्द भएकोले।

निवेदन दिनु पर्ने हद म्याद :

१) दफा १ वा ३ वा ४ को हकमा सात दिन।

२) दफा २ को हकमा पैतीस दिनभित्र।

३) दफा ५ को हकमा भोलि पल्ट।

....

निवेदकको दस्तखत मिति

अनुसूची–१४ र १५

नेपाल राजपत्र भाग ३ (खण्ड ५०) मिति २०५७।०४।०१ द्वारा खारेज

अनुसूची – १६

(नियम ४३ को उपनियम (१) सँग सम्वन्धित)

नेपाल सरकार

अर्थ मन्त्रालय

आन्तरिक राजस्व विभाग

कर कट्टीको फारम

करदाता दर्ता नं. | | | | | | | | | |

(दर्ता मितिमा मौज्दातमा रहेको करयोग्य वस्तुको मूल्य अविभृद्धि कर तथा मौज्दातमा रहेको विक्रीकर फिर्ता/कट्टी पाउन दाबी गर्ने दरखास्त)

श्री कर अधिकृतज्यू,

आन्तरिक राजस्व कार्यालय, ...।

कारोवारको नाम : .....

ठेगानाः .....

घर नं. : .....

वार्ड नं. : ..... टेलिफोन : .....

टोल : ..... फ्याक्स : .....

महा/उप/न.पा./गा.वि.स. : .....

इमेल : .....

जिल्ला : .....

पोष्ट बक्स : .....

(१) मैले मूल्य अवभिवृद्धि करमा दर्ता भएको मितिले ठीक एक वर्ष पहिले गरिएको खरीद/पैठारी मध्ये वांकी रहेको मौज्दात मात्र समावेश गरेको छु।

(२) मैले निम्न कागजात संलग्न गरेको छु।

(क) भन्सारको प्रज्ञापन पत्र, नगदी रसीदको प्रतिलिपि र बीजक।

(ख) विक्रीकर प्रयोजनको लागि विक्रेतामा दर्ता भएका करदातासँग गरेको खरीदको कर बीजक।

(ग) मूल्य अभिवृद्धि कर प्रयोजनको लागि दर्ता भएका करदातासँग गरेको खरीदको कर बीजक।

(३) मौज्दात सामानको विवरण (आवश्यक परे अर्को पाना थप्नु होला) :

सि.नं.	सामानको विवरण	परिमाण	दर	मूल्य	तिरको विक्री कर	बीजक नं.	पज्ञापन पत्र नं.	कैफियत
	जम्मा							

(४) सबभन्दा पछिल्लो मास्केवारी अनुसार करकट्टी वा फिर्ता हुन वांकी रहेको विक्रीकर (प्रमाण संलग्न गरेको छु)।

म ..... आफ्नो साथमा .... का (नाम) .... (दर्ता मिति) .... दिनसम्ममा ..... मा भएका कर लाग्ने सामानमा वुझाईसकेको मूल्य अभिवृद्धि कर तथा (सामान भएको ठाउँ मौज्दातमा तिरको विक्रीकर वापतको रु. .... (अक्षेरेपी ..... मात्र) करकट्टी गर्न पाउनका निमित्त नियमानुसार यो दावी प्रस्तुत गर्दछु। प्रस्तुत व्यहोरा ठीक सांचो छ।

दावी गर्नेका सही :

कारोवासँगको सम्वन्ध :

मिति :

कार्यालयको प्रयोजनको लागि मात्र

आन्तरिक राजस्व कार्यालय .....

मिति : .....

प्रमाणका आधारमा करकट्टी गर्न स्वीकृत भएको मुल्य अभिवृद्धि कर/विक्रीकर रु. जाँच गर्ने अधिकृत :	जाँचवुझ गरी स्वीकृत गर्ने कर अधिकृत : ..... मिति : .....

अनुसूची – १७

(नियम ४५ को उपनियम (३) सँग सम्बन्धित)

नेपाल सरकार

अर्थ मन्त्रालय

आन्तरिक राजस्व विभाग

कूटनीतिज्ञले तिरेको कर फिर्ता माग गर्ने सम्बन्धी विवरण

१. तल उल्लेखित वस्तुहरू यस ..... राजदूतावासको कूटनीतिज्ञले खरीद गरेका हुन्। दफा ३ मा उल्लेखित रकम फिर्ता दिन अनुरोध गरिन्छ।

२. कर फिर्ता दावी गरेको अवधि ..... देखि ..... सम्म।

३. खरीदको विवरण

खरीदकर्ताको नाम	खरीद गरिएको वस्तु/सेवा	बीजक मूल्य	बीजक नम्बर	तिरेको मूल्य अभिवृद्धि कर
जम्मा				

माथि उल्लेखित वस्तु तथा सेवाहरू ..... राजदूतावासको कूटनीतिज्ञले खरीद गरेको वा निजलाई आपूर्ति गरिएको व्यहोरा प्रमाणित गर्दछु र रु..... (अक्षरेपी .....को)

फिर्ता हस्ताक्षरकर्ता/..... लाई दिन अनुरोध गर्दछु।
हस्ताक्षरकर्ता/..... लाई दिईने भुक्तानी मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन २०५२ को दफा २५ (१) (क) अनुसार हुने कुरा म मञ्जुर गर्दछु।

कार्यालय प्रयोजनको लागि मात्र

कर फिर्ता गरीएको रकम रु.	चेकको मिति
निर्णय कर्ता	निर्णय मिति
बैक खाता नम्वर	चेक जारी गरिएको बैंक
भुक्तानी महिना वर्ष	कर अधिकृतको दस्तखत

अनुसूची–१८

(नियम ४५ को उपनियम (३) सँग सम्बन्धित)

नेपाल सरकार

अर्थ मन्त्रालय

आन्तरिक राजस्व विभाग

कर फिर्ता फाराम

(द्विपक्षीय/वहुपक्षीय सम्झौता/विदेशी संघ संस्था अन्तर्गत संचालित आयोजनाको लागि)

१. फिर्ता माग गरिएको अवधि ..... देखि ..... सम्म .....

२. सँगठनको विवरण

(क) संस्था/आयोजना संचालकको नाम

(ख) ठेगाना

(ग) संस्था/सहयोग/ऋणको उद्देश्य यदि आवश्यक भएमा

(घ) सम्झौता मिति यदि आवश्यक भएमा

(ङ) समाप्त हुने मिति

(च) खरीद भएको सामानको कूल रकम/
सम्झौता बमोजिम प्राप्त हुने कूल रकम

(छ) अर्थ मन्त्रालयबाट सहमती प्राप्त मिति यदि आवश्यक भएमा

(ज) सम्झौताको प्रति संलग्न छ

(झ) सहयोग/ नम्वर यदि आवश्यक भएमा

३. ठेकेदार

(क) योजनासँग सम्झौता भएको

ठेकेदार/व्यवस्थापनको नाम/ ठेगानाः

(ख) ठेक्का नम्बर

(ग) ठेक्का शुरु हुने मिति

(घ) ठेक्का समाप्त हुने मिति

(ङ) करदाता दर्ता नम्बर

(ठेकेदारसँगको शर्तको कपि संलग्न गर्ने)

४. मालसामान खरीदकर्ताको नाम

५. आपूर्तिकर्ताको नाम

६. वस्तु र सेवाहरूको विवरण

खरीद गरिएका वस्तु र सेवाहरु		करदाता दर्ता नं.	बीजक नं.	बीजक मूल्य	तिरेको मू.अ.क. रकम रु.	

आवश्यकता अनुसार पाना थप गर्न सकिनेछ।
७. सम्झौताको कुन दफाबाट मूल्य अभिवृद्धि कर फिर्ता हुने

८. यो फर्म भर्नू भन्दा पहिले खरीद गरेका सामानहरूमा मूल्य अभिवृद्धि कर फिर्ता भएको भए

सि.नं.	संस्थाको नाम	सामानको विवरण	परिमाण	मूल्य

उपरोक्त व्यहोरा ठीक सांचो हो। उक्त सामानहरू अन्य व्यक्तिलाई प्रयोग वा हस्तान्तरण गर्नु भन्दा पूर्व मूल्य अभिवृद्धि कर कार्यालयको स्वीकृति लिनु पर्नेछ।

विवरण भर्ने ठेकेदारको नाम **योजनाको तर्फबाट प्रमाणित गर्नेको नाम**

सहि सहि

कार्यालयको नाम, ठेगानाः

कार्यालय प्रयोजनको लागि मात्र

कर फिर्ता गरीएको रकम रु. चेकको मिति

निर्णयकर्ता निर्णय मिति

बैंक खाता नम्वर चेकजारी गरिएको बैंक

भुक्तानी महिना बर्ष . कर अधिकृतको दस्तखत

अनुसूची – १९

नेपाल राजपत्र भाग ३ (खण्ड ५०) मिति २०५७।०४।०१ द्वारा खारेज

अनुसूची – २०

नेपाल राजपत्र भाग ३ (खण्ड ५०) मिति २०७३।०२।१५ द्वारा खारेज

अनुसूची – २१

(नियम ६० सँग सम्बन्धित)

नेपाल सरकार

अर्थ मन्त्रालय

आन्तरिक राजस्व बिभाग

कर अधिकृतको परिचय पत्र

नाम :

दर्जा :

परिचय पत्र नं. :

कर अधिकृतको फोटो

महानिर्देशकको हस्ताक्षर : .....

Schedule-21

Government of Nepal

Ministry of Finance

Inland Revenue Department

Identity Card Tax Officer

Name:

Designation :

Identity Card No. :

Photo of Tax Officer

Director General's Signature : .....